

في المخطوط

عدد اوراق مكتوبه
١٥٠

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
الحمد لله رب العالمين

ص

١٢٥٨

١٢

بواير المصنف

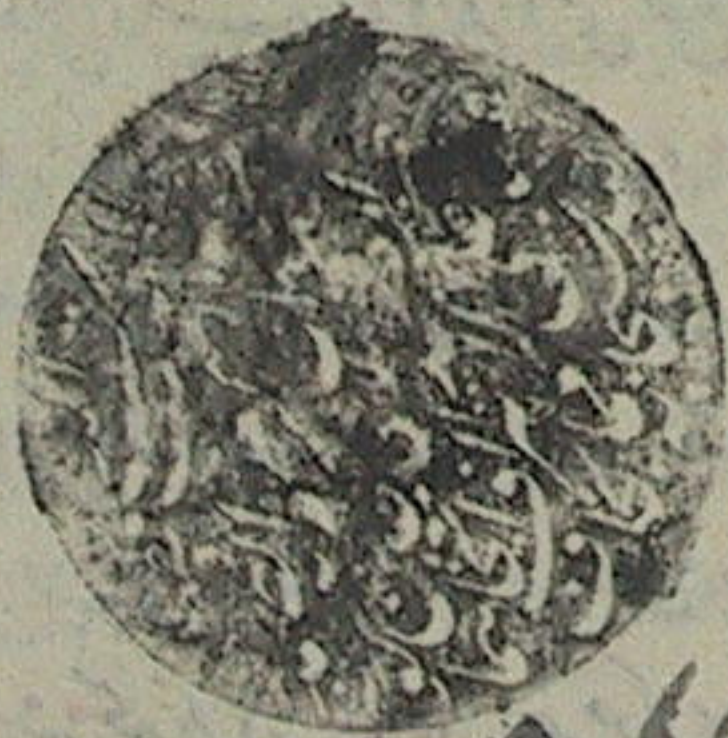
تاريخ جواهر الاصول
شفيق افندي مرحوم

درة القوام

فصحاى عرب

حبرى

مرحوم

٢٥٨٢

Süleymaniye - U Kütüphanesi	
Kisim	Esat ef.
Yeni No	
Eski Kayit No.	2583

جواهر زوایر مقال که واسطه سک مقتضای حال و خلاصه
فلا ده نقطه ایم واجلال از حمد و سپاس بدیع الاساس
حضرت خالق الجن والناس در که افتاب عالمات
فیض انوار جناب والا نصاب بدن منازل صرح و قوار
و مراحل سپهرنی قرار خطوات ساعاته قطع
درجات ایدوب غایت ارتفاعه واصل و غره غرا
عکس بر تو آفتاب جمال می زوالندن طی مراحل
اسابع و ایام و قطع منازل مشهور و اغوام التکلمه
دائره کماله نائل اول صدر و افراد بنی نوع انسان
کوی مثال میدان فضیلت مد و ساله چو کان
نقزیر و صو جان قضا سی قضا سیه حال دن
حاله منقلبدر و کم کنسکان راه ضلالت غایت
بی غایتی دلائله مضیق رقامتدن طریق
استقامت مجتهد در سیم چو کوی بمیدان
فضیلت مد و سال ز صو جان قضا منقلب ز حال حال
و کلبه کلسان بنی نوع انسان غنچه
و بسته دبانده نسیم ذکر احسانه منفتح
و کلشن صدور رباب شرم و حضور انوار

انوار ازها سکر بی پای نیله منتر صدر
هر زبانی که نه ذکر تو کند کویا نیست و ان دلی را که تو
مشهود نه بینا نیست اول یاد ستاره ذوالجلال
بهر سهندتاه لایزاله که صید سپهرغ نشاد اجلاالی
دام اقلام عناکب مسکین نقابله محض جنال
و سوا هین معرفت رفعت و کماله صعود و زیارت
پیشگاه فقر عظمت و اجلان عروج فرض محال در نقطه
در قاء فهمک لانتال جنابه بجنامی الاحساس والادراک
جهات انه نصل العناکب بالذی نسجت اناملها ذری
الافلاک و اول خالق ارض و سما بر خدای بی
همت در که جمله استیا و همه ما سوا در بای الابی
انتها سندن بر قطره نم و قمه فته عرسدن
تا خود و یوان سماک و حدود سموره خاک
بیش آفتاب جمانتتاب جو دندن ذره دن کم در
روض من بگوید نمقی فی حد یقینا بحر الوجود
نذا ملقا علی الورق و صدوات سائقه و تسلیمات
فائده اول جناب رسالت پناه مسندت بن
سر برلی مع الله سپه سالار جیوش وجود
فائده سالار قوافل وجود چاکسور بمیدان
سبحان الذی اسری و شاهد مستثنای بزم
ان هو الودعی بوحی دانش اندوز غلظه سده بقوی

ندکی و مجتبی محمد مصطفی حضرت نرینک روضه رضیه لرینه
 بر مقتضای فرمان عظیم الشان یا ایها الذین امنوا
 صلو علیہ وسلم واتسلما مؤذی و ممدی قلمور
س محمد عزلی شاه خطه لولاک بفقر
 نخر کند با وجود سالاری کتاب مدح اور آب
 بحر کافی نیست که تر کنی سر انگشت و صفحه بستاری
ن نهی رسول ادبی و بنی عربی فداک امی
 و ابی که قامت پر استقامتی سر و جو بیار قم
 فاندز و پای بنات رسالت در جاتی جای کبر
 مقام فاصبر در **س** رسول عرب شاه یثرب
 حرم طفیل رهتس بهم عرب هم عجم چه فرخنده
 مهر سپهر ترف چه در تیبی قریشی صدف **ن**
 اول رسول نجابت اصول تا که صنادید قریش
 و بیگانه و خویش بدانند بشک زحمت و مسقت
 پر تشویب شدن مقام بطحادن سر منزل بیشتر
 هجرت و رحلت بیوردیلر منسوانا فتحاک
 نتیجی بینا توفیق رفیع و بنصرک انده نظر عزیز ابی موسی
 و خاک امت با کرامت آب سحاب کنتم خیر
 ابتلیبه مرشح اولدی و راه مجازدن نوای صلاهی
 دعوتی مقام عراق و صفایانه و اصل اولوب
 مخالفان دین ره راسته مائل اولم کرد در و او

و آوازه پنجاه نوبت رسالتی غلغله انداز اوج
 طارم چهارم اولالی بهوای شوق و غرام هدایت
 انجام شدن بزرگ و کوچک عت و نالان
ن سوزان و کربان اولم کرد در **س**
 دل عت فرا با او صفایا بزرگ و کوچک اندر
 در نواها **ن** و صلوة نامحدود و درود نامحدود
 اتباع و استیاع و اصحاب و احبابند که
 هر بجز کجوم هدایت ملزوم آسمان با بنیم اقتدایتم
 اهتدایتم و قضای مدح و ثنا و صحراهای صف
 و اطرا لرنده بکران ادراک و کیت عقل
 ادراک ره مانده و فکنده سم در و فردا صنادید
 ارانک عمود و بقای وجود پر اغزاز لری **م** طرز
 بطراز سیما هم فی وجوه هم من اثر السجود در
 علی مخصوص حضرت صدیق صدیقه که زبده اصحاب
 و منصوص نص در **مصراع** ثانی التین اذ هانی الفار
 در و حضرت عمر بن الخطاب خلافت نصایبه که
 حصن حصین اعدای دین مصادره هبیت
 و صلابت لرند خراب و بیابدر و حضرت عثمان
 ذی النورینه که ابرجیاری آبیار کلزار دین
 سید التقلیندر و حضرت جبر کزاره که
 صاحب مشوریل انی و ساقی مستثنای

لافی الآدر • واولاد وانساب معظم و مکره که
بقی کمدح و تناری علم • الامودة فی القزلی الیه
معظم در کتاب **مستطابی** رشحات سبب **تالیف**
ترشح و اولاد منکین نقاب و شاع غلت ترصیف و تصنیف
توسیح که جوابه زواجر اسجاع کان ابداع و اختراع **مستطابی** قلمند
تا که کوب تقدیر خداوند بی نظیر • بوفقیه بر تقصیر
افق ولادت نطن طالع • و نشر طائر سعادت
درجه طالعنده واقع اولدی • لاجرم بر وفی
توفیق ربانی صفر سن وحدانت جوابنده
اولک تار سطور ارتقام و استماع صریح اقلام
مسکین فایه دل و جانندن مائل • و حماه جان
طوق تعلق اغانی • و غوا اینندن عاطل اولمش
ایدی • و ربیعان سبابه استیناس مطالعه
خط و کتاب • و مشایده اهداب اقلام
مسکین نقاب • بال کنت اکتسابه •
اولد کلو حاصل ایدیکه • نفوس مزخرف هوا
وهوس • و میل صورت صحبت هر کس
اندریه خام • و خیال باطل کور بنوردی • و هیبه
جان و دل • اکتساب فضائله مائل • و باغبان
روان • بوستان چنانده • اجتناد میوه رسد
و سدا ده متغزل اولمشدی • و کانون درون

7
درون • اتس سون طلب فضائلدن • و سر
منزل دل که • رباط چار بساط آب و کلدر • فوافل کجبت
صحبت افاضل و اما تندن طولمش ایدی **نقطه**
اصحاب اخاکرم تحظی بصیخته فالطبع مکتسب من کل معجز
والبرج آخذة مما تخر به تناسل النتن او طیبام الطیب
ن اما ایمن سپهر غدار • و عادت روز
کار دکه • سیننه آینه آینه • زنجار جمالست
و قبا حندن • مصقل علم و فضیلت ایدیه مصیقل
و مجلی • و کردن وجودی • زیور معارف و لطائفه
مزین و محلی اولاندی • زنگ الام بی انجا ناله
پیر استه • و رنگ هموم و غمونه ار استه
ایدوب • میزان و معیار کبی • کامل الوزن العیار
اولاندی • حضیض ذلت و فلاکته ایندرد
و ناقص القدر و قلیل المقدار • بولنا ندی • ماویه
مذلتدن • اوج رفعته **حقر**
صدر عالی به کجور نوله نادانی فلک • دائما
ناقصی اعلا به چقار معیار **ن** بلبل کلزاری
حسن صوت و کفتار • و نغمات لطانت
سعادندن • نفس ازاره کرفتار • و عود ملبس
و قمارسی • لطف رواج • و حسن بوی و فوا کجند
احراق بالنار ایله **بیت** بوی خونبندن پینار

عودیله صندل الته حسن صوتندن اولور بلبل
اولور بلبل گرفتار نفس **نشر** و تقرب ادواره
و تغیر لیل و نهار **حسب** ارباب صفانک
حالی مغیر **و مشرب** همتی کرد ملائکه مکر در
مرد عاقل دمبدم بسته بند بلا **و شخص** جاهل
همیشه مستغرق ذوق و صفادر **قطعه** سیرا
سلسله در کردن روبرو همه شب فارغ البال در
اطلال و دمن میگرد **عاقل** از کلبه اخراج
نشود بای برون **جاهل** از روی طرب کرد
چمن میگرد **نشر** بوروز کار سفله نواز
و کمر دست کردون کینه ساز **غدرای** زیبای
فضل و کمالک **قید نکاحی** طلاق اطلاق
بتدیل ایدوب مرمهر نندن دم اورنگ
هفت وجودینی تیر بلا به آماج **و قناعت** سرای
عالمه نفس احمد محتاج اید **م** مرغیت
ازین روز کار سفله نواز که شرح شمه آن
قصه ایست **دوز و هزاره** **نشر** حق بودر کم بو بازار
یر آزارده **فاسس** علم و انفضال **و جوهر**
نفس فضل و کمال **غایتده** کاسد **و علت**
رفت **و سبب** رتبت **تصور** انک نهایتده
فاسد در **م** هنر نیمخیزد ایام و غیر از نیم

از نیم نیست یکاروم چکنم من بدین کاد متاع
پس خردمند عاقل **اعلام** معارف **و اظهار** لطائف
نیز و جمله مائل اولاکه **منجوت** رایت عدم تمیز اوج
سمایه ملاصق **و قمر** بالی حسبوله ارض طلال کسب
نورنات **و نظاره** ساهد انبساطدن **مانع** و عاقل
اولم در **زیرا** که اکثر اصحاب **پهین** مقطعات
ابن یحیی **اله** المغه حلف و **پهین** قلم در **ولی**
معین و ظمیر اولان فقیه دن **حلاوت** سرت طبع
ظمیر عیان **و کیفیت** مدام کلام ابی تمام نمایان
اول **خیال** بعید و اندیشه **رکیک** بلبل در
و جواهر **نشر** صبابی **و نوادر** **نشر** متنبی **بوفرقه** غنی
قتنه **فشارت** **عربید** **قطعه** قلب بنهرج
وزر خالص **چو یک** بهاست **نقاد** فضل راز حک
خرد چه سود **با دو** و جفت **بیر** نماید چراغ کام
می که چه غم برد چه **خمار** آورد چه سود **نشر** حاصل
کلام **بود** هر کینه **چو** نهادنده **مکنون** اولان عادت
و خوین **بو** بنده **سرمنده** **حقنه** **دفر** ظهوره **کنوره**
نچه **آلام** **نی** انجامن **و هزار** بار زهر قتاله **مالا** مال
جامن **چکوب** **سها** باز دل و جان **اطراف**
و **کناف** جهانده **طیران** **و باد** **سما** **مقال** **سوی**
سیاحت **و فضای** ملا منده **سیران** **بدو**

طالع بد بخندن • اولد کلو فلا کتدر حکم ایدر که • بنان
بیان ایلد خیر • وزبان بیسانده تعبیر • مرتبه امتناع
جای گیر • اولمس ایدی **س** در دعوی
کشیده اقم میرس • زهر هجری حسیده ام کم
میرس **ن** القصد بود هر کینه کیتس • و خرف
جفاندیتک • کتک کنده ایکن • زمانه
سوخ جسمی • سکر خواب زهولده کوروب
وکوکب تعویفی • افق افولده بولوب بخت
پارلوق • و طالع ساز کارلوق • ایدوب قائد
اقبال • و سائق تقدیر ذوالجلال • قیده عبودیت
و بند استقامت • برله جناب فضائل مآتب •
و حضرت فضائل کتاب • نکیس خاتم کمال •
خاتم نکیس افضال • حاکم حکمه عدالت • جامع
الفصولین • سرعبت و حقیقت • صدر النبوت
والاسلام • درر غرر دریای کلام • قاموس
لاالی عرفان • قابوس امالی علم و ایقان • صاحب
کشف اسرار التحقیق • رافع منار التذقیق •
مصدر افعال حسان • مسند الیه لطف و حکوم
علیه احسان • سمس المله و والدین حاله حمیه
بودین قاضیسی اولان احمد جلی افندیتک
مجلس سعادت قرینلرینه • سوون ایدوب جلک

جان و دل • سرف خدمتله سرف اولمس ایدی
و کشف حمایتنده فراغ بالله اسوده حال اولوب •
بنده شرمنده لرر حقنده کمال مرتبه مجتهدی • و نهایت
درجه ده محتملی • ظهور بولمس ایدی • **قطعه**
نفاستق روحی روه قبل خلقنا • و من بعد ما کننا نطقنا
و فی المهدوزاد کاز دنا فاصبح ناهیا • و انا اذا امتنا
علی مقتضی العود **ن** اول ذات ملک صفاتک
مجلس سعادت سماتری • عود لطائف • و بخور
معارفله • اول مرتبه معطر در که • گاه استعاره عربی
و گاه فنون ادبیدن • قتل و قال • و گاه دقایق
سرعبت • و حقائق مرعبت • دین جواب و سوله
از مابس طبع در بامسال • بیور لرودی **بیت**
ز لوج خاطر سس یک حرف عقل کل اگر دانی کند طغرائی
مطلوبات افلاطون یونانی • **ن** و گاه رقم زده
خانه مسکین عمامه اولان کتیر ایلری که کل کجوا هم علی
سوادندن کنایه • بیاض دیره حوادده پردر
سزا • و غره صبح سادانی بیاضندن عبارتدر
سواد چشم جهان بین او زره وضع اولنه رواد
بر بر کوزدن کچور لوب انواع استفاده به
واصل • و اصناف عانده به نائل اولور دق
قطعه ان الفضائل فی الدنیا مسته

وما جمع من مرور الدهر في النفر . كثرنا وجمعا لله جنت
استانرا عندهم في احسن الصور . **نه** . كاه ان
من السع حكمة . مقتضا سنج . رنگین استعاره
او قنوردی . وکاه ان من البیان سحر
مستدعاسنج . مجاز و حقیقت . واستعارت
و کتایا بدن . کونا کون گفتار بر اولنوردی . وکای
اول محفل فضا ئل منزلده . بوبنده بیدل وخی خجالت
در لرین در لرکی فشار ایدوب . زاده طبع
خاطر محنت مقاطر . اولان استعاردن . وکاه
جمیعت خاطر زماننده واقع اولوب . اوراق
بریزنده جای کبر اولان من استادن بعضیسی
گفتاره کلد کج رواج کیمیری . دماغ جانه
واصل . و فواج تحسیندی . مام جنانه داخل
اولوردی . اگر چه که کودن فقیر نابود . قلاده فضل و کمال
وز پور علم و افضل دن عاری . و کفت و کوی
سخن وری . و دعوائی نکته پروریدن بری اولوب
نقصان و قصوره . بلا زیاده . و لاکسور . معترف
و ابادی عجز و فتور له بکر سخن رانیدن معترف .
ایدی . لکن ینه نظر اکسیر اثر لریده . منظور و محفوظ
و کف حسن التفات لرنده سدا ید حد بد نهاد
محفوظ و محفوظ . اولوردی . اتفاق بر کون

کون انشای کلام . و ضلال مراده . بیوردیدر که
صدر صفة صدارت . بدر سپهر وزارت
فارس میدان تجاغت . حارس حمای عدالت
وزیر آصف مکان . آصف سلیمان نشان
بالفضل وزارت له لواء بودین حافظی اولان مصطفی
پات حضرت تدینک . اقتضای مرام . و مهم
مال الملکی . بو ایدیکه . اقتضای کورس کوردون
حبیده احوال سعادت مالکری . کونا کون اولوب
آفتاب عالمتاب کبی . قطع درجات اینمکله
غایت ارتفاعه واصل . و ماه سبب افزوز کبی طی
فرا سنج آیام . و قطع منازل اعوام . اینمکله دائره
کماله نائل . اوله لری . و دخی روز کار غدار . جای
قرار . و ما وای پایدار . دکل ایدوکن دیده عجرت
بین . و خاطر موعظت آیین . برله اعتبار قلوب
و سر جسمه اقبال . عسوه سراب . و نشوه سراب
کبی بی مال . ایدوکنه انتقال . بیوروب ذکر جمیل
واجر جزیل لرین . صحیفه روز کارده . یاد کار قیوب
مأده انعام . عامری . خاص و عامه عام . اولمن
ایچون . و عانده بیر فائده جا هلرندن . نواله فیض
لری . علی الدوام قالمین ایچون . احداث اند کلری
صنات متوافره . و ما تر خیرات متکانه لری

جمیعاً سبک محترمه کلوب بود وسیله اید نام پر نام ^{چنان}
 روان طاق زبر جرده کتبه مستدام و موبد
 اوله ایدی **قطع** توانگر ادل در ویس رابست
 آور که مخزن زر و کبج درم نخواهد ماند برین روان
 زبر جرد نوشته اند بزور که جزنگوی اهل کرم نخواهد
 ماند اما بودینک اداسنه اقدام و بومسک
 ایفاسنه اهتمام ایبر اهل هنر و بر مرد سخن
 ور بولنیوب نوع و س مقصود قناع
 امتناعده مخفی وزادیه انزوا ده منزوی ایلست
 ایدی حالا بورایی واجب و بوامری مناسب
 کوررم که حسب المقدور کند خدمت بل بلبیوب
 ذمت همکنه لازم در که بوضوحک حصوله
 قیام ایده سین و بومس ضرورینک اثامنه اهتمام
 کوسره سین ان شاء الله مع امیدر که
 بوغذرای مرام منقده اهتمامکده جلو کراوله
 و بومیوه سکرین سحر تر بیتکده کمالن بوله
 وزاده طبعمک دفعی صحیفه روز کار ده برقرار
 اولوب مانند خلف سعادت منقبت
 خیرله باد اولنمکه باعث علت اولماسی مثال
 صباحت کلرویان محتاج ایضاح و بیان
 دکله **بیت** مشاع

مشاع دهره مائل اولمه رغبت اتمه فرزند
 کت پنگ شعری براو طراد غلدر ناخلفدن یک
شیر پس کلام صواب انجا طریق کوسس
 هوشده اصفا ایدوب بود جمله جواب و پردک
 فضایی هواس ظاهر و باطن باد سموم غمونه متفق
 ایکن نسیم جانفزا و هوای راحت افزا میسر در
 و کلسن بال پر طلال خارا انفعالله مالا مال ایکن
 کلسن مراد بارور و شجره فواد مسموم اولمن
منصور می در
 کی شعر ترا نکیر و خاطر که خرسن باشد
 یک نکته ازین معنی کفینم همین باشد
شیر چون فقیر دن بو جواب لنک و کلام سبک
 سنگی کوسس اند کلزنده بی درنگ جوابه
 آهنک ایدوب بیور دیلر که در خست
 دانش که مرور ایامله جو بیار اهتمامکده استعلا
 بولمدر لایقیدر که منت ارتخاسل و بطلاند
 سرتگونر قلعه سین و بنای بیس که هزار
 محنت و مستقده ممتد و مستید اولمدر
 معقولی در که تیه تیغ آسانی و استراحتله
 خاکه یکسان ایده سین **شیر** کسی بگردن
 مقصود دست حلقه کند که پیس شیر بلا با سپه

تواند بود • بارز و موس بر نیاید این معنی بآب
 دیده و خون جگر تواند بود • لاجرم خلاف رضا
 و نقیض مقتضای • اوزره مما سانی سودا و
 و ترک ادب کوردم • و سودای دله بوسودای
 بر سودی • دیوته قلبه بونقود معبودی •
 قوتدن نفعه • و حالدن قاله کتوردم • و بالآخره
 مجره ضمیری آمدند خیال متوالیه دن خالی •
 و سلطان دل و جانی • افیم تصرف و اقتداره
 والی ایدوب • ذهن سقیم و طبع عقیم •
 ایله بوشغل عظیمه • شروع اولندی • جناب
 ملک متعال • و درگاه پادشاه ذوالجلال دن •
 مسول و ماملد رکه • منظر اعیان سعادت عنوانده
 معتبر • و منقشه بقول اهل عرفانده جلوه اوله ~~مس~~
 یارب این آرزوی من چه خوشست •
 تو بدین ارزد مرا برسان •
 سبب حقیقی کتاب و باعث اصلی تصنیف اینجمن تصنیف
 اولاد حضرت و زارة باب مصطفی باب حضرت تبریک
 مدح و اطرا لری در که همچون غصون کلام مترکم
 و امواج بحر استعارات و بحر بام قلم قلند
 فی الحقیقه سبب حقیقی تالیف • و علت تامة
 تصنیف و تصنیف • اول حضرت مکرمت آیات

سبب حقیقی

آیات • و مکرمت را باینده رکه • در بای جود و عطاسنه
 در ایم ساسی • فلوس ماسی کمی ارزان • و روز
 رزم • و هنگام غممنده • سیر فلک • برک خزان
 تک • هر سان و لرزاندر • نهال باغ تجماعت
 جسمه سار تیغ آتش باریده سیرب • و چمن
 رهسار باض سخاوت • رسته کف سحاب ادرار
 شاد ایدر • روانه عواید جود و عطاسی • هزار
 بار معن بن زانده دن • متزاید • و ضمیمه خاص و عام
 صلاحان و انعامنه • راجع و عائد در ~~قطعه~~
 لوانه سنگ بخار الارض فی کرم • لاصبح الدر
 مطر و حاعلی الطون • اواسبه الغیت جود امسک
 منهار • لم یج فی الارض مخنون من الغرور •
 زمان عدالت نشانی • امن و امانی • اول مرتبه
 ده جامعدر که • فرید را صد اودن خاصه اخلاص
 عارضه ایستاده • محمول اولوب • مانند سیراب نایاب
 آتش و آب امتزاج ایلیمه • و اعداد ن صفت
 مخالفت • سمت موافقته مبدل اولوب •
 بو طاق نه طباقده • انینیت • فردیت تک جفت
 اولالم دیو حکم ازدواج • اوزره قلنه لر ~~قطعه~~
 چنان ساخت جها ترا هوای معدلتش • که از طبیعت
 اصداد رفت ناسازی • ازان گذشته که گستاخی

کنده پس ازین • سحر سردی و باد صبا بنمازی
نهم فصل ربیع سخا و عطا سنده نسبت • جود فضل
ربیع بر فطره سبتم • واقف آرای عالم اراسی مقابله
سنده • ذکا، ذکا، بزرجمهر • ذره دن کم در •
اگر عمر ملک شاهیده اولیدی • وزیر نظام الملک
نظام مکی اندن تقم ابیدی • وزمان آصف بن برخیا
کلیدی • مهر سلیمان مانند دبان کلر خان • نته کم
اولیدی **ده** آصف اران ملک را
ضبط آنچه ان کردی که او • کم چاکرودی سلیمان مدتی
انگ تری • زمان دولت جاودانده • کمان
جگک ایله نام و نشان بولد و غیچون • هر زمان
سرگردان و گرفتار آلام کت کس • وزلف
مروستان • غارت دل عثمان نالان اند و کچون
روز و شب احوالی مکر و مستور **یازده**
هیچ کس یکسه موفته نزارد بر سر • در زمان
تو مکر طره خوبان جهان **نهم** عهد عدالتنده عند
زاردن غیر کی که کسنگ کلن قوفدی •
اولد فی خارا زار له دلفکار • و سیم صبحکاهیدن
اوز که • بر احد بر احدک چون قلدردی •
اولد فی زندان جناب ورسن کرد باوده •
محبوس و گرفتار در • ایام هما بونده خوشه تاگردن

تاگردن ما عدا باغی قوبدی • انک دخی جفای عصاره
بفری فانه طولت در • در روز کار میموننده ستمون
اوز که یاغی ایلیغ اوزره کلیدی • اولد فی زخم کار
جان که ازدن • بدنه قتل اسلک کچون • دانما
سوزان و کربان اولت در • تند باد صرصر باستی
بیخ بنیاد و ظلم و بیدادی • بر باد قلندر دلنکر
فرهنگ کران سنگی • کستی دریای استویلی
کرداب اضطرابده • سرگردان ایلمت در **بیست**
بنور عدل اطراف جهمازا کرده نورانی بلی از عدل
روشن کرد دآیین جهما بنانی • **نهم** ولایت
سوحده عدل و دادی • اول مرتبه محمد مستبد
در که • هر کس پرکار وار • دائره سنده قرار
ایدوب جزیدن طسره حقیر • و تیغ سر بنزی
او جندن قرال بد فعاک • صراحی مثال • درویش
فانله مال مال اولوب • اول اجلدن دجهدم قتل
وقالی • اولاد و اموال قرال • دیکدن خالی اولمز
سی فاند اغلر تیغی خونی ایله بد خواه ببول
رحمی او جندن امان استر دیار انکروس •
نهم عبده اصنام • و عنده اسلام • قناع
فلا عنک فتحن پرده امتناعده ایدو کین جرم
ایدو کس • متصل عکر بمزیمت ره بنرنگ کسین

او توری . قلعه دکل جان و برکه راضی . و خاک پینه اصل
ارسال ایلدو کی خراج . ارباب احتیاجه خرجی مقابله
مقدار خراج اراضی در **ما** زره زرنشانی .
هزاره جمله روز رزمک اولو جمله دیده بانند که
عدوی بد رویی مقدار جویشش اتمز . و منقا کلنگ
مغز اسامی . مانند پر کلنگ . بدخواه بی ابتهاک
تارک نامبار کردن . بر دم کتمز . مرغ آبیان جوهر
دریای تیغ آتش زنگی . ایام رزم و هنگام جنگه
صیاد صد زنگ اولمدر . و خدنک دلدو
قتضار نکندن . عدوی بی نام و ننگ . سینه
بی سیکندسی . مانند سوسن پلنگ . سورا
قتهای زنگار نکندن طولمدر . اول زره
زمان . بر خضر سیر و لقمان اثر در که . قوت
موهبت و علمنا من لدنا علما . و سهامت
گرامت و لقد اتیناه الحکمة و وهبنا له فی سنی فهمایند
آب حیاتی . ظلمات دوانندن اجوی ایلندر
و بر آصف دور اندر که . بازوی مویبت
و شجاعت . و نیروی تدبیر اصابت عادتند
نچه بلقیس زمانی . سر پرغزت نشانی ایلد
قبل ان یرتد الیک طرفک . ظاهر و هویدا
فلندر . **س** جوهرای فرده دان در کازستی

کل

در کار بستنی . بیک تدبیر صد شکر کسینی . چو کار
مملکت را نظم دادی . بیک مکتوب افلیکی صادی .
الادموالوزیر الاختم . و المسیر الاکرم . سیمی رسول
مکرم . حضرت مصطفی یاستا . یتراسه یاستنا
و مایستا . ادا مامه حته و القلوب و الارواح .
وزاد رفعت فر عالم القوالب و الکسباح . و قرن ایام
وزارت باغوام الدوام و التخلید . الی الخیرت الله
الارض و من علیها انه حمید مجید . ساهبا زبال .
نچه دمد که قوادم و خوانی و سم و خیا لله قضای حقیقت
و مجاز . و صحرای اطنا ب و ایجازده پروازده و در کس
اول جناب و الانصابت مدح و اطرافینک مبادی
بود زنی انتراسنه و صول مانند سرب یک بار زهر
برده امتناعده متواری ایلدو کی مانند صباست
کلر خان و نصارت . و روضدان ظاهر عیان اولوب
کیست نیز کام اقلام سر منزل با هوالمرام صوبند
سون اوغندر **س** فتم را آن زبان
بنود که شرح مدح گوید بازو رای حد تقریرست
شرح و صف اخلاقیس . **س** چونکه بو کتاب
بداغت نقاب که فرست عنوان مکارم .
و دستور العمل اعظم و اکار مدر . کوکب بمانی
سفال لامع و در حشاش اولدی و بود در و لالی نکل

بکار معانی بی بایان سواصل ظهور و بیان و وصول اول
اول وزیر کردن سر رک جواهر زواهر مناسبت
موسیقی و چین زار فواندی سحاب مکارم و تحایر
مشکر لاجرم نام نامی و اسم سانی لریه مرسوم
و جواهر المناسبت اسمید موسوم اولمدر اند
ولی التوفیق و بیده اذنه التحفین والتدقیق اللهم
ارنی صورة المأمول فی مرآة الحصول و نظم فرید
المسؤل فی سلك الاجابة والقبول بالنبی
الرؤف الرسول و اولاده و احفاده البنول
سبزه زار سحاب اغذار لسیلاب و رشی
جو بیار افتقار و انکار له ساداب اولمدر
وسون کلام و فنی مرام و مقتضای مقام او زره انجام
دانش اندوزان جهان و موفت اموزان
ارباب عرفان و نویسان دیوان فضیلت
و صدر نشینان ارکان حسن سیرت اول
فضلای زماندن مأمول و مسؤل اولنور که بوفقیه
ناتوانک ارقام مجرب نشانه عین لطف و انکه
ناظر اولد قلنده صورت سحر و عبارت خط
ظاهر و پید اولور حسب المقذور دامن لطف
و انما ضله سائر اولوب جانب عیبیه ناظر اولمیه
من در صنف فرسان فصاحت

۱۴
فصاحت حکم . تا تیغ زبان کسیدن آید هوس
نتر زیر آینه خاطر در یا مفاطر لرنده المأمور
معذور صورتی نمایان و آب زلال خصال حمید
و اخلاق پسندیده لرنده کل جواد کبوه . و کل صام
بنوه . و کل عالم هفوه . نکته سی منکس و غیناندر
کمال مهر و محبت به بین نه نقص و کناه
که هر که بی هنر افتد نظر خیب کند . نتر اگر چه
زبان ده مشک از فیه رور دیو بهانه ارر
و حسن جمال صباحت با کماله . حسن پوسفه
تمثال دفر اولور دوزنه صورت در لرا اما اهل
انصاف اولان خلاق و نثار . و آینه قلب صفا
آینه قرین اولان اخوان صفا . اگر چه فرا خیب
ایکنده برهنه اولور ده منظور نظر مرحمت اثری
انجمن اول برهنه در بلکه جمکه خطا من لباس تاویل
وزیر توجیه لریده صورت صوابه جلوه کرا اوله
مقرر در . دیده انصاف چو بینا نوز
در رسم دگر چه که مینا شود . بیت و انکه ندر و دل حمت
پذیر نه حمت پسینه نهد بر حریر نتر و دخی کاتبان
سحر انکیز . و دبیران لطافت امیز . اول
یاران عزیز صاحب تمیز اولان در دن موجود که
صورت خطا و خطاده واقع اولان عباراتی

مؤلف کتابه لقبوس ایدوب نسخ اتمیه که بلکه بعد
نسخ کتابدن صدور ایدو کین محقق بلوب
عبارت خطه ایله نسخ بیوریه که و عین انصافه نظر
ایدوب تصحیفات سبها تده کوزی کور حقیق
سروری سرور کوریه که و تقلبات و تحولات
صاحب کتابک خیراتی بوزوب تاریخ
اتمیه که و اول اجدن مؤلف کتاب ایچون راه
تشیخ و تویجه کتمیه که و ما انا اسرع بالمقصود
بعونه الله الملك المعبود و بلاستفانه من النبي
الذی موقظة دائرة الوجود و اله واصحابه المودود
ما یقرب الی الله سبحانه الودود و بالکون و الوجود
اول شاهباز اوج اقبالک مولود اصلی لرین بیان
و اسبانه قدیم لرین پرواز لرینک سببین
اعلاندر که رسنه تبیان کسید فلند
اول ماه منسیر جبه و جلال و اول خورشید کردون
سر بر برج اقبال و وزیر خجسته تدبیرک مکان
و محلی و وطن اصلی لری ولایت محیه خسر دانه
دن لوا بو سنه به تابع صفول نام قریر در که مقام
شاهبازان کزین و کنام شیران جنگ
آمین اولوب هر شاهباز بلند پرواز نیک
جنگ جنگنده عقاب فلک سردان و سیمخ

وسیمخ قاف باسبه بی لسان اولدغیچون اسم
مزبور له موسوم اولمدر که اول طائفه نیک ساند
اسبانه ساهین دیکدر فضای روح بخش
و ما وای دلکشی سواد و روضه مینا کبی روح افزا
و فواج رواج نسیم دلکشی طره حور اکی غنیمه
بوی و عطر اول فریه لطافت مایه نیک جنت
تجری من تحتنا الانهار مصداقچه التي باننده بقدرت
حضرت باری لیم نام بر نهر نیام جاری اولوب
اول آب روان هوا سنه اطراف آب نجه کوی
و کنده طولمدت و رشحات بی غایتندن
بره دار و فائده منه اولمدر اول وزیر روشن
ضمیر قریه مزبور دن خروج و مدارج عالیله به خروج
اتمه لرینه باعث و علت جناب والا منقبت
وزیر اعظم مسیر فخر صاحب الایادی و نعم
صلاح الدوله نظام العالم امین المملکه الباهرة
دکین السلطنة القاهرة مطمع کواکب نواب
مناقب مشرع آسمان مناصب و مراتب
قطعه زهی آصف صفای کز کفایت و را
مدرسیمان دز نیکین است چو کلمات دانه
مشکین فسانه هزاران چون عطار دخواست
چین است نظم منته اولدر اول صاحب اقلیم کرم

وصفی نیجه بیان ایدہ قلم • وصفی انگدہ دل خایہ نکست
 مدحتندہ بچہ گو یا ابکم • اولدر اول ناظم عالم کہ اولدر
 ذہننه فکر مالک ملہم • بتنی دمیدم خبر اولدی چوین
 اولدر خبر انکہ ملو عالم • بوندن ارتوق دخی برید و بنا
 بچہ ایدر شانه لایق آدم • اندی ذاتینی خدای اکرم
 اوج شہرت بہ وزیر اعظم • **نت** وزیر کیضہ قدرہ
 صاحب صاحب هفت کشور • محمد یات حضرت تری
 اولم کردہ اول ذات بی شکاک دخی خورشید
 بی زوال اقباری • برج جاہ و جلالدن طالع اولماسی
 بومنوال اوزرہ واقع اولمش ایدیکہ مرحوم و معفور
 دارای اسکندر حشم اسکندر دارای **نت**
 زال فریدون منزلت سام انونبیر وان دم • **نت**
 خداوند کار کوه وقار • صاحب روز قرآن روز کارہ
 سلطان سلیمان کامکار • حضرت تبرنگ عمده
 بیمنونہ روز و زکار سما یونکرندہ خدمت ساری خاصہ
 ایچون اطراف بلاد دن غلامان نجابت نرا دہ
 دوسترک قانون عثمانی • و آیین جہا بنانی
 اولمفن ذکر اولسان بوسنہ ولایتنگ مرارا
 بجز بہ اولمش ایدیکہ • مرد صاحب هنر و دلاور
 وزور آور • صدق و امانتدہ فرید جہان
 و حسن سیرت و کمال سجا عتدہ نادرہ دوران •

غلامی تو بمغین خدمت مزبورہ ایچونہ ارکان
 سعادت ییابا سبیری زمرہ سندن بر مرد کار
 از مودہ و بر شخص جہان پیمودہ کہ یوتہ خدمت
 پادشاهیدہ ز وجودی خاص اولمش و ہر
 خدمتہ بذل جہد و صرف مقدور ایتمکہ ربت
 قربت شہرت ہبہ شرف اختصاص بولمش
 آیینہ دل بی غلی صیقل آداب بچہ بلہ مجلی
 و کرد ان وجود پر جودی زیور اجناس خصائل ایدہ
 محلی **نظم** بر اندیشہ چون خم می خموش
 برون ارمیدہ درون پرز جوش • سخن سنج
 و کم کوی و بسیار دان • فردیشہ وزیرک
 و کار دان • **نت** ایام رزم و ہنگام جنگدہ
 بچہ دفعہ یوز اغرمتش صاحب فرہنگ سیرنگ
 بسببہ محمد بک دیملکہ مودف کسنہ فرمان ایدی
 بر موجب امر پادشاهی ولایت مزبورہ یہ دال
 اولد قدہ طوائف کرندہ و قبائل پسندیدہ دن
 خدمت یاد شاهی یہ قابل • و حوصلہ خلقینی
 رعایت شہنشاہی یہ متجمل بر غلام اهل دل
 حاصل آنک با بندہ منصل جہد و سعی ایگر کن قریہ
 مزبورہ دن صفو لو بک نام کسنہک او غلین
 کورر کہ دلائل حشمت جہدہ سندن پید او غلام

ناصیه سنده هویدا **مس** مبارک طلعت
و فرخنده طالع **ج** جبینند بجابت نوری لامع **•**
ن میامن وجودیله حال پیر و مادر میمون **•**
و برکت قد و میله کسبوری روز بروز فرخنده
افزون **•** و پیر و مادر نیک نظافت نسل
لرینی و عفت اصل لرینی کور که میان نضاراده
مانند مثل سائر معلوم اکابر و اصاغیر در معیار
فراست و میزان کبایسته معلوم آید ندیکه
اول فرزند سعادت مندک و بدیه کویک سعادت
طاسجه نه طاق کردونی بر طنین **•** و دلوله نوبت
دولت جاودانی زمین زمانی بر صد او این **•**
ایله که کدر لاجرم تیر مرادی **•** هر هف هف
حصوله راست و پیر و مادر ندن مزبور فرزندی
در خواست اتدی سکین پیر و مادر نه مقوله
در دسه گرفتار اولد قلمین بلدیله و جانان
عزیز فرزند دیند لرین دیده دن رخا و جان
کبی بر برده پزسان ایلدیله و فرزند مزبور ک
طایسی که اول گروه بد کیت کسین اولوب
طائفه نضار انک دین ضلالت رهینلرنده
واقع اولان معلوم ماده پیر طولاسنی دمال و منالده
زیایت مرتبه ده غناسنی اولغین مزبور بسج

۱۷
بسیجی که بو خصوصی دفع ایچون مال نی زیا به عرض اند کورده
دامن عصمتین زخارف دنیا یله الوده انکی قطعاً
رواکور میوب راه طلبده جد و سببی سر حد بلغیه
یتد و رب فرزند مزبور دن فراغت ایلدیله
عاقبت الام معلوم آید ندیکه اول سها باز حسی
دام ابرامه صیدا اولمز و اول بلنک میده کند
زور له قلاده **•** یتد کلن آید که اولی بودر که شمع
فکر تی سوزان **•** و مستعد مو عظمی فروزان آید **•**
پیر و مادرینه خیر خواهک یوز ندن انواع نصیحت
قلم و سب و کجور سفامتدن روز بروز استقامت
روکن دلیل اولم **•** همه حالها را برای
منیر **•** بدون آورم همچو موی از خمیر **•**
پس پیر و مادرین معرض نصیحت احضار ایدوب
آیدیکه امی نادانلر و ای هاوییه ضلالتده مهمانلر **•**
بلغمی سز که بو فرزند مستمند خدمت پات ایله
ارجمند اولوب بی سببه رعایت سلطانیه
سعادت جاودانی نه واصل اولد قده هر بریکوز
غنائی ابدی و سعادت سرمدی به نائل اولد
کوز کوز کدر بو همای دولت که با سگوز قوندی
دست جرمالنده او چرک و بو کار بان سعادت
سر منزل خاندانگوز نه نزول اتدی افکار حماقتله

کوچک است او غلگوگزک الن الک ایا غنه بالته
اورمک سویله که بوفرنند مستمند خراب آباد
وطنکوز دن بیرون اولیه ملازمت خدمت
بادشاهی به و مقارنت دولت نامتناهی به
نه و جمله وصول بولسه که کدر و خفایای احوال
روز کار و کیفیات خدمات شهر پاره نه کیفیتله
واقف اولسه که کدر کور مز می سنه که باز اول
سببند بازوی سلاطینه نشست ایلدی که
کاتانه آسپانه سنده قرار امدی و بوم
اول جلدن و رای دیوار نده فالدیکه کوسه
ویرانه سنده طره کمدی
بحرم خاک و بگردون نگاه باید کرد که آن کجاست
زارام و این کجاست سفر درخت اگر متحرک بدی
ز جای بجای نه ریخ آره کسیدی و نه جفای تبه
نهر احوال خوبش و خوبش اوند پدر
وما درینه انواع نصیحت و پند ایدوب
ایندیلر که لایق اولدر که بوفرنند ارجمندی تسلیمه
تا حیرانیمه سزار با سندن دولت اراق
و کل بابند که بویولده دولت بی غایت و وصول
بوله و بیرلک زماننده پاجمال دوران اولورسه کوز
دستگیر کوز اوله خواه و ناخواه دردمند پدر

۱۸
پدر و مادر او غلگوری الدن حقه سین مفر بلدی پلر
د اول کنج نمانی کوسه ویرانه دن چقروب مزبور
بسیججه که تسلیم ایلدی پلر انردخی
عدوی زراغ المذن بز تزر و سیوه کار الدم
دخی بن شاهباز عشق اولدن بر شکار الدم
نهر دیوب اول پوری شاهینی بولسندن
الوب قولنده نفر نه بود جمله سپارسل امتزیدیکه
بو باز بلندن پروازی تو کوز دن قومک هر نه نکار
که چاقوی چکنه بد صالحک و روز و شب رعایت
و حمایتنده دقیقه فوت اکتوب بر خوشی فلنک
پس اول مکدن محیه ادر نه به و اصل اولد قلنده
پادشاه غلطانه و سرت شاه سلیمان سیاه
حضرتی محیه مزبور هم بولنوب مزبور غلامه قبائل
سه بوره دن النمش قروح نفراد غلان پایه
سر بر سلطانی به عرض اولنورلر و جمیعاً حشم
قبول سلطاینده مهتول اولوب محیه ادر نه ده
واقع سرایه النورلر بر پنجه روز کار سرای پادشاه
کردون و قارده تحصیل آداب و قانون و تکمیل
علم و فنون اندکدن صکره رشک سلاطین زمان
وحسرت الملوک دوران اولان محیه قسطنطنیه
واقع سرای عامره ده کوچک اوده لره داخل

اولوب انده دخی لوازم خدمات پادشاهی
و مراسم آداب شهنشاهی صبح و شام
کمال مرتبه اقدام و نهایت درجه ده اهتمام کوشتر
دکده کجور خزان دولت استعداد شاندرنه
معاونت ایدوب اینج خزینه به التکریدی
انده دخی سمپرسی و اهتمامی جواهر زواهر
اقدامه مرصع و کمر خدمتی سیم و زر دقتله ملتمح
ایدوب رکاب سعادت انتساب سلطانیه
قابلیت شاندرنی مقتضای سنجه رکابدار لک
منصبی ارزانی بیورلش ایدی اول مقامه دخی
عنان انقادی الدن قوموب جان و دلدن خدمت
پادشاهی به سینه بند و قلاده اذغانی کردن
جان پیوند ایدوب چوقه دار لک مرتبه سینه
بیتکر در اول حالده دخی نظر عاطفت سلطانی
قابلیت ستانی و استعداد هیولانی سینه معین
اولوب قلمکر به سلی از لک منصبه قرار
التکرید اول مقامه دخی پادشاهی سپاه
حضرتی حسن اذغاندرین فهم و قابلیت شاندرین
ذوق ایدوب حضور پادشاهی سرف
اختصاص بولشکریدی و منصب مزبور دن ترقی
ایدوب چاستی گیر باستی اولشکریدی برنجیه

۱۹
برنجیه مدت دخی سماطگردون بساط پادشاهی
خدمت ایدوب ابواب فتوحات غنایات
سلطانی مفتوح بیورلوب طابور سفر نزه بیوک
فتوحی باسلوق بیک باس حق اولوب در دولت
پناهنده معزز و ممتاز و افسر تقرب پادشاهی
سرافرازه اولشکریدی اول بابده دخی رؤس
عضل و کیاست و دانش فهم و فراستند اداء
خدمت ایدوب مرحوم مغفور جنرال دین پاشا لک
کستی وجود در غریب کجرفنا و کرداب عالم
بی بقاده نابود و نابید اولد قده سفاین جاه و جلال
روزگار عنایت ذو کجالیته ساری اولوب طام
دولت جاودانی و بادبان هدایت یزدانی
موافقتیه شودنلق منصبی نوجیه و تقلید اولشکر
ایدی انده دخی روزگار همواره مرادری اوزره
موافقت ایدیک لک سعادتی ساحل مراحل
اقباله صلوب مرحوم مغفور علی پاشا حضرتی وزیر
مصر فایده به والی اولوب انکرک یرنه میر میران
مرزوبوم ولایت روم اولشکریدی
هر که اقبال مادر زاد رهبری شود، همت اندر
هر چه می بندد میسر می شود، **نشر** مروه عدل
و دادگری ولایت رومی بر مرتبه خوش هوا لیس ایدیکه

زمین ایدردی که بوزمان عدالت عنوانده رومه
کردفته قونمز و صبح صدق اما نکرند افق عالم
آفتاب عدالت طولنمز **س**
بنور عدل اطراف جهانرا کرده نورانی
بلی از عدل روشن کردد آیین جهانیا
ش دفع ظلم و بیداد و ستمد فایق عدل و داد
لریدن سخته عالم طولوب بر مرتبه علو رتبت
و بر مرتبه ده تقرب حضرت کسب ایلد یکر دیکه
از زمانده منصب وزارت ذات ستوده صفایه
کسب رفعت کسب ایدی و مرحوم مغفور سلطان
سلیمان کبکی ستان حضرت نرنیک عهد بیرون دوزمان
سما یونکرند و وزارت عظمی و وکالت کبر اجناب
والانصابدرین بلجا و ما و ایلمس ایدی تا که حالایده
جسدستان خورسیدستان سرنستاه
جم کلین مغرب و ن آیین سلیمان کبکی سلطان
نوسیر وان داده اسکندر داده مجبی انار اجداد
غایت ترتیب کارخانه ایجاد سلطان این سلطان
سلطان مراد حضرت نرنیک عهد خلافت و زمان
عدالتزید زمام وزارت عظمی اول ذات بی همتانک
کف کفایتکرند موصول و سررشته امور جمهور حسن
تدبیر مهینت تا بترینه موصول درگاه قادری چون

جل عن الشکوک والظنون حضرت نرنیک مراد بندکان
و مقصود خلق جهان اولدر که اول ذات عالیقدر
سایه وزارت و پایه صد ارتده الی انقراض الماد
باقی و باید از قله و آفتات عالمات اقبالری
تتمت زوال و وصمت عین الکمالدن محفوظ و مصون
اوله **س** عالیجناب قدرش بر فرق فرقند ان
تا هست جنس عالی با فرق نوع ساق کس کرده باد
ظلم بر شرف و غرب عالم بر شرف و غرب
عالم چندانکه کس در ظل اول وزیر خجسته تدبیر
وطن اصلی لرندن نه طریقه حقیقت در مشاطه
اقدام زینت قرای نوع و س کلام اول **س**
اولدر که وزیر اعظم سیر ختم محراب جمل الله غدا
خیر اخ الفضا حضرت نرنیک تاج دولت سر سعادت
مقررینه منحصر و سحرارک منصبی ذات
پر منقبت نرنیک مباحی و مفتخر ایدی بر تمام تا بام
ایام سعادت فرجامکرین تا قبل در روزگار هدایت
مدارکرین تفکر ایدوب بیورر که شکر بیستار اول
خالق پروردگار که بوبنده کنه کار حقنده صدور
و ظهور بولان احسان بی پایان و الطاف فراوان
خارج حوصده شمار و بیرون دایره کفزار در **س**
سکر خدا کرم چه طلب کردم از خدا بر منتهای

بهت خود کامران **سدم** **س** زیرا که اولاً کردن
وجود می قلاده جاده سلامت مزین قلدی و تانیا
عزت و دولت جاودان و سعادت عزت
سلطانیه ممتاز و معین ایلدی لایقیدر که اخوان
و والدین سعادت داریندن مجبور و خویش
و خویشاوند سعادت اسلام هدایت پیوندن
دور اولار اولی بودر که مصیبت ضلالتدن طریق
استقامت به عنایت الملک اجمیل انوره دخی دین
اولوب **سرف** سلامت **سرف** و تکلیف **سرف**
محمدیه مکلف اولار دیوب لوا بوسنه خراجی
جمعی اچون مامور اولان خداوند کار قولورندن احمد بک
نام بر مرد سعادت فرجانه ابرام مالاکلام بیوردوب
اول دیار جلیل الاعتبارده برادر خویش و افرادین
کم و بیش هر کم و در سعادت سلامت برهنده
و ما بجه لوا کر دون استقلالری بلند اولماری
داد خاطر تمند در دیو محکم سیار س بیور سیر
مزبور احمد بک دخی اول دیاره وارد فرنده قوم
و قبیله و پدر و مادر برین بولور و مقام نصیحة احضار
ایدوب صورت حالی بو منوال اوزره تقریر قیلور که
بجده الله بو یک اولغلو ز حالار رعایت بیفایت
پادشاهیله دولت نامتناهی بولمدر در باب

و باب سعادت نائب سلطاننده سحر از که
منصبیه کار مکار اولمدر در ایکی برادر برین باندرینه
کتور و ب انوری دخی مائده پرفانده عز و جاهلرندن
بهره مند اتمک مراد سیر بفر اولوب بوسنه بره
بوسنه خراجین ایوردوب بالذات بو خدمت
بوسنه ارسال ایلمدر در صلاح کار و منافع بسیار
انده در که بو خصوصده قطعاً اظهار مخالفت اتمیسه
وهوای نفس با فرجانه تابع اولوب راه ضلالت
کتیه **سز** **س** انکس که سخنهای عزیزان نکلند کوش
بسیار بخاید سر انگشت ندامت **سز** چون
بو خیر دستواردن در دمنده آنه خیر دار اولدی
در دمنده آنه یانه یانه فریاد و فغان و سیلاب
اسکنی روان آندی و ناخن حسرتله رویینی
چاک چاک ایوب ابتدی وادیلاد و اسفا
هنوز راحت روح و سرمایة فتوح مرهم سیننه
پر بارم و پاره جگر صد بارم نور دیده گریانم
و سرد سیننه سوزانم اولان بو یک اولغلو مک
آتش پاره فراقی سهر بند جان ستانی **سز**
احزان آتش آیین **س** حالا کوزیم نوری و روح
پرفشوم حضور ای اولان کو جک او غلام دیدین
دور و صد سینندن مجبور اولیجور بر دخی کلتن جهان

کله بقوم منتفانند و ما تم سرای روزگار دن زنگ
 او تمن مقوله محالان اولور **نهم** تاگی زمانه
 داغ دلم بر جگر نهد یک داغ نیک ناسته داغ
 بتر نهد هر داغ کاورد قدری بر و بهتری آن
 داغ را کزارد و داغ ذکر نهد **نهم** سمدیکی حالمه
 ساده جمالیله تسلیمه خاطر دستکین آتش
 ظاهر و باطن ایدر کمن روزگار غداره بونکرک دخی
 غبار غمین آسکا ز ایدر تو زنی کوره سین
نهم غمندن روزگارک دل ایدر آه
 جگر سوزی اگر خاک تنم بر باد ایدر کوره سین
 تو زنی **نهم** حاله ساده جمالیله دیدن دیده
 پیر و والده دور و لحن دوست و عزت روزگار
 کرک بشو کرک خالده ویرسونو جگر کورم
 بنم کنار مدنه دور و قره العینم چشم جهان
 بیندن مهجور اولد قدن صکره کرک اولسونو
 و کرک پادشاه در کبیده درسونو اول جان اندن
 جرمان جمله سی بنم فتمده یکسان درد یوب آه
 و فغانی و استک فراوانی زمین و زمانی غرقاب
 طوفان ایل یوب دریدی **نهم** از ما پیرس
 آتش دل تچه غایتست از آب دیده پیرس
 او تر جان ماست **نهم** پس افر با و خویله

و خوب شدن کم و بیس والده لرین بو کونه دلوس
 کور یکجک ایتدیله که بو کار مشکل زور و زار له
 حاصل او طر و بو عقده سر بسته انگشت تدبیر دن
 غیر تله کت ده بو طر بو خصوصه ال پیر و بو لوقه
 غایله تک تغییر نده بر حسن تدبیر آنگ کرک که
 هم پیر و مادر لرینک آتش درونلری تکیه
 بوله و هم بو یک برادر لری آلام تسویدن
 خلاص بولوب خاطر ستر بفری متی اوله **نهم**
 چو در طاس رخسند افشا دموره
 رها ننده را چاره باید نه زور زه
نهم بو اتفاق او زره جمله سی پیر و مادر لری
 قتنه جمع اولوب ایتدیله که بهر حال بو فرزند مستند لر
 بو یک برادر لری بونده قومون محالدر باری بر قح
 کون دیده برادر لرینه برده جمله چکه لوم و پس
 برده دن نه لغبت ظهور ایدر کور لوم جائز که
 دور ایامه بر حادته دخی ظهور بولیدی و بهله باری
 کوچک او غلو کز بو ورطه دن دور و مهجور اولیدی
 پس ایدی اولی بودر که عموزاده لرندن بر سین
 کوچک فرزند استری نامیله کوندر لوم بعده جرخ
 لغبت باز نه صورت ابراز ایدر کور لوم **نهم**
 به یک حالت به یک ساعت به یکدم دگر کون

احوال عالم **س** پسر و مادر لری فتنه بودند بیه غایبده
مفقول اولوب غموزاده لرندن بو کتاب کشف
مناقب عالیله بریده سخن اولان حضرت
وزیر و روستن ضمیمه وزیر اعظم حضرت نرینگ کوچک
برادر لرینگ سن و سیما سنده بو نماغین
محل مآوره به احضار اندیلر و مقام تنبیه و توبه
بسالفه اظهار ایدوب ابتدای سعادت
منظر جمله موزک تدارکی بو اولوب اوزو
مقرر در که حال سنی کوچک غموزاده ک نامنه
بالفضل سجاد اولان بیوک غموزادک خدمتونه
اورتجه غموزادکله بلجه ارسال المیه وز اوله که اول
جناب والا نصابک نعمت حمایت لریده پرورش
بوله سین و کفیل روستن ارباب دانش
و بینش ایدوب منظور عواطف شایانه
و مخلوط عوارف خسروانه اوله سین و کتم اسرار
واخفای رازده بر مرتبه مبالغه اظهار ایدوب سین که
کوشن خیال بوکلشن رازدن برشته رنگ
و بو استیمه و بیک و هم بو اسرارک سر حد
اظهار نه قدم در از اتمیه اول دخی بو احوال سعادت
مائی استدی و تمام سرور خاطر و بهجت و افزله
ابتدی **س** ناقابلست انکه بدولت نمی رسد

رسد ورنه زمانه در طلب مرد قابلست **س**
معلوکوز اولسونکه بر سر که سر افراز لک سودایله
مالا مال اوله هر اسافل و اراز لک پایمالی اولمن
یستری در دهر مرتبه دنی و پایه دونه سکون
بولمن متصوری در **س** تا توان بر مسند
عزت بنادن بای خویش ، از چه باید کرد
بر جای مذکرت جای خویش **ن** ان کتاب
بو یولده که سزارت داید سزار کواجل امان
وزمانه رخس هتمه میدان و پر سر تا در چه
تقریب حضرت واصل و دائره خواص ارکان
دولته داخل اولیم بالین فراخته سر و بسته
استراحته سیننه و بر قومیم **س** چون باز
هتمه چنین است ، هر چه طلبیم در استین است
خواهی شرف بزرگداری ، می کوشم بهمتی که دار
ن چونکه بوندنی بو جوانی کوشم ایزیلر معلوم
ایدندیکر که بو مقدار استمالست مقتضای تقاضای
دولت و مستدغای اقتضای سعادت بهماندم
وزیر اعظم حضرت نرینگ پسر لری و اورتجه
قرند استر بینه کوچک برادر لریدر دیومر نور
احمد بک تسلیم ایلیدر اندر دخی مزبور لوی الوب
اما حضرت مصطفی پاشا کمال مرتبه کوچک الوب

ات او زنده او تور مغه قادر او مامین مجتهد
قودیر و اول محمدن قطع منازل و مواضع ایدرک
مجمیع قسطنطنیه و اصل اولدیر پس حضرت
وزیر اعظم پدرو برادر برینک شاه سید
شاد و خرم اولدیر و بی سنگ برادر کوچک
قیاس ایدوب بیوردیلر
منم خود دیده بدیدار دوست کردم باز
چه شکر گویمت ای پادشاه بنده نواز
سر چهره ضاعتی زمین استطاعت مالسن
دیدر و برادر لرینه انواع نوارسن بیوردقین
صکریه پادشاه عالمیناه حضرت لرینه عرض اولدقده
دیده فراتسه هر برینک جبرمه استعداد لرینه
انوار رسد ایدر شاه قلوب دارویار
لرندن سوال و قوم و قبیل لرندن استفسار
بیوردق لرینه سجادار محمد اغا قو لکرک کوچک
برادر لریدر دیو جواب ویردکده بیوردیلر که
حال دخی سنری مساعد او لمغین سرای عامه یه
النمق مناسب دکلد بر مقدار غلطه سر اینده
تخصیل علوم و تکمیل رسووله قابلیت تام و استعداد
مال کلام بولسون لر عبده بوجا بنده اولان خاص سرایه
النون لر پس بر موجب فرمان سلطانی باب

باب سعادت مآب بوا بلندن پرشوجی ایله محبیه
غلطه ده واقع سرایه ارسال اولنوب انور دخی
سرای مزبور اغاسی اولان احمد اغانک خدمت لرینه
ایصال اندی و مقام تنبیه ده تعلقیف کلام ایدر
ایتدیر بو غلام لر سجادار محمد اغانک کوچک برادر لر
وسرای عامه ده بالفعل او ده باسی اولان کسان
اغاه حضرت لرینک اقرب اقربا لرندن در تربیت
و تقوی لر خصوصنده سعی بلیغ لر بی درینج بیورد
میان غلامانده سارایه بالبنان اولار و امثال
واقرا لکر ما بیننده اغراز تام و امتیاز مال کلام
بولار اغای کامکار دخی مقام اعتداده بو و جبرمه
جواب بیوردیلر که خدمت سر بفرنده بر بیورد
بنده آمتم و بر ایتدیر سر افکنده خادفران شاه
اسمه تع بو فرزند ارجمند لر بلندن انمسن او غلم
بلوب تخصیل تربیت و تکمیل و تقوی سکرنده
واقع مسقت و انفعال دن جبرمه بالکده چین ملال
ظهور بولمیه و آباء تعلیم و تفریح دون امریات طبع
سکیم لر عظیم اولمیه سرای پرا صترامده اولان
خدایم سدره مقام میاننده دآب و عادت بوا لکر
عزم کتیره هر غلامکه اول قدم قویه اغا لر تغال و تبرک
قیادت غلامه ملایم ادا ایدر لر دی اکابنا و اغای بزرک

فتح کلام ایدوب ابتدیکه انشاء الله العلام بوعلام
پراحتت ملوک زمانم رخس دوولتتری قانده
غزت و سعادت الله سپارش اولنه کرک
وجانب پادشاه انجمن سپاهن بی اندازه بخجسته
وتازه تازه نوازش قلنه کرکدر اغای دیگر دخی
بوکونه نظر بیورر لکه
م
ایوصوظا هر اولور آقشدن سو بسو مردم
ایوصوی باقشدن برنظرده بتو در در لکه
فروع بخم تختی کون کبی افاقی طو تمقدر
که قوتلو کون طوغوشند اولور روکن
س پس سرای فریورده مختل همواره
تغی کتاب و تعلم ادابه لیس و هزار اشتغال بالاکلام
اظهار ایدوب و حسام اهتمامی گاه مصقله سی
بی پایانه آینه کردار و گاه فراغ لقب و آداب
فراوانه جوهر دار کوسر و دلاکک صنعتن
انده کتب الیم لیدی و همیت ستر اسلوق صنعتن
تبع و طامنه استفانن سراره نایره دوولتتری
استفال بولس ایدی و همواره پرکار واره
صخر دواز نقطه مراد لری اوزره اولس ایدی
بلی اول کسنه نک که آینه فطر تنده صورت
مجاهده نمایان و آب مصفای جیلنده اشکال

اشکال احتمال انقال لقب میان اوله لابد اول
کسنه امکان طشدن چقر من اصحاب طلب
وارباب سعی لقب قنده کنر علی علم مقرر و سکر
س دلاسنک جفا اولسون طریق
عقده نوسنگ ، منکر آدم اولس انگینی
چقر طاسدن **س** عجبتین حال و ندرت
آیین احوال بودر که مت رایبه اولان اغا بر مرتبه موذی
و ظالم ایدی که خارا زار نندن هیچ بر او غلان سالم
اولمزدی و جرم قیس و خطای جزوی ایچون عقاب
کلی رو اکوروب هت فراستن بین صباغ اولم
و کوسمان کورن افاقت بو لمزدی مندر که سرای
غلطه ده و رطه جنبط و غلطه دو سیموب تمام ایکی
بلی کیمیل آداب و کتب صنعت استلیدی و اغا
فریور دن بر خطه اگری نگاه و بر دم جواب تلخ
استما لیدی **س** خرد چون دفتر تلخین
کساید ، زمن اندر وجود آید که باید **س**
اول اناده وزیر اعظم حضرت لرنک اور تیج
برادر لری که اسم سامی لری مصطفی قنولس ایدی
همیت کتبیل زاد راه اختره همت و خدمت
پادشاه مجاز استباهن لغزت ایدوب قربت
پادشاه حقیقی صوبنه جل همتلین مصروف و راه

درگاه سمرقند است بهی استباه سمرقند عنان عزیز بختین
سقطت قلمتس ایدی و مقدار عسکر مرک ملکیت
نهادنی تالان و طلبه لشکر اجل قلعه بدین ویران المیوب
کل من علیها فان باد سیمه سرخوستن و کل نفس
ذائقه الموت جرحه سندن مست و مد هوس اولس
ایدی **نظم** در بیگانه خور سبدر روز جوانی
چو صبح دوم بود کم زندگانی در بیخ آن سوی سرو
بالا که ناکه فرور بخت از تند باد خزان **نظم**
حاصل کلام ایکی بل غلطه سر اینده اولور له بعده غنایت
باری طالع فیزد و بخت بیدار لر نیک یاری او کوز
خاص سر ایدیه واقع کوچک اوده به النور لر وزیر
اعظم **نظم** حضرت نرنیک که ینه سحر اراک
مقامنده بر قرار اید لیک ملاقات ایدوب اور تجبه
قرند اسلرندن سوال سورد قلمزنده سلطانک
نقطه دائره وجود سر بیزی دائره صحنه استوار
اولسون انکر فرغ روحی عند ملک مقتدرده
قرار امت سردر دیو اجبار اندکده بر زمان تند باد
غوم خرمن صبر و قرار لر ینه بهجوم اندی و زبان حشر
فرقتله ایدی **نظم** انور دو دیده جهان
افروزم رفتی و سیاه سه ز بخت روزم
خندان من نود و شمع بودیم بهم ایام ترا بخت

بخت و من می سوزم **نظم** عاقبت معلوم
ایدنیلر که دست تدبیر بر امرک که تدارکنده قاصر
اوله انده تا تم و بخت طلب امر محاله مقرونذر
و بر سینگ تلافی سنه فصد که جمله محال انده داخل
اوله دائره روسن دانندن بیرونذر لاجرم
نظم هر انکه زاد ز مادر بیاید سن نویسنده
ز جام دهر می کل من علیها فان **نظم** مصداقی دل
پرواضطر بینه ملاقی اولوب ینه حضرت صاحب
صداری بی شک برادر کوچک اعتقاد ایدوب
ستوفای فرزبوره کمال مجتهدی اولمغین اسماری که مصطفی ایدوب
حضرت صاحب صداریه تبدیل اندیلر و مقام نصیحت
احضار ایدوب صدف و مانشن خچه در شاهوار
انتار ایدوب ایتدیلو ای فرزند دلبند وای برادر
هوشمند معلوم اولسون که خویات اموره
التفات کلی همت بلنده ناملایم و مجرد سینه
زار کل زار جهانده اکل و سربله قناعت مقتضای
طبایع بر باید هر سر که سر بر سعادتده سرور اولمغ
در راه طلب معالیده کراجهتادی میان جانده
بند انک کرک و هر سر والا کرک که کسور هر زده
تا جور اولمغ استر تعب بی پایانی کردن وجودنه
طلوق ایدوب درجه کماله بتمک کرک همت عالی

مرتبه خسيه به راضي اولمز و طالب معالي منازل
اداني دار اذل ايله قناعت قلزم **م**
نا برده رنج كنج ميسر نميتود
مزدان گرفت جان برادر كه كار كرد
د و دغني محبت سكون و راحت و دوستي
تن درستي و استراحت اول كننده عظامت در كه
تار و پود پلاكس لباس خنكي كارخانه بگستده منسوج
و تربيت حيات و بقاسي كاسه هوس و هواده
سم افاعي سقايله مخروج اوله نفوذ بايه مزدك
اگر بو مقوله مسلك بر ما كه ساك اوله سين
بي شبه رقم عدم اقبال صحيفه حال و مانگده كسيده
و بخون رايه عقوق طاق ران عتوقه رسیده
اوله ككدر اما در گاه خالق بچون جل عن السكوك
والظنون حضرت نردين اميد و اتق و رجاء صادق اولد
چشم بصيرت ككل اجواه نصيحتله منوره و كوه كلام
برادر مستر تام اديزه كوش هوتك اولمق بر اوله
م من آنچه سر طباغت با تومي كفتيم
توخواه از سخنم بيز كير و خواه ملال **س** چون
بوجواه زواجر نصيحتي كوش هوسه منگوش ايدوب
دستور العمل هر كار و كار نامه كردار قلد يره همواره
بزرگ و كوچك استغالدين بر دم منفك اولمق

اولمقوب كوچك او ده لوده بدی مل قائم و روز
دست لوازم كخص اديده دائم اولمق بدی
عهد مزبور ده حضرت وزير اعظم والده لری دغني
كفر و ضلالتده مخلص اولمق رو اكور ميوب كغور دستر
و شرف سلامت شريف ايدوب مصطفی دن غیری
بنم برادر م وار ميور ديو صور سكریدی بانوی
مزبوره يه دغني پسر كمتين ارسلده اجمال اندو كنه
ندامت و انك حقه ظهور ايدن امور غير ضربه
بخالت كلوب بوندن ما عدا برادر ك بو قدر
ديو جواب و برست ایدی اخالامر بو صور نده
واقع اولان جمله سر ابرده خفا دن ظاهر اولدی
و كنزیده وزير اعظم حضرت نرنك سمع ستر بفرينه
وصول بولدی برادر كوچك نيك سعادت
اسلامدن حرمانه بقايت پریشان اولوب
انگشت ندامتي دندان ملاحظه چيندي و ديك
غيرتي آتش حشر تله قيندي هماندم حضرت
صاحب صدارت قسته كلديروالن اللرينه الوب
بيور ديو سز خود بنم برادر م دكل بلكه عموز ادم
ايتمس ستر بخون بو خصوصده واقع اولان احوالك
اعلامنده اجمال ايلدك و كوچك برادر م هاويه
كفر و ضلالتده فالما سين مفعول كور و بغير واقع

سویلیک دید کلزده حضرت صاحب صدارت دخی
روی حجابی ستمندک زمیننه اور دیلو و مجالس
در برین در برکی نشا ایدوب بیور دیلو
ای جان جهان بکار سازی دارامس دل بد نواز
واقه حال اول منوال اوزره در که کور رسز
و خصوص کار بو احوال اوزره در که بیور رسز فاما بن
تو لکی ارسل ایلد کلری اتنا ده حد است ستم حبیده
دائره سداد دن دور اولمغین نجه تمید مقدمه
نزدید و هزار ایمان غلاظله تنبیه و تا کید ایلدی دیو دیکه
چهره رازدن نقاب احترازی دور اتمیم دعومود
و حقوقی ترک ایدوب ستمنزل عقوده کتمیم حال
خطا پوسن کرم کوشن حضرت نریندن رجا ایلرینکه بوجرم
نا ملا می غضب بیوره لو واحسان جیبی و کرم اصلی برین
بو بنده شرمزده حقنزه بسد دل کور لو وزیر اعظم
حضرت لری دخی دنواز لقه اغاز ایدوب بیور دیلو که
خاطر که نسنه کله سون ینه سنی دخی برادر م بلورین
در غایت و جاینگده سرمو دقیقه فوت اتمیوب
عمد سابق اوزره سنکله مقید اولورین چونکه
کوچک برادر برینک احوالی معلوم شریف لری اولدی
فی الحال آدم ارسل بیوروب کتور شریف لری و حمیه
نظمنینده واقه اولان مرحوم ابراهیم یا ساسرینه

سراسیمه تسلیم ایلد شریف لری چون زمان مرور اتمیوب
انور دخی حجرات عالمدن چقوب صحن سرای بقایه
داخل اولد شریف لری حضرت وزیر اعظم بو احوال دن
دخی بغایت منکر البالد اولوب حضرت صدارت دن
اوز که کمنه لری قالمده غنی یقینا معلوم اید شریف
و جل همترین بونوره مصروف بیوروب برادر برینک
مجستی بونوره نقل و حرکت اتمس ایدی واقاب سعادت لری
کوندن کونه درجه سعاده یتیمس ایدی
چنین است رسم سنجی سرای یکی چون رود
دیگر اید جای **نتر** وقتا که مرحوم و مفضول الدراج الی حمة
ربه الصمد سزاده سلطان محمد حضرت نرینک آفتاب
عمر لری افق زوالده ستاری اولد شریف لری
و نیال قامت پراعتد اللری صرصر اجل ایلد انکار
بولد شریف لری کنجور خرائن ارزاق بحسب استقواد
و استخفاف صاحب صدارت حضرت نرینک کو مرتب
چراغ دولتکین اشراق ایدوب کوچک اوده لردن
خرینه اوده لرینه التملیدی انده دخی خدام سدره
مقام ملائک احتتام میا ننده استین باشنه چقوب
جمله سی سرفروا تکمین و هر خصوصه سار غلامدن
برتر اولمغین بالذات پادشاه دین پرور حضرت نرینک
خدمت سعادت منقبتزده بربر اولوب سر سعادت

مقرر می خدمتی میسر اولمسی ایدی
که ایینه و کلو اولسه با شده دولتی انگ
باشنده پیر ایدر افسر کبی سلطان دور انگ
سلطان سلیمان علیه الرحمه والرضوان
حضرتی شاه الفاسله دیار عجمه کز طرف توأم ایله
توجه همایون بیورد قلنده اول سفر سعادت رهبره
بله کتیریدی و پادشاه ملک و ملت حضرت کربینه
تمام بدی بل خدمت امت کتیریدی هر کرا اقبال
مادر زادر هجر می شود همت اندر هر چه می بند
میسری ستوده مطلع حرم پادشاه هیله طلوع
انکه کن صکره و وقوع بولان احوال سعادت
مالک پیر که رقم زده افلام معجز پیام اولمسی
بجربان احوال روز کار و بینندگان نقبت ادوار
اولان واقف اسرار قنده طار و آشکار در که
هر در سوار که ممکن صد فن بجای ظهوره چینه
دره التاج پادشاه پرا بر تاج اولمز و هر چه ستا پیا
بلند پرواز که کوشه استیانه سندن پروازه آغاز
ایتمه سعادت سهر بار کردون مدارده قرار از منز
هر که کم ربت بالا کرک که اقدام همت
والا کرک نشه پس بو مقدمات صدقت ایات
مقتضا سنج اول وزیر سیر دل بالتمام بدی بل پادشاه

پادشاه سلیمان حتم و ستم شاه فریدون علم
حضرتی نگ خدمت والا نه متکرنده اولوب غایت
الامر سپاهی اولمق ارزوسی و طسره صفتی و غنچه
خاطر دریا مفاطر لرینه بول بولمسی ایدی و پادشاه
جم منقبت حضرتی الفاس سفرندن مراجعت بیورد
مقره سلطان و یای تخت ال عثمانی اولان
حکیمه تطنظینه به کله کلرنده اولتوز اوج انچه علوفه
ایله سپاهی اولوب مانند آفتاب مطلع حرم پادشاه
کردون جنابین طایع اولمسی ایدی غمده فر بورد
انابک قدیم و ولی نعمت مستد کتیری اولان حضرت
وزیر اعظم محمد پاشا که روم ایلی بکر بیکلی منصبده
موز و مکرم ایدر کتیر حما بکترین پناه و سایه
در حمت کتیرین جایگاه ایدر کلرنده انواع احسانه نوازش
کر بمانه و بخت ایس میرانه امت کتیریدی و مقام
نصیحتده یکه در شاه دارن تار ایدوب ایتم کتیریدی
ای جوان سعادت نشان ایینه خاطر صفا اینکده
عبان اولمسی که هر کس که صحن ساری وجودده
جالس و دیبای زیبای زندگابینی لابس اوله
بهر حال مال احوال روز کار بو سوال اوزره بر قرارده
فصحت میدان لیالی و ایام و مساحه فنا مساحه
سور و اعوانده صو جان قدر و قضا مانند کوی

بی سر و پا خالدهن حاله سر کردن ایله کر کرد
زیر مقتضای زمان ادائش زندگانی میان غنفلوان
جوانی در دستهای آداب جوانی مخالف طوار
پیر فایده را جرم شاه داستان عمرانی علی کمال
بواج فضل در عرض جمال ایله کر کرد پس امده
جان برادر ارباب فضل و هنر قنده محقق و مقرر در که
هر فضیلت بر کونه مقتضای و هر مقتضایک بر جنس
تقاضای اولی و ماسی مانند ظهور صباح محتاج دلیس و ابضاح
و کدر زینار غنفلوان سبالی زمان طفولیته بتاس
ایتمه سین و غول نفسه ابوب راه هوا و هوسه کتمه
سین زیر آهنوز زینال عمر کک برک و باری انار خفت
وز رنگ و جرات اولمق اضمانی غالبه اگر و ساوس
شیطانی و هوا جسر نفسانی سحاب کسالت و بطلان
انوار انار قابلیتکی مستور و سبیل غفلت دیده
بصیرتکی نور دانش و پرتو بیندن مجبور
ایلیه دلیس ساطع و برهان قاطع در که دوست هوسنگ
دیباای زیبای توفیقندن عاری و آب زلال عمر کرامی
بجاری بد کامی اوزره جاری او جعفر **ب**
با چنین همت نباید راست کار سروری هست همت
در جهان هرگز نیاید برتری **ب** کر کرد که عنان بکران ممتی
الدن قومیه سین و نفس بدانند پس کر اداب نسوبه

اکذین داعوان شیطان مواضعه کله سهوتة القا
اکذین جود ایله که جوانان سعادت مند سکنه ساک
اول سین و اخلاق پسندیده ارباب عفت متفاهین
بولاسین **ب** چوب تنوی سخن من اگر بفعل آری
کلید کنج سعادت در استین داری و کر تو در
نصیحت بدرج دل نهمی بسی خوری ز کف دهر
سبیلی خوری **ب** پس بو نصیحت حکمت
انار و موعظت دمازی که نمودار در شاه وار در
کوش هوسه منکوش بلبلریدی و هر برین سمع
رضایله قبول ایدوب دستور کار و کار نامه هر کردار
ایدوب احوال جهان گذارنده دیده عبرت بر له
نظر قلم لری **ب** کور که اسرار
دهری برور فده یک بیک دیده عبرت کر کرد
دیده عبرت کر **ب** اول انشاده بر موجب
کلام عظیم ان حب الوطن من الایمان طبیعتلرینه
ارزوی صله غالبه و سلسله محبت وطن اصلی
فطر سرفی برنی جالب اولوب ضمیر حجت پذیر لری
صله رحمه عائده و سلسله از تیا به راجع اولد فده
حضرت میر میران لواء بوسنه توابعندن بروت
قاضی لغنگ جمع جزیه خدمتن البور سرفی و اول
برمانه ایله صله ایله اجازت بیور سرفی چون

صله اقارب بر مقتضای اجل مآرب و وقوع بولس ایدی
دخویس و خویش و نذ و برادر فرزند دن هر کم و اس
صیافت اسلام دعوت ایدوب بر مقتضای مآرب
دل مقصود سر بفری حاصل اولس ایدی **نظم منته**
بر قوله اوله حنک احسانی صدر غنچه شاه
اید رانی بر کدای حقیر ایکن ناکاه آیلرانی معتم
عزت و جاه کون کبی طور مدین ظهور بولور
غایت ارتفاعه و اصل اولور خویش و بیگانه دلیوب
نچه لر کم انک سایه سندن خویش کچه لر
اولد مکه پادشاه کور کور بر دستر شاه
هفت کسوز مرحوم سلطان سلیمان جم سیر
حضرتی کور و فر عظمتک بخوان سفرین مقرر التکرید
و دار الملک اولان محیه قطنطنیه دن بس
منزل کتدی خوان نعمت و اهب الارزاق
سماط استحقاق فرنده اماده و اوای غنایت خداوند
عباد صحن سرای استقداد لرنده ز ماده قلنوب
پادشاه کردون سر حضرت لر نه چاستنی کیر اولس کیر
ایکی بل مقداری اول خدمت عالی منقبته و امن درین
و جان سر بنیرین هر خدمتو پویان ایدوب خدمت
سماط پادشاهی به بر مرتبه چاستنی و بر مرتبه ده لذت
و بر سر ایدی که مذاق صفار و کبار اداء خدمت لرندن چاستنی

چاستنی دار اولوب اول سفر هدایت رهبر دن پادشاه
داد پرور حضرت لری مراجعت بیوروب محیه امالیته
فلاق بیور و قلزنده سیانت هدایت پادشاه
اقیم قدم و ارقام عنایت خالق النوع و القلم
دفتر آمال لرینده موجود اولس ایدی و سنه اتین
وستین و تسعمائیه جمادی الاخره سنک غره سنده
غره غرای دولت افق همت پادشاه کردون
عظمتن یوز کورستروب طسوار قلنک دفتر
کده که خدای التمس بیک آنچه ایله ارزانی بیورس
ایدی چون پای اقدام و قدم اهتمامه پویا به ایدوب
و کلستان کور ایندن ورود دمانی در دیر
همواره رسته جانکس لائی شکر حضرت لایزاله
موسح و ذائقه مسیح زبانکسین که کلیم مرید دماندر
لبان سپاس فراوانه مسیح ایدوب بیور دیر
قطع عقل از ناطق مرده بجان برده کیران
کاخر دم باز روی خویشین رسید
جان نیز گفت شکر خدا را هزار بار
کاچمه از خدای خواسته بودم بمن رسید
س بیس بل مقداری دخی منصب فرورده
قرار ایدوب عمد مذکورده طسوار بکلر بکسینی
مرحوم قاسم پادشاه ایدوب انکر کله مدت فرورده

بنای اتحاد بر مرتبه استداد و پرستاریدیکه نوای
قانون عدالتی کلبانک بلبس نالانی مغنی اولوب
دور لری مدار دایره اعتدال و دو کلی ضعیف و قلیل
اولان کارده گفتار تلخ آثار امحال اولمش ایدی
و خرج چنبیری همواره مراد لری اوزره دایره و سیاره
اتحاد آسمان از دیار زوده سعد اکبر و نیر اعظم
درجه بین بولمش ایدی **قطع** دو اهل دل
نکه دارند موی **همین سرکشی و از رم جوتی**
و کراز هر دو جانب جاهلاننده اگر زنجیر باشد
بکسلاننده **لواء که دون استغای اقبال و منجون**
رایت قمر منزله جاه و جلال لری همزنگ او کو
لواء فلک ارزانی بیورلد و غیر
جواهریان بازار امتیاز و صرافان دکان نقد معرفت
استحقاق و اغراض قنده روشن و همدیدار که
اندرک که چشم دانندی و فدر نور بیند روشن
و فزوق فرقه سالی هندی تاج پرا بر تاج استحقاق
میزین اوله هر آینه مستحق صنوف تجیل و اکرام
و مستأهل اجلال و احترام اوله که کرد بنابر علی هذا
چون منصب فر بوده صاحب صدارت حضرتلرنیکه
کل خدمت بوی کفایت لری و هر خدمتده استقامت
اوزره صرف اتمت لری بالذات پادشاه عدالت بنیاد

بنیاد حضرتلرنیک سمع سرفیلرینه و اصل اولد فده بی شریه
مستحق رعایت پادشاهی و محل التفات پادشاهی
نامتناهی اوطفه لائق اولوب سنه سبع و ستین
و شجاعت جمادی الاخره سنک التخی کوننده لواء
فلک نقلید اولمش ایدی و لواء دولت کمر دون
استعداری همه فلک قلنتش ایدی **م**
است درین دایره لاجورد **مرتبه مرد بمقدور**
م غمده فر بوده حضرت وزیر اعظم محمد پادشاه
روم چونکه عموزاده لرنیک کوکب سعادتق افق
اقبالدن طالع و سطر طایر طالعین برج شرفده واقع
بولدیر نوا بضع سمت حرکت کلوب تهنیت چون
برنامه گرامت عمامه بخور بیور شریدی و لاری تهنیت
و جوامه زواهر نیند نصیحت سک اعلام و فرمانده
بو منوال اوزره انتظام و پرستاریدیکه ای کلین
کلشن دولت وای زوال باغ سعادت بچرانکه
حالاتنی کلستان زندگاینده شایع شادمانند
بر مراد بولدم و پادشاه انجم سپاه حضرتلری
جانبندن منصب امارت ناخدا کوردوم چونکه
زمان اجرای قواعد دین و اصلاح مصاح جمود مسلمان
کف کفایتکه سپارش بیور طرد معلوم اولد که
اولاد بیای زبای دولت طرز تربیت محمدی ایلد طراز

و پره سین و نمایان فرق فرقدی ای امارتی افسر
 قانون سیاسته سرافراز قلم سین و کما بینتی
 و قانق سرعینه عارف و قواعد قانون سیاسته
 واقف اولکین والا آفتاب دولتی صدوزوالده
 و منصب امارتی سرف انتقالده معلوم ایدینه
 و بومعینه بیور سردر **م** هم شرح ز ملک
 ارجمندی دارد **م** هم ملک ز شرح سر بلندی دارد
س و دخی هر خصوصه بیدار دل هو شمنه و آگاه
 ضمیر فرد مندا اولوب هر خصوصه بالذات کندک
 مباسنه و اوایل کارده عواقب امور ناظر اولای
 و دخی واجبدر که ترتیب مراتب انسانه تمیز کامل
 و تقدیر مقادیر اسراف و اعیانه و قوف ستان
 حاصل ایلیمه سین تا که فروغ راسته ظلام دروغ
 امتیاز و بر مکه مالک و استماع کذب صیغ و صفا
 انک صحیحین احراز قلمه سالک اولاسین
 و دخی اساس دولتی قواعد حکمت و قانون
 عدالت اوزره طرح ایدوب مواعظ علما و نصیاح
 صلحانی ضمیر و فاد که پست زناد قلمه سین که هم
 بنام مملکت معارضه التکلمه معوره و هم ضعفای غیبت
 نسیم لطف و مروتکله خندان و مسرور اولوب
 دیناره سرای سعادتک رخنه خللدن امین اوله

اوله و عقبا ده نصر اعلک مقام بلند و درجات
 عالیات بوله **س** هر که درین خانه سبی داد کرد
 خانه فرمای خود اباد کرد **و** داد کردی سطرط جهان
 دارست **و** دولت باقی زکم از اریست **س**
 و دخی پادشاه دریا نوال حضرت نیک قران بد فعالده
 مابینکرنده اولان **س** صلحی کیکدن خذرا ایدینه
 و هر آینه دامن تانی و تدبیره تثبت ایدوب
 طریق سداد و ساه راه رساد اوزره کیده سین
 و اگر پسر سعادتده اسوده حال و سر بر غزته **و**
 مرقه البال اولمغی مقصود ایدینه سین بهر حال
 جلایل همگی مقاصد صلح مقصود و تقصاری مدارایی
 آبادان و معوز قلمه سین **م**
آ سبالتس دو کیتی مضمون این دو حرفت **و**
 بادوستان تطف بادوستان مدارا **و**
س اگر عدوی بدخوی طرفندن بر کار ناستایسته
 ظهوره کلورسه هله باری بادی سن اولیمه سین
 زیرا بر هر حال بادی اظلم و مباسرت احتیاطده عدم **و**
 مبادرت طریق استمدار بلکه نشانه ارباب
 خرم اولدر که امر خصمه مدارایی روا و دفع مضرتده
 رفیع و ملاطفی سزاگوره **نظم** فریب خویش
 از خشم ناخوست به است **و** برافستاندن

اب از آتش به است . **م** را دیکه از لطف کرد
تمام . چه باید سوی قدر دادن جام .
چون کینه جوهر ز دهر نصیحت مرقوم . ختم
اختتامه مکتوم . اولدی . جمیع مهمات امارتی ترتیب
واجب از لوازم امور لازمه برین حقه تکمیلده ترکیب
ایدوب بر قیاسب تازی لغبت بازی . لوازم
سربازستانه هفت کسور ایله ارسان پور سکرید
م انک که ایله بکستی لطف خدا پناه .
لابد ایغنه کلور انک لوازم . **م** وقتا که علم
باید . جم جم شرم و ذکر اولنان درج لای محترم .
واصل جناب دالاهم . اولدی مراسم تقبیل و تقظیم
و مواجب شکر نعمت تقدیم اولنوب بیوردیلر .
محمد نه حمد ادا نما ابداء . اذیت سراسه مالم پوئه اهدا
جمیع اجتا و اصدقا و بیگانه و استنا عرصه گاه عرضیه
خدمت زمینتی از بنا امت سربدی و لسان حال
وزبان مقاله ایتم سربدی .
اروز بخت نیک بشارت رسان ماست
اقبال را بیده امید صد نواست . روزیست
اینکه دل و دل بهزاران دعا سن جست . عزمیست
اینکه جان بهزاران زو س خواست .
پس اول نصیحت سعادت بانی دستور العمل هر حال .

حال و مضمون سعادت مفروضه امثال بیوردیلر
و زمینیه اسباب ارتحال اشتغال اوزره اولوب
ترتیب مقدمات امارته عرصه ظهورده جلوه و پرده
بواسلوب اوزره همت قلدیلر که ارباب
خود سیر مرد و مهربان سیر مرد اولان دلاور
که هر بری پروبال کلنگه ار استه و نیزه جان
سکار لری سوی آسمانه پیوسته ایدیلر **م**
همه مبارز و تند و دیس و خون اسام همه دلاور
ورزم از ما و کینه گذار . فکنده در بر خود درع
و جوشن از پرومال . کسیده نیزه و خنجر چو تخته
و منقار . **م** اکیوز مقداری غلوفه چی غازی جمع
ایدوب فدو کراحت تمام غایت انجامه و اصل
او طبع بر زمان سعادت ننده پر جسم توغ
علمی کاکل مویسان کبی پرین نو دامن لواء
اسمان سیالی چهره مهر و ماهه سیبان ایدوب
صدای کوس و ادای درای و غریب صور ناو کوره
نای زمین و زمانه غلفه و میان کربیا نه و لوله
صالوب لواء فلک غریمت بیوردیلر ننده اصحاب
واجباب آتش فراقدن بی تاب اولوب
بو بیکنک اوازه بی اندازه سین هفت پرده
آسمانه ایر کور سربدی . **م** ایدک غم خفر

لطف خدا یارک اوله ، اہمیت اہل نظر فائدہ سالارک
اوله ، پس جمیعاً خدم و حشم و خدام محترم
ایلم غزم راہ ایدوب ماہ کبی منترن بمنزل رحلت
واقتاب کبی شہردن سہرہ نقل و حرکت
ایدوب مانند ماہ فلک سرمنزل فلکی ارامگاہ
ایدوب شہردی برج گونہ زحمت سفر و مسقت
راہدن اسودہ اولدندن صکرہ حال مملکت و احوال
رعیتی کوردیلر و کار عالمی تقض و کردار روزگاری
تفتیس سپوردیلر و تدابیر ضبط نفوس و قیام امور
جمہورہ بر مرتبہ کفایت اظہار سپور شہردیکہ
عدل کامل لویہ فال رعایا ہمایون و بذل شامل لویہ
حال فقر غیرت غنای قارون اولوب اطراف
واکنافہ اولان ظلمہ و اعدا صرصر قمر لرندن برک
بید کبی لرزان و تند باد سیاستندن اوراق
خران کبی لرزان اولمس لریدی **مسلم**
غرض دولندن اہل بر عدالت ، خود مندان قنڈہ
ما عدالت **مسلم** زمان ہمایون و عہد ہمایون نڈرندہ
ظلم و عدوان غنقا آساقاف عدمی ماوا ایلمس
ایدی و طغیان و عصیان اکسیر اکبر و کبریت
احمر کبی کسور خیالی مقر قلمس ایدی بعدہ لوا
مزبورک پس ندیدہ و کار آر نمودہ غازی لرین موضع

معرض خطا بہ کتوروب بو کونہ نصیحتہ مقصدی اولدیکہ
حالا پادشاہ دریا نوال حضرت لریک قرال بدفعالہ
ما پندرنده **مسلم** مصافات حکم و سببہ موالات
سرسبز و خرم در پس امدی رای لرین و تدبیر
کرین اولدیکہ بو طائفی اجرای امر و فرماندہ اولقد
مطلق العنان الملک کر کرد تاکہ زمام استقلال
بتضہ اقتدار لرندہ رایگان بولمیلر و دفعہ سہر سہ
اتفاقی دخی کسہ قلماس کرک تاکہ دربار حرمانی
کردن جانہ بند ایدوب راہ سقاوت و عداوتہ
نابت قدم اولمیلر و دخی مسقت و عاطفتدن
دخی اول مقدار مجبور اولمیلر کہ نومید اولوب
سلسلہ عداوتی تحریکہ اغاز ایتیلر و چندان
نہمت واحسانہ دخی مستغنون اولوب
غور بولمیلر کہ غایت برودت و نہایت نخوت
دعوائ فرعونیتہ کتیبہ **مسلم** کر حشم تواضع
فکنی بر جاہل او کر دنگبہ و ز خود سڈز اہل زربار
مکن تواضعس زانکہ کہ بر کردن خوینست مرد
عاقل **مسلم** بگہ واجبدر کہ دائرہ خوف و رجادہ
دائرہ و دیدہ حال لری چہرہ و عدد و وعیدہ ناظر اول
زیرا امن و تروت سبب نخوت و موجب
عصیان و فرعونیتدن و یاس و خیبیت باعث

جرات و صورت مردم عرض سلطنت **م**
 نو مید و لیر با بسند و هم چیره زبان ای دوست چنان
 مکن که نو مید سوم **س** و بومقدسه مسمه و خنی بر این
 قاطعه ایله مسکله در که مصادفت و موافقت سلطان
 و مصافات و موالات اساطین موجب نفع عباد
 و سبب قلع و جمع فتنه و فساد در پس آمدی
 غازیان و لیر و دلیران بر تیره دن موجود که آب
 مصفای صلح و صلحی غبار نقض عهد له مکرر ائمه لر
 و سرشته و فانی الدن قوتیوب طریق کفران و غده
 کتمیه لر و میان کفره ده کفره برار میرانله زمام مدارایی
 الدن قومیله لر و صبر و سکیبی سرنامه رای مصیب
 بله تا که ان شاء الله تعالی عاقبت کار خیر له حصول بوله
 و آهوی مقصود و مرام نوازش مالاکلامه رام اوله
م با هستگی کار عالم برار که در کار گرمی
 نیاید بکار چراغ ار بگرمی نیفر و ختی نه خود رانه
 پروانه را سوختی سکیب آورد بند بار اکلید
 سکیبند را کس پشیمان ندید **س**
 همان کرک کوسفنده چوبان و شاهین کبوتره
 دیده بان اولمن لطیفه سین ظموره کتور و ب
 عهد یاد شاه دین پرور مرغی فلمن سحوق و موقور
 انرد خنی بای ادب او زره قیام آتیدر و وظائف

و وظائف تعظیم و تکریمه اهتمام کوستروب آتیدر
 میر و سس ضمیمه حضرت نوری جواهر زواجر نصیحتدن اول
 ننه که کلک زبانله صحیفه بیانه حکم لر در
 هر آینه صلاح حال بندگانی متضمن و انتظام احوال
 چاکرانی تکفندر **س** ترابنده کانییم از جان و دل
 ولی بندگانی ز خدمت تجل و دو جادست بنیدیم
 بهر نیاز یکی پیس تو دیکری در خانه بود و حب
 و فرض بر ما دو کار زمین پوس تو سجده کرد کار
قلعه آگری یکی اولان ماغوجی غسبه نام ماچاره
همه بسیار ارسال بیور و قلنده چار کزی نخل
نام ملعون بد انجام نموب و غارت اتمه و کبیر
 امیر صاحب نم، عهد فروردن مقدم، دفتر که خود
 ایکن قلعه آگری یکی اولان ماغوجی غسبه نام نامدار
 ماچاره باینسکرنده بیگانه کب برده سی مرتفع و آتاک
 اسبابی مجتمع اولمغین اولزمانده میر صاحب
 نوال حضرت نری نری زبایه پیکس ارسال ایکن
 دولت و سعادت له لوار فلکه والی اوله قلنده
 حقوق سابقه بی فراموس ایتموب و اسم
 بزرگان و قواعد مهتران کاینی مرغی بیور بلوب
 مذکور ماغوجی به مناسب بعضی بر ایاتارک اولتو
 ارسال اولنماسی مقصود اولند فله قلعه فلکه قرینه

اولان اینا سقه نام قلعه تک یکی اولان چارگری
مخال نام ملعون ضلالت انجام که دهم صدق
داد و دعوی اتحاد دن دم اور روی و دائما
سطانم بن سنگ در هم خریده توکم همان
خدمت بیور در یور روی میر حاتم ضمیمه حضرت تری
دخی دائما فضله انعام نندن خالی قویوب نظر طفت
از کرس در بیج بیور زردی لاجرم سار الیه خاکه
صدق دعوی اسنه احتمال دیوب تدارک اولان
ارسال اولیج اولی بریج بدرقه راه تدارک
ایلیوب اگر یه طوغری چیقری ویره سون دیو
زبور مخالفه ارسال بیور ساریدی اول ملعون بد
فصلت دخی ز صنی غنیمت بلوب ناصیه حال
غدار تک رفوسیده رفوم و جریده احوال چیانیت
سویله مرسوم اتمس ایدی و عداوت دینی
اظهار ایدوب اخذ انتقام طریق طو توب
کنتمس ایدی پس اول لعین ضلالت رهس
مقدما زبور تک بولنه بر کرده بی سکو هی کین
قتمس ایدی بعده بریج کسسه لری انره دلیل ایدوب
طریق صواب بوجانبدر بنم ز عجب نندن غیر طریقی
مناسب دکلد دیو ذکر اولان کین اوزرینه
ارسال اتمس ایدی **مستوی** هر که

هر که یا در مضیوع مکر نهاد غایت سر بیاد خواهد
داد . حیده ماریست کان دوسه دارد . هر یکی
کونه کون عطر دارد . ان سس خصم را کند
در لیس . وین رساند ضرر بصاحب خویش
مربور نوره دام حیده دن بیخبر اول لعینک
کین اوزرینه کدز ایدیک علی الفضله هجوم ایدوب
آتش جنگ وجدالی استعاله مجال اولیجین
انردن بر دل چقیوب جمله سین گرفتار دام
آفت و جیغارسال اولان هدایا سنی نوب
وغارت اتمس ایدی **مربور** جو غافل
کفشد درنده پلنگ توان کوفت آسان سس
بسنک چونکه اول ملعون ضلالت
انجام بو واقعه به اقدام کوس توب مقصودی
حصول بولدی و طوطلیان او غرسه بیکدن
طوغری قصه سی او دکل کبی اولدی بعده دامن
تدارکه ال اوروب ایتیکه بنیاد مراد چونکه
احسن وجه اوزره استداد بولدی اولی بود
دامن قباصتی خار تهمندن خلاصه چاره ایدم
ومیر مکرتم حضرت ترینگ دیده سینه پرده حیده
چکم بده ماوراء پرده دن نه صورت ظبور
ایدر کورم دیوب حضور سرفیلرینه خصم **مقتدی**

بوموال اوزره اجناد ایلمش ایدی که ارسال
اولنان آدمی رکوز بو بنده به ملاقات ایدوب
یار آدیسیزله سنور یزدن حقیقه کوندر لشدور
ورعایت و حمایتزده اجمال واقع اولمیبوب
حددن زیاده رعایت اولمشدر بعد ارسال
اولنان کمسنه رک چمتنا کله رنیک زمانی دایره
حددن تجاوز ایدوب نام و نشانی پیدادانه
و علامتکری هویدا اولمیبوق میر والا مهم کمال امدن
بیت الاحوان غمه دوستوب ایدورودی
بیتوب صفت ناله کنان میکنم افغان
کایا خبر یوسف کم کشته که دانند
بواحوال عجیب الهائی در بوز ماغوجی غمزدن
احتمال و یروب بر مکتوب ارسال بیوروب
خصوص کاردن خبردار ایدیک انک دخی خبرتی
کمال مرتبه استداد بولوب ایمنکری اوزره
ایمان استداد ایدوب اول امدل کوز دنگه
سوال بیورلمش و ارسال اولنان احسان
بی پایان استفسار اولمش اصلا و قطعاً خبردار
دکلوز بوجانبه واصل اولمیلر احتمال غالب بود که
انسانی سفرده جازاده فسادنه او غرامتدر
کرکی کبی نفحص بیورله دیو عبودیت نامه ارسال ایلمش

ایلمش ایدی پس امیر حاتم طینک ساعت
بساعت الم در و نلری از دیاده میل اتدی و کوندن
کونه غم خاطر کوز نلری استداد یوز طولندی و همیشه
کرداب اضطراب و مقام حیره دو ^{تستکری} و انتس
غم و نار الهله طولت تستکری عاقبت الامر بو واقعه
عجیبه نیک بقیرنده و بو عقده نسبت نیک حلنده
انامل انگاری در کار ایدیلر و لوار فلک غازیلرین
دیوانلرینه جمع ایدوب ایدیلر بواحوال پر ملالی
جبه بلورسنز و لوکار دسواری کدن ظن ایدیلر سنز
انلودخی سراط قظیمی ادا ایدوب ایدیلر که بر عقده
سربسته که میر حجه تهر بیرک ضمیر منیر الهم
بیزر لرنده دغدغه بجد و صیرت بعد حاصل
ایلمش اوله بو بنده رک خاطر فایده و ذهن قاصیری
واصل اولمقدر فاما بومرتبه جاز خرقه بواحوال بر تلامه
سار کزی محال دید کلری ملعون ضلالت مستحذرن
ناسی اولمشدر زبر اول کافر نمشک اگر امنده افرط
ایدوب قلعو اینا سقه بی اکا تلیک اند و کوز
وعنان احکام و زمام فرمانی قبضه تصرفنه و پرد کوز
بوفت مقابله سنده اندن بوجیانته وجوده
کله عجب اولمیه **سر** اذا انت اکرمت
الکریم ملکنه وان انت اکرمت اللیم محر د

فوضع الندي في موضع السيف بالعلي مضر كوضع
السيف في موضع الندي **س** بهر تجربه تدبير
دخی بیور دید که بوکار دستوار اول نابکار دن
سزاوار دکلدر زیر اسمدینیک ابواب
عاطفتم انک باینده کتاده وانعام واحسانم
سپرامادن زیاده ایدی و بعد ماینه بدن
دائما مبر و شفقت و مرحمت و منفعت رجبی
اوزره در ایانه سبدن انک مکافاتده جنال
خیانت و فکر مضرت قصد ایدر اوله **س**
چو دل بدوستی خویش را علم سازد
چرا پستی من علم برافرازد **س** اما معلوم
مطیع و عاصی و مفروم اداچی و اقا صی در که کج
طبیعتدن هرگز استقامت کلز و بد طینت
وزست سبت تکلیف و تکلفه ستوده
خوی و پای کبزه حضرت اولمز کل اناد بترشح
بماینه فحواسی اوزره بیور سردر که **س**
نگوزد این مثل دانای یونان که نیکی بد بود جستن
زدونان برای زهر نهد مار تریاک نسیم
نافه ناید هرگز از خاک **س** و حکمای حکمت فرمای
دخی بیور سردر که کم که اصلنده نسیم اولیمه
امید وفا و کرم اندن اولیمه و نطفه جنبینه دنیا

دینادن کتیمه تا ولی نعمت کفران و اساءت ائمه
س بد اصل را چگونه توان کرد تربیت
کش درون خانه چرامار پرورد حفظ بتر بیت
نهد حکم فی سکر کلا بخید انکه همه خار پرورد
س واقعا بودی سز حقیقت حاله خوب
واقف اولمس سز بنم دخی سزه سوالدن غرضم
محضا امتحان ایدی بجد انه تعالی دینار افکار اصابت
آثارم محک امتحانده صحیح العیار کلدی ایدی اول
کافر نمک امرنده کتاب ایدوب فرصت
وقدرت واریکن تیغ آبدار له بن خاک رنه آتشی
دماز اور الوم و خرمس عمرین باد فنا و صر عنایه
و بر الوم و الا ستوی که بو خصوصه ادنی مسامحه
رواکور له ستر سله اختلال بر مرتبه ارتفاع و استعال
بوله که **مصراع** باران دو صد ساله فرو نمانده
س واحوالنی تدار کرده بهر حال استیصال لازندر
اگر ذرجه اعمال جائز اوله ممکن مرغ طغیان دل
پر غلنده جریان ایدوب قدم تدبیر مساحت
ساحت بی نهایتده عاجز قلده **نظم** خردمند
دانا کسی راستناس که محکم نهد کار خود را اسکان
کسی را که خرمس نباشد درست بنای مهتس
بود سخت است **س** کار کزی دید کلری کافر

نه مرتبه به قاور در که ظاهر اگر استطاعتی میان جانانه
 محکم بنده امس ایکن غدار لک صورتندن دام حیلده لی
 کند ایدوب بنم آدمیچه بویدیه حقارت وارسل
 ایلدو کم هدا پایی نهیب غارت ایلیمه ان ساهانه
 المنان پادشاه صاحب قران حضرت نیک
 ایام سعادت اجاتلنده اجل امان وزمانه خوش
 اتمه میدان و بر سر توده خاککی وجود اندیت
 ناکندن پاک ایدین **م** من اتم که در سیه
 حرب و ضرب **ب** به ان در آموز آیین حرب
 که بر من ایچون دیکر کند **ک** که سر پنج بر صیدم نکند
م اول جمله غازیلر دخی حراسم دعا و لوازم
 مدح و ثنایی معرض ادایه رساننده ایلوب ایتدیلر
م توان کسی که بهنکام کین رسول اجل
 زینجه تو بر در وز نامه آمال
م جمله پرورده احسانک و بر آورده
 انعام لی یا یانکر خدمتکده بنده حلقه بکوس
 و خوش عالم نور دک اوکنده غلام غاسیه
 بر دوسر سایه سعادتکده کچه دمر که آسوده
 و پسته عنایتکده کچه مدتد که غنوده یوز حال ایس
 باس دوسدی باد اس نعت بودر که جمله نو
 حاضر باس اولوب او غرکه جان و باس او بیامون

عمده موزده مانند فرض عین و ادا دین بی ریب
 و بین واجب و لازم اوله **م**
 ای دل فزه وصل حیلده یکنجه اکنون الم قران
 می باید دید **م** سار کزی محال دید کلری بدال
 نه مقوله کلبدر که انک ایچون بوجه ملال چکلور
 ان ساهانه السلام پادشاه اسلام دولتنده
 ملعوندن کوکی کبی انتقام اله لوم اکر ام حیلده و کند
 فریله بنداندوکی ادمیلریمز حالا قید صحت ایلده
 بوندن خالی دک که یا خواه یا خواه یازوی زور له
 لندن اله لوم و یا خود بز دخی بنای امور ییزی قوا
 حیلده اوزره بنیاد و خانه کار ییزی ستون فریب
 و مکرله آباد ایدوب **م**
م کلوخ انداز را پادشاه سنکت
 مضموننی و لکرب خذعه مضموننی ظهوره کتوروب
 کند تب سیرله خلاص ایدیه لوم **م**
 کوزن کوه اکر کوردن فرزندت کند چاره را باز و درازت
م و اکر لکه لک و با جوانمرد لک دام هلاکه
 دوسر دیره جزا سینه سینه منکرها مفاکین
 وان احسنتم احسنتم لانفکم وان اساتم
 فلها فحواسین انک حقیقده ظهوره کتور لوم
 و مرآت سیتاننده صورت مجازاتن کوسته لوم

۴۰

وان شاء الله تعالی ملعونک جمیع بولدا سبیل سن
یا با سبیل تراب جناب والا نصابه کتورالوم
بعده صرخ لعبت بازنه صورت ابراز ایدر کورالوم
اکاکوره در دولتہ عرض اساندر پس بو تیر
دلیذیر میرو سن ضمیرک خاطر تر بفرنده
جای گیر اولوب سان تحسیند آفرین ایدر
بر سب اول ملعونک واروستی رب و غارت
اولنموق مقرر اولس ایدی **س**
کنده کردیده زوی ویتاس است بنکی و بد حوق
هر که نکوی کنذانش رسد و بر بدی میکند انش سن
میرتبه قصصت دیران رستم خاصیت ایدر چارگی
مخالی با صوب واروستن غارت انه کلر پیر
بر سب که امیر کردون سریر انجسم غارت سب
زنگی سلب ایچون کین ایدوب کنین کم انش
و مبارزان توابت و ستار میدان کارزار
صرخ دوارده قران بسیار ایدوب غارت بی شمار
اله کنورست ایدی میر خجسته تیر بدی جمیع غارتی
موض خطابه کتوروب ایتدی که معلومکن اولوب
بوسب سارکزی دید کلری نابکارک دارکوست
مدارین تارک نامبارکنه دارو واروستن نهد
وغارت تارومار ایلمک مقصود بر بویولده سن

سز دخی بو یولده عنان حسن تیر سیری الدن
قدیمه سز و غیرت اسلامی جد و اهتمام و اقدام
مالا کلامه مرغی قلوب اول ملعون بد نامدن اخذ
انتقام ایدر سز و غرضکوز مجرد سود مال و سودای
منال اولیمه بلکه انتظام احوال اسلام سعادت
مال اوله بعنایت الملک العلام عدوی دین
اسلامی بر وجهه رسوای خاص و عام ایدر لوکه
بنای عرض کفار خاک ر منهدم و تار مارا و لمغله
اساس حمیت دین و ملتتی محکم و استوار ایدر
س بنام نکو کر بهیرم رواست
مرانام باید که تن هر کراست **س** غازیلر دخی
بچشم و سوز و هر نه که بیور رسز فرمان بر سز
دیوب مبارزان کرار و دلاوران ممتنع الفرار
هر بری جبه و جوشن ایدر کوه آهن اولوب
کویا بر باد صحر اوزره قرار ایتدی و اول
ملعون ضلالت مستحونک سبیلخونی قصده کیمتکری
امیر کوه تکین حضرتلری دخی حصار فربور فربنده کین
ایدوب طور ستریدی و کفارک اینه قراسنه
بفتک دیو غازیلری اینه ارسال بیور ستریدی
اول زمانکه کفار سیه روز کار مانند بهایم هایم
وغنائیم بینشدن دیده دانشری نامم اولوب

با سترین کریبان فراغته حکم تریبی و چشم
بصیرت تریبی سوزن خواب غفلته دکم تریبی
یارا قد اباللیس مسورا با اولها
ان احواد الطوارق قد یطرقتن اسحارا
پس اول کجه ملاحظه واروستنی
تبعیخون ایدوب ایچنده بولنان جمیع امسال
وموالتی بی نقل و تحاشی مغایر کثیره تا خذ و زنا
نحواسی اوزره زب و غارت اولمس ایدی
وغزات سعادت درجات غنایم بی شمار
بولمس ایدی اول کافر نعت بیچیت خواب غفلته
ایکن بو واقعه غریبه بی سیر ایدیک غراب عقل
ظلمت مجالی شمسار تدبیر دن او چوب و او بلا
بومصبت بوالجب والی لواء فلکدن ناسیدر وارسه
جنایای خفاده مستر اولان حیانتهمه واقف و ورای
دیوار استتارده مدفون قلنان حالتهمه عارف
اولوب بومصر قیامتی با ستمه تویردی نه عجب غبار
بلا اسکار اندم ونه غریب فتنه خفته بیدار اندم
اول جباله آنکه انرک حقنزه خیال اندم بو غار نیمه دام
اولاسی مقرر در و اول دروی قتال که انرک ایچون
ترکیب ایدم مرغ روح سقاوت انجائمه غدای
صبح و شام اولمز سه عجبدر **نظم** چنین گفت

گفت دانای آموزگار، مکن بد که بد بینی از روزگار،
بن اندم کند و کلزارم برین خار
اولورسم وقتی در بیل کبی زار **س** اولوز مانکه
غزال سه تخب زمال قله کرسار سبدن
سناخ سفیدین آشکار ایلمس ایدی غازیدر غانین
وسالین میر صاحب تکینه ملاقات اتم تریبی
وسار غنایم دن ماعدا اوج دورت بیک مقدار
قوزیلو فیتون سوروب ینه مکان معهود و مقرر
کتم تریبی **س** هر که بد کار باید اندیست
روی نیکی دگر کجا بیند هر که سناخ مضرنی کارد
میوه منفعت کجا چینه **س** پس بواجبار
فلاکت انار اطراف و اکنافه اولان کفار فجار
نامدار بکله واصل اولد قده جمله سی سبب واقعه
واقف و موجب حادته نه اید و کنه عارف اولوب
سطا الله کللب عن کفر فحواسی اوزره اول سوره
هر طرفدن هجوم ایدوب دیدیلر که اول کافر نعت
بیچیت بر آتس فتنه پیدا ایدیکه کجه بک یل آب
تدبیر له اطفاقیل اولمق میسر می در و بر سید
بلا اسکار قلدی که هزاران گروه کوه سکوه اکا حایل
اولمق متصور می در نفوذ باسه اگر بعینه بو واقعه
در دولت پادشاه اسلامه اعلام اولنه من بعد

نظام و قاف ممتنع و سرشته اتفاق منقطع اولوب
آب زلال صلاح باد سموم رماحه منقلب اولماسی
مقرر در **م** غالب انست که دست دل خود
ریس کند هر که از روی جدل بختند بر دیوار
م بو معنی سبب سیلاب غم و موجب باران
سحاب ندم اید و کنه عین الیقین عالم و جاز اولو
و اول ملعون بدفعاله انواع اطاله ایدوب دین بد
اینبری اوزره تور وین ایلیدیر که برکنه که ینه
کند و دین دستنه ارسال اولنان هدایای مکر حمله
ایله نوب و غارت ایله انک نباره و جو دین
داوئه حیانتن پاک و خجر ایدار له تن خاک رین
چاک چاک اتمک کر کرد و یو ملعونی قتل ایلمک
مقرر اولیجوخ خنزیر زخمناک کبی سدت جواحت
صکره دن زحمت و یروب نه مقوله در دسره
کرفتار اولدوغین بلده اول لعین بد حال فرار حزن
و ملائکه ریس برتسویسن نجاست ندامتله
ریبه و انکستت جیری و ندان فضا هتله کوزیده
ایدوب جس ایلدوکی اولدردن بر بین که
پیرایه دانسته راسته و زیور بیند کبیر
ایدی احضار ایدوب جواحت ندامتی بو کونه اشعار
ایلدیر که اول کان مروت و سر حسمه فتوت اولان

اولان میر بر عنایت بو تلوت خیانتله سجون و زکار
جنانته دکر کون اولان سپهرونک احوالین بو اولوب
اوزره اعلام ایدک که حال ایدار اندو کم فتنه نک
دامن تدارکندن دست تدبیر قاصد و ترک فکر عوایب
سببیله باران ندامت تارک نامبار که متواتر در
طمع خام و فکر نامامدن کندم ایچون بر آتش فتنه
امروز خسته قلمم که هنوز دخان ستماتت نشانی بپیمدین
تفت اندوه و تاب ملال دن بایندم باقدم **مصراع**
چون کنم خود کرده ام خود کرده را تدبیر چیست
م بر کردنکه حرص و سهره ایله معتد اوله غافبت
کرفتار کند ندامت اولیسر در و بر کاسه سکره
در دستوای خامله مال مال اوله نشوه صربهای سوره
وصفا که امر محال اوله کر کرد ای بسا مرد جاهل که
پیرایه خردن عاطل و افکار عواقب کار دن
غافل و لمقله امید نوید دولت و در جای بقای
جاه و حمتنه باویه نکتته دوستمدر و بوی
منفقته مرنگه مضرتنه بشتسمدر **م** بکوز طمع
که اذنت جانی و دولت طمع همه جاوزه همه کس
منفعلت **م** اول کان رافت و منبع مروت
ایتد عنایت ممتنع و سرشته شفاعت منقطع
دکلدر اگر بنده سر مننده بته روز کارک چرکاب

جرايم زلال عفو لریه پاک ایدر لسه و جمله اندو کم
قباحت و جیانندن چکر لسه طریق جهالنده غارت
اندو کم هدایای و غازیان سجماعت طبع نصرت
التماع کنند زور له بی خاستی انه کتور دکتری مواسی کج
برهاسین ویرهین و بو جمله دن صکره قادر اولدو عم
مقدار شکرسی لی ستمار خاکیا یلر نه ایصال ایوهین
تک همچان دامن عفو لریه ستاره جیانتم کور این
و سردق صفخرین پرده جنانیم بولاین
کینه ما ز دل خود دور باید دانستن که کناهی
کرده ام معذور باید دانستن **س** تیر بلا بنم جانم
کدی اندر دخی کچندن کجوب یکن احوال اوزره طوق
عبودیتی کردن جانم خلقه اید این دمن بعد سر سته
صد اقی الدن قومیوب طریق رضاری اوزره کیدین
دیوب اول کسینه بی جناب والا نضا بلرینه
ارال ایلمس ایدی اول اناده میر کریم انسان
بو احوال میر ملا دن غمناک و پریشان اولوب
ندمای مجلس رینه آبا بودر و سهمناکه دار السفاه
تدبیر دن نه مقوله علاج سانی قابل اوله و جواحت
خاطر غمناکه داروخانه تقدیر دن نه کونه مرهم وافی
ظهوره کله در کن محبوب اولان ادمیلر دن بیسی
آینه و مکمل سلاجیده کلوب مراسم تقبیل اناصل دریا

دریا سمانلهرین تقدیم اندکدن صکره خصوص احوالی
منوال ستر وچ اوزره فاتحه سندن خاتمه سته
غرض صور لرینه اعلا م ایلدی چونکه سوانج نسبت
انوار و لوایح است انار بر وجه حسن و طریق
ایین مبین و معین اولدی فی الحال غازیان کاروانه
مضمون میمون دستا و هم فی الامر مقتضا سجه
مساوره بیور و قد موایب خدمات زمین
بوسی ادا ایدوب دیدیر که **س** زهی
ز روی سرف در زیایت تکرم وجود دست
بهر حال واجب التوظیم **س** همیت سان
مکرمت است نکوز مرمیت جیلی اوزره مجبول
و جرم پوست و عطا بختک دائما فتکوز ده
او مقبولدر **س** لطف از تو و بوزمک
و نور از خورشید **س** سیمست قدیم و عادی
معهودست **س** فکر چونکه اول ملعون مقهور
سان عجز و قصور له ایلدو کی قباحت معترفدر
اولان اولدر که اندو کنه قالمیوب جمله کنا هندن
که سزامیر جرم پوست دخی واقعا ایوستو
اول بندختک ایلدو کی اساءت مقابله سنده
احسان ایدوب سان اعتذار له اقرار
ایدو کنگ موجبیله عمل قلالوم و ملعونک نظر افند

اقرارین الالوم دیوب ادل همین بی دینه میر حاتم
نیکینک رضاسی جنری واصل اولد قده اخذ اندو
مدایایی و جس ایلدو کی ادملری و غزات اله کتورد کلیدر
غنا پیک بهاسین و بوجه دن ماعدایی نرسایه
مدایایی در حال خاکیا یلرینه ارسال ایلدس ایدی
مصراع قولقدن صفدی قویرون استرین
سر چون حسن تدبیرله ملعونک تمام مرتبه
حقندن کلندی همواره ینه بزم صفاده قانون
عدالتی نواز آنکه آغاز ایدوب سر بر حضور و سرای
صیورده سرور بحال و مرقدہ العالی غیبس زندگانی
رتیب و اسباب کامرانی تکمیل ایدوب باغ
دولتن میوه عشرت درمکه ابتدا امتدیدی
صاحب عزو اقبال و صاحب اذیال جاه و جلال
میر فرخ فال و تجسته خصاک کف کفایتلرینه
زمانه لوا، کلیس نوکیس سورلد و غیبدر
سک کزده منتظم و صفحه کافور کونج بیاضده ملتمس
بستی لقا اجزا اقبال باعد او بجم السعد من افق العلی
صعدا سر چونکه لوا، مزبورده میفرورد کجورک
انصار کفایتیده ظهوره کلن آثار عدالت و اخبار
سبحی اعتزین بسا ز صابرد و وارد و احد بعد واحد
مسامع اکابر و اصاغره انما قلدی و مانند مثل سائر

سائر ارکان دولت میسانده دایو اولدی واقع
حال اولدغی منوال اوزره پادشاه اجم سپاه
حضرت تیرینه عرض او بلوچ آب مصفای دعائی سرشمه
دهاندخ مجرای سینه اجری اندیز و زبان آفرینله
تختین ایدوب ایتدیر بی سردارک اول
کمنیه لائق و سربت امارت و ایالت
اول صاحب همتک مزاجنه موافقدر که کریبان
نصفت و عدالتدیز باس حقره و ضفقای
رعیت اول صاحب سعادتک ایام معدلتنده
آسوده و راحت اولور که بالین استراحت
سر حضور قومیله رو منجوع رایت و سعادتلرین
تکامل و بطالتله سر کونج قلمیه کروتی اسانی و استراحت
مزاج تمکنتی دکر کونج ایلیمیه کولاجرم بدرقه عاطفت
پادشاه جم حمت رهنمون کویک سعادت
ماللری اولوب لوا، کلیس ارزانی بیورلمس
ایدی بی او کمنه تک که ساحه لوحه جیلت
دیرینه سی رنگ دروغ بیفروغ جور و ستم
خالی اوله و ایینه سینه بی کینه سی مانند آفتاب
عالمتاب پیرابه فروغ بیدروغ عدل و داددن
جلا بوله هر ایینه ماه سبب افروزگی بر منزلیده
قراز و بر درجه ده گرفتار اولیوب خطوات

ترقیات قطع درجات ایدوب غایت ارتفاعه اصل
و کست زار امیدنده کمره شجره دولت و سعادت
حاصل اوله که کرد و نقل حرکت انان دخی غلوت
و سمو مکانه منباج و ارتفاع آفتاب بی زوال اقبال
طلی منازل و قطع درجته محتاجدر **س** بجم خاک
و بگردون نگاه باید کرد که آن کجاست ز آرام و کین
کجا سفره درخت اگر حرکت بری ز جای بجای
نه زخم ازه کسبیدی و نه جفای تیر **س** چون بید
نسیم صبح سادمانی و بیک ریاح راحت اقزای
کامرانی بومروده خجسته قدرتی میرفر خنده دمه
ایصال ابدی فرحت بی نهایت روحانی و بجهت
بی غایت سادمانی حاصل ایدوب پیوردیلر
س سکر خدا که هر چه طلب کردم اخذ
بیرفتنای همت خود کامران شدم

س چون کم طائر خجسته بان و فرخنده فال
اقبال پروانه آغاز ابدی اول دیار جلیل الاعبار
آمالی سندن صغیر و کبیر و برنا و سیر امیر سعادت
میردن آهنگ نوای رحلتی استدیگر بی اختیار
چنگ کردار جوش و خروش و مساز اولوب
نای و سس ناله و افغانه آغاز ایدوب و هر بری بویت
جان کدازک آوازه سین هفت پرده آسمانه

۴۶
آسمانه دکروب ایدیلر **س** بیایا که در نیست
طقت دوری، مرو مرو که بجان آدم زمجوری
س میردنواز حضرتی بوندک بوکونه سوز
و کد از کین مشاهده ایدیلر و تسکین اناس
در رون و تسلیم خاطر محزونترنه توجه ایدوب
ایدیلر کار روزگار و کردار سپهر غدار بوقاعد
اوزره برقرار در کت اسراب وصال مانند
عشوه اسراب بی مال و افتاب عیش و عشرت
مثال فی زوال سیرج الانتقال **س**
آه ازین صرخ جفایه بد مهر که او، هر زمان
یار دگر میکنند از یاد جدا، دوستان قیمت صحبت
بشناسید که صرخ دوستان از هم انداخته
بسیار جدا **س** زیر صرخ چنبره برده همان قاعد
ارباب عقول بود که دائره اصل اصولدن چپتوب
صرخ لجت باز نه تراینه آغاز ایدیلر **س** که
دساز اولمدن غیری چاره خاطر اولمق لائق
دکلدر **س** دوران نه سازه با سله
اوی اول تراینه کوردک زمانه اوی کدی سن
اوی زمانه **س** پس منازل و مراحلده واقع
اولان ضعفای رعیت ستم دیده اولم سوز
دیو جمیع خدا ملرین معرض تنبیه و مقام ترم دیده

احضار ایدوب ابتدا بیکه بوسفرها بونده که ایزدی چون
جل عن السکوک والظنون حضرت لری بونده شونده
سنه ارزانی قلند معلوم که سزودن برسی
بور ایدوب فقرای رعیتدن ناکاه مانند کمر با غضب
گاه ایدوب غضب قیامت سکو آمدن کوه اندوم
او غرا سنده شبره چکبه و پا خود شاه راه
مستقیمین صقوب بر رفیقک حاصلنه نازل و بر
در مانده نک فرزند سنه داخل اوله حاصل عمری
داس سیاسته بکله سین مقرر بده و خرمن
بنیاد بد نهادی صرفه قهرله بر باد اولاسین محقق
اکلیبه و دخی بر کسند که بی دستور خوسته انگوری
سر تا گردن دور ایدوب مانند شرب ارغوانی تیغ
برانته قانی روان اولامق میسر میدر و مثال
تاک انگور بریده پی و معنور قلنماق مقصور میدر
چونکم جواهر او امر که مشور دولت و سرزانه
سعادت در آخر اولدی مقبولان در کاه و جواهران
صاحب انتباه آورده کوس جان و سیر ایدوب کردن
اذغان ایدوب بیلر بروقت مبارکده جمیع خدم و حشم
وند ما و اهد مدن بیس و کم فراسم کرو فراموشی
ولوازم عظمت و سوکت مالاکلامی بر مرتبه اتمام
ایلمس ایدوبکم اقتدار امرادن بیرون اولمس ایدوب

ایدی اول رسمه که بیان اهن و لانک قولنده هر نیره
سرو قدوالای آنگه بر جوان لاله خذ قلنس
ایدی و هر دلیر سیر کبر سر ایدوب سلاح اهن بنیاد
بر رکوه بولاده دو نمس ایدی **س** زوالای
کلکون سنان بهر مند سفق از زمین لاله واری طینه
بیان غرق اهن ز سر تاب پای چو صورتکه کیر در
ایینه جای **س** لاجرم دولت و سعادت همچون
اولوب لواز کله بتمش لیدی و مکان معبود
و مقدر معبود لر نده قرار ایتس لیس هماندم
حکیمانه فرج مملکتی بوقدیلر و انامل تدبیر له نبض رعیتی
طلونیدر کوردیدر که دست برد مخط و تنگ سال
خلق عالمی بر مرتبه بد حال ایلمس که هر کوسه ده
نان بیوجان و پیر بر کسند جته به المز و بر نانه خانان
خرج ایدوب بر ایدوب خریدار اولمز سینه جکر سخته
کاندن زبانه راتس جوع فلک ایدوب بیس
و یخه سی دخی سدت غلادان غله طلبنه سده
عدمه سفر اتمس **س** مکر آدم ازان قحطی
جنر داست که جنت را بهست و دانه
بر داست **س** و دخی نایره عصبان
دائرة بیاندن خارج اولوب دخان طیفیان
فرق فرقدانه بیس و صرفتته و سنا و خرمن

حضور رعایای بی بر باد امتس و یاغی و از هر جانبند
استرار بیستماز باس قالدوب مال و منال
فقرای اهل عیالی تالان ایتمکه هر طرفدن ناله و افغان
کره اسمانه کنس میر بر ابتاه بو احوال هر ملاله
نگاه آید جک اتس غیرت دل و جانن یافدی
و صر صر حمت کستی صبر و قرارین کز اب اضطرابه
بر اقدی آبا بواتس فخط و غلانک ارتفاعنه علت
و عجبنا مزاج ملک تک چون بود کلو اختلالنه حکمت
نه اول دیو اول دیارک ایجانن دیواندینه جمع آید
فخصص حالدن سوال و کیفیت کار دن استفسار
بیورد فده هر بری لوازم دعا و مراسم نشانی و تمام
که سنروب آید بلکه **نظم** ای میگیرستم
صفت و سام روز کاره او سکنه سایه
اوله لطف کرد کاره اجرام رام و جنت بگام و فلک
غلام دولت مطیع حکمک اوله روز کار یار
بوندن اقدم بود یاره والی اولان فریادیک بنه
بیدادی بیستون بلاده بر مرتبه در کار ایلدیکه
هر کس چشمه جان سپریندن ال بودی
و ولایت خسروانی سبدر ظلمه اولد کلو
چکنند بکه کلکون اسک فقرای سپه روزان
طوب طوب طوب اولدی حجاب نقیسی دیده بصیرت

بصیرتن روی صوابدن منع اتس ایدی و دست
تسلطی محرمان غمدیده و مظلومان ستم رسیده به
خنجر آزار حکمت ایدی ظلم و ستمی بر غایت و اصل
اولد بدیکه عامه رعیت هر آن دم ساعت دست
دعاسنی رفع آیدوب اکا نفرین و لعنت ایلر ردی
نماند ستمکار بد روز کاره بماند بر لعنت
پایدار **سر** و دخی دائمی بود یارک در انبار اوله
غله سین کفار مجاره ویرد و چون نوع و سس
مملکت بویله قزلقه او خردی و حرامی و استرابی
دام شکجه دن خلاص آیدوب قانون سیاست
و قضا صرعی فلمنیوب هر دزد بد فعاکت مال
و منال الوب قید سیاستدن اطلاع ایلد و چون
زبانه اتس فتنه جانکد از کودن ولایت دست
نقدی در از ایلمت در چون میر صاحب بدبینه فقرای
رعیتدن بوجوابی استدیله هر بر نیک کو کلین
اله الوب آیدیلر **سر** روز انجران و سب محنت
یار آفرستد زده ام فال و کذست اختر و کار
آخر **سر** بچه دندر که سماط قحط و غلا دن
غم میرد و کوز و تخم طلب نان یاره بی زین صبر
و فراره انجک دلرد و کوز سمدن صکره ان
سء الله تعالی جام رخا دن سربت خونش فزه

وخوان است خادون نعمت بی اندازه تناول
انگوز مقرر در اگر اجل امان و پردب زمانه تسخ
حسی شکر خواب زهولده بولم و کوب
تقوی بی افق افولده کورم هر ایینه رعیت پرورنگ
مقامنده صفای دم و معدلت کز تک رکابنده
تایب قدم الوب امید که من بعد بر آفریده نگ
حالتی است از دن سر زار میه و برستم
دیده تک کف پایی خارا زاردن غم ز کور میه
پس رعایا بونویزد دولت جاوید دن حیات
تازه و راحت بی اندازه بولدیر و فقرا بوزده پیه
روضه امید برنده غنچه مراد لرین کفنه بولدیر
م این نوید مبارک که تا کیهان آمد

بشارتی بدل و خزه بجان آمد

س پس هماندم بازوی همی قوی ایدوب
زنجیر عدل و دادی کسری وار طاق آسمانه چنگه
بنت و حکم نصفت و عدالتی زمین معدلت انگه
همت ایدوب اولاد بوده لرین مقام بتیبه
و تندیده احضار آتیدر و هر برینک کوش هوشنی
جوهر بتیبه پانته بر ایدوب آتیدر بوزن اقدام
بود یاز هر انگاره والی اولانر عنان اختیاری
هر دزد بی مزدک قبضه اقتدار لرین توکل و است

۴۸
در مرتب امور سیاستی منازل مساله و مسامحه
تنزین ایلد کلر کچون حال رعایا بویله معنون و احوال
فقا حق بود کلو ذکر کون اولماسنه مؤدی اولمده
امدی معلوم کوز اولمده کز کز کز کز کز کز کز کز کز کز
حرامی بد کاکم و یار دزد و پیمزدک عنان تصرف
و تسخیر کند و ده فی الجمله اقتدار بولوب درجه
استمالتی روا و جزوی اعانتی سزا کوره دام
غضبیه پایسته و جمله اموری تیغ سیاسته و البته
اولماسی مقرر در و دخی انبار دبار دن دار کفار
خاک ره بردانه حبه اخراج اولد و غنه واقف
اولوب بوجانبه اعلام الیمیه بالذات کندم
دقیقه فوت ایتوب جو کچو نقیبتس ایدرین
ستوبله که اول خصوصه واقع اولان احوال کدن
احتمال اولنورسه دانه وجود بی سودی آسباب
قمر له اون و تیر بر تاتیر سیاستدن سینه کی سینه
مانند غنای سوراخهای فراواندن ذکر کون اولمن کچون
قلم مطلق مقرر و محقق در و بوم سوال اوزره که
تاکیدات سابقه و تندیدهات سالفی ستمدر
اطراف دیار و شهر و بازار ده ندا ایدر و ب بیم
سیاستدن اطراف و اکن فده اولان عاکی
و حرامی نمان و وصولت سیر هیستلر دن

کمر مستنفره فرت من فتوره هر بری بر پره
آواره و کریزان اولوب مانند اشکال اغوال
خارجده نمایان اولغه مجال بولمبوب دیبای زیبای
ولایت اوساخ جنایتدن پاک و خانه دار و دیار
ظلام جور و عدوان و غم غموم و اخرا ندن یوتو
آفتاب عدالتدیه تابناک اولمسن ایدی و حیاض
اطراف و کناف هر کاب ظلم و اعت فون
صاف اولوب با بران انعام و احساندن
نام محطوسان غلامانند سیرغ عشقا امر معدوم
مرتبه سین بولمسن ایدی القصة ایام دولت
و هنگام معدنترنده احکام بر احکام عدالتدی
بر دایره و اصل اولمسن ایدی که بره کوسفند
مستند شیر سیردن بهر مند اولوب فر کوسه
نازی یار زنده اتحاد بولمسن ایدی و توز و بر خانه
بازله انبار و شاهین براسیانه ده قازله ساز
اولمسن ایدی **قطعه** ز عدل اوسده باز سفند
جفت کلنگ ، زامن اوسده شیر سیاه
پارستغال ، ندان فراز برد در هوایان منقار ،
نه این دراز کند در زمین بدین جنگال **ارباب فساد**
بعض مفسد و بد نهاد سیاست اولوب مرصه
مکنت وجود سقاوت منقبندن یک اولدغیندر

چون عروس اولدکه امیر عدالت سنان حضرتدی
منوئل هنوز لواء فر بوره و اصل اولمسن ایدی زمره
سیاه دن بر کراک و ساوس سبطاینه و هوای
نفسایته دل پر غننده مکان و غراب عصیان زاویه
دماغنده اشپان ایدوب افلاح طائفه سندن
بر کرده بی فلاح سیر خیل سردار اولوب مقدا
ارسال ایلدکری و بوده لردن خضر و بوده نام
و بوده لرین باصوب بچه کمنه سین تیر هلاکه آماج
و جمیع مال و منالین غار ان و ناراج اکتدی
و هر جانبدن اشرف ولایت اول بدختک کردار
معصیتلر نه تابع اولوب جلالی طبقه سنه سیردی
و دخی راونه نام با یلقده بنایر جمعیتین باصوب
بچه فتنه خفته بیدار و هزار گونه قباحت اظهار
ایلمسن ایدی وقتناکه میر کوردن افتداز حضرتدی
دولت و سعادتله مکان معبود و مقرر مقرر لرنده
تجرب فراز ایدوب عروس احوال رعیت
حلیه نصفت و میرایه عدالتله احسن وجه اوز
جلوه اتمسن ایدی و مرآت ولایتدن صیقل
سپاستله رنگار آزار کتمسن ایدی مضایقه
تنگسال اول حرامی بد کاملره انتقال ایدوب نه راه
کریره طاقت و نه تیغ سینه مقاو مشکی اولوب

صحای هر بزمی نوز طوطی کردیدی و اندک کجاست ایچون
صورت خفته میل امت کردیدی آخر الامز میر والا قدر
حضرتی مزبور هر امیدی اله کتور مک با بنده همت
والا نهست لری مبدول بیور کردیدی و جمله بی
بی کم دکاست طنوب اله کتور کردیدی لاجرم
هر برینک بلجاء و مأوالرین و معین و ظمیر و اشیا کرا
تفتیش و فحشه حل همت لری مصروف و حقیقت
حاله کمال و قوف تحصیل اندک کن صکر هر برینک
کردن اقرار لری قید سجد ایله مقید اندر سیدی
عاقبت **س** بی ادب تنبانه خود
کرد بد بلکه آنس بر همه آفا و زده **س** مضمونی
ظهوره کلوب بوسودالی کاسد اعیان
ولایتی نچه کس نه ره مستند اولوح هر برین
خطاب کتور دو سنب مزبور مجرملی خلاص
ایچون مال نی زایه غرض اند کلر نه ز خارف اموال
نایاکه دامن عصمت لری آلوده اتمکه اصلا رضایر سوب
نظم یک صحیفه ز نام نیک مرا ، بهتر از صید
خرانه کهرست ، دیوب هر برینک هریره استقا
و بهره حیات لری اظفار هلاکله خراسن و رقبه هر
عقبه لری شیخ خونیا سته قلم وار تراش امت کردیدی
و سالف الذکر اولان سپاهنگ دخی سیکنده

سیکنده اله ای اغن سکت ایروب فرها
سیاست لری بولمغله اطلاق امت کردیدی
حرکه المذبح غلط غلطان و افتان و خیزان
نکبت خانه سنده دو سنده اول روسیاهک
یوزینه نگاه اتمکه قوم و قبیله سی استکراه ایروب
خورد و ذلیل و مجروح و غلب مطرود و مردود
امت کردیدی پس مجرم مزبور بو عفو بت بر لقب
و بوسیاست بو العجبی ساهده ایچک
لوح سینه بی سینه سندن آب انا بتله
اوساخ جرایمن پاک ایروب چشمه سار
دیده سندن آبدست الوب جهره نضری
سجد کاه نیارده الوده خاک امتش اییدی **نظم**
کرفتول اولسون نمازم ویر سکا ای دل سکت
چشمه سار دیده دن المن کر کسون ابدست
س و اول مرتبه روز کار اندوکی جرایم نی ستماره
سان اعتذار و زبان انگ رله استغفار
ایروب درگاه سازه فراوان عرض نیاره
اغاز ایروب دیر اییدی **نظم** نه اولدی
بکا باعث بن اولدم ، خرای کار میدی بولکه
بولدم ، هوا غولینه اویدم بولدن ازدم ، و فاسه
نامه سینی اگری یازدم **س** پس بر قدرت کندو

مد اوایه مداومت ایدوب اول حضرت
حکیم رحیم که طیب راحت افزای لطف
عمیمی روح بخش عظم رسیدر اول مجروح نام
و اول مجرم آئمه دارالشفار احسان بی پاینده
سربت شفا و داروخانه لطف فراوانند
مرهم دوا ارزانی بیوروب سگسته اولان
عظامی کماکان درست اولمس ایدی ولنگ
کنان وافتان و غیران اول جناب واهب
الاحسان ترانه جبرمه اعتداری سوده و چاروب
مکان انگاری خاک الوده قلوب میرخطا
بخندن عفو جرایم ناملایمن درخواست
ایمس ایدی **نظم** جو مننه معرفت اولان
سکین ، یکدر اندک اول طاعت بین ،
و همین کریمه و اینین ، اوز خزینده ایدر دیکه ای
میر صاحب کرم اگر دست و پایم هزار بار سنگ
سیاسته انگار بولورسه ده و سه و دو و تم
چکره ستم غصیده سگسته اولورسه ده
ینه دست رسم عوده و تقای در کاهکدرواگر
یک کره چوب خشم و تیغ قهرله قینوکن
سورسم عاقبت پناه هم در کاه فلک استباکد
نظم بده کام مرا چون می توانی ، چودادی

دادی کام من دیگر تو دانی ، درین جان کننم
ببند چنیدین ، بدین بدختیم ببند چنیدین
حالا بند فقره دست معیتم بغایت تنگ
وسنگ فاقه ایله پای ارادتم محکم لنکدر
کنم هم دلیو قینوکه التجا اتمم ورجای نانه باب
عطا که ندا اتمم میر حاتم ضمیر دن بنده سین
قهرله سورمکی سزا کور فرین و سائلن
بر قینویه دخی محتاج انکی حاشا روا اکلمزین
س بنده سین شاه کرم آج اتمم ،
بر قینویه دخی محتاج اتمم ، میر محنت سیرت
دخی اول سگسته بالک بوکونه جان و بومنول
اوزره سوالن کوریکجک بی اختیار شفقت
اصلی و محنت جتنی لری حرکت کلوب تحت
ایالتکرنده واقع اولان قلاعدن بریننگ
دزدار لنین ایورم سکریدی **س** کرم بین که
دشمن چو کرد التجا بس ، مراد دلش
سیرت میت ، چه خلق عظیمست
یا اعظم الله ، چه لطف کریمست الله اکبر ،
ملجاء عبده اصنام و طاذ عنده اهل اسلام
اولان خوریان نام قلعه بنا مک **طشره**
حصاری فتح اولنوب غارت اولند غنیدر

اولد که زمان معدلت عنوان نرند سپینه بنوع
انسان مانند صومعه دل عارفان نور صفایه
طلو س ایدی و خواطر خلافتکه و دیوه حضرت
خالق و راز قدر نظام دل دست او انی و ار از بدن
مثال سطح فلک مبر او منفک اول س ایدی
لکن ولایت خردانک کفار لئامندن بعض
حرامی ارباب اسلامه محلب تفرض و منفار
تازی بی دراز ایدوب دست نظام و لری اطراف
و اکنافه تناول اتمس ایدی اول نابکار و بد
کردار رک جای قرار و مجاز استوار لری خورین
نام قلعه بنام ایدی که کمال متاننده بروج اسمان
کبی محکم و نهایت حصاننده کوه زمین اید توأم
لاجرم اول قلعه منیغه نک تسخیری و اطرافنده
نواجینک رنب و غارنی خاطر سرفیترنه
ضلیان اندر که تحت ابالتکرند اولان سیاه
نصرت پناه و دلاوران قیامت استباهی
جمع ایدوب بوکونه خطاب بیوردیلر که معلوم
اقاصی و ادانی نو و مفهوم محسن و جانیندر که زمان
معدلتده عذرای زیبای مملکت چنار و ار نه جانی
وارد که کسنه ال او زده و نر کس کردار لک
زهره سی و از که گاه و بیگاه اگری نگاه اید و لکن

ولکن ارباب طغیان و اصحاب عدواندن نخ
ملعون ضلالت نشان قلعه خور بانی مکان ایدندر
که غالباً بنوز هیکال عقوبت و منقار سپاستمدن
کوستمال بولما سدر در وصیت و صدای مهابتدن
دخی بیدار اولما سدر در خرابی این ملک از اید
بود و زایان جهانی هر یک ان بود **ن** ایدی
اول قلعه منیغه بی نیر شخیره آماج و اطرافنده اولان
نواجیبی تاراج آنک خاطر هی خاطره خلیان و پر سدر
انبت، امه بونیت او زره صافی دم و رکاب
غریتمده ثابت قدم مستمع کلام اولاندر دخی
وظائف اکرامه قیام کو ستر و ب ایتدی که
الحمد لله ما هر نقداهل که پوته کان امکا نده مسبوک
و ضربخانه کون و مکانده سکه امور معتبره الظهور
سکوک اوله هر اینه بدبیر قضایا نیر کوزله بی تسویف
و تاخیر هوزه تسریل و دایره تیسیر ده
ظهور ایدیم کر کرد **س** هر کرا بخت
مساعد بود و دولت یار، ابد الله هر مظفر بود
اندر همه کار، تیر فکر ت چو بر آرد بکمان تدبیر
در مجاری غرض غرق کند تا سو فار، **س**
پس بروقت سعید ده کفار عنیده قصدنه
عسکر ظفر رهبر حکوب نقد نیتی ساه راه

همته مصروف و عنان غمگینی جانب اهل صلوات
موقوف بیور سکریدی قضا الهی اول انشاده
عسکر سرما صبر و قرار کرمایی بنیایدوب کتور
زمینی قبلتس ایدی و جانه سیه فام غمام اندام
ایامی تیره و چهره روزکاری بیخ و لک بصر بختینه
چیزه ایلمتس ایدی آسیب برف و باران
و صدمت تکرک و طوفانده طبیعت نوع انسان
جویای آتس نیران و ستادت ستاد ن
ابردان خانه بیخ و کاستانه برفه کرمیزان
اولتس ایدی و بر بنه قس قیامت اولتس
ایدیکه مانند روز محشر هر شجر مناره پیکر کویا
کفن سفیده مرقد زمیندن سر را ایلمتس ایدی
الی دو ستمدی سر مادن چنارک ایانغی طوکمیدی
جو ر بیارک اولوب برد ستادن منجد آب
بو قور قودن هذکیمیدی سنجاب چون شیران
پسته نبرده هوانک بو کونه سردکن ساهده
ایدجک هر بری هوای سفردن صودی و هوانک
صدای بار دو غوغای زوا ایدندن بینی لر طوکدی
و هر بری بو بیستی و روز بان و ذکر جهان ایدندی
دزدی نکرده ایم و کسی را نکشته ایم
ایا چرا بر روز زمستان سفر کنیم نشو عاقبت الامر

الامر بر بره جمع اولوب بو منوال اوزره اتفاق ایدیکه
از دحام سرمام برون و باران و استیلاد ک
زمنه ایلمتس ایدی راه پیداوتنه منزل هویدا کلد
بو انشاده نقل و حرکت قدرت بیستری در و احوال
انقاله مکننت منصور مبدرا اولی بودر که الامبور
مرهونه باوقا تها مضمون ظهوره کتور و ب میجر بینه
تدبیری خصوص کار دن چیز ایده و زو بو منزل دن
دو نوب جانب کاستانه موزه کیده و ز بو اتفاقه
حضور میره حاضر اولوب ایتدیله که ایلدنه ضمیر
میسر میره مخفی دکلدر که ایام زمستان و هنگام سرما
ارباب فطنت قتنده رخصت حرکت مختار
و خاطر سفر سزاوار دکلدر زیر ادر دستا
بوللری بقتدر و عسکر سرما جمیع ولایتی قبلتدر
مبارزان رستم ناک قبضه کمانه اللری وارن
و کفت و کوی جنگ و جداله اغزلری یا قشمر
انیمتس ایدی و او زمانکه نوروز سلطانی کرد
فرجه پانینده سکر از ناری موکه کلزاره چکد و پادشاه
انجم سپاه ملک قلعه اسمانده حوالی بیج جمله
والی و فرمان قضا جریانی اقالیم نامیه به مستولی
اوله بز دخی سرو اسالوا کردون سایی
بیزوی بازوی توفیق یزد اینه دکه لوم و سوسن

کردار شیخ جوہر دازی دشمن تہ روز کارہ چکے لوم
 و روز کارال و پر سے چنار وار پختہ عددی بد روی
 بول لوم و بنفہ مثال کلنگ نیل رنگ قالی
 دشمن بد فک تارک نامبار کنہ اور لوم چون
 میر والا جناب بونگرون بوجوالی استدیو تبسم
 کنان جو انہ حکمت مآثری سک بیانہ چکوب
 ابتدا پیل بی ابودر سزایام ستادہ هوای سفر
 ناملا ییم و ہنگام سرمایہ طریق حضرت کل حال
 لایندہ اما ارباب غزل نوغروس منکہ بوکونہ
 حل کیر سردر و میدان نظمدہ بواسلوب
 اوزرہ جلوہ و پر سردر کہ **شعر**
 کاسل اشک ایستہ دست صومہ دیم سرد
 کلک کلمہ دوئمہ دوئمہ ایلمک استین ایستینی
 باشہ اور رطاشی باشینہ باشتی طاشہ
شعر چونکم بویولده کمر غمبتی میان جانہ بند
 و طوق بنتی کردن ادغانہ پیوند ایلدک
 یا با مراد بر سر نعت نہیم پای یا مرد وار در
 سر ہمت کہیم سر **شعر** بہر حال بوجو کندہ
 مراجعت امر محالہ سیران مستانہ حضر
 میسر میدر و اشک جنگ وجدالی استعال
 ایمن مردان روز قتالہ شدت ستادن ضر

ضرر منصور میدر اگر ستر بار بہار شد سدا
 آزار بی ستار کور مییدی فتح ستر ستان کلک تین
 کہ جملہ محالہ دن اولیدی و اگر کلزار و کفر و زخاگر
 سوز زمستاندن کوسمال بولمیدی غنچہ جوان
 بخت درخت کل بخت ز مردین اوزرہ
 والی اولوم مقولہ مکتفا تین اولیدی زیر اعادت
 حضرت باری برہر حال بومسوال اوزرہ جارید کہ
 پایہ سرمایہ مقاصد و مطالب بی ار کتاب
 سدانہ و متاعب حاصل اولمز و جوہر زواہر
 غزو جہاد بی تہ سعی واجتہاد کان امکاندن
 ظہور اتک قابل اولمز **شعر** خوشن باس
 اگر تخت بتوغصہ راہ یافت یوسف
 پس از مجاورت چاہ چاہ یافت پادشاہ
 بارگاہ ازل عزت ساندہ جل جالبندن امید و انوع
 در جای صادق اولد کہ آتش قہر و غضبندہ
 قلعہ خور پانہ بر آتش اور الوک زبانہ سزارہ
 فتانندن قلعہ طارم چہار مدہ خور پانہ پس
 مبارزان سجا عت ترا دوحی ہر چہ باد اباد
 کو کندن نہ یاغدی کہ برانی کوزیدی دوزک طور
 و روز کارک پنجہ بونک کہی ستر کور سزدر
شعر بلاد ریاسنہ فلک دل شاد بمرصافیا

مخالف روزگار اولوی او لسون هر چه باد اباد
نشر دیوب جانب مقصوده کیمت کردی
چون عسکر جزاک قدمندن اعدای کفار فجاز
ضردار اول جن جاننده واقع اولان قلعه
استارت طوبی الموب اطرافده اولان
کفار راه هر یکته یوز طوب فرار اتمت کردی
میر صاحب تدبیر دخی بو احوال دن جنبه اولد قده
ایندی که چونکه کفار تبه روزگار بزم بلجو مزون
ضردار اولوب فرار ایلمت در اول مقصود
فوت اولدی باری قلعه فور یان اوزرینه
دوست لوم و هر جانندن زینور و سس کفار ک
باشنه اولم دیوب قلعه مزبوره به
وصول یسر اولم ایدی و هر جانبی عسکر
نصرت ماژدن طومس ایدی وقتا که امیر
محتشم اسباب محاربه به مباهتدن مقدم
قلعه مزبوره ارتفاعن هر سمتن مقنطره
فراسته اور دیر و متانت و حصانته درجه
اسطلاب کپاستله وزن ایلیوب کور دیکه
حصار مزور ک ایچ قلعه سنگ بروج ممتنع
الود جنه ادراک نظر و کند شعاع بصرو اصل
اولمق عین خیال و دپوار عزیز آمارنه وصول

وصول دیران سیه شکار محض محالده رکنه باری سیر
و بنسنتی محاربه وقتا که میترو نقب تدبیر له
متصوره دریس مبارزان میدان و بلان
تجاعت نشانده حصار مزبوره یور یس
ایدوب میمنه و مسیره حصار دن رسول
سهامی کلمات دماز و پیغام جان شکار له جانب
عنده اسلامه ارسال و قوس فرخ کماندن
قطرات یکانی زمین سیننه مفسدانه اول
کونه ایصال ایلمت ایدی که سیلابه خون کفره
دوندن رخساره کوه و یامون کلزنگ و لاله
کونه اولم ایدی **نظم** ز چوب خدنگ آتش
افروختند و زان عالمی راهی سوختند نذیری
ز رفتار تیر از کمان فرسته زمین آدمی آسمان
نشر و صاعقه تفنگ و بارقه سیه
قضا رنگدن میدان زمین و زمان طوفان خون
رواندن طومس ایدی و لسان عبده اولم
الامان کویان اولوب واقعه و وفار التنور
مسعود عبود کفار مقهور اولم ایدی
عاقبت الامر غنا بیت بی غایت سبحانی اعالیه
قلعه مزبوره تک طومس ایدی النوب مقصود
و مراد لری حاصل اولم ایدی و حبیب و دامن

دلاوران غفایم بی پایانش طولمدی **منظوم**
هر آنکس که کشته تیغ و تیر بهر دند غارتگرانش
اسیر زن و بچه و خانمان آنچه بود گرفتند
و تاراج کردند زود **ایام نصرت انجام دهنده**
اعدای نافر جامدن بعضی سنگ و یک دماغی
سودای خامدن خالی اولیسوب والی اولدغری
ولایتک حوالی سنده انواع تفاوت
اظهار آنه کلرنده حقندن کلند کیدر
چون غلغله فتح و ظفر اول ولایت سرتاسر کرد
اندی وساحه سیننه ولایتدن کرد فتنه
و عیار مخالف کندی و دولت عثمانیه مانند
بهر رخشان روی دوست خندان و مثال
غلام چشم اعدای اسلام کریان اولدی و تمام
ارباب اسلام فواج رواج فتح فرخنده پیام
طولدی کتخ خروات قلعه لرندن سرحد فرنگه
قریب سک نام قلعه ننگ بکی اولان اسمولان
نام ملعون ضلالت انجام ذکر اولغان فتوحات
و تغلبک استماعندن بغایت پریت اولوب
اوتار وجود بی سودی ناساز ادا به آغاز اندی
و مزاج تفاوت امتزاجی قانون سفاء اعتدال دن
دور اولوب اختلافه یوز طولمدی عاقبت مصر

۵۷
مصر مصیبت درخت جنتی مثل انیسوب کاه
بردن و کاه بگردن رطب و پاپس حرکت مینگ
ایلدی و لواء کلس سینه حردن بیرون
جرات و جسارت کوسه دی صتی اعوان و انصار
سپنت سغارتله قول و قرار اتمت لری که لواء
مزبور توابعندن نادرین نام قلعه ننگ علی الفقه
واروشن نوب و غارت ایدر لوبو اسلوب
اوزره بر خیره روسی و خنی تیر تاراجه آماج ایدوب
طریق انتقامه کیده لریس میر روشن ضمیرک
سمع سیر فیرینه بو خبر و اصل اولج اناهل تدبیری
حرکت ایدوب عضده کار سربسته بی حل
و شمع بصیرتی راه فکر نه روشن مستهل ایوب
جمع جنل و حشم سپاهیاندن بیس و کم
هر کم بولندیب خصوص کاردن خبر دار بر سب
اول ملعون ضلالت مستحونی سنجون اتمکه
همت سور سکریدی **س** اری بین
احسان البیالی عجیبه **جبال اللیالی اقربات**
العجائب **شعر** بر جکه اول نایکار بد کردار هسته
خواب غفلتند و قرار بو واقعه دن خبر دار دکل
ایکن میر صاحب نصرت رخصت همتی اول
ملعونک سر وقتنه سوروب اول لعین آتش

قرنیک

دار و سنده زمره کفار و فرقه مجازون خفته
و بیدار هر کم بولندید طلعه شبان سنان
و لقمه ضرغام کام انتقام اولوب کیر و قلیس
و فقیر و جلیبندن بر جان قور تلمیوب جمله سی
کمند ملاکه گرفتار و چنگال جان شکار اجاله شکار
اولم سیریدی و مبارزان بر نرود و پیران ناراج
نرمب و غارتدن مال بسیار و غنایم بی شمار
بولم سیریدی **س** ببردند بود آنچه کانیس
نام **س** کستند جنس سفالی تمام ز جگول
در یوزه تا جام زر ببردند مردان ناراج کور
س چون زلال توفیق حضرت باری جدول
و فنی مرام او زره جاری و کوب سخت به خواه
افق نیکسده متواری اولدی اول تبه روز کار
اهل عیالیده التری باغلی غزات ظفر ایات میر
صاحب در جانت حضور سیر یغیرنه کتور دکله
تهد امالی جامه خواب اقبالده خفته و غنجه
تهدمانی باغجه اماینده سفکته کور چیک
مواجب شکر و اهب العطایانی هزار بار معوض
ادایه انبا المشریدی و اول محلدن نینه ارکاب
دولت انتسابی کرآن ایدوب مقرر مقرری
سمنه مراجعت بیوروب کتم سیریدی شو

س هر که ابحاث مساعد بود و دولت یار
ابدالده مظفر بود اندر همه کار بتر فکرت
چو برادر دیکان تدبیر در مجاری غرض غرق کند
تا سوزان **س** یاد شاه بارگاه ازل تنزه شاه
عن المكان و المحل حضرت نرندن همیشه مسؤل
و مأمول اولنور که اول صاحب سعادت
حاتم طینتک قوایم سریر حستی مانند کوره
ارض ثابت و راسخ و اول کان لطف منبع
رحمتک رایت فتح آیتی مثال علم افتاب
عالی و ستارخ اوله **س** امید است کز اثر
این دعا و سوزه مأمول دل بچشم خلافت
ستود چوروز **س** وقتا که بو پیام فر حبت اثر
و پیغام فتح و ظفر مانند مثل ارادانی واقعی
و مطیع و عاصی میبانه آنافاناد امر اولوب
بالذات یاد شاه انجم سپاه حضرت نرینک
سمع سیر یغیرنه منتهی اولم س ایدی و کمال مرتبه
س در روز نایب طبقه و چور موفور ظهور
بولم س ایدی در حال میر در بانوال حضرت نرینه
مقال مقنا تمثال وارد اولوب مضمون مضمونه
اطراف ابالکنده واقع اولان کفره دن کفره
بر رختج و اردلاور و پیکان کردار جکر در بر فتح

دل اله کتوروب درگاه گردون پناه همه ارسال
قله سین و بوبابده جان و دلدن کمال مرتبه بذل بهمتی
موجب ارتفاع افتاب دولت و سبب علو
مرتبت به سین دیو سیور طغین خدام مراحت
علی و بوده و سنان و بوده نام تجیع و بنام
کس نه که هر بری سیر نبرد و غزا و سنان
جان ستان روز و غا ایدیلر کس مهادار
نامدار و ممتنع الفزار را سخ القرار مبارزانم چتن
نام عزلی و قار حصار و ن که غایت چتن اولد و
هر یوقار انده قرار ایتلیدی دل اله کتور مک
مقصد نه ارسال سیور سیریدی مزبور لود مخی
لی تو حقه و نرد و مانند سیلاب تند آقنه
روان اولوب قلعه مزبوره یه قریب وارد قلعه
اکر دلاواران جنگ آیین قلعه یه قریب محله
کین ایدوب کین دخی جانب قلعه یه کردیه
کوندر سیریدی اتفاق اول انشاده قلعه مزبوره
طسره دن دو کونه کس اکیفور مفدا ای کافر
جمعا حاضر اولوب ایام سور و هتکام سرورده
هر بری تند خود دست برزانو مقام اعتقاد و صدر
اغتراره او تور سیریدی و کج کلاه استکباری
سرخب و پنداره او سیریدی و لاف و کذاف

۵۹
و کذاف لیس فی الدار غیر ناد یاری و نوره نوسانوس
کلبانک جوش و خروش سیر بیقراره
ایر کور سیریدی و باد بر و نه هر برینک بیغن
بالته کس نرد تور کک بکرمی سین او توزین
که کینه اصغر ایکن لعین آتس قریندن برسی
طسره دن افتان و خیزان کله دی و نه طور سیر
تورک طسره سین الهی دیو فریاد و فغان
ایدجک کفره ده میر دو کونه دار مالو اوج یوز
مفداری کفار جهنم مدار قوام سباب و کیفیت سیر
اندرینه سوار اولوب سباب اندیلر و قلعه یه و تیب
وارن غازیلرک او زر لرینه یور سیر ایدوب
کتدیله انکر دخی اول کلاب ضلالت نقابده کو یک
صو استین ایدرک ذکر اولن اولن اولن کینه
او غراتیلر پوسوده اولان غازیلر دخی هر بری بیو
باده جنگ و جدان دمد سوتان جرعه حرب
و قتال ایدیلر کاندن تیر و کندان سیر کبی صحرا یوب
بزم رزمی بر مرتبه ترتیب و بازار کارزاری بر
متابه ده ترتیب ایلم سیریدی که دلاوران پر جوش
جرعه جانی فراموش ایدوب سوغ کلکون
مفردن خون اعدای اسلامی مانند شراب
کلفام پیایی نوسن ایدر لودی و دلال اجل چار شوی

جنگ و جدله و بیاج جانی فراخ ابد و ب
یون بهاسن بیع ایلمردی **س** زده بیع و نزه
یلان بی در بیخ **س** سده بنزه کلکون و کلنار تیغ
به بنزه یکی زود کرد یک به تیغ **س** نه این خورد
افسوس بی آن در بیخ **س** عاقبت بنزدی
بازوی تو بنوع ربانی **س** و عا و غنایت بی غایت
سجائیده دلاوران دریا جوش رعد خروش
شاهد ظفری جابه خواب نظره هم آغوش
کور استریدی و کفار بنه روز کار کنج سین
کرداب بوار و مملکت هلاک دوشور و ب فرق
اللی نغزل ال کتور استریدی اگر چه میدان دار
و کیره کفار بی عار دلاوران گزاره انواع دلازار
لقدر امت استریدی امان مبارزان نصرت
عنوان دخی اعدای ضلالت نشانک کندگان
ونسون تیغ سحر نانه دلدین طوم استریدی
الفصه سماط بزم رزم دوشور لوب قواره نام
چگونه طوغری کتور استریدی و کفار هزیمت شعارون
انکر که بقیه **س** سیه خونبار اولوب فرار استریدی
مزبور چگونه قریب اولان بیکه و ترسحه و فلا دوش
و دخی بونکره معادل قلعه انالی سنه خصوص واقعه لی
تفسیر اند کلنده هر بر قلعه دن التمر و تیمر التمر

انگوشوات کفره سی و اطرافنده اولان قراون
دخی بر حج بوز تفنگ انداز و صربه باز خرنی کفار
چود هوالی سنده فرار استریدی و ترنگ
مرغ روحی فوش اولسه دخی بو و او دیده هر و از
بست سر میدرد بو جای تنگ و ممر صعبدن
عبور منصور می در دیو ذکر اولنان چود دی طوم استریدی
چون مزبور و یوده لر خصوص کارون خبر دار
اولوب هم استریدی لینه خطاب ایدوب
ایته یلر که **س** هر غذا رنجب کار آشکار ایدیکه
دوشمن بنره روز کار بغایت بسیار و جای
عبور نهایت مرتبه ده دستوار در بو مقدر افکار
ستیزه کاره بیکار سزاوار دکل و طریوق
فرار اختیار انک دخی بغایت مشکل در **س**
اگر جمله آریم سوی بنرد **س** ستیزه بدریای چوین
که کرده و کرر و بتابیم ارین **س** سنجیز **س** ذکر چون
توان بر دنام ستیزه **س** اگر واقع حال بو سوال
اوزره اولور **س** که شاهده ایدرز من بو چودون
عبور مستغز و بو منزلده نیت اقامت دخی بغایت
منتقردر **مصراع** نه رای سفر کردن ولی
روی اقامت **س** مرات روز کار **س**
بو صورتی اسکار ایدیکه راه خطرناک عالم خاکده

که آب فنا و زره قوتش بر جبر خرابد
چگونه زبواوله **مصراع** هر که آمد کجا بجان اهل فنا
خواهد شد **سر** بهر حال عنایت حق توکل
و هدایت سید المرسلین توکل آید و ب
بوکذرا گاه دشواره او غرامقدن غیری چاره
متصور دکلد **سر** طریق زندگانی آب
نحنت اوزره بر پلدر **سر** همیت زادی اول
راه خطرناک توکلدر **سر** سببه که بکران
تاب و توانی میدان امتحانه سوره و ز حال
ایکدن خالی دکلد اگر کوی مقصودی چو کان سعی
واجتهادله اوره و ز و نفس مرامی یک زار
و زورله طاس فلک مینافام اوزره کوره و ز
سکه بی مرده قازد و مرادانه لک نامن
صحیفه رور کازده یازد و و اگر احوال روز کار
ستکار صورت ادباز یوز طوته هله باری
دوست و دشمن میاننده معذورا و لوب
عدم غیرت و همینه مطعون و مسهور اولمز
قطع چو خصم قصد تو کرد از برای دفع ضرر
بجد و جهد بکوش از بعض معذوری اگر مراد است
آیدت بکام رسی و کریم نرسیده زمان تو
معذوری **سر** پس هماندم الایرین بغلیوب

بغلیوب بی توقف و تردد مانند سبب تنه
مزبور چگونه طوغری روان اولدیلر کفار بی حمت
بو منوال اوزره جرات دیو اسلوب اوزره
بی خوف و خستیت حرکتلرین متا هده ایدیک **مصراع**
کنجک را تحمل جنگان باز نیست **سر** بو کرده
ابنوهی رود و بوسیلاب پراضطر ایک راهی
سدا مریستعد در و بونلره تصور مقابله
و تجنل مجادله و مقاتله خیال خام و سودای فاسد در
دیوب کمر مستنفره فزت من فتوره هر
برخی بر بره پراکنده و آواره اولدیلر پس
غازیلر اول حالده کچودی کفار ضلالت ستارون
خالی بوجلق برق خاطف کردار اول معبر دن
کذارا تدیلر و دلیران جنگ آزمادن بر نخیه سی
دخی فرار ایدن خوله نک اردنه دو سوب
کتدیله اعدای تنه روز کار دن بعضی نک روح
بی فتوحی بیس القواره فرار و بعضی سی دخی نیچه جنگ
مثال دلیران سکار اولدیلریدی و نخیه سی دخی
حرارت آتس غضب غازیان دن صورتی صوبه
اور سکریدی القصه غازیله غایم و سالمین
المنده اولان دلری و زور بازویده گرفت اندکلی
غنا بی میردربانوال حضرتلرینه بجز ایصال اندک لرنده

کمال مرتبه سرور و موفور و نهایت درجه درجه بود
نامحسوس ظهور بولمس ایدی و در خزان لطف
و گرم فتح اولوب عطیه بسیار و نخت ایست
بی شمار دن صدورد لیران سرور و منشرح
اولمس ایدی **س** در کبج زر خازنش باز کرد
ترازوی زر سنج را ساز کرد و شیر زبان داد
ران کوزن **ه** بی مور پای بلخ کرد و زن **س**
در حال قیو که خداری اولان حسن که خدا یله گرفتار
اولان دلیری در دولت بنا ستمنه ارسال
پور و ب پولد استن ایلمن دلیران دن تیغ
کفار له زحمناک اولنه تیمار و تیماری اولنه
مرهم ترقی بی شمار و دل الله کنورانی کو کللو بولوکنه
و قلعه بدین صریبه حربه کفاره فرستو طوته حصار
که و کی عرض اولنوب پادشاه دین پرور
طر فلندن جمیع مآرب و مقاصد معزز و جمله مراد است
صفه صدورد ظهورده جلوه کر اولوب بزم کامرانی
و مجلس دولت عثمانینده ساقی سیمین سان
دولت لندن صریبای سعادت بی پیایی نوس
و غم روزگار کینه سازی و قمر در دین نوازی
فراموش ایدوب اکلیس اقبالی بر سر و سنا به
جاه و جلالی در برابر ایدوب **رباعیه** دریایی

در پای قرابه غفل می چه خوش است ، وان
زاری زار و ناله نی چه خوش است ، در بر
دلغریب و در سمری ناب ، نارغ ز غم زمانه
هی هی چه خوش است ، **ذات سعادت**
قریندینه امارت سکدین یقین اولند و غنیده که
رقم زده خانه مسکین کلاه و نتیجه از دواج سفید
وسپاه اولت در اولر فایگه خداوند کار
کوه و قار سلطان سلیمان کامکار حضرت پیک
عمد پیمون و ایام هما یونکر نده کلشن دولت
عثمانینده غنچه مهلت شکفته و صحن سرالی
امصار و بلاد دن کرد فتنه و فساد رفته ایدی
کنز عمو ماد یار بودین و خصوصاً لواء سکدین
فتنه و فساد سکبلی دین و ظلم و عدوان کفار
ضلالت آییندن طولمس ایدی و اساس
نظام مملکت سدهت نکبای نکبته دن ویران
واحوال ضعفای رعیت زبانه آتش بلیندن
مخرف و سوزان اولمس ایدی بر طرفدن خار
ازار حاکم متزاید و متراکم و بر جانبدن امواج تاراج
کفار ضلالت منراج متواتر و مستطلم اولوب
ناره فتنه و فساد بر دایره استناد بولمس
ایدیکه صفار و کبار هر کار و وار فقط قرار دن

میتی چونکه آغاز امتس و طائر خاطر غایب و حاضر
اسیانه اقامتدن هوای رحلت و مسافرت
پر واز آید و ب برف و باران عصبیان
درزدان پوئلری طومتس ایدی و تاب تموز
فتنه عالم سوز نهر طونه بی فورمتس ایدی
کفار سینه کار طر فندن اولان اقدن قراده
استوب و نهر طونه ده موج بلا حد دن استوب
واقع اولان سنا عتک بیکه برین لسان
اقلام سریع البیانه اعلان مانند شریک باری
سرا پرده امتناعده متواری اولم ایدی
حتی لواد مزبور مضافا فندن قلمی نام قضایک ضمیمه
کفار سقره قرا خد ایدوب بر قاضینی دخی
کرداب هلاکه القا ایلدی چون صیت
و صدای واقع حالی پادشاه عدالت آمال
حضرت بنگ سراج سرفیلنه صادر و وار و اوا
بعد و احد ایصال اید کلرنده بر زمان سر کجتری
زانوی تفکره قویوب و وزیرای حجتیه رایه
سرف خطاب ارزانی قلوب بیوردیلر که
کسری و از زنجیر عدل بی شمارم نه روان
عقل عسرون چار طایع عالم عناصره صیت
و صد اصلس ایکن و باز بلند واری سیاستم قاف

قاف تا قاف عنقا مسال تلال و جبالی زیر بالنه
المس ایکن و معمار لطف و احسانم زمانده
خواب اباد عالمده کجینه دل عتادن غیر ی
ویران و بزم کاسانه روز کار ده آه عاستقانه
دن اوز که فریاد و فغان بو عکن بوم ظلم و عدوان
و جغد تقب ناکن طاورس راحت مانوس
ولایتمه مخلب توغن و منقار تا ذمی در از ایدیه ایدی
زمان میمون و عهد هما بو نده بو کونه احوال عجیبه نک
صدوری و بو مقوله افعال غریبه نک ظهوری همانا
سود تدبیر کوزه محمول و احوال عالمه عدم اطلاع و کمال
تقصیر کوزه موصوله دیو عتاب اتم ایدی
چونکم وزیر اء صاحب را و مملکت ار ار پادشاه
عدالت پناه حضرت بیدن بو کونه خطابی که کمال بهم
و وعیدی ستمدر استدیله و مقدمات تدبیری
ترتیب ایدوب ایتدیله لواد مزبوره بر میر ستم
نظیر و نویسیروان تدبیر لازمدر که چنگال عقاب
مریابندن غایب اعدای عقاب اوله و باران
بی پایان عدالتدن چمن امن و امان حضرت حضرت
بوله امدی حال کمال عهد التله موصوف و زبایت
سجی عتله موصوف کبر اء امدان بالفصل لواد کلبس
یکی اولان مصطفی بکدر جلوه گاه طائر اقبل

کرد و هر گاه سایه اندازد بهای چتر کردن سالی او
سر سوبله که لواء سکدین امیرت را لویه
تقلید و یقین اولنه ان سادامه تج از زمانده آفتاب
بی زوال عدل و رافتی و انوار آثار سجاغت و صلای
مانند خورشید هواجر مقیم و مس فر ظاهر و باهر
اول که کرد و یو پایه **سر** بر اعلای بادیه
عرض اولند فده بی توقف و تمسیل ز نام لواء سکدین
میر سعادت قرینه توکیل بیورلمس ایدی چونکه
لواء فر بور عنایت بزوانی نور عنایت سلطان
بر لاله و آلا هم حضرت تکرینه ارزانی بیورلدی آیدینه
جمال استحقاق و زارات جام جهان نمای صورت
عاطفت متمم معقولات عقل غایب خلاصه
تائیر و تائیر افلاک و عناصر محمد باست حضرت تری
بو سعادت سر برده برادر زاده لوبین نامزد
کورجک در حال مشک از فر نصیحتی صوفی کافور
کون موعظت درج ایدوب ارسال بیورلمس تری
سر مکتوب خطا بار که دیباچه وفاست
هر نقطه بیس مردک دیدهای ماست
سر فواج رواج نصایح میر سعادت عنوان
حضرت ترینگ مستام اذعانند نه بو سوال او زره
اعلان بیورلمس ایدیکه صمیمت حضرت میر که

میر که نمودار خورشید فلک مستند بر در محفی
اولیمه که چون غایت رعایت اسلوب امارت
و نهایت تبحر مبانی دولت و ایالت اولدر که
جوهر زواجر امور نام سکک مساکک انتظامی
مقام اتمه سیدر لاجرم ذمت همتمکه لازم در که
در رضای خاطر اصرار و ابراری بحار ز خار روز
کار ده صدف لیل دنیا زدن بیرون ایدوب
دره التاج ناموس و اقبال و کوشواره نوع و س
حصول آمال ایلیمه **سر** قطع هزار کین سعادت
هزار خون گرم هزار طاعت **سر** ما هزار
بیداری هزار روز ماه و هزار خلوت سال
بتوان اید اگر خاطر بیازاری **سر** و دخی زمان عدلکده
بنای انتظام احوال هر کس مانند طاق مقوس
و مثال روان مفرنس اول مرتبه حکم و مؤسس
اوله که نکبانی نکبت ظلم و عدوان و مضرر سخن
اثر طغیان و عصیان احتمال احتمال امر محال اوله
و خواطر خداینگه و دایع حضرت خالقه کشف
حایتکده بر مرتبه محفوظ و عین عاطفت و رانکده
بر مشابده ملحوظ اوله که دست تطاول ادانی
وار اذل اجبانا و اصل اولم و دایره امتنا عده
داخل اوله چون میر صاحب قیاس بو نصایح

بدیع الکاسمی که هربری طغرای مناسیر دولت
 و عنوان صحایف عزت و سعادت کوشش بود که
 اصفا بیور و ب مواجب شکران حضرت منانی
 تقدیم اندیز و درج دماندن جوهر نتار ایدوب
 ایندیله **س** نوری از روزن اقبال در افتاد
 مرا که از و خانه دل سطر اباد مرا
 ظلمت اباد دلم کست چنان نورانی کافیا
 فلکی خود بس از یاد مرا **س** همانم نسیم راحت
 افزای رحلت روزنه طبع فکرنده و زان
 و ساه باز نقل و حرکت اسپانه اقامتدن
 کوزان اولوب اسباب رحلتی کما یبغی مرتبت
 امت سربدی و بروقت فرخنده و ساعت
 بخشیده کمال حسمت و جاه و کرد فرخنده و سیاه
 لواء سکه بنه کت سربدی پس مانند شاه کامل
 منزل منزل طی مراحل و قطع منازل ایدوب
 محیه سکه بنه و اصل اولوب مقام مقرر کرده
 قرار اند کلرنده ساز و لایتنک دوزنن یو قلمغه
 آغاز امت سربدی کوردیلر که اوتار مزاج رعیت
 و قانون انتظام ولایت بوزن دوزانه دوزنوب
 هر کس بر قلدن چلر و بزرک و کوچک عمل
 ناصوابدن منفک اولوب هربری بر مخالف

مخالف هواده پرواز ایلر وزیر و بزم دیار زیر و زور
 اولوب پرده اختلا لده قرار امتس و آوازه
 فتنه و فساد و صوت و صدای اهل عناد حسینی
 حقیق هر بینوا با ستمه با ستمه ممتد و هر کس
 راه راستدن حقیقه آهنگ ایدوب صولنه
 طبل چلر القصه کار و ولایت خراب و کردار رعیت
 ناصواب بولنجق مبار اندیشه ایلر غور
 خصوصه اطلاع قصد ایدوب عقلای ولایت
 و رؤسی مملکتدن واقع حالی سوال و خصوص
 کاری استفسار بیور و قلرنده چلر و بزرک
 و کوچک عمل ناصوابدن منفک اولوب
 هربری بر مخالف هربری چهره خصوص زمین
 خصوصه سوده اندیز و وظائف خدماته قیام
 کوشش و ایدیلر ای میر بر تدبیر معلوم اولسونکه
 بوقیاق کثیر الاتفاک اطرافنده کوله و اگر نیام
 عزلی قلعه کور واقع اولوب دائما باید و تیرینه
 بود پارک اسرار صیدین صدوق چکنور لر
 و قطنه و دوتوز لرینه روز بروز رفیع و همیا و بجا
 و ما و اولور لر اول جلدن چهره ولایتدن کرد
 ظلم و عدوان نارفته و هر بار دیده فتنه بیدار
 و بخت بلا و خفته اولمدر و دخی دائما حکام

عظام

اعداى دين اسلامى مطلق العنان و زمام قبض
و بسط وصل و ربطى قبضه اقتدار رنده را بجان اندک کوی
حوصله و لايت اغذیه فاسده سربست و متفاوت
طولمد و در دختندان امن و امان تند باد
قران اخراى دن صولمد چون امیر صاحب هوش
رعابادن بوکونه اجنارى کوش اید جک بر زمان
سر کجرتى زانوى تفکره تو بوب بیور و پیر که
ذمت همت حکامه که سایه نشینان چتر
عنایت حی برد و املد در واجب و لازمدر که
تسبی قضا تا بشرى هر بار مفاوع کفار ضلالت
شعاره سکول و اتمت و الا نه متکرین دما دم
فلمع و منع عصات صاحب بدعتت مبدول بیوره
و کمر جرادى میان سعی و اجتهاده حکم بندایدوب
حرف غم خواطر اعداده مدغم و سبزه زار راحت
رغبت باران نصفت و عدالتنندن سر
سبز و خرم اوله خصوصاً که اسباح اعدای
ضلالت سپمانند شهاب و مثال شتاب
جا بجا پید او هویدا اوله سبی همانا حکام عالی مقامک
ظلام تمام عدم تدبیر نردن ناسبدر اما سوبله
آفتاب جهانتاب عدالت و بارقه شمس
کردون اثران سیاست بعنایت حضرت خالق

خالق الارزاق نه طاق سپهر و روان آفتاب
منور ایده مانند اسکال اغوان وجود خار جیلدى
امر محالدر **س** شهبانى را چه خواهد بود پرتو
سزار میرا چه باسد و شنبانى **س**
لا جرم عنان اسب همتى نظام امور ممکنه منوط
بیور و ب جمعا و بوده لرین و سار خدای
مقام تنبیه و تاکیده احضار اندیلر و درج دماندن
نچه جواهر نثار ایدوب ایندیلم معلوم اولسونکه
کحت ایالت عدالت علامته بر کمنه
که باى آرزین کلیم اندازه دن دراز و دست
طمعین برزن بسوه ننگ بسوه سنه فراز اید
دست و یایی کرز کران سیاسته شگفته
و داروی قهر و غضبندن مزاج تفاوت امتزاجی
خسته اولمسی مقرر در **س** ناید
کسپیدن درین تنگ نای باندازه ارزو
دست و پای ناید نهادن درین سنگ
لاخ بکام دل خویش کام فراخ **س**
و دخی باغ ایتمدن بر کمنه که بردانه سپنه
خام دیده آسیب سیاسته استی تمام اولور
و پا خود بی وهم و باک سرتاگدن بی دستور
خوشه انکور صفت مانند صراخی جفای عصره
نه لطف

بغزنی بر خون کورر و اگر هوای سراسر ابله بر جوش
و خروش اولوب بر نامراد ذمیدن بر قبح
می چکد دروب مست و مد هویش اوله
تیغ برانته قالی روان اولوب بیخانه عالمده پیمانگی
بر اولمنده سبزه حکیمه و خیار و ازار بر نابکار که
دامن ناخبره ال اوره سگین کینله الی کسور و ابراشنه
هر بچمنده مانند چمن اوتنه ادیوب مردورنه
دل اوزده داکس جفایده حاصل عمری نچو لور
چون تنبیهات مزبوره اوزره سپارش
سر حدانجامه واصل اولدقه منوال مشروح اوزره
اطراف دیار و شهر بازارده ندا اندروب
صغیر و کبیر و برنا و پیر صر سیاستلرندن مانند
برک خزان نوزان و هر اسان اولمش ایدی
و بهروزی زمان و قرار امن و امان زمان عدل
عمر و داد نویسیان مقامن بولمش ایدی القصه
دفع مظالم ظالمان و رفع فترت و کثرت مفسدان
با بنده جد و جهد لری و سعی قصد لری سرحد
مبالمذبه بیستوب مراسم عدالت و نصفت
میتا و لوازم داد و رافت مؤدی قلمش ایدی
در ریاض ملک و ملت غنی سادی
شکفت بوستان مملکت راتا زه از سیر نهال خدام

۶۷
خدایم بد کاهدن بعضیسی طبع خام و سودای ناخاک
واسط سینه اقدام اقدامی طریق استقامتدن
بیرون اند کلرنده فرمان اولندن سیاستلر
اول بابنی مبانی جود و معمار حوالی قصر وجود حضرت نیک
نفس سکدینده واقع اولان سرای کردون
استقلاری تیه نام نهرک کنارنده
بر مرتفع حلقده اولمغین مد بصری سر حد اقلیم
خاوره واصل و جبطه شعاع بصره اجنوع کوزه کردون
حائل اولمش ایدی بر کون سعادتله اول قصر بیفصوک
آب روانه نظر اولان کوه سنده قلمش ایدی
و جریان آب روان تماشاسنده احوال
جهان گذرانی با دایدوب تفکر بحر طلمش ایدی
بنشین بر لب جوی و کدر عمر بهین
کاین استارت ز جهان گذران مارا بس
مکر نهر مزبورک قصر مقابله سنده اولان جاننده
ایکی نفر چاشنی کیر لری چک لری و بوستانچی
بری سندن با سفته با سله رینه ایکی سرباست
طنه الوب ایکی سرنیز ویرمش لری بوستانچی
دخی های چاشنی کیر لرتلو جوع اولوک بود یارده
حالا بر باس طنه اوج پنزه در ایکی سرنیزه
قنده باس طوتر دیوب جواب و پروب

نشین

جاستنی کبر در دخی غبت سولیمه بز بلزم میوز بود باز
 بیک باس بر پوله ایکن سنگ حج بانگ
 وار که لحنه تک بر باسن اوج پنزه صائت سین
 دید کلر نده بوستانجی دخی ایدر که سز بوستانجی به
 کلکمی صائر سز میر عادل زماننده اوج پنزدن
 اک که طنه اولز الور کوز خوش اولز کوز
 یون یره باس کوز اغرتک اما جاستنی کبر لر
 کند و باس ترینه بویمس کسنه لر اولمغین فضولون
 ایدوب بوستانجی تک سوزنه ملتفت
 اولمیوب ایکی تر پنزدن غیر ور زری اختیار
 بوستانجی دخی دون کلد و کز بوکون ظلمه باسکد و
 سز بویمه ایدجک غیر ی کسنه لر
 باس تر الملق مقرر در دیو ضحیک آینه کلمات ایله
 بواسلوب اوزره معامله و بو منوال اوزره
 مخاطبه و مکالمه لری میر در سن صمیه حضرت تکینک
 سمع تر یفلرینه و اصل اولد قده فی الحال آدم
 کند کوندر وب جاستنی کبر لری موعض خطاب
 و محل عتابه احضار اندیلر و کمال غضب و زنایت
 شور و سجدن ایندیله بره بد بخت صیت
 و صدای عدالت اطراف عالمه و لوله و کلبانک
 عراست و حمایت میان آدمیان غلغله صلیمس

صلیمس ایکن و بتر قضا تا بتر سپاستم سهمندن
 مرغ آفتاب تابه اضطر ابدیه قلمس ایکن
 هنوز وادی مساحه ده پویان سز اهی
 و صحرای مساحه ده سر کرد انشز ایلمی
 دیوب مزبور جاستنی کبر لر ک مذاق
 جان سیر نیلری تلخ بار و شراب غدا بدن
 جاستنی دار اولوب طوحه ستم سیر
 سیاستدن سیر اولاری فرمان اولمیس
 ایدی چون مزبور لر جلد الله سیار س قلمنوب
 محل سیاست و میدان عقوبته ارس اولنذر
 ندمای خدمت و مغربان حضرت اولان کسنه لر
 نایره غضبک بود اثره ده استعالم مشاهد
 ایدجک کند و لوده سفاغنه اصلا قدرت
 و استغفایه قطعا فرصت بولمیوب کوسه
 کمون وزاویه جموله تحیر قلم سیریدی آخر
 الامر شهرک اعیانی و قاضیسی بوسیاست
 بی سبب و بو عقوبت بوالعینه واقف اولوب
 افتان و خیزان نمانند استین و دامان
 میر صاحب احسانک الله و ایاغنه دوستوب
 ای میر صاحب تکین آب حمله آتش غضبی
 بر مقدار تکین بیورک قطع امید خلق

رواکن بکرمت که تو نیزه مقررست که با خود
 امبداداری . بده مراد فقیران بلطف تا بدید
 مرادها که توار حضرت خدا داری **س** اگر چه
 اول در دمندرک جرمی مستحق فاما بومرتبه
 جرایم بکسب السرع چون بود کلو سیکته
 مستحق اول مرز استان مرجمت نشانگوزه
 مناسب اولان اولدر که دفعه سررسنه
 شریعتی ربا ایتوب سرعلازم کلس عقوبتی
 اجرا بیور مغله دیناده زمام رخصس دو لنگوز
 کف کفایت سعادت موکول اولوب آفرینه
 اول بی کنایه اچلیون مسؤل اولیه سز **س**
 پاس دل تنک اسپان بدار ، و آرزوی جان
 فقیران برار ، خاطر محنت زدگان سادکن
 وز سب محنت زدکی یادکن **س**
 میروالاجناب دخی جانب قاضی به خطاب
 بیور دیر که بی ابو بیور سز بیور دو ونگوز
 عین رضای شریعت و محض مقتضای حقیقت
 اما معلوم حضرتدر که اگر چه امتوه امور سیاست
 بی تمغای شریعت بی رواجدر اما غدرای نیابی
 شریعت دخی حلیه حکمت و پیرایه قانون
 سیاست اجتناب تامه محتاجدر و بو معناده

معناده اصحاب عقول متطابق و ارباب نقول
 متوافقدر که دانمادین و دولت تو امان
 و حمای شریعت بی حمایت شریعت سیاست
 بی امن و اماندر چون علماء مستخرین و فقیهای
 متاخرین شارع اعظم شریعتین ماعدامساک
 قانون سیاستی مسکوک و دارالضرب
 حکومنده دینار صحیح العیار احکامی بعضی زمانده
 سکه اختیار حکامه مسکوک بیور دقلرنیک
 عمل و اسبابنده نظر دقیق و تأمل حقیق بیور
 منت حالین بی ریب و مین ظاهر و باهر در
 زیرا هر زمانک بر کونه اقتضای و هر اقتضایک
 بر جنبش تقدیری اولی که کرد لاجرم حکام
 خلائق مانند حکیم حاذق مزاج عالم و امتزاج صنایع
 بنی آدمک امور انتظامنده اهلتمام مالا کلام
 بیور موع مراد ایدجک بهر تقدیر هر در دک
 بر کونه علاجین و هر در صنگ بر در لود و ایه
 احتیاجین منم ایدوب اقتضای ادوار و مستغار
 اماکن و امصار حسیده هر جرمه ملایم دو او هر ظلمه
 موافق سفاذه جل همترین مصروف قلعه
 کر که رتاکه نوع و س اصلاح عالم جرم همکرنده
 بر وجه کمال عرض جمال ایلیه والا ستوبله که اصلاح

مزاج عالمه طالب و صحت امتزاج انتظام بنی
آدمه راغب اولند مانند حکیم کادب مرض
واحده رطب و یابس علاجه مجاهده اید
و یا خود مواد متخالفه الا وضاع و امراض متباینه
الا و جاعه غفایه متحده اللطباعه دوا به اماده
اوله هر آینه مزاج ^{اصول} خالصی حد اعتدال دن منقلب
و پسترا ختلا لده مضطرب کور بر در
پس امدی بو مقدمات واضح البینا تن ظاهر
و باهر اولان اولدر که حالا بوروز کار حوادث
دنار و قایع آتارده که فتنه و فساد بر پا و ضرر
شرار است شرار بی انتزاد در خصوصاً
دار الحریه مخروج و مخلوط اولان دیارده مجرد
دامن مائمن سرریه شبنه قناعت اصح
ولایته کفایت امتز و اجنوع سرریه
سربت سفاسیله مزاج عالمه دن امراض فساد
و فتنه کتمز لاجرم حکام روز کار فتنه قانون
سیاست مختار و خون شراردن ستمیه
عقوبت لاله رنگ و کلنار اولوع بهر حال
مناسب بلکه واجبدر اما شویله که مراتب سیاست
منازل مسامحه تنزل اولنه و او امر عقوبت
مقام سا هکنده تقطیل فکنه هر طرفدن سر و آسا

70
و اسبابا غیر باس قلدروب و هر مجله دن
شروع سان یا غیر ایلیغ اوزره کلوب حضور
رعایا بر باد و نظام بر پایا پرفساد اولماسی محقق
و مقرردر لاجرم جناب قاضی دن وجودر که
بو خصوصه چون و چو اذن دم اورمیه و دایره
لم لمانیه دم بصمیمه چون قاضی هر هوش میرودن
تقریر دن بو جوانی کوشش اندی مراسم خدمت
قیام کوشش و بابتی **م** ای به تیغ
توسنده کار جهان راست چو تیر علم عدل
تو چون صبح دوم عالم کیم **س** جواهر زواهر
کلمات حکمت بینا که حضرت میر کلک زبانه
سکک تقریره حکم در اندن منزهر که سایه
سببه پیرامنه و اصل و کرد عیب و ریب
کرد دامنه قونوع قابل اوله زیر احکام بیوردن
بر عضوی بر نفسک اصلا چگون فدا و بر نفسی
بر قبیله نیک انتظای چون انلاف و بر قبیله
بر ولایتک نظای چون اهداک مرخص و مناب
بلکه امر لازم و واجبدر فاما آتیه لردن بو مسل
بفایت بی بدل واقع اولمس در مروت
سریعی بگرد لطف و احسان ازاده لری بنده
س بنده حلقه بکوشش ار نتواری برود

لطف کن لطف که بیگانه شود حلقه بکوش
نشر میر و سن ضمیر دخی بینه قاضی به التفات
 ایدوب تلویح خطاب و بواسلوب اوزره
 جواب بیورر که الحوق بمقدار جرم کند و
 او میلو و مزدون غیر می کنند صدور اتمس
 اولیدی خاطر نیکوز ایچون مقام مساکه
 و ایهالده مجرد نادیب و زنده پله کوشمال اولنوردی
 اما بو بد بختلر محض کند و او میلو مزدون اوله لری بو خرابی
 اقتضا و بوسپاسی استغایلمدر زیرا
 بزم کند و او ملر مزدون بو مقدار جرمک مساکه سی
 روا اوله ساد انخاصک آتس طمعری بهر حال
 به مرتبه استغال بوله که دخان مضرلی صنعتی
 رعیتی اختلاله القایلمه کر کرد **سب** اگر زیانغ
 رعیت ملک خورد سپی بر آورند غلامان
 او درخت ازیبید تکرار قاضی مقام ابرانده
 نطق کلام ایدوب ایندیله که بلی بیور دو غنکر
 عین دادگری و محض معدلت کسرتین بلیدر
 طوته لوکه حال بو منوال اوزره اوله اما دامن شفقت
 اصلی و آستین مرمت جلی کوزه تشبث
 ایدنروادی همانده سر کردان و بوادی
 خزانده پایم و حیران اولمغی حاشا میر جرم

جرم پوس حضرتلندن رو اکور مرین اول مجرم
 عاصی ک جنایتی جمیع ادالی و اقا صی به
 سربست دخی اتسه احسان بی بیان و کرم
 فراوانگوز قشده در یادن قطره و صحرا دن ذره **نشر**
نشر مان چند که از بخردی کار ما نیست
 بجز سفلی بدی از کنه که چه بدی سیوه ما است
 ترک احسان تو هم عین خطاست **نشر**
 واکا بر سلف دخی بیور سرور که بر بیکت
 قوی بلده حاصل اولور بی تاقل و اذغان جرعه
 زندگانی سین خاکه یک ان ایلمک بعد ما
 نمره نداسی ستم و سجره تا سنی منج اولموج احتمالی
 مقرر در که بیور سرور **نشر** چویم اقدت
 بر کنه کسی تا مل کن اندر عقوبت بسی
 که سهیلست لعن بد حسان شکست
 شکسته ناید دکر باره بست
نشر اخوال امر قاضی نک کلام دلپذیری
 می خجسته تدبیره نایه ایدوب مزبور لرک
 قضا سپاستدی تاخیر اولوب جس اولنارین
 مقرر اتم سربیدی وار بینه فلان قضا دن فورنگ
 دیو مزبور لری منشی ایدوب قاضی سعادت
 خانه لری جانبه کتم سربیدی صحدم بینه قاضی افندی

میر کامرانک دیوانگرنه حاضر اولوب اسلوب
 سابق اوزره مزبور لک عفو اولنه لرین
 در خواست ایدیک بیور لک مسئله
 معلوم افندی حضرتلری عنایت قاضی به کم راضی
 اولر که بیور مسئله در **مصرع** که یک عنایت
 قاضی به از هزار کواه اما مجانا اطلاق کی چون
 یمنیم وارد در خاطر سر نیکوز ایچون سیاستدن
 فراغت ایدیم اما بهر حال تا دیب بلینغ لازمه در
 دیوهر برینه بر یوز چرب و راستله کمیندی
 یرین بولوب در گاه فلک استباهلندن
 بیور مسئله دی چون اطراف و اکنافده اولان
 رعایا بواحوال بوالعینه واقف دیو سیاست
 بی سببه عارف اولوب بر باشلنه دن
 اوتوری کند و آدملر نیک باشن الموع جائز اوله
 اخر کمنه لر حقننده اتس قهر و غضب با وجود
 جرم و سبب العیاذ بالله نه مرتبه استداد
 بولک کر کرد دیو خلق جهان برک خزان کبی
 لرزان اولمش ایدی و امن و امان میان
 آدمیانده احسن وجه اوزره جریان بولمش
 ایدی و خار هزار سیاستدن بوستان
 رعایا به دیوار دن غنا و غله فقرایه انبار دن

انبار دن استغنا کلوب عامه رعیت مال
 و منال و اسباب و املاک لرین حفظ و حرمت
 دایره سفاهته پیمس ایدی و ارباب
 حراست فرزه لرنده صبان دمور لرین حفظ
 و حراست ترک اتس ایدی زمره دزدان
 وادی حیرته حیران اولوب بونک زمانده
 حراست مینع ایدوب دمور چلیق همان یوق
 یره دمور دو کلهر هیچ بر نسنه بوز مانده
 دبش قویر فرزند طاس یوق و شمره
 طراوی با شمره زمین و زمان طاس
 دمور اولدی دیو مقدماته قلری دمور لر دخی
 آتس خوفدن قزوب بر و فوج کلام مجید
 و انزلنا احد بدینه باس سید اللوندن
 براخور لریدی و کجیده تار لاسنده بر دمور
 قیوب کیدن کمنه لر صبا حله ایکی سین
 بولور لر دی و هیچ بر وجهه خفا سنه چاره
 بولیب حضور یره کتور لر دی بعده نه مقوله
 کمنه نک دمور یدرونه زمانده سرقه
 اولمش در کابینغی نقبتس اولند قده بعضی سنگ
 سارقی معلوم اولوب سر ضلالت معوی
 شمس قضا تاثیر سیاستن بلیدندن

بعید فلنوردی و بعضی سنگ دخی سار فی معلوم
اولیوب بعد النبوت صاحب النبوت سلیم اولنوردی
القضیه زنجیره عدل و داد لری بر مرتبه استداد
بولیس ایدیکه نام نوسه و ان زاویه
نیانده قلنس ایدی و تیر سجاغت و صلابتی
بر متابه ده سداد و کفیل ایلیمس ایدیکه کمان
ستمدن نام و نمان کمانخانه عدده زمان
اولیس ایدی متاع دیباج شرح شریف
بر انتراج بازار روز کارده بر مرتبه رواج بولیس
ایدیکه پنجه مر جان جواهر عثمانه دست درازنگ
اند و کچون مقطوع اید و سرد و چنار نسیم
نور باز و جاریه جو بیار له هوادار اولد و غیچون
زنجیره آبله یا بسنه و معتد اولیس ایدی صحرارده
روز و شبان کور سفنده کورک سببان
اولوب و لیل و نهار کبک کوه سار باز بلند
پروازی قفا سنده هوادار بولیس ایدی
هیچ نسیم اولمادی دور نده مکر در عدل قالمدی
عبد نده خونین دل مکر مسک ختن **نشر** بی خشن
دولت و اقبال و بیکران جاه و جلال اولی
صاحب سعادتک ران همسند تیز کام
وزیر زین مستنده مطیع و رام اولور که نام

زمانم تدابیر کلیات امور و عنان کمیدات
جمهور کف کفایت رای جهان آراسته
موکول و کفالت تمام مهام و کفایت مصاح
اکابر و اصاغرایام حسن التفات و یمن اهتمام
سرف حصوله موصول اولیس اوله
ذات ستوده صفاترینه لواء هر سک تقلید
اولنوب عدالتیله اساس نظام ولایت
محمد و مستند قلند و غیره
عارفان زوایای اقطار و واقفان خفایای اسرار
قتنده کالشمس فی الضحوة الکبری ظاهر و هوید
مقدمات عدل و داد موقوف علیه نتیجه
مطالب عالیه و قلع و قمع بنای ظلم و بیداد
مستلزم مراتب عالیه در چون میر خجسته
تدبیر ک آفتاب عالمتاب عدالتی
مطالع همت والا نهمتدن طالع و ظل
ظلم صیانت و حمایتی مفاروق رعایا
و برایایه واقع اولوب ولایت سکدین
سدید عدالتیله با صوج فتنه و فساد
امین اولوب قلوب احرار و عباد بند غم
کمند آمدن آزاد اولیس ایدی و همیت
مقیم و مسافر لواء مزبور ک منافق علیه

و محاسن سینه سین مانند مثل سوره آنا فانا
ذاکر اولوب مسامع انام صیت و صدای
نظامندن طولمس ایدی عاقبت بوجزه
بهجت از یاد شاه دین هر روز و سر نشانه
هفت کسور حضرت نرینک سمع سر نرینه
گذر اید چک آب زلال دعای اجابت استملا
ینبوع دل و جانندن مجرای سانه اجری ایدوب
میر صاحب نوال حضرت نرینک طاوس
عنایت مانوس اغراز و اجلال لری بی ذغنه
زوال و عارضه انتقال ریاض ارتقا و ارتفاعه
جلوه کراولسی مقصود سر نرینی اولوب
لواء هر سک کف کفایت نرینه موکول بیورس
ایدی چون برید نسیم سادمانی بو فرد
دولت جاودانی میر و سمن ضمیمه حضرت نرینه
اجبار ایدی مسرون امید لرندن خورشید
سعادت نوید اقبالی کور دیرو سکر سکر
حضرت و اهب العطا یانی مغفزه دمانده
مکر ایدوب بیور دیلر که
بدین مرده کوجان فسانم رواست که این
مرده اسبابس جان ماست پس در حال
بر ساعت فرزند فالد رخص انتقال و حاله

وار حاله سوار اولوب اسباب سکت
و صمت و پیرایه کرو فر غظت کمال مرتبه
زنایت بولمس ایدی و از و حام احتتام
همایون حد حساب و فذ که شماردن بیرون
اولمس ایدی اول رسمه او چو زدن زیاد
غازیان شیر مردود لیران روز بنبرد
ایله که هر برینک رخ سنان جان ستانی
رخ ایوان سماک راجه و اصل و دامن
سقه لواء کردون استقلاری باد هیبت
مبارزان زور کاردن سوی آسمانه مائل
اولمس ایدی **نظم** پلنکینه پوستان
آهو سوار به بستند ننگ کمر استوار
بد لریای سنگین دلاهن همه وزان آهن
و سنگان تن همه **نشر** و هر برینک
قولنده کبک رفتار و ساین سکار
بر جلا سین قولوب و آینه خاطر لری رنگ
غمدن جلا سین بولوب کله کوسه سادمانی
اوج آسمانه بتدر دیلردی و بزم استقل
هربری خرم و خندان واقلم استغفاده
با سقه با سینه سلطان اولوب نشاطانم
و این طامال کلامه اید لرردی **ست**

شاه دهره نوله باس اکزیم دیناوه
سمدی دیوانه کوکل عالم استغاده **نشر**
اسلوب مزبور و سوتکت مشروح اوزر
ماه سب اراکبی هر سب بر منزله داخل
و آفتاب عالم تاب کبی هر کون بر درجه افضل
اولوب لواء مزبوره پشتری و سعادت
مقررنده فرار امتش پشتری بعه احوال رعایا
و احوال بر ایانه کونه در جتس بیور و ب
کورر که هنوز سلسله عدل و دادی حرکت
آغاز آمدین و نوای قانون قلع و قمع بیداده
دساز اولدین طنطنه عدالتی که غلغله
انداز طاسجه زمین زمان و دبدبه کوکبه شهرت
ولوله ساز خم نیکون کردون ایدی عامه
رعایا و بر ایانک پای اختیار لرین دامن
انقیاده حکمت و تخم نصفت و عدالتی
زمین زمانه اکس هوای نظام عالم مانند
نسیم صمیم راحت افزا و اب زلال صلاح
بنی آدم مثال جسمه حیوان جیات بخش و جانور
اولس **نظم** هر کرا اقبال توأم آید از افکار
کار بر در او حیل عدل و داد میکرد فرار
نشر القصه لواء مزبوره اگر چه بس

۷۵
بس هفته والی اولست پیری آوزه پنج نوبت
عدالتی هفت پرده آسمانه صدای نی انداز
طنطنه صیت و صدای سیاستری مسامح
سکان ربیع سکونه تازه تازه آواز صلح
ایدی مرآت ملکته نتیجه اهتمام جری ساله
نمایان وزمان اندکده ولایت هر سکره
هر کبی مدار آسب سیاستدن
بمدار اولس ایدی و کلستان جنان
رعیت مانند گلزار جنت خار و خاک
اذیتدن پاک اولوب کلای سادمانی کانی
طولس ایدی حاصل کلام ایام معدت نظامنده
تجربه سیرله بر کنامده مصاحب و کرک میله
امیس قرس اولوب بر مقامده ملاعب
اولس ایدی تازی یازیده همدم خرکوس
و کر به موسسه بر سور اخذه هم غولس قلنس
ایدی خودس پر خروس روباه پشمینه
ال المس ایدی و ساهباز طیار نفق و نکار
طاوس بی اذیت و افراز حیران قلمس ایدی
بی خلعت دولت سعادتکه انرک قامت
صتملرینه راست اوله و زمال اقبال لرکه
جو بیار توینق حضرت پروردکاره نشود نمایله

فائده عظمی و عائده کبری اولدر که صوامع قلوب
رعیت و جوامع سرای امانی ولایت آفتاب
عالمتاب عدالتگردن منور و کلزار احوال قاصی
وادانی و سبزه زار کمال محسن و جانی توانر
تقاطر سحاب عدل بحسب بلرندن مزهر اوله
اما سویده که اندر دن بو خصلت ظهور و بونفقت
صدور اینه از زمانده آفتاب جهان تاب دولتی
سرف زواله امیره و ظل ظلیل سعادت منانده
فی زوال سریع الانتقال کوره **نظم**
در سک سکارام اوله رخص دولت رعایایه
ورد ایما استمالت مدار رسوم سعادت
جهانده عدالت عدالت عدالت عدالت
مامول دیرینه وار زوی دل پر سینه لری اولان
لواء بوسنه ذات حمیده صفاترینه تقلید اولندو
چهره مخذره کلام انامل اقلام ایله کتاده قلندر
ازلی کار عالم و کردار بنی آدم بو منوال او زره
جاری و بواستوب او زره سار ندر که
دببدم احوال بستر خم قضا و قدر دن الوان
کونا کونله ملون و اسکال بو قلمونده مضور در
ونکارنده نقوش جهان او فریننده زمین مانگ
سرخانه قضا عمامه سندن کارنامه عالمده نقوش

نقوش عجیبه و صور غزیه خاکی و کلدر بر نفس
عاطل و کلدر بز زمان **صراع** درین نوبتکه صورت
پرستی زنده هر کس بنوبت کوس مستی
حقیقت را بهر دوری ظهور لیست زا سهی
در جهان افتاده نور لیست اگر عالم بیک دستور
ماندی بسا انوار کان مستور ماندی **نثر**
او زمانکه میر و حسن ضحیه نوسه بر وان نظیر
حضرت بیک تدبیر قضا تا پیر لرندن کار مملکت
رونق تمام و بازار معام خلا نوح رواج مالاکلام
بولمش ایدی اتقان لواء بوسنه محمول اولوب
سحق و ملازم رعایت اولنماری و حب
وللازم امرای پراحت مدن بجه کمنه بر طریق
طلبده هزاران تقبله سر منزل حصولنه عازم
اولد قلنده و زرای حجه رایا دسک عالم ارا
حضرت بیک پایه سر بر اعلالرنه عرض
اندکلرنده بر زمان متفکر اولوب بیورر لکه
لواء مزبور کس هدایا لبتن هر کمنه
لایق کور فرین و سربست پر منفعت امارتن
هر مزاجه موافق اکلمزین اول دیار جلیل اعتبار
بر میر ستم ستعار حاتم ایثار لازمدر که عامه
رعایا و بر ایاطل ظلیل عدالتنده آسوده

و پسر احمد غنوده اوله ولایت سرحد
 اختلال حال رعیت و اصل نظام ملک و ملت
 احیاناً شمع ترفیقه و اصل اولیای سنه همانا
 سبب و علت سنا هباز ایالت هر چند
 بی بصیرتک کف بی ترفیقه اولیای سید
 زبرامرات الزمان و آینه تواریخ جهان
 گزارنده بصورت مشاهده مد که باعث
 انتقال دولت ملوک ماضی مراتب مناصب
 در نا اهل مناسب کور مکه راضی اولیای
 اولیای امدی لواء مزبور کز نام تفریق
 بالفعل هر یک سخاخی متصرف اولان
 بزم مصطفی تک کف کفایتنه توکیل سورد
 دیو جواب و پرو ب سنه امدی و سعید
 شصت و شصت صفینیک پید بخ کوننده نوع و س
 ایالت خفته جامه خواب دولتی اولیای
 از ازل هر کو بقیض دولت ارزانی
 بود تا ابد جام مرادش لطف سلطانی بود
 چون خبر مردگانی که علت فرحت
 روانی در وصول بولدی منصفه لسان و قصر
 زبانی جواهر زواهر محمد بخ نوادر عواظ سکر
 بیعد دایه مزین سورد ویر و اغصان ارکان

توکل

ارکان و ابدانی شمار اوزار سنا
 سما آرا بسد ستم و مزهر قلدر چون اهالی
 ولایت میر خاتم امتد نیت رحلتی
 استدیرو آهنگ نقل و حرکتی کوس
 اندیلر و خان فراقه کریان و آتش افرا
 سوزان اولوب گاه ایام بد انجامدن تکایت
 ایدوب دیر لیدی **س** مارا غم ایام
 ز چشم تو جدا کرد چشم بد ایام چه گویم
 چه کرد **ن** و گاه طالع بد انجام و بخت
 نافر جا ملزینه خطاب ایدوب غم اجر اندن
 بو گونه حکایت و الم دل سوزاندن بو اسکو
 اوزره روایت ایدر لیدی **س**
 شب اجران رسید و بخت بسیار پیدا
 شد بیای بخت کاری کن که مارا کار
 پیدا شد **س** و گاه عرضی هواد
 روز کار و صدوت عوارضی سپهر کینه
 گزاردن چنگ سان فریاد و فغان ایدوب
 ایدر لیدی در بیغ و درد که بو عید سعادت
 نوید که سبب امید بزر روز سفید اولدی
 روزه غفلته قدیس بلدک و قافله دوست
 و سعادت معان سرای ولایت نزول ایدوب

چنانکه اکرام و احترام طویحه اندک اگر سعه
 بخت بزه مساعد و بیدی بوا میر خورشید
 تنویرک سایه حایتی با سزدن کتمیدی
 و زمان قیسه اهنگ رحلت و غنیمت
 اتمیدی **رباعیه** ای بی تو حرام زندگانی
 خود بی تو کدام زندگانی هر زندگنی که بی تو
 باشد **مرکبیت** بنام زندگانی **سر**
 حال بزه طاقت تصور و داع متمسدر ایا تحمل
 فراغ نه کیفیت مکندر **سر** هنوز سرو
 و انم ز چشم باسد دور دل از تصور
 دوری چو بید لرزانست **سر** میر بر حمت
 دخی بونکردن بو کونه حقت **مشهد** ایدر
 و دنواز لغه آغاز ایدوب ایتدی آیین
سیر غدار و عادت جرف جفا کار
 بو منوال اوزره بر قرار در که هر ایینه کیفیت
 باده وصلت دمبدم خار فرقتک زائل
 و خور سبد نوید سادمانی خط استوای
 خطار و جانیدن زوال هر مانده زائل اوس
 کز کدر **سر** فلک را نیست جزوی
 کار و باری که یار پر اجداساز دزیاری
سر همان علی التواتر و التوالی خیر دعای

دعای خالی او ملک دیوانه تسلیم سورد ^{قلمزده}
 هر بری سراط مبارک بادی برینه کتور دیر
 و بو بیتک اوازه سین فراز کاخ کیوانه
 سپور دیر **سر** ایلدک غم سفر لطف خدا
 بارک اوله همت اهل نظر قافله سالارک
 اوله **سر** پس همانم بر ساعت فرخته
 و بر وقت حجت ده رایات حضرت
 ابائی فراز وطن و تقاره بی دمه ساز ایدوب
 لوا ب سینه به متوجه اولت سیدی چون
 اصالی ولایت بو جبر بر باریدن جبر دار
 اولدیر کمال مرتبه فرصت و زنا ببت طبقه ده
 بخت تحصیل ایدوب صغیر و کبیر و برنا و سیر
 ذوق و سادیدن کله کوسنه سروری ماه فکله
 ایر کوردیر و جبین قوت ناطق بی زمین شکر
 و سپاس حضرت خالقه سوردیر و هر بری
 بو اسلوب اوزره تکلم و بو کونه ابیات ترنم
 ایلدیر **مثنوی** رفت آنکه دل ز ظلمت غم تیره
 رنگ شد و اندوه را بکک دل باورنگ
 شد و اخرد بان چو کل بکر خنده باز شد
 انراکه همچو غنچه دل از غصه تنگ شد **سر**
 اول دیار جلیل الاعبار دن مردوزن و بیمار

و صحیح البدن حتی اطفال مکتب انواع بهجت
 و طریقه مانند شاخ گل کلام قدیم خالوق الکلی
 با ستری او زره کحل ایدوب اول تبرج
 اقبال و آفتاب جاه و جلالی انواع تعظیم
 و اجلاله استقبال ایدوب حالت ملاقاته
 بونظم دلپذیرک او ازه بی اندازه سبب
 هفت پرده آسمان و مسامح سگان
 ایوان کیوانه ستور ستریدی **سمرقند**
 مرصبا ای روستنای دیده غمخیده مزه مرصبا ای
 راحت افزای دل ستور پیده مزه مرصبا ای روح
 بخش قالب فرسوده حال مرصبا ای کویف
 یعقوب جان بی مجال **سمر** میر بر احترام دینی
 هر برینک دمان اغراز و اگر امله احوالین
 استغلام بیوروب دولت و سعادت
 مقرر زنده آرام امت ستریدی بر زمان
 احوال رغبت و استکان ولایت مباشرت
 بیوروب چهره مملکت حلیه نصفت عبدالن
 حالی و مسامحت مملکت
 کدفتنه و فسادون خالی فلنوب روی زمین
 غیرت چرخ برین اولمس ایدی **سمر**
 چنان جور کم ستر بدورس که شاهین دهد

در صدقه را آسبان بر مخالف **سمر** چون کار
 ولایت کمال عدالت سربده منتظم و اسباب
 انتظام حسن اهتمام بریده ملتئم اولدی همیت
 دفع خواطر ایچون فراغ خاطر له برزم غمخیزه
 کامران اولوب خرم خندان روزگار کچور لودی
 و همواره مجلس معارف بار و عوارف نثار
 ندمای ستر سقار و فضلی فضیلت استمار
 حاضر اولور لودی و محفل سعادت قریننه
 پیرایه لطائف و زیور معارفه زینب و زیور
 و پروردی و نام نامی سرنه هر جانبدن انواع
 قضایه که مرغ احسان سرن صاده و جلال فضائل
 لری حقنده اصناف و سائل سائل اینه صلته
 انعام سرنه و اصل اولور لودی همیت کنت تازه
 و دولت جوان کبی کامران نوع و آفتاب حیات
 کبی در هم فتنوع المذن خالی اولور لودی
 خلاصه مرام و بیت الفصیده کلام یام سعادت
 انجام زنده عدل کامل لریه فال رعایا همایون و نبل
 شامل لریه حال فقر استک ترون قارون
 اولمس ایدی و نهر سائل جود و عطا لریدن
 که نهر سائل مذن منزه و مبر آور زن و مرد توبه
 یوشلوغنه دیوب قری دنیا ده کچ بولمس ایدی

شعر خاصه ز بهر کرم اید درم در کز قافله
کرم **شعر** **لمنه** عادت اجبار کرم کرم
خصلت ابرار کرم کرم قافله در مجد و سعادت
بهین قافله **لاله** کرم کرم
لوانه **بوسنه** ده واقع اولان **خیرات** **و مبرکات**
گلچهره ترتیب مقدمه **نیم رعایت** **براعت**
ششم **فلن** **در** اول نیز اوج
احترام **بر** **تام** تا با هم ایام سعادت فرجام
تأمل و روزگار **هدایت** مدار **لرین** **نظر** **ابد**
بیور دیگر که **سکر** **نی** **قیاس** اول خالق **الجن**
والناس که **بوینده** **سرمند** **سی** **حقیقه**
صدور و ظهور **بولان** **احسان** **فراوان** **الطمانه**
بی پایان **خارج** **هو** **صد** **براع** **و** **داخل** **دائرة**
امتناع **در** **زیر** **اولا** **بر** **ان** **سینه** **ون**
تیه **ضلالت** **و** **پاویه** **صوان** **ینتده** **قومی** **ب**
مدار سعادت **دو** **جہانی** **و** **جوهر** **نفس** **کان**
امکانی **اولان** **سرف** **اسلامی** **بوفی** **جانی**
ارزانی **بیور** **دی** **بعده** **کواکب** **طالع** **افق**
اقبالدن **طالع** **و** **نظر** **مطالب** **برج** **جہ**
و جلالت **واقع** **اولوب** **سرحیات** **هدایت**
علامتم **افسر** **با** **کرامت** **ابار** **تله** **محتی** **و** **آینه** **منقلب**

مناسب علیهمی مصقل عدل و دادله بجای المدی
سراع **محمد** **اتم** **محمد** **اتم** **محمد** **اتم** **سکر** **کی** **سود** **دور**
نظر خرد **تناس** **منتهی** **سلسله** **سکر**
سپاس **سکر** **فضله** **سکر** **عطای** **دگر**
باعث **سکر** **تنای** **دگر** **ست** **هر** **که** **جانی**
بود **در** **بدنی** **کر** **سود** **هر** **سین** **مویس** **دهنی**
نشانند که **آرن** **دجای** **سکر** **موی** **ز** **کرم** **های**
خدای **س** **و** **دخی** **صرافان** **دکان** **زمان**
و جوهریان **بازار** **کون** **و** **مکان** **قتنه** **بود** **دخی**
آفتاب **عالمنا** **بدن** **روشن** **و** **عبان** **نر** **که**
دولت **دنیا** **په** **شیفته** **اولم** **و** **خلاف** **عقل**
صحیح **و** **مال** **دینا** **له** **فریفته** **فلمن** **مقتضای** **جہل**
صیحه **زیر** **ادولت** **روزگار** **نا** **پایدار** **بر** **مناع**
سفر **در** **که** **هر** **کون** **فرسوده** **دست** **آخر**
و **بر** **پیره** **زال** **غدار** **در** **که** **هر** **شب** **همخواه** **سود**
دیگر **در** **نظم** **دولت** **دینا** **که** **تمنا** **کند** **با** **که**
و **فا** **کرد** **که** **با** **ما** **کند** **منز** **و** **فانیست** **در** **سین** **خوان**
بوی **امان** **نیست** **در** **سین** **خاک** **ان** **در**
زیر **ابود** **هر** **غدار** **و** **بوس** **سیر** **نا** **ساز** **کار** **جواز**
سهل **دنده** **طو** **مار** **عمر** **نامه** **کار** **سی** **کطی**
السج **لک** **کتب** **طی** **اید** **وب** **مدلت** **خواری**

بتبدیل قله و صحیفه بختباری به نویسد لک رتمن
چکوب آفتاب دوستی برج نیکبینه کجول ایلیمه
م مستوفوز مال و جاه دنیا که دنیا
یاد دارد چون تو بسیار اهل تجربه و حال اولند
منصب الهی دستمالند در پیش در عاقل
و جازم اولانه بهر حال لابد و لازم که الهی در
اوردنگ اولوب دستمال الهی دیده
بصیرتدن غبار غفلتی سله و قدز جاه و غزنی
و نیت منصب و دولت و سعادت بله
س قدرنی بل خون سکا ویردیه
جاه و دولتی هر فرخاندانه لایق کور به جل اتمتی
س و بود مخفی معلومدر که علامت نفوس
عالی محل و امارت حسنودی یاد است
بارگاه ازل اولدر که هر دولتک عاقبتی است
و هر لذت نقیبات اطوار له ذلت او جفین
دفع ایدوب راه غفلت کتمک کر کرد و فافده
فرصتی او حال بطلتد غموم آتمک کر کرد
زان پس که دست ساقی دهر در شربت
دولت افکنند هر از سر بنه این کلاه و دستار
جهدی بکن و دلی بدستار **س** بحداده سکا
متاع دنیا دن او مقداره اقتدارم وارد که اند

اندن زیاده به افتقارم یوقدر حالا بوا امری لایق
و بوس شربتی مزاجمه مواضوع کور ورنکه بوبنده
شمر منده به توفیق حضرت باری یار
اولور **س** بقیه عمر کرا نما به بی توفیر خیرات
و تکلیف حسنة صرف ایدوب ذکر جمیل و اجم
جزئی صغیر روزگار ده یاد کار قویم و فائده
انعامی خاص و عامه عام و عانده جا آمدن
نواله فیضی علی الدوام ایلیم که بو معناه بیور
ق قطع توانکرا دل در ویس را بدست
آوز که مخزن زو کج درم نخواهد ماند
برین رواج زبر جد نوشته اند بزر
که جز نکوبی اهل کوم نخواهد ماند **س**
صبحه مک آفتاب نورانی مانند یا قوت ربانی
افق کنکر آسمانین اسکار اولوب آثار
انوارنی اطراف عالمه نتاراندی میر و سخن
ضمیر دخی حال جنال سبانه بی میانه کتوروب
در حال جد و اخی و سعی کافی ایله جل امتکرین
تاسیس مبانی خیراته معروف و عنان
یکران یشکرین تحصیل منافع مبررات سمته مخطو
بیور مع مقصود شرفی اولوب لواء
مزبور توابعندن بوسنه سربانی دیکله موف

خود نوع و پیران و لطافت استیجار سکوفه
 داری حسرتن از بار تو ایت و ستیار
 سرگرداندر دایه غادیه بنات بنا تنگ
 همیشه سی و مستطه نامیه ابکار از بار نیک
 قدیمی جاریه سی در اغصان بانی مانند بالای
 جوانان فتای لاله کون کیمدر و صنوبر
 نوبری علویر کبی سبزه غامه صرمندر
 صحیفه کتاب آبی آیت کرامت مستحون
 و فخر نایه نامن العیونکه محسنی و لوصه زمردین
 سبزه زاری انظر آلی انار ر حه امه آتیه
 محلی اولمدر کاهمی شاه زاده برک کل
 تماشای اطراف ایچون طرف کلزاره
 اجله **مصراع** باغ سازد برک کلرا
 مرکب از باد صبا **سر** و گاه نهال سرو بالا
 عالم صبا ده باد صبا به باس قوسوب هوایه
 بلتتمه سون دیو **مصراع** بانغبان بریای
 سرو از آب کیرد **سلسله**
 هر نهال میانک انتقال آثارون قاسمی دال
 در میوه سکر آمیزی حسرتن شرمه بی مثال
 مشکربالدر انمار بسی و خریفی و ستوی
 و صیفی ایله دکان کلشن اول کونه مزیندر که

سهر جنت آباد ده که ماصدق کلام خالق البنا
 لم یخلق مثلها فی البلاد و خال چهره ممالک
 و سرای جیاض و غیاض سبع اراکلدر
 هوای روح بخشندن دم عیسی بر نفس
 و چشمه آب حیات جو بیار سرین جگانه
 مقبدر **سر** جو مرغ عیسی اگر پیکری
 کنند ز کل ز امتحان فکندس بیاغ از دیوار
 ز لطف آب و هوایش عجب بنا سده اگر
 یکی حیات با و بخشد و یکی رفتار **سر**
 و انما آب روان کلستانی جهان گذرانده
 آسیب تاب آفتابدن کبریزان اولوب
 سایه استجارنده خوش کچر و هر زمان
 بیخ درختان سدره مقامی کنار جو بیارده
 آب روانندن سربست زلال ایچر و دمدم
 نسیم اسکا که تر جهان ارکان کلزار در درخت
 بیدله جو بیار میاننده بو کونه مکالمه و مسامره بی
 کوشش هوش اولوالا بصاره ایصال ایله
قطعه بیدابه دیدیکه فیضکدن داما سربست
 زلال ایچرزه آبد بیده دیدی بزده سزک
 دمدم سایه کوزده خوش کچرزه **سر**
 مزینت سبزه زاری رسکندن باغ خورق

سبب بی آسبی غیبی دلبهرگی بوی
حیدر و کج زنگه دل عشاقی آمده در دهر امرو
سکر الودی قنر نباتدن بررود و در و پاخود
اب حیانه مملو بر صراحی زرانند و دور حاصلی
هر مپوه سی برر با شکر مکرر اما ایوای
آبداری جمله سندن بهتر دور و دخی حوالی
سند و افق اولان هر کوه پر شکوهی قه
آسمانه دگر کس و تیغ سبز فامی سپهر
مهر و ماهه بترش غایت علقو و نهایت
ارتفاعدن ملاصوم تریا و معانوق ذراع و تراکم
استجار و تراجم حسنازندن قه قله لرینه
اتصال نظر عقل و حیانه موصوف صفت
امتنا غدر جابه و غمامه لری ابر و قار کویا بر شیخ
پر و قار در که بر موجب و اجبال او تا دایمی
بنای دامن تکینه چکس و عیون کونا کونین
سپل سر شک لاله کونی رخساره دست
بامونه دو کس و اول شهر جنت آسانک
لطافت هوا و طراوت آبی تا بیزندن کمال
عقله آراسته و غایت عقل و کبایسته
پیراسته ممتاز زمان و نادره دوران
اهل طبع اد میلری هویدا و سر و قد و لاله خد

خد جوانگری پیدا اولور که هر بری بو ابیاته
ما صدق اولمغه البقدر **سهر** راحت
قرای جان و دل غارتگران عقل و دین دام
غزالان چکل رسک نگارستان چین قائمه
شاخ منتها پر بلوده سیم نی بر رضساری
مات الصفا رفته کله نازنین هر بر جوان
سر و قد غنچه دمان و لاله خد رویند و خوش
بی عدد دهندوی خال عنبرین **سهر** خلاصه مقال
اول شهر نی مثال جنت تمناک و وصف
منادیت و ذکر عجایب و غرائب بی شک و آریب
خارج حوصله کتب مسکین نقابدر اولی
بودر که دیده ساطع خاطر جمال نو عروس
ماه و المقصوده ناظر اوله پس میر و سن
ضمیرک شهر مزبوره کمال مجتلی و خلقیده نهایت
درجه ده الفتلی اولمغین بعض خیرات لازمه
و حسنات مهمه احداث آنک خاطر می
خاطر خیر اندیشه خلیجان اندکده اجتناب زندن
بر مرد و خضر سیما سبیل حسنه راه نما
اولوب شهر مزبورک برج موضعه قابله
مایه احتیاجن ایما و حضور سهر بفرینه ماهو
المقصود می چسسه سار دماندن اجوی آندی

و جانب خیره خاطر در با مقاطر لرین صوب کی اقدی
 پس همان ساعت همت والا نه متلین
 ما وضع که سینه صرف ایدوب سترک مابه
 ضرورت تمام و احتیاج مال کلامی اولان مواضعه
 جای بعید دن مال موفور بزل ایدوب آب حیانه
 مالی چشمه لر بنا امتسک ایدیکه تاب افتابیدن
 حرارت ماسی اولوب جو یان آب اولنره
 هر چشمه آب حیانه بر استمه اولوب کلام کرامت
 مستحون عینا یستبر بر المقر بون مفومین عیان
 ایدوبی و ظلمای کر ما وینهای عطش دن کریزان
 اولنره هر سر ماستت سر ماده وایه حیث
 تازه و سرمایه دوزن بی اندازه بغیب کلام
 بدیع الانتظام و مز الما کل سنی حی تقیرین لولود
 دماندن روان ایدوبی و دخی ستر مزبور خلقنگ
 تقیریم اداب دین و تعلیم قران مبین ایچون معلم
 خانه کمال احتیاج جبری سترده اولان خلفا و خواجه
 میر سعادت منهاجه اعلام اند کلرنده بر لطیف
 محکمه بر معلم خانه بنا امتسک ایدیکه بتون
 دنیا به معادل بلکه ایکی عالمه مقابل اولسه قابل
 ایدی هر کون یخه خور سید رو یان غروب
 و هر هزاران قرچهر کان طلوع ایدوبی بیت

ب مستمه معلم خانه سمدی بر خجب عالمه رای
 هواجه سحر که طول نور مهر در خشتی طولوغ چشم
س و دخی ستر مزبور قضای سینه تابع غورا
 زده نام کلوب کجنگ و قنوب کوچنگ قضیه
 مزبوره خلقنگ خانه لرینه و قتل و قتل قضای
 اسمانی و بلای ناگهانی نازل و دایما فقر و مسکینه
 اصرار اضرا ره مائل اولد قلم کچون و ایاالی قضیه
 کند و نفسری و اهل عیال کچون او خارا اند کلامی
 و خیره لرین تالان قلم کچون فقرای تحت جان
 و مبدوم کر بان و تالان اولم ستریدی و اکثرینک
 طایری و خاطری استبانه اقامتدن هوای
 رحلته هر داز و ترک دیار و جدای وطن آنکه
 آغاز ایدوب قضیه مزبوره خراب و استبانه
 بوم و غراب اولم ستریدی و ابناهی سبیل
 دخی انواع صنجرت و هزاران لقب و مستفت
 چکوب فی لجه روز کار مخالف اولم
 مزبور اسکله تک کمی ریده عبور غیر میسور
 اولوب هفتت لوجه اول قضیه ده قرار
 و قلت زاده و مخطوب و جان لرینه کار ایدوب
 قوند قلمی منزله آج و محتاج و اریه و او تنوغه
 هزار احتیاجه تمنه صمن بو نتمزدی و جوهره

قضیه درین نام ستر مزبور اسکله سنی اولوب م

جو هر که نصیب او نردی بو خصوصاً صدق
پخته سفر نایم و طایر اول قصبه حوالی سنده
دارا اولور لردی نه عبوره فرصت و نه حضور
قد ز تری اولوب انبای سبیل زبون
و ذلیل قلور لردی و کاهی روز کارال و بروب
عبور میترا اولد قده جانب میری به عاید
اولا رسم عبور بی قصور و لاکسور اند قدن صکره
حضرت الیاس اچت سی و با شک کوزک صدوقی
دیو کلمی جیلر بر بکابا سلبا سینه رئیس
اولوب و کور جیلر بر بکابا شک دروب
در دمنند یو جیلر بولنوب و اولنجه حمله لردی
دخی النوب ایدر لردی **س** بزه اولد کلو
جفا ایدری دینای دلی های بونک ادین
اکوب بر دخی بونده کلنی **س** بونا مبارک
اسکله دن جکک دیوب مانند صراط
بر کچن برداخی کج و بر کورن بردخی پوراسنه
او غوامز و اسکن یا دی قلن وار مرزا اولوس
ایدی چون صورت احوال میره دریا نوال
حضرت نرینک آینه ضمیر لنده جلوه کرا اولون
همت سرفیزی ظهور بولوب نهر فرور
اوزرینه حسته نه نعلی بر خبر عالی بنا

بنا ایدوب مدت متادیدن بر جانب
میری ایچون النان رسوم عادی رفخ اولنوب
آینده ورونده ایچون بر کاربان سراسری
دخی بنا اولنمغله مزبور قصبه کماکان معور و آباد
اولنمین پایه سربز یاد باشه جهان کیره
عرض اند کلرنده مراد سرفیزی اوزره امر
عالی شان فرمان اولنمش ایدی پس
همان ساعت اول کار خطیره مباحثت
بیوروب خصوص کار اچلیچون اطراف
دیاردن پخته نامدار معمار لرا حضار اولنوب
نهر مزبوری هر سمتدن اسطرلاب فرسته
اورور لردی و عرض و عمقی نه درجه ده در
معلوم ایدنوب انگشت تفکری دندان
حکیمه قیتوب ایدر لردی بو نهر عظیمک که مانند
زمان کامرانی و مثال ایام سمانی سدت
جریاننه کوزار حمزدر و غواص اندیش غور
قونه وصول بولمز در اوزرنده احد است
تمل عقلا محتمل دکلدردیوب دایره عجز و قصور
طهر کتمه لردی و اول سفل عظیمه اقدام
کوستوب مباحثت انگز لردی
عاقبت کار هزار سعی و جهد بسیار له

بر مهندسان نامدار و بر معماران بدیع الآثار بودند که
اندازه فراست و هندسه مساحتها به
بر درجه ده ایدیکه اگر معماران قبله سوار شدند
مهندسان کوره لودی آثار عجیب و کردار
غریبند انکست جبرتی دندان رسک
و غیره که امره لودی و دفتر ضاعت مساحتی
اقرار عجز و اظهار تصور له دوره لودی اول
سفل عظیم و کار خطیره شروع ایدوب
بر جسر عالی بنا ایلمس ایدیکه کاخ کهن
بر مقوسس حجری و طاق مقوسس جرج
چنبری بر ادنی مکر ایدی جهان صورین سو سو
کوزدن چورن سیاحان بحر و بر هیچ
بر برده نظیرین کور مکر ایدی بعنایت
خالق القوی و القدر اول عالی امر که مقصور
نوع بسر دکل ایدی اول منبع جود و عطا
و سر همه لطف و سخا حضرت مکرینه بسر
اولمس ایدی خصوصاً بواجر جزینک نوز و س
مختصین بیکه کمنه لوطیکار اولوب یای
اقتدار لری سنک تصور له کنک و سمنه
همتری نه میدان وسعت و کفایت بغایت
تنک اولمس ایدی و هر بری خائب و خوار

وادی حیرته حاضر و سرگردان و دائره
فلمس ایدی حتی زمان سابقه بوسنه
بکی اولان خسرو یک فریاد و آرزو نقد جان
سیرینی بو بولده ایثار ایلمس ایدی
و عنان سبدیز همی اول جانبه مستعطف
فلمس ایدی عاقبت اول کار خطیره دایره
امتناعده جای کیر اید و کنه جازم اولوب
پای غریبی دامن فراخته حکم ایدی
م آن لطف حق کسی که نه دیدت
ونه سینه سکرانه واجبست که در روز
کارماست **س** چون بنای جسر تمام
اولدی و آغاز کار بتوفیق حضرت پروردگار
خیر له انجام بولدی اول جسرک باسنده
بر عالی کار بان سرای بنا ایلمس ایدیکه
غایت و سعادت قافله خلوق جهان مکر کوش
سنده زبان اولودی چون اهالی قضیه
بواحوال خیر المالای سیده اتدیله و خانه لرنه
وقتی وقت مسافر لر قونوب وزا و
وزواده لری النعمدن امین اولوب
کوش حضوره بتدیلمیر صاحب حسنت
حضرت تنیک نطل حمایت و ایام سعادت تکریده

کمال مرتبه آسوده اولوب جلای وطن ترک
سکن ایدند و حتی کرد و عودت ایدوب
کماکان هموز و اها لیبسی نهایت درجه ده مسوز
اولستری و کاربان سراجی زمانده
علف و سبزی بی تسویف و تاخیر تارک
ایدوب ابناء سبیل زاد لرین کثیر و قلیل
مانند خوان خلیل حاضر و مرتبا بولور لردی
در هر شام و صبح بی دغدغه کستی و ملاح
اول جسر علی نظیر دن عبور ایدوب خوش
حال اولور لردی آری عنایت حضرت
باری اول کسسه نک که یاری اوله عامه فقرا
و کافه غریبا خوان احسانده آسوده و پسر
نمشنده غنوده و خواب آلوده اولور لردی
ر باغ عالم همه پر کار و کف خواجه فقط
پیوسته بگرد نقطه میگرد و خطا محتاج باوجه
و دون و سخط دولت نده خدای گس
بفقط **سر** و دخی بودین و طستوار و بلواد
نام بلاد دن و سار شهر لردن شهر
سراییه و دیار بوسنه به سفر ایدن بخار
و سار طائفه دن بی سهار کسسه لردن منزل
و مرا حله مخصوص کاربان سر ایدر اولما معین

۸۷
اولما معین فقرای ولایت و ضعفای ریختک
خانه لرینه نزول ایلدیوب فقرانک جزا
ارپه لرین سمند و مرزه و بغداد لرین کند و مرزه
دیتوب تقدی قلور لردی و هر بی امانر ما کپا لرین
الوب صاحبنه دیک کلور لردی و بیضنه نک
خود فقرایه قراسین کوسه میوب و هر
علمه درد مندیگ بره و کوسه سفندین بیوب
انه سیده بله اغل لردی و هر بیوه بی محالک
لبنن انه لردی سودندن حلال بلور لردی
هر سیکسک نان جوینی دندان طعنه
زنتت و خشین کلوب بهر حال کند و مز
ایچون بغدادی بوغاچه سیال دیو جفا تمک
استه لردی القصه بوکونه احوال سینه
اول دیارک فقراسنه مستولی اولوب
اکثر قرانک خلقی پرکنده و آواره قالبوب
نجه قرپه خراب و ما و ای بوم و غراب
اولستری ایدی چون خصوص کار میر صاحب
آثار حضرت تبریک خاطر ستر بغلرینه کار ایلدیوب
شهر سرای فضا سینه تابع عمر عامده واقع
اولان موقره نام قرپه ده ایکی کاربان سرای
بدیع البینان بنا ایلدیوب کمال و سعیت

و نهایت فصاحت زدن خانه **سلسله** فلک
 ساحه لرینه نسبت تنگ و اندک اولم س ایدی
 و دخی اول دیار کثیر الانتفاعک لازم اولان
 منازل و مراحلنده بجه کاربان س ایلر بنا ایلمک
 ایدیکه کاربان س رایجی لری وقتنده مهم و مستحبی
 و لازم اولجون ماکل و مشاری بنای سبیل
 ایچون س تو فی تخصیل ایدوب آینه درونه
 طفری خانلره کیدر لودی و فقرا ی فرادخی موجود
 اولان ماکولان دن نه اولور سه مسافر لره حضار
 ایدوب ایچیه لوبه استری ایدر لودی و هر
 کس پای آزیس کلیم اندازه دن درازا تمیوب
 فقرا ی صاحب عیال دخی بو معامله ایله خوش
 حال و مبارک فال اولم س کیدی و زمان ارای
 سابقده کیریکته و ابوع اولان رعایا بو کونه
 استمالتی مشاهده و بو منوال اوزره حمایت
 و عدالتی معاینه ایدیکه هر بری **مصراع**
 عسی الایام ان بر جمع تو ما کالذی کانوا مصدقینی
 ینه بر لوبیرینه کلوب هر قریه بر قصبه به معادل
 و هر قصبه بر نوا و عظمته مقابله اولم س ایدی
 و زمین و زمان و خانه چار صفة جهان امن اومان
 و نعت نبی کران دن طولم س ایدی و دخی لواء

و در اولم س ایدی
 و در اولم س ایدی
 و در اولم س ایدی

لواء بوسنه تو ابغندن بنا لوقه نام قصبه ده
 بر جامع شریف بنا ایلمک ایدیکه جامع
 حسن و بهجت و منزل رحمت رب العزة
 اولم س ایدی و صبیان مسکین ایچون
 دخی بر معلم خانه بنا ایلمک ایدیکه هر بام
 نامتایم تعلیم کلام خالوق الانام و تفهیم آداب
 دین اسلام اولم س ایدی قصبه اهل قرانله
 مملو و آینه سینه لری رنگ جہالت و رنگ
 بلاد دن مجلو اولم س ایدی و دخی قصبه
 مزبوره تک چار شوسه ایچنده
 بنا ایلمک لری جامع شریف اولکنده
 مرحوم علی پاشا بنا ایدوکی جرک و تق
 مقینی اولما مقین صد زوال و سرف زلزله
 اولم س ایدی اول ذات عمیم الاحسان
 حضرت لری جر مزبورک احوالنه نگران
 اولد قلرنده تکرار تعمیر ایدوب ماصدق کلام
 بدیع النظام کانیم بنیان و خصوص اولوب
 بجه اوقافی انک تعمیر و ترمیمه مخصوص بو س ایدی
 و دخی قصبه مزبوره ده بنا ایدوکی جامع شریف
 فرزند بر حمام لطیف بنا ایلمک ایدیکه
 جامع بهجت و محاسن و ماوه غیر آسن ایدی

ودخی قصبه مزبوره نیک بر شریف مقامنده
که مجمع عطشان و ممر شنگان ایدی بر لطیف
چشمه احداث ایلملر ایدیکه شنگان
پر ضحوت و کم شنگان یتیه حرارت اولنده
کلام ایزد بیچون یسرب منزا المقربون تفسیرین
انجام تامله لوله دماندن تقریر ایلردی و دخی
قصبه مزبوره قضا سنه تابع طرف نام اسکله
کمی لرله کچولوب رسم عبور دیواننان
اچمه دن ماعدا احوال نا هموار بجدوبی شمار
ایدی انده دخی بر لطیف کاربان سرای
و بر بیمانده جسر بنی نظیر بنا ایلملر ایدیکه
دیده قوت متحنه تکیندن عاجزه و حیطة
متواهمه پیرامن ظهور بنی غیر جائز ایدی رسم
عبور رفع اولنما غله و اطراف و اکنا فدن
رعایا قونمغله الان بر عظیم قصبه اولوب انده
دخی بر جامع شریف و قریبده بر مکتب لطیف
بنا بیور سکریدی و دخی برود قضا سنه تابع
مغزی نام قریبده بر عالی مسجد که رحمت
رحمانه مورد اولمس ایدی بنا ایلملر ایدی
و منبع غرات صاحب درجات اولان قوستاچه
نام قلعه اوکنده بر جسر بنی نظیر بنا ایدوب

ایدوب جای بعید دن کتور دکلی صواکون
بنا انده دکلی سر حینه آب بیاندن بر آستنه
ایدی و دخی نوا سین قضا سنه تابع قوز
ارنجه نام قریب قریبده بر کاربان سرای
بنا ایلملر ایدیکه غایت احتیاج دن از قوت
مزبور قریب قوزیه قلیدی و اول حضرت صاحب
سنانک اگر چه که معمار تبرات و بنای خیر ایلردن
عموما ولایت میور اولمس ایدی و صیت
و صدای صنانلرندن زین و زمان و خانقه
دوران طولمس ایدی اما خاصه کندورک
مولدی اولان صفول نام قریب نیک ایا ایسی
دخی مائده انعام عاملرندن دور و فائده احسان
مالا کلاملرندن محروم و مجبور اولمغی روا کور میوب
انلری دخی باران بی کران احسانلرندن بریزند
و عائده غر و جاهلرندن سودمند اتک مقصود
سرنغری اولوب قریب مزبوره مکان اصلی
سندن دخی او سع محله قلدر لوب هفتده
بر بازاری اولمغله دائره وسعت و اصل و ایا ایسی
حوزه غنایه داخل اولماسی معلوم سرنغری
اولد قده خصوص کاری پایه سرب سربار
کردون مداره عرض بیور د فکرنده مراد سرنغری

اوزره امرتای و فرمان شهینتای ہی میسر
اولوب نوع و س مقصود لری وجه شرح
اوزره صفت ظهورده جلوه کر قلنس ایدی
فی الواقع مزبور قریه محل تنگدن مکان اوسمه
رفع اولنوب هفتده بر بازاری اولفده قوی
زارک فقری غنایه و س تری رخایه مبتل
اولس ایدی و مکر الاحوال اولان اهل
عیالک فالی هایون بحالی نروت قارون
طبقه سین بولس ایدی حالادورت
بیوز خانه قنوب و اکثری اهل اسلام
اولوب از دیاد دولت سعادت انجامدیه
فی الصبح والسام اشتغال بالاکلام کوسه
مکر در همیه اول ذات ستوده صفت
حضرت نیک ظل ظلمین حمایتگرنده فقر و ضعف
خوش حال و جیب و دامن زمین و زمین
عطیه اصانکرندن مالامال اولدن
اولمیه هیچ بر نفس خالی و البنی و آله العالی
حاصل کلام اول صاحب انعام نیک نام
حضرت نیک اکثر ایامی و اغلب مشهور و اعوامی
تغیر مبانی حسنات و تائیس قسارای
میرانه مقصود اولوب خیرات و صدقاته نیک

90
نهایت اولمیوب ملهم غیب که مستوب رب
غیب دکدر کوش جان و صماخ جنانه نه
ازنا ایلدیکه **مصراع** اذالم استطع امر افذعه
سر لاجرم بومقدار له که در بادن قطره و صحران
ذره دکدر رقم زده کلک مکین کلام و نجه
ازدواج سفید و سپاه اولمدره
ندرت آیین حال و عجبتین احوال بودر که
نحال بر و مند اقبال لری آب سحاب جاه و جلالت
ساداب و سبزه زار دولت و سعادت لری
جویبار التفات شهر بار له سیراب ایکن
ینه هر آن و هر ساعت رسته جان لری طاعت
رحمانه بسته و مرغ دل عارف لری دام زخارف
دقیدتن پرستیدن رسته اولمدر و کنار
در یای کف عطا بخشگرنده در نجف مانند
پاره خرف بلای قدر و بی شرفدز و آینه قلب
صفا آینه لری مقابله سنده لب اساطیر زینبا
مسال قبای عبا لری اعتبار و بی برادر
بنده آصف عهد که درین مرتبت
صورت خواجگی و سیرت در ویتانش
سر انجمن عهد میمون و ایام هما یون کرنده معمار
لطف واحسان لری بر مرتبه در کار در که خواب

آباد عالمه بر خرابه دن جزه و بر ویرانه دن انرا
 مانند کنج سیم و زر نایاب و ناپیدا در
قلعه قوریه نیک متاع فتنی خریدار و نوع دوست
شنجبرین طلبکار اوله فکریدر که عرایس
معانی ساجده الهی و ساج ابضاح الفاظه متمایز
 الا ای طوطی کو با اسرار مبادا خالیت سکر
 ز منتقار سخن سر بسته کفنی با حرفان خدا یا
 زین معایر ده بردار بخفی خاصه را می کن
 سکر خا بفتح قریه کوهر با فرو بار کهی لب را
 شاط خنده می آر کهی از دیده اشک
 غصه می بار از و خند لب اندوه مندان
 وز و کریان سود و لهای بسیار
 اول زمانکه آینه جمال خلافت جام جهان نهای
 صور سلطنت فیاض ریاض قلوب اودا
 و اعدا سایه نشین جز اینکم الله عالم بوته
 احدا ممتما بهت سلطانی مقوم مراتب
 سلیمانی مبروم مبرور سلطان سلیمان
 اسکنه الله تع با علی غف ایچنان حضرت نرنگ
 نامت انام فرمان قضا جریان نرینه رام اولم تریه
 و خواقین نامدار و سلاطین ذوی الاقتدار حجت
 نکین حکمنده ارام التکریدی وساحه کردون

کردون مساحه ملکیتی کرد فتنه و فسادون
 شنی و حدود خطه ولایتی سر حد اقلیم عدمه
 منتهی اولم تس ایدی **منته** جهانی
 طوتمس ایدی تیغ فتنی سرتاسر همان
 دیار عدم فلین ایدین خالی **بیر** درگاه فلک
 استباهی روی نیاز اکاسره و از دحام
 جباه قیاصه دن بر منابه ده ایدیکه فقفور
 چین کاسه لیس و دبیران دیوانک مشری
 و عطار دریشی ایدی خوف آتس دما و منتر
 اناس فرسخ قیاس ایلدی و قوم
 فرنگ ورون تنگنه اور دو غی آشک
 توتنی دپه سندن چقردی او بام ظلمانه دن
 عوام بی انبناه کلاه سیاه ظن ایدردی
س زهر جاغبار که دید از سستیز
 فتانیدس از آب شمشیر نیز ز باران
 پیکان جوشن کذر مانند از نشان مخالف
 اثر **شیر** و زبانه آتس جنگ و جدالک استغالی
 قرال بد فعال دخی آب عفو و زلال لطفترین پناه
 اید نوب عنان انقیادی دست تصرف نرینه و برش
 ایدی و محاکم خسرو اینه ده اولان اهل ذمت
 کبی سال بسال باج فراج ارسالنه رغبت

با شکسته او در پیروی اخلاط صیغه در ص

کوسته مستدی که بنا بر مقتضای رعایت
پادشاهی و مبتغای عنایت سرتاسری
مربور قراله امان و پروب و عهد نامه ارسال
ایدوب بیور مستدر ایدیکه نا طور ناقور دین
عیسی و کرسی نشین آیین ملت مسیحی
سنگه قرال سن معلوم اولاکه چونکه تاب
آفتاب سطوت صولت قضا خاستمد
سایه لواء لطف و مرجمته التجا ایلدک
سنگ حلقده انواع عاطفته که مراسم
سایانم ولوازم خسروانم در ظهوره کتور
بیوردکه مادامکه سنگ طرفکدن احوال
سینه و او ضاع بسیفه مجلای صورده
ظهور احمیه اهل عیال و مناکد سائر عیالکله
امین اولوب ظل ظلیل حمایتده آسوده و پسته
مرجمته غنوده اوله سین **قطعه** فلک حکیم
عنایت بهر که داست نظر، چومهر یافت
ازین آستانه فتح الباب، هر انکه فیض سعادت
ازین نظر یابد، از فروغ برد آفتاب عالمیت
سر و الا سؤیله که بو عهد نامه به مخدلف
اهلوار و بوسواد غنبرین فامه مباین آثار بالذات
سندن و یا خود بالواسطه اعوان پر خسرانکن

پر خسرانکن ظاهر و اسکار اولان
الله الملک القهار هجوم نرسنکان ادعی رنگ
واهنک پلنکان پسته جنگدن تارک
نا بهار کله فسحت سرای جهان مسیح
بچار بالسر مسند حضرت مسیح مانند
سوراخ سنگ بغایت اندک و تنک اوله
و قرال ضلالت فعال طرفندن دخی بو متوال
ادزره عبودیت نامه ارسال اولنم
ایدیکه حامی حمای دین احمدی در ارفع رایات
نصرت آیات سرعبیت محمدی اولان پادشاه
بکر و بر و سرتشاه حضرت کسور سین مادامکه
جناب والا نصابکدن استفعال السن جنگ
جدال و احتمال انقال و ب و قتاله مباشرت
و تحریب قلاع کثیر الانتفاعه مباردت صادر
و ظاهر اولیه بجو منزل انجیل مکرم و بروح
عیسی بن مریم **مصراع** ساعت بساعت
دبدم **سر** مزدور قصر جلاکت و فرمان
بر مثال قضا تمناک اولمغی وایه عظمت و سرتشه
علوم مرتبت بلورین **مصراع** هر که جای می رسد
از راه خدمت میرسد **سر** پس طرفیندن
بو کونه راسخ البنیان و ستارح الارکان

عمدنامه لروک مفهومی صد اوت مرفومی اطراف
دبارده مانند مثل سایر آنا فانا داور او لوب
هرکس سلسله عداوتی بخاکدن بر حذر
ورشته عمده ای انفصالدن بیگ برودی
م این آن اساس نیست که کرد دخل
پذیر **ل**وبستت الجبال او انشققت **السما**
اول اجلدن سرحد اسلامیه ده اولان
امرای گرامه کفار خاک را و قلوب کاراکن
بینه مزبور عمده نامه لروک صیغه عمل ایدوب
پای تکی و امن نصیره حکم ایدوب و لکن
لوا و بوسنه سرحدنده واقع کفار بته
روز کارک اسکله سی اولان قوریه
نام قلعه نیک صاحبی او لوب قلعه سینواره
قرار ایدن زرین او غلی نام ملعون ضلالت
انجام سر رشته عمده ای انفصاله مباشرت
و آتش فتنه و فسادی اشتعاله مبادت
قلمس ایدوب و اسرار کفاری قلعه قوریه ده
جمع ایدوب کزین بلاد و اضرار عبادی
اهم مهامدن بلمس ایدوب سبب جرات
و باغت عدم اطاعت و حنی بو ایدیکه مرحوم
میرور پادشاه مزبور حضرت لریک آفتاب عمر

عمر نظری حاد و سطا عمد الدن جانب
زواله مائل الوب مقدمه سیاه ضعف
قوت و قوت ضعف مملکت نماد لر نه ال
از تمس ایدی و طلابه لکرموی سفید
حفظ وجود لرین احاطه التمس ایدی و مقرر
بلمس ایدیکه عن قریب کوس رحیل اور
کرک و سرمایه جیانه خانه بدنده مودع
بر مناع مستعار در بر حال استر ایدینه
کرک لاجرم روی توجه لرین طرف سلطنت
مجاز استباهدن تحریف ایدوب درگاه
پادشاه حقیقی صوبنه که **م** بر غیر او اضا
شاهی بود چنانکه بر یکدی و خوب پاره
طرح نام شاه **م** در توجه ایدوب
مخاربه اعدای اسلامی مجاوله نفس بد
انجامه کتوب و تمنای سیر صحرایی تماشای
ملاء اخلاصیه تبدیل ایدوب ملعون مزبور
بواحوالی استیلای امراض و استقلای
اعراض حسیله نقل و حرکت عدم استطاعت
حمل ایلوب زغم فاسد و افکار کاسر
بخه ملاحظه ایلوب ایدوب دیکه بر قومک
سرداری وادی صبرنده بو منوال او زرکه

مشاهده ایدر بین سرگردان اولمس اول
و بر طائفه نیک سرچشمه سی بیابان سفامند
بواسلوب اوزره که تا ساقلور سین
با تم و حیران قالمس اوللا پیدا در که اول
طائفه صولت عدوی در ست رویه
نه قدر یا پیدار اوله کر کرد و پیروی بازوی
زور آزمویه نه در جده مقابله ایسه کر کرد
من بعد ضمیر نصرت بزه عائد و ساعد فرصت
بزه ساعد در همافروستی غنیمت و ضعف
عدوی دولت و سعادت بلا لوم و ترک
کر کی کسی انتقام الالوم و کجا یبغی حقارت
ه قلالوم متصل دیک دماغی بو کونه خیال
خامه قیندر دی و روز و سب دیوانه وار
بو کونه ماخولیا یه دو ستور پورردی
مصراع زمی تصور باطل زمی خیال محال
شراخ الامر بو کونه تصورات باطله ایله
غایب طیفیان زاویه دماغنده آسبان
ایدوب نقض عهدی کند و پیه و خرتیب
بلاد اسلامی دما دم اندیت ایدر نمس ایدی
دست قدری و تسلطی اطرافنده اولان
رعایانک کر بیان جیاتن چاک اتمس ایدی

۹۴
ایدی و قدم طیفیان جاوه عهد نامه دن طوره
کتبس ایدی بازوی عصبانی رعایای غمیده
و ضعفای محنت رسیده به خیر آزار حکمتی
ایدی و قلم تراش نقض عهدله ارقام عهد
و فراری دفتر اعتبار دن حک اتمس ایدی
غور دماغ پر سردی بر درجه به و اصل
اولمس ایدیکه دائما ایام غور و هنگام
سرورده تند خون و دست بر زانو
مقام اعتدال و اغزار ده او توروب و کلاه
استکباری سر عجب و پنداره اوروب
لاف و کزاف لبس فی الدار غیر نادانان
کنبده کردون طولمس ایدی و باد بر و تله
بیشن بالته کسره و تمامت ولایت اسلامی
کر بکنه اصمزه اولمس ایدی اما ملعون
ابتر بو معنادن بچیز ایدیکه **سره** نه هر که
چهره بر افروخت دلسری داند نه هر که
آینه سازد سکندری داند نه هر که طرف کلاه
کج زناده و تند نشست کلاه داری و این
سروری داند **سره** لاجرم بواسلوب
اوزره فتنه و فساد دن خالی اولمیبوب
بو ما بنوما اول ضلالت سیمانک آتمس

طیفانی از دیباوه میل اندی و صرصر عداونی
استداوه یوز طوتدی و اطرافنده واقع
اولان قرانک اکثرنی ویران و چخ واروتی
تالان ایدوب اول دیار دن تجاره گذار
و ضعفای رعایا به فرار دائره امتناعده
داخل و مکان امکاندن دور بمراصل اولمس
ایدی پس میر غضب اول ملعون بی
ادبدن بوکونه احوال الیجینه مطلع اولدیله
وبوکار و سوار ساحت مساحتده قرار
ایدجک اولورسه اهل اسلام و کفار
لثام میبانتده بیدار اولان فتنه و فسادک
اندفاعی مضور بر او میجغین دیده
یقینده شاهه بیوردیلر در حال اهالی
ولایتدن مصلحت دیده و کار آزموده
چخ کسندری احضار ایدوب بوکونه
خطاب بیوردیلرکه معلومکوردنکه هنوز
پادشاه دین پرور و شهنشاه هفت
کسور حضرتزینک محمد اله الغفار نقطه
وجود سرفلری دائره صحتده برقرار
وارکان راسخ البنیانتری کوه زمین واقطاب
صحیح برین کبی ثابت و استوار ایکن بوشان

۹۵
بوشان سطوت و کلستان سلطنتزنده
زکس وارککک جان وارکه نوع و مس مملکت
اکری نگاه ایدوب و سنبل کردار کک قبح باستی
وارکه دامن رعیتده خار بر آزار کبی ال اوزده
الاکرکه سرحد ایا لئمه واقع اولان قلعه
قوریه نک صاحبی اولان ملعون دست
شیطی عامه ولایتده دراز و هر کون برفتنه
و هر وقت بر در لوفدک ایجادنه آغاز
انتمدر با خصوصیکه پادشاه دریانوال
حضرتزینک قرال بدفعالده باینلرنده مفضای
معاهده اوزره سلسله و داد حکم و سر
سنه اتحاد میرم ایکن اول ملعون
مردود فریبور عمده اصلا وجود ویر میوب
لوازم عهد پادشاهی بر طرف و یوما
نیوما جرات و جنابتی اضعاف و مضاعف
انتمدر و اول ملعون ضلالت نهاددن
مراراکو سس فواد سخن فی واد و انت فی واد
خطابن انتمدر ایدی سوپکه که اول
لعین ضلالت رهینک دفع مضرتده کتاب
و شرر ضرر نندن اجتناب اولنیمه مقرر درکه
بوکونه طیفانک قباضتی اطرافنده اولان

کفایت تیزه کاره دخی سرایت ایدوب
بالذات قرال بدفعاله منتهی اوله فده کی شبهه
انک دخی مفارده دماغنده دیو عصیان مکان
ایدوب تحریب بلاوه مباهرت و نقض
عمده مبادرت اینته کو کدر **مس** حضور
واقعه بیس از وقوع باید کرد در بیخ سود
ندارد چورفت کار از دست **مس** عاقل
و جازمه بهر حال لابد ولاندر که دشمن ضعیفی
ترازوی خیالده قوی تصور انک کو کدر
تا که میزان استخاندن نابود و میدان مردانده
بی وجود بولنه **مس** چو پرسد
بزند پیل را با همه مردی و صلابت که است
مور چکانرا چو بود اتفاق سیه زبازا
بدرانند پوست **مس** و بر کار دسوار که
هنوز استکار اولدین مبارانند
ایله غورینه ایره و غیره خانم سنده معلوم
ایدن کلرس اول دیده عقله خانم سنده
کوره داوا خراموری ادا یکنده تدبیر ایدوب
اول الفکر اخرا العمل مفهومی ضمیر و فادنه بیس
نماد ایدنه **مس** در چو بیار عقل چو خست
سود بلند از تند باد حادثه کی میرسد کزنند

کزنند **مس** چون حضار مجلس بو کلمات حکمت
آیانی کوشش اندیلز مراسم و عایه قیام کوشند
ایندیلز **مس** ای بهمت برتر از میران
عالم آمده وی بگوهر بر سر از اولاد ادم آمده
مس بر کار دسوار که هر تو آفتاب عالم
آرا کوزله طولس اوله و بر عقده سر بسته
ده که انامل افکار صائیه کوز عقده کستا اولس
اوله بو بنده لک خاطر فایز و ذهن قاضری
قنده و اصل او جقدر اتا بو مرتبه عالم که
بواحوال مضرت مال بر هر حال پایه سر بر
پادشاه سلیمان مثال حضرت ندرینه عرض
اولمنوع لازم و بواشش فتنه آب تدبیرله
سویندر ملک اهتم ممدار والا برج کون
دخی جزوی مساحه روا و ادنی مساهله سزا
کوره ظنم بودر که سیلاب فساد بر مرتبه
از و یاد بوله که دست تدبیر و امن اند فاعنده
قاصر و عقل پیر که خلاصه تائیه و تائیه فلک مستبدر
واوی نزار کنده مانند مرغ با یم حائر و وارز
اوله میر و سن ضمیر دخی بیور دیکر که بیلی
ایو بیور ر سز بنم دخی آینه قلبیده بو صوت
عبان و روزنه خاطریده بو مصیحت نمایان

خصوص واقعه بی در دولتت عرض آمد بین
 بوکار دستوارک اندفاعت مباشرت
 و ارتفاعت مباشرت رؤس ارباب
 چونه مفارودانت اصحاب بینت میانند
 بمقوله امور کثیر المخاطر و خطیر العواقبت
 دامن تائی و تدبیره تشبیه لازم بلکه واجبدر
سوار با هستکی کار عالم بر آرد که در کار کرمی
 نیاید بکار چراغ اربکرمی بنفروختی نه خود را
 نپرواند رسوختی سکیب اورد بندها را
 کلید سکیبند اگر شیطان ندید
سرس پس منوال سرور او زره واقع
 عالی پادشاه در پانوال حضرت ترینگ درگاه
 عدالت پناهنده عرض بیور سکریدی
 عهد مزبور ده که وزیر اعظم سیر الفخم مرحوم
 مبرور علی پادشاه ایدی نور الله بقدر بلطغه
 بحسیم واسکنه با علی غرق انجنان
 با حسنه العظیم مرحوم مزبور علت جسمانه
 بر مرتبه مبتلا ایدیکه زحمت داء الفیل طبعه
 چغزوی و جسته پیل دمان میانشه کلزوی
 و استسقاء طبعی بطنه نسبت مرض هزار
 و کوه دماوند سوار اولدوغی استر و سمنده

سمنده کوره بر مستقال ایدی مرحوم غریب اخلافت
 مالک و نجیب سمنه مالک ایدیکه اسب
 و استر سوار اولمغه اول کشتی استر دی
 و لکن کوکل الجفتنی ایدوب جزوی برانه اید
 بره اینر دی و بیرون بس کسک اقدامیده
 تکلفه قالقردی اما کمال تو اضعفدن اولی
 استارتنه **مصراع** تو اضعف زکردن فرازان
 نکوست **سرس** مفهومی مظهر دوسر دی
 پس وزیر مزبور سفر منافی حضور حضرت
 اولمغ خوفندن حرکت آفت و الخمول را حده
 مضمونن سرینه موافق و مزاجنه مطابق
 بولوب بو کونه عرضدریکه موصی نقل و حرکتدر
 پادشاه ملک و ملت حضرت ترینگ پایه
 سریر اعلا رینه عرض ایکندن ابا ایدر دی
 و داتما راه مقتضاسندن چیتوب کیدر دی
 اول اجلدنگه پادشاه عالمیناه احوال مکندن
 ذریجه آگاه اولمزوی کار ولایت ییب
 خواب اولمغه ناظر و دست تدبیر تالیس
 مسانی بسندن قاصر اولمس ایدی
 چون میر حجه تدبیر بو احوال بر طاله عارف
 و بواسر غریب الآثاره واقف اولدیله

سر تفکری ز انوی تجیزه تو دیر و وزیر
مزبورک صحیفه حالندن کلام بلاغت مستحسن
بئس باکانو اعملون معنوی بین او قو و دیر
عاقبت الامر صر صر حمت استاده
میل ابتدی و سیلاب غیرت از دیاده
یوز طوتدی کاردا استخوانه و سیلاب
اضطراب دمانه نیتدی و د خان آتس
انقلاب اوج آسمانه ایرسدی **س**
اغردی برف غمدن باسش میل ابتدی
گوزک پاسته . سفر بار اغنی گور کیشی
چونکم دوستی ایس باسسته **س**
دیوب دیوانلرینه سران یلان و هزاران
سیر مردانی احضار ایدوب بیوردیلرکه
بومقدته مسده معلوم افاصلی و ادانی و مفهوم
مطیع و جانبدار که هر گلکه رخس نهیمی میدان
کار زاردن فرار ایدوب الخمول راحه آستان
طلبکار اوله آب ورودن ال یوبوب
دائما مقیم زاویه ذلت و مجاور کوشه
دناست اوله کوکدر و اول کمنه تک که
مرعای آمالی و مسرع بهمنی الجوع طعمه و هو
طعمه و قوتدر کست زار عالمده زمره بریامدن

بیا بدن محسوب و معدود در کور مزمنی سز که
کلب جابج بر باره استخوانه قانع و کربه
ضربس نژاد بر لقمه نمانه خرم و ساد در
اما سیر عالی همت و سها جبار بلند طینت
آسایش تن و استراحت بدن اجلین
مانند زراغ و زغن سقطات اراضی به ارضی
اولیوب غذای صبح و شامی آهوی
سکبوی و کبک خوش فرامدر **س**
همت بلند دار که بیس خدا و خلق باسد
بفدر همت تو اعتبار تو **س** و دخی هر کمنه که
همت بلند ترنی قلعه هر چند موسم کل کبی
مدت بقاسی قلیس اوله اما ذکر جمیلی بسبیده
عقل قشده اصحاب عمی طویلدن محسوسه و اول
کمنه که دون همت و دنی طبیعت اوله
اگر چه مانند خار کلزار روز کارده باقی و پایدار
قله فضلا اعتبارنده دفتر امواتده مرقوم و مکتوب
س سعد یامرد نکونام نمید و هر کوزه مرده آنست
که نامس بنکویلی بنه نده **س** پس امدی قلعه
قور به به غریمت داعیه سی ایله عثمان اختیار
قبضه اقتدار دن کمتدر و بوهواد ماغده
و بوسودا سویداده محکم بر اتمدر بو کوزدن صکر

قلعه مزبوره نك فتحه مباشرى جزم نتمه ضم
ایدوب مانند فرض عین و اداء دین دمت
همتمه لازم بکه واجب بلم و دامن ناموس
وعاری عنایت حضرت باز یله الدن قویم
بحمد الله تعالى ستمه اتس نام اسلام عنایت
ونصرت می برد و الله آب اسام ایکن
بو ملعون بی دین اظهار عداوت و کین
ایدوب چون بو مرتبه حد دندن زیاده قلمنوع
و ملعونه بو مقدار استمالت و یرک غیرت
اسلامیه به لایق و محبت دین سیدالانامه
موافق دکلد **مس** بنام نکو کوبیرم رواست
و انام باید که تن هر که راست **س** اندر دخی
زانوی ادب او زره کلوب مراسم
دعای تقدیم اند کدن صکره ایتدیله جوهر زوهر
کلام که میر بر احتتام سگک افهام و اعلا
چکدر همیشه رزانتده موصوف و پیوسته
اصابتکه مو و قدر امالایق اولان اولدر که
اولا ملعونک فراج تفاوت امتزاجه سرت
نصیحتی اسراب و جو بیار تنبیر ماته سبه
زار اما لیس سیراب بوره سزا کرا اول تبه
روز کار هزار مسکت و اعتذار له اندوکی

اندوکی سنا عتہ انابت ایدر سه فزها و نعت
والا دامن فساد و عنان عنادی کما کان
الدن فوجوب احوال مضره سنه مصر اولوسه
عسکر جزار و دلاوران ممنوع الفار له اول
نابکارک باسنه جرج دوارکی دار و کوزرینه
روز فیز و زهیانی سب تارا ایلیه نوم یا بو
در که توده خاک وجود اندیشه ناکندن
پاک اوله و یا خود دامن فراره سببت
ایدوب رحمت اقامتی بروادی به دخی
دندوب بادیه حیرت و زاویه مذلتده
زار و سرگردان قله میر و ستن ضمیره
بوتد سیر دلیندیر بغایت نائیر ایدوب مقدما
اول ملعونه پنجه تنبیرهای مستهل خیر عنونت
امرار سال بیور معنی مغز ایلمش پیدی
زرین او غلی نام ملعون ضلالت انجام **اب** کتاب
نصح و بندله سیراب اولند فده زمین پرستور
غورندن خار و خاک عناد ددن غیرت سنه
نظهور تده و کیدر مجربان روز کار و دانندکان
اطوار اداوار قمتنده مفرد در که مار دن تریاک
و یرتا کدن ستم سهمناک کلنز و کلدن ازار خار
و خاردن بوی نفیس کلزار او ملمز میر در بانوال

حضرتی اول ملعون پرستان احواله بو کونه
جزا رسال بیور سارا پیکه سنکه قلعه
قور به صاجی و حصار سکتوار محافظی اولان
زیرین اوغلی نام ملعون بد انجام بین معلوم
اوله که پادشاه عدالت استقال حضرتینک
قرالکوز ایله مابیندرنده اساس عهد و قرار مرصوف
البینیان و استوار ایکن ناصبه احوال نه
مالکی علامت نقض عهد له موسوم ایدوب بود کلو
فتنه و فساد و بو مرتبه عصیان و عناد که
سندن بوزمانه کلنجه صدور اتم در آسیانه
دماغدن بو هوایی اوچر و سویدای تلبسکن
بو سویدایی کوجر که بانکه قالمو احتمال و مضم اتمکه
مجال اوله بوزمانه کلنجه ارخای عنای جناب
والان نامدن ضعف و فتور و کمال قصوره
حمل ایلمیه سین بلکه دفع سرد ضررک برنجی
مقدما تک تمهید نه محتاج ایدی اولدغی مجده
القدیر حجابی ظهورده جای کبر اولمدر ایش
اسمه الملك القبار سنک امرک بر طرف
ایدجک مقدار حیوس در بلجوس و شیران
رعد فرودن حوزه حصوله موصوله رس
نیست از هجوم من اندیشه نکفتی که سیرت

در پسته سر اما اگر من بعد زاویه دماغدن
غراب ظلم و اعتساف پرواز ایدوب
مرغ استغفار و انصاف استبان ساز اولور
بوزمانه کلنجه سندن صدور و ظهور بوسن
اوساخ عصیان و چرکاب طغیان زلال
احسانه بر پادشاه دین هرور یک
اولمق محقق و مقرر در سر دوسته زیک
شمع دارم بچنگ یکی نور صبح و یکی نار جنگ
بود نور صلح استبان فرودز ولی نار جنگم
بود خانه سوز سر اما سوبله که اسلوب بیان
اوزره اعوان ضلالت عنوان تک صولت
کاذبه و سجاغت غایبه لرینه اعتماد و لاف
و کراف جماعت او با سوبله که هر جا اس
انجا با سدر اعتقاد ایدوب عنان غنادی
المدن قومیه سین بتوفیق حضرت موجد کل
و بیمن اتباع سالارها دیان سبل زخم ضرب
مبارزان کوازه کنبه چرخ دو آری تارک
نامبارکله دار و مرغ روح بی فتوگی تمتع حیانه
بیراز ایدوبین دکند و کند نیر و من
قهر و غضبیده مزاج سفاوت امتزاجه بر سرت
بفکرینکه نتیجه سی قالب مجرود هکدن روح

بی فتوحی اسرمال و استغراغ اوله و زهراب
شمس صاعقه تا نیرمله حیات بی با تک
النه بر پیاله نیندر رنیکه آثار خاری تا بزم شمار
باقی و پایدار قلعه و اعتماد اندک حصار دست
اساسی و مخفی قلعه منیع قیاس ایدوب
سبب نجات و باعث خلاص صانیمه سین
و محکم استوار ظن ایدوب درود یوارینه
چندان طینیمه سین **مس** مستوغره از خندق
پتیر بند که آن یک مفاکست و این یک
بلندتر اگر بود آب خندق مفاک **م** زمناکان
مار از دریاچه پاک **مس** بعنایت غافر
الذنوب مصادمه دست طوب کردون کوبه
سینه زد در دناک و کریمان غاسق غمناک
کسی نخه بیرون چاک چاک اولامون میسر میدر
و باران سهام و تک تک نفنگ خون آسادن
برج باروی مانند دیوار تراب خراب و بیاب
قلنهامون متصور میدر **مس** اگر چه بود کوه
تابت قدم جو آمد قیامت بریزد زهم
مس و سندی وجود بی سود کده زعفران
ورای کاسد که بر شوکت و صلابت و استقامت
و مهابت تصور ایتیه سین سلطوت ذات

ذات جلالت سمانه نسبت بر حصار در واری
بلکه نفقات کمتر نیدن فوت و قدر نیدن بری
حصار ار رندن بری سین **مس** مکش
بیس زاندازه خویش پای که هر کوه پیرا
براید بدست جای بتاراج خود تیرک
توکنازی کنی که کجشک با شتی و بازی کنی
مس صور من غیب اولام سین نه قدر
قدرت و قوتک اوله که چو بود کلو جاده
بساطت و بومر بنه حدون زیاده حرکت
مبادرت ایلیمه سین شوکت و سلطوت
اهل اسلام خود نه مرتبه ده در بلور سین
و بیس از بیس سده از مایستاری
کله بی دو لنگوزون خالی اولدغنه و فغانه
واقف اولوب در سین پس و جهله
رند بدونه شکوه و شوکت مکمله و مجادله
مقدما تن تمهید ایلر سین **مس** ای مکس
عرصه **مس** بمرغ نه جولانکه شست عرض خود
می بری و زحمت مامیداری **مس** امدی
مس ضلالت مفکرده ذره قدر دانس
و بینسندن اثر و ارس پای آرزوی کلیم
اندازه دن دراز و دست سقاوت

سرسنگی و وصولی ممتنع اولان مپوه خبال خان
 فرازه اتمیه سن **سر** نشاید نهادن
 درین سنگ لایح • بکام دل خویش کام
 فراخ • نشاید کسیدن درین تنگنای
 باندازه آرزو دست و پای **سر** چون
 بواسطه اوزره بتیاریات اول ملعون
 ضلالت سمانه واصل اوله قده سرخج و بندار
 کلاه استکباری کج ایدوب جواب ویرور که
 هر بار یاد شاه قرال مابیننده معاهده و صلح
 وارد در پور سین بن واسم اتخا دندن
 عبارتند بلخیزین و لوازم و دادنه نندن
 کنایته اکثرین **سر** حد ایا لنگده و ارفع
 اولان قلعه منبوعه قوریه در لکه علو قلع و استحکام
 محل واسطه سید معادل فلک زحل و مقابل
 کنکره برج حملدر اگر فی المتل جیوس در یا جوسته
 مانند بحر محیط اداره اولونه والی انقراض
 الزمان تلاحظ امواج افواج عسکر بیکرانک
 مصادمه سندن خالی اولسه بی پروا و بی باک
 مانند کوه خاک ثابت و استوار اولوب
 ارتفاعش زمیندن بر طاسی برندن کتیه
 و استحکام اساسی اول حربنده قیاس اولنده که

که صدمه طوب صاعقه آتاز حیره دیواریه
 استوارنه سله نسیم اسجار قدر کلمیه
سر این ان اساس نیست که گردد
 خل پذیر • لوبست الجبال او انشققت السما
سر و ارتفاع بروج کوه شکوهی انبوهندن
 اطراف فسیح الاکنافی مسیر قدم اعظم
 سلاطین و ممر مواکب کواکب آیین
 یادشایان دین اولامدر خصوصه که
 سندن اقدام ارباب هوسدن خسرو بک
 و اولامه پاشا نام نجه کس بو حصار استوارک
 شاه شیخ بن طلبکار اولوب وادی حیره
سر اسیمه اوله یلروروز و سبب جیوس
 در یا جوستن و طوبهای رعد فروخته جنگ
 و جدال اندیز و هزاران مقتله و ارتوتی
 بارزویه کتور دیر عاقبت الامر دستارینه
 طاس اولما یجین معلوم اید نوب طاس
 یرنه نجه باس قنوب کندیلر سندن خدی بگدن
 قلمیه سین و الگدن کلنی در بنج ایلیمه سین
سر کسی که خشت در و باس آکینه
 بود • چگونه سنگ زند قصر اهین مرا
سر اول ملعون بد خونک بو مقدار فتنه

دریا جوستن
 دریا جوستن

و فسادى بر سر ايكين بومنونال اوزره
 جرائى ذوب اسلوب اوزره جزا رسال ايليكه
 جبارلى سر بر اولوب معلوم ايدند يلكه
 اول ملعون ضلالت ستمائل حالا دغى اقتدار
 بمقدار نندن غافل و جام استكبار و جوعه
 بنذاره مست لا يعقلد ربي اختيار ديك
 غضب آب شور و سنجندن طبرى
 و سيلاب غيبت و حيسيت باسندن استى
 هما ندم كحت ايا لندرنده اولان سپاه حضرت
 پناه تنبيه اتيديلر و تمام بايت ويرا غلرين
 يوقلدوب اينديلر **س** ميانن جست
 وجوده اى كوكل دوستن خنجر باره **س** هيچين
 پراغ اوستينه اول چونكلم سفردوستى
س و كند و خدام پراحترا ملرندن دغى مبارزان
 صف سگن و دليلران دوستمن افكند
 مكل جيه و جوشن اول سدر و پلر و قوچيان
 انزرا منده النوب غراده سفته نام قلعده
 محفوظ اولان بسن پاره اژدر غر پور و رعد
 آواز و آتش نثار و صاعقه ساز اولان
 طوب كردون كوبرى و التى قطعه سابهى
 ضم بزنلى احضار ايدوب كمر غر پتى ميان جان

معراج تمانى مشاي
 و هو مكد

جان بنده و سر ستمه نيتى انگشت همته پيوند
 ايدوب اول لعين بي دينه **س** **س** **س**
 كورسون فلکده نيجه اولور اخذ انتقام آيين
 حولى كوستره بين دستمنه تمام **س** **س** **س** ديوشنه
 ارسال ايليم لر بدي و جمله عسكربس و كم
 زير علم هدايت توامه جمع اولسونر ديوشكم
 تنبيه اولنوب بي درنگ زمان قليله بر درنگ
 ايليم لر ايديكه عرصه جهان دلاوران سجعان
 يوم النقي اجمعا نه تنگ و اندك اولمش ايدى
 لواء بوسنه الای بكي اولان محى شاه بك
 وزير اعظم على پاشا مرمومه اولان بنا بى
 انتساب سست اساسه استينا سامير ستمه
 تدبيره واقع اولان معارضه **س** **س** **س**
 عهد مزبور ده لواء بوسنه الای بكي اولان
 محى شاه بك و بلكه مودف كسسه وزير اعظم
 مرموم على پاشا منسوب و زمرة اقرار بندين
 محسوب اولوب جام غر در له بهوشن و تلب
 انتساب دورادور له مست مدهوشن
 اولوب جو پيار تندر فتار و سيلاب
 حوادث روزگار كيبى او غراده دغى بر لرى
 خواب و طوقند و غنى محل لرى غرقاب ايلدى

نظم بخردی غره ز خود بخیر عیب سندیه
برغم هنر دود سودار بد ماغی رسد باد
سودار یگر اغی رسد **س** ذات جنت
سمائی که موصوف صفت ذمیم همراز
متا بنیم و موسوم سمت عقل بعد
ذکک زینم ایدی کمال غورندن طور دغی انور
بری بلمز واعیان ولایتدن بر احدی کر پکنه
صالندر مرفدی داتا خود بین و خود راوی
و خود پسند و همیشه کند و فکر فاسد پله
خوند اولس ایدی ارباب دولته
مخالفتی پیته و دهمدم وار یوق بره
مجادله بی اندیشه ایدینس ایدی اول
محلده که میر حجت ته تدبیرک حضور لرنده
بو کار خطیرک نسپس ویشری خصوصه
هرکس خاطر نه لایح اولان احوالی معروض
رای عالی قلوردی و نور الای یکی دخی کمال
عجب و زبایت کبرندن عنقله جواب و پرو
ایندیکه های بک حضرت لری عجب کار قلدک
و غریب فتنه خفته بیدار ایلدک اولانامیه
حاکمی غدار لک رقیبده مرقوم و ناپنا پادشاه
عالمیناه حضرت لری فیض عمده موسوم ایلدک

ایلدک و کفار نافر جانده عک اسلام میانه
برانش فتنه بر قدک که چخه وهور وازنانه
آب سیلاب باران و باران سحاب
بهارانده سکون بولسی دائره امکاندن
خارج و حوزه امتناعه داخل اوله زیر ابادشاه
سلمان حمله اعدای ضلالت توأم
میاننده حال امار اختلاف مرتفع و اسباب
ابتلاف مجتمع ایکن حلی قلعه به طوب چکوب
چنگه مباحثت ولی امر پادشاهی بو کار
دستواره مبادرت روس عقلمدن دور
و دائره دانشدن بغایت مجبور **د**
چنگ و صلح بی محل ناید بکاره جای کل کل
بایس و جای خار خار **س** با خصوصه اول
قلعه مینونک اساس فلک ناسی
مناحت و صاننده ماننده کوه دماوند محکم
واقدم اصالتده بزوج اسمانده توأم دروینای
ستین و پای مکیینه نسبت اضطراب اقطاب
چرخ برین وار تقاسم کره زمین دائره امکانه
قریند پس بو مقوله حصار استوارک
شاه شجرین ارز و خیال خام و تصور به
ناتمامدن ناسیدر **س** کام ازان لب

مشکلت تا کی غمگامست و بس کار ناکامان
بهین اندیشه خامست و بس سر قور قوم
اولد که عاقبت بو کار و بسوراک نتیجه سی
موجب ستمانت اعدا و باعث سامت
اجتا اوله زیرا بوندن اقدم ادای والا همزدن
بعضی قلعه فر بوره پی مارا عسکری شماره
محاصره ایدوب هر کوشه سندن طوب
از در غریب و در عدم و صاعقه تا بر و انتس
فم چکوب روز و سب هزار تخت و بقبله
دو کس در دو واقعه فتنه دو کس در دو حنی
کورم کرد و اخلاص نتیجه کار لری مره جوانی
متم اولوب وادی چهره بایم و جاز و کردان
و دایره اولد در العیاذ بالله اگر بو کار ناصواب
پادشاه سلیمان جناب حضرت تنگ
سمع شریفینه و اصل اولور سه مقرر در که
اولا سنی منصب امارتدن ناکام و ثانیا
بو خصوصه سکا تابع اولانله تمتع زندگانی
حوام ایله کر کرد ایله اوله بو خصوصه
بنم جانمندن و افقت طریق صلاحدن دور
و متابعت و موافقت دائره خرم و احتیاطدن
بغایت مجبور در **قطعه** مرد را چود و کار

و کار پیش آید کر نه دانی کدام باید کرد
انکه در وی مظنه خطرست انش بر خود
حوام باید کرد و انکه بخوف و بخطر باستند
برمانت قیام باید کرد **سر** چون میر روشن
ضمیمه ک سمع شریفینه بو گونه کلمات کبر آمیزه
و ترهات عنف انگیزه و اصل او طبع بیورر که
فی الواقع سنگ جوابک کمال بیم و نهایت
احتیاطدن ناسیدر زیرا بار سفلو زمانه
حربی قلعه به طوب چکک طریق احتیاطدن
بیرون و دائره عدم خرتیه مقررند اما بو
مقدمه اول زمانه مسئله در که خصوص
کاره بهائیت مقدمه ما بزم جانمزدون
ناسی اولس اولیدی بو خصوصه
و خامت عاقبتندن نحاسی اولن اولور
اما معلوم صفار و کبار در که اول ملعون
بته روز کار ایام معاهده و هنگام مصاحبه
نه مرتبه فتنه خفته بیدار و نه در جوده غبار
آزار آسکار ایلمت در هر بار که بو جانم
نه قدر که تنبیهات و تا کیدات صدور
اندر به و استمالت بی نهایت سر حد
اطنابه بتدبیر اولد کلو عداوت و امانت

زیاده قلم در چونکه پادشاه عالمین
حضرت نیک طرفه نندن واقع اولان عهد نیک
خلاصه مضمونی اعدای بدلقا طرفندن نقص
عهدی سوا احوال تنبیه نیک عدم ظلم
شروط مقدمه نقض عهده مباشرت
وسلسله عداوتی تحریکه مباشرت اعدا
جانبندن واقع اولون ان شاء الله تعالی
چون مأمول دایره حصول موضوع اوله
پادشاه انجم سپاه طرفندن مسؤل
اولمین بلکه آستانه گردون رفعتلنده
درجه افتاب دولتیم بر مرتبه ارتفاع
بوله که پای میانانی فزون فرقدانه فویم
وماهیچه رایات عزت و سعادت سر منزل
کیوانه یسورم و اما قلعه فرجوره نیک تبلیغ
متانت و توفیق حصانیتله عنان بکران همتمی
جانب غریبمندن منوطف قلموع خیال خام
و اودام مالاکلامدن ناسیدر محض نسون
و فسانه ایله بوکاری ترک اتمین و مجرد
قیل و قالله بوخیالدهن کچرین **مصراع** هوس
دیگر و عاشق دیگرست **سر** زیر افاض
واهب النوال حضرت نندن سینه بخل در محالده

محالده نندن مقدم اولان نیک پادشاه شهنشاه
طالب و نوزدس فتنی خاطب اولوب
اندره میسر اولدیسه نه وار الامور
رهونه باوقانها مضمون سربنی اوزره
جائز که بو ففتره مقدر اولمیس اوله **نظم**
ای بس کارنامه در عالم رود و عالمی نند
بر هم در نظر آن بدو کران باشد
خیر کلی همه دران باشد **سر** اگر چه که بوکار
دستارده عقب بی پایان و مسقت
بی کران مقدر در اماراحت تن و آسایش
بدن سود اسپه مدارج عالیه دن منازل
داینه بی اعلا تصور انک بنم همت بلند
مرتبه منافیندر **قطع** به پسته کاری عقل
شریف و رای درست توان کمند
متصرف بر آسمان افکنند و کرنه دیده دل
برکت اید از همت نظر بسوی معالی
نمیستوان افکنند **سر** زیرا هوس استراحت
مقدمه خست و دنیا نذر وار تکاب تحاطه
شانه سهم دولت و سعادت
قطع آنکه آسوده کی و راحت جست
دل خود را از بخت ساد نکرد و آنکه بر شید

از جفای خمار قدح باده مراد نخورد **د**
مرد بلند همت تو **س** و کوه ایله قنات
قلعه و پایه بلنده ایر میخه مسند فراغنده
راحت او طرز کلستان جهانده کل طرب
خار تیره مسند و فتح در کج کلیدر بجله مقید
اما بو خصوصدن بن زمتی بری ایلرین باده
عالمیناه جانبدن مسؤل اولدوقده جواب
ناصوابم مقبول اولمیبوب بی شک معاتب
اولورین دبدوکک نه کلام خام ونه مقوله
اندیشه بی انجامدز بلور مبین **مصراع**
توازیجا سخن سرملکت ز کجا **س** صور می
عجب اولما سون آبانه قدر قوت و قدر
کنده بر وجود تصور ایدر سین و عجب
نه وجهه کند و کی ممتاز و معین ظن ایدوب
آدم پرنده طو تر سین کند و حدن تقد
اهل خورده لائق و طور ندن زیاده کلمات
ارباب انصافه موافق دکلدرو هر روبا
بی انتباهدن کار سیه حاصل اولمز و هر آه
پاره دن کردار سیه اولمز هر کارک
براهلی و بر صنعتک بر صاحبی وارد ر
س ناز پرورد تنم نبرد راه بدوست

بدوست . عاشقی سپوه رندان بکاش
با **س** اصالة میر لواء طور رکین
الای یکی نه شخصدر که اندن احوال ملکیت
ورموز ولایت تخلص اولنه امدی ذات
جبانن سما نکه مرکز اولان بیم هر کسی
بو کونه ترمانه سزا ایده فرسین و بو
نار انه عنان تو جبهی جانب مقصودن
دوندزه فرسین **مصراع** ما از سر این
کو بلامت نزویم **س** بری ایچنان ان لجن
خوم . دنگ خدیفة الطبع اللثیم **س**
همانا خصوص کار دن تفل و خاشی محضا
جباننگدن ناسیدر مرد و هام عالمده
آلامدن غیر ننه کور مک میتر میدر
و بددل تر سنده دن جرات و مروت
متصور میدر که بو خصوصده دخی سندن
رافقتی روا و اعانتی سزا کورم باری
مخاربه کفوه ده برافز سین سیرجی
دخی می او یلز سین **س** دانم که ترا
قوت می خور دن نیست . باری نهشتا
کری مستان آی . حاصل کلام اول
مقامده تو بیخات مالا کلام تمام اولوب

میان جهاده کنند اجتهادی اور مستریدی
 و قلعه زبور صوبه عنان غزینی منوط
 بیور مستریدی قلعه قور به به تو جسدن
 اول نهاده او زرنده واقع اولان جبری
 خراب ایلمک بعض کمنه لارسال
 بیور دقله پیدر بر صید مکه میراجسم
 سپاه جرخ مدوز تحت کافور کون
 صبحگاهی مفرایدوب هر توانوار پله به
 زوایای عالمی منور ایلمس ایدی
 یافت صفا کنبد آینه رنگ سدرخ
 آینه چینی زرنگ سر میرحجسته تدبیر
 دخی اعیان ولایتن برنجه روز کار دیده
 و کار از موده کمنه لری جمع ایدوب
 میدان عاقله ده یکران ناطقه به بواسلوب
 اوزره عنان ویر مستر ایدیکه معلوم
 صغیر و کبیر در که جمال نوع و س مقاصد
 ضمیر آینه جلینه حسن تدبیر دن منظور
 مقاله رای صائب رساله بخار پده محرر
 و مسطور در او کمنه که کردن افکار
 اصابت تأثیرین پیر اید حسن تدبیر له
 مزین و مستور رای صابین توفیق رفیع

رفیع بخار بله مبرهن ابلیه هر آینه کند بازوی
 اجتهادی اهلوان مقصود و مرادی مصراع
 بر نفس او طایه خالی صید دن
 پس بو مقدمات و اضحیه البینات دن مقصود
 و مراد اولدر که بو جهاد نصرت بنیاده
 پیر مقصودی راست و یاد ساه بارگاه
 ازل جانندن ساه شخیرین در خواست
 امتز در بر فحوای غزوی لایمتنا فرما
 نصب ولایمتنا فرما لغوب بی مسقت
 و کروب انرا الله حوزة حصوله
 منسوب اوله کر کرد سز دخی مقصد
 امور قتال و موقوف علیه جنک و جدال
 اولان نسنه لری تقریر ایلمک کور لوم
 سولمکه حکم اعتبار ده تمام عیار اوله
 پوته اختیار ده مسبوک و سکه فتولله
 مسلوک اید لوم س بنای کار بر تدبیر
 باید که بی تدبیر کاری بر نیاید س انلد دخی
 زانوی ادب اوزره کلوب ایند پیر که
 س بهر چیز فرمان دهی آن کنیم همکار
 دستوار آن کنیم تو ستمعی و ما سچو پروانه
 جمع که خود را بسوزیم در پای شمع

بدینست که اولدر

سران شاهنامه نقالی کفار سینه کاره
کفایت اید جک مقدار عسکر جزا دایزه
حصوله موصوله در امارای عالم ارایه پوشیده
پیور لویه که قلعه مزبوره محاصره اولند و غنذ
زرین او غلی دید کلر نایکار جز در اوله حال
اغوان و انصار هزیمت مائیده و دخی نچه
خوات بکلر یله قلعه محصور نیک اعانتنه
مبادرت ایله کر که در لاجوم اندرک
مهم مخصوصی نمر اونه او زرنه واقع اولان
جز در ایله اوله بو کار خطیره مباشرت
مقدم مزبور جبری ویران و اثر ناسین
بی نام و نشان ایلمک کر که رتا که عسکر
منصرت آیت بی خوف و حشمت شخیه
قلعه به رغبت کویستره **سر** الرای
قبل شجاعة الشجعان هو اول و بهی
المحل الثاني **سر** پس بورای زین میروشن
ضمیرک میزان اعتبار لرنده بغایت سنجیده
بولنوب در حال خدام سدره مقادین
سلیمان نام که خدایرینک و علی بوده
نام بنده لرینک کفایت لرینه مخصوص
مزبورک زمام تخصیصی نو کسین پیور سیریدی و خدام

سینه کاره

و خدام لازم الا احترامن بهرام انتقام
و کیوان احتیام نچه دلاوری و کوه کلنو
طائفه سندن بر دل و سیه سمانل و درت
بسیوز مقدار دلیران کوزار و هزیران
منمنغ الفاری و نوبی و قوس سنجه نام قلعه کرک
حربه بار و تفنگ انداز فرزانه پیاده لرینی
رفیق ایدوب کوندر سیریدی اندر دخی
توفیق الیسی رفیق راه ایدوب بر سب
شیره ده که پیچر درک بمصر بصیر تلرندن
خیره ایدی کار مزبور نیتنه غریمت التکرید
اول زمانکه ماه سب آرا حاد وسط خط
استوایه و اصل و منزل دائره نصف
اللیله داخل اولمس ایدی جبر مزبوره
قدیب محله و اصل اولد فلرنده شمع فکرینی
سوزان و متعلقه فراستی نوزان
ایدوب ایتدی که بوجسکرک اورته برنده
واقع فراول خانه سنده نچه کفار لئام هشام
تا بام چشم تو ایت و سیار و دیده عاکف
بیقرار کبی ناخفته و بیدار در شو کیمه جبر
مزبورینی تحریب و ستون لرین منسار له
تقطیعه مباشرت ایده وز بارقه سمشه

وصاعقه گمان و پتیر سهمند بی سببه
جانب اخوه یوز طنوب و دامن قراره
ال اورب سلامت بقه سنده فرار
اتسه لور کدر پس ایدی رای رزین
دفکر کزین اولدر که نهر زبورک اوته سندن
برو کلوب یولد استردن بر قچ نقر بو نهر
کدر ایدوب ایکی باسدن بر جان قورتر
میوب بله کمز او زره جسرک عودرین
که وز و بهنر ورکک فلجن جرخ برینه
اصه وز بورای اصابت آثار هر برینک
محک اعتبارنده صحیح العیار کلوب نهر
مزبور دن بو طریقه عبور ایدیکه
کونده بر کجه کتیلر پیدا ایدوب فرق
اللی نقر کتینه نهرک جانب اخونه کتیر
وقد اول خانه سنی باصوب جسر مزبور
ایکی باسدن منت ررینه بجسر ایدی
قراول خانه ده بولنان کفار سه روز کار
بر دل حصص جفتوب بعضی ستمه
آبداره بولس ایدی و بعضی
دخی حارت اتس جنگ و جداله طاقت
کوتور میوب فاغرتنا هم فی ایتم مضمون سر یفینه

سر یفینه مظهر دو ستمس ایدی چونکه یوز
اقلینده قراول خانه احوالین بیاضه جقد پلر
وز بور جبری اعمار کفار ستمه کار بی
قطع ایدوب اتسه اور دیلر قلعه ده
اولان اعدا بو احوال بو العجبی تمام
اتسه کلرنده کریبان غیرتی پنجه حیرته چاک
اندیلر و غراب عقلمی استبانة تصرفدن
پرواز ایدوب ایتدیلر نار و نور بزم و
دروغری نه عجب باقدی و احوال دکر کورنه
نه غریب اتس بر اقدی بزه خود تمتع
حیات بو جسرک بقاسنه بسته و روز
و سبب پنجم بو چکک بنا سنده وابسته
ایدی ستمدن صکر بزه احتمال حیات مقوله
ممتنعانه ندر دیو جگر حیرته طالمس ایدی
و کرداب محنته سر کردان قالمس ایدی
بعده آهمن غذا و اتس بار طوبلرین جانبدن
مفارق اهل اسلامه تار ایدوب غراب
سبی طروس دم و ساهه ستادن
کرد ظلمتی کم اتد کلرنده جنود اسلامه کمال
ورته خوف و نهایت درجه ده خستیت
مستولی اولوب انزمام واقع اولجود دمه

پند و امن غیرت ال اوروب طوب التنه
کرم سیدی چون قلعه مزبور ده بانیک
اولان ملعون بدلقادلاوران کوارنه مقدار
اید و کنی تمانت اندکده بالذات میر سعادت
درجات حضرتدین ظل ایدوب غایت
غزور و نهایت سرور زدن اعوان ضلالت
عنوانته احوال در روشن بو منوال او زره
اعلان ایلوب ایتدیکه ترکک نادانلقین
هیچ تمانت ایدرمی سز که بو مقدار عسکره
بو حصار استوارک که سپرخ عقل قوی
بال سهر فکر و خیالده ذروه دیوارنه
پرواز از محالدر شراب تسخیرین نوشتن
و نوعوس فخن در اغوشن آنگ است
مصراع زهی فکر فاسد زهی رای باطل **سر**
لی سبره جانب اعدا دن بو کونه حرکت
معنی بزه لطف و مروتد که جمیع ماملکری
خاکیا بزمه تشار و مرغ روحلری شاهباز
دو لیمه سکار اوله که کدر و همیت
صحیفه آباده رسوم دو لیمه باقی و عقاب
نصرت انتا بزمه جبال اقباله راتی اولوب
کمالین بولسه که کدر **سر** بکوشیم در جنگ

در جنگ با کز و فرجه اندیت از دسمن
بی ضرر همه روز و شب کله و مغزتان
بکوشیم با طوب آتس فشان
میر صاحب هوش حضرتکری جیوشس بر خورش
در یا جوشده قلعه قوریه بی محاصره بیورد قوریه
بر صبحده که بهای زرین بیضه صباح و شاهباز
ملع بال مرصع جناح آسمانه قلعه دوارده
بیج آسمانه پروازه آغاز آتس ایدی
میر رستم نظیر دخی مراسم کور و فراحت تمام
ولو از م عظمت و کوشوکت مالا کلامی بر مرتبه
اتمام بیور سز ایدیکه و رای قوای میران
عثمانی و بیرون اقتدار مسکان خطه امکانی
ایدی اول رسنه که خدام پر احتیاجدن
سر رستم دارا مهابت زان رستم
منقبت اردشیر سام همت سام
بهمن خاصیت **سر** اولان سیران پسته
قور و پلنگان آدمی چه زله که سز ایا مغفر
مجتاد جوشن مطلقا ایله اراسته و کمر بند
زرین دستسیر ملع و زرین زرانند و دو
خنجر مضعله پیراسته اول سز ایدی **سر**
یکی کوه بازان هر هیزه او نایه سر کوه رالخت
این

کسیدند بر دوش مردان کار زرها
 داد دی زرنکار بزیر زرها یلان
 فوج فوج زینگان بچولانگری زیر موج **نشر**
 و سنجاقی سپاهیان دخی غازیان
 سباعت طبع و دیران نصرت التامله
 که یلان آهن دلانک انده هر نیزه سر و قد
 ال بایر اقله بر رجوان لاله خدا و ملت اند
 و هر دیر کیر سراپا سلاح آهن
 بنیاد دین بر کوه یولاده دو نم کسریه
سر یلان بر ستوان کردون مشکوه
 پلنگان بچولان زبالای کوه بجلوه بهر سو قبا
 آهنان قبا آهنان بی که رویین تان
سر امیر هدایت رهبر دخی مغفر مجوهر زینی
 مانند غنچه گل بر سر و زره هر کمر زینی مثال
 بتای چشم بیل در بر ایدوب نیمه عون
 آگرهی پیرایه کردن و دوش و پشمه لطف
 نامتناهی آویزه کوشش هوش قلم کرد
 و باد حرکت و برق سرعت بر سمند نیزه منده
 عنان غریب بر سر و زین همی زیور ایدوب
 سوار اولم کسریه **قطع** تو با خود جوشن
 زبالای نوسن چو بر خیل دوشمن سوی حمله

حمله آور خود کیر دانگست جیرت بدندان
 که چون کوه آهن کت باد صرصر **سر**
 لاجرم مرغ زایت نصرت ایت ساهی
 که مقدمه لشکر ظفر پیکر موهبت آری در
 پروازه آغاز آندی و کرده سعادت شکوه
 نامتناهی که طلیعه عسکر نصرت مآثر عطیه
 ستمت سپیدر جنبش و حرکت دم ساز
 اولدی نوع علمی مانند کاکل موشان **سر**
 و دامن سقعه لواء کردون استغلابی
 آستین نشان ایدوب صدای صور
 نای و ادای کوه نای زمین و زمانه و لوله
 و غر بو کوشش مانند نفیر ناقوس دیر دین
 آسمانه غلغه صالمش ایدی **سر**
 دم کوه نارفته تا آسمان بلر زید بر خود
 زمین و زمان زفر نفیر بریا کذر همه کوشش
 کرد بیان کشته کوشش اسلوب مرسوم
 او زره سپاه قیامت هجوم سبیل تند
 رو کبی دوان و سیر عنف رفتار کبی روان
 اولوب قلعه قوریه و اصل اولم کسریه
 و ناله و اراداره و کرمک ان کردار محاصره
 ایدوب اطراف حصاری مواقع دعایم خیا م

و مواضع شعار اسلام ایلمت لریدی پس
سر ضیل کلاب ضلالت حجاب موی الیه
پر قولاب سپاه نصرت رکاب هر
جانبدن قلعه بی استغاب اند کارین مست
اندی هماندم غراب تعقل شانسارند بر دن
او جدی و قافله نصرت سر منزل تفکر دن
کو جدی معلوم اید ندیکه نه مقوله در د سره
گرفتار اولم سرد و نه مرتبه غبار بلا اسکا
ایلمت در جوته جام خود رک خماری نه کیفیت
ضم اندی و اعلاء لوا استکبار نه مرتبه
اچن اید و کن جزم اندی اماینه اعوان
ستفاوت عنوانه اثر انفعالی پیدا و رایحه
اضطر ابنی هویدا اتمدن ابا ایدوب و حبار
غیرت جاهلیه بی الدن قومیوب بو سوال
اوزره اغوا ایلردیکه اولم سوکه قضای خاطر
کوزده مرغ خستیت طائر و طائر ضماز کوز
بادیه جبرته بایم و حائر اوله قورنگ نصرت
بزدل و فرصت بزم جانم زده در ساکن
اولد و غم قلعه به قوریه در لریلی طوب و تفک
برخه بله دک فیتا ز سقده ترک بزم قرامز کوروز
و بوسه دانک سواد مالین بیاضه چقار امز

چقار امز اما هله باری بزده ننی دست طوریه
دوار قوی بازویه کتور الوم و از مالین
زور بازو بجه در اعدایه کوسه الوم دیوب
هر طرف دن اثر دهام فم و صاعقه دم طوب برین
در کار و بنادن تفکرین مفاروح عاکر
اسلامه تشار انکه میا نرت امت لریدی
عکس اسلام دخی کفار لئاکت بو کونه
احتمالین مشاهده اند کلر نده هر بری سپه
کبی کوسون کروب و مردانه پیدا نه کروب
و علم کبی باس اچوب اعدای دینه طوبی
یور لردی و بو بیک اوازه سین
کننده کور و نه د کور لردی **س** سیمیه
حوب بیز رنگ فرار باست بیرون
شدن زموکه بیز خم عار باست **س**
میر خجسته تبیر دخی حصار فربورک جمیع
جو اینین کور و پیر و هر سمندن اصطرلاب
عقله و اندازه فکره اور دیر و حصانت
و استحکامی نه دائره ده در و متانت
و التیامی نه درجه ده در بلوب و اختقاد
اند کلری دائره ننگ ربی و کل اید و کن تمام
مرتبه فهم اند کن صکر نیروی بازوی نصرت

نه طرفدن ال و بر مک مکندر و جمال نوع دوس
فتح و ظفر نه جانبدن یوز کوسنه مک قابلدر
اول محله متر سور بلوب و بس
یردن بچلو سفته لودالته یردن ساهی
ضربند فور بلوب هر کون ایکتر یوز
مقداری پولاد مسال و آهن تمثال طوب
اور بلوردی و طنین طوب و تفنگ
و اینن گان و زینبرک غلغه سارخم آهن
و دلوله انداز زمین و زمان اولوردی
و دیان طوب از دپا هیکل کویا که منخل زینور
اصل ایدی هر سنگ التس رنگ که درون
کفاره دوسردی سوک سوکندن
با سترینه یوز یردن زینور بل او سردی
و هر تفنگ بروج آهنک پیانی بریخه جیلر
آتش دروب اونی قوامنده اولقدر
لاف و کوزاف چتندر دیکه کفار همیت
شان دنک و حیران قلوردی و هر طوب
سنگین کفار ضلالت رهین مقصد نه
کله سین میدان قویوب و باستی طاسه طاسی
باست اوروب عسکر اسلام او غزینه
قلعه کفاره آتولوردی و بازار کار زارده هر

هر ضربند بر سر خانه قرغانه د و نوب
صبح و شام یخه کله لر صالتوردی و روز زینک
هر سببی سپاه منصوره شب سور
و هنگام سردوز اولس ایدی اولر سیمه
که میدان مبارزان غرضه التس بازان
اولوب کوتاکوت حصار دو کوشی اولوردی
و مادام طوب هوایی دعای سحاب
کبی حقوب مانند بلای آسمانی او باشس
ادانی یه نازل اولوب با سترینه
یخه یردن طراکه لر قویا رودی و قوی بکنر
سرایه مصادمه لرندن اعدای سپه
روزک پله زنی دوستوب و یخه یردن
پا پاسلری طوتوب با و یه هووان
بشس القاره فرار ایدر لر دی و جابجا مسوله
سوزان و کوته کوته پل مولری
فروزان اولوب زخم تفنگ صاعقه
رنگه غازیلرک هر سببی فند و کجه سنه
دو نمش ایدی پس بو منوال او زره
زینور حصارده دورت کون دورت
که جنگ اولدی عاقبت عدوی دینک
قلب سنگیندی التس خوفدن ترغم

اشتر قنابل و سرهام جنگ و جدال دین هفت
روح بی فتوح طوری طولدی عجباً آینه روزگار
نه صورت کوی ستره و آفتاب دولت
نه یوزدن طلوع ایده بو کرداب اضطر ابدن
ظلمت سیر سیدر و بوغرقاب بلادن نجات
منصور سیدر و بو کفت و کوده ایکن خوات
ولایتنک برار بکلر نندن و اپتی کلر نندن
اردک بانب نام ملعون ضلالت انجام
مالک اولدوغنی عسکر ایله و لبح او غنی
و اولسون بی او غنی و فرقتس نام بکلی
ضلالت رهینلر جمیع عسکر لر پله که پیاده
و سوار بکرمی بک مقدار کفار نه بکست سوار
قلعه محصوره نک اعانتی نیتنه غزیمت ایدوب
کلر بیدی و نهراوند نک جانب آخونده
عسکر اسلام فرسوقونست کلر بیدی چونکه
ملعونلر صواوز زرنده اولان جسر هرودون
اشتر بلایله باد فنایه واردوغنی مشاچه
اندکلر ننده تارک نابهار کلرینه خاک سپاه
صاحب و قلعه قوریه هر جانبدن محاصره
اولسوب عسکر اسلام ننده زبون
اولدوغنی تمام اندکلر ننده کمال انفعال نیتنه

لر نندن مانند مقال باوه کوبان جمله سنگ احوالی
پریشان اولوب انکست صیرتلی دندان
تفکرده و سرعجب و پندار لری زانوی کجوقه
فالمس ایدی و ساند الام روز قیام
مباری احوال بدانجامدی نده جاری و لسان
شاعت اثر لری هذا یوم الفرج الاکبر
مضمونی قاری اولمس اماینه ظاهر احوال
فلاکت مالکین اف و کیفیت انفعال لری
هویدا ایتوب کو کللو کو کلر آتیریدن
لافلر و صدون زیاده کز افلا ایدوب اول
مکده رخت نزولی انزاله والالت جنکی
استعماله مباشرت اتم کلر بیدی
مصراع الرای قبل سجاة السجبان
مضمونی اوزره میرر ستم سبیه حضرتی
دخی ظواهر امور له مکده استعمال ایتوب
عسکر اسلام بو سوال اوزره بنیسه نه
بوسر کلر بیدی که اول غراب ضلالت حجاب
جمیعا قونمینیج و پر لویر نه جا و لرین قورینجه
اول کمنه که بی دستور تیر و کانه ال
اوره بار سپاسنله قدین کمان و تیر پرتابیر
غذابه هدف وجودنی نشان ایدرین

و اول کسند که که و بیگاه سپاه کفاره اگر
نگاه آید و او تنه او یوب تفنگ آنه
بو غازنه قورسون دو کوب قایلین رو خندان
تهی و اقلیم وجودین سر حد عدیه منتهی
ایرین پس بو تنبیهات سر حد غایت و اصل
اولد فده کثرت کفارتیه روز کار دن قلوب
مبارزان گوار بیدار او ماسون و ذیل
صلابت و دامن جلا د نرینه کرد خوف
قونماسون دیو نقویت قلوب ایچون
بو کونه تقبیر سپور سیر ایدیکه جمعیت خصما
و کثرت گروه اعدا دن و لیران سیه دلانه
را بجه بیم و احتمال خوف طاری او ماسون
بلکه کثرت عدوی درست روی بیروی
بازوی دیرانه باعث و استعمال آتش
جنگ و جدال هجوم عدوی صلابت موسوم
حادث اولور زیرا مبارزان میدان بیجاغت که
ضمحلین کفه کفایتده تمام عیار بولید لر و زنه
الزلزله عدوی بمقداره قوت و شوکت
اظهار اینلر **مصراع** باز ازین صفوه فی نماید
آهنک **سرباد** صرصر اگر چه کبانه ضعیفه
ضرر اثر امانای راسخ و درخت سمانجی

سمانجی زیر و زبر ایلر چون دلبران در پا جوش
میر صاحب هوشدن بو تنبیهات حکمت
ایمانی استندیلر و هر بری بای تخیلی دامن مقصده
چکوب کورالوم و رای تقدیر دن نه ظهور
ایدرد یوکونه خمولده قرار ایندیلر کفار غریمت
شکار عسکر اسلامک بو کونه سنسکر
مشاهده ایدچک هر بری شراب غرور
ست اولوب ایدر لر دیکه ترک عسکر
سیر ایدرمی سز بر زمان سترهد و سکر
ولایتی بی غوغای مکنس و بزم صفا کس
مملکتی بی اندیشه عسکر کور مستزید
و میدانی خالی بولوب بر ترح کون قنجه غرور
بودا دی طولدر ستریدی چونکه ترازوی
زور باز و مرکز کفاه کفه کمالنه کوره کند
قوللرنده وجود و دللرنده سودای مجادله دن
سود بولدیلا جرم هر بری کربیان خمول
با سس جفر و مترس صفه سندن
یوز کوستر فر اولدی لر فی الحقیقه عسکر
ظفر هرده تمام مرتبه فتور و نهایت درجه
مقصود فهم ایدوب بو کونه لاف و کزافده
اعلام شوکت و عرض مهابت ایچون عسکر

اسلامه فرستو بر عالی جمعیت ایدوب مخصوص
کارک مساوره سینه مباشرت التکرید
چون میرنجسته تدبیر اعدای ضلالت مسیر
بواحوالی کوردیلر و پیام فرصت و پیغام
نصرتی اعلام ایدوب بیوردیلر که بیک بلک
بر باسیدر و فرصت غنیمت در نتیجه کار زبانی
و کمره سحره افکار اصابت اتارا و ایندر
دیوب عذر الغفله التي یاره شاهی ضرب زنده
بر بردن اوت و بر دیور مرافقت و موافقت
حضرت رب الغرته کفار هر نفاق طوب
اهنینه سوقان سوقان اولوب کجه بیک
کفار خاک رک ارواح لیسینه دارالغوب
حجیمه کویا التي بردن یول اولدی و نفق و ارواح
جنینه کفار دارالضرب بنس القارزه وصول
بولدی دام هلاکدن خلاص اولان ملاعین طواری
طوران و او توراجوع بوجوع بولمیوب سر اسیمه
و آواره کمر تنفزه فزت من قوره
هر بری بیره فزار ایدوب ان البخار لفی حجیم
مصد اقمه بر محل و ضمده فزار التکریدی
و بواحوال قیامت علامتدن پیر و برنا و ضرب
و بینا کفار ضلالت سیمادن یا ویلنا من بعثنا

بعثنا من مرقدنا نذاسین التکریدی
آمانه اول ملاعین هزیمت فتوح کمره المذبح
جانکسین دسترنیه آلوب ایکی بردن اوچر
ضرب زنده قور سکریدی و روز و شب جنگ
و جوان و صرب و قتاله طور سکریدی میر سیه
دل دخی ارباب ضلالتک بو کونه جراتین
کور و **مصراع** کلوخ انداز ریا داس
سکت **سر** مفهومیین ظهوره کتور و ب
اعدانک ضرب زنده مقابل ایکی بردن اوچر
ضرب زنده ایله کفار و بس پاره طوب هر آسوب
ایله صصار و دکلدی روز و شب علی التوالی
بر آن جنگدن خالی اولمیوب بارقه تفنگ
و صاعقه طوب رعدا هنگدن زلزله بی پای
و طوفان خون رواندن زمین و زمان الامان
کویان اولوب واقعه یا ارض ابلعی و مظنه
یا سماء اقلعی مشهود عیون اولی الابصار
و منظور نظر صفار و کبار اولمس ایدی و صفی
سیم خام نهار کفار بد کردار لوک کوزرینه
مانند خمیظه سب تار سواد زنگبار
کورینوردی و اکثر نیک اجساد پر فادی
آتش سزاره فتنان تفنگدن محزون

دخنی سی و دخی مصادمه طوب ارد با سیما
 بی سرو یا اولوب سان انگسار له دستنا
 الضر مفهوم شریفین ناطق اولمس ایدی
 زمرده فتاده هزار انجن نه تابوت
 و بی نوصه کرنی کفن سرو عسکر هایت رهبرین
 دخی بچه سنگ کریبان حیاتی دست سوقله
 چاک و سینه فوصنی کی هوای شهادتله خاک
 اولوب دیبای زیبای شهادت قامت
 سعادت منقبتدینه راست کلوب زمره
 شهیدایه اصل و روح هر فتوحی مقام اصحاب
 اصد داخل اولمس ایدی

بر سب تیره ده قلعه فوریه به کفار مستونی
ذخیره و کفایت مقداری جنگی ادخال اندک بیدر
 بر سب که ملاح فلک نیکون کستی هلالی
 دریای قهر کونه سورس ایدی و امیر کردون
 بو قلمون ظل محرو طیدن جنمه واز کون فورس ایدی
 جیوس دریا جوس جام قتالده بهیوس
 و جوعه جنگ وجد الله مست و مد هوس ایکن
 اول فرقه ضلالت پیته و سقاوت اندیشه
 اطراف دیار دن عرابه لوله چوقلو و نصا تکر
 کتور وب هنگام تمام تیره ده قلعه ایچینه مستونی

مستونی ذخیره و کفایت مقداری جنگی ادخال
 ایلمک ایدی بهیجه که آفتاب نورانی افق
 اسما پندن ظاهر اولوب پرده حجاب ظلمانی
 جمال نوحه سورس روز کار دن رفع اندی
 قلعه ایچنده محصور اولان عنده اسلام عسکر
 نصرت پیامه ندا ایدوب ایتمه بکره ای نادانلر
 وای ماوییه حرامانده سر کردانلر یوق میره باشکو
 اغردر ستر و ستمدن صکره صووح دموردو کر
 سز بو قلعه مینوه طوب و تفنکله خلل نذیره
 اولموج دائره امتناعده جای کبره در ستمد به دک
 قلت ذخیره دن روز روز ستر تیره و حیم
 دانس سز ذخیره ایدی اما بو کجه قلعه ایچینه چوقلو
 و نصا تکر ایدی بی نیایه ذخیره و مستونی عسکر
 قوی و ستمدن صکره صولت بی مفر تکوز
 و حرکت بی برکتو کتیه هانانی المثل منخله بی
 عملدن فایده امید ایلمک روز مین سورده
 نخل باسور رجا ایلمک کتک طرده
 اولان ملا عین جهنم قرین قلعه ده محصور اولان
 عنده خاسرینه تقویت قلب ایکن صدق
 بلندله ایدر لر دیکه غافل اولمک نادانلوج
 ایدوب قلعه تی ترکه بیکت و امن وهمی

گردیم سجدن پاک و قبای تنگ اضطرار
دست صفای خاطر له خاک ایلیوب
غم و غصه دن دور و دغدغه اضطرار بدن
موجود اولوک بوجنه بکرمستونی عکرايه
موجود اولوک و غندن ماعداسکتوار دن
زر بن او غلی دخی بکرمی بیک مقدار عکرايه
اوج کونه قلزم کلور جمله فرق انگی بیک عکرايه
جمع اولون مقرر در با حضور صکه ترکک برار لری
و مردیر هنر لری دوستم در و بوسنه
الای بکیسی خود بزم زور باز و مزه و کفت
کفایت تراز و مزه کوره کند کرده وجود
اصنامی امر محال اید و کنه جازم اولوب
تخم خوف و هراسی زمین قلب سدهمین
اکم در و سپاهی لریه تنها قنوب جنگ
و جدال دن ال حکم در همیشه زعم فاسد رنج
بو کونه لاف و بوم سوال او زره کز افلا ایدر لری
و پخته مهلات و ترهاتی بی پاک و بی پروا
سوی لردی و آیین باطل لری او زره
عکرايه سلام فرستونجه اوینا بویب
البسته ترکه مقدار لینی بلد و زوا یا غزه
کلمت حاضر سکار بجز در جمیع اولدور ز

ر زردیو کلاه غوری آسمان سروره انزرد
و زهر مزبور ک او ز رینه کوبرو لری سید انگ
سوا سیده تاز قلر قافر لردی و بر کجه کستی
پیدا ایدوب نهری نصفه کلنجه دوستم لری
چون مزبور الای یکی کفار خاک رک
بو کونه تموی بهات دلی و ترهات بی میندین
کوتس ایدجک یایی بنای جای قرار دن
دور و مرغ عقلی استبانة اصلی سندن
موجود اولوب اولده برانه استدی
کو جده کلن سک سوری به خیر انز لطیفه سی
و نختدن ارکک کلر قصه سی بهمانه م
مرد سوک ناک کبی یقه سپن دامینه
دک خاک ایدوب اه و او بیلا کجه لری صباه
سیر اندو کم فراد و ستره دوست اولدم
و کوند ز اخشا و کن جینال اندو کم او یامی
بر بر بولدم بن دیز مید که بو مقوله قلعه مینجه
فتحن مراد اید تک تدبیر کار ده عدم افکار دن
ناستیدر و تفکر عواقب امور ده غفلت
مالا کلام را جعدر او لقدر نصیحت اندم
سوز و کلندی و حد دن زیاده عرض مرام
قدم مرادم اکلندی سب فریاد بسی کردم

د فریادرسی نیست . کویا که درین کنبه فیروزه
کسی نیست **س** هیچ بومقدار کفار له کارزار
بیتر میدرد یا خود بو حصار استوارک
ساهد شخیرین کنار متصور میدر العباد بالله
اگر کفار بته روزگار بر وجانه گذار ایدر
بزم حالمز مکرر و طویلر ضریر نذر انوب جمله مز
عطف شمس اولما مز مقرر در بز خود اولدوق
اولجق اما کند والوز ایل او غلجق مز او کسوز
مقدون هیچ عاقل بو کار دستواره رضا کوسر میری
وبونوع آفریده دن بر فرزند بو کردارنا هنجاری
رواکور رسیدی دیوب کمال و هم وزنا بیت
مرتبته سهندن خلط کلام ایدوب اذایب اللسان
طال لسانه مفهومی اوزره اطال لسان و تران
بی پایانه با سلس ایدی میر صاحب فرم
شخص پر و آمدن بو کونه کلامی کلمات جبانته
سمانی کوسر ایدجک نایره قهر و غضب دایره
صد و صاحب دن تجا و زایدوب بیوردیلر که
بهی ملعون نجه بر هرزک برسون کند و ذات
جبانته سماتکی قازورات خطراته القاه
اند و کلدن ما عدا دمیدم عا کراسلاره ضعف
قلب و پر مکن خالی دکسون یاد شاه عالمیناه

عالمیناه حضرت لرنک عزیز با شیخون اول غلام
اولدر که کله نامبارکک **س** تنقله تراستن
و چهره حیات ذمیمه صفا کت ناضع هلاکله
خواستن ایدم بعده اخذ انتقام عدوی اسلام
سمتته کیدم مرد صاحب فرهنگ اولندر
هر بار کس پای غزمتی میدان جنگه قویه لرمستو کلا
عنه الله المتعال خزانه بال و نجانخانه خیالدرین
وسوسه نقلو حیات و تجمل بصورات لذت و ص
متریات تنی و حدود خیرت و محبتی
سرصد ناموس و نامه منتهی ایدوب
چهره حالگری خال جبانته سیاه و امور
جمهور خیالدری تفرقه جبانته بتاه اولیب
با خصوصکه عاقبت کار و زنا بیت کرداره
خدای کرد کار دن غیری کسند واقف
اولموق میسر میدرد و بونقش عجیب و کار
غیرجکه صحیفه صدورده طرح ایلمتزد در
کارگاه بارگاه تقدیرده نه صورت ویرجکند
آفریننده جهان و بخارنده زمین و زماندن
اوز که کس عارف اولموق متصور میدرد
وخی یقینا بکمک کر کرد که بی معاونت لطف
ازل و مظاهرهت فیض لم یزال سهم سعادت

دقت مراده وصول بولمزوبلی آبپاری قضا
وقدر زینال کوسس و نهدن هیچ بر کمر
حاصل اولمز **س** دولت نه باکت سب
فضل و هنرست **د** ابسته با حکام قضا و
قدرست **س** گاه اولور که خطا تصور
اولنان مصالک عاقبتی صلاح راجع و کاهی
صواب قیاس اولنان امورک نتیجی سی
خطا واقع اولور **س** ای بسا کارها که
در عالم **ر** و د و عالمی زند بر هم **د** در نظر آن
بدو کران باشد **خ** هر کل همه در آن باشد
میر خرد مبارزان روز بنبرده **د** در سباه
لایق فائق و آویزه کوسس هوسس اولمغه
لایق برج نصیحت منقبت بیور دقلر پیدر
بر سب که میر انجم سپاه ماه تابان میدان
اسمانده مبارزان توأبت و سپار له
دیوان ایدوب رای بر انوار پله زوایای
فلک منور و نهد بیور کوسس تا پیر پله حصار
سب تار مسخر اولمسن ایدی میر رودس
ضمیر دخی قلوبه محصور و نک تسخیری خضوع
بلان صاحب را و دلبران موکه از انبله دیوان
ایدوب جواهر زوایا هر کلمات حکمت ایات

ایات سکک اعلا نده بوا بسلوب اوزره
انتظام و بر سر ایدیکه قطان چار طاق
و مکان و مکان خانه کوسس روزنه
زیس و زمان اولان ارباب عرفان
داصحاب اذعانه کالکوسس فی اوقات
الهیواجر ظاهر و باهر در که عادت حضرت
باری بو سوال اوزره جار پیدر که چهره جمال
مقاصد و مآرب بی ارتکاب سدا نه
و مناعب حاصل اولمز و جواهر زوایا هر
جواد بی تیشی سسی واجزها دکان امکان
ظهور بولمز مبارزان توأبت و سپاره
میدان کارزار چرخ دوارده پنجه روز کار
قرار آتک کر که رتاکه تا پیر آباد عدوی و ناآر
اموات سفلی واسطه سیده ار حام طبا یق
برود صاحب قران عیان اولوب رضیع
بلان پادشاهی و پرورده مرده مسند
شهنشاهی اوله کل احمد نکوت جان
پروری تنکنای غنچه وه تحصیل قلم سدر
دسک از فرستمانه عطر کتری مجبس
نافه ده دبسته کدن تکمیل ایلد
نظم درین دیر کهن رسمیت دیرین

که بی تلخی نباشد عیش شیرین با سخنی که
 بیند لعل در سنگ که خورشید در
 درخشانس دهد رنگ **س** بو مقدمات
 واضح البتینان مقصود و مراد اولد که بوجهاد
 لازم الاجتهاد ده که کمر همی میان جانیه محکم
 بند **س** زور **س** یا با مراد بر سر نیت
 نوبیم پای **س** یا مرد و ارد در سر است کنیم سر
 بو سب غازیان روز و غا و دلیران میدان
 غزایه تنبیه در که صبح بکه آفتاب کبیتی کبیتی
 قلوب داوذه برج آسمان بوریس ایدوب
 تیغ شعاع آتس انما عبیده یکسر زوایای
 عالمی فتح ابلیه بز دخی کمر همی میان نیت بند
 ایدوب بو قلوب منبعه به یور بیس ایدوب لوم
 و بو بولده شاهد شهادت از و سید
 قربان اولغه جانر و پره لوم هر مگله در و ننده
 امر شجاعتن ذره دکلو علامت و دماغنه
 رایحه غیرت و جیستدن بر شتمه لذت اوله
 هر آینه بیت مردان مرد و اندیش شیرین
 بیت بندنی ضمیر جلادت نرا دونه پیش
 نیا داید نوب زخم تیز و سر حد شمشیری
 اعراب سطور شجاعت و اعجاب مخطوطا

خطوط جلادت اید نور و سینه نوباننده
 زخم سنان جان سنان سوی روضه
 رضوانه روزنه نروستن کورینور **س**
 شکل فنی فی لوب فون جینه من السیف
 سطر بالاسنه محکم **س** اول کسینه که
 روز و فیروز جنگده کصده تفنگ صاعقه
 زنگی دست ساتی عالم با قیدن و جبالیه
 جوعه جام رحمت و صربای بزم شهادت
 اکا حرام اوله وانک که چار ارکان خانه
 جسم ناتوانی آتس طوب پراسوبدن
 محزون و سوزان اوله بی سبره غدا
 الیم ناز جیمدن بجات و قصرنی قصور
 بانغ نغمه در جات عالیات بوله و قبای
 شهادتن عاری اولاندردن انک که سینه
 صد پاره سی شمشیر و نیزه کفار سینه
 کاردن هر پاره اوله حالنه کوره در کله در دنه
 بیمار اولم مقرر در و ارباب بیمار دن دلاوان
 کور ممتنع الفرار که زخم سهم عد و دن در هم
 اوله پاره خاطر اواره سینه نرقیده م هم
 ستر در و نیزه تفنگ قصار نخله
 دلتنگ اولاندردن بیکر یک و قلوب به من طوب

پراستوبه فرشتو تندرده حصار اربکک به
 پادشاه دین پرورد محقق و مقرر در و عدوی
 درست رودن دل کتورانه کوکلو بلو کی
 و پور ایس کوننده برج و باروی قلعه غدوبه
 بایرون دکنه سنجق عرض اولنمون بجوق و اهب
 المطلق مقرر و محققه روح چون عسکر اسلام
 میر پر احتشادن پیام و پیغامی استماع
 اید جک هر بوی غم و خندان مکان و ما و الیه
 روان اولوب اسباب قتال و مقدمات
 جنگ و جداله مباشرت ایدوب اول
 کجه صباحه دک کمی شمیر و پیکانی تیز
 و کمی سنان جان ستانی سر تیز
 ایلمکه آغاز ایس ایدی و کبسی دخی
 بی خوف و خست اصلاح اسلحه به
 و بعضی آخر فریاد و نوحه به و مساز اولس
 ایدی و کبسی دخی حیران و بایم بر جانه جازم
 اولوب آبا عاقبت کار نه مضامده فرار
 ایده و عجب نتیجه سر انجام بنده انجام بوله دیو
 حیران و دنک واله و دلتنگ قانمش ایدی
تولمنده اوستب اتدی هر بیری تا صبح دم
 مکمل سلاخی هب بیس دکم کمی شیخ

تیغ عربانن ایلدی تیز، کاوله کله برنده روز
 سینه کبسی دل تنگینی ایلدی ساد
 ایدوب زوز بازو سنه اعتماد، دریدیکه
 ایمن جنگ و جدال، کجه اولور کوره خصم
 روز قتال، ایده تیغ تیزم اوکنده همن
 عدوی درست روی سر بر زمین
 کمی دردی بدن دم کارزار، ظهور ایده کوردار
 اسفند پار، حدیث قتالده اولسون
 تمام، فراموش افانه زلال و سام
 سر اگر خصم جوشن بود، چه جوشن
 اگر کوه آهن بود، به نیروی شمشیر تارک
 شکاف، ز تارک شکاف آوریمش
 کمی دردی نیروی بازوی جنگ، کچیمش
 کوره خصم بی نام و تنک درو بنه شمشیر
 انش دماغ، سورسمه اوره نار کخته دماغ
 که فلکایه من بعد مال کلام، عدونک دماغنه سودا
 خام، کمی دردی ایدوب هزاره وزار
 نه تو ز قور پر بلوزم روز کار، شهادت سر اینه
 کم نوش ایده، غم روز کاری فراموش ایده
 البته ستارده تن در دنک، به روی زمین
 اوله باز پر خاک، کمی یاد ایدوب بار و خویش

دینار بتون کچه اولموسدی بقرار **س**
هرکس بارانله حلال شمه مباشرت
داولاد و انساب و صیته مبادرت
ایدوب لباس شهادت کله نصیب اوله
وتاج صحت و سلامت مگ باسنه
کله دیوعسکرا سلام تاهنگام صحیفه سواد
شامی بوکارله تمام و بو اسلوب اوزره تمام
ایلیوب بیاض صبحه چقرم کیدی **س** عربی
پاراقد بالیل سرد و رابا و لیا این الطوارق
قد بظرفن اسحارا اقدام دلیران **س** سلام و اهتمام
مبارزان نصرت پیامله ابواب فتح مفتاح
رهاصله مفتوح و مسکلات مردان میدان
س ان سنان جان ستانده شروع اولدوغی
صبحه مکه میر کواکب مواکب آفتاب بروج
قلعه آسمان نه قباب کتاب ایدوب
یوریش امتش ایدی امیر تر باخوم و قمر غم
ونایید بزم و هرام رزم دخی دلیران عسکر
اسلامه نده ایتدوب بیورم کرا ایدیکه
دم بود مدرو کون بکونکه کوندر دین اسلام
اوغزینه یویان اولجی آن و عد و پله دست
و کربان اولجی زمانه میدان کارزارده جان

جان و باس اوینا بچون دم و بزم رزمده خون
اعدادان جام و مادم چک غالمده ایا بو
کون صو جان تسمیر دن مگ کله سی طوب
و عجبامیدان مردانده مگ مگان خون
بالاسی خاک روب اوله و کرده ابنوه
اعداد مگ صولت ضربتندن کویزان
و بنای سست بنیاد اهل نداد صرصر
قمرندن و بران اوله **س** بزم رزمده
کم چک جام شهادتی یا کم کناره چک عروس
سلامتی کم اوله تیغ قمری چکوب کارزارده
خاکه برابرایلیه اهل ضلالتی **س** مرد صاحب
فرهنگ قمریان رنگ اولد که بو کون
میدان جنگده صفی نوصه خیالین و سوسه
اولاد و انساب و تعلق اقربا و احبابدن
ایینه آسانصفا و مجلا ایلیوب صحیفه سینه
پرتابنده آیت کلام مجید و انزلنا لک ید
فیه باس کدی نقتنی تحریر و صفی
سینه آینه آیینده مفهوم بسار
النساء استغینوا بالله و اصبروا ان
الارض لله بورها من یست صورتن تصویر
ایلیه چون غازیان شجاعت طبع بوندابی

استماع اندک کننده مرد محروم آب زلاله و عاقبت
مجموع روز و صلاه کتاب ایله کبی سر غنله
غنله تکبیر محمدی و دلوله کلبانک آیین دین
احمدی ابله صماخ کیوان و ایوان همفت پرده
آسمان طلسم ایدی و قلعه مزبوره ننگ
هر جانبندن باران سرام مانند رسول اجل
در عمل اولم س ایدی و درود یوار حصار
استوار تگاتر سیلاب بگا و تقاطر خون
زمره ضلالت اتکا دن موصوف صفت
دکا دکا اولوب برج پردن عالی رخساره
آماده و در نصرت روی عسکر ظفر منقبت
کساده او لجن میر سعادت میر دخی
مبارزان روز غایه رهنما اولوب بالذات
بله یورد کده مصلحت دیده نجه کسند لر میر
فضا و قدر دن بواحوال منگری کوزوب سردار
عسکر اولانر جیوسس دریا جوستکه بورسین
کوننده مانند سبیل روان رخس غزیت
عنان دیر یک خاطره سی بغایت مخاطره در
بلکه انره کمال شجاعت و زبانت مرتبه هست
سایه هما یایه علمده محکم و نقطه وار دایره
قرار ده ثابت قدم اولم قدر دیو انواع بند نصیحت

۱۲۵
نصیحت اندک کننده کار کر اولمیوب **مصراع**
هر قوتک با سینه یازین کلور دور اندر
سر دیو جمله دن اول رضنه قلعه به و اصل
وقامت علم کبی هوای و غایه مائل اولم س
بر دفعه زین قلعه به وار و قلنده اعدای هزیمت
نشان بر سنگ کورانی پران ایدوب
قضای آسمانی و بلای ناکرانی کبی جسم سر نقرینه
و اصل اولوب سدت ضربندن بی مجال
اولوب و تصور جیاتدن بر خیال قلوب
سر اسیمه و ضعیف کمال اولم س
اماینه جل المیتین غیرت دین مبینه انقسام
ایدوب عسکر اسلامه اختلالی بو احتمالی
اولسون دیوالم در و پندرن انظار و وج
جسمان پندرن آشکارا ایوب نسیم بو قدر
بنله مقصد اولم ک همان اعدای دین احوالین
کور الوم و کفار خاک ره پوریا لوم دیو
عسکر اسلامه تقویت و پور لودی **سر**
کرم خلق خانمان باسد کوم اوننار جان
باسد کاه در بزم سیم و زر بخشد
کاه هنگام رزم زر بخشد **سر** بو منوال
اوزره حصار مزبوره ایدی سکر کوره پورسین اولوب

نقد بر الهی ابله هیچ بر یور رسیده نوع و س
نخ یوز کویستریوب قناع امتناعه مستور
احمال و حجاب اضطرر به مخفی اجمال اولست ایدی
اما زمان فتح و نصرت برج کون ممتد اولما سنده
ضدای واحد الاحد حضرت تریبک بعض حکمت
غامضه و غنایت خفیه ری ظهور ایلمت در
ایستاده تقالی تتمه فتح سعادت عنوانده
سکک بیانه کتیده و جریده بیانه رسیده
اوله کر که حضرت رب الانامدن
مراد و مرام خاطر تراقل خدام اولدر که خبرله
انجام و عاقبت سر انجام بوله بر صبحه مکینه قهرمان
میدان آسمان ستمبر ستغاف فیروز التامعیده
قلعه رفیعه ذات البروج آسمانی فتح اتمس ایدی
میر بر امتقام بهرام انتقام دخی صلاة صبحی
ادا ایدوب دست نیازی در کاه بی نیاز
چاره سازه مرفوع و سر نضج و ابرتهالی
فک تزلزل و سواله موضوع ایدوب جان
آگاه و دل انتباهدن هزار آه و آهله قلعه مزبوره نک
نوع و س نختن خوانان اولست لیر **رابعه**
این قصه حکایتست در افواه کاینه سپاه
کود داز آه و بن طرفه که آه صبحکاهی ز آینه

ز آینه دل بر د سپاه **س** همان ساخت
کفار پر ضلالت نیتنه مبارزان صاحب قدر
وسیران آدمی چهزله قلعه مزبوره به یورس
ایدوب هر جانبدن ضرب تفنگ صاعقه
رنک و صدمه طوب رعد آهنگدن درد
دیوار حصار کارگیر مانند کفه کفگیر سوراخها
بی پایاندن طولست ایدی و باران سرمام
عساکر اسلام و سیلاب خون کفار
لشادن بنیاد آسمان نژاد حصار بر فحوائی کلام
بلاغت سفاخر فجلنا عالیها سافلها به
هامون خاکله یکسان اولست ایدی و مبارزان
میدان مانند رنک رزان روی زمینی
خون اعدا دن احمر قالی به بویامس لیدی
ولباس سپهر برینی دخان طوب
و تفنگ رعد آهنگدن آسمانی به حکم لیدی
س ز مردم کسان جوش زرد ناخوشی
سراسیمه در کار مردم کتے سراسیمگی
اجل بیتر که سوی کد ایس رود پیتر
مدار ابرون بر درخت از جهان مواس
بان پری سدنزان چوپولاد سخت
سد دلرای نرم کویزان سد از دیده خلق بهم

سها بزازان تیر و تفنگ ، مانند غزهای
خوبان سنگ ، اسبان گمان و نشیمن
آهنگن پرواز از آغاز ایدوب کفار نایاک
غراب جان سهمن کلرس گرفتار جنگال هلاک
نماید و دریای و غای طفل اختتامه
تساح ریح و صمصام بهرام انتقام حیات
حیات عنده اسلامی طومر صبح و نام
انتماید حاصل مقال بر مرتبه جنگ و جدال
و حوت و قتال اولست ایدیکه درون قلموده
کله کفار خاک رسنگ صحرا کبی بی شمار
و ابو جمل خوزنه سی کبی بی اعتبار اولوب
فست ساه حصار کفار نابکار کوز برینه
بیاض بیدن تنگ و سیننه لیلمدن اندک
کور نمکه کبند خرج دو آزارک نامبار کلرینه
دار اولوب فریاد کنان مجس حصار دن
کریزان اولوب پنجه سی کند ولرین دیوار حصار
پران انتمس ایدی و پنجه سنگ دخی فرغ عقلی
اسبانه اصلی سندن گتمس ایدی بو احوال
فرحت مائی غازیان نصرت آمال منده
اید جنگ هربری مانند شیر غزین پر کین
دختمکین اولوب ربنایست اقدام

۱۷۷
اقدامنا و ارضنا علی القوم الکافرین آیتن تمیه
کردن جان و یتیمه کوسس از جان ایدوب
صولت دلیران روز قتال و حمله ستران
جنگ و جدال دن و ضربه بتیزین و حربه
و صدمه طوب خور سید قبه دن حسین
اکثر ملاعین داغ هلاک موسوم و اسباج
سیاطین استباه کفار آتش تفنگ
سرباب کردار دن محزون و مرجوم اولست
ایدی و اول قلعه منیع نیک بروج تمنغ العرو حیدر
که وصول دلیران و هم و ضیال محض حال ایدی
ببازان سیه شکار و هزاران آبی سغار
قتولوب مسامع کفار بنه روز کاره آیت
ظفر کرامت اینما نگو نواید رکلم الموت
ولو کنتم فی بروج سبتده مفزومین اینسا
و قلوب پر کروب اعدای اسلام بلاغت
مشحون فذوقوا العذاب بما کنتم تکبون
مضمونن انرا ایدیم تیریدی بهوستان باده
جنگ و مد هوشان جو حه نام و تنگ
اولان دلیران دار و کیره بر مرتبه قولیم ایدیکه
هر سهام مرک پیام و تفنگ صاعقه فاکت
صولت و جراتدن زهره جوسن دریده

و ما تم کتبتگان مردان میدانند کسوی علم
 بریده اولمسن ایدی اخوالا مر رسول سهام
 حرکتدن قلدی و بار بواردن کمانک طاقتی
 طاق اولدی بو حالی مشاهده ایدجک بی اختیار
 شمشیر صاعقه کردار افغی وار سوراخ غلافدن
 فرار ایدوب باروی غازی پرا امله ال بیر ایلدی
 و بائس کوزد میوب کفار خاک رده قویلی
 و بازار کار زارده کچه کفار پاره پاره و نخه سی
 دخی سک قناره کبی سزگون و اواره
 اولدی کرمیت بزم و زم بر مرتبه کمالین
 بولمسن ایدیکه دلاوران پر جوشن انجام
 حیاتی فراموشن ایدوب جام کلکون کله خود
 خون اعدای اسلامی مانند شراب کلفام
 پی پی نوشن ایدوب فان مست و کفار
 خاک رله کریبان و دست اولوب بر جنگ
 اولمسن ایدیکه بهرام خون آسمان منظره
 فلک سینا فادن بو حاله نکران اولوب
 کمال صبر تندن هذا بوم الفرج الاکبر کلامن ورد
 زبان و ذکر هر آن ایلمسن ایدی
 بر آمد خوسس بکیر بکیر یکی خورد نینزه
 یکی خورد تیر به نینزه یکی زد در یک به تیغ

تیغ نه این خورد انفسوس و فی ان در تیغ
 یکی جامه افکندی تا جان برد کلاه آن دکرتاسه
 اسان برد **سر** اولر مانکه رایت آفتاب
 کردون منزلت فراز قلعه آسمانه دکلدی
 و حاج وسط نصف النهار دن جانب دیار
 ساه چکلدی صر صر عرکرا اسلام دن
 رایت کفر و ظلام درک اسفل نازل و بغایت
 بی غایت حضرت موجه کل و بیمن ایتاع سالار
 مادیان سبل سطر عتت سلامت دین
 وسط استقامت ملت متین اکمل طریق
 واجمل تسبیح اوزره حاصل اولوب عسکر
 ظفر رهبر اسلام قلعه کفار نهزیمت انجامک
 هر طرفدن بام کردون مقامنه بیره اقلر دکم سیر
 و نوبت اذان ماست دیوب پیر اولر
 او قوم سیریدی **سر** دور مجنون کذ سست
 و نوبت ماست هر کسی پنج روز نوبت
 اوست **سر** چون بر مقتضای کلام مجید
 و مستغای فرقان جمید و انزلن احد بدینه
 بائس سید بوفتیج جدید حصول بولدی
 بر فحوی آیت ظفر احتوای و جاد لهم بالی ہی
 احسن بروجه این هر نفس مراد که

نقشبند خیال صحیفه باله کز بر و صورت هر امر که
دست اندیشه و کلک فکر صفی لوحه صدر
تصویر ایلیمس ابدی بعنایت الهی و بپمن
دولت و سعادت شریفات هی دائره
حصوله موصول اولدی بلی اول کمنه نک که
انقاب جمانتاب طالعی عنایت بیفایت
رتبائیکه افق عزت و سعادت دن لامع اول
نیروی عدوی درست روینه زوال بولمق
محالده و بنیان غالبیتان هرمان نشان
بختی که بر آورده دست لطف بخشنده
تاج و تخت اولایت خصم بد اندیتدن
ضل پذیرا و لمن نه احتیالدر **مثنوی** کسی را که
او کرد فیروز تخت بماند بد و کتور و تاج و
تخت کرس خوار کیرد بماند نترند بتابد برو
آفتاب بلند **سر** بقیه تمساح رماح و پس
مانده طوب و تفنگ رعد صیاح اولان
کفاردن صغیر و کبیر و برنا و پیر بند کمنده اسیر
اولم سردی بو حالت اتنا سنده سردار
جنل کلاب مومی الیه بر قلاب زخم تفنگله
بی تابت اولوب فوت و سطوت چوستی
دریا جوش نه مناتوره در مساره اندی

شایخ

و مرغ صبر و قناری استبانة تحملدن کندی
و حرارت نار انتقام عسکر اسلامه طاقت
کتور یوب صورنی صویبه اوردی و برانکی
غوطه ایله فاخر قناهم فی الیم مضمون سرفیضه
دوستی و روح ضلالت سفاری سیه
کیت نظام سوار اولوب دار البوار
بئس القاره بتدی **مصراع** بانه مانع اولسه
قوکتسون جرمته **سر** ابتدای طومار بیاض
نزاردن تا انتزای سواد مناسیر سب تاز
درگاه قادر پروردگار دن مسؤل دل
زار اولدر که همیت اول کزیده وجود ووا
حوالی کرم وجود حضرت تبریک قوایم ضیام
صمنی مانند سخ سدره تابت درسخ
درایت فتح ایشلری مثال علم صبح و منجوق افتاب
عالی و اوله **سر** دهاد عار استجاب لانه
اذا دعونا امتنه الملائک نوع و مس فتح
وظفر مجلای ظمورده جلوه کرا اولد قد صکره
کفار فجار دن بعض نابکار سیاست اولیده
که مرغ بر اع موای اخرا عده طائر اولمدر
چون سفائن امال فرصت مان روز کار
عنایت قادر بر کماله ساری و النماح سنان

غزو جیاد و شجاع صام سی و اجتراد آمد او به
ظلام کفر و عناد مغرب عدده متواری او کز
و کوشش هوشش جیوشش دریا جوشه ملائکه
ارائک فلکدن نوید جاوید انا فتحنا کسبیده
و خوان اصاغ و اکابره بغایت ایندی چون
نعمت لله الامر من قبل و من بعد و یومئذ
یفج المؤمنون کسیده قلندی هماندم میر
فرخته قدم حضرت نردن فرمان قضا توام
بوسنوال اوزره صد و ربولش ایدیکه کفار
خاک ردن باس باس بس الی
راس سرداری خوات بکریک فرسوده
تیز او بیجک بر نردن قازوقه اور دیر
و ملعونتری رسوای ایلمک و جاجت
در و ندرین نازه لکت ایچون قازوق اوزره
سویلدوب صوا سوری سندن بانک
بلند ایله جاغوز لردی وانلرد حنی تلخ جاندن
اید لردی ای خوات بکریک کینن شکل
و بزم ایچون معاونت هوا سنده یلن ملعونتر
هر بریکوز قرادن آلت اوگر مقده پهلوانلر
و صوا شور و سندن قدری با بقراده دلیر
جهانلر اید و کز و اراقدن ترکه کتم ایدوب

ایدوب کورک ایچون تانیجه اوینار دو کز
کلوک کورک کورک کججه اولور دتات
ایدککه او یون اوینامق نه کونه اولور ترک
او یونی هزار لعبله و سمننی قازوقدن
سویلمکده و چاقبیا به چفش میون کبی
قازوق اوزرنده اوینمقدر سزک سزکله
سویلسوز دیولا فلر یکوز و مقدار برین
ترکه بلدر و رز دیو کز افلر یکوز فی المتل بس
مجال اندیشه پیل دمانله مقابله بی بی
و موسس پیهوشش سیه زبانه مجادله ده
جوشش و خردش آنکدر حدیث
مدعیان و خیال میخواران همان حکایت
نردوز و بور یا با نیست مسر بهی تخت
لکه لرو هر زمان بری برین لکه لکوز و کز سکنده
دو که دو که حصار کوز الدیلر و کجه قوم و قیده
کوز فلجمن کجور دیرینه قادر اولد و کوز هر یکوز
کنده و هوا کوزده او چرسوز و پیهوده دعوا ده
سها هباز چکر سز نه قوشش طوند و کوز
برر بو لکت نکبتی او با سز سز که هر جائش
انجا با سز سز و رز رز زنده ترک جان
و باس اوینار لرسز ابدیه تانیجه اوینامه با سز

هر جا آنجا با سواران روز روزه ترک
جان و با سواران روز روزه تا نجه او پناه
با سواران روز روزه خاندان خاندان خاندان
سواران روز روزه اما خرد است بکار نیک
ناموس هزار ساله بین یا مال ایدوب
کند و کوز روز با زوی عدو بخند اولور کورک
و دشمنان اخذ انتقام بواسطه اوزره
اولور او کرانک که هر بر یوز او پوزه فزاک
پلاک اندیز و صورت به سیر مژگی وجود
سودیمز خاک سپاه فندیل اهل اسلام
اند و غمز سرهام کینه آخر الامار قه مزدن جندی
و طوب بر استویری چاکره او تکر طقدی و کمال
جانری اجی سندن نجه بونک کبی تنبغات
و تو بیخاکت موجب کلمات ایلرردی
سردار اولان ملاعین بو مصیبت بوالجبی
تاس اند کلرند کمال اضطر ابلرندن احتجاب
ایدوب هر بر نیک ناصیه احوال کرید لرند
مضمون بوم بغزالم من اخیه مرقوم و طومار
ادبار لرند معنای ان القوم استضعفونی
و کاد و یقتلوننی مرسوم اولوب جارتلری
نصیحت نکند خسارته مبدل و جراتلری آتس

تساوتن وارته محول اولمس اییدی و دست
تصرفلری بار و بنکاهدن کوتاه اولوب سفید
و سپاه هرینه مالکرایه سیر جان و سبب
امان ملاحظه ایدوب ترک امتلریدی و تقونه
قدرت و کمند که برکت دیوب کتملریدی
و کمال خوف لرندن کتمد و کلری صحرا رده هر کیه
نا توان بر سنان جانستان کورینوردی
در ظل شیخ بر مرد شیخ کلوردی سواد
کفو و ظلام شرک کبی سوادای قلمبرنده
مستور اولان سوادای خامی بیاض
چقرو ب یوز اغرمق نصیب اولمچون خائب
و خاسردای اشیمزه طبران با ستمزه دیوب
طبانی قراده و جمیع مالککرمین اول اراده قویوب
فرار امتلریدی **مسلم** کوروب سکین
قدرک طوب ره صحرا اگر فرار ایدر
عدو جستم را قلعه قور به فتح اولند غی سهر بار
عالی تبار حضرت نیک پایه سهر بر اعلالرینه
عرض اولند قده وقوع بولان احوالدر
چونکم نسیم عنایت یاد شاه بارگاه ازل
و ستمال نصرت استمال هدایت سلطان
اقابیم لم یزل ایدر عسکر اسلام کلستان ماملرند

غنیه اید لرین سگفته کور دیلر و ساجه سینه
بی کینه لرین کتر و غصه و خاشاک غدن رفته
بوله بلر لاجوم و لوله جهور موفور کامانی و غنقله
بهجت و سرور و شادمانی ایله روی زمین
اینندن و کنبه صرخ برین طنبینه طول سایدی
وهر برینک سان حالی بو نظم فرصت مانی
گویا اولمش ایدی **سوره** محمداله تم حمداله علیها
طریق انعم و شکراله تم شکراله علیها کسانا
رداء الکریم **سوره** حضرت میر عالیان دخی
خوم و خندان عکر هدایت بر بانه قلمه فرورد
حوالی سنده واقع بر صحاده قونمش کربدی که
ساحه فلک مساحه سی مانند میدان اهل
بی پایان و مثال زمان ازل بجد و پیکران و لغات
آب و هواده نمودار مرغزار جنان و نزهت
اشجار بهجت از بارده هوادار روضه رضوان
ایدی مرغزار خوش الحانی آسپانه اغصاننده
بشرو مکان حدتاندن فارغ البال و آهوی سبکی
مراع سبزه زارنده کت و خدنک پنزنک
زماندن امن الحال ایدی دیده نر کسی جسم دلدار
کبی خواب دیده و کیسوی سبکی سبکی
زلف نگار کبی تاب رسیده اولمش ریحان

ریحان تمامی اسرار روایح کلزاری بازار عالمه
فانس اتمش و کلبانک ببل نالانی مسامع
سکان کلستان آسمانه بتمش صفحه روی
آب روانی چاغله کوز لدر غداری کبی مصفا
و انجمن چین زارنده برک کبا اونی بتمش
باران صفا کبی کویا اولمش بوستان اسمک
هر اختر سعیدی کلستان جنت ناسنک
از نار هر انواری قشده بی نور و بزم بهار ستاره
سور بلن جامی صفا سندن کاس بهار بهین
خلد برین پرده جهاده ستور قلمش چون عسکر
منصرت ستمول اول فضای دلکته نزل
ایدوب غم روز کاردن خالی و ولایت
شادمانی به والی اولدیله بریر جام صفا انجانله
سور پلوردی و مجلس مجلس صرهبای غمزدای
کام اینلر کور پلوردی **سوره** دلاعت
اباد بزم جهاننده . محصل بودر حاصل دهر فانی
نویه فرح بخش ایام شادی . زمان الفروز
روز جوانی . دم وصلت نوعروس امانی
صدای خوانی می ار خوانی . بستر اولور
دلا الف نومه . زهی کامانی زهی شادمانی
سوره بی جهان گذران بو قلمونده که محل حوادث

کوناگون و منبع و قایح ذکر کوندز بود مدون فرضنده
آن و بو وقتدن حرم زمان اولور می که هر کس
میدان فرصت و نصرتده فرامان و کله بدسکالان
خاک و خون مذلتده غلطان اوله
صبح ظفر از مشرق امید بر آید اصحاب غرض را
سر سودا بر آید سر پس اول زمان فرضنده
دمه میر سعادت توأم حضرت لوی بوفخ هما یونی که
روزنامه دولت انکله مزین و مرتب و بو ظفر
مبارک و میمونی که کارنامه سعادت انکله مطرز
و مویح اول مس ایدی و صفحات ایام سعادت
فرجامی بودی بجاه معالی و بو سر نامه عالی
ایله طول مس ایدی در حال پادشاه صاحب
نوال حضرت نیک درگاه فلک استبانه تری
مبارزان میدانک استحقاق فرینه کوره مراد کوا
عرض ایدوب کفارتبه روز کاردن برنجی برار
دلرایله خدام پرا احترامدن برنج کمنه بو خدمت
ایچون باب سعادت مآب صوبنه کتمشکری
و میر روسن ضمیر و خنی عجبا سرا ایدده
تقدیردن صفت صدوره نه کونه صورت کله وایا
بصر شعبده باز خیمه رازدن نه مقوله لعبت
ابراز ایدده دیوسه راه انتظارده چشم ترقب

ترتیب و ترصدی چار اتمشکری و عنان اختیار
دست نضا و باروی رضایه تقویض ایدوب
ایتمشکری در دست ماچونیت
عنان ارادتی بکذاستیم تا کرم او چه می کند
سرا اما ازلی کار روز کار حوادث و ثار بو منوال
اوزره برقرار و کردار سپهر شعبده باز و اسلوب
اوزره استوار در که هر کون غم نیکون کردون
بر کونه دنک اشکار و چیز محزون طی نام سپه
فامدن هر شب بر دور لو صورت بریدار
اولور **اری بین احی اللیالی عجیبه**
جیالی اللیالی اموات العجائب **سرا** اولر مانکه
عرض ایدله ارسان اولنان کمنه رو صحت
و سلامت استانبوله قریب وار مشکری
مرحوم مبرور وزیر اعظم مشیه الختم علی پارت
اسکنه امه فی قصور الجنان حیات با
حضرت نیک انتقال عالم جسمانی په مرکب
حیات نوری تحمل و اعجاز مشکله و زاری دوست
قدر نوری تقبل التیوب آفتاب عمر ری
موجب زوالده مستر اول مس ایدی
و کل نفس ذائقة الموت باده سیده پیمان
زندگانین طومس ایدی **نظم** چنین

است کار جهان فریب . پس هر فرازی بناید
شاید . سینه شتم این داستان از ما
که هر چند باستی بجرم جهان . سر انجام مرکب
از و چاره نیست . بمن بر بدین راه پیغازه
سر مرحوم مزبور در آن صکره بنایت حضرت
واهب العطا یا مرتبه وزارت عظمی و منزله
وکالت کبری جناب صاحب صاحب الایاد
دلیل سبیل السعادة والهدی اینه جمال
واجعل لی وزیراً منظر کمال والمدرات امرای
مرکز دایره اونیته سک آفتاب
اسمان و رفناک ذکر ک سخی حبیب
ولی الابداع والانت حضرت محمد باب
نک ذات سر بفریده مشرف اولوب
خاتم مهیات دین و دولت حضرت بفرینه
تسلیم و زمام نظام امور ملک و ملت
کف کفایتلرینه توکیل بپورلمس ایدی **نظم**
فلک کو دیر مر و زود کین است . درین
محنت سرا کاروی اینست یکی را بر کس
چون خور بر افلاک . یکی را افکنده چون سیاه
بر خاک **سر** چون فتح بسمون و غرای غرای
همایون صقنده واقع اولان عرض محمد باب

بنا حضرت بفرینه تسلیم اولند فده خانه فتح و ظفر
و تنقه حضرت هدایت رهبره بود دولت
و سعادت بر سر اولمس ایدیکه قلعو مزبور
نوع دس فتحی بس اولن کون تنوع تاخیزه
مختفی اولماسنده ایند بچون حضرت بفرینک
مجلای ظهور ده صدور ایدن الطاف برینه
و اسرار حقیقه لرنده اقتضای رضا و استغای
تضاری بو اولمس ایدیکه متار الیه وزیر
اعظم حضرت بفرینک پایه سر بر سر منته
عالم کبر امور مقطعات کائناتن مقدم
عرض اندکری یاد شاه اسلام حضرت بفرینک
ایام سعادت انجام لرنده قلعو قوریه نک
فتح اولند و غی و ایام مصالحه ده قلعو مزبور نک
فتح اولنماسنده ملت بار سفلون بهانه سپید
کفار ضلالت نک طفیان بی پایلمری
سر حد مبالفیه و اصل اولدغی اولمس
ایدی چون خبر فتح مبارک و میمون و دغی
سر حد دیار ده کفار سینه کار دست
شطا و تغلبی سر حد مصالحه دن افزون
اندکری یاد شاه عالمیناه حضرت بفرینک
سمع سر بفرینه و اصل اولجون میر ستم نظیر

اصف تدبیرک بو کفایتن و آثار ستمامت
 و اجبار غیرت و جنتن معلوم ایدند کلزده
 بر زمان سر تدبیری زانوی تفکره قنوب
 بیوردیدر که بلی تقلید امور مناسب و تسلیم
 ز نام رخس مآثر ب و مراتب اول کسبیه
 مناسبدر که همیت همت بلند و بذت
 ارجمندله بو مقدار کلفت و زحمته محمل ایدوب
 اسایس ستمدیدگان رعیت و آراسن
 محنت رسیدگان ولایت اچلیچون بوریه
 اصناف سفت و بلیتی تقبل ایلیر اوله
سرای خوست آیین جهان داستن
 ملک بدین کونه توان داستن بیخ زبالی
 نوکه آبس دهی میوه ساخس بنود جز
بهی محمدسه تعالی عم نواله و توالی غیرت
 ملک سوداسین ایلر و صیانت عرض
 سلطنت هوا سنده یدر بزنده بر امیر
 صاحب تدبیر عزواریمس همیه زمال
 اقبال سعادت مالی باغ دولتده بر حضور دار
 و نقطه ذات ستوده صفالی دائرة بقا
 و مقام ارتقاده ثابت و استوار اولسون
 دیو خیر دعا ایدوب عنایت بی غایت

بی غایت پادشاهی و رعایت بی نهایت
 ستمتاهی ظهوره کلوب امر شریف عالی
 بو منوال او زره صد و ربولمس ایدیکه میر
 پراحتامه اللی بیک اچی زنی اوله و قلعه
 مزوره نک مصادمه طوب پراسوبدن
 یقین بر لری تعمیر اولنوب محافظه سی ایچون
 سیوز نفر یازله و دزدارینه بومی اتوز
 اچی علونه تقیین اولنده و دخی اطراف ایا لنگره
 واقع اولان کفار سپه روز کارک نمب
 و غارنی و فتح نصرت منقبتی دائرة امکانده
 اولان قلاغک تحزیب و شیخی خصوصی صنده
 مستقل اولوب تکرار امر شریفه محتاج
 اولمیه سین دیو زمان اولنوب جناب
 والانضا بلرندن عرض کنوران کمنه بر ایله
 ارسال بیورلمس ایدی **سلسله** درازل
 هر کوب فیض دولت ارزانی بود تا ابد عالم
 و ابدس لطف سلطانی بود **سلسله** اولدیکه
 میر خجسته تدبیر زمان مصاحبه امر پادشاهی
 و فرمان ستمتاهی یونعکس حربی قلعه انماسی
 خصوصنده آبا ارکان دولتدن نه حادنه
 ظهور ایدر و عجبار فوزه هوادت دنار

روزگار در نه مقوله احوال صدور آید مزاج
سعادت از و واج پادشاه پسندیده
کله می و یا خود جویده اما له خط خطا و قلم روزه
کسیده اولدی دیو دیده ترقیب شاهراه
انتظار ده ناظر و دیده بان ترصد و توقع سر
کوی بیم و امید ده حاضر ایکن مانند بیک شمال
عرضه آید ارسال اولنان کسینه لر کلوب
سرف تقبیل انامل دریا سمانل لریده سرف اولدیزه
ابتدیر **س** را بنگ هر ستمه سی پیرایه مهر سینه
فکر کل هر نکته سی سرمایه صرخ ایتیز **س**
سکر ایزد بچونکه ساحه لوحه بروز و کون
مانند صحیفه کردون جواهر مواهب سلطانیه
موتح و غصون ایام سعادت فرجام نواتر
و تقاطر عنایت حافانیه صرخ اولوب تدبیر
اصابت تدبیر کز مجلای بنولده جلوه کر و جمیعا
عرض اولنان احوال علی وجه الکمال میت و مقره
اولدی دیو اجنار اند کلزده منجون رایب
سترت اوج عبوقه رسیده و طائر غم
و ندیم آسبانه دلدن کتم عدمه پریده اولوب
پای بیابانی فروق فرقدانده لایق و اساس
حمد و سپاسی سطح آسمانه ملاصق المتکریدی

۱۳۶
المتکریدی بعده قلوه فرزوره نک بر موجب
فرمان قضاتایه خراب اولنان بر برین تغییر
ایدوب ذکر سابق اوزره بسپوز عدد
حصاراری حکیز و دزدارینه بومی اوتوز افرجه
تدبیر اولنوب و اسم کفر و بدعت منقطع
و منجم و معالم شرک تنیعت منقطع
و منهدم اولوب کنایس و معابد اصنام
و اوتان مدارس علمای عالیه ان و مساجد
جباه اهل ایمان اولمس و سفار ظلام
و ضلال **س** رابع حبیب ذوالجلاله مبدل
و نور وین ضلالت رهین طالعین آیین
دین سید المرسلینه محول قلنس ایدی
و اطراف و اکنافی که ظهور اعلام اسلامدن
الی هذه الایام حوا فرخیول سلاطینده مزین
و لمعات سیوف خواقینده روشن اولمات
ابدی بقدرت تأیید و توفیق الهی و سطوت
عنایت بی غایت نامتناهی مسکن و محل
اهل ایمان و مقر موطن فضلی زمان اولدی
س ان دکه چو غنچه بود چون کل سکفت
لیک زنان بلبل جان این میکفت کافر دم
بار زوی خویشین رسید و اینجه از خواسته

بودم بمن رسید غزاة صاحب در جات
بعض نواحی نهب و غارت اولند و غیره
که سفارتن امان سواصل واقع حاله و اصل اولند
چونکه عا کر نصرت ما تر میاننده غنچه رشادگان
شکفته و دیده بخت اهل اسلام بیدار
و طالع کفار لثام خفته اولدی جمیع غزات
میر صاحب در جات حضرت تریک حضور
شرفیله بنده جمع اولوب مراسم خدمت
قیام کوشه و بابتدیلر که بجا اینه تقای
پادشاه ملک و ملت حضرت تریک ایام
سعادت نرنده تربیت آفتاب کفایتگوزله
باغ کاده بر میوه خام اولمدر و مزارع حرامه
بر سر خوسه ناتمام قالمدر **س** بیاغ
چانکه بهار سس ز آب لطف تو بود ز تاب
مهر رخت هیچ میوه خام نماد **س** و غازیان
سیر دلانک دخی هنوز سمنند نیر و مند
همتری میدان کار زارده زبون دلنگ
و بکران صولتدینه میدان مردان مانند
سینه در جهان اندک و تنگ اولمدر
و تیر و کمان قضایانندی عدوی بد کشته
کاشکده اولمق هوا سینه منزله

منزلهین بولمدر و دستنه دیران
خون اعدا به تنه اولوب تیغ برهنه
لرینک و ماغندن عدوی در سست رویه
سینه بسینه اولمق ارز و سی کتمدر
س تنه در خون عدوی تیغ خون
آشامز دهره باران بلادر تیرنی آر ممز
س پس آمدی حضرت میر ستم نهاد
مقصود و مراد اولدر که میدان عزیزمیده
رضتس همته عنان ویره و زو ولایت
ارباب ضلالتی تالان ایدوب اساس
جیاترین متد باد قهرله خاکه یکان کوره
با خصوصکه پادشاه در بانوان حضرت تریک
طر فلندن بو مقوله احوالده استقلالکوزده
فرمان قضا جریانی دخی واقع اولمدر اوله
نه مقام تردد و نه کل تو قذر پس بو مقوله
کلمات حکمت سمانه میر صاحب همتک
س سلسله غیر تریک کنیک اند کلرنده
خصوص کاره بهاسر تده نهایت مرتبه
کفایت اظهار بیور و ب لواء پورغه
یکی اولان نصوح یک و ز جسته سنجاعی
یکی اولان فریاد یک دخی دعوت اولنوب

سر رشته مظهری حکم و سلسله مراتبی
میرم التریبی و اسون ناحیه سین
نوب و غارت اتمک نیتنه غریمت ایدوب
کتم تریبی دولت و سعادت و کرم و فر
حسمنده بقوه نام نهر بنا مک حوالی سنده واقع
اولان بیت زاره که تراکم و تضادم استجاردن
کو کبه ضحوة زار اول بیت زار غریب آثارده
غیا هب سب تار در جه سین بولس ایس
و مضایق طرق مطوسندن مرغان او هام
و خیال دخونسدن محروم و ما یوس اولس
ایدی و اصل اولس سترین اولن بیک مقدار
کافر ز جسته سنجایین نوب و غارت
اتمک نیت التریبی و عکر اسلامک
او غر رنده واقع اولان طریق قطع ایدوب
کتم تریبی و اول انشاده عکر اسلامک
قد و مسندن جنردار او جوق ترک بزم تدار کمره
واقف اولوب بزم نیتنه کلمه سردردیو
اول بیت زاره پنهان اولس تریبی
عکر نصرت مآرد حی اول محله و اصل
اوله قلنده انار نعال حوافله کفار هزیمت
آناردن جنردار اولس تریبی و لکن ذکر اولان

اولان مقدار کفار قیاس اولنیموب
بس اولن نفر ما بدوق طنبوب خلق اولنوب
طریق مسامحه ایله اول بیت زار غریب
آناره دخول اید کلر نده میر اصابت بیت
مسبانی بیت ایله مزبور بیت ده پنهان
اولان کفار ر ذیلک کمال کتر تریبه و قوف
تخصیل ایدوب مزبور بکره خطاب ایدوب
بیور دیلر که بو محله خبر دار اولد و غم کفار
ضلالت اساس برج اتلو قیاس اولنوب
طریق مسامحه به کیمیه لم و دامن غفلت تثبیت
ایتمیه لوم و بو فکرنا تمام و خیال خام حوالی
سنده قلمیه لوم ظنم بودر که جنل ملاعین
بو محله کیم ایدوب بزدن تخلفی اولس تدر
فرصتی غنیمت بیک کرک و دیده بصره
غبار غفلتی ستم کرک انرد حی ایدیلر که
تا بیک حضرتی قور تمک کافرا ز در اولو
اولمز او نامی ایلام ایلر سودای خادمین
فراخت ایلک و اصنفات احلام مثال
دساوس و هو اجس احتمال وجود و پرک
دیوب کلام صواب انجماک اصفا سندن
طریق مسامحه بی روا کور تریبی و اول محله

رضس غزیمتی درون بیسه زاره سوریه
پس میر روشن صمیمه مزبور بکلرک آینه
حالرنده اذاتگارت الاقوال تخالفت الاطوار
مفهومین مشاهده ایدوب خلاف رضا
ونقیض مقتضاری اوزره خواه ونا خواه
دامن مخالفتدن دست ارادنی کوتاه التکرید
چون کرده کفار عسکر جوارک که اراته کلزین
ضردار اولج یوسودن چوتوب پس
مانده عسکر اولان در مانده لره فتولوب
بعض اسباب غارت و بر مقدار جنگه باشد
امتگریدی مقدم عسکر بو احوالین بنجره ایکن
طریق فزاری طنوب کتمگریدی بی حقیق
شناسان روز کار و دقایق آموزان
سپهر غدار اولان مردان کار کردن
بونکنده حکمت ستار یاید کار و آویزه گوش
صفار و کبار در که نفره روسای عساکر
جمعیت اسباب آسایش اعدایی مستلزم
دران بیان میاننده واقع اولان
پریساننق انتظام مهام دشمن نافر جامی
موجبر و بومفاده میورستدر **قطع**
بر و بادوستان اسوده بنشین جوینی

بینی بر میان دشمنان جنگ و کربنی که باهم
یکز باشند کما نرازه کن و بر باره بر سنگ
سراجوم حضرت میر مکرم مزبور بکلرک
صحیفه سبالمرنده ابمای برهان عظیم الین
لوکان مینهای قاری و سفاین افکار اصابت
آثار لری مقتضای ریاح یکتایی اوزره
ساری اولوب بکلردن بالضروری
جواکک اختیار اتمگریدی و تنوع کر لریه
چتن نام قلعه ننگ لوقج نام ناحیه سین زرب
وغارت اتمک نیتنه کتمگریدی بتوفیق
حضرت باری شاهد طالع یاری و ساعد
بخت ساز کاری اولوب ناحیه مزبور
دلاوران سیر حضرت و دلیران پرتجاغنده
بر مرتبه غارت اتمگرایدیکه هر کدای بی نوابه
دوشن پایه رتوت قارون ال و زینس
ایدی و هر کس باغ آرزو ددن هزار غنچه
مراد در متن ایدی اول محلدن ینه دولت
دسعادت و کوفر صمیمه مقضی الوطر
و مرضی الاز اولوب و ساغوبال فرحت
مالگری حقیقایی بنقلب الی اهل مسرور اوپلا
من تلقاء سفره نضرة و سرور ایله طولوب

مقر معلوم و مسکن مسعود لرینه متوجه المشرق
و خارا را اعدادن فارغ البالی و اندیشه ظلم
و عدواندن امن الحال اولوب تکرار سازی
قانون عدالتت اور مستریدی و بزم دولتت
شادان و باغ سعادتت همضم و خندان
اولوب پسترا حنده آرامش و بالین
فراغتی کرده بالین ایستایدی **قطعه**
دمی حیات پس از مردن چنان دشمن
کمان میر که ز صد ساله زندگانی به بمرک خضم
شما نت نمیتوان کردن ، دمی فراغ ز دشمن
ز هر چه خواهی به در حوم و مغفور **سلطان**
سلیمان حضرت نرینک کتور سفر لرینه
قلعه قور به نک فتحی با عت اولوب توجه
همایون بیورد قلعه بیدر که نوع و کلام
صل ایهام و ابراهامه ار استه قلتمت
اوز ما که یاد شاه انجم سپاه چار بالین
مند نقطه اعتدالده آرامش ایدوب
حوالی حمله والی و فرمان قضا جریانی اقالیم
نامیه به ستولی اولمس ایدی و نوروز
سلطانی به دخی ابالت عدالت زمانی
ار زانی بیور لوب معرکه کلزار کراز بار

۱۴۰
از بار بی شمار دن طلوس ایدی پادشاه
جم و قار و سهند شاه سلیمان افتد از حضرت نرینک
دخی کلزار رضار زیبا سین سکوفه
موی محاسن طلوس ایدی و مسرت
جمال جلال پر صبا هنرندن صبح صادق
سعادت طلوع امتس ایدی هر موی
سفید قل قلمرله صحیفه لوحه رضار لرین
ارجعی الی ربک مضموم سیده محلی و آینه جمال
با کمال لرین مصقل و اشتعل الرانس سبایه
مجتبی ایلمس ایدی سفینه حیات سعادت
سماتری ان باد بانرا چمس ایدی و دریا
عمر ناز نینلرینک قراری یقتمس ایدی
زغال قامت پراعتدالری شاخ میوه مثال
انجنا بولمس ایدی و هدف جسم ستر بغلری
سرام اسقامه نشان اولوب برهان
عظیم الشان کل من علیها فانه دال اولمس ایدی
شعر نوبت پیری چوزند کوس درد
دل شود از خوش دلی و عیش فرد
موی سفید از اجل آرد پیام بست
غم از مرکب رساند سلام **سر اول** شاد که
قلعه قور به نک فتح اولندخی بایه سر مر اعلا لرینه

عرض اولن س ایدی اول فتح سعادت
منقبتہ باعث و علت نہ اید و کی معلوم
سرفیری اولد قده سرخده و لایبده اولن
اعدای دینک حد دن زیاده نقدی و تاؤدیری
خاطر سرفیرینه کمال مرتبه تأثیر ایلکن شان
سجاعت نشاننده پنهان اولان غیرت
سلطانی و حمیت جہا بنانی ظاہورہ کلوب
برکون دیوان ہما یونلرندہ رافع رایات
کیفیات سلطانی و بانی مبانی قوانین عثمانی
وزیر اعظم مسیحیہ الفخیم حضرت تریبی شرف
خطابہ شرف ایدوب بیوردیلر کہ
معلوم قریب و بعید و معنوم مطیع و عنید
نوبہار روزگارم ایامندہ ساحہ زمین
وزمان مانند کلزار جنان نسیم راحت آفرای
سوکت و سترماستکہ طولمس ایکن و نوای
ساز عدالت و صدای قانون سیاستم
دائرہ نہایت و درجہ غایتہ قرارین بولس
ایکن نہ حالتہ کہ اعدای دولتدن بچہ استیخاص
کم فرصت بادستگبی بار دہوایہ پلشنہ لر
وظاہر قانون صلح و صلاحی مدار دائرہ فلاح
ملاحظہ ایدوب پس پردہ دن ناساز آدایہ

آدایہ اغاز ایدہ لرامدی ایین ہدایت رہین
حمایتیم بو متابہ دہ نطن اولنما سونکہ کالای کران
بہای ولایتیم مانند متاع مستعار فرمودہ دست
آخراولا و قانون جلالت مستحون حمیتیم اول
دائرہ دہ تصور قلنما سونکہ غرض راحت
مانوس مملکتیم بخوابہ شوہر دیگر اولاس
من آنم کہ در سیوہ طعن و ضرب بیان
در آموزم آیین حرب کوا بر من انچون
دیری کند کہ سر پنچہ بر صید من افکنند
اگرچہ کہ مقدمہ لشکر اجل مملکت نہادہ ال
اوز تمقہ آمادہ و ابواب ضعف قوت قوت
ضعف روی حیایتیم ہر جانبدن کسادہ در
تنگ سدا فینہ عمر شریف دہدم
بستودش درک ردیف اما ہنوز
چراغ سون و دہ و آتس ہوا و ہوس افزودہ
دکلدر ایشاداسہ تق پیرانہ سر عدوی
ہزیمیت رہبرہ عسکر جکوب بر موجب
فرمان عظیم الشان و جاہد دانی اسہ حق جہادہ
تاج و تاج جہادی مایہ اہمت واجترادہ موضوع
و منجوق علم نصرت توامی باوج عتوقہ مرفوع
بیوروب ساتی نار فہر و غضبیم اللدن قران بقالہ

بر پایه بندر بنکه تار و زشور خمار بنک فتورنی
دفع اینه و کمند نیز و مند اتمت والا نهتم اینه
مزاج سقاقت امتزاج و ضلالت از و واجنه
بر سربت بغلیا بنکه تا هنگام قیام چاستنی
زهر فامی مذاق جان جنات استانند
کتیبه **نظم** چو کوسیم در جنگ مردانه وار
چه اندیشه از دشمن بی شمار دل و روز و زهر
بکار آوریم جهان بر عد و تنگ و تار آوریم
سر با خصوص که اساس عمر بی بنیاده
اوله کلو اعظام و بقا سینه چند ان اعتقادم
بو قدر زیر اگر چه مانند عیبی خجسته و سنین
آرامگاه صرخ برین و مسند جار بین
اولور سه ده عاقبت منزل و ماوی زیر
زمین اولامق میسری در و اگر جنات
پر فتوح مثال عمر فوج هزار سال اوله دخی
بنه مرجع و مال جناب ذوالجلال قلنا من متصرف
سر زما در نژاد آنکه آخر بگردن بخود هیچ تاورد
چیزی بنزد اگر مدت فوج پیش آیدت
باخر همین حال پیش آیدت به آن پاره خستی
بر منظر نیست سر کقیادی و اسکندر نیست
بخ خون سبایان درین طست نیست بخ

بخ خاک خوابان درین دست نیست
سر چون مال حال بو سوال او زره او طبع بقینه
عمر کوانمایه بی اعلائی لوی دین و اکثر امت
حضرت سید ایچون صرف انکی سرمایه
دولت آخرت و سر نامه مشور
سعادت عاقبت بلورین **سر** در بحر محیط
غوطه خواهم خوردن یا غرق شدن
یا کهری آوردن **سر** ان سادسه الملک
المتعال بو کوبیدن صکر قرال بد فکاک او زرنه
عسکر در یا مسال چکوب کستی وجودین
غرقاب سیلاب هلاک و سر ضلالت
مقرنی او پزده بند فتراک ایدوب توده
خاکی وجود اندیشه ناکندن پاک ایلمکه کمر
عزیمتی میان جانه بند و طوق همیتی کردن
اذغانه محکم پیوند اتمت بندر بو خصوصه
ندابیر کلیات امور و فوائین تمهیدات
جمهوری رای جهان اراکه و تدبیر مہمنت
تأثیر که نفوس ایلدم سندخی بو باده به
کر که کمی دقیقه فوت اتمتوب لوازم
سفرها پونکه مبار در تی و مراسم عزم
ور زرم میمونه مبادرتی باشد اداء فرض

ذمت همتکه واجب بله سپن دیو فرمان
ایلی لیدی وزیر تجسته تدبیر دخی پای ادب
اوزره قیام ایروب سراط تعظیم و تکریم
و فرط توقیر و تعظیمی ادا ایروب بیوردیدر که
س ای قیامی بادشاهی راست
بر بالای توتاج دولت را فروغ از کوهر والای تو
س رجه زمان ایدیکه کوکلده بو هوا سیر و سوویله
بوسودانا سیر ایلیس ایدی اما پایه سیر
کردون نظیره عرض ایلمکده عنان افتدار
الده اولامغین زمانه سونج چشمی مانع
بولور دم و سائق تقدیر خالق و مبدع عائق
کورردم بحمد الله الکریم حالا بوا امر عظیم بادشاه
حضرت اقلیم حضرت نرینگ بی تعلق و تجاشی
فرمان فضا جریان نرندن ناستی اولمدر
فی الحقیقه بو سفل مرثه مباشرت و بوکار
خطیره صرف همت مناسب بلکه واجب
اولمدر زیر استویله که برایکی کون
دخی بوکار و سوارده ادنی مسامحه روا
کورله مقرر در که استعال بولان فتنه و ساد
دائرة حساب و فذکله تقداد دن بیرون
اولوب دفعنده آب سحاب تدبیر ذوی

ذوی الالباب وجود بولم کرکر دیوی
دقائق ادراک میدان حقائق انفا کننده بیدار
اولم کرکر ~~س~~ انکس که بند عقل کوش
رضاستیند ~~س~~ بل ایس از ان بیست که
سپلاب در رسد ~~س~~ با حضور صکه کفار
ستیزه کارک چون بود کلوهر کتله عدت
وبومرته جراتلر نه حکمت مزاج سعادت
از دو واج بادشاهیده رایکه فتور و سائنه
قصور احتمالی اولمدر الحمد لله تعالی وجود
شریف سراطی دائرة صحت
و گامرا بنده مانند اقطاب صرخ دوار
تابت و استوار ایکن نه جای تردد
ونه محل توقدر و اگر چه بو غرم میمون و بو
سفرها بونده ارتکاب سادانه و از دیار
مصائب و نواب دخی مقرر در اما صغیر
منیر خورشید تنویر شهنشاهی به که نسبی
سرار غیب و نمودار انوار ذک الکتاب
لایبدر مخفی و پوشیده دکلد که تاکه داس
عسرت سلاطین گرفتار خار اذیت
اولمیه ضعفای رعیت ایچون کلستان
فراغنده کل رفاهیت سکفته اولمز

و بای همت خواقین عدل آیین بادیه سپاهی
بیتت اولیه در ویس در لیکرک
سررتو پتری بالین راحت
و آسایش بو طرز **س** پنا ساید اندر
دیارتو کس که آسایش خویش خواهی
و بس **س** یاد شاه عالمیناه و سندن شاه
جم سپاه حضرت تری دخی وزیر خجسته
تدبیر دن بو کلمات حکمت سمائی کوش
ایز جک آب زلال دعایی **س** حیرت
دندان اجری ایدوب بیوردیلر که امر
بی تسویف و تاجیزه بو کار خطیره مباشرت
لازم بلکه واجب بلوب سرحد ولایت
جنوبی و سرفیده اولان میر میر انلوم خوا
غفلتدن بیدار و سرب مساحتدن
هستبار اولوب کحت ایالتلرنده وافع
اولان ولایتلرک حمایتنده کمال مرتبه بصیرت
اوزره اولاری خصوصنده اهتمام مالاکلام
ایدوب هر برینه متفصل مثال واجب
الامتالم ارسال اولسون دیو فرمان
اولنمس ایدی اولاه حافظا کعبه علی حامی
ولایت یسرب و بطی اولان شریف

شریف صنه تنبیهات مقاصد بو منوال
اوزره وارد اولمس ایدیکه ر باض زاهره
سیادت و حدایع باهره ولایت نتیجه
سلطان تاج و تاج اذرمیت و مطلع
آفتاب لیدهب عنکم الرحمن اهل البیت
عمده استقرار زمین فرس حامی ولایت
حجاز اولان شریف حسن بر لیغ بلوغ نهم
و توفیق رفیع هما یونم وصول بولد قده معلوم
اولا که ممالک خسروانیه دن سرحد
شمالیده بعض اعدای بد فعال فتنه
و فساد دن خالی اولمیوب ضوفای
رعیتی بر چنده و فقرای ولایتی رمیده
اند کلری سمع شریفه و اصل اولد قده
اولکه مقتضای ساهانم و مستند عالی
خسروانمذکر که بر مصداق حدیث نبی
رؤف اجنه تحت ظلال السیوف
سهمیه قضاتایر غر و جهادی مفاریع
ارباب ضلالته مسکول و همت والایتم
قلع و فتح آثار کفر و بدعتة مبذول بیورم لاجرم
بر مقتضای رعایت دین و مرتضای عدت
ملت متین بای انبساطی دائره احتیاط

بیرون آید کفار ضلالت شعار ستمینه به
عنان غزیمت معطوف و نقود همتم مصروف
بیور منفی اہتم مہمات دن کوردم سندخی نجوان
بیت اللہ و معتکفان پرانتباہله حرم محترمه
احرام لازم الاحرام حاجاتہ بل نفیوت نعت
عکرا سلام ایچون صبح و شام و عای
اجابت الجانہ استفول اولوب خطیم
واجب التعظیم منا جائده متلبت و دان
یاک کعبۃ القہد دست انابتہ متببت
اولاسین و اصلاح رعیت و انتظام ولایت
صفای خاطر لہ بر مرتبہ سعی ایدہ سنکہ ترویہ
آب سحاب عدالتکدن طائفہ اعراب بیست
و لقب جہور موفور بولہ و برمی جبارہ سیکند
اسباح سیاطین استباہ قطع راہ
مرجوم و معتور اولہ و دخی حرم محترمه بفریح
اراقہ دمن ہزار ایدوب طریق حجاج
ذوی الابرہ جہد حج الاسود اولان حرمیدک
کاینہنی حقکردن کلہ سین تاکہ بیت رب
العالمینہ و اظہین اولان مؤمنین انواع
اذیت و اصناف بیستدن سالین و آمین
اولر و عروہ و تقای رضای خدای الدن

الدن قومیوب بیت اکرامی احترامہ بر مرتبہ
جد و سعی ایدہ سنکہ حرم محترمی مانند آب
زمرزم یاک طنتوب کعبۃ اللہک اوزرندن
قوتس اوچرمیہ سین **س** کعبۃ اللہ
احرام ایدہ سین احترامندہ اہتمام ایدہ
قواسنہ لطف ایدو ہر بار ظلم و جور سکا
حرام ایدہ سین **س** و دخی مصر یا ستانہ
ارسال اولان جریدہ سک تحریرہ بوسلوا
اوزرہ کعبہ اولس ایدیکہ سنکہ
والی ولایت زاہرہ و حامی مملکت قاہرہ
پاشای پراحتام محمیہ مصر حافظی سین
فرمان قضا جریانم و مثال واجب الامثال
عالیت نم وصول بولدقہ معلوم اولاکہ
مزد و بوم ولایت رومہ عندہ اسلام
و عبادہ اصنام اولان کفار جہنم مقادین
بعضی لنا مک بر ایکی کون کلہ پر غرور لوند
سلسلہ ستمیہ قہر و غضیم دور اولمغذ
بی ادبانہ احوال سنیقہ و افعال بیقہ
سرحہ غایتہ و اصل اولغین عنان کبران
غزیمت اول جانبہ معطوف و ہمت والہمتم
اول ستمہ مصروف بیور مسد کر کرد کہ سنکہ

شراب غفلت ن صمیر پرتد بیره کی هسبار
و شاهراه عدالتده دیده بصیرتی چار ایدوب
تدابیر امور کلیته ده مبار اندیشه ایله هر
نسنه نک غوری معلومک اوله و ساز
قانون عدالت تمام مرتبه قرارین بوله ودخی
اسرف ساعاته صلاح الدین اولان
مشایخ عظام و صلحای کرامله جامع ازهر
حاجانده قائم و قرافه مناجانده روز و شب
دائم اولوب روی عسکر ظفر رهبره باب
النصر مفتوح اولوق با بنده تلاوت انعام
و قرائت کلام رب الانامه اشتغالده کمال
مرتبه اهتمام کویستروب درگاه حضرت
رب الغزوه سر خضوع و خضوعی موضوع
و سوی اسماں اجابته دست انابتی مرفوع
قله سین و بنای قواعد عدالت و اساس
قانون شریعتی مانند باب آهن حکم و تخمین
ایدوب سیر سلاطین عدل آیینی قنای
کار که مقیاس و اخلاق صلحای صاحب
فلاحی اندازه کردار که ام القیاس اینه سین
تا که نیل نیل آمال خلیج رضای ملک متعال
اوزره جاری اولوق بستر و شکر شکر صلوات

خلا نوح معصومه مقتضای خالق و راز قدده مرکز
اولوب مصر و لایته عزیز و منظر عا طفمنده
مجمود اوله سین **س** جهد بکن روی
عدالت نمای مصر سعادت بنو مانده بجای
س و دخی ملک الامراء شاه ارسال
اولنان نامه بواسطوب اوزره انجامه
واصل اولمس ایدیکه سنکه والی هوالی
سام و ناظر اراضی مقدسه لازم الاحرام
سین مشور قضا جریان و فرمان واجب
الازغانم و وصول بولد قدده معلوم اولاکه
سرحه ولایت انکرو سده بعض کفار
منحوس و اعدای ضلالت مانوس طواس
ولایته نخب تا ذی و منقارت مطی دراز
اند کلرینی سمیع شریفه صادر و وارد واحد
بعد واحد انها اند کلرنده اولکه مقتضای غیرت
تا نامم و مستدعی حمیت خسروانده
ظهوره کتور و ب اول سمته رخس غریبته
عنان و پر سدر سندی بر مقتضای
غیرت دین و مرتضای رعایت ملت
متین مشایخ عظام و صلحای کرامله صبح و شام
اماکن متبرکه سام و جوامع مہتمنه بر احضارده

نصرت عساکر اسلام و استقلای لوی
 دین سبب الانام ایچون تلاوت انعام بر وجه
 اهتمام ابدی سکه انوار آمار اجابت سعاری
 مقیم و مسافر قنده مانند خورشید هوا جز ظاهر
 و با هر اوله و همیشه اہمت والا نہمتک
 رعایت رعیتہ مبذول و شمشیر پرتابہ
 سببستی مانند تیغ دستقی تارک
 عدوی ستغی یہ مسول قلم سین ناکہ نظرہ
 دنیا دن عالم قدس سرفیض عیبنا یہ
 رحمت اندکدہ بقاع روضہ رضوان تصور
 بی تصور مانع جنان عنایت رحمت بزدانہ
 آرا مکاہک اولہ **سر** منصب حکایت
 دادہ خدای کاوری قاعدہ عدل بجای
 عرش را قائمہ این قاعدہ است **سر** شرح را
 فائدہ زین مائتہ است **سر** نامہ جاہ فنا الحیات
 انکہ جاوید بماند نامست **سر** و بغداد
 یست سنہ دخی ارسال اولنان مسائل
 کلین مسالده عند لیب قلم عباسی علم بونوائتہ
 پر نغم اولست اولست ایدیکہ باغبان باغ
 و داد و نیدہ بان احوال عباد سسکہ میر میران
 بغداد سین امر سرفیض واجب التشریف و وصول

وصول بولد قدہ معلوم اولاکہ بی سبب اعظم
 دار الحرب کفار و اکبر ولایت فسدہ
 نابکار و بیار ما جارد کہ سببکہ سرمام
 عساکر اسلام کوز لرینہ دکن و سوارہ
 نغال حوافرہ و نایرہ جدال جیوسس مشکاکر
 خاناندرینہ آنس افکن اولمبہ فتنہ و فساد
 انفضال لوی امر محالہ لاجرم علما عمامہ جہاد
 مائتہ ہمت فزادہ ملفوف و عنبان
 کیران اہتمامی تسخیر قلاع عنده اسلام
 معطوف بیوروب اول جانبہ سفر
 ہما یونم مقرر اولست در سندخی خواب
 غفلتدن بیدار و شراب فراغتدن
 ہسبار اولوب مستیج کبار و علمای
 جلیل الا اعتبار لہ شہد امام اعظم و اماکن
 محترکہ ہر ساعت و ہر دم نصرت عساکر
 ظفر توأم ایچون اذکار او عیبہ اجابت مائتہ
 بالغد و والا جمال بر مرتبہ استغفال کوسترہ
 سسکہ سمع جان و صماخ بان مساعی
 بی با یا نکلہ مالا مال اولہ و مانع و داد عدالت
 رسیہ فرات کفا پنکلہ دار السلام اولست
 احوال انام سطا حمانکلہ انتظام تام و رونق

مالا کلام بوله **سر** هر که درین خانه سببی
داد کرد **خانه** نزدای خود آباد کرد **داد**
کری **سر** طرجه مانند اریست **دولت** باقی
ز کم از اریست **سر** و دخی با دستاه کرد
جناب حضرت نوری عا که نصرت انتسابه
خطه **روم** سعادت مرسومی استیغاب
انکه لوی مقرر اولیج روی در یاد خانی قالیوب
تمامت بحر و بر **سر** کرد ایت رهبر
اولیج خاطره سی خاطر در با مقاطر لرینه خلیج
انکه که صد **نشین** گامانی و مجلس آرای
بزم دولت جاودانی **بالفضل** وزیر تانی
اولان پیاله **بایست** حضرت نوری که عهد زبوره
فتود الملک منصبی ذات **ستوده** صفات
سرف ایدی مقام نصیحة احضار اید
برنج و صیت که طراز لباس سلطنت
و اساس قواعد معدلت ایدی کوش
هوسنه القاصحیفه ضمیر نه اهل ایلویوب
بیور دیر که مرز و بوم **رو** نه سپاه قیامت
بجوده **سفر** هدایت موسوم مقرر اولیج
روی در یاده **سور** فتنه و موج بلا کرد اب
اصحابه ناپیدا اولیج **اهم** مرماندن اولیجین حالا

حالا او چیز با ره کوه سوکت و صرصه
حرکت **قطر** غا و الی بیک مقداری جویس
در یا جویس **روز** و غا کف کفا بنکه سپاس
قلند **سر** سکنه خنی ذمت همته لازم
بلکه **واجب** در که هر حاله بیدار دل **سر**
دهوست **سند** و اگاه ضمیر و خردمند اولوب
فقر صمانه غواص اندیست **ایله** وصول
وجه کلیات و جزئیات **قوت** ذهن
و دفور در کله احاطه و شمول **فصد** ایلویوب
کار جهانی **روز** کار کینه قولنه **سین** سوکت
مفضضای مقام **قهر** و غضب تام **وسور**
و شغف **مالا** کلام اولابی توقف و تردد
در یار کبی **جوس** ایده **سین** و اگر سواحل
حصوله کستی **اکا** بحر بادبان تدبیر و تانی
برله وصول **بولا** در یاد اولوب صحرا
کبی خاموش **اولا** **سین** **روز** کارینه
کوره قولن جهان **خاوری** **گاه** خاموش
اول کبی **پر** جویس در یار کبی **سر** و دخی
سواحل در یاده **واقع** اولان رعایای صاحب
عباکت مال و مناسن **بر** کادن کیمیلر با **سور**
با **سینه** رئیس اولوب **اضد** ایتنه **سر**

دربار بندهن کور کجیر دخی اهد رنجیده ایدوب
چک در میله روز و غاده مانند موج دریا
ینی جزن کمنه رای نمونه عبرت اولوق
مصلحتی چون در بای بواره فغظه ایده سین
و کور این سنی بر طریقه فرنگ ضلالت
رنگ صافترین حکوب کفار سینه
روز کاره اون دکرک فراسین کوسه پیر
و دخی مجمع علمای دین و منبع فضیله شریعت
آمین اولان دار السلطنه السینه محیه
فتنطنیه بی که حسرت الملوک روزگار
و غیرت همت روزنه دارالقرار در
موصوم اسکندر پاشا به سبارس
بیوردوب مقام نصیحت و محل وصیتده
برخ کلمات حکمت ایایی که دره التاج
اکلیل سعادت و پیرایه عودس ناموس
سلطنت ایدی رسته بیانه بواسلوب
اوزره کسیده بیور شد ایدیکه حالا بوسود
اعظمی که خال رخ ربع مسکون و مرد مک
دیده جهان بوقلموند کف کفایتکه تسلیم
بیوردم سنگدخی ذمت همتکه لازمدر که
دامن امن و امان اوساخ اهراندن پاک

پاک و ساسه فلک مساحه سین مانند آینه
اسکندری رنگ تقدیدن بری ایدوب
رستک قضا رای خاک و غیرت سینه
افلاک ایلیمه سین و درون شهر مخط
و غلادن قوریدوب آتس آه جگر
سوخنکانک ضرر سردن حکم حفظ
و حاست اوزره اولاسین و جنا حین
اولان در پالرده طیفان ایدن ارباب
عدوانه اقدن قرادن وجود و بر میه سین
و تیه بید ادله بوغزکن اولان
اهل فساد بول و بر میوب بو شهر جنت
آسانا نند ملک قیظفا غرقاب بحر بلا
اولمقدن حذر ایده سین و مقر مقرر کده
سه اسکندر اولوب اتوره سین
و هر طرفدن یا جوج فتنه بی رود و راه ارباب
ضلالتی تیغ بی درینغ سیاستکه حکم سد
ایلیوب طوره سین **س** ملک سد
ایینه اسکندری تا تورخ خویش درونگری
روی تو زیبا نماید مکر رنگ تقدی بری ازوی
بدر **س** و دخی ممالک خسروانده دن
سار دیار رده اولان میر میران و امرای

عالم ندره تحت ابالتد کوزده واقع اولان
جیوش دریا جوش سبیل خرد شده
سعی تمام وجد مالاکلام کوسه تروپ ریزه لواء
کردون استعلا نه جمع اولان سزدیو برون
سرعت و باد حرکت چاوست سزدیو
دشان ایله اطراف نسیم الاکناف ربع
سکونه امر رارسال اولمنش ایدی الفصه
هر دیار دن عساکر نصرت سکوه فوج فوج
و کرده و کرده جمع اولوب عرصه جهمان
دساحه زمین و زمان عسکری بیابان دن
طول مس ایدی و مانند روز محشر کویا انبای
نوع بشر بر بره جمع و مظنه کلا اذا دکت
الارض دکا دکا منظور نظر ارباب ذکا اولمش
ایدی و عرصه روی خاک دیران فتاک
و مبارزان هتاکه بیاض میم و سینه لیم کبی
غایت تنک و نهایت مرتبه ده اندک او کوب
صدر زمین اینن کوس رحلت و طین سم
ستوران باد سر عتدن رنج رعنه و مرض
خفقانه او غرامس ایدی و مصادمه روس
و فراحه نفوسدن کوه هوا ضیوع النقب
بستلا اولمش ایدی **نظم** زجنبیدن آن سپاه

۱۰۰
سپاه کران بجنبید کیتی کران تا کران
ز پرواز بازان طفلل شکار زمین و زمان
سر بسر بیقرار **سر** دبدبه کوس ستاهی
بسیط خاکه زلزله و زلزله طبل شرنمای
قبه افلاک و توله براغوب پادشاه سلیمان
جنود حضرت نوری دخی دولت و سعادت
کامرانی و فرکر عظمت کیتی سنالی ایله
رکاب سعادت انتسابی کران ایدوب
ویکران غریخته عنان و پروب صدای چاوشان
و کلبانک دیران صاعقه نشاندن چار
طاق کون و مکان و خانه شمس روزنه
زمین و زمان طول مس ایدی و حالت ایت
کرامت شعار و حر سلیمان جنوده
منظور نظر اولوالابصار اولمش ایدی
سر کبریزان ملک زان نفیر از فلک چو
مرغان ز شاخ درخت از تنگ یکی قلم
آهمن آمد بموج زینکان در و جلوه کور فوج فوج
سر خرد خرده دانکه صراف بازار ممالک
امکاندر بو حالته بسیار حیران اولوب
بو ابیاتله تکلم و بو نغماتله ترتم ایلدی **قطعه**
زهی خاتم حکم جان پرور ترا سده جاه

دولت سلیمان مسخر چه جاه عظیمست ما اعظم الله
چه ملک کبیرست الله اکبر پس بومرتبه
جاه و جلال و طمطراق دولت و اقتدار آفتاب
کبی هر کون بر درجه یه وصول و ماه کبی هر شب
بر منزل نزول ایدوب چهره منازل و مراحل
سایه بارگاه فلک استبان من پر خال
و جناحین شاه راه علایم گذرگاه شهرت
فلک مثال قباب یحی با مال اولوردی
لواء ترناله کبی اولان محمد کبی سفلو ش نام قلمو تر بنده
ناید و قلم سبجون اند کلزنده میر روشن علی العجل محل
مزبوره بتنه سین دیو فرمان اولند و غیره
یادش سلیمان اقتدار حضرت تری مواکب کواکب
شماره توجه همایون بیور دقلزنده مزاجه سپاه
و حیو ش و مصادره دواب قیامت
خرو شدن منازل و مراحل زاده و زخیره
اندک و مواضع خیام مانند حوصله لثام نفاث
تنگ اولوب ضرورت غایبده و مضایقه
نهایتده اولمغین هر کس کرده ابنوه بی شماردن
جدالک اختیار ایدوب بالضروری تنهاک
لازم و جمله دن مقدم سر منزل مقصوده عازم
اولم ش ایدی اول جلدن لواء ترناله کبی اولان

ضمیمه

اولان محمد یک رکاب پادشاه کردون
جنا بدن دور اولوب بعضی نوردن تنها
عبور انگلی استصواب التمس ایدی
وزور بازو سنه اعتماد و سئوکت و تها متنه
اعتقاد ایدوب راه مقصودی طوب
کنش ایدی چون بر مقتضای رضای حاکم
ازل خطای احکام احوال بسر دار القضاء
قضا و قدرده مسجل اولم ش اوله
ورقم جفت القلم دفتر سر نوشت آورده
صدور و ظهور بولم ش اوله هر آینه عاقبت
کار و سر انجام کردار انکله انجام بول
کر کرد قضا از آسمان چون فرو کرد
سر همه زیر کان کور کستند و کر
پس میر فر بوز نهر دروه ده او تو اسکله
نام معبردن عبور ایدوب جمیعاً خدم و حشم
سفلو ش نام قلمو تر بنده قلمو شریک
اولد مکه کرده ابنوه بخوم امیر روزه بخوم ایدوب
میدان کارزار اسمانده حکم قران اولم ش ایدی
و دامن کردون نیکنون سفق لاله کوندن
طولم ش ایدی عکر میردن هر کس با شنی
کریبان خوابه حکم ش ایدی و زر داخل دیده

بصیرت نرینه غبار غفلت و خاک تر فراغت اکس
ایدی احوال حوالیده اولان کفار سیه روزگار
میر مزبور ک ذکر اولان محله نزلندن
خردار اولجوع فرصت بولوب و فرصتی
غنیمت بلوب ایکی او جیوز ملعون ضلالت
مستحون اول نجه میر مزبوری سببخون ایدوب
میر زخمناک و عسکر نیک نجه سبب هلاک
ایلمس ایدی چون خصوص کار شهر یار عالی
بتار حضرت نرینک سمع شریفینده واصل
اولد قده کمال مرتبه اضطراب و زنا بیت
درجه ده انفعال لرندن بر زمان سر بخیری
زانوی تفکره قیوب بیوردیلر که دبدبد
کوس رحلتیم طاسجه آسمانه صدای بیم
و با پس وطنطنه سکوه و سوکت و حرکتیم
سامع کرد بیانه طنین رعب و هراس
و برمس ایکن هنوز اعدای بد انجام غائله
انتقامدن غافلدر همی انستاد الله المنان
اگر اجل امان و زمانه رخس همتمه میدان
ویرسه ملا عینک بر وجهه حق لرندن کلنه که
عبرت نمای عالم و ضرب مثل بنی ادم اوله
پس همان ساعت حضرت میر سجاوت منقبته

منقبته خطا با فرمان قضا جویان وارد اولوب
خلاصه مضمون یمونی جواهر او امر له بولوب
اوز ره مستحون اولمس ایدیکه سنکه
لوار بوسنه یکی سبب معلوم اولاکه سفلیوس
نام قلعه قرینده ترهاله بکینی بعضی یاید قلمز سبب
ایدوب انواع فتنه ظهور ایلمس در سال
واجب الامتثال و وصول بولد قده بران
تاخیر ایتوب موضع مزبوره بیت سبب
اول زمانکه میر پر حشمت مقرر لرندن
نقل و حرکت ایدوب نهر در ده کنارنده
دالیووه نام اسکله ده قونش کیدی امر
سلطانی شرف وصول ارزانی ایلیوب
سندرج اولان او امر سعادت نفوس
هوسری اولد قده نهر مزبور دن عبور قصد
اولنمس ایدی اما اول نهر در یا ممالک
بر مرتبه طیفانی زمانی ایدیکه غواص اندیشه
عمقنه و وصوله دور و سبب افکار دقائغ
پسته کارنه اتصاله مجبور اولمس ایدی
همیشه دیوانه سان کف زنان و چوستان
و خروشان روان اولوب جهان صوری
طلبوغنه چقمزدی و مانند ایام جوانی و مثال

هنگام سادمانی شدت جریان کوزا برزد
هر روزی سیلاب بلا و هر کوشی دریای
عنا اولمدی اسرار گذراننده پیر عقل جبران
ور وینده نمایان اولان کردابنده فلک
فلک سرگردان قالمدی حاصل کلام
نهر مزبورک بو مرتبه طفیاض سیران اندکله
هر کس گذرانگک مواسندن چکوب
اگر حال بو منوال اوزره مرور ایدرس بو نهر
عبور نجه ایام و شهره احتمال عقیدن دور
اوله کوکدر دیوسر کجری زانوی تفکره
قوس ایدی بو واقعه غائله دن ماعداروم
ایلی بکار بکیمی و فرمان بکار بکیمی جمیع عسکر
لریله محل مزبورده جمع اولوب هر کس کجایه
کر مکره مسابقت و مقدم چکده کمال مسابقت
اظهار ایدوب واقع اولان فتنه و فساد
حد اعدادن افزون و دایره صاحب بدن بیرون
اولمدس ایدی چون میر والانت بو احوال
بو العجبه نکران اولد قده مزبور باساره خطابه
ایدوب بیور دیلر که اگر بو کار دسوارده
عسکر اسام منخلع الحجام اولوب هر کس
عبوره اقدام ایدرس اولانجه نفوسک اضلاع

اضاعه سنه باعث اولور زو ثانیاً بو معبر دن
گذر زمان قلیله میتر اولمیوب بی شیره
یادست هفت کسور حضرت تری طرفندن
معاتب اولماز محقق و معترف در پس امدی
رای رزین و فکر کرین اولدر که مقدمات بر نهر
عسکر لریله عبوری نعمت ایلیمه بده تم و تم
هر کس عسکر لریله عبورده مبدول الریتمه اوله
سویله که حال بو منوال اوزره اوله نی خوف
و خطر بو کرداب پراضطر ابدن گذران زمانه
میتر اولما سنده سیره حکیمه پس
بو تدبیر دل پذیر هر برینک کوکلنده پیر
ایدوب بیور دیلر که بو تدبیر صاحب نفایت
معقول و مناسبد لکن نهرک جانب اخوی
کفار خاک رک خوفندن خالی دکلد ریس
مقدما احتمال عبور بزم طرفزدن میور دکلد
چون میر پوهوس مزبور بودن بو که جواب
سبک سنک و بو منوال اوزره عذر
لکنی استیدر و مقام اعتذارده سرف
اجازت طلب ایلیمه ایتدیگر اگر اجازت
شریف ارزانی بیور لورس مقدما
بن کجین اندر دخی میر صاحب تکینک همت

والا منقبته آفرین ایدوب سرف اجازتی
روا بیوروب عبوره شروع اولند قد
اول نهر دریا مثال دن کوزه یکی یکرمی کونده الجی
میترا اولوب بی شویف و تاخیر سفلوش
قرینه وصول بولوب کفار بته روز کاره
فرستوبی خوف و خطر مانند سپه کوکس
کرو ب نزول بیور ستریدی **قطع**
کسی بگردن مقصود دست حلقه کند که پیش
تیر بلا پاسه تواند بود با رز و وهوس
بر نیاید این معنی بقلب آهن و با ترک سر
تواند بود **محموم ارسلان** یا ستاد بیزنده
خط ایدوب بی فرمان پادشاهی بولانته
نام قلعه بی محاصره ایدوب بعد کفار هزیمت
انار دن فرار اتمکله بر چینه قلعه الدر و غنچه
که رفته بیان **چکله در**
عمد مزبور ده دیار بودین ملک الامراسی
اولان محوم ارسلان یا ست که شجاعت
غایبه سنه معتقد و جلادت پرست بینه
بغایت مستند اولمغه شراب خوردن
لا یعقل و اوضاع غریبه سندن غافل اولوب
بصر بصیرتی پرده غفلت بسته و مزاج

و مزاج شقاقت امتزاجی امراض اغراضه
ضته ایدی دامن احوالی لوت هوایله بر رتبه
الوده و کالای افعالی دست ضبط و خطایله
بر متابه ده فرسوده ایدیکه گاه مجرمان لازم
العقوبته اخلاص مخلصینه لایق جزای سزا
کور ردی و گاه هنرمندان واجب الرعایه
ارباب جنانک جنایتنه مناسب اذالی
روا بیور ردی عین اعتباری جانب استحقاق
مشاهده سندن دور اولوب همواره
استغال له و طرزی تخصیل کمال ابدن اولوب
و انساب نسبی اکتساب حبدن
اعلی کور ردی و دائیاس فلان ابن فلان
دیوان استکباری سرخوب و بنداره
اورر بور ردی **سر** از هنر خویش کتبا
سینه راه مایه مکن نسبت دیرینه زنده
برده مستوای نام تمام زنده مکن مرده خود را
بنام از پیر مرده ملاف ای جوان مکره سکی
چون خوشی از استخوان **سر** باین جمله
ارباب دل و اصحاب موفندن اولمغ و خواجا
ایدی و میدان سخن رانکده شهر وارک
هوا سنده پردی اما مذاج اذعانه کیفیت

مدام کلام سحر پیام و نیت ط جام استعاره بجز نظام
خیالات رکبک و اندیشه خام کلوروی
اول اجلدن مجلسه ارباب معارف
و اصحاب لطائف کمنه او خوا میوب
توق بوقدن ایسه نور لوی یک دیو بزم
خاصی دوستان پیاله و حریفان نواله اولان
مفرد ابد الترددن طولش ایدی و شیخ کلامی
مراجنه موافق و هواسنه مطابق طرز
اوزره طرح ایدوب کوزل ساجم ظاهر
و باطن فولکزدیو قولون چکن اسقره صوح
صوح ایوانه جی اولش ایدی بزم خاص
و جمعیت خواصده شتم غنظ ایدوب بی ادبانه
اوضاع ایدوب استخاص صله بی پایان و عطیه
فراوانله اختصاص بولوروی اما شمس اولان
موکه عرفان و شمعان بوم التقی الجمعان حقیقه
هنکام عاطفت و نیل و ایام التماس اولنا
الکبیده و جوه عابسه و ابادی بابسه ایله
کانما اغشیت و جوهرم قطعاسن الیل مضموی
ظهور بولوروی اولدکه پادشاه ربیع سکون
اعدای دیو اوزرینه توجه همایون بیور شکر
پاستای مزبور دخی اعتقاد فاسدی کی رای

رای کاسدنه تابع اولوب و بنس الاستعداد
الاستعداد معنوی میں ظهوره کتوروب کندونی
فازورات خطراته التمس ایدی و بی امر
پادشاهی بولانه نام حربی قلعه اوزرینه
طوب جکوب کتمس ایدی
بسلطان بهر جا بلایی رسد زنادانی پیستوی
رسد حاصل کلام حد صاحب بدن بیرون
خزینة پادشاهی موعض اتمام ایدوب قلعه
مزبور به بی محاصره اندکده ساجد فتح آیین
ظفر دن بوز کوستر جب مکلده کفار خاک
عسکری شماره پشیدی و قلاع اسکانه
نامه نام قلعه اوزرینه دوستی دیو خبر
واصل اولجوع مرغ عقلی خسار تصرفن
اوجدی و عسکر ادراک سمر منزل تدارکن
کوجدی سدا بکه وار صیران و زار اولوب
بی اختیار راه فرایی طولش ایدی و اول
مقاده آرامی کندویه حوام ایدوب کتمس
ایدی پلان عسکر و مردان پرهنه اولان
دیران سیر دلان مومی ایله پاستاد
بومفوله حرکات حیانت سمائی ساجد
اندکلنده ایندیله که نامی پاست حضرت تری

قورقک کافرازد در بواند دگر تدارک
 نه مقوله فکر بدونه کونه اندیشه مستعد در
 بلور می سز بو کار دسوارک و خامت
 عاقبتن اصراض مناسب بکه امر واجبدر
 زبر استجنان پرهیز عموما و سدان عسکر
 خصوصاً مانند کوه سنج نابت و راسخ
 اولمق کوکدر تا که ارکان دل واپوان خاطر لری
 هر بادی بنیادله متزلزل اولمیه **قطع** مرد
 نابت قدم آنست که از جانرود که چه سر
 کشته بود کرد زمین همچو فلک همچو سبزه
 که طوفان بنزد از جایش نه چون کجنگ که
 افتد بدم و باد تفک **سیر** با خصوص که بومرینه
 زخمیدن صکره بو قلعه بی برا غوب کتد و کزدن که
 کفارتنه روز کار خبر داز اوله العیاذ بالله بو حال
 هنریت نشانی عسکر اسلامک مقصور
 شانندن فهم ایدوب **سیر** سعه
 اضلال بر مرتبه ارتفاع و استعمال بولکه هزار
 سال اب تدبیرله سکوت بولمق امر
 محال اوله کوکدر چونکه بو امر خطیره مباهرت
 فلنما مع کرک ایدی باری شروع اولندی
 بودا زهیه واصل اولمق خوار و زار میدان کار

کار زارده خاک ز اولمق جبات هزار سال
 دن بکدر و دوست و دشمن مبانشده
 کلکونه حجابله قزر مقدر میدان عدوی
 در ست روده خون شهادتله سرخ
 رو اولمق بوز اقلنی در **سیر** چوبازوی
 شمشیر داری قوی چرامی کریزی کجا میرد
 چه اندیشه داری ز شمشیر و تیر دوسه
 پارانی دگر خورده کیر ز ناموس نامت
 اگر سربه است **سیر** تو از دستار
 سحر به است **سیر** و دخی دیمدر که
سیر تکاسل استک ایت دست صونه
 دیمدر کلمه کلمه دوخته دوخته التک استین
 ایستنی باشه اورر طایه باشنی
 باشنی طایه **سیر** و اگر محاصره اند و کمر هصاره
 فراغت بهر حال لازم اولورسه باری
 کفار نجات محاصره اند و کی حصار او ز رینه
 دوش لوم و هر جانبندن ز بنور و ساعدای
 دینک باشنه او شالوم اولاکه حصار ی
 مزبور ی عسکر منصوبه کفارک النذن خلاص
 ستر اوله بعد رای عالی نه جانبه توجهی
 اولی کورسه صدور و ظهور بولازیر احصار

اسلامیه به قیامت زبون اولان اهل اسلام
عدم اعانت بی شبهه چنانست و عدم
دیانتندن ناسیدر هر که در و طرح
چنانست که بیست . دین وی از عهد امانت
بزیست . سکه مردم ز دیانت بود .
قلبی مردم ز چنانست بود اما پاستای
مزبور که طبیعتنه داردی خوف و خطر
زنایت مرتبه ده اثر اتمس ایدی و اصلا
بر احدک رای اصابت نشانند نگران
اولم یوب طربیع فراری اختیار ایدوب
کتمس ایدی **س** کسی که در زس
عشس همیشه در هوس است . نصیحت
همه عالم چو باد در قفس است **س** احوال امر
محاصره اندوکی هصاری و عسکر جباری براغوب
اسر غونه کلد کده انده محض تقلید ایله جتید
ایلدوکی مسجدی بهر حال قرال به فعال بو قلعہ بی
دخی الموع نه احتمالدر باری کنذی المله خواب
ایدین دیوب اعتقاد بی بنیادی کسی بنای
سست اساسن بر باد ایلیمس ایدی
و اول محله ن بقوب قلعہ بودینه کلد کده تمدن
صکره بودینه ضل کلدی دیو علماد الناس اهل اسلام

اسلامه کمال بیم و هراس و میرو ب همانند اکثر
کورک کفار ضلالت رهبر بودیاری الموع
مقرز در دیو دیوانه وار بو کونه کفار دن
خالی اولمزدی **س** کورت دولت از سر
رودناگری . اگر سیر با بستی ستوی رو بهی .
س بلی اول کس نه نک که پهلوی جیلتی
دیبا ی زیبای دولتدن عاری و افتاب
اقبالی مغرب زوالده متواری اوله هر آینه
دست تدبیری دامن ندار کدن قاصد و باران
نکبت سحاب فلا کندن متواتر و متقاطر
اوله کر کدر **نظم** کسی را که او کرد فیروز
بخت بماند بدو کسور و تاج و تخت .
کرس خوار کیرد بماند نرنه . بتابد بر و آفتاب
بلند **س** وقتا که کفار جهنم مدار پاستای
مزبورک فرارندن خبر دار اوله پلر هر بری مورک
مار و مار کس از در آتس بار اولوب کله
کوت غوری اوج آسمانه واصل و صدای
لین فی الدار غیر ناد یاری صباخ کیوانه داخل
ایلم کیدی و شبی بیست دن نهان
وسجان ولایتی رنه رختدن کیران کوروب
قلع اسلامیه دن پیرم و تانه و کستوس

و دستان نام قلعه لری الوب زن و مردون
 بر فرد تو میوب اسپر بند و گرفتار قید کند
 نگریدی **سک** کل امره سوف بخری قرصه
صنا او سبنا و مدانا مثل ما دلنا
رحوم ارسلان پاستانک سیت و جود
سنگ سیاسته سکست اولوب
 بزم فناده جرحه جام اجل ایله بهوش و شراب
غضب پادشاهیدن مست و مد هوش
اولد غنیدر اولد مکه شهر یار دریا شمال حضرتی
 مانند ماه کامل قطع درجات و طی منازل ایدرک
 اوسک نام قلعه به و اصل اولد قلعه همواره
 چشم انتظار لری شاه راه تر قیده چار و بودنا
 سر حدندن برار د لکر که دیومتر صد اجنار کینه
 ناکاه پاستای مزبورک خیال خام دانیدنه
 ناتمامی واسطه سیده صد و ر و ظهور بولان
 کار فاضل و جبر حوش سمع ستر بفرینه
 واصل اولد قده علواتش قهر و غضب کانون
 آسمانه واصل و دود کبود جبر و صحر
چشم ریایه داخل اولوب بیورد بیدرکه
 آسایش ستم بدکان رعیت ایچون
 عالم سیر پیده بود کلو کلفت و زحمته نخل و آسایش

و آراس مست محنت رسیدگان مملکت اچیلون
 بومنا بده مشقت و بلیتی تقبل انگدن مجرد
 عرض افراد رعیتدن بر فردک پای قراری
 خار از آراس تمکار کردن ریخته اولماست
 ایدی بوقانده فالدیکه اول ارسلان دیدکاری
ترسان آیام همایون و زمان مپونده صد
 و صاحب بدن بیرون خزینه بی موضع اتلافه
 القاید و کندن ماعدای حامی حمایت و حوزة
 صیانتده داخل اولان قلاع کبیر الا انتفاع النمانه
 سبب و ضعفای رعیت پایمال ارباب
 ضلالت اولماستنه باعث اولد اینست
 امه العزیز اول بی حیثیت و غیره سانی سببتم
 الیله بر جام مصیبت انجام بیند رینکه تار و ز
 شور خار پرشتوری روح بی فتوهندن
 دور اولما یوب بودیر مکافاتده اند و کی
 شناعک صورت مکافاتن بوله و عالم
 عالمیانه نمونه عبرت و الاموزج عبرت اولد
 هر سر سبک که او نشیند بجای خویش
 از دست روزگار به بیند سزای خویش
سر اول جینده امیر سعادت مسیر حقنده
 رعایت پادشاهی و عنایت نامتناهی

ظهوره کلوب بر مقتضای رای عالم ارا فرمان
قضا امضا بوا اسلوب اوزره صد در کتس
ایدیکه جناب سجاغت نصاب و بسالت
انتساب چاکسوار مضمار و غا و حیرت
فرای صفوف صنوف اعدا سنکه لواء بوسنه
یکی اولان فخر الامراسین معلوم اولاکه سنگ
حقکه رعایت بی غایت ستایانم و عنایت
بی نهایت خرد و انم ظهوره کلوب لواء
بودین بکلر یکی لکنک زمام تقبیدین کف کفایتکه
توکیل ایلوم و بیوردکه عسکر جوار و هیز بران
سیر تسکار کله الفار ایدوب ناموس
فرار سله اسلامیه بی اعتقاد بی بنیادی
کبی بر باد ایلین ارسلان نام روه جیانت
فرجامی دعوت ایدوبین و سر سقاوت
مقرنی بدن بلاد ت پرورندن دور ایدوب
دآت کابنانه اندوکی فدا تک صورت
خواسین کوستره سین دیوا امر عالیست
وبرات سعادت نشان ارزانی بیورس
ایدی ~~سیر~~ هر کرا اقبال توام آید از آغاز کار
بخت بار اقبال خدمتکار کردون ساز کار
~~سیر~~ اولدکه میر خجسته پیام پادشاه اسلام

اسلام حضرت ترینگ عیار مو اکب کو اکب
سکار لریله دیده جانی روشن ایدوب سلاطین
رجاسنه او جیوز دن زیاده پلنگینه پوست
و آهوسوار و کر کینه کلاه و دشمن سکار خدام
پرا حتر امله و سار تخت لوار لرنده واقع اولان
سپاه نصرت انبیا الهه جمعا بسپوز دن
زیاده صرف قلی ایدله کر و فر احتیامی سر حد
مبالغه پدیشد روب منتظر قدم پادشاهی
ایکین باب عالی چاد سندن ایکی نفو چاوش
ذکر اولنان برات سعادت ایا تله امر
پادشاهیسی ایصال ایدوب مندرج اولان
مژده سعادت مآثره و جواهر زواهر او امر معلوم
سیر نظری اولمس ایدی بعده اول اسراری
استعاره اول کفتاری بر فزده اجنار ایتوب
صدور الاحرار قبور الاسرار مضمونی ظهور
بولمس ایدی و بیک و همی که محوم اسرار
خیال و کنجور خراین قیل و قالدر بورازدن بیخبر
و بو کسور اسرار دن دور تر اتمت ایدی
دا اول محکده بروم فرار ایتوب پرستب زنگی
سلبده که ذواب کوعبدن نیره وار باب
غفلتک بصر بصیرت نندن خیره ایدی جمیع انصار

واعوانزیه رکاب دولت بآبی کوان ایدوب
اوستنلی بلغراد جانبین طنبوب کنت سردی
هنوز قلعه کبار روز کار دن رایت صبح
استکار اولامس ایدی قلعه مزبوره به واصل
اولد قلعه ایالی قلعه مواکب کواکب شمارک
مانند شهاب اماقب حوالی حصاره نازل اولد قلعه
خبردار اولجوق قرال بدفعال خیال ایدوب بحر حیره
ظالم و جسمه جان شیریندن ال بوشهر
چون نسیم سکار چهره روز کار دن پرده
سب تاری دور و جسمه آفتاب دامن
اسماندن اوسخ ظلمتی مهجور اندی امیر حصار
باشای سعادت رسو مک قدومندن
خبردار اولوب لوازم خدمت قیام و وظایف
مرحمت اهنام کوستوب حوالی قلعه بی مواضع
خیام و مواقع ستعار اسلام ایدوب نزول
بیوسر سردی بعده بادشاه دریا نوال حضرت بزرگ
اسلان پاشا حقیقده وارد اولان فرمان
قضا جویانترین اجوی ایلمک خصوصنده انامل افکار
در کار ایدوب بومسوال اوزره مکتوب ارسال
ایلمک ایدیکه حالا بوفیضه خطا با فرمان عالی شان
سلطانی مشرف وصول ارزانی قلوب

قلوب خلاصه مضمون میمونی بودین بکار یکیشی
اولان اسلان پاشا جناب والا نصاب
امر شریف وارد اولمق سزین پولانته
نام حرنی قلعه اوزرینه طوب چکوب حدود
بیرون مال میری اظافدن استنکاف
اکتوکی مسوع شریفیم اولمدر کور که
مزبور اسلان پاشای دعوت ایدوب
بعد التفتیس اوزرنده ثابت اولان مالی
نظمین اندره سین دیو بیوسر ایدو در حال
بوضوح صده اجمال اکتوب بوجانبی شریف
ایده سزودخی بودین بیکچر پیری اغاسنه
چهره رازدن نقاب احترازی رفع ایدوب
غافل اولمیه سین باشای حیدر سز پرده
رازه دمساز اولوب نخچر ضمیری ترک
وتازه آغاز ایدر نفقات سب شکاره
حسرات ناپایدارینه وجود ویر میوب
خار الفار له راهنی سد و خواه و نا خواه کرد
مکاننه رد ایلمیه سین دیو بر جریده سکت
تخریه کسپده فلنسر ایدی و خصوص منوب
مباشر تیچون مأمور اولان چاوس ترک
الدرینه تسلیم ایدوب مقام بنبرنده بوکونه

نصیحت بیور ستریدی که ساز خواصک بوراز
 محرمینده اختصاصی اولمد و غی اجلدن حالابوکار
 خطیرک زمام حصولنی کف کفایتکوزه موکول
 اتمه کی معقول کوردم کرکرکه سز دخی کمال
 اجناسطی سرحد مبالغیه اولو جملہ بتدره
 سز که کوشش نیم سحار که محرم اسرار
 از باز در بوکلشن رازدن بر شمه رنگ
 و بو استیمیه و دلکه کجور خرائن جواهر اسرار
 بورازک سرحد اظهارینه قدم دراز ایتمه
 دیوار سال بیور ستریدی انوردخی هر نه فرمان
 اولوزر سه هر ایتمه صلاح بندگانی متضمن و انتظام
 احوال چاکرانی مشکفل در دیوب اول مهتمی
 ذمت اہمترینہ حوالہ اتم ستریدی و خشن
 غریبہ عنان و پردوب راه مقصودی طنوب
 کتم ستریدی اما کار عالم بوا سلوب اوزرہ
 ساری و کردار بنی آدم بو سوال اوزرہ جاریہ
 میان آدمی پانده کتمان اسرار و اخفای راز
 بنای وفای خوبان طنناز کبی خراب و اکسیر
 اکبر و کبریت اصر کبی نایابد ز و احوال حاصل فر بور
 چا و ستر بایستی مسل الہیہ و اصل اولد قلزہ
 صحیفہ صفات لربن حیانت رقومیلہ و قوم و جویدہ

و جویدہ احوال لربن غدار کک رسو میلہ رسوم
 ایدوب جمال رازدن یردہ عجابی رفع اندیلر
 و ماجرانی کما جوی ابنا ایدوب طریق کفران
 و غدرہ کتدیلو و بوخہ عہود و حقوقی منزل
 عقوقہ بتور دیلو و کل سر جاوز الا تنہین
 شع مفہومین ظہورہ کتور دیلو **نظم**
 ستریدیستی کہ ہر سترازد و بگذشت
 باندک وقت در دہر زبان کست حکم
 کفت کان دو جزد لب نیست کزان
 سر بگذرانیدن ادب نیست **سر** چون
 بو خبر ہولناک کہ مقدمہ سپاہ مرک و طلا یہ
 سکر ہلاکد ز بیچارہ نک کتور ضیالین ادارہ
 و جیس صبر و قرارین پراکنذہ و آوارہ اید جب
 بر زمان تنذباد غموم بنیاد نہاد نہ ہجوم اندی
 و زبان حسرت و حیرتہ ابتد **سر**
 دیدی چه کورد چرخ ستمکار و اختر شش نامش
 مہر چه چرخ و چه اختر چه چہ شش **سر** وقتا کہ
 بادہ حیرتہ افافت بولدی بور حنہ سہمکینی
 سد و بوقضا مہر مک اندفاعنہ مد و طلہندہ
 افکار پریشان اطواری در کار ایدوب
 ایتدیکہ آیمانہ جانہ کبدم و مجباد در درون

د حال د کرم کو نیم کیمه تقریر ایدم **س** بدر د دل
کرفتارم د وای دل نمیدانم **د** وای در د دل
کار بست بس مشکل نمیدانم **س** اخلاص
بویاره نینه کند و دن غیره هم از بویوب گاه
ایتدیکه چونکه افتاب اقبال در جبهه زواله بیدی
و سپهر فدار و روزگار **س** تمکار **س** پیوه
غدر و انتقامن استکار ایدی صواب بود که
دامن قناعت و فراغت نسبت قلم و تاج جاه
و جلالی ترک ایدوب اختیار غزلت طالب
و انزوی خلوت راغب اولم **س** از فتنه این
زمانه **س** سورا نیکن **س** بر خیز بهر جا که توانی بگریز
و ربای کویختن نداری باری **د** دستی زن
و در دامن خلوت آمیز **س** و گاه ایتدیکه
که ملک کوه سنی که حقیقتده سلطنت
بی زواله کتور و بی نام و نشان
با برهنه و عریان قلم و راه سیاحتی طنوب
رجال غیب مثال دیده اعبانند نهان اولم
س جمله دنیا رکن تابنو **د** چون گذرانست
نیز در بخت **د** مملکتی بهتر ازین سازکن **د** خسته
ازین حجره دری بازکن **س** و گاه مرغ افکار
پریشان روز کاری بوهوده پرداز و بونویابه

نویابه دمساز اولوب ایتدیکه حالا امیر آخوز
اولان و نواد آغایله که سرف تقرب پادشاهی
سرفدر نجه دمد که صدق و داد و دعوی
اکتاد دن دم او رین اولی بود که انزک
صوبینه **س** بدیز غریبه عنان و یرم و ایتدیکه
بودمه فرهادکک ایدوب جان سرنی
چنگال غضب خسرو ایندن انزک سفا غیبه
قور ترم بو تدارک جمله دن سزاوار و جنگ
اعتبارنده کامل العیار بولنوب بر سب تارده
فراز انگک او زره قرار ایلمس ایدی **س**
در مانده حکم قضا از قضا کر بخت زد طعنه
جا هلی که فلان از قضا کر بخت **د** چون از قضا
گریز تواند کسی که بود **د** دست قضا عنان کنس
او هر کجا کر بخت **س** اما خاطر محنت مقاطره
ظهور ایتدیکه اسرار فرار مدن یکجری اغاسی
خبر دار اولور سه فقرات **س** شکار له
بنی گرفتار انگک مقرز و مرغ جان تکاری چنگال
از اید لرندن خلاص غیره میسر در د یوب
اول کجه نفس بو دیندن مار تنوس محله سی
نام محله به بر طریقه آتس بر اقمس ایدی
و یکجری طایفه سی آغایله اول واقعه غایله نک

دفعه مستفول ایکن خدا مندن بر قی نقری رهبر
ایدنوب عزم راه التندی و تیغ و کفن بردن
پادشاه پیمان چو سس سمتن طنوب کتدی
وقتا که فریاد اغانک **س** ملاقاتیله مشرف
اولدی حضور لرنده حال زار دردی شمارنی
بر وجه شرح ایلدی که اگر سنگ خاره
بر ذر سین استنه تا پیرندن پاره پاره
اولیدی **س** با هر کسی که شرح دهم داستان
خوبین صد داغ تازه بر دل ان ناتوان نهم
س چون سارالیه آغا بواحوال پر طالی صفا
اندی و کانون درونی سوزر قتل پر حوریت
اولوب ابتدای ای بیچاره بوسیلاب اضطرار
راهنی **س** و بود در دلسوزک سفاسنده
اولور **س** وزیر اعظم حضرت نرینک جناب
والانصا بلندن حاصل اولوز والا غیر متوده حلقه
کوب اولمق همانا صوق دمورد و ملکر پس
امدی رای رزین و فکر کزین اولدر که درگاه
فلک استنانه چهره نضری خاک الود و باب
سعادت مآبیری ترابنی محل سجود ایدنوب
امان خواه اوله سین باسد که جبل المثنین
تیریر لریه بو کرداب اضطر ایدن نجات بوله سین

بوله سین **س** جو در طاس رخشنده افتاد
مویه رها ننده را چاره باید نه زور **س** چون
هزار اهتقار و اعتذار له وزیر اعظم حضرت نرینک
حضور **س** بفرینه واصل اولدی لرنده چی نتم
کنان زلال خطابی زهر خند عتابله الوده ایلیوب
بیوردی که باست حضرت نری آیانه و جهله و پائی
خالی قیوب بوجانبه توجه اند و کز و عجیبانی فرمان
س لطانی حونی قله به طوب چکوب
ذات چنانت صفا نگ مفضنا سنج دامن
فراری بقمفله برج قله اسلامیه بی کفار
خاک راه الدر مقده نه خاطره به خدمت بود که
و قامت عاقبتن شاهده و سامت نتیجه
معاینه ایدر سین و بو واقعه دن صکره راه
اعتذاره و چی کیدر سین همنوز دل پر غلگده
داعیه نجات وارد رهیمی و امید وار سو که
اوقاتک **س** لمانه که ایلیمی **مصراع** سوای
خامی خسته فکر محالی کرده **س** امدی معلوم اولدی که
پادشاه داد کسره حضرت نرینک **س**
صفحه فرمان قضایان سیاستی بر وجهله
تقریر بولسد که احتمال نجات داره امکان
دور و خاطره شفاعت **س** هر چه اقتداریدن

مجبور در پاستای پریشان اطوار دخی سبب
 الخراف روزگار د باعث جرات کفار
 خصوصاً بعضی مقدمات فاسده اچلیچون
 جواب لنگ دکلمات سبک سکه
 آهنگ اندکده محک قبول کرده کم عیار و میزان
 اعتبار لزمه بمقدار بولنوب بیوردید که اول
 محله پیمانیه جباتی باوه سیاستله طولدی
 و صوجان تمسیر بر آنله طوب سری در حال
 خاک سپاهه غلطان اولدی **س** سری
 کونیا به بقیصر فرود ز خواری خاک ره افتاده
 بود **س** عاقبت سر پنجه سیه اجل جسم
 هوسناکنی چاک اتدی و نجه ار زدی خاطر
 غمناکنی ز بر خاکه دفن ایدوب کتدی **س**
 چنین است آیین این که مننه کاخ که بر تو شکست
 کاهی فواخ بسی آرزو ها که در دل بماند بسی
 پای امید در کل بماند تنی سوز سودا دماغ
 بسی نماند اتشی در چراغ کسی خنندید در
 طرف کلتن کلی که نگر است در ماتش
 بیلی نماند جهان جاودانی بکس خدای
 جهان جاودانست بس ولایت بودین ملک
 الامراکی بیغمانی اعلام و کول باستی نام موضعه

در ننگ اندکری مقام در که جنام ایرام و عالم
کلام او زره وضع اولنمدر
 بزم روزگار زور کار و خمخانه سپهر بیزاره
 دهر غدارک کاری بو اسلوب او زره به
 جاریدر که ساغر کستان بزم دولت و جود
 چستان جام سعادت اولنردن برسین
 هر بار که در دنگبسته خراب و مست در هوش
 شراب انقلاب ایلیه در حال بزم نشین
 اقبال و عشرت کزین جاه و جلال اولنردن
 برسین دخی ساغر دمانی و صیبای
 کارا بندن بر وجهه خوش حال ایله که نوه نوت
 نوستی و کلبانک جوش و خروش زمین
 در زمانه ولوله و خم نیکون آسمانه غلغله صالحه
 کر کرد **س** چنین است رسم سپنجی
 سرای بکی چون رود دیگر آید بجای
س و دخی جام پر صفا و مدام مصفا سی رنگ
 خور سید آسمان و غیرت شربت جهان
 اولان بر اینجمنی که صحبت صوکه کبی پریشان
 ایلیه هر آینه بر بزم سبانه و بر مجلس خروانه
 دخی پیدا ایله که صدای ساز و غوغای مستانه
 زهره زهره بختی و پیر روسن ضمیر فلک متفکر

اوله کرد **نظم** چنین است کینی فراز
و نشیب • یکی شادمان دیگری بانسب •
سر اولد که پاستای کامکار مرحوم ارسلان
پاستانک چنگال شیر سبازند **سکار**
اولد و غندن خبردار اولد پیر و چهره راز دن
پرده موافقی دور و دامن مقصود دن خار
غوابی مجوز بولد پیر دیر بودین با سالفنک
خبر سرت اثرینی که مانند مرغ لامکان اسپانه
سینه لرزنده پنهان ایستریدی در حال
جمیع اعالیبی دیوان عالی پیرینه احضار ایدوب
اول کبج نهانی خصوصنده ارزانی بیوریلان
برات سلطانن مانند صبح صادق افق کریانند
سارق اولمش ایدی دغره غزای طفرانند
زوایای افلاک و جنایای کره خاک نور
سر دورله طلوش ایدی **سر** نامه آمد ز دیوان
ضدیو جم سیر • مرده اقبال می بینم در و نش
سر سر • فرق جان زین مرده بر فرقه رسید
و وانگهی **سر** سر غم ابروی عدم آمد مقف **سر**
چون بو پیغام سعادت انجام مانند من سار
غائب و حاضر و مقیم و مسافر میاننده دار
اولدی جمیع اجاب باب سعادت مابریه حاضر

170
حاضر و جمله امرای پر شکوه کرده کرده معروض
تمنینه جمع اولوب چهره عبودیتی سوده
وجه اطاعتی خاک خست و غله آلوده اند پیر
و خدمات تمنیتی ادا ایدوب ایتدیله هر نقد
آمالکه یوتنه طلبده قال اولمش ایدی **سر**
پروردگار که دار العیار روز کارده مسبوک
و نام نامی و اسم سامی کوزله ضربخانه ظهورده
سکوت قلند روز کار ایدیکه ابا علوی
واموات سفینک از دو اجندن بو گونه
نتایج سعادت مزاج مامول ایدی حالا بجه ایدوب
مسج رحامه التجاده احمد لله الذی فضلنا
علی کبر من عباده کلماته مشکلم و بلبیل جانکه نفه
سرای کلستان جهان گذرانند **مصراع**
اعطی القوس کف بارها **سر** نغایتله مترنند
سر توی از نتایج فلک بادکار همه عالمند
از تو امید وار • سواد خیل این بوم زیر وز
اگر تو نباشی بدین قوم **سر** چونکم ساد
اقبال مرات روز کار دن یوز کوستردی
و سانی مسرت و شادمانی بزم فرحت
و کامرانیده مراد او زره ال و یردی تاکه مرغ
جان کلزارش و شامسار به نده اسپان

ساز اوله دستا به باز روان فضای لامکانه
پرداز قله مانند طاعت حضرت و اهل المواب
ذمت همتمزه لازم بلکه واجب که مقام عبودیت
دائم و استانه اطاعت قائم اولاد **نظم**
ترا بند کانیم از جان و دل ولی بندگانی ز خدمت
مخل و دو جا دست بندیم همیناز یکی بیس
تو دیگری در نماز بود واجب و فرض بر ما دو
کار زمین بوس تو سجده کرد کار
پاستای حاتم حضرتی دخی زبان لطف
و دمان معذرت برده هر برینه حومت و عزت
ایدوب بیور دیکه بجهت غر و جل جواهر زده
اهل که کان امکانی محل ایمن ایدی بی یته
سعی و تقب سک طلب در سینه طریقه
میسر و مسرت اول در انشاء الله تعالی
همت و الا نهتم بونک او ز رینه منعقد در که
مهار عدل و دادم بنای امن و امانی اول مرتبه
بانی اوله که با جوج ظلم و اعتسافه عدل و انصاف
سد سدید و آب شمشیر فضا تا تیر مدن
آتش فتنه و غبار بلایا پیدا و تا بدید اول
کر که **س** کنم پاک از اب شمشیر تیز
ایمن فلک فرخنده کوس سینه **س** اوله که

اوله که شهر یار کردون و قار سلطان سلیمان
سکندر استار حضرتی کتو فرجه بنانی
دجاه و جلال کیتی ستانیده قلعه سکتواری
محاصره بیور دقلزده حضرت پاستای رستم
صا به و ولایت فرمان ملک الامراسی
مرحوم سلیمان پاستا به سز که یار بودین
و دیار فرمان بکار یکیلری سز تحت ایا لکنوزه
اولان عاکر حضرت مائزله بر مناسبت
محلده در نک این سز تا که عدوی حیل ساز
پای طعنه برین و امن او بدن در از ایدوب
اطراف ولایت ترک و تاز ایمیله در دیو فرمان
اولنمس ایدی بر مقتضای فرمان غالبان
مدی الیه سلیمان پاستا صاحب سعادت
حضرت بله او ستنلی بلغزاده جمع اول سز
اول اناده بر مقتضای تقاضای قضا فریور
سلیمان پاستا نک صحای و جودی
سپاه اجله طار و تاب و تب حوارت
تقدیر کانون درونی آتش بار اولوب
مرغ روحی فضای لامکانه طار و اسپانه
عند ملک معتزده مجاور اولمس ایدی
س چنین است دستور این زال پیر

که زهرت دهد چون چسبند **سیر** جبینی بنویسد
آن بیوفای که آفرین زرد سپید بر قفا **سیر** چون
حضرت پاستا بود واقعه جرت نمایی دیده
عبرت برده تمام استاید جگ بر زمان **سیر**
تفکری زانوی بجزه خود پیر و امرای ذوی الاقطار
کردن هر بر بنی صیور دیوانگانه او خود پیر انامل
اندیشه ایله هر برینک بنض قابلیتین طوب
ستوفای مزبورک بر نه نه مقوله گفته لائق
و سرت دولت نه اصل صاحب همگ
مراجه موافقت تفکر تمام و اندیشه مالا کلام
اندکدن صکره لواد انطالیه یکی اولان قرا مراد
دیگر مودف امیر سعادت محفوظک روز
بختی سفید و کوبک طالعینی سعید بولوب
مرحوم مزبورک بری میرت را لیره توجیه
اولنماق رجاسنه در دولت صوبنه عرض
بیور سیریدی چون مفهوم عریضه ستره یار
عالی تبار حضرت تکرینک پایه سیر بر کردون
نظیر لرینه عرض اولند قنده بی تسویف و تأخر
حیز قبولده جای کیر اولوب ولایت قرمان
پاستا ننگ زمام تقلید بنی میر مزبورک
کف کفایتنه توکیل بیور سیریدی پاستای

پاستای کامکار حضرت لری دخی آبا مفهوم عرض
اعلام اولند دخی طرز او زره محک قبولده
تمام عیار می کله و با خود آینه روزگار بر غیری
صورتی اسکار ایده دیو دور و دراز افکاره
ایکن برید سعادت نویدت دمانی و سیر
فرحت سیر کامرانی است هرا اقباله
یوز کوسه توب بو مزوده همایون فانی
خاکها پلرینه ایصال ایلمس ایدی در دولت
بوما موکک معبتون اولما سندن تمام مرتبه
سرد و اولوب وظائف سکری موصی
ادایه انها ایدوب ایتدیله **سیر**
خدا که هر چکب کردم از خدا بر منتزهای همت
خود کامران شدم **سیر** مزبور مراد پاستا
دخی حضرت سعادتک امدادیده اسمان
آمالی قطب مراد او زره دائر و استهباز
جاه و خلاجلالی بال اقباله طایر کوروب
در حال پایی استیجالیه کلوب صاحب سعادت
حضرت تکرینک انامل در پاستا نل لرین لب
تجلیله تقبیل ایتدیله و هزار اعتداز اظهار ایدوب
ایتدیله **سیر** بی لطف تو من قرار نتوانم
کرد احسان ترا ستار نتوانم کرد کبر برتن

من زبان سود هر مویی یک شکر تراز نتوانم هزاره
کرد **س** منت الله که معاونت همت بی نایبگوز
و مظهرت عنایت بی غایتگوزله سهم مراد
هر ف حصوله و اصل و آبیاری جوید سبحاب
ادرا کوزله بنال اقبال میوه مقصوده منواصله
س بن نه خاکم که کمال کمال کرمه لایون اولم
کنند و خاک قدمک کند و کمال کرمک **س**
چونکم نوع و سن ناموس منصفه ظهور ده
اصن وجه او زره جلوس اندی فی کمال
انتظام کلیات امور و موفقات مسمات
جموره شروع اندیلر و فرمان عالی شان
سلطانی مقتضای سنجه در نک خصوصاً
مساورته مباشرت بیورد و بابتدیلر
ایا مواکب نصرت منقبله نه مکده در نک
آنک مناسبت تا که کلاب ضلالت نقاب
مانند سلاب هر بار که اقسن آنکه ستاب
ایلیه ر عسکرا بنوه و کرده کوه سکو هده
راهلرینی سد و هر جانبدن عنبار فتنه بی رد
قابل اوله جمهور امرای صاحب رای مراسم
خدماته قیام کوسر و بابتدیلر که حالاً قرال
بدفعان سکسن بک مقدار عسکر هر نیت مالله

مالله یا نوق نام قلعه فر بنده طابور قور مستدر
و دزیری اولان غروف دیکله مودون
ملعون ستقاوت محفوف دخی التمس
بک مقدار کفار جهنم مدار له قومه ران نام
قلعه قور بنده او تور مستدر پس عدوی عزیمت
سیرت بالذات پادشاه ملک و ملت
حضرت پدیده نجار به به نیت التمس اولاصلاح کار
و منافع بسیارانده در که در نک اولمغه
محل و مناسبت قلعه بودین اولمق لازم بلکه
واجبدر اما صاحب سعادت حضرت تکریمه بویبه
بغایت بد و راه صوابدن هزار در حله سبتود
کورینوب و محک اعتبار لرنده کم عیار
بولنوب ایتدیلر که حالاً دشمن و لخر استس
ذکر اولنان مقدار عسکر له حاضر باس اولمق
حصار استواره التجازی ایجاب ایلمز
بلکه نقطه وار د اثره کار زار ده محکم و حینار
کرد از استاهراه انتظار ده نایبت قدم اولمق
اقتضای ایلر **س** اگر رو بتابیم ازین رسختیز
دکر چون توان برد نام سینه **س** زیرا اگر
دشمن بدخواه قلعه منبعه بی پناه اند و کمزور
اکاه اوله مقرر در که عسکر اسلامده قصور

و نهایت مرتبه ده فتور فهم ایدوب هر آینه
دیک طعی غلبان و اطراف و اطراف ولایتی
تالان آنکه کر کرد مردان مرد اولاندره سبب
و سیران بیست بنرد قلنا نره و اجبره که
معه کارزاری شهر و بازار بکک کرک
و قلب آهن مثال و رو بین تمنائی دیوار حصار
استوار خیال ایک کرک تا که نایزده نکست
و صلابتتری هر باران بی سامان مضمحل
و ارکان دل و ایوان خاطر لری هر بدی بنیاد
متزلزل اولمیه **سر** حصار بیان مغف و جوشن
استند دیوار سخت و در آهن است بجایی
نباید درون آمدن که نتوان از انجا برون
آمدن **سر** با خصوص که پادشاه جهاد معتاد
حضرتی کتواری عا کر انجم تعداد له محاصره
ایدوب کر جهادی میدان اجز ناده حکم بند
انتمس ایکن لا یقیمد که مانند زراغ و زغن
راحت تن و اسایس بدن اچیلچون
در و ن شهر بنده طالب و سرای قصه
بلنده راغف اولوز حاصل کلام مقصود
و مرادم اولدر که قرال ضلالت ماکه قریب
حکے دعایم خیال اراسته و قویم شعار اسلامه

پیراسته ایدوب محازبه و مقابله نیتنه
او تورالوم و مانند سیر اول ملعون ضلالت
رهجه قرستو کوس کر و ب طور الوم
سویله که اول خنار بر ستفادت پذیر بالا
وزیر دن ترک و تازه آغاز ایدو لرا نه ست
اند مع سیاه نصرت پناه و دلیران صرص
استباهله نخت بدکار لری کبی روز حیال لری
عصر غبار میدان کارزار دن سیاه و کرده
بی سکو هرین عقل پرستان و صبر بی سامان
کبی تباه ایدو لوم چون پاشای بنرد اندیشه دن
سیران اهم بیست بو تدبیر و لیدر استبداد
و لب اطاعتله زمین خدمتی بوس ایدوب
ابتدیلر **سر** ای هر و نه نتیجه رای منیر تو صل
کرده عقده های جهانرا ضمیر تو **سر** فی الواقع
جوهر حکمت مائز که سبک بیانه کسبیده
بیور لمسد اذبال کالندن احتمال ریب
و غنار غیب پرده نشین حجره غیب زهر فرمال
لازم الاذغانکه **سر** چشمه دماندن مجرای بیانه
روان بیور لمسد در و ن دلدن چاکر
و جان و کو کلدن فرمان برز پس هماندم
زیر لوار کرد و ن استقلال رنده اولان سیاه

قلزم استنابه و ولایت فرمان و لوا بوسنه
 عکرینه بنیسه و تا کید بیور و پیر که استنلی
 بنواد فربنده کول باستی و بیکله مووف صحرا ده
 که میدان اهل کبی بی کران و صحرای ازل کبی
 بی پایاندر درنگ ایده بر بر مقتضای فرمان
 عکر دریاستان اول محله جمع اولوب
 پلنگان کوه جنگ و زنگان آدمی رنکله بردرنگ
 ایلمک بریدیکه غازیان دلیران سیه ولانه
 کوه و دست ولایت مانند خلوت اهل غزلت
 بغایت تنگ و نهایت مرتبه ده اندک
 اولمس ایدی و روی زمین سایبان
 بی پایان صد هزار آسمانه پرا اولوب و اول
 صحرا دن قریب و بعید خکاه سفید و اسلحه
 هدیدون دریای موج خیز و عمان کف آمیزه
 دنوب لنگان روز قتال و سناوران
 جنگ و جدال دن طلوس ایدی چون درنگ
 امور نی تمام و جمعیت احوالنده اهتمام مالکلام
 بیور دیر همواره غازیان کرار و جبارزان
 ممتنع الفواره هزاران نواز سحر و سحر همیشه
 جووه عطار بدن انواع بخت سحر ایدوب
 کفار مجاردن باس کتورانه ایکی بر اولمز

اولمز بسلی که و کی احسان قلنوردی و اول
 کتور انک پنجه دلنواز لقلایله او طعن سنان
 و ضرب تیغ براندن مجروح اولانه برهای مرهم
 صد هزار دینار و در هم تقیین اولنمس ایدی
 و پونده قودب دستمن بوزان غز انک
 تبارله اهو اللدی دوز لوب سردار لرینه
 بادشاه سیمان حتم جانبندن طبل
 و علم النمس ایدی الحاصل مردان و دوشیرال
 بیسه بند و حقه غنایت بی زبایتلری
 بر غنایت و اصل اولمس ایدی که غازیلر جان
 و دلان بولنده اولمکه جانر و پروب و او غریزه
 جان و باس اوینا یوب کون بکشنه عدوی
 مرک معاشدن پنجه یوز باس تراست
 و کولکدرندن کچن برار دالر تراست اولنوب
 پادشاه عالمیناه حضرت تبرینک خاکیا پلرینه
 ارسال اولنان باس دانه خستخاست
 او فر و کوندر دکلری دلدک کشته لرندن
 بسته لافلک اخضره همرا اولمس ایدی
 کفار خاک رس باس و النان دلان
 جان و کولکدن رنجیده و مانند کور و نخچه
 میدان سیه کبر لرندن رمیده اولوب

کولکدن کور الوب کولکدن بولکندن بند اولنوردی

بیکده برینک صورت کلجک یوزاری قالمیوب
غازیان روز و خانک عربده سندن
هربری برکوتسه ده ماتم زده و بر فحوی مغزای
کرم تنفرت من فتوره بر آکنده
واوراه اولم لریدی صتی بر قج دفعه قرال بر فعاله
اگر ذات جیانت سماکنده بر مقدار سال
و غیرت و جیتدن ذره دکلونتان واریه
کله سین و میدان کارزار ده طعن و ضرب
و آیین حرب بجه اولور کوره سین و اگر
افساری استکباری سر پنداره اوروب
بنم ایانمه کلمکدن عاز ایدرسک اولقدر کواکل
الچقنی ایدوب هزیران دستمن سکاره
سنگ ایانکه و ایتموز در ارسک طابور کدن
هقوب مردانه میدان کله سین والاسمدن
صکره صدکدن زیاده حرکت ایدوب چریدن
طیره جقمه سین دیو جزا رسال ایلیم لریدی
بما اما چه اگر چه کفار ضلالت سیما بر قج کون
میدانی ترنا و موکه مردانی بی غوغا بولوب
ولایت پادشاهی هر رو باه لی انتباهک
صید کاهی طن ایدوب که و بیکاه مانند زاغ
وزغون هوای فاسد لرنده پرواز و مرغ

و مرغ حومه مخلب تو قرض و منتقار تا زنی دراز
ایتم لریدی اما چنگال غضب ساهین
و دندان کین دیران سیر آییندن خبر دار
او جلق بر مقتضای فحوی او اجاء اطی و ذهوی
الباطل چاه خموله داخل و بته اثر وایه نازل
اولم لریدی **سر** نخورده غزالی که سیلی
سیر کند جلوه در رسید کاهش و لیره
نه دیده غزالی که چنگال باز خرامد سوی
اسپانیش بناز کسی کونکرده زور یا کذر
ندارد ز طوفان دریا جز **مرحوم مفقود سلطان**
سیمان حضرت تبریک مرغ روح بر فوج
سکتوار محاصره سنده عالم بالایه پرواز
ایدوب **سلطان سلیم خان** تحت سلیمان
جلوس اندکدن صکر حضرت پادشاهی
کامکار مجیه بودینده قرار اند کلریدر
بوروز کار زور کار و خمیازه سپهر غدارده
بر مردک ساغر عالی باده جاه و جلالة عالی
اولم که غایتت سراب زوال و باده
انتقاله مست اولوب پیمانہ حیاتی جرعه
تقلبات طولیمه و بر فردک کلستان آمالی
نسیم کمال و بنم اقباله سر بس

دختم اولوب کمالین بولمکه اخلام تمذ بادخان
اجرانله بزوده و صرصر قهر روزگار بی امانه
افزوده اولوبه **سر** چنین دستور چرخ
کهن که چون سر بر آری برادر زین دین
لاجوردی سرای دودر زدنال مطرب
سد نوحه کز **سر** اولدکه مرحوم و مغفور سلطان
سلیمان کیتی ستان حضرتی عسکر
انجم شماره ناله وار قلعو سکتواری اداره
انتمس ایدی مسیت بهمانی وار اوده
رحمانی اول درخت باغ سلطنتک برک
جیاتری بادخان فنا یله ریزان و طائر روح
په فتوحی اسیان فنا نشان دینا دن
نسیمن انجمن عقبایه کریزان اولمغه منقول
اولوب تنخی مالک روی زمیندن
فراغت ایلوب شاه باز همت امانی
شکار رحمت رب العالمین ایچول
صوب فضای فردوس برینه کتمس
ایدی و سرایه روح که بی ریب و مین
حضرت می بردواه دیندر زمان ادا و اجل
معینه بتمس ایدی شهر بند وجود شریفین
سپاه امراض اداره و حصار استوار جیاتری

جیاتری سکر و ک محاصره ایدوب قلعو
بدنری انتمس ایدی و مانند مهر سلیمان
اهر من زمان بی امان الله کم قلتمس ایدی
بو اسرار نهان و بو ماتم قیامت نشانی
وزیر اصف رای و سکنه ارا حیدایت
حضرتی که دوا ای عالم اراسی اصلاح مزاج
عالمه داروی نافع و اساس بدیع القیاس
تدبیر قضایا تیری باخوج فتنه و فساد
سدید واقع اولددر حسن تدبیر و رای
دلیند برینه **سر** ابر پرده اخفاده مستور
ایدوب پادشاه فریدون منتمس سکنه
دانش و شهر نشاه نوسروان شان
قیصر بینش وارث تخت و تاج خلاصه
شایخ سلاطین ملائک مزاج مرحوم سلطان
سلیم خان حضرتی صافه چهل روزه دلا
مفکرهایون و اوردوی سعادت
مقوده و اصل اولجه کاکان داد و دهن
دولای بینله قلعو سکتواری که قدم واصلت
و استحکام متاننده کوه زین کبی حکم و روح
آسمانله توام در قید تنجیره چکوب بر مرتبه
شاهت و مهابت و بیس و پده اولان

عسکری حفظ و حراستند بر منابه ده کفایت
اظهار ایلمت لریدیکه عقل سیر که خلاصه تا سیر
و تا شرفک مستدیر در بوند سیر دلیند بر دل
واله و حیران وادی مجلته سر کران اولمده
سر شهران جهان را بنا سازد کزیر بزجمع دلیران
و دانا و زبیر دلیران بسیمیه کپونده جای نکه
دارد شش مرد دانا برای **س**ر چونان سود
نائب شهریار شود ملک ویران و لشکر تابه
سر چون سلطان سلیم خان کامکار تخت
سپه ما بنده قرار اتم لریدی و ارکان دولت
و عا کر صاحب نصرته مفرقه سلطان
ویای تخت ال عثمانی اولان مجیه قطنینیه
کنند لریدی حضرت صاحب سعادت
مصطفی پاشای حاتم طینت و بر یکی خصلت
تخت ایالتکرنده واقع اولان عا کر نصرت
منقبته کفار همزیمت شعارالدونخی کستوس
و دیطان نام قلعه لر او ز رینه هجوم ایدوب
صدوت هیبت مردان سبجاعت طباع نصرت
التامعدن بر خواهی ظفر نمای بر هیبون عدو ابته
و عدو کم بصر بصیرت کفار خوف و چرندن صبر
و ر و ز بی فیروز خاژدن سهم و هر سدن تیره

تیره اولوب بی مستقت و مجاهده آن واحد
دارد پس مستبت حضرت خالق حصارین
مزبورینک تشخیرنه منعتق اولوب مزبور
کستوشه کماکان تقوات تدارک اولنوب
غایت محل و مناسب برده واقع اولمغین
ابقا ایلمت لریدی اما فر قوم و پطان کفار خاک
تربیب اولوب صیانتنده کمال عسرت
و ابقاسی دخی لی منفعت اولمغین چپوستی
صبر جو شس و دریا فرو شده در رود یواری
کالعه صحران کالعه صحران المنفوسن تار مارا و طرس
ایدی و صبر و قرار عا شق سید او دپان
مهر و بیان غرابگی ان واحدده کان لم یکمن
سینانده کورا درجه سپه بولمس ایدی
اول محکدن رکاب دولت انتساب
کران ایدوب مجیه بودینه روان اولوب
شهریه لطف و عا طفته مفاروق خلا بقیه سایه
صالوب اسپانه سعادت نت نکرنده
قوم لریدی هنوز مانند بدر منیر چپیندی
کرد راهدن یونمدین و سر حضور بری کرده
یا لسن اسایت قومندین احوال نظام دامو
انتظامده اهتمام مالا کلام اظهار ایدوب حکیمانه

احوال مملکتی بود قلدیر و اصابع اندیش بره نبض
 ولایتی طوئدیر کوز و دیگر که مزاج رعیت اعراض
 حادثه دن مختل و طبیعت اهل ولایت امراض
 عقاید فاسده ایله اولمیس و داری و دیار
 استقلرتیکه سی کبی اهل بدعت دار باب ضلالت
 طومس میان اعیانده سررشته اجماعت
 وجبل المین مدت حضرت صاحب تربیت
 انقطاعه بوز طومس و هر دیار دن تسبیح
 و ستمنی استقلرت قدومندن و اطراف و اکناف
 کور بنکی اهل ضلال ابد الذک همچومندن بزرک
 و کوچک طریق استقامتدن منفک اولوب
 سبیل سقامتده میل اتمس **سر** کی الوده
 مست و کیمی عربان کی اسرار له حلوا ده چیرا
 فجور الایستیده لب ملوث قومرا دار و ناپاک
 و مختل و ولایتدن دم اورر هر بریسی
 ولی محتاج اولوسی و درسی **سر** چون حضرت
 پاستا بو احوال غریبه بی تمام ایتیدر و اعیان
 ولایتدن بو احوال بو الجبک سببندن
 سوال ایدوب ایتیدر عجا بو طائفه ذمیمه صفاته
 بو مرتبه اعتبار و التفات ندن ناشی اولمدر
 و آیا عقاید فاسده و آیین کاسده میان خلافت

خلافتده رایج و فائق اولمغله ناسک امور معاشی
 چون بود کلکو تلاشی بولمدر **سر** پریشاند
 نخون احوال مردم قنوسینک ندن سررشته
 کم **سر** مستمع کلام اولاندی و طائف دعایه
 بنام کوسر و ب ایتیدر که ای پاستای
 مکرم عمره میمونکزدن مقدم میسه زار ولایت
 والی اولان مرحوم ارسلان پاستای
 تم حاشا دنس خبط و خطا و لوت منکر
 و ختایله دامن احوالی بی بر مرتبه الوده
 اتمس آلوده اتمس ایدیکه همواره بناد
 بدعت معنادی فوج و فساد او زره
 مفسطور و زنگار عقاید فاسده نک استیلا
 و ائت ضمیر ندن صورت حق و جمال رضای
 مطلق دور و مهجور اولمیس ایدی و همیشه
 استر به شربه مستغول اولد و غیچون
 عارض حالی عارضه غرضه کلکون و مزاج بدعت
 امتزاجی مفاسد عقاید له ذکر کون قلنس ایدی
 مجلس خاصی هر آن پوست پوسان
 بدعت بیته و که ایان ضلالت اندیشه
 سید غازی نیکه سنه و ونمیس ایدی
 در روز و سب کوزل سا هم ظاهر و باطن

پیر معنی و ساه نلند ر سبن دیو قولی چکن
مفرد ابدال بابا اسقلر و نو نیاز کو چکلر دن
روز عا سور اکی دیوانی پراولس ایدی
لاجوم الناس علی دین ملوکم مضمونی ظهور
کلوب بو آیین فاسد هر کسک طبیعتند
تأبیت و زغال بدعت و ضلال مرزعه بالدرنده
تأبیت اولمدر چون ارباب رفض و الحاد
بومرتبه از دیا د بوطا سینه باعث ندر و کلزار
ولایتده خار بدعت ندر دن حادث اولمدر
معلوم سرفی اولد قده اول اجلد که سرب
عقیده پاکلی خاک اراد با طره دن مورا
و شروع طبع تا بنا کلی سواب ظنون
د اهیبه دن مبر ادر سیلاب غیرت با سدن
اسدی و دو د آتش حیمت ذروه
افلاکه بندی هماندم جل همترین صراط
مستقیم دین متینه مجذول و متمسک قضا
تائیر شروع بیسنی مفاروق ارباب الحاد
ضلالت رهینه سلول بیوروب چار ضرب
چکن طائفه دن بعضی سبن صد هزار ضرب
سنگله خرد و خاستن و بعضی سبن دخی
شیخ بو آنله ترا سب ایدوب صفح الوصه روز

روز کار دن هر برینک مثال مردنی حک
و جبل المتین دین جیب مسدن ارباب
رفض و الحاد ک دست تقدیری منفک
اولمدر ایدی و ساه سینه زمین
پرتو دین و نور یقینده طولمدر **باب یقینت**
انوار یقینده بر اولدی الحق سنی پیر افضیل
بابینی هر بری موافقت ایدوب غمخنده
صقدر دیدیلر خلافت سنجینی **سدر** و الحاصل
صدر سینه ولایتدن کرد بدعت رفت
و کلتن قلوب اصاغر و اکابرده غنچه دین
منیف و سکوفه شروع سرف شکفته
اولوب زمان میمون و ایام همایون ندرنده
مذهب استاذ معظم حضرت امام اعظم
بر مرتبه حکم اولمدر و اجرای احکام شریعت
سعادت انجام بر مشابده استحکام بولمدر
کل تازه عند لب فرین او اوزه ظلم و ستم
بی اندازه اندونچون خنجر خار له سینه سی
پاره پاره و بیم جیم سیاستدن و ثانی پرتله
و درونی پر سراره اولمدر و ساه
غنچه رعنا نسیم لطف و سبیم جبار ندرن
کلاه سگرمی بر سر و جامه از زرمی در بر

کله قلده و غنچون کلستان نشاطده نسیم انبساطه
منبت ط اولوب جیب و دامنی زو و کوبله
طولمدر نکس ز زین کلاه عروسان
کلستانه اکری نگاه آتد و کچون کوز برینه میل چکله
دنال کل صریف بیل و ندیم ساغمل اولدغون
بازار کلزارده تشهره ایدوب اندامنه کل آکله
حوالی ولایتی حایتلری و انالی مملکته رعایتلری
برغایت و اصل اولمدر که محیه بودیم نسیم
راحت افزای معدنلرندن زبان حاله
خوش حال بودیم دیوب سرستراتی
پای عرسدن سابق ویای مباباتی فرقدانه
لاحق اتمدر و نهر طونه هر کونه آب سحاب
کیف دریا با بر فیضندن طاستوب دو کمنز
وارتوب اکس و سدت ستای
روز کار دن افسرده اولمغی برانه ایدوب
بل یوقدر که درگاه فلک مطا قدرنده برقع ای
اقامت قلمز کرون عروس مملکت حلیه
سرعت ظاهره لریله آراسته و چهره
مخدره ولایت معدنت باهره لریله پیراسته
اولوب صفی بلا و مصقله عدل و داد لریله
زنکار ظلم و بیداد دن زودده و عامه رعیت

رعیت ظل ظلم حمایتلر نده آسوده اولمدر
دست رعایت زر رعیت مدار
کار رعیت بر رعایت سپار **س** منغ صرف
روز کارده عدل عمر دن برتر و فوسردان
عادل بزنجیر عدل مملدینه اظهار عدالتدن
دم اورر **س** صوق دمورد و کوز همین معوره
عالمده ظلم و ستمدن بوم خرابه نشین نمکین
وما تم سرای جهان گذرانده قرآن اخواندن
همان چشم نکس نکیند کرک جابج تک
و بودن خواب سبکه راجع اولدقده
سینه کوسفندی جای مالس و دینه
میستی کرده بالس ایدمدر و مرغ
نیز پرواز چنگال رویین منال بازی جذب
خاطر و جذب ضمایر اچون زلف دلبه صفت
قلاب محبت بلمدر مآثر شجاعت و مفاخر
سرها منلری بر مرتبه نهایت بولمدر که تیغ
ضحاک تمسیر تابنا کلریله برانکک و عوایی
ایر **س** صدت بی معنی اتمس اولور
و بازوی رستم کمان سخت و حکم لریله صلابت
چکدر **س** دعوی زوره کتمس
اولور ندرت آیین حال و عجیبترین احوال

بود که شاهد استثنای لطف خصایل بری
و نوع و سلف فطرت مانوس حسن سما بلدی
زیب و زیور سخا و صلی و حیل جود و عطایه بر مرتبه
مزیند که اگر حاتم طی زمانه لرزده حی اولیدی
دفتر جود و عطایی طی ایدوی و استجیای آل بر مک
عمد بهیوندرینه ابر مک نصیب اولیدی سفره
جود و عطایه زین اغتنام انک دردی
جود بی نهایتی جمله موجوداته و اصل و کرم
بچه و غایتی همه مخلوقاته شامله **قطع**
ز اولاد آدم و کوس ماند و بس که انعام او
کوهر و زربانفت یکی انکه مادر نژادش
هنوز دوم انکه عهد و رادریافت **صفتی**
رعیت رعایت و عطیة بی نهایتی نندن
اوز که نشسته سین کور منزل و فقرای ولایتن
همندن غیر بر جبهه رجا و دعادن ماعد ابرسی
استدعا از لوله هواره خاص و عامی انعام عالمه
غنی و محتاج و فقیری عطای عمیله ابنای حسندن
سنتی ایدوب نصاب مواجهرندن
صدقه خواران ولایته زکات واجب و مال
و مایه دن و دوز و منال و پایه دن مهور اولانک
احوالی روت قارون و دولت مامونه

مامونه غالب اولمدر هر کون آفتاب درین
کبی زرافسانلیق و بخت تازه و دولت
جوان کبی کامرانیق ایدوب برنا و ناتوان
و پیر و جوان فری دیناده کنج بولمدر
و عطیة بسیار ری خدمتندن الجوی خازن
کنج پر ریخ اولمدر وقت سخا و هنگام
عطایه هر کدای بی نوایه اند کوری احسان
اندازه حصدن افزون و حوصله طمدن
پیر و ندر **سور** در کنج بخشش چنان کرد
که خازین شد از بستن بی نیاز بجوانه
داد از طلب پیتره **ر** نقصود حوص
و طمع پیتره **ب** بخشند که داد چندان نفس
که انعام کیر انش گفتند بس **ولایت**
بودینده واقع اولان خیرات متوافره و خیرات
منکاشه لریه که سکه بیانه کشیده قلند
واقفان کنوز اسرار و عارفان رموز روزگار
قتنده روشن و اسکار در که صحن سرای
عالم اسبابده عالی و اسافل بقضیبی بعضی
و سائله ز مرکبات امور احتیاج و سائله
موصوف و مرتبات استیامقدمات اجزایه
موقوفه ز بهر حال اضطرار ماره وجود حطبلانم

و احترام خطبه صدور لایب مداوم و ملازم در
لکن هرگز و سائل فتنه اشرف و سائل
اولد که کم استکان بیابان طبیعت اولاندی
طریق رساد عاقبت هادی و دولت فاجعه
آخونه باعث و بادی اوله صاحب الرشد
و التذیب و زبر و سس ضمیمه حضرت تکرینک
هدایت حی قدیر بدرقه ضمیمه نیری و ارفع
اولوب ذکر اولنان مقدمات حکمت مائره
دیده عبرت بیند ناظر اولوب معلوم ایندیرکه
بود نیای بی بقا بر عجزه ستمطا و بر پیره زال
بی وفادر که هر روز فرسوده دست آخر
و هر شب مخوابه شود دیگر در اندن امید
و فایز باب خوده لائق و ارزوی شربت سفا
مزاج حکمت ازدواج اهل فلاح موافق دکلدر
لاجرم جل همکسین مکتبید و اسم حیرات و تشبیه
مسانی مبرآته صرف انکی بوکائات پرافاتده
اهم مهاتدن بلوب ارادت شریفی
عهد میمونکرنده ساحه زمین و زمان معور
و همت والا نهمکری بغیر قصور خیرانه مقصور
اولمغه متعلق اولوب حجه بودینده بنا اندکری
سعاد تخانه لری قریبده حبیب خداستغی روز

روز جزا محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرت تکرینک
روح شریفی چون بر جامع شریف
و معبد لطیف بنا ایلم کرد که صوامع افلاک
کبی واسع و محاسن علیه و لطائف جلیبی
جامع واقع اولمدر و دخی اول دیار جلیل
الا اعتبارک امور معظمت دینیه ده بر مفعی
شربیت آینه کمال احتیاج لری اولوب
ضرورت غایبه و مضایقه زبانه و اصل المفعی
جامع شریف قریبده بر لطیف مدرسه بنا
ایلم کرد که خانه شمس حجره زمانه اکه
نسبت بر کور خانه در مدرسه فنوی شریفیه
یومی الی عثمانی یقین بیوروب عنایت
سلطانی و رعایت حاقانی ذات ستوده
صفاتکرینه ارزانی بیور بلوب معبدی ملازم
التموع شریف بیور لمدر و دخی محیه
مزبوره محلا شدن دبا غر محله سنده مرسوم
ابراهیم جاووس بنا ایلمد و کی جامع شریفک
وقف رابعی اولما مقله ضایع اولوب خراب
و اسبانه بوم و غراب اولمسن ایکن
انی دخی و دخی بر موجب شربیت زهرا
صاحبندن استری ایدوب بر نحوای آیت

سعادت مآثر انما بومر ساجدانه من آمن
بابه واليوم الاخر بنیان بهجت عنوانن معور
و مرصوص و نجه او فانی اول جامع شریفه
مخصوص قلم سردر و دخی محله فر بوره عمده
سابقه ویران و ابا یسی نی نام و نشان
اولوب حضرت صاحب صد ارتک زمان
سعادت عنواننده فقرای سینه معور
و ابادان اولفله تعلیم کلام رب الانام ایچون
بر معلم خانه به ضرورت مالاکلامری اولد خونه
بنای جامع فر بوره قریبه بر مکتب لطیف مرتب
ایلم سردر و دخی محله فر بوره قریبه هندنی باب
زاویه سنه ذیاب صاحب التوفیق الامام علی
الحقین امیر المؤمنین ابوبکر صدیق حضرت تنک
روح شریف چون بر لطیف مسجد بنا ایلم سردر
رحمت رحانه مورد اولوب اصناف اوقافله
موتیه و مؤکد بیدر سردر و مسجد فر بوره مقابله
بر کاربان سرای بدیع البنیان بنا ایلم سردر
ز و ابی فلک حجراته نسبت بغایت تنک
و نهایته اندک ز و انک مقابله سنه بر بی مثل
ایلم بنا بیدر سردر که چشمه آفتاب انک
وارتندن محجب و عین ماء الحیات انک

۱۷۹
انک رشکندن غایبدر مثل و مانند کبریت
احمر کبی ناپیدا و جسم زمانه نظیرین کور مکملده
نابینا در **نظم لمنته** نظیرین کور میده جسم زمانه
ارر سه عالمی خانه بخانه درون حوض حالت
بخش کویا دل عارف کبی پاک و مجتلا
پری رولوله پر اولمس درونی اقره بریکه
اسک بنکونی ابلی بر در دستم که بریدر
انک جانبی جای بریدر **سر** و دخی محله فر بوره
خارجنده باروت خانه قریبه فاروقی بین البطل
والصواب امیر المؤمنین عمر ابن الخطاب
حضرت تنک روح بر فتوح کون بر مسجد استقامت
بنا ایدوب صلحا مرتزقه ایله تاید و نجه
اوقافله تشبیه ایلم سردر و دخی فر بوره باروت
خانه قریبه بر لطیف ایلم بیدر ایلم سردر که
قبته سیاب کونی طاق کرد و نذن اعلا
و تمام کر میشتندن حمام نه قباب اسمانه طعن
ایلم سردر و در حوض راحت افزاسی
فانی ایلمجی دبر بر کبی ملا بتمده هر کسی سینه به چکر
و هر بر لوله سی پری رولری دایره تشخیره
چکک ایچون ایلمجی دلدردوکر **نظم لمنته**
هواسنده حالت وار که اکثر ملایم اولور

البته کوز آله درمان لوله آب روانی چکیده
 یومدر سر کس اولانی **سر** و دخی محیه
 مزبوره محلاتن قبطیان محله سنده متالی نام
 زندیع صلات انجام بنا اندوکی اولری شخص
 مزبور مقتضای حمیت دین و مستدعی
 ملت متین اوزره قتل اولند قد نصکه جانب
 میریدن استری ایدوب حاوی سعادت
 دارین و حامی های دین سید المرسلین
 امیرالمومنین عثمان ذی النورین حضرت تنک
 روح جنت فتوح کلکلا مسجد ایدوب اوقاف
 موفوره ایله مجوز سوز سردرد دخی درون
 سهرده بدیع و مصنع بر ایله بنا سوز سردرد که
 عاشق صادق و سن قلب امینه آیینی
 بی غش و پری رولر حارتن دن درونی برتن
 اولوب دیده عاشق دیدار کبی لوله لری
 کریان و حاررت مجتدن دل و جانی سوزاندر
نظم منته بونی استر انک اب و هواسی
 کاوله هر بر بر تنک بتلاسی درونی آتشی
 کلمه بیانه دو کر کوز با سکرینی پایانه سونک
 کم هم نشینی بر بریدر دن و کون بان
 یا قل بریدر **سر** و دخی محیه بودین ایله

ایله محدود بسته مایسته جاری اولان
 نهر طونه دن قدیم الایادن کینلر یله عبور
 اولنوب صدور بولان فتنه و سوز دائره
 صابن دور اولمس ایدی اولو جمله که
 اکثر ازمانده غایت سر عتله عبور اولونه
 نصف ساعده کوز اجنح پتر اولورد
 فکیف که ارباب خدادن بچه نامراد قدم اری
 اولوب مقدم کمی به کیروب خلق جمع اولنجه
 و کمی برندن صالحه منجه مصباح مهتمه سی فوت
 اولدغندن ماعدا کند و بگدن اونی چگردی
 و دایم کوز لرین بو موب اغزین اچردی
 و بر دخی بو ورطه به او غرامیم دیواندر
 ایچردی و اگر روز کار مخالف اولوب نهر
 مزبور متوج ایله اول مایندن کوز بر ساعده
 اجنح پتر اولوب بچه کمنه تک مصاحی
 فوت اولوب پیروده روز کار و یون
 بره کون چورر ردی و کلن عرابه لردن
 و جمع اولان قوجلردن آت استیوب
 فخریه مجوز غیر میسوز اولوب سرکردان
 و حیران بتون کون غم بگدن کوکلی یک
 المزدی و جسر دنیا دن کجک امک یکجه کلردی

پس بواجوال فلاکت مال وزیر دریا نوال
حضرت بزرگ خاطر سرفیضیه بغایت انفعال
و بیروب محل عبور اولوی - موضعه که است
جریانند کوزایر مزوغایت عمقنه غواص اندیشه
وصول بوطر دور هزار صنعت بدیعه قازوقر
فاقوب و کوه هیکل الشمس پاره کتیلر
عمل اولنوب برجس غریب پیدا ایلملر
نچه معاز بدیع الانار اول صنعت اعجاز مینتی
تمام اندک کرده سرفیضیه انوی تفکره اور
سه لجه و المنه مانند سارح اعظم برجس
متین و حکم واقع اولوب پیاده و سوار
مانند برق خاطف گذار ایروب فی المثل
قافله خلق جهان اول جسر بدیع البنیان
جگم مراد ایینه لردی بی سعی و مجاهده
ان واحدده گذار ایروب برکس برک
مصادره و بر احد بر احد مزاحمه المیتیدی و محروبه
بسته ده دخی بر جامع واسع بنا ایلملر
طاق نه روان کبی از مهر و تصور حواس
و خیل خیال دن برتر در و جامع سرفیضیه
بر حیفه حمام نظافت انجام بنا ایلملر
درونی مانند دل عارفان چو کاب حد ناندن

حد ناندن ساده و هر کوشی خلوت ارباب
غزلت کبی خاشاک اغیار دن ازاده در
و حمام مقابله سنده بر کار بان سرای بنا
ایلملر در که غایت وسعتده لایعین رات
ولا اذن سمعند و دخی فتون نام واروسده
بر حمام نظافت انتظام بنا ایلملر در که
جامع جمیع محاسن و ماؤه غیر اسند
و دخی جان قور ترن نام اسکله تته و سپرم
نام حزلی قلعه لوه قریب اولوب بعض زمانده
ارباب سبیل کمی به کرکه مسغول ایکن
کفار همزیمت سفار علی الغفله با صوب
زیمب و غارت اتمکدن خالی اولمزلردی
انده دخی بد پلانقه احداث ایروب پیاده
سوار نچه نفر احضار بیوروب بر خان
سارح الارکان بنا بیور مستلر در دخی
فود و ار نام پلانقه اوکنده سرفیضیه خشن
السرف سبیل جماع غالب امیر المؤمنین ابو الحسن
علی ابن ابی طالب رضایعنه حضرت بزرگ
روح مطهر لویچون بر مسجد لطیف بنا ایروب
قربنده بر کار بان سرای بیمانند بنا ایلملر
و دخی نجه نام واروستی کلوب کجی و قونیه

کسند بر بچنده ایلمکن بر عالی کار بان سرای
راسخ البنیان بنا ایلیوب انالی وارد
غمدن آسوده و پستراحتده غنوده اولمدر
ودخی قلعه است غنوده بر کر مایه بنا ایلمدر
هر جامی جسم بیدار دولت و هر کوشه سی
خلوت راحت اولمدر و دخی استونی
بلوادده بر جامع شریف بنا ایلیوب یخ
اوقافی تقیین بیورمدر و دخی قویان
نام قلعه ده بر حمام باجهت انجام بنا ایلمدر
و دخی تهمونطور نه نام قلعه ده بر بی مانند حمام
بنا ایلمدر و قولنه نام وار و سده
دخی بر حمام نظافت فرجام بنا ایلمدر
و حمام قزبنده بر کار بان سرای بنا ایلمدر
و مهاج نام وار و سده دخی بر کار بان سرای
لطیف و قزبنده بر حمام نظیف بنا بیورمدر
و دخی قلعه استوارده بر حمام لطافت
پیام اتمام بیورمدر و قلعه او سکه
دخی بر کار بان سرای واسع بنا ایلمدر که
بغایت بی بدل واقع اولمدر و ولعوار
نام قلعه او کنده ممر ناس اولمقین بر کار بان
سرای بدیع الاساس بنا ایلمدر و ولواد

ولواد سرم توابعندن یخه نام قصبه ده
بر لطیف حمام بنا ایلمدر و نفس سکه بنده
دخی بر حمام کزین بنا ایلمدر و حطوان
نام قلعه بنا مده بر لطیف حمام بنا بیورمدر
و قلعه فلکده دخی بر مسجد زار بنا ایلمدر که
فلکده منکی ناورد بولنور و سجان نام قلعه ده
دخی بر حمام لطیف بنا ایلمدر و دخی قلعه
نویوادده بر حمام بنا ایلمدر و دخی اول
دیار جلیل الاعبتارک منازل و مرا حنده
بنا اندکری کار بان سرای بر ایله
حد و غایت یوقدر بو مقدار که در یادن
قطره و صحرا دن ذره و کلد رسک بیانه حکمدر
انگست سعادت سرست ایالتی خاتم
وزارته مشرف و کوش رتبت عالی منقبتی
مکوش صد ارته مشرف اولد و غیر
جوهریان بازار تمیز و امتیاز و صرافان نقد
استخفاف و اغزاز قشنده کالشمس و سطا
السمار و سن و هویدادر که کمره سجه ایالت
فاکره لذبنده نصفت و عدالتدر که فی الحقیقه
سرمایه دولت دو جهانی و سیر نامه
منور سعادت جاودانیدر بو جوهریس

اندرک که نظایر استحقاق ندره آماده و بویاج
و تاج نامه همگن زبانه اوله نی سببه سخن
صنوف تجیل و اکرام و مستاهل ضروب
اجلال و احترام اوله کرکر بنا علی هذا
چون پادشاهی حاتم حاکم ولایت سرحد
صیت و صدای عهد التری زمین و زمانه
ولوله و آوازه زنجیر عدل و داد لری طاق نه
رواق آسمانه غنچه صالده لاجرم افتاب
مهر و محبت پادشاهی افق استحقاق ندره
طالع و نسر طالع فرخنده فالگری برج
سرفه و واقع اولوب سینه اینین کانی
و تسمائه تار کجند منصب و زارنگه و کلاه
و کاست کبودن صکر اجل مناصب و احوال
مطالب و مرا بتد رار زانی بیور مس ایدی
چون نوبه و س نامولی جاه خواب حصوله
خفته و غنچه جاه و جلای کلستان اقباله
سکفته کوردیدر هزار شکر و سیاسی
حضرت میرالامانی موصی ادایه ایصال
ایدوب بیوردیدر **س** اندکه جو غنچه بود
چون کل شکفت لبیک زبان بلس جان این شکفت
کا خود لم بار زوی خوبش رسید و آنچه از خدای

خدای **س** استه بودم بمن رسید **س** چون
وزیر اعظم صاحب الابدی و النعم حضرت تری
اتا یک قدیم و ولی نعمت مستد یکدیگر
صاحب سعادت حضرت تری درخت دولت
بر مراد بولد پیر و منصب وزارت نامراد کوردیدر
لاجرم نوابض مهر و محبت سمت حرکت کلوب
لوازم امور وزارت و سرانظر ارکان
صدارت دن برج نصیحت حکمت منقبتی
کوئس هو شکرینه بو منوال او زره الف
و صحیفه ضمیرینه بو اسلوب او زره اطلاق
بیور شکریدیکه طراز لباس مرتزی
داساس قواعد معدلت کسری برج
معدانته مبتنی در که مضمون سعادت مقرونه
امثال سبب قبول ارباب حکم و باعت
انفاذ سیف و اجرای قلم و مفهوم معدلت
نزد مندن انفصال موجب قبول نهال آمان
دست نازم اختلال مبانی جاه و جلالت را و لا
معلوم اوله که استجماع محاسن خصائص
و استرفاع رایت مکارم و تسمائده کمال مرتبه
دقت و نهایت درجه ده بنال اہمت ایدوب
و کمر صفات حمیده و نظایر اخلاق پسندیدنی

میان جان بندانکه بر مشا به ده اقدام کو مستر سیر که
تمام افراد اتم شرمجا دستیم خصوص صنده
بمذول الرمه و مستفوع الکله اولار **قطعه** امید
خلق روا کن بگرمست که تو نیزه معزست که
با خود امید با داری به مراد فقیران بلطف
تا بدید مراد ما که تواز حضرت خدا داری
سر و دخی مبادی بوادی مازیده ملاحظه
کیفیات عواقب غافل و ذاهل اولیبوب
کسب مواد مراد و تحصیل مبتغای فوادده
طریق ارباب رساند اوزره کیده سین
وجمل و تفصیل وقایع استقبالی صحیح جویده
حاله مشاهده اید سین تا که شاهد مقصود
روزنه تدبیردن طاناظر و سان بادی
د حاضر مجالس و محاضره محمدت ثناکله
داکر اولاس **سر** هر نفک که از چشم
خود پنهانست جز در آینه تدبیر نکرد و ظاهر
سر و دخی بر مقتضای فحوای انزل الناس
منالهم احوای کبار و صفای و صفدران
مصاف کارزار در هر بر سینی علی کل حال
معزز و مشتمل قلب سین و آینه مالکند ن
رنک ملالی مصقل اعزاز و اجلاله از الیه پی

از الیه پی سبب از دیاد دولت و باعث
ارتفاع مرتبت به سین **سر** نبودی
بنزدیک فرزانه مرد که انگاه جنسی جو مردانه
بتور و ز رزم انکه بگرم بود بدو که جرمانی دهی
کم بود کسی کو ندارد ز تو تو سر در بیغ
تو باید نداری از و ز در بیغ **سر** و دخی صوت
عفو و سپاستی قلم موی فراست و کباستند
مواضع و مرا بده وجه واجب و طریق مناسب
اوزره طرح اید سین تا که مجرمان لازم العقوبه
اصحاب خلوصه لایق جزای سزا و نبردند
واجب الرعا یه ارباب چنانکه مناسب
غذایی روا کور و ب عین اعتبارک عدم تخمینه
منسوب و رخساره شاهد حاکم اظفار
اختلاله معیوب اولیه **قطعه** اذا انت
اکرمت الکریم ملکته وان انت اکرمت
اللئیم تمردا فوضع النذی فی موضع السیف
بالعلی مضر کوضع السیف فی موضع النذی
سر و دخی اول کمنه رکه بدایع در ایات
و صنایع کفایتله مستحلی و نور و فوردانتس
و بیند ندرن دیده مردم بزرگ مستن
مستحلی اولای هر آینه صنوف مواهب

و ضرب ترقیات و مراتب مخطوط و در جوه
 مآرب و مطالبین عین قبول و نظر حصوله
 ملحوظ قلاسیب اگر کتاب مطهر محبت
 مایک بومقوله کمنه رک نهال وجود لرب
 رسحات تربینه سر سبز و ساداب
 ایلمیه کرمگاه اشرف و مصاف حسن
 او صافه بهر حال جمال کمال و رضایست
 و دتار که عین عار و محض سین و سنا
 اولسه کر کرد **قطعه** هنرمند مانند بازی بود
 که اورا بدام آوری از هوا بتعلیم صید
 مستور بجه هیچ که نیک آردای صفت
 خود بجا همان به که آن صید بیگانه را کنی
 با خود از راه لطف آسنا جو و صفت
 بکلی ز طبیعت رود دهد زان بست از
 هنر بهره **سور** و دخی اندر که دوست هوسری
 کس فضائل و ردای حسن نمایدن
 عاری و کواکب احسن مناقب افق
 مراتب نزن متواریدر صحیفه صحبت و لوصه
 معاصرتک اول مقوله استخاک رفوق
 قرتبلیه رفوق و رسوم مساعت و معاشرت
 رسوم اولیه تا که عارض حال و عذار مالک

مالک عارضه طعن سنان لسان اکابر زمانه
 جواحت بولیه **قطعه** مستوبکم از خود
 مصاحب که عاقل همه صحبتی بهتر از خود گزیند
 کرانی مکن بابه از خود که او هم بخواند که باکمه
 از خود نشیند **سور** و دخی ایام ایالت
 و هنگام دو لشکره ربابض ناصر ملک و ملت
 صر ظلم اهل ف و و تطاول مردم شرارت
 نهادن مصون اوله و خانه خواطر خلافت
 و دایع خالقدر نور موفور معدلت و پرتو
 عاطفت و رافنگه طوله زیرا کف پای نادان
 خار پر از ارسیمی رفغ انک ذمم هم حکام
 او زره عین فرض و دست تغلب ظلمه
 عا کرفیب و دامن عرض و مال اصاغ
 و اکا بردن دفع انک موجب فوز نجات
 یوم العرضه **سور** عدل تکی من صرف
 الدهر متمنفا فالصرف تمنع للعدل فی عمر **سور**
 و دخی مواجب رؤسا و حسم و ارزاق
 نوابغ و خدمی بر وجه انتم بی تاطل و امسال
 و کاسل و ایهال ایصال فله سین و علی کل حال
 بو معنای منفعت مائی مرتتم تام و ضروری الاکلام
 به سین تا که امرای سکر و نفرت سیر بکر

کثرت مستان و تکلیف مالا بطا قدن مضطر و مغبر
 اولیه **سر** مرع سگسته شود کمان جواز حد
 بکشی **سر** کینز لکه خاک بر سر کسد
 نخواهد که پیدا و قیصر کسد غلامی که از خواب
 بیدار عتاب بدست نام آهسته گوید جواب
سر و دخی و فور رای فر هنگه موکه حرب
 و میدان جنگه قدم قویا سبب منو کلا علی الملک
 المتعال خزانة خیالی و سوسه قلوب حیات
 و قیاس تصور لذات و مستزبات بدن
 خالی ایدر سبب و ساحه سین و لوحه دلی
 نفس نکار سعی تمام و در سوم طلب ناموس
 و نامله غیرت خرج برین و رتک صورخانه
 چین قلل سبب و عمامه جلادت و جرات
 نامه همت سعادت نامتکده محض دولت
 و عین کرامت بد سبب و تیغ و پتیر صاعقه
 تا تیری نقل بزم میدان و عین و عتبت
 دار و کبری باده خون دشمنان کوره سین
 و مقام فرار و بناتده مردم صنوف نیات
 و جبانیت سماته و جها من الوجوه التفات
 کوسه سینه کز بر اچهره شاه ذات
 خط و خال مانند بر حالت اولیون رخساره

زنی کجینان آن کجین عزم و ملک خایه الطبع اللبیب

رخساره نوع و س حیات بی دلک
 کلکونه سیدله ملاحظت بو لمقدن اولی
 و جواحت حاسم و سنانده حنیض قیره
 نزول اقرا ن طعن سنان سان افزانده
 نصر حیاته عرو و جدن اعلی در **سر**
 اگر جان بشمیه خونی دمی از ان به که
 تن در زبونی دمی بود مرک به از زبول
 رستخ به از دزد خند دست بگریستن
 کجی چونکم سپهر ضعیف و آسمان مله
 تالیفده بوماه نا کاسته غره افتتاح و سراج
 اختتامه اراسته اولدی امید در که مانند
 ماه عید انگشت نمای قریب و بعید اوله
 و عذرای زیبای کلام زیور حلی و صل ایهام
 و استخدا مله زیب و زینت بولدی
 مأمولدر که منصفه قبول ارباب عرفانده
 حسن نام و جمال مالاکلام بوله **سر** یارت
 این غیرت حور العین راه شاه روضه
 علیس راه ازول و دیده هر دیده وری
 بخش نوبنیون قبول نظری بجه دمد که
 سیه کمیت بر اع میدان ابداع و مضمار
 اخر اعده پویاندر دم ایردیکه مقله فراغده

بکلیه کلمات اللطیف
 ک در لفظ اولی است
 ۲۸۶

مرقه البال اوله وطوب بلاغت صوجان
 براعت غلط نذر وقت اولدیکه کوشه
 استر احسته خوش حال اوله ومدت
 مدیده ور که باده پیمای قلم مدام داده مائل
 و صربای انشاید صحایف اورا فده متبخته
 و منمائل ایدی زمان کلدیکه کند و سپهر کیفیت
 فراغند برهوسن و جوعه انعام
 واختتامه مست و مدهوش

ابلیه تم

در حوم و مغفوره مصطفایانک قتل تاریخدر
 کندی ای و ای مصطفایان

در وقت اول و طلب بلاغت در میان
 بر اعتدال فطرت اندر وقت اولی که گویند
 استراحتده خوشتر حال اول وقت
 در بدو که باده بیجای قلم بر اتم داده تا نعل
 در صیبا می استناید صیبا کف آورده بنگر
 و منو نعل آید زمان کله که کند مس بر کف
 فراغت برود سخن در جود اقام
 و اخت در دست در دست

در وقت اول و طلب بلاغت در میان
 کبری ای و ای مصطفی است

۹۸۶

ويقولون لمن كتبه السؤل من الرجال سائل ومن النساء سائلة والصواب ان يقال اي سائل وسائله كما استعملت في قوله تعالى ...

ومن وائهم في هذا النوع قولهم الساطع التوضي والبري والتهزي والصواب فيه ان يقال الساطع والنور والتمويه ...

ويقولون لانني من ولد العنان رخصه وبين في اللغة النصفي ...

وسئل بعض اهل اللغة عن قوله تعالى وما ربك بالظالم العبيد لم ورد على وزن فقال الذي مر صيغته في قوله ...

ويقولون الساعع الى الشراب فهو ساعع والاجتياز ساعع وهو ساعع كما قال الشاعر وساعع الى الشراب كنت وتسا ...

ويقولون سررت برؤما فلان اشارة الى ما آتاه فيومهمون فيه واليه ان يقال ...

ويقولون ابهرت بهذا اليوم فيل صدره والصواب فيه بهرت بهذا الامر لان العرب تقول ابهرت بالعين وبهرت ...

ومن وائهم فيما يرخلون لأم العوف والوجه نكيره قولهم فعل ذلك من الرجال لان تاء العرب تعول فمن راس من غير ...

ويقولون هو قرابتي والصواب ان يقال هو ذو قرابتي كما قال الشاعر يسكني الغريب ليس يعرفه ...

ويقولون في رحي وقفا ارحمة واقفة والصواب فيها ارحا وواقفا كما قول الاممعي ان ارحا ارحا ارحا ...

ويقولون المال بين زير وبينه وتكرر لفظه بين فيومهمون فيه والصواب فيه ان يقال بين زير وبينه ...

حكى الجبرتي انه قال ان شيخنا ابو العباس الفضل النحوي قال ان فعله بضم الفاء تنقسم الى خمسة اقسام ...

ويقولون لما يصان مضان والصواب فيه مضون والكل مضون على وزن مضوب فقالت حركة الواو الي قبلها فاجتمعت واوان ساكنتان حذف ...

ومن هذا الخط قولهم مبيوع ومبيوعه والصواب ان يقال فيها مبيع ومبيوع على الكهف كما قيل في حديثه ...

ومن خصايص بين الطرفين ان الضم لا يدخل عليها بحال فاما من قرأ لغة فقطع بينكم بالرفع فانه عني ...

الحذو من المبتدئ والي و الحمد صل ص د

من امارة

من امارة

من امارة

من امارة

من امارة

من امارة

قاعدة
قولهم الغين والغين والليل والليل والوسط والوسط والتبض والتبض والحلف والحلف وبين كل لفظين من هذه الالفاظ المنجاسة فرق يمتاز معناه فيه بحسب اسكان وسقوطها فالغين باسكان الباء يكون في الحال وبالفتح يقع في الراي وفي العفل والليل باسكان الياء من العلف والتساق وبالفحة يقع فيما يدر كالعيان والوسط بالاسكان ظرف مكان يحل محل لفظه بين وبينه بغيره والوسط بالفحة اسم يتعاقب عليه الراء والفتح والفتحة نحوون فقالوا يقال وسطه انه وبنه ووسط راسه صلب والفتحة باسكان الباء مصدر فيضر وفتحة اسم الشيء المتبوضر واما الحلف والحلف

فغند اكثر اهل اللغة ان الحلف باسكان اللام يكون من الطائفتين وينتهي بكون من الصالحين وقال بعضهم ان الحلف بفتح اللام اسم لمن حلف في ارض من مطنى الحلف باسكان اللام اسم لكل قرن متخلف وعليه تستر قوله تعالى اقل من بعدهم خلف اضاعوا الصلوة وعليه يؤيد قول سيد زهير لذي القرنين في حلفه وبقية في حلف كجدة الا ضرب بمعنى الزن الذي عاقره آخر عمره وكله ابو بكر بن وريد قال سمعت الربا شتي يتصل بين قولهم اصابه سهم غاب بفتح الراء وسهم غاب باسكان الراء وقال المصنف في الفتح انه لم يدر من رماه ومن الاسكان انه رجمه فغاب فاصابه من الراء

ويقولون ان عمل على حث ذلك باسكان الصوا فتحتها تطابق معنى الكلام لان الحث بفتح التين هو الشيء المحسوب الخاضع للمقدور وهو ما يقصود في هذا الكلام فاما الحث باسكان التين فهذا كناية نحو حثي به وكفي وليس المقصود به هذا المعنى وانما المراد ما عمل على قدر ذلك من الراء

قاعدة

ويقولون لمن يعين من الصوف حتى مقايضة على قولهم في النسب الى الانصاره نصارى والى الالواب كراي والصواب عند النخوين البحر ان يوقه النسب الى واحدة الصوف ومن صيغة فيقال حتى كما يقال في النسب الى حنيفة حتى لا يتم لم يرون السنة الى واحد الجوع كما يقال في النسب الى الفرائض فرضي والى المفاريض متروكي اقليم لان يجعل الجوع على المنسوب اليه فيوقع في النسب الى صيغة كقدهم في النسب الى قبيلة هوزان هو اوزة والى حكي كلاب كلابي والى بدينة الانبا انباري والى بلدة المدراين مدرايني فاما قولهم في النسب الى الانصاره نصارى فانه مشتق عن اصله والشاء لا يعتد به فاما قولهم في النسب الى الراء اعرابي فانه فخر ذلك لانه لا يكتسب في الشبهة اذ لو قالوا فيه عربي لاستبته بالمنسوب الى العرب وبين المنسوبين فرق ظاهر لان العرب المنسوب الى العرب وان كان بفتح الراء والاعرابي هو الفارسي بالبادية وان كان بفتح النسب من الراء

ويقولون ايضا في النسب الى راعهم خراهم خراي فينسونه الى مجموع الاسمين المركبين ووجه الكلام ان يثبت الى المصدر منهما فيقال اخرج لان الام الثاني من الاسمين المركبين ينزل منزلة ما والثاني التي تفتح طارفة وتحت بعد تمام الكلام فوجب ذلك ان تنقطع في النسب كما تنقطع تاء السنت فيه وعلى هذه القضية فينسب في النسب الى ادراكها ادري كما جاء في حديث ابى بكر رضى الله عنه قال ليا النوم على الصوف الا ذرى كما ياله اصرم النوم على حسك العذراء وقد رواه بعضهم الا ذرى والفتح الاول واجاز ابو حنيفة السجاني ان يثبت الى الاسمين جميعا ولم يثبت على هذا القول غيره بل منع سائر النخوين منه لولا يجمع علما من النسب والاسم المنسوب نعم وعنده انه مني وقع لبيت في النسب الى الاسم المركب يثبت اليه ولهذا العلة منعه من النسب الى احد عشر وظاير اذ لا يجوز التثنية في مجموع فيقال احد عشر كما تقول العاقبة في النسب الى النوب ابي ذؤلمة عشر عشر ولا يجوز ان يثبت الى اوله يثبت اليه بالنسب الى احد فلا يثبت اليه بالنسب الى

قاعدة

ونظير هذا الوهم أنهم ينسبون الى مجموع الايام من المضافين فيقولون في النسب الى حاج الملك كوة تامجاني وفيه كلام العربي ان يثبت الى الاول منه فيقال التامجاني كما قالوا في النسب الى بتم الملك والى سعد العنيزة سعدتي وبنجني اللهم لان يعرض لبيت المنسوب فينسب الى التامجاني كما قالوا في النسب الى عبد مناف مناصح ولم يقولوا عبد نبل بل ينسب المنسوب الى عبد القيس وقالوا في النسب الى ابي بكر بكرى لانهم لو قالوا ابي بكر يثبت المنسوب اليه فينسب الى ابي بكر لانهم قد سلكوا في النوع اسلوبا آخر فركبوا من حروف الاسمين اسماء على وزن جعفر وسمو الله وانما سلكوا ذلك فيما اوله عبد فقالوا في النسب الى عبد شمس عيشمي والى عبد المار عبد عبيدري والى عبد القيس عبقسي وكل ذلك مما يقصر على السماع ولم يقصد به الا التريفة في تعريف الكلام

قاعدة

ويقولون له عن العقر والصفوان ان يقال سغنة لان كل ما يهرب بخوفه كالزنبور والعقرب لسخ وما يقصص باسنانه كالكلب والسماع الشش وعابظ بغيره كما يحكى له في الراء

قاعدة

ويقولون فلان شحات بالثاء المعجمة بثلثة الصواب فيه سحأ ذال الشين في الاسم من فوك شحت السيف اذا بلغت في اصداده فكان شحأ وهو المعجم في المسند والمبالغة طلب الصدق من الراء

قاعدة

ويقولون لما يغسل به الراء غسلته بنح الفين فينظرون لان الغسل بنح الفين كناية عن المرة الواحدة من الغسل فاما الغسل فهو الغسل بنح الفين فاما الغسل فمصدر غسلت واسم في الغسل بنح الفين واما الغسلين فهو ما يسيل من صدره ابن النار وذكر عن ابن عباس رضى الله عنه انه قال كل ما في القرآن قد علمته الا اربعة احرف لا ادري ما الاواه واكنان والغسلين والرفيم وقد فسره غيره فقالوا اللتان الرحمة ومنه قولهم خنا نيك اي رحمة منك بغير رحمة وقالوا الاواه الكثير الناقة من الذنوب وقيل انه المتضوع في الدعاء وقيل انه الطومر اللوقن وقيل الغسلين على ما بيناه وقيل في التريفة القرية التي خرج منها اصحاب الكهف وقيل هو الوالد الذي فيه الكهف وقيل هو اسم الكلب وذكر الفراء انه لو ح من رصاص كعب فيه اسما وهم والاشباههم من الراء

قاعدة

ويقولون دابة لا تردف ووجه الكلام لا تردف اي لا تقبل المفاعلة لان مبنى المفاعلة على الاشتراك في الفعل فهو بمنزلة الكلام اليتق وباللغة المراد اعلى والعرب تقول تردفت الاشياء اني تتابعها واهل المعرفة بالتوافق يستون الشواذ التي تتوافق في فائفة المترادف ويقال ردفت فلانا اي كبرت خلفه ورادفته اي ردفته واما اسمي الردف دفا لمجاورة الردف وهو العجز ويقال ايضا جعل رداف اي عليه الردف وقوي في التنزيل باللف من الملائكة مردفين كبشر الال وبفتحها فمن اراد به متساين في العدد ومن فتحها اراد انهم ردوا بغيرهم من المرد من الراء

قاعدة

ويقولون الحمد لله الذي كان كذا وكذا فيجده فون الضمير الى الله الذي يتم الكلام به وتنعقد الجمل وتنظم الفاعل والصواب ان يقال الحمد لله الذي كان كذا وكذا بلطفه وبعونه او من فضله وما اشبه ذلك مما يتم الكلام به ويربط الصلة بالموصول في نوادر النخوين ان رجلا قرع الباء على كوثي فقال من انت قال ابي شترتم الاخر قال امته قال لا قال له قال لا قال فيسب فاحك في صدق الذي شتي من الراء

قائمه
 و يقولون لما يخرج من الكرشم الغرس فيؤتمون فيه
 لأنه يستوي فرثا مادام في الكرشم ليس قوله تعالى
 من بين فرثه دم لبنا خالصا كما في لفظ منها في الخبر
 ومن مثل العوس فيمن يحفظ الحقيق ويصبح كليل فلان
 يحفظ الغرث ويقتنه الكرث
 من الكرم

قائمه
 ان الله لفظ الاستثناء في الاثر لئلا يظن
 واخطأ المحل منفي الكل وانما في الواقع
 خلافة نحو ما جاء في القوم التزم الاثر لئلا يظن
 لا توخذ في بارت فان كلامي الاول
 غير تام بل يحتاج الى المستثنى اولنا كيه
 كلامه عند السمع فكانه قال ايها السميع
 اعلم ان ادعواته ليستهد على كلامه انه
 حق واستثنائي صدق مراكتب

نقل من بعض كتب الاحاديث
قائمه حليله
 احدث اجمعه حتى واجب على كل مسلم الا اربعة بالنصب لانها
 استثناء من كلام موجب عبده ملوك او صبي او حرص او الالهي
 كذا في التسخير بصورة المرفوع وتبين شكل بان المذكورات عطف بيان
 لا اربعة هو منصوب لانه استثناء من موجب واجواب انها منصوبة
 لا مرفوعة وكانت علامة المتقدمين ان يكون المنصوب بغير الفاعل يكتبوا
 عليه بتنوين النصب ذكره النووي في شرح مسلم في مواضع تشبه
 وراتبه في كثير من كتب المتقدمين المعتمدين وريثته في خط الزهري في
 مختصر المستدرک وعلى تقدير ان يكون مرفوعة خبر مستدركه وفاء
 هي لا عطف بيان انتهى

احاديث
 قال عمر بن الخطاب رضي الله عنه ما قطع على الصلوة
 احدى ركعتين من غير ان يكون فيهما ركعة
 صلوة قبل طلوع الشمس وبسورة الحمد
 قدر غرورها به صلوة الزيادة وتقبلتها بالانها
 غلبت العطف على الجواب والغالب في التعليل ان يرضى
 الصلوة الوسطى والغالب في الامام ابوان
 الاشراف كما قالوا في منية الاب والاشرف
 وفي منية الوجود والغرب والعلو والوجود
 والعلو والوجود والغرب والعلو والوجود
 واشرف وتذكر القرآن فقلت العرف فقال ابن
 اشرف واما قوله في قوله اشرف
 اشرف التذكرة واما قوله في قوله اشرف
 سيرة في الحكم انما عليه اشرف واجب كبره
 الاصح على الاثر لان لفظ اشرف واجب كبره
 وقيل المراد به من اشرف الظان يعرفه من اشرف
 وربما لفظها بالعين من اشرف الظان يعرفه من اشرف
 فقالوا يوم اجعل على من اشرف الظان يعرفه من اشرف
 سنة العزمين واما اشرف الظان يعرفه من اشرف
 لم يستعمل في اشرف الظان يعرفه من اشرف
 العرف على الخبر لانه في اشرف الظان يعرفه من اشرف
 الوسطى في نظر لانه في اشرف الظان يعرفه من اشرف
 الوسطى وهو ما نقل عليه في اشرف الظان يعرفه من اشرف
 الاصاب الاما ورد في اشرف الظان يعرفه من اشرف
 الاحاديث واشاره اشرف الظان يعرفه من اشرف
 قال شيخنا قال في اشرف الظان يعرفه من اشرف
 على صلوة العشر و صلوة الاربعة اشرف الظان يعرفه من اشرف
 كقولهم دعوا الطهارة والعبادة والعبادة والعبادة
 لا حاجة الى دعاء الطهارة والعبادة والعبادة والعبادة
 الاشارة الى دعاء الطهارة والعبادة والعبادة والعبادة
 قال الصلوات و اشرف الظان يعرفه من اشرف
 التعليل من الصلوات لانه في اشرف الظان يعرفه من اشرف

47

الحدثان مصدر بمعنى الحادثة وليس بمنتهى الحدث
بمعنى اللبس الزمان كما يتوهم ولذا لم يقال
طوارق الحدثين نعم قد يطلق عليهما

المعنى جمع حسن على خلاف وايزان جمع نار اصله نوران لان النار
القياس واوية بدليل تصغيرها على نورة

في لفظ الاستقامة

يقال استقامت المرأة مبنيا للمفعول ولم يبين
هذا الفعل لفظا على ك في قولهم نسفت المرأة فوحت
انما قد واصل الكلمة من الحيض الزوايد التي تحرقها الكيما
كما يقال قرقي المكان ثم يزايد بها لفة فيقال استقر
واعشب المكان ثم يبالغ فيقال اغشيت وكثيرا
بجوز الزوايد لهذا المعنى عسر في المتن

قاصد

اعلم ان الفعل يتضمن الاشتراك في الاصل مع الزمان
فما صد الجائزين وهو وجود الفضلة المفضل منه
عن المعجزات

قاصد

اعلم ان القوم يؤثرون الالف فقالوا فضت الفانمة
والصواب ان يذكر فيقال فضت الفانما له والبريل
على ذلك قوله تعالى يردوكم بحيث آلاف والها في باب
العدد تخفى الذكر ونحوه من الموش واما قولهم هذه
الف درهم فلا يشهد ذلك بتأنيث الالف لان التأنيث
وقعت على البراهم وكان تذكيرا لكلام هذه الله رابع
عن الدرر

قاصد

وهو ابو علي الناصبي ان مروان بن سعيد الملقب بالهشام
المهلبتي عن ثور عز وجل فان كانتا اثنتين فلهما الثلثان
ما ترك ما الفانية في هذا الخبر قال فاذا جاز الخبر عن الصفة
واراد مروان بسواءه ان الالف في كانتا تفيده اثنتين
فلا معنى في ضمير المتبقي بالاثنتين ونحن نعلم انه لا يجوز ان
يقال فان كانتا ثلثا ولا ان يقال فان كانتا خمس وازاد
ابو الحسن بقوله ان الجزاء في الخبر الجوز من الصفة اي في كان
يجوز ان يقال فان كانتا صغيرتين فلهما كذا وكذا وان كانتا
كبيرتين فلهما كذا وكذا او صاوتين فلهما كذا وكذا او طالبتين فلهما كذا
فقال فان كانتا اثنتين فلهما الثلثان فاذا جاز ان تسمى
الثلثين للاختين تعلق بخبر كونهما اثنتين على ايت صفة كانتا
من كبر او صغرا وصلواته فلا بد فقد تحصل من الخبر فائدة ثم تحصل
من ضمير المتبقي وتسمى ثور مروان في استنباطها واسطوالة
واصح ابو الحسن في كشف اشكاله عن الدرر

القرة

قرير العين ان ذات قررة والقرة بالضم بالياء وهو بها
البرودة يقال قررت برعينا وقررت برعينا بالفتح
واكسر قررة وقرورا ورجل قرير العين وقررت
عينه تفر وتقر بالفتح واكسر لتفقد تحت قبل وهو
كنية عن الراحة عند العرب لان بلادهم كانت حارة
جدا فالراحة عندهم في البرودة وفيه ان اضافة القررة
الى العين على هذا الوجه برودة جدا والاعلم ان كناية
عن السرور فان ومة السرور باردة وومعة
الحزن حارة ولذلك يقال قررة العين وسخنها الحبوب
والمكروه وذكره الفاضل وعجزه من اهل التفسير
في قوله قرير عينا وقيل منناه صارت عينه
ذات قرار مستقرة لا تضطرب بالنظر الى الجوانب
رجا من كيبه وقيم شعابره كما ينبغي عن طريقه مطول

قاصد

ويقولون لعندكم واصله قدم فيلغظون بما لا يشتمل
على المناقضة وينبغي عن المعارضة وهو الكلام ان
يقال عند يفعل او عند لا يفعل لان معنى فعل التوقيع
لم يوافق وخوف والتوقيع انما يكون لما يتجزؤ ويتولد
لا يما قضي وتقدم فاذا قلت خرج فقد اجرت
على وقضي لا حريقه واستحال معنى التوقيع فلهذا لم يجز
دخوله تحت عليه عن الدرر

قوله من انما هو...

وتنا ينهم العين وهو مذكور... فيقولون فبعض الغائبة والصواب ان يذكر

قاعدة فيقولون فعلته لاجزاء الاجرة والصدقات... ان يقال في جوارحه الاجر بربيل ان الفعل

قال الحري قال شيخنا ابو القاسم الفضل... بن محمد النعماني الكاذا قلت ما اسودزورا

قاعدة ويقولون في ضمن او بغيره من الجاويل ويجاب... بلغة الله المأثور ويعنون به ما يورثه المورث

قاعدة ويقولون انضاف الشيء اليه وانفسه الامر عليه... وكلا اللغتين امر متعدي لكانه والمنقطعة اذ لا يمتد

قاعدة ويقولون فلان اشهر من فلان والصواب... ان يقول هو شهر من فلان بغير الف كما قاله

قاعدة ويقولون انخذت سردا يا بعشر درج فيقولون... ان يسم من سرداب وهي كسوزة في كلام العرب

قاعدة ويقولون نجت عليه الكلام الاصح بوجه الكلام... من ادرج

لفظ شرفه من الفضل لائين والايح والايوت... ولا يقال اشتر الناس الاله لغة رقيقة وكذا اجتر

جوز الكوفون تعريف المضاف بحرف التعريف... في كل عدد مضاف الى معدوده كالالف والتميز

قاعدة وقد يستعمل عند بعدة معان فيكون بمعنى الحفرة... كقولك عند يارب وعين الملكة كقولك عند ي

قاعدة ان نادر النابت كذ في النسب كما يقال في النسب في فاطمة فاطمة والى مكة فاطمة... وانما خدمت لثباتها بالسنه من عدة وجوه اخرى ان كلتيهما تقع خارفة

قاعدة اعلم ان الناس ربما اجابوا المستجيب بل انما فيه ثم عقيدوا بالبرهان... فيسجل الكلام الى الدعاء عليه كما روي ان ابا بكر رضي الله عنه

قاعدة اعلم ان عند لا يدخل عليه من ادوات الجزاء انما من ادوات... ولا يقع في نقضه ايضا الكلام مجرد والابها كما قال تعالى

قاعدة ويقولون فعل الغير ذلك فله خلوها... على غير آلة التعريف والمحققون من

قاعدة ويقولون هبت لارباح مقابله على قولهم رباح وهو خطأ... بين ووجه اشتقاق الصواب ان يقال مشتق لارواح والعلة

قاعدة ومن ايامهم فيما يكونون عليه ليام... التعريف والوجه تنكيره قولهم فعل

قاعدة ويقولون حضرت الكافة فيؤمنون فيه ايضا على حكاية... فبما فسره من معاني القرآن كما وهم القضي ابو بكر بن قريبه

قاعدة ويقولون هذه كبرى وكلك صفري... فيستعملونها كالتعريف وسما من قبيل

قاعدة ويقولون ان كافت في الالية بمعنى كافت والحق الهاء به... كافتا في علته ونشأته

ويقولون في الاستخار كرم بحيرة الكرم فبقيت على ما يقال في الخبر
كم بحيرة كرم فيقولون اذا الصواب ان يوجد المستخرج منه كرم فيقال
كم بحيرة كرم لان كرم في موضع المصدر والمصدر اعطيت حكم نوعي المصدر
في الاسم الواقع بعده في الخبر تشبيها بالمصدر والبرور في الاضافة
ونصب في الاستخار تشبيها بالمصدر والمنصوب على التمييز فلهذا
العلامة جازان يقع بعده كرم الخبرية الواحدة والجمع كما يقال ثمنه ثمنه
والف عيه وزم في الاستخار منه ان يقع بعدها الواحدة كما يقع
بعد احد عشر السنة وتسعين وامتنع ان بعدها الجمع لان
منصوب على التمييز والمميز بعد المقادير لا يكون جمعا من الراء

ويقولون في جمع ارض ارضي فيخطون فيه لان الارض ثلثية
والثلاثة لا يجمع على فاعل في الصواب ان يقال في جمعها ارضون
بفتح الراء وذلك ان الراء مقترنة في ارض فكان اصلها
ارضنة وان لم ينطق بها ولاجل تغير هذه الراء جعلت بالواو
والنون على وجه التعويض لها عما حذف منها كما قيل في جمع
عضنة عضون وفي جمع عزة عزون وفتحت الراء في الجمع لتؤن
بفتحة يان اصلها في الجمع ارضات كما يقال خلة وخلات و
قبل من فتحت ليرضها ضرب من التغيير كما كسرت السين في جمع
سنة فتقبل سنون منها

ويقولون قد حدثت امر فيصنون المزال من حدثت معاينة على
ضمها في قولهم اخذه ما قدم وما حدثت فيقولون بنية الكلمة المقولة
ويخطون في المعاينة المعقولة لان اصل بنية اصل هذه الكلمة حدثت
على وزن ضرب وانما حدثت المزال من حدثت حين قرن بقدم
لاجل الموازنة فاذا افردت لفظه حدثت زال السبب
الذي وجب ضمها والهاء ووجبان تروا الى اصل حركتها من الراء

قال عزم في عودته لحن والحسين كرم الله وجهه كما يقال
الله ان الله من كل شيطان وبائة ومن كل عين لائة واللال في
لاية نكته لانها فاعلة من ابيته لانه عدم قصد ان يوازن
بلفظه لاية لفظي بائة وبائة من الراء

قد طعمت العرب بعدة الفاظ غيرت منها لاجل الازدواج
واعادتها الى اصولها كعند الاواد فقالوا العدايا والعشايا
اذا قربوا بينهما فاذا افردوا العدايا روي الى اصلها فقالوا
العديات وكذلك قالوا للشجاع الذي لا يزال مكانه ابيس
اليس والاصلع الالبس استعارة من عديم اذا
دفع فعدوا به الى ابيس يوافق لفظ البس من الراء

ويقولون عشرون نفرا وثلاثون
نفرا فيقولون فيه لان النفران يقع
على الثلث من الرجال الى العشرة فيقال
ممن ثلثه نفر ويؤلف عشرة نفر ولم يجمع
عن العرب استعمال النفر فيما جاوز
العشرة بحال

ومن كلامهم في الدعاء الذي لا يراد
من قصده لانه من نغره وظاهر كلامه
انه دعاء عليه بالموت الذي يجزيه عن
ان يفعله في قوله وتخرج هذا القول يخرج
المخرج والاعجاب بما يرامه وكذا
قولهم للشاعر المفضل في ثنائه وللغفار
الحرب لا ابله

وعنه اكثر اهل اللغة ان الربط بمعنى
بمعنى النفر لانه لا يتجاوز العشرة الا ان
الربط يرجعون الى ارب واحد كقولهم
النفر وكرابن فارسي كما به الجمل ان
الربط يقال الى اربعين كالعصبة
منها

ويقولون في جملة حواجز فيقولون
والصواب ان يجمع في اقل العدد على
حاجته وان يجمع في اكثر العدد على حاج
مثلثة ودام

ويقولون لما يكثر ثمنه ثمن فيقولون
لان الثمن على قياس كلام العرب
هو الذي صار له ثمن ولو قيل كما يقال
غصن مورق اذا بر اية الورق و
شجر مثمر اذا اخرج الثمر والمراد به خبر
هذا المعنى ووجه الكلافة ان يقال
ثمن كما يقال رجل طيب اذا كثرت له وكبش
شجيم اذا كثرت شجوه وفي كلام بعض البلغاء
قدر الالبس ثمنه في قوله فرق اهل اللغة
بين القيمة والثمن وقالوا القيمة ما
يوافق مقدار الشيء ويعاود والثمن
ما يقع التراضي به كما يكون واقفا او ازار
عليه او انقص منه من الراء

كالماتنا زله
لفظ قط بالتشديد من الظروف الزمانية المبينة المتصلة باستيعاب زمان
الشيء قال النحويون القول يستعمل تحت الحرف قال به اي حكم به وقال لاي ظم
وقال عنه اي روي عنه وقال منه اي خبر فيه وقال عليه اي اقرى عليه
تم الكلام

اعلم ان المبتدأ على ثلثة اقسام احدها مبتدأ في اللفظ والمعنى كوزيد
فايم وانما مبتدأ في اللفظ دون المعنى نحو اقيم زيد وانما مبتدأ
في المعنى دون اللفظ نحو استمع في المعنى خبر من ان تراه فان قيل
يشتم في قوله استمع بالمعنى خبر من ان تراه مبتدأ مع انه فعل وخبره
فقد تحول على حذف ان اي شتم اي سماعك بالمعنى خبر من ان تراه
او على تنزيل الفعل منزلة المصدر

اعلم ان الجملة التي لا محل لها من الاعراب تسعة اونها الجملة التي يلبسها الابدان
وثانيها الجملة التي بين البتداء والخبر وثالثها بين الفعل والفعل ورابعها
بين الصفوة والموصوف وخامسها بين الصلة والموصول وسادسها بين
الحال وذي الحال وسابعها بين القسم وجواب القسم وثامنها بين الفعل والفعل
وثاسعها بين الشرط والبراء

اذا صغرت الاسم فانظره فان كان على ثلثة احرف كغفس فليس على وزن
تفليس واذا كان على اربعة احرف كدرهم فليس بوزن تفليس واذا
كان على خمسة احرف كدينار فليس بوزن تفليس هذا اذا نقصت
الاسم مطلقا فاذا اردت تصغير الجمع فارجع الى الواو وصغره ثم اجمله
تقلد في تصغير ما قبله سجدات ودرهمات الاله القلة فانه يقصو تصغير
الواو كذالك في تصغير الفرس والجمال وعليه اقبلس والجمال وعليته كرم

يركبه براد لوصويه ويا براد لواتشه ويا الهده ويا الهده بنه او لسه
ويجك بره بلا ليه برتها يروه فرق كره بود عاى شريه او قيوب
او شنه اوره الله تا فضل الله فواض يولا كسهم الله الرحمن الرحيم
ببسمك سلم وباموتج فتج فضل كن عدل يكن الامان الامان يا صمدى من
عندك مردى يا حى يا قديم يا من يعفو عن العالم العنيد ارحم عبدا لا
يوانى بالهدوء انك فقال لما يريد يا من لا غاية له ولا نهاية له عسى

لفظ بئس
منصوب على انه مفعول له

الاصطلاح عبارة عن اخراج الشيء من المعنى اللغوي
لا على وجه التقيد على ما ذكره في الاضافة والمراد به

الاصطلاح عبارة عن اخراج الشيء من المعنى اللغوي
لا على وجه التقيد على ما ذكره في الاضافة والمراد به

الاصطلاح عبارة عن اخراج الشيء من المعنى اللغوي
لا على وجه التقيد على ما ذكره في الاضافة والمراد به

الاصطلاح عبارة عن اخراج الشيء من المعنى اللغوي
لا على وجه التقيد على ما ذكره في الاضافة والمراد به

شرح آية ثم انزل

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم ثم انزل عليكم
من بعد النعم امنه فاعلموا ان ذوات الصدور ووجوهها من نورها
بله اوقبه بسم الله الرحمن الرحيم ومن يتق الله يجعل له مخرجا
قدرا ويكرم بفضله فاعلموا ان ذوات الصدور ووجوهها من نورها
بانابت يامين يا واحد يا نور يا زكي يا لطيف يا عدل يا مبین يا كريم
يا باسط يذراع بالقدور يا مادي يا ذا الجلال والاکرام يا قیوم يا جمیل
يا خیر يا ذا الجلال والاکرام يا صبور يا صمد يا ذا الجلال والاکرام
هو الحق هذا الاسماء الحسنی وبعث محمد الذی انزل علیه هذه الایات
شیخ محمد بن عبد الوهاب بن محمد بن عبد الوهاب بن محمد بن عبد الوهاب
ایه الله اول مقصد ذکر الله تعالی بنده اول مقصد ذکر الله تعالی بنده
و یا اوله و یا دینوس و یا اخرون اوله اوله اوله اوله اوله اوله
ثم انزل آیت ثم یذکر الله پاک ابره سئل قبله قرشوا پاک اعتقاد له
خلوت برده پاک بقره کفره اوقبه مراده تزجر اوله اما قرشوا
اوله ذوق قبله قرشوا اوقبه

ثم انزل عليكم من بعد النعم
امنة نفا ساء يفتشى طايفة
منكم و طايفة قد اهتمتم انفسهم
يظنون بالله غير الحق

بوعاد شريفين امر محرم اينك غرة سندن او ننه دكن بقدر ماشاء
او قبان اخر سنيه دكن حتى تقا حفظ و امانع فله ديونقات علماء
ويندن مقولدر بسم الله الرحمن الرحيم سبحان الله اعلاء
الميزان و منتهى العلم و مبلغ الرضى و زنة العرش لا اله الا الله
من الله الا اليه سبحان الله عند الشفع و الوتر و عند كل كلمة التائب
برحمته استغث لا حول و لا قوة الا بالله العلى العظيم و هو حسي و نعم
الوكيل نعم المولى و نعم النصير و صلى الله على سيدنا محمد و اله و صحبه
اجمعيين الطيبين الطاهرين برحمتك يا ارحم الراحمين

بغيره كل يوم انزلنا عليه

اعتصام نامه حضرت شيخ اكبر قدسنا الله تبارك و تعالي

بسم الله الرحمن الرحيم ربنا و خلقنا في ليله بجز احديتك و طعام
يم واحديتك و قوتك بقوة سفوة سلطان فرديتك حتى اخرج
الى فضاء سعة رحمتك و ذوقه حبهان برق القرب من آثار
رحمتك مهيبا بهيبتك قويا بقوتك عزيزا بغيرتك معانا بقنايتك
مبجلا مكرما بتعظيمك و تسكينك و التيسير صلح الغرة و القبول
و سهلتى منابج الوصول و الوصل و توجيى بناج الكرامة و الوفاق
و الف بينى و بين اجبابك دار الدنيا و دار القرار و ارزقنى
من نور اسمك بنور اسمك بيتته و سطوة تنفالى القلوب
و الآر داج و تخضع لهدى النفوس و الاستباح با من زلت له
رقاب الجبابرة و خضعت له اعناق الكاسرة لا اله الا
الله و لا اعانة الا منك و لا اتكال الا عليك اذفع عني كيد
الكاسدين و ظلمات شر المعاندين و احمى تحت سرادق
رحمتك يا اكرم الاكرمين ابتظا بهى في تخصص راضيتك و نور
سرى و قلبى لا اطلع الى منابج مساعيتك الا كيف اصعد عن بابك
بحبته منك و قد وردت على نعمتك و كيف يؤتىنى من عطائك
و قد امرتني بدعائك و ما انا مقبل عليك مطيع و ابيك باعد
بينى و بين عداى كما باعدت بين المشرق و المغرب و اخط
ابصارهم عني بنور قدسك و جلال مجدك انك انت الله المعطى
جلال النعمة المجلل الكرم لمن نجاك بطايف الرافة و الرحمة باقى
ما يقوم و باكاشف اسرار المعارف و العلوم و صلى الله تعالى
على خير خلقه محمد و آله و صحبه اجمعين و الحمد لله رب العالمين برحمتك

يا ارحم الراحمين عم

بسم الله الرحمن الرحيم
 قال الشيخ الامام ابو محمد القاسم بن علي الحريري رحمه الله عليه
آداب حمد الله الذي عم عباده بوظائف العوارف وحقق
 من شيا منهم بطايف المعارف والصلوة على نبيه محي العائب
 وعلى آله واصحابه اولى المناقب فاقى رابت كثير ممن تشموا
 اسمته الرتب وتوسموا بسمة الادب قد ضاهوا العادة في
 بعض ما يفطر من كلامهم وتعرف به مرا عفا قلامهم من باؤا غير
 عليه وانزع المعز واليه خفض قدر العلية ووضع ذال حلية
 فدعاه الالف لنباهة اخطارهم والكلف باطابة اجنابهم
 الى ان ادرا عنهم الشبه وايقن ما التبس عليهم واشبه بالحق
 بمن زكى اكل عذته واخب لاجيه ما حبت نفسه فالت هذا
 الكتاب شجرة لمن تبره وتذكرة لمن اراد ان يذكره وسميته
 درة العواصم في اوام الخواص وقد ودعت من الخب
 كل لباب ومن انكبت ما لا يوجد منتظا في كتاب هذا الى ما
 لمعته به من النوادر الاليفة بمواضعها والحكايات الواقعة في موقعا
 فان حلي بعين الناظر فيه والدارس واخذ محل الفادح لدى
 القابس والافعلى ته نعا اجر الجتهده وهو حسي وعلبه اغتد
فن و**ياهم** الفاضحة واغلاطم الواضحة انهم يقولون قدم ساير
 الحجاج واستوف ساير الخراج فيستعملون ساير بمعنى الجميع وهو

نسخة
 جمع

في كلام العرب بمعنى اتي ومنه قيل لا يبق في النار سور والكيل
 على صحة ذلك ان النبي عليه السلام قال لحيلان حين اسلم وعنده عشر
 نسوة اختر اربعاً منهن فارق ساير من اي من بقي بعد الارب
 الالة تختارهن ولما وقع ساير في هذا الموطن بمعنى اباحة الاكثر
 منح بعضهم من استعمال معنى الابق الاقل والصحح انه يستعمل في كل
 باق قل او اكثر لاجماع اهل اللغة على ان معنى الحديث اذا تبرهتم
 فانسروا اي بقوا في الانا ببقية ما لا ان المراد به ان يترك الاقل
 ويبقى الاكثر وانما ندب الى التاذب بذلك لان الاكثر من
 المطعم والمشرى بمبابة عن التهم وملاة عند العرب ومنه ما
 جاء في حديث ام زرع عن النبي فومت زوجها فقالت ان كل
 لقت وان شرب اشرف اي يتنامى في الشرب الى الاستيلاء
 الشقافة وهي ما يبعث من الشراب في الانا ومن ما يدل على ان
 ساير بمعنى باق ما انشده سيبويه
 ترى النور فيما تدخل الظل راسه وسايه با والى الشمس اجمع
 وبتهند لك ايضا قول الشنفرى **شعر** لا تقبروني ان قبري محرم
 عليكم ولكن ابغري ام عامر اذا احتملوا راسي وفي الراس الكرى
 ونحو ذلك عند الملتقى ثم سارى **شعر** ففنى كل شاعر بلطف ساير ما يعنى
 من جثمانه بعد راسه وقد اشتملت هذه الابيات على يقضى الكشف
 عنه لتلاخيص هذا الكتاب ما يبتس شى منه اما قول الشاعر الاول
مصرع ترى النور فيما تدخل الظل راسه فانه اراد به تدخل راسه الظل

قال ابن بري من جعل ارا ما خذ منها راسه فذلك ان يقال
 في كل من تقدم من القدم الذي يتركها

انهم
 طحاها آرزوا انك

انما في قوله لا تقبروني ان قبري محرم
 عليكم ولكن ابغري ام عامر
 اذا احتملوا راسي وفي الراس الكرى
 ونحو ذلك عند الملتقى ثم سارى
 ففنى كل شاعر بلطف ساير ما يعنى
 من جثمانه بعد راسه وقد اشتملت هذه
 الابيات على يقضى الكشف
 عنه لتلاخيص هذا الكتاب ما يبتس شى
 منه اما قول الشاعر الاول
مصرع ترى النور فيما تدخل الظل راسه

فقلب الكلام كما يقال دخلت الخاتم في اصبعي وحيثه ادخل الصبح
 في الخاتم وقلب الكلام من سن العرب لما تورة وتصاريف
 لغاتها المشهورة ومنه ما في القرآن ما ان مفاخره لتؤ بالعبصه
 لان تقديره ما ان العبصه لتؤ بمفاخره اي تمنن بها مشاقرة
 واما قول الشفري وكن ابشري ام عامر وقد اختلف في تفسيره
 فقيل انه التفت عن خطاب فوجه الى خطاب الضبع فبشره بالحكم
 فيه اذا قتل ولم يقبر وام عامر كنية الضبع والالفات في الخاطبة
 نوع من انواع البلاغة واسلوب من اساليب الفصاحة وقد نطق
 القرآن في قوله تعالى يوسف اعرض عن هذا واستغفر لي ذنبي
 فحول الخطاب عن يوسف عم الى امرأة العزيز وقيل بل الخطاب
 كله لقومه فكانه قال لا تقربوني اذا قتلتم وكن تركوني فلي يقال
 لها ام عامر فجعل هذه جملة لقبها اورد على وجه الحكاية كما قيل
 لثابت بن جابر النخعي يا بطل ستر يا خذ سيفا تحت ابط وانما قلت
 الضبع بذلك لان من عادة من يروم اصطياها من وجارها
 ان يقول لها حين يجتفر عنها ابشري ام عامر خا م عامر وهي
 تتبعه منه وتروخ عنه وهو لا يزال يكثر ذلك عليها ويؤتمنها
 الى ان تبرز اليه وتسلم نفسه ولاجل اخذها بهذا القول نسب
 الى الحق وضرب بها المشق وهو اما قوله في الراس اكثرى فانه عني
 ان فيه اربعا من الخواص الخمس التي بها كملت فضيلة الانسان
 وامتاز عن سائر الحيوان واما اختار هذا الشاعر لتسليط الضبع
 على الكلب وان لا يقرب بعد فقد يكون هذا الفعل اوجع لقلوب قومه

في قوله تعالى يوسف اعرض عن هذا واستغفر لي ذنبي
 فحول الخطاب عن يوسف عم الى امرأة العزيز وقيل بل الخطاب
 كله لقومه فكانه قال لا تقربوني اذا قتلتم وكن تركوني فلي يقال
 لها ام عامر فجعل هذه جملة لقبها اورد على وجه الحكاية كما قيل
 لثابت بن جابر النخعي يا بطل ستر يا خذ سيفا تحت ابط وانما قلت
 الضبع بذلك لان من عادة من يروم اصطياها من وجارها

في قوله تعالى يوسف اعرض عن هذا واستغفر لي ذنبي
 فحول الخطاب عن يوسف عم الى امرأة العزيز وقيل بل الخطاب
 كله لقومه فكانه قال لا تقربوني اذا قتلتم وكن تركوني فلي يقال
 لها ام عامر فجعل هذه جملة لقبها اورد على وجه الحكاية كما قيل
 لثابت بن جابر النخعي يا بطل ستر يا خذ سيفا تحت ابط وانما قلت
 الضبع بذلك لان من عادة من يروم اصطياها من وجارها

من اشمل
 اقول ام عامر

وادعى طمس الى الاخذ بشأره وقد فسر بغير ذلك لاننا لم نضع هذا
 لهذا الفن فنستقصي فيما شرح منه واما شذرهنا بما نطقنا من غير
 بنمطه فيه **ويقولون** لفتناج متواتر فيؤسمون فيه لان العرب
 تقول جات الخيل متنا بعة اذا جاب بعضها في اثر بعض ففصل وجاء
 متواترة اذا تلاحت وبنيها فضل ومنه فوطهم فعدت ارات
 اي حلا بعد حال وشبها بعد شبي وجاء في الاثر ان الصحابة رض
 لما اختلفوا في المؤودة قال لم علي كرم الله وجهه انها لا تكون مؤودة
 حتى تاة عليها ارات السبع فقال له عمر فم صدقت اطال الله
 بئنا فكان قول من نطق بهذا الدعاء واراو علي رضي بان ارات
 السبع طبقات الخلق السبع المبينة في قوله تعالى ولقد خلقنا الانسان
 من سلاله من طين ثم جعلناه نطفة في قرار مكين ثم خلقنا النطفة
 علقة فخلقنا العلقة مضغة فخلقنا المضغة عظاما فكسونا العظام
 لحما ثم انشأناه خلقا آخر فبارك الله حسن الخالقين يعني سبحانه وولاده
 جيا فاشار علي رضي الله عنه الى انه اذا استهل بعد الولادة ثم دفن جيا فقد
 وئيد وقصد به لكان يدفع قول من توهم ان الحبل اذا سقطت
 حينها بالندوى فقد وادته ومن يات ياتيد ما ذكرناه في معنى التواتر
 قوله تعالى ثم ارسلناه رسلنا تنزي ومعلوم ما بين كل رسولين
 من الفقرة وتراحي الة وروي عبد خير قال قلت لعلي رضي ان
 علي آيا من شهر رمضان افيجوز ان افيضها متفرقة فقال قصها
 ان شئت متتابعة وان شئت تنزي فقلت ان بعضهم قال لا تجزي
 الا متتابعة فقال لي تجزي تنزي لانه تعالى قال فعدة من ايام اخر

الشذرة من فضلات العلم
 واراو الشذرة من غير

واما انه لما اشرقت في اذنه الكبرية وانفتحت الة قوله
 فلما اشرقت في اذنه الكبرية وانفتحت الة قوله
 فلما اشرقت في اذنه الكبرية وانفتحت الة قوله

ولو اراد متتابعة لبتين التتابع كما قال سبحانه فصيام شهرين متتابعين
 وعذاهل العربية ان اصل تترى وتري فقلت الواو ناء كما قلت في
 تحته ونتمية ونجاه تكون صوطا من الوضاعة والوسم والوجه ويجوز
 ان تترى تترى كالتون الرطبي وان لا تترى مثل سكري وقد روي
 بها جميعا وحكي ابو بكر الصوني كتب احد الادباء الى الصديق له وقد
 ابطأ جوابه عنه كنبث اليك فاجبت وتابعت فواترت واصبرت
 فافوت وجمعت فافوتت فكتب اليه صديقه الجفا المستر
 على لازمان احسن من بعض الخطاب للاخوان **ويقولون** ارف
 وقت الصلوة اشارة الى تضايقه ومشارفة نصرة فجر فونه
 عن موضعه ويعكسون حقيقة المعنى في وضعه لان العرب
 تقول ارف النبي بمعنى دنا واقرب لا بمعنى حضر ووقع يد على
 ذلك ان السجانه تسمى السارة ارفة وهي منتظرة لاحاضرة فل
 تجر وجل فيها ارفة الازفة اي دنا ميقانها وقرب وانها كما
 صرح عا سمه بهذا المعنى في قوله لعا اقربت السارة والمراد بذكر قرا
 التنبية على ان ماضى من امد الدنيا اصغاف ما يغني منه ليعتظ او
 الاباب به وما يدل على ان ارف بمعنى اقرب قول النابغة
 ارف الرحل غيران ركابنا **هـ** لما نزل برحانا وكان قد
 قصركم بان الركاب زالت يثمد بان معنى قوله ارف اي اقرب
 اذ لو كان قد وقع لسارت الركاب ومعنى قوله وكان قد
 اي وكان قد سارت فحذف الفعل لدلالة ما بقى على المعنى و
 نية بعد على شدة التوقع له وتداءه الاتباع له والعرب تقول

وهذا هو قوله تعالى
 ولما نزل برحانا وكان قد
 قصركم بان الركاب زالت
 يثمد بان معنى قوله ارف
 اي اقرب اذ لو كان قد
 وقع لسارت الركاب ومعنى
 قوله وكان قد اي وكان
 قد سارت فحذف الفعل
 لدلالة ما بقى على المعنى
 ونية بعد على شدة التوقع
 له وتداءه الاتباع له
 والعرب تقول

الترجمه القليل من قولهم الجمل انقطع

في كل ما يتوقع طوله ويرصد وقومه كان قد اى قد وجد كونه
 واظن وقومه **ويقولون** زيد افضل اخوة فيحطون فيه لان
 الفعل الذي لتفضيل لا يضاف الا الى ما هو داخل فيه وممثل منزله
 الجزؤه منه وزيد غير داخل في جملة اخوة الا ترى انه لو قال لك فائل
 من اخوة زيد لعدوهم ووه فلما خرج عن ان يكون داخل فيهم
 امتنع ان يقال زيد افضل اخوة كما لا يقال زيد افضل النساء لتمييزه
 من جنسهن وخروج عن ان بقدر جملة من ويصح هذا الكلام ان
 زيد افضل الاخوة وافضل بنى ابيه لانه يدخل في جملة التي اصيف
 اليها بدلالة انه لو قيل لك من الاخوة او من بنو ابيه لحدوته فيهم
 وادخلته معهم **ويقولون** لمن ياخذ الشيء بقوة وغلظة قد غشتم
 وهو متغشتم والصواب ان يقال تغشتم وهو متغشتم بتقديم الميم
 على الراء كما قال التراجز **س** ان طاسا بقا غشتمرا
 اذا وبينت ونية تغشتمه وبروي ان طاسا بقا غشتمرا وكلاهما
 بمعنى الشد يد ومن كلام العرب قد تغشتم التيسل اذا قبل شدة وجري
 بكدة **ويقولون** بعد الدنيا والتي قبضون اللام التي تانبه من الدنيا
 وهو من فاحسن وغلط شين اذ الصواب فيها الدنيا بفتح اللام
 لان العرب خصت الذي والتي عند تصغيرها وتصغير اسماء
 الاشارة باقرا فتحته او ايلها على صيغها وزادت اليها آخرها عوضا
 عن ضم اولها فقالوا في تصغير الذي والتي الدنيا والدنيا وتصغير
 ذاك وذو ذاك وذو ذاك وعليه انشد تغلب **س**
 بذياك الوادي بهم ولم اقل بذياك الوادي وذو ذاك

يقال

بان يراد باللام الخس او جنى الاخوة
 حتى يوارى به الهدى الخارج ان
 اخوة زيد عادوا الى السواد
 السبقا

ولكن اذا ما حبت شيئا نولحت به بحرف الضيف من شدة الوجه
 اراد ان التصغير قد يقع من فوط الجنة و لطف المنزلة كما يقال يا بني
 وقوله اذا ما حبت شيئا يعني اُحبت لانه يقال اُحبت الشيئ و حبه
 بمعنى كما جاء في المنزل التابر من حبت طبت لانا انهم اختاروا ان ينزلوا
 الفاعل من لفظ اُحبت و هو المنعول من لفظ حبت فقالوا انما
 حبت و للمفعول محبوب ليعاد لولا بين اللفظتين في الاشتقاق
 منها والتفرغ عنها على انه قد شمع المنعول حبت و عليه قول
 عنترة **لم** ولقد نزلت فلا نظى غيره متى بمنزلة الحبت المكرم
ويقولون فلان يتأهل الاكرام و هو متأهل بالانعام ولم
 شمع ما مان اللفظتان في كلام العرب و لا صوتيهما احد من
 اعلام الادب و وجه الكلام ان يقال فلان يتحى التكرمة
 و هو اهل للتكرمة فاما قول الشاعر **لم** لابل لكي يا حبي و اشأ بهي
 ان الذي انفتت من ماله **لم** فانه عنى بلقطة استأبى اى اخذ
 الا ماله و سى يؤندم به من الستم و الودك و في امثال العرب
 استأبى اى اتى و احبى اى اتى اى اخذى صفو طعمتى و احبى
 القيام بحدمتى **ويقولون** اذا اصبحوا سحرنا بالبارحة و سحرنا
 و الاختيار في كلام العرب على ما حكاه نعلب ان يقال منذ كن
 اصبح الى ان تزول الشمس سحرنا الليلة و فيما بعد الزوال
 الى اخر النهار سحرنا البارحة و يتفرغ على هذا انهم يقولون منذ
 انصاف الليل الى وقت الزوال صبغت نجر و كيف اصبحت
ويقولون اذا زالت الشمس الى ان يتنصف الليل مسيتت نجر

بارحة

عل

سهرنا

وكيف انسبت و جاء في الاخبار الماثورة ان النبي عم كان اذا نزل
 من صلوة الصبح قال لاصحابه بل فكم من رأى رؤيا في ليلة
 و قد ضرب المشبه المتشابهين فبين فبين ما أشبه الليلة بالبارحة كما قال
 طرفه **مع** كل خليل كنت فالتت **هـ** لا ترك الله له و اصح
 كلامه ارفع من نعلب **هـ** ما أشبه الليلة بالبارحة و معنى
 قوله لا ترك الله له و اصح اى لا ابقى له ستم و قيل بل اراد بال
 الظاهر قال الشيخ الامام **هـ** وقد خالفت العرب بين الفاظ متفقة
 الكفا لاختلاف الازمنة و قصرت اسما شيئا على وقت كما قيلت
 شرب الخدرة صبوحا و شرب الحشيشة غبوقا و شرب نصف
 النهار قبلا و شرب اول الليلة في و شرب السحر جانثرية و كما
 قالوا ان الشراب لا يكون الا نصف النهار و العنى لا يكون الا بعد
 الزوال و المقييل الاستراحة وقت الطاجرة و التسم حديث الليل
 خاصة و الطروق الا تيان ليلا في قول اكثرهم و الادلاج باسكان
 الدال سيرا اول الليل و الادلاج بالتشديد سيرا آخره و التا و سيرا
 سيرا النهار و صده و السرى سيرا الليل خاصة و المشرفة و شرفة
 الشمس لا يكون الا في الشتاء فان عارض معارض بقوله سبحانه
 سبحان الذي سرى بعده بيلا فاجواب عنه ان المراد بذكر
 اقبل الاخبار ان الابرأ وقع في الليل بعد توسطه كما يقال
 جاء فلان البارحة بيل اذا جاء بعد ان مضى قطع منه و من
 ينظم هذا التسميط فوطصم قل يفعل كذا اذا فعله نهارا و بات
 يفعل كذا اذا فعله ليلا و نحو للمسا ف اذا نزل وقت القبلة و نحو

١١١

و انما ارتضاها صاحب الكشاف و قد اورد الامام البصري
 انما شدة و الرعين فليلولة او سيرا و ايضا قيل
 ان شمع من سحرنا و سحرنا و سحرنا و سحرنا
 قال في قوله اكلت البلعة و اكلت
 انما شدة و الرعين فليلولة او سيرا و ايضا قيل
 ان شمع من سحرنا و سحرنا و سحرنا و سحرنا

عند كل عذرة

الساري اذا نزل في آخر الليل استراح ونفست السبات في التزج
 اذا رعدت في الليل وتجت المصطفى اذا تنقل في ظل البيت وكثبتهم الشمس
 وقت ارتفاعها الغزاة وعجزوا بها الجونة حتى امتنعوا ان يفي
 طلعت الجونة كالم شمع منهم غابت الغزاة واكتشفت ليوسف
 الجوهري البغدادي **سعر** واذا الغزاة في السماء ترفعت
 وبدا النهار لوقته بترجل **س** ابدت لقرن الشمس وجهها مثله
 بلغ السما بمنزل ما يتقبل **من** **والمهم** ايضا في هذا الفن قولهم
 لا اكلمه قط وهو من الخشن لخطا لتعارض معانيه وتناقض الكلام
 فيه وذلك ان العرب يستعمل لفظه قط فيما مضي من الزمان كما
 تستعمل لفظه ابد فيما يستقبل فتقول ما كلمته قط اي فيما انقطع
 من عمري لانه من قططت الشيء اي قطعتة ومنه قط القلم اي
 قطع طرفه وفي ما يؤثر في شيئا على رضائه كان اذا اقلعت اذا
 اخرجت قط فالتقط الشيء طولا والقط قطع عرضا وكلف قط
 هذه مشتدة الطاء وهي اسم مبنى على الضم مثل حيث ومنذ وما قط
 بخفيف الطاء فهو اسم مبنى على الكون مثل قد وكلاهما معني
 حسبت وقوات في اخبار الوزير علي بن عيسى انه رأى كاتبا
 يبري قلمه في مجلسه فانكر ذلك عليه وقال مالك في مجلسي الا القطة
 فقط وقد تدخل نون العاد على قط وقد مع ضمير المتكلم الجور كما
 قال الرازي في **قط** امتلا الكوض وقال قطني: متلا رويدا
 قد ملأت بطني **س** اي قد بلغ من الامتلاء الى الحدة الذي لو كان
 نطق لقال سبي وقما اشدته من اببات المعاني **س**

الزور

الزور

والا اكلمه ابد

سبح الله اذا جففت اي تلوذ

الساري اذا نزل في آخر الليل استراح ونفست السبات في التزج

بلغ السما بمنزل ما يتقبل

قال الرازي في قط امتلا الكوض وقال قطني: متلا رويدا

لكن قل مصحح

عنه انه قال

الساري اذا نزل في آخر الليل استراح ونفست السبات في التزج

بلغ السما بمنزل ما يتقبل

قال الرازي في قط امتلا الكوض وقال قطني: متلا رويدا

اجزا المودة في الفرج **ويقولون** ادخل بالرجل السجى فيغلطون **والصنوا**
 ودخل السجى لان الفعل يعدي تارة بهمة النقل كقولك خرج واخرجه
 وتارة بالباء كقولك خرج وخرجت به فالجمع بينهما ممنوع في الكلام
 كما لا يخرج بين حرف استفهام وقد اختلف النحويون هل من حرف تعدي
 فرق ام لا فقال الاكثرون هما بمعنى واحد وقال ابو القاسم المبرد
 بل بينهما فرق وهو أنك اذا قلت اخرجت زيدا كان معنى حملته على
 الخروج واذا قلت خرجت به فمعناه أنك خرجت وانصبته معه
 والقول الاول اصح بدلالة قوله تعالى ذهب الله بنورهم فان عرض
 معترض في جواز الجمع بين حرف التعدي بقراءة من قرأ وشجرة يخرج من
 طور سيناء تثبت بالدهن بضم التاء فقد قبل فيها عدة اقوال احدنا
 ان تثبت بمعنى تثبت والتمرة فيها اصلته للنقل كما قال زهير بن
 ابي سلمى **رأيت ذوى كاجا حول بيوتنا قطبا لحم حتى اذا ثبت**
فعلني هذا القول تكون هذه القراءة بمعنى من قرأ تثبت بالدهن في
 التاء والمعنى ان الدهن يثبتها وقيل في القراءة ان الباء زائدة كراية
 في قوله تعالى ولا تدفوا بايديكم الى التهلكة وكراية في قول الرازي **م**
 نحن بنو جعدة اصحاب فرج **نقرب بالسيف ونرجو بالفرج** فيكون
 تقدير الكلام على هذا التاء ويل تثبت الدهن من اى يخرج الدهن وقيل
 وهو حسن الاقوال انما زيدت الباء لان انبائها الدهن بعد ان ثبت
 النمر الذي يخرج الدهن منه فلما كان الفعل في المعنى قد تعلق بمنعوه
 يكون في حال بعد حال وهما التمرة والدهن اخرج الى تقويته في التعدي
 بالباء **ويقولون** لا يتخذ لتقديم الطعام عليه مائدة **والفصح** ان يقال

الفتح

خوان الى ان يجضر عليه الطعام فيسمى حينئذ مائدة بدل على ذلك ان
 احوار بين حين تحدا وعيسى عم بان يستنزل طعام من السما قالوا
 هل يستطيع ربك ان ينزل علينا مائدة من السما ثم بينوا اسم المائدة
 بقولهم نريد ان ناكل منها ونطبخن قلوبنا وكلنا الاصمعي قال غوث
 ذات يوم الى زبارة صديق لي فلقيني ابو عمرو بن العلاء فقال الى
 اين يا اصمعي فقلت الى صديق لي فقال ان كان لفائدة او لعائدة
 او لمائدة والآ فلا وقد اختلف في تسميتها بذلك فقيل سميت بها
 تميدا عليها اى تتحرك مأخوذة من قولها وجعلنا في الارض واهى
 ان تميد بهم وقيل من هو من اداى اعطى ومنه قول رؤبة بن العجاج
الى امير المؤمنين المنادى اى المستعطي فكاتبها تميد من حوا اليها من
احضر عليها وقد اجاز بعضهم ان يقال فيها مائدة واستشهد عليه يقول
الرازي ومائدة كثيرة الالوان **تصنع** للبحران والاخوان **مرو** في
 كلام العرب اشياء تختلف اسماءها باختلاف اوصافها فمن ذلك
 انهم لا يقولون للقدح كاس الا اذا كان فيه شراب ولا للبركة الا اذا
 كان فيها ماء ولا للذو لوسجل الا وفيها ماء ولو قل ولا يقال لها ذؤوب
 الا اذا كانت ملأى ولا يقال للبتان حديقه الا اذا كان عليها حايطة ولا لئلا
 كوزا الا اذا كانت لرغوة والآفوكوب ولا للحمس ناد الا وفيه
 ولا للسرير اريكة الا اذا كان عليه حجلة ولا لتمر طعينة الا اذا كانت
 في الودج ولا للسر خبز الا اذا اشتعل على امرأة ولا للقدح سهم الا اذا كان
 فيه نصل وريش ولا للطبق مائدة الا ما دامت فيه الطعنة ولا للشيء
 كفى الا اذا كان شاكي السلاح ولا للقناة رمح الا اذا ازرقت عليها

التسان وعليه قول عبد القيس بن خفاف البرزخي **سب** وصوت عدد
 للتأنيبات: عرضا بزبا وعرضا صقبلا، ووقع لسان كذا التسان
 ورخاطويل القفاة عسولام ولو كان القفاة هو الريح لقال مخاطويل
 لأن الشيء لا يضاف الى ذاته ومن هذا النظم ايضا انه لا يقال للضوء
 بغيره الا اذا كان مصنوعا ولا لترب نطق الا اذا كان حروقا
 ولا لتسلك سبط الا اذا كان فيه نظم ولا لخطب وقود الا اذا اتقت
 فيه النار ولا لتثوب مطرف الا اذا كان في طرفه علكان ولا لما رغم
 رضاب الاما دام في الفم ولا لمرأة عانس ولا عاتق الاما دامت
 في بيت ابويها وكذلك لا يقال لابنوبة قلم الا اذا ابرنت وانشد
 احد شيوخنا لابي الفتح كساجم **سب** لا اجبت الدواة تحشى براعا
 تلك غنذي من الدوى مبيبة **سب** قلم واحد وجوه خطه فاذا اشئت
 فاستزد ابنوبة بهذه فعددة الشجاع عليهما سيرة وايضا وتلك جنيبة
ويقولون لمن يجمل الدواة دواتي باثبات النار وهو من العن
 البقيج واخطار الصرخ ووجه القول ان يقال دوى لان النار التي
 تحذف في الشب كما يقال في الشب الى فاطمة فاطمي والى مكة مكى واما
 حذف المشابهة بالياء الشب من عدة وجوه احدنا ان كليتها تقع
 طارفة فتصير حرف الاعراب وتجعل ما دخلت عليه جنسها في الكلمة
 والوجه الثاني ان كل واحدة منها قد جعل بنوتها علامة للواحد وحذفها
 علامة للجمع فقالوا الدنيا التي نبت ثمرة ونمر كما قالوا في ياء الشب
 زنجي وزنج والوجه الثالث ان كل واحدة منها اذا التحقت بالجمع
 الذي لا ينصرف اصارت منصرفا نحو صيارف وصيارفة ومدين

مصيد غايح

منه

ان اماره

ومديني فلما اشبهتا من هذه لاجل الثلثة لم يجز ان يجمع بينهما كما يجمع بين
 حرفي معنى في كلمة ولما حذف التاء بقي الاسم على ذوا الموازن
 للثلاث المقصور فقلبت الفه واوا كما تقلب في الثلاث المقصور ففتس
 دوى وتي كما قالوا في النسب الى فتى فتوتى ولا فرق في هذا الموطن
 بين الالف التي اصلها الواو كالف قفا المشتق من فقوت
 والالف التي اصلها الياء كالف حمى المشتق من حميت وكلمتها
 بخلاف حكمها في التثنية التي ترد فيها الالف الى اصلها كقولك في
 ثنية قفا فقوان وفي ثنية حمى حميان والفرق بين علامة الموعين
 ان علامة التثنية خفيفة وما قبلها يكون ابدا مفتوحا فلا يجتمع في
 الكلمة المشناة ما ينقل وعلامة النسب ياء مشددة يفوم مقام ياء
 وما قبلها لا يكون الا مكسورا فلو قلبت الالف في الشب ياء
 لتوالي في الكلمة من الكسر والياء ما يتسقل التفظ بها لاجل **ويقولون**
 بعثت اليه بسلام وارسلت اليه هدية فيخطون فيها لان العرب
 تقول فيما يتصرف بنفسه بعثته وارسلته كما قال عاصم ارسلنا
 تشرى ويقولون فيما يجمل بعثت به وارسلت به كما قال سحانه اخبار
 عن بلقيس وان مرسله اليهم هدية وقد عيب علي اب الطيب قوله
سب فاجرك الاله على عيسى بعثت الى المسيح به طيبا ومن يقول
 فيه قال راوان العليل لا سخواد التلة على جسمه وحسنه قد التحق
 بجرح لا يتصرف بنفسه فلماذا عدي الفعل اليه بحرف الجرح كما يعدي
 الى الحسن له والفضل **ويقولون** المشورة مباركة فيبتونها على
 والصواب ان يقال فيها مشورة على وزن مشوثة ومعونة

من الدواور والباد

سبحان
الغالب

كما قال **سحر** اذا بلغ الرأى المشورة فاستعين **س** برأى لبيب اوضح
 ولا تحسب الشورى عليك بغضاضة فان الخوا في رافعات القوام
 وكان الاصل في مشورة مشورة على وزن مفعلة مثل مكرمة فقلت
 حركة الواو الى ما قبلها وسكنت في فصيل مشورة واختلفت في اشتقاقها
 فقبل انهما من قولك شرث العسل اشورة اذا جثت وكان المشير
 يجتني الرأى من المشير وقيل بل اخذ من قولك شرث الدابة اذا اجرتها
 مقبلة ومدبرة فيشير حفرة وتجر جومها فكان المشير يستخرج الرأى الذي
 عن المشير وكلا الاشتقاقين يفار ب معناه من الاخر ويطعم به
ويقولون في التحذير اياك الحسد اياك الاسد ووجه الكلام ادخال
 الواو على الحسد والاسد كما قال عليه السلام اياك ومصاحبة الكذاب
 فانه يقرب عليك البعيد ويبتعد عليك القريب وكما قال الشاعر
 فاياك والامر الذي ان توسعت : موارد ضاقت عليك المصادر
 والعلة في وجوب اثبات الواو في هذا الكلام ان لفظه اياك منصوبة
 باضمار فعل تقديره اتق او بعد واستغنى عن اظهار هذا الفعل لما تضمن
 هذا الكلام من معنى التحذير وهذا الفعل انما يتعدى الى مفعول واحد فاذا
 كان قد استوفى عمله ونطق بعدة بسم آخر لزم ادخال حرف العطف
 عليه كما لو قلت اتق الشر والاسد وقد جوز الغا الواو عند تكرير
 لفظه اياك كما استغنى عن اظهار الفعل مع تكرير الاسم في مثل قولك الطريق الطر
 واثباته وعليه قول الشاعر **س** فاياك اياك المرأفاته
 الى الشر وغا وللشتر جالب **س** فان قلت اياك ان تقرب الاسد فالاجود
 ان تلحق به الواو لان ان مع الفعل بمنزلة المصدر فاشبه قولك اياك

حازم
المهذب

هذا الكلام من معنى التحذير وهذا الفعل انما يتعدى الى مفعول واحد فاذا كان قد استوفى عمله ونطق بعدة بسم آخر لزم ادخال حرف العطف عليه كما لو قلت اتق الشر والاسد وقد جوز الغا الواو عند تكرير لفظه اياك كما استغنى عن اظهار الفعل مع تكرير الاسم في مثل قولك الطريق الطر

ومتعاربه الاسد ويجوز الغاء الواو فيه على ان تكون ان وما بعد
 من الفعل مقدرة بالتعليل وتبين سبب التحذير كما قلت
 اخذت ك لاجل ان تقرب الاسد وعليه قول الشاعر **س**
 فنج بالشر ابر في ابها **س** واياك في غيرهم ان تجوحا **س** من **س** **س**
 في هذا التسلك اتم ر بما اجابوا المستخبر بلاد النافية ثم عصبوا
 بالذغال فيستحيل الكلام الى الدعاء عليه كما روى ان ابا بكر الصديق
 رأى رجلا سيده ثوب فقال له ابيع هذا الثوب فقال لا عاقبة
 فقال لقد علمت لو تتعلمون بئلا قلت لا وعاقاك الله قال الشيخ الامام ابو
 والمستحسن في هذا قول يحيى بن اكرم للمأمون وقد سأل عن امر فقال
 لا وايداته امير المؤمنين وحكي ان صاحب القاسم بن عباد
 حين سمع هذه الحكاية قال والله لهذه الواو احسن من واو
 الاصداغ في خرد والمراد الملاح ومن خصا يصلى لغة العرب
 الحاق الواو في الثامن من العدد كما جاء في القرآن التائبون
 العابرون الحامدون السائحون الراكعون الساجدون الامرو
 بالمعروف وانا همون عن المنكر وكما قال سبحانه سيقولون
 ربهم كلهم ويقولون حسنة سادهم كلهم رجبا بالغيب و
 يقولون سبعة وثامنهم كلهم ومن ذلك انه قيل اسم لما ذكر
 ابواب جهنم ذكرنا بغيرها ولانها سبعة قال يعا حتى اذا جاؤا
 فتحت ابوابها ولما ذكر ابواب الجنة اثنى بها الواو لكونها
 ثمانية فقال سبحانه حتى اذا جاؤا وفتحت ابوابها وتسمى هذه الواو
 الواو الثمانية وما ينتظم ايضا في اتمام الواو ما حكاه ابو يحيى

بيت الطيب

حكاية

الاسد

واو الثمانية

حكاية

لا يدرى انوار اللمح
على عند ان يتي

كلمة من اتم ووافي

لا معان حكمه عند

حكا

الزجاجي قال سالت ابا العباس المبرد عن العلة في ظهور الواو في قولنا
سبحانك اللهم وبحمدك فقال سالت ابا عثمان المازني عن عايتي عنده
فقال المعنى سبحانك اللهم وبحمدك سبحانك **ويقولون** ذهبت
الى عنده فيخطبون فيه لان عند لا يدخل عليه من ادوات الجبر
اللامن وحدثا ولا يقع في تضاريف الكلام مجرورا الا بها كما قال
قل كل من عند الله وانما خصت من بذلك لانها اتم حروف
البحر ولا تم كل باب اختصاصا متمنا زبه وتنفرد بجزئته كما خصت
ان المكسورة بدخول اللام في خبرها وخصت كان يجوز ايقاع
الفعل اذا خبر عنها وخصت باء القسم يستعملها مع ظهور فعل
القسم وبدخولها على اسم المضمير فاما قول الشاعر
كل عندك عندي لا يساوي نصف عندي فانه من ضرورات
الشعر كما جرى لعنه لبيت وسوف وهما حرفان جرى الالمام
المتكلمة فاعربها في قوله لبيت شعري واين مني لبيت
ان ليشا وان سوا عنده وقد يستعمل عند بعدة معان فكون
فكون بمعنى حفرة كقولك عندي زيد وبمعنى المكنية كقولك
عندي مال وبمعنى الحكم كقولك زيد عندي افضل من عمرو اي في
حكمي وبمعنى الفضل والاحسان كما قال الله تعالى اجبارا عن خطاب
موسى لشعيب عليه السلام فان اتمت نخشا فمن عندك اي من فضلك
واحسانك **ويقولون** لمن تغير وجهه من الغضب قد تغير
وجهه بالعين المعية والصواب فيه تغير بالعين الثوقلة ذكره
ثعلب واستشهد عليه باروي عن ابن عباس ان الله تعالى

ام

٢٠٩

امر حبر اهل عليه السلام بان يقلب بعض المداين فقال ان رب ان فيها
عبدك الصالح فقال يا حبر ابي ابيه فانه لم يتم وجهه في قطاي لم
يقضب لاجلي فواؤه بالعين المهملة ثم قبله الرواية بان غلط من
رواه بالعين المعية ونسبه الى التوضيف في الكلمة **ويقولون**
من هذا النوع ايضا قد اصفر لونه من المرض واحمر خده من الخجل
وعند المحققين انه انما يقال احمر واصفر ونظائرهما في اللون الخالص
الذي قد تمكن واستقر وثبت واستمر فاما اذا كان اللون
عرضا لسبب يزول ومعنى يحول فيقال فيه اصفر واحمر
ليفرق بين اللون الثابت واللون العارض فعلى بناء في
الكثير فجعل بحارة ووصفا اخرى **ويقولون** اجتمع
فلان مع فلان فيؤممون فيه اذ الصواب اجتمع فلان و
فلان لان لفظه اجتمع على وزن افعل وهذا النوع من وجوه
افعل مثل اختصم واقتل وما كان ايضا على وزن تفاعل مثل
تخاصم وتجادل يقتضي وقوع الفعل من اكثر من واحد فمتى اسند
الفعل منه الى احد العاملين لزم ان يعطف الآخر عليه بالواو ولا
غير وانما اخصت الواو بالدخول في هذا الموطن لان صبغة
هذا الفعل تقتضي وقوع الفعل من اثنين فصاعدا ومعنى الواو
يدل على الاشتراك في الفعل ايضا فلما تجانسنا من هذا الوجه
وتناسب معانيهما استعملت الواو خاصة في هذا الموضع ولم
يجز استعمال لفظه مع فيه لان معانا المصاحبة وخاصيتها ان
تقع في الموطن الذي يجوز ان يقع الفعل فيه من واحد والمراد

في الذقابين مع الدوا

بذكرنا الابانة عن المصاحبة التي لو لم تذكر لما عرفت وقد مثل النحويون
في الفرق بينهما وبين الواو وقالوا اذا قال الفاعل جاء زيد و
كان اخبارا عن شئ كما في الحجى على احتمال ان يكونا اخبارا في وقت
واحد او سبق احدهما فان قال جاء زيد مع عمر و وكان اخبارا
عن محييهما متصاحبين وبطل تجوز الاحتمالين الاخرين فذكر لفظه
معها افاد اعلام المصاحبة وقد استعملت حيث يجوز ان يقع
الفعل منه من واحد فاما في الموطن الذي يقتضى ان يكون الفعل
لاكثر من واحد فذكرنا فيه خلف من القول و ضرب من الدعوى
ولذلك لم يجر ان يقال اجتمع زيد مع عمر وكالم جبران يقال
اصطب زيد وعمر ومعا لا يستغناء عن لفظه مع باءت عليه
النعل ونظيره امتناعهم من ان يقولوا اخضم الرجلان كلاهما
لاستغناء بلفظة اخضم التي تقتضى الاشتراك في الخضومة عن
التوكيد لان وضع كلا وكلا ان تؤكد المشئ في الموضع الذي
يجوز فيه افراد احدهما بالفعل ليتحقق معنى المشاركة وذلك
مثل جاء الرجلان كلاهما كجواز ان نقول جاء الرجلان اما فيما لا يكون
فيه الفعل لو احد فيكون توكيد المشئ بهما لغوا ومثل ذلك انهم
لا يؤكدون بلفظة كل الا ما يمكن فيه التبعض فلماذا جاز وان
يقال ذهب المال كله لكون المال يتبعض ومنعوا ان يقال ذهب
زيد كله لانه مما لا يتجزى وفي مع لغتان افضهما فتح العين منها
وقد نطق باسكانها كما قال جرير **س** وريشتي منكم وهو في مخم
وان كانت زيارتكم لانا **ويقولون** لقيتنيما اثنتيهما معايسة

بينا

على قوتهم لقيتنيما ثلثتهم فيوممون في الكلام والمقابلة
وتحليل عليهم الفرق بين الكلامين وذلك ان العرب تقول
في الاثنين لقيتنيما من غير ان يفسر الفصيحة وتقول في جمع لقيتنيما
ثلثتهم ورايتهم حشهم وما اشبه ذلك فتفسر الفصيحة والفرق
بين الموضوعين ان الفصيحة في قولك لقيتنيما ضمير مشئ والمثنى لا
يختلف عدته فلا تلتبس حقيقة فاستغنى عن تفسير مثنىة وغير
في قولك لقيتنيما ضمير الجمع والجمع مبهم غير محصور بعادة الاحتمال
على الثلثة وعلى الاكصي كثرة فلو لم يفسر مخبر عنه بجائتين
عدته ويزيل الابهام عنه لما عرفت السامع حقيقة ولا علم كية
وحكى ابو على الفارسي ان مروان بن سعيد المهلبتي سأل ابا الحسن
المهلبتي عن قوله غر وجل فان كانتا اثنتين فلها الثلثان مما ترك
ما الفائدة في هذا الخبر قال فاد الخبر مجرد من الصفة و اراد مروان
بسؤال ان الالف في كانتا تعيد الاثنين فلاقى معنى قسر ضمير
المثنى بالاثنتين ونحن نعلم انه لا يجوز ان يقال فان كانتا اثنتان
ولا ان يقال حسنا و اراد ابو الحسن بقوله ان الخبر فاد العدد
الجزء من الصفة اي قد كان يجوز ان يقال فان كانتا صغيرتين
فلها كذا وكذا وان كانتا كبيرتين فلها كذا وكذا او صاحبين
فلها كذا او طاحنين فلها كذا فلما قال فان كانتا اثنتين فلها
الثلثان فاد الخبر ان فرض الثلثين للاختين تعلق مجرد كونها
اثنتين على تبت صفة كانتا عليه من كبر او صغر او صلاح و
طلاح او غنى او فقر فقد تحصل من الخبر فائدة لم تحصل من ضمير

وان اردت ان تجزى عن افرادهما بالحق
قلت لقيتنيما وصدا

العدد ص

فان كانتا

المثنى

ولعمري لقد ابدع مروان في استنباط سواله واحسن ابو الحسن في
 كشف اشكاله **ويقولون** لعله ندم ولعله قدم فيلقون بما يشتم
 على المناقضة ويبنى عن المعارضة ووجه الكلام ان يقال لعله
 يفعل ولعله لا يفعل لان معنى لعل التوقع طرقتوا ومخوف و
 التوقع انما يكون لما يتجدد ويتولد لا لما تقضى وتصرم فاذا
 قلت خرج فهذا خبرت عما قضى الامر فيه واستحال معنى التوقع
 له فلماذا لم يجز دخول لعل عليه **ويقولون** في التعجب من
 الالوان والعامات ما ابيض هذا الثوب وما اعور هذا
 الفرس كما يقولون في الترجيح بين اللونين والعورين زيد
 ابيض من عمر وهذا اعور من ذاك وكل ذلك من تعجب عليه
 وغلط مطلق به لان العرب لم تبين فعل التعجب الا من الفعل
 السكا الذي خصه بذلك الحفنة والغالب على افعال الالوان
 والعيوب التي يدركها العيان ان تجاوز الثلاثي نحو ابيض
 واسود واعور واحول ولهذا لم يجز ان يبنى منها فعل التعجب
 فمن اراد ان تعجب من شئ منها بنى فعل التعجب من فعل ثلاثي يطابق
 مقصوده من المدح والذم ثم انه بما يريد ان تعجب منه كقولهم
 ما احسن بياض هذا الثوب وما افتح عور هذا الفرس
 وحكم افعال الذي للتفصيل نساوق حكم فعل التعجب فيما يجوز فيه
 ويمتنع منه فكما لا يقال ما ابيض هذا الثوب ولا ما اعور هذا
 الفرس لا يجوز ايضا هذه ابيض من تلك ولا هذا اعور من ذلك
 واما قوله تعالى ومن كان في هذه اعمى فهو في الآخرة اعمى واضل

سبيلا

فهو ههنا من عمى القلب الذي تتولد الضلالة منه لا من عمى البصر الذي
 يحجب المرئيات عنه وقد صدق ببيان هذا العمى قوله فانها لا تعي
 الابصار ولكن تعي القلوب التي في الصدور وقد عيب على ابن
 الطيب قوله في صفت الشيب **يبعد** بعدت بياض الابصار
 لانت اسود في عيني من الظلم **ر** ومن تناول جعل اسود ههنا من
 قبيل الوصف المحض الذي تايئنه سودا واخرجه عن حيز الذي ينفصل
 والترجح بين الاشياء ويكون التأويل على هذا ان تمام الكلام وكما
 اتجه في قوله لانت اسود في عيني وتكون من التي في قوله من الظلم
 لتبيين جنس السواد لانهما صفة اسود ومعنى قوله بياض الابصار
 اي تارة نور ولا عليه ظلاوة وذكر شيخنا ابو القاسم الفضل بن محمد
 النحوي انك اذا قلت اسود زيدا او ما اشمر عمر او ما اصفر الطائر
 وما ابيض الحامة وما احمر الفرس فسدت كل مسئلة منها من وجه
 وصحت من وجه وتفسد جميعها اذا اردت بها التعجب من
 الالوان ونصح كلها اذا اردت بها من اسود زيدا ومن اشمر عمر
 ومن صفر الطائر ومن كثرة بيض الحامة ومن حمر الفرس وهو
 ان تبين فوه من البشم **ويقولون** امثلاث بطنه فيونون
 البطن وهو مذكرة في كلام العرب بدليل قول الشاعر **ر**
 فانك ان اعطيت بطنك سؤلة **ر** و فرجك نالا منتهى الذم اجمعا
 واما قول الشاعر **ر** فان كلابا بهذه عشرة بطن **ر** وانت
 برئ من قبا بلها العشرة **ر** فانه عنى بالبطن القبيلة فانت على معنى
 تايئنها كما ورد في القران من جابر بكنته فله عشرة امشاط فانك

ان فعل م

البيشم يقال شتمت من
الطعام او اشتات

المثل وهو مذكر لما كان بمعنى الحسنه **وقايل** بن ابيهم البطن
وهو مذكر تايتهم ايضا الالف في العدد ويقولون قبضت الفاتمة
والصواب ان يذكر فيقال قبضت الفاتمة كما قالت العرب في معناه
الف صتم والفا قرع والذيل على تذكر الالف قوله تعالى يدومكم
بمخسة آلف والهاء في باب العدد يلحق المذكور ويخذف من اللف
و اما قوطهم هذه الف ورمم فلا يشهد ذلك بتايت الالف
لان الاشارة وقعت الى الراء ثم وكان تقدير الكلام هذه الراء
الف **ويقولون** فعلته لاجازة الاجر والصواب ان يقال
فيه جازة الاجر بدليل ان الفعل المشتق منه حاز وكونت
الهمزة اصلا في المصدر لا التحقت بالفعل المشتق منه كما يتحقق
باراد المشتق من الارادة وباصاب المتفرع من الاصابة قلنا
فيل في الفعل حاز علم ان مصدره الجازة مثل حاط الثوب جباطه
وصاع الخاتم صباؤه وحاد عن الحرب جباؤه وكلما لا يصح فيقال
سألت بعض الاعراب عن نافية فانشد **سعر** كانت تقيد حين تنزل منزلا
فاليوم صار لها الكلال فيودا ان لم يتطبع عن القضاء جادة وعن
المثنية ان تصيب مجدا القوم كالعبدان يفضل بعضهم بعضا
كذلك يفوق عود عودا **فاما ولهم** آسا سمعا فاساجاته فاجابة
بهنا مسمى الاسم والمصدر الاجابة وهذا المثل ضرب لمن تخطى مستمعا
فبئس مجيبا واصلا انه كان لسبيل بن عمرو بن مضعوف فراه لسانا
نارا فقال له ابن ابيك يريد ان مضدك فظن انه يسأله عن امه
فقال ذهب تظن فقال آسا سمعا فاساجاته وتظير اجابة في كلامهم

وهو مذكر
وهو مذكر

كلما سئل عن حرف الهمزة

الطاقة والطاقنة والغارة ومصادر فعالها الاطاقة والاطاق
والاغارة **ويقولون** للجنيت ذاع بالذال المعجمة فبحرفون المعنى فيه
لان الذاع هو المتفرج لا اشتقاقه من الذعر فاما الجنيت الدخلة فهو
الذاع بالذال المهملة لا اشتقاقه من الذعر فاما الجنيت الدخلة فهو
زيميل بن ابي طارجه بن ضرار **سعر** اخرج تارا اذ سفنت عشيرة
كفت لسان السور ان يدع امر اي هذا حين سفنت عشيرة كفت
الشم عن التقوه بالسفة والتلفظ بجبايت القنع ويقال للعود
الكثير الدخان عود دواع وودع وهو يرجع الى المعنى الاول ومنه ما
انشده ابن الاعراب في ابيات المعاني **سعر** وكل نزع معشر من قومه
دعويهم سعيه ويعيب لولا سواه جرت وصاله نوح الضياع
وصد عنه الذئب **سعر** وفسر قوله لولا سواه اي انما يكرم لغيره الك
لولا لقتل حتى بصير طيرة للضباع التي هي اضعف للضباع وتبه بقوله
وصد عنه الذئب على ان الذئب يعاف فرسته غيره ولا ياكل
الا ما يفرسه بنفسه وتظير هذا التفسير تحريفهم قول الشاعر **سعر**
حسد والفتى اذ لم ينالوسعيه فالقوم اعداء له وخصوم
كفر ابرار كتنار قلن لوجهها حسدا وبغيا انه لديهم
ويشده وانه ذميم بالذال المعجمة لتوهمهم ان اشتقاقه من الذم وهو
بالذال المهملة لا اشتقاقه من الدامة وهي الفج والى هذا في الشعر
اذ بغيا حة الوجه يتعابى الضراير ونقيض هذا التصحيح **تم**
يلفظون بالذال المعجمة في الزمره والجره والنواجذ والجره وهو
دار يعرض في قوايم الدابة وهذه الكلمات الاربع من بالذال المهملة

كلما سئل عن حرف الهمزة
الاغارة يستعمل بحرف الهمزة
فمد له الغارة

ع

نحاه
السنك

والمعاريض

لا المبهوتة وقد حكي بها ابو محمد بن قتيبة سم سذوم المضروب
المثل في جور الحكم ومن الكنايات المستحقة ولكنها بالكلمات ما حكي
ان عجوزا وقعت على فبس بن سعد فقالت اشكو اليك قلبه لجرذان
فقال لها ما حسن هذه الكناية واتيه لاكثر من جرذان بيتك وامر لها
باجمال من دقيق وتمر وارقط وزبيب وقد نطقت العرب في عدة
الفاظ بالبدال وبالذال فقالوا المدينة السهم بغداد وبغداد والجزيرة
منجد ومنجد ولقد واهي القناع والقصاع والتضليل صغير مدل
مدل وللعنكبوت الجذرة والجذرة وللقنفذ ابن القنفذ وابن
القنفذ والجزاف والجزاف من مشي الخيل التيد والتيد ولايام الحرام المعروفة
بوقدات سهيل المعتدلات والمعتدلات وذكر المفصل بن سلم
الضبي في كتاب الطيب ان من اسماء الزعفران الجاذي والجاذي وقيل
من الافعال دفقت على الجرح ودفقت عليه اي اجرت وخرت
الحم وخرولته اذا قطعته وفرقتة واقدر الرجل واقدر اذا غضب
وتبنا للشر واندقر القوم واندقروا اذا تفرقوا واورقت الال
واذرعفت اذا نذت وجذف الطائر وجذف اذا اسرع حركه
جناحه في طيرانه وما وقت عدوفا وعدوفا اي ما وقت شيئا
وقد قيل فيما عداها وعدوفا وقد استدقت النثر واستدقت
بمعنى اطرد واستدقت الا ان عبد الرحمن بن عيسى الطبري في نص في الفظه
على انه بالبدال المعجزة لانه مشتق من الذيف وهو الترع حركة
وحكي ابو القاسم حسن بن الامدي مصنف كتاب الموازنة بين الطائفتين

فقرج

قال سالت ابابكر بن زبير عن الكاغد فقال بالبدال والذال ولفظ
المعجزة وطابق نعلت عليه ويقال ايضا جذاجبل وجذو اعطيه
ومنه قوله نعا عطا بغير مجزوذ ويقال شبي جذيد اي مقطوع
ومن ابيات المعاني **ب** ابني جتي سكتما ان يبيدا وامسى
جلها خلقا جذيدا اي مقطوعا وما يلتم هذا الفصل قول الرازي
معا كيف ترائي اذرى واذرى **ر** والاول ببدال معجزة لانه فاعل
من ذريت تراب المعدن والكا ببدال مهملة لانه افتعل من
ذراه اي خشد فيقول كيف ترائي اذرى ليراب واخصل مع
ذلك هذه الجارية بالنظر اليها اذا اختلفت ويقال ذرته الرجح تذر
وتذريه **ويقولون** شوشت الامر وهو مشوش والاصواب
ان يقال فيه شوشته فهو مشوش لانه من المشوش وهو اختلاط
الشيء ومنه الحديث ياكم وهو شات لا سوق وجاز في خبر آخر من
اصاب لامن هما ومن اذ به الله في نهار يعني بالهما ومن التي ليراب
والنهار للمهاك وورد في من اصاب لامن نخاوش وهو في
معناه **ويقولون** في ضمن ادعيته لمن يخاطب او يكتب بلغك
انه الماشور ويعنون به ما يوتره المدعوله فيوممون فيه وليس
في معنى الموتر ولا اشتقاق لفظ منه فان الما لوتر هو ما يوتره النساء
لا ما يوتره الانسان واشتقاق لفظ من اثرت الحديث اي
رؤيته لامن اثرت الشبي اي خضته وعلى معنى الرواية فيسره قوله
ان هذا الاسحور يتراي برويه واحد بعد واحد وينقله بخر الى
مخبر وقد شتم الخبر على الفروع به والمخزون له فلا يدل معنى الما لوتر

نعا

معا

على اخلاص الدعاء لمن دعي له لتجوز ان تؤثر المذمات والمسائب
 عنه اللهم الا ان يجعل صفة للدعاء المحبوب فيقال ولاك الله اللطف
 الماثور وما اشبه ذلك فقصر حينئذ الدعوة دعواتين والمدح قوله بصد
 حسنين **ومن** **يا حم** ايضا في تغيير صيغة المفعل وهو من مخارج
 الفتح الشنيخ قولهم قلب متعوب وعمل مفسود ورجل مبعوض
 ووجه القول ان يقال قلب متعب وعمل مفسد ورجل مبعوض
 لان اصول افعالها رابعية ومفعول الرباعي مبني على مفعول فكما يقال
 اكرم فهو مكرم واضرم فهو مضموم وكذلك يقال اتعب فهو
 متعب واقسد فهو مفسد والغرض فهو مبعوض **ويقولون** انضاض
 البني اليه وانفسد الامر عليه وكلما استعملت من غير كلابته **المتلفظ**
 اذ لا مسامحة له في كلام العرب ولا في مقاييس التعريف ووجه
 القول ان يقال اصيف اليه وفسد عليه والعدة في امتناع لفعل
 منها ان مبني فعل المطاوعة المصوغ على الفعل ان ياء مطاوع
 التلاية المتعدية كقولك كتبت فالتسكب وجذبت فاجذب
 وقدرت فالتقاد وسقته فالتساق ونظاير ذلك وضاف فسد اذا
 عدت بهمة النقل فقيل اضاف واقسد صار رابعا بين فلان امتنع
 بنا الفعل منها فان قيل فقد نقل عن العرب الفاظ من افعال المطاوعة
 بنو ما من انفع فلوا انزعج وانطلق وانقم وانجر واصولها ان
 واطلق وانجم وانجر ووجوب ان هذه شئت عن القياس المطرد
 والكل المنعقد كما شئت فوطم انسر البشئي اي سرب وهو لازم والشوا
 تقصر على السماع ولا يناس عليها بالاجماع **ويقولون** لما مور بالية

المتلفظ

وانتم برب والدك بكسر الباء وشم برك بفهم الشين والصواب ان يفتح
 جميعا لانها مفتوحان في قولك يبر ويستم وعقد هذا الباب ان
 حركة اول فعل الامر من جنس حركة ثانيا الفعل المضارع ان كان متحركا فتفتح
 الباء في قولك برب اباك لانفتحا جهاني قولك يبر وتضم الميم في قولك
 تدم ائيل لانفتحا جهاني قولك تدم وتكسر الخاء في قولك خف في العمل
 لانكسارها في قولك خف وانا اعتبر بحركة ثابته دون اول لان اوله
 زايد والزائد لا اعتبار به اللهم الا ان يكن ثانيا الفعل المضارع كما
 لضاد من ضرب الين من يستخرج فتجلب ممة الهم لفعل الامر المصوغ
 يمكن افتتاح النطق به كقولك اضرب واستخرج وهذا الحكم مطرد في
 جميع امثلة الامر المصوغ من الافعال المضارعة وانا صيغ مثال
 الامر من الفعل المضارع دون انما تتماثل في الدلالة على الزمان
 المستقبل وانا من حركة اخر الفعل المضارع في الامر وانجزم كبيتنا
 جري **فغض الطرف** انك من بيرة فلا كعبا بدغت ولا كلابا
 فقد جوز كسر الضاد من غض لا التقاد الساكنين وفتحها حقة الفتحة
 وضمها على اتباع الضمة قبلها وهو اضعفها **ويقولون** فلان انتر
 من فلان والصواب ان يقال هو شر من فلان بغير الف كما قال
 ان شره الدواب عند الله الصتم اليكم وعليه قول الرازي **سحر**
 ان بني ليس منهم بيرة واتهم مثلهم ونشرة اذ اراوا ما تحتني بتر واه
 وفي البيت الاخر شاهد على ان المسوع بفتح الكلاب لا كما تقول القاة
 بنحت عليه وكذلك يقال فلان خير من فلان كجذفة الهمزة لان
 ثابتن اللغظتين كثير استعمالهما في الكلام فحذفت ميمهما

لتخفيف وطم يلفظوا بها الالف فعل التعجب خاصة كما في صحوا فيه المعتل
 فقالوا اما اخبر زيدا وما اشترعوا كما قالوا اما قول زيدا وكذا كنت
 المرة في لفظ الامر فقالوا اخبر زيدا واشترعوا وكما قالوا اقول
 والعهدة في اتيانها في فعل التعجب ان استعمال ثابتهن اللفظتين اسما كثر
 من استعمالهما فعلا فحدث في موضع الكثرة وبقيت على اصلها في مو
 القلة فاما قراءة في قلاية سيعلمون هذا من الكتاب الا انهم فقد حثت
 فيها ولم يطابقه احد عليها **ويقولون** هبتت الارجح مقابله على
 قوسم رياج وهو خطر تين ووهم شهنج والاصواب ان يقال
 هبتت الارجح كما قال في الربة **س** اذا هبتت الارجح من كوجاب
 بابل مبي تاج قلبى هبوبها هوى تذر ف العنان منه وانا هوى
 كل نفس حيث كان حبها **و** العدة في ذلك ان اصل رياج روح اشتقاقا
 من الروح وانا ابدت الواو ياء في رياج وكسرة التي قبلها فاذا
 جمعت على ارجح فقد سكن قبل الواو وزالت العدة التي توجب قلبها
 فلما اوجب ان تعاد الى اصلها كما يحدث لهذا السبب في التصغير
 فقيل رويته ونظير قوسم رياج وارجح فوهم في جمع ثوب ثياب
 وفي جمع حوض حياض فاذا جمعوها على افعال قالوا الثواب الحواض
 فان قيل فلم يجمع على اعياد واصل الواو بدلالة اشتقاقه من عاد
 يعود فاكواب عنه انهم فعلوا ذلك لئلا يلبس جمع عيد بجمع عود كما قالوا
 هو ايط بقلبي منك اصله من الواو ويفرقوا بينه وبين قوسم
 هو الوط من فلان وكما قالوا ابضا هو تشبان للخبير ليفرقوا بينه وبين
 تشوان من السكر وقا بعضه ان جمع رياج على ارواح ما روي ان ميسون

ص

يا

بنت كبدل لما اتصلت معاويه ونقلها من البعد والى الشام كانت
 تكثر الحنين الى انايسها والنزك لسطق راسها فاستمع عليها ذات يوم
 ومضى تشد **س** لبنت تخفق الارجح فبه: احبت الى من قصر منيف
 وليس عباة وتقر عيني احبت الى من لبس الشفوف: واكل كبرة:
 في كسر بيتي: احبت الى من اكل الرخيف: واصوات الرياح في كل فج:
 احبت الى من دق الرفوف: وكلبت بنج الطراق دوز: احبت الى
 من قيط الووف: وكبر يتبع الاطغان صعب: احبت الى من يغل
 زفوف: وخرق من بني تمي يخيف: احبت الى من عالج عليف:
 فلما سمع معاويه الابيات قال لها رصيت ابنته كبدل حتى جعلتني عليا
 عليفا **ويقولون** باقلا مذوقو وطعام مستوس وخبز مكرج ومتا
 مقارب ورجل مستوس فيفتحون ما قبل الحرف الاخر من كل كلمة
 والاصواب كسره فيقال طعام مستوس ورجل مستوس وتطار بها
 ويقال في الفعل من المدوق قد داو واذا وودود وديد **ومرزا** النوع
 قوسم للبسرة اذا بدأ الاضطراب من اسفلها مذنبه بفتح النون
 والاصواب ان يقول فيها مذنبه بكسر النون ويجوز ان الرشد
 لما جمع بين الحسن الكسائة واية محمد اليزيدي ليتناظر اعزده علم
 اليزيدي انه يقصر عنه في النحو فابندره وقال كيف تقول تمرة مذنبه
 فلم ياب الكسائي لقوله تمرة بلطن انه قال بسرة فقال قول مذنبه
 فقال اذا كان ما اذا بدأ الاضطراب من اسفلها فضرب اليزيدي
 بقلسوته الارض وقال انها محمد وقد اخطأت شيخ التمرة لانه بنت
 فعضب عليه الرشد انكنتي في مجلسي وتسفه على الشيخ وانه ان خطاء

النوع

بنة

الكساة وحسن ادبه احب الي من صوابك مع قبح ادبك قال الامير المؤمنين
 ان حلاوة الظفر اذهبت عني الخفق فامر باخراجه قال الشيخ الاستاذ
 وليس هو الكساة فيما ازلفه فيه البزدي مما يقدح في فضله او يبيد
 عن قصور علمه ولا خفاء به احتمال علمه على ان البسرة اذا ارطبت من قبل
 ذنبها قبل لها مذنبه واذا بلغ الارطاب نصفها قبل لها مخزومة فاذا بلغ
 الارطاب ثلثها قبل لها حلقاؤه ومخلفه واذا ارطب جميعها قبل لها
 موعوة **ويقولون** فعل الغير ذلك فيدخلون على غير ال التعريف و
 المحققون من الخويين ينعون من ادخال الالف واللام عليه لان المقصود
 من ادخال ال التعريف على الاسم المنكرة ان تخصصه بشخص بعينه فاذا
 قيل الغير اشتملت هذه اللفظ على الاخصى كثره ولم تتعرف بال التعريف
 كانه لا تتعرف بالاضافة فلم يكن لا ادخال الالف واللام عليه فائدة
 ولهذا السبب لم تدخل الالف واللام على المشاهير من المعارف مثل
 دجلة وعرفة وذكا ومجوة لوضوح اشتهاؤها والاكتفاء عن تعريفها
 بعرفان ذاتها ونظير هذا الوسم قومهم حضرت الكافة فيؤتممون
 فيه ايضا على احكامه تغلب فيما فستره من معانيه القرآن كما وهم القاصي
 ابو بكر بن قريبه حين استنبت عن شئ حكاه فقال هذا يرويه الكافة
 عن الكافة والكافة عن الكافة والطاقة عن الطاقة والصواب فيه
 ان يقال حضر الس كافة كما قال سبحانه ادخلوا في السلام كافة لان العرب
 لم تحقق لام التعريف بكافة كما لم تحققها بلفظة معا ولا بلفظة ظرا ومن حكم
 لفظه كافة ان تارة متعقبة فاما تصديره في قوله تعالى وما ارسلناك
 الا كافة للناس فيقبل انه مما قدم لفظه واخر معناه وان تصدير الكلام

اذا ما اراد الغر ولم يثن عنه حصان عليها نظم وتر يربح
 نذته فلما لم تر الهى عاقه بكت فبكي ما شجاها فبطنها ثم غرم عليها
 ان تقصر وخرج **ويقولون** لمن ياخذ يمينا في سعيه قد تبا من وطن
 اخذ يمينا لا قد نشأتم والصواب ان يقال فيها قد با من وشام وان
 يقال للمسترشد يا من يا هذا وشايم اي خذ يمينا وشمالا واما معنى تبا
 وشام فان ياخذ نحو اليمين والشام فاذا اتاها قبل اليمين وشام
 كما يقال اذا اتت كذا او تهاة النجد واتهم وقد يقال في معنى آخر تبا
 الرجل اذا توشد يمينه ويكفي به ايضا عن من مات لانه اذا مات
 اتضح على يمينه ومنه ما السند تغلب في معانيه **س** اذا المر اعلى ثم اصبح **جلده**
 كركض عسيل فالتبا من اروح **ف** معنى على تشجرت علما وهى العصبة
 في العنق واراد هذا الشاعر انه اذا انتهى في الرم الى هذا الحد فالتموت
 اروح **ويقولون** هو مستوم والصواب مستؤوم بالهمزة وقد
 سئم اذا صار مستوما وقد شام اصحابه اذا مستهم شؤوم من قبل
 كما يقال في نقيضه يئمن اذا صار ميمونا ويئمن اصحابه اذا اصابهم يئنة
 واشتقاق الشؤوم من الشاة من الشمال وذلك ان العرب تنسب
 البحر الى اليمين والشر الى الشمال ولهذا اختار ان يعطى يمينها وتمنع شمالها
 وعلية فستر قوله تعالى انكم كنتم تاتوننا عن اليمين اي نصدت وتنا عن فعل
 البحر وتقولون بينا وبينه **ومن كلام العرب** فلان عتدي باليمين
 اي بالمرتلة الحسنة وفلان عتدي بالشمال اي بالمرتلة الدينية والى
 هذا المعنى اشار الشاعر بقوله ابني في يميني يدك جعلتني
 قافح ام صيرتني في شمالك وقيل اراد به اجعلتني مقدا عندك

ام مؤخر الان عادة العرب في العدا ان تبدأ باليمين فاذا كملت
 عدة التمت ومنت عليها الحسن من اليمين نقلت العدو من اليمين
 الى الشمال ومن يكتفي عنه بالشمال قولهم للمهزم نظر عن شماله
 ومنه قول الخطلية **س** وفتيان صدق من عدتي عليهم صنفا
 بصرى علققت بالعواقب اذا فرغوا لم ينظروا عن شمالهم
 ولم يسكوا فوق القلوب الخواقي و قاموا الى الجرد والحياء وجوا
 وشذوا على اوساطهم بالمناطق واختلف المفسرون في تاويل
 قوله سبحانه اولئك اصحاب اليمين وقوله هم اصحاب المشاة
 فقيل كنى بالفرقين عن اهل السعادة واهل الشقاوة وقيل بل
 المراد اصحاب اليمين المسلوكة بهم ثمة الى الجنة وباصحاب المشاة
 المسلوكة بهم شاة الى النار وقيل ان اصحاب اليمين هم الميامين
 على القسم واصحاب المشاة هم المشاييم عليها والمشاييم جمع مشؤم
 ومنه قول الشاعر **س** مشاييم ليسوا مصليين عشيرة ولا نايب
 الابن غرابها وللخو بين كلام في جرتايب خلاصته ان الشاعر
 توتم دخول الباء في مصليين ثم عطف عليه كما اخذ زهير بمثل ذلك
 في قوله **س** بدالي انك لست مدرك ما معنى ولا سابق شيئا
 اذا كان جايبا في لفظه سابق لتوتمه دخول الباء في مدرك
 المعطوف عليه **ويقولون** اتخذت سرايا بعشرة ورج فيفتقون
 التين من برداب وهي كسورة في كلام العرب كما يقال شراخ
 وبردال وقطار وشلال وما اشبه ذلك مما جاء على فعلان كسر
 الفاء ثم ان العرب فرقت بين ما يرتقى فيه وما ينجد فيه فسموا

وما ارسلناك الا جامعاً بالانذار والبشارة للسك كافة كما حمل قوله
 وغايب سؤد على التقديم والتأخير لان العرب تقدم في هذا النوع
 لفظ الاشر على الاغرب كقوظم ابيض ينعق واستود حلكوك وقيل ان
 كافة في الآية بمعنى كاف واحاق الهاء به للمبالغة كالمطارد في علالة ونشابة
ومن ومامم فيما يدخلون عليه لام التعريف والوجه تنكيره قولهم
 فعل فيك من الراس لان العرب تقول فعل من راس من يجز ان يلقوا
 واللام **ويقولون** هذه كبرى وتلك صغرى فيستعملونها ككبريين وهما
 من قبيل ما تم تنكره العرب بحال ولا نطقت به الا معرقا حيثما وقع الكلام
 والصواب ان يقال فيهما هذه الكبرى وتلك الصغرى وهذه كبرى والآ
 وتلك صغرى الجوارى كما ورد في الخبر اذا اجتمعت امرتان طرحت الصغرى
 للكبرى اي اذا اجتمع امران في احد هما مصولة تخضع في الاخر مصولة نعم
 قدم الذي نعم مصولة على ما تخضع منفعته وذكر شيخنا ابو القاسم
 بن الفضل الخوي ان فعلى يضم الفاء تنقسم الى خمسة اقسام احدان تامة
 اسماء على نحو حزوي والبيان ان تامة مصدر امثل رجعي والثالث ان
 تامة اسم جنس نحو بهمي وهونيت والرابع ان تامة تامة فعل نحو
 الكبرى والصغرى والخاص ان تامة صفة محضة ليست بتامة فعل
 نحو حنلي ومن هذا القسم قوله تعالى قسمه ضبيري لان الاصل فيها ضوري
 واذا كانت تامة فعل تعاقب عليها لام التعريف والاضافة ولم
 يجز ان تعري من احد هما وذلك نحو قولك الكبرى والصغرى وطولى
 الفضائل وقصرى الاراجيز قال ولم يشذ من ذلك الا الدنيا واخرى فانها
 لكثرة مجالها في الكلام ومدارها فيه استعملتا ككبريين واما طولي في قولهم

اكتبه وراى الحارث بن ابي ربيعة
 رسم جيل 260

طوبه لك جلي في قول الهنتي وان دعوت الى جلي ومكرته
 يوما سارة كرام الكس فادينا فانها مصدران كارجعي وفعلي الصية
 لا يلزم تعريفها واما طوبه في قوله تعاطوبه طم وحسن ففعلتها من
 اسماء الجنة وقيل من شجرة تظل الجنان كلها وقيل من مصدر مشتق من
 الطيب وعلى اختلاف هذا التفسير لا يحتاج الى التعريف وقد ثبت
 على ابن نواس قوله **س** كان كبرى وصغرى من فواقها حصاة وتر
 على ارض من الذهب ومن تاويله فيه قال جعل من في البيت زائدة
 على ما اجازها ابو الحسن الاخش من زيادتها في الواجب واول عليه
 قوله تعالى من جبال فيها من برد وقال بقدره فيها برد وقد اتفق
 بكثرة الامم بحقيق هذا التشبيه المودع بيت ابن نواس على وجه
 الجاز وذلك انه حين بنى على بوران بنت الحسن بن سهل فرس له
 حصير منسوج بالذهب ثم نشر على قدميه لآلى كثيرة فلما راى تساقط
 الآلى الخلفة على الحصير السج قال قائل له ابا نواس كانه شاهد هذه الحال
 حتى شبه بها حجاب كاسه والشدة بينا مستظروبه وتضامى هذه
 الحكاية في طريقة اتفاقها وتلوه مساقها ما حكى ان عبد الملك بن مروان
 حين اذمع الهنود الى مجاربه مضعب بن زبير ناشدته عاكره بنت
 يزيد بن معاوية ان لا يخرج بنفسه وان يستنيب غيره في حربه فلم
 تزل تلح عليه في المسألة وهو يمتنع من الاجابة فلما بيست منه اخذ
 اخذت في بكائها حتى اتحول حشمتها لا عواطا فقال عبد الملك قائل انه
 ابن ابي جعبه يعني كثر الكانه راى موقفا هذا حين قال **س**

ما يرتقى فيه الى العلو درجا وما ينحدر فيه الى السفلى دركا ومنه قوله سبحانه
 ان المنافقين في الدرك الاسفل من النار وجاء في الآثار ان
 الجنة درجات والنار درجات **ويقولون** في الاستخبار كم تبئد لك
 مقابسة على ما يقال في الخبر كم تبئد لك فيؤسمون في الصواب
 ان يوقد المستخر عنه بكم فيقال كم تبئد لك لان كم لما وضعت
 للعدو والمبهم اعطيت حكم نوعي العدو فجز الاسم الواقع بعدة في الخبر
 تشبيها بالعدو والجزور في الاضافة وضعت الاستفهام تشبيها بالعدو
 المنصوب على التمييز فلهذه العلة جاز ان يقع بعدكم الخبرية الواحدة
 والجمع كما يقال ثلثة عبيد والالف بعد ولزم في الاتهامية ان يقع بعد
 الواحد كما يقع بعد احد عشر الى تسعة وتسعين وامتنع ان يقع بعد
 الجمع لان العدو منصوب على التمييز والمميز بعد المقادير لا يكون مجزا
ويقولون في جمع ارض ارضي فيخطون فيه لان الارض ثلثية و
 الثلاثة لا يجمع على فاعل والصواب ان يقال في جمعها ارضون
 بفتح الراء وذلك ان الهاء مقدرة في ارض فكان اصلها ارضه
 وان لم ينطق بها ولا اجل تصدير هذه الهاء جمعت بالواو والنون
 على وجه التعويض لها كما حذف منها كاقيل في جمع عضة عضون
 وفي جمع عزة عزون وفتح الراء في الجمع لتوزن الفتحة بان
 اصلها في الجمع ارضات كما يقال كخرة وكحلات وقيل بل فخت ليد
 ضرب من التغير كما كسرت السين في جمع سنة فقيل سنون **ويقولون**
 قد حدثت امر فيصنمون الدال من حدثت مقابسة على منها في قوله
 اخذه ما قدم وما حدث فيجرفون بنية الكلمة المقولة ويخطون

مطلوب
 في
 ارض
 الصواب
 ارضون

في المقايضة المعقولة لان اصل بيته هذه الكلمة حدث على وزن **فعل**
كما انشد في بعض ادبا خراسان لاد الفتح البستي **سمر** **بخرت**
من امر قطع قد حدث ابو عبيد وبتوخ لا حدث قد حبس
الاصلح في بيت الحدث رواها صحت لذل من حدث حين **قون**
بقدم لاجل المجاورة والمحافظة على الموازنة فاذا افردت لفظه
حدث زال السبب الذي اوجب ضمها والها ووجب ان ترد الى
اصل حركتها واولية صيغتها وقد نطقت العرب بعدة الفاظ غيرت
مباينها لاجل الازدواج واعادتها الى اصوتها عند الافراد فقالوا
الغدايا والعشايا اذ اقرنوا بينهما فاذا افردوا الغدا باردة وما
الى اصلها فقالوا الغدوات وقالوا منها في الشيء ومراعى فان
افردوا امراته قالوا امراته وقالوا فعلت به ما ساء ونماه فان افردوا
قالوا آناه وقالوا ايضا بنوحس نجس فان افردوا لفظه نجس روتا
الى اصلها كما قال سبحانه انما المشركون نجس وكذلك قالوا المشجاء
الذي لا يزال مكانه اهنيس الئيس والاسل في الابهيس لا بهوس اشتقا
من ثاس هوس ذاق فعدلوا به الى اليا ليوافق لفظه الئيس
وقد نقل عن النبي صم الفاظ راعي فيها حكم الموازنة وتعديل المقارنة فورد
عنه عليه السلام انه قال للنساء المنبذات في العبد ارجعن ما زورات
غير ما جورات وقال في عودته للحسن والحسين كرم الله وجهيهما اخيذا
بكلمات الله التامة من كل شيطان ومائة ومن كل عن لآله والاسل
في ما زورات مؤزورات اشتقاها من الوزر كما ان الامل في لآله
بئمة لانها فاعلة من المبت لآله عم قصد ان يعادل بلفظ ما زورات

على جلد

لفظ ما جورات وان يوازن بلفظ لآله لفظي تامة ومائة وروي
في قضايا على رضاه قضى في انقاصه والقامصه والواقصه بالبد
انذانا وتفسيره ان ثلاث جوار ركبت احداهن الاخرى فقصت
الثالثة المركوبة فقصت فسقطت الركبة فوقصت فقصت فقصت
اي اندقت عنقها بثلثي اليد على صاحبتيها واسقط الثلث
باشتراك فعلها فيما قضى الى وقصها والواقصه بهنا بمعنى الموقو
وانشد الفراء في هذا النوع **بناك اجبية** وللاج ابوية **كلط**
باجد منه التبر والينا **فجمع** الباب على ابوية **يزاوج** لفظه اجبية
ويقولون **عشرون** نفرا وثلثون نفرا فيؤتممون فيه لان النفر انما
يفع على الثلثة من الرجال الى العشرة فيقال بمثلثة نفرو سوا العشرة نفرا
ولم يسمع عن العرب استعمال النفر فيما جاوز العشرة كحال ومن كلامهم
في الدعاء الذي لا يراد وقوعه **بمن** قصده لآله من نقره كما قال
امرء القيس **فمولا شئني ربيته** ناله لآله من نقره وظاهر
كلامه انه دعا عليه بالموت الذي يخرج به عن ان يبعث في قومه
ومخرج هذا القول مخرج المدح له والالحجاب بما بدا منه لآله وصفه **سبدا**
الرامية واصماء الرميته وهو معنى قوله لا شئني ربيته لانهم قالوا **واصبدا**
رماه فاصمها اذا قتله مكانه ورماه فانما اذا غاب عن عينيه
ثم وجدته ميتا وفي احد بيتان رجلا آت النبي عليه السلام فقال انه
ازمى الصييد فاصمى وانمى فقال له ما اصيبت فكل وما اتميت فلا تأكل
وانما ناه عن اكل انما يجوز ان يكون مات عن غير رماه ونظير
قوله لآله من نقره قوظم للشاعر المفلح فانراه ولفارس الحرب

لا ابلر وعلى هذا فتر اكثر منهم قول النبي عليه السلام لمن سئله في
النكاح عليك بذات الدين تربت يداك والى هذا المعنى اشار
القائل **استب** اذا اجذت القول ظلي كذا كقوله تعالى للرجل
يعني انه يقال عند جادته واحسان برعته فانك له فاشعره والاب
فما امره وعند اكثر اهل اللغة ان الرهط بمعنى النفر لانه لا يتجا وزجره
العشرة كما جاء في القران وكان في المدينة تسع رهط الا ان الرهط
يرجعون الى اب واحد بخلاف النفر وانما اضيف العدد الى النفر
والرهط لانهما اسمان للجاعة فكان تقدير قوله تسعة رهط اي
تسعة رجال ولو كان بمعنى الواحد لم تجر الاضافة اليهما كما لا يقال تسعة
رجل وذكر ابن فارس في كتابه الجمل ان الرهط يقال الى الاربعين **بعضته**
ويقولون في جمع حاجة حواج فيومعون فيه كما وهم بعض المحذنين
في قوله تعالى اذا ما دخلت الدار يؤما ورفعت ستورك لي فانظر
بما انا خارج فسيان بيت العنكبوت وجوسق رفيع اذا لم تقص
فيه الحواج والصواب ان جمع في اقل العدد على حجاج كقول الشاعر
وقد خرج الحجاج اثم مالك كرايم من رب بيت نصين
وان جمع في اكثر العدد على حاج مثل ثاية ونام وعليه قول الراعي
ومرسيل ورسول غيرتهم وحاجة غير مزجاة من الحجاج وانشد
لابي الحسين بن فارس اللغوي وقالوا كيف انت فقلت خير
تقصي حاجة ونفوت حاج اذا اردت ان تموم الصدر فلما
عسى يوما يكون طمانفراج ندبى متره وسرور قلبي وفاثر لي و
معشوق السراج **ويقولون** لا يكتر منه ثمن فيومعون فيه لان

الجب

المنين على قيس كلام العرب هو الذي صار له ثمن ولو قتل كما يقال
عقن مورق اذا برافيه الورق وشجر ثمن اذا اخرج الثمرة والمراد
غير هذا المعنى ووجه الكلام ان يقال فيه ثمن كما يقال رجل حكيم اذا كثر
لجه وكبش نجيم اذا كثر سمحه وفي كلام بعض البلغاء قد راى بين ثمن
وقد فرق اهل اللغة بين القيمة واليمن وقالوا القيمة ما يوافق مقد
الشيء ويعادله واليمن ما يقع الرضاى به مما يكون وقالوا او ازيد عليه
او انقص منه فاما قول الشاعر والقيت سهمي وسطهم حين احشوا
فصار له في القسم الايمانها فانه اراد به الثمن كما يقال في النصف
نصف وفي العشر عشير **ويقولون** هو قرابتي والصواب ان يقال
هو ذو قرابتي كما قال الشاعر بيكي الغريب عليه ليس يعرفه
و ذو قرابته في الحى مسرور واورد ابو بكر محمد بن القاسم الانبار
هذا البيت في مساق حكاية سى من طرف الاعاجيب وعبر التجارب
فروى باسناده الى مشام بن الكلبي قال عاش عبدي بن شرية
الجرمي ثلثة مات سنة وادرك الاسلام فاسلم ودخل على معاوية
بالشام وبوخلفه فقال حدثني يا نجيب رايت فقال مررت ذات
يوم بقوم يدفنون ميتا لهم فلما انتهيت اليهم اغرقت عيناى
بالدموع فتمثلت بقول الشاعر يا قلبك من اسما مغرور
فاذكر وهل تتفعلك اليوم تكبير قد جئت بك بالخيفة من احد
حتى جرت لك اطلاقا محاضر فلتست تدرى وما تدرى عاجلها
اذا رشتك ام ما فيه تاخر فاستفد راته خيرا وارضى بئس به فبينما
العسر اذارت ميسر وبيها المراء الاجيا منقبط اذا هو ارس

تعقوا الاعاجيب

يكي الغريب عليه ليس يعرف و ذوقا به في الحى مسرور قال فقال لي
رجل تعرف من يقول هذا الشعر قلت لا قال ان قائمه هذا الذي دفن
المتاخر وانت الغريب الذي يبكي عليه وليس تعرف وهذا الذي خرج
من قبره مست الناس حياه واسترتم بموته فقال له معاويه لقد رايت
نجيا من الميت قال كثيرين لبيد العذري **ويقولون** في جمع رجي و **تقفا**
ارجية واقينه والصواب فيهما ارجاء واقفا كما روى الاصمعي ان
اعرابيا ذم قوما فقال اولئك قوم سبحت افقاؤهم بالجاه ووجت
جلودهم بالثوم وانما جمع رجي و **تقفا** على ارجاء واقفا لانما ثلثان
والثلاثية على اختلاف صيغها تجمع على افعال لا على افعال واما افعال
على اختلاف صيغها فانه يجمع على فعلة نحو فبا واقية وغراب اربعة
وكساء واكسبه وعلى مفاد هذا الكلام لا يجمع ندا على اندية فاما قول **الكلبان**
في لبيد من جمادى ذات انديته لا يبر الكلب من ظلماتها الطيبا
فقد حمل بعضهم على الشذوذ وبعضهم على وجه ضرورة الشعر وقال
آخرون بل هو جمع الجمع وكان جمع ندا على ندا مثل حمل وجمال وجمع ندا
على انديته مثل سار وارشيته وجوز ابو على الفارسي ان يكون جمع
ندي على انديته كما يجمع فعل على افعال نحو زمين وارمن ثم الحقه علامه ان
التي تلحق الجمع في مثل فوك ذكورة وجمال فصا حينئذ انديته وكان
ابو العباس المبرد يرى انه جمع ندي وهو محبس لجمع ندا واجتمع في
ذلك بان من عادة العرب عند اختلاف الالوان واحمال التسميات
ان يبرز امان كل قبيلة الى ناد بهم فبواسوا بعضنا الزاد ويصرفوا
بالتقير في الميسر الى محال وبيح الحى وهذا هو نوع الميسر المقرون ينفع كمر

في قوله نعا وانما اكبر من تقهما **ويقولون** في جمع اوقية اواق على وزن
افعال فيغلطون فيه لان ذلك جمع اوق وهو الثقل فاما اوقية
فتجمع على اواق بتشديد اليا كما يجمع امينة على امانة وقد خفف بعضهم
فيها التشديد فقال اواق كما قيل في تخفيف صحارى صحارى **ويقولون** ما يصان
منصان والصبوب فيه مصون كما قال الشاعر بلا ليس يشبهه بلاء
عداوة غير ذي حسب دين يبيك منه عضالم بصبه ويرتج منك في
عرض مصون والاهل في مصون مصون على وزن مضروب فقلبت
حركة الواو الى ما قبلها فاجتمعت واوان ساكنتان فحذفت احداهما
وعند سيبويه ان المحذوف الواو الثانية التي هي واو المفعول الزائدة
وان الباقية هي الواو الاولى المنجذبة من الرصون وعند ابن الاثير
ان المحذوف هي الواو الاولى وان الباقية هي الواو الثانية وهي
واو المفعول التي تدل على المعنى فان قيل لا معنى فعلوا ذلك
واجواب عنه انهم قصدوا اعلان المفعول كما فعل الفعلان والغال
وذلك ان اهل في صان صون بفتح الواو فقلبت الفاء نحو كذا الفتح
ما قبلها كما فعل في قال الذي اصد قول والتدليس على ان اصله فعل بفتح
العين انك تقول صنت الثوب فتعديه الى المفعول يدل على انه
فعلت بفتح العين ولو كان فعلت بضم العين لم يتعد الى المفعول كمال
لانك لا تقول كرمت زيدا ثم انهم قالوا في مضاربه يصول والاهل
فيه يصول على وزن يجزون فنقلوا حركة الواو الى ما قبلها ثم اعلوا
الفاعل منه فقالوا صابن والاهل فيه صاون فلما اعلوا الفعلين والفاعل
اعلوا المفعول ايضا ليخلق في الاعتلال تميزه **ومن هذا الباب قولهم**

رجل ما ووف العقل فيلفظون على الهمس ووجه القول ان يقال
 مؤوف العقل فيلفظون به على وزن مخوف وكذلك يقال
 زرع مؤوف وكلاهما مأخوذ من الآفة ونقلت الكلمة في مؤوف
 على ما بيناه في مصون وشد من هذا الباب مسك مذ ووف
 فلفظوها على الهمس وهو مما لا يعجب به ولا يقاس عليه ومن يتخون هذا
 النوع **قولهم** فرس مقاد وشعر مقال وخاتم مضاع وببئ خمار
 والصواب فيها مقود ومقول ومضوع ومزور كما حكى ابن الجليل
 اجد عاد تميز الفعال تميزه ان زرتنا فيفضلك وان زرتك
 فليفضلك فك العفل زابرا ومزورا ومنه قول جميل
 زوروا بئينة وجيب مزور ان الزيارة للجبب يسير واراد
 بالزيارة المزار فلما ذكر الخبر على المعنى كما ذكرنا في الحوادث حين
 اراد بها الحدان فقال **س** فان تشبيني عن لمتي فان الحوادث ووديها
ومن هذا القول قولهم مبيوع ومعيوب الصواب ان يقال
 مبيع ومعيب على الحذف كما جاء في القرآن في نظائرهما وقصر مشيد
 وكانت الجبال كشيء مبيلا فقال مشيد ومبيس والهل فيها مشيد ومبيس
 وعند سيبويه ان الحذف هو الواو ثم كثر ما قبل الباء للتجانس وقد شذ
 من ذلك قولهم رجل مدين ومديون ومعين ومعيون اي صاحبه
 العين ومنه قول الشاعر **س** نبئت قومك يزعمونك سبدا واجال
 انك سيد معيون **ويقولون** المال من زيد ويعير بتكرير لفظه بين
 فيؤمنون فيه والصواب فيه ان يقال من زيد وعمر وكافا لكانه من
 فرت ودم والعلة فيه ان لفظه بين تعضى الاشارة انك فلا تدخل الاعل

التمط

مشتى

والمجموع كقولك المال بينهما والدار بين الاخوة فاما قوله تعالى من يدبر
 فان لفظ ذلك توزن عن شيئين وتوزن مناب لفظتين الا ترى
 انك تقول ظنت ذلك فنقم ذلك مقام مفعولي طنت وكان تعديرا
 الكلام في الآية من يدبر بين الفريتين وقد كشفت سبحانه هذا التام
 بقوله لا اله الا هو لا اله الا هو لا اله الا هو لا اله الا هو لا اله الا هو لا اله الا هو
 على المشتى والجمع وليست بمعنى واحد بعضه ذلك قوله تعالى انسا النبي
 لستن كاحد من النساء وكذلك اذ قلت ما جاء في احد فقده مثل هذا السفي
 على استغراق الجنس من المذكور والمؤنث والمثنى والجمع فان عمر
 معترض بقول امر القيس بين الدخول وحامل فاجاب ان الدخول
 اسم وافق على عمدة اكنة على هذا جاز ان يعقب بالفاء كما يقال المال
 بين الاخوة فزيد ومنه قوله تعالى زجى سبحا بانه يوافق بينه واما ذكر
 السحاب وهو جمع لانه من قبل الجمع الذي بينه وبين واحده الهاء وهذا
 النوع من الجمع مثل البحر والسحاب والتخل والبنان يجوز تذكيره وتانيته
 كما قال سبحانه في سورة القمر كانهم اعجاز نخيل منفعة وفي سورة الحاقة كانهم
 اعجاز نخيل خاوية قال ابو محمد واطق الذي وشمهم تكثير لفظه بين مع
 الظاهر ما رواه من وجوب تكثيره بامع المضمرة مثل قوله تعالى هذا فراق
 بيني وبينك وقد وهو في المائدة بين المواطنين وحفي عليهم الفرق
 الواضح بين الموضوعين وهو ان المعطوف في الآلة قد عطف عليه عند
 النون من اهل البصرة تكريرا كما روية كقولك مررت به ويزيد ولهذا
 نحو حمزة في قرأته واتقوا الله الذي تسالون به والاجام حتى قال ابو
 الهيثم ولو انه صلبت خلفا مام فقرأ بها لقطع صفا ومن تناول فيها

لفظ

العيس

كثرة جعل الواو الداخلة على لفظ الارحام واو القسم لا واو العطف
وانما تجزى البصر بكون تجزى العطف على المضمير المحرور لانه لشدة اتصال
باجزائه ينزل منزلة احد حروف التثنية فلما لم تجزى العطف عليه
كما لا يجوز العطف على التثنية ولا على احد حروف الكلمة فان قبل كفا
جاز العطف على المضمير المرفوع والمنصوب بغير تكرر وامتنع العطف
في المضمير المحرور الا بالتكرير فاجاب عنه انه لما جاز ان يعطف ذاك
الضمير على الاسم الظاهر في مثل قولك قام زيد وهو وزرت عمرا
واياك جاز ان يعطف الظاهر عليهما فيقال قام هو وزيد وزرتك
وعمر واو لما جاز ان يعطف المضمير المحرور على الظاهر لا بالتكرير كما
في مثل قولك مررت بزيد وبك لم يجز ان يعطف الظاهر على المضمير الا
بتكريره ايضا كمررت بك وزيد وهذا من لطائف علم العربية
ومحاسن الفروق النحوية **ويقولون** للتوسط الصفة هو بين البين
والصواب ان يقال هو بين بين كما قال عبد بن ابرص
انا اذا عطف الثقاف براس صدرنا لويتنا نحن حقيقنا وبعض القوم
يسقط بين بينا اي بين العا والمنفص وقد كان اهل في هذا الكلام
ان يضاف بين فلما قطع عن الاضافة وضم احداهما الى الآخر
وحذفت واو العطف المعترضه بينهما بنيا كما بنى العدد المركب نحو
احد عشر ونظائره واختيرت له عند بناء الفتح لانها اخف حركتها
ولست هذه الفتح التي في قولك بين بين من جنس الفتح التي في لفظه
بين عند الاضافة لان هذه فتح اعراب بدلاته احتجاب اجزائه
عليها في مثل قولك ما من بين فرث ودم ومن خصا يصح النظر فيه

ان انضم لا يدخل عليها بحال فاما من قولنا لقد تقطع بينكم ما ترفع فانه يبنى
بالين الوصل كما عني به الشاعر البغدادي قوله لقد فرق الوشون بيني وبينها
فقرت بذلك الوصل عني وعينها لان لفظه بين من الاضداد **ويقولون**
بيننا زيد قام او جاء عمر فبئس قول بيننا باذو والمسوح عن العرب
بيننا زيد قام جاء عمر بلاذ لان المعنى فيه بين اثنا الزمان جاء عمر وعليه
قول الشاعر اذ ذوب بيننا تعانق الكفا وروحه يوما
ايح له جري سفلح فقال ايح ولم يقبل اذ ايح وهذا البيت ينشد بجز
تعانقه ورفع من جزه جعل الالف في بينا ملحقه لاشباع الفتحة
الاهل فيها بين وجر تعانقه على الاضافة ومن رفع رفعه على الابتداء
وجعل الالف زيادة التحققت بين لتوقع بعد ما اجتزى كما زيدت ما في بينا
لهذه العلة وذكر ابو محمد بن قتيبة قال سالت الرباعية عن هذه المسئلة
فقال اذا واو لفظه بينا الاسم العلم رفعت فقلت بينا زيد قائم
جاء عمر وان ولفها المصدر فالاجود اجزى كنهه المسئلة وحكي ابو العاصم
الامدي في اماليه عن ابي عثمان المازني قال حضرت انا ويعقوب
ابن السكيت مجلس محمد بن عبد الملك الزيات فاقضى في سخن الحديث
الي ان قلت كان الاصمعي يقول بينا انا جالس اذ جاء عمر وفعال ابن
السكيت هذا الكلام الكس قال فاخذت في مناظرته عليه وايضا في
فقال محمد بن عبد الملك دعني حتى ابين له ما اشبهت عليه ثم قلت
وتال له ما معني بينا قال حين قال فيجوز ان يقال حين جلس زيد اذ
عمر وفككت وهذا حكم بينا واما بينا فاصلا ايضا بين فزيدت
عليها بالتوفيق بانها قد خرجت عن بابها باضافة ما اليها وقد جاء

زيد قام عمر

في الكلام تارة بغير متلفاة باذ مثل بينا واستعملت تارة متلفاة
 باذ واذا اللذين للمفاجاة كما قال الشاعر **سور** فبينما العير ذوات
 ميا بغير **سور** وكقوله في هذه القطعة **سور** وبينما المرؤ في الاحياء **سور**
 اذا هو الرمس نعفوه الا عاصير **سور** فتلقى هذا الشاعر بينما في البيت
 الاول باذ وفي الثاني باذا وليس يدعى ان تنغير حكم بين بضم ما اليه
 لان التركيب يزيل الاشياء عن اصوتها ويجلبها عن اوضاعها
 ورسومها الا ترى ان رب لا يلها الا الاسم فاذا انصلت بها
 ما غيرت حكمها واولها الفعل كما قال في القرآن ربنا يؤذ الذين
 كفروا لو كانوا مسلمين وكذلك لم حرف فاذا ازبدت وهي ايضا حرف
 صارت له اسما في بعض المواضع بمعنى حين نحو قوله تعالى ولما جاء
 رسنا لوطا وبكذاتل وطال الاجور ان يلها الفعل فان وصلتا
 بما ويلها الفعل كقولك طال ما زرتك وقلما سجتك **ويقولون**
 ثقل في عينه بنا **سور** بثلاث فيصيحون عن العرب تنزل يا عجم اثنتين
 من فوق وحكي الفراعنة كسأ في لان المنفول ان العرب تقول ثقل
 في عينه وثقل فالثقل ما صحبه شيء من التريق والثقل التقيح بالاربع
 ومنه قوله ان روح القدس ثقل في روعي ان ثقل ان ثقل موت
 حتى يشكل رزقها فانقواته واجلوا في الطلب وتظهر هذا الضعيف
 قوطهم في الفرساد توت بالثاء المعجمة بثلاث والصحيح انه بالثاء
 المعجمة اثنتين من فوق وعند بعض اهل اللغة ان الفرساد اسم
 للثمرة والتوت اسم للشجرة ونقيض مدين الضعيفين قوطهم ثقل ما
 بغير تجير يا عجم اثنتين من فوق وهو بالثاء المعجمة بثلاث

بيان بين وبينها وبينها

تنغير الكلام بالتركيب

و قوطهم لدواعي المسن تثبت ثنائين كينسان الباكلت مما معجم ثنائيز
 من فوق وهو من كلام العرب التثنية يا عجم الا ومنها بثلاث
 فاما قول الشاعر **سور** وعدت فكان الخلف منك سبعة مواعيد
 عروب اخاه بيشرب **سور** فاكثر الرواة يروونه بيشرب يعنون
 المدينة وانكر ابن الكلبي ذلك وحقق ان الرواية بيشرب بناجحة
 باثنتين من فوق وهو موضع يقرب من البهامة ويشارك منازل
 العالقة واجتج في ذلك بان عروب باكان من العالقة الذين لم ينزلوا
 بالمدينة **ويقولون** ازمنت على المسبر ووجه الكلام ازمنت
 المسير كما قال عنده **سور** ان كنت ازمنت الفراق فاما ازمنت زكاهم
 ليس منظم **سور** في معنى ازمنت لفظ اجمعت الا انه يجوز في لفظه
 اجمعت تعديتها بنفسها ولفظه على يقال اجمعت الامر وجمعت عليه
 وفي القرآن فاجمعوا امركم وشركاءكم ويسأل عن وجه انصباب
 قوله وشركاءكم اذ العطف ممنوع ههنا لانه لا يقال اجمعت شركاءكم
 وقد اجيب عنه بجوابين احدهما انه انصب انصب المفعول معه
 فتكون الواو بمعنى العطف ويكون تقدير الكلام اجمعوا مع شركاءكم
 على تدبير امركم واجواب الثاني انه انصب على ضمها فعل خذرف
 لدلالة الحال عليه وتقديره ان ظروا دعوا شركاءكم فتكون الواو
 على هذا القول قد عطفت فعلا ضمرا على فعل منظر كما قال الشاعر
 ورايت زوجك في الوغى متقلدا سيفا ورجحا والرجح
 لا يتقلد وانما تقديره وحامل الرجح وتضام لفظ اجمعت في تقديرها
 بنفسها تارة وبجرف الجزا اخرى لفظ عرفت على الامر وعرفته

حكمة من انقذت الجليل
في جمع القوم

كما قاله لعل ولا تغرموا عقدة النكاح حتى يبلغ الكتاب اجله **وتقولون**
احدت السفينة وقد ان احدا رثا ووجه الكلام ان يقول صدرتها
وقد ان احدا رثا ووجه الكلام ان يقول صدرتها
الداية والصواب علفت كما قال الشاعر اذ كنت في قوم عدي
ككل ما علفت من خبيث وطيب **وتقولون** في جمع فم افهام وهون
افصح الادغام والصواب ان يقال فيه افواه كما قاله لعل سبانه
يقولون بافواههم باليسر في قلوبهم وذلك ان الاصل في فم قوة على
شوط فحذفت الهاء تخفيفا لئلا يجفوا به فابدلوا من الواو وميمها والواو
على حرفين اتم منها حرف بين فلم يزدوا اتباع الاعراب عليه لئلا
نقل اللفظ ولم يزدوا احد في لئلا يجفوا به فابدلوا من الواو وميمها والواو
فم لان مخزبها من الشفة والديس على ان الالف في الواو وقوسهم
نفوسهم بكذا ورجل افوه وقولهم في تصغيره قوية لان التصغير في
الحلم الى اصولها كما يقال في تصغير خرخرج ويقال في تصغير الست من العود
سدسته لان اصلها سدس لا شتقا من التسديس كما ان اشتقاق
خمت من الخمس والفت الهاء بها عند التصغير لانها من المونث التثنية
ثم ان العرب قدرت استعمال فم عند اضافته فقالوا عند الاضافة
نطق فوه وقيل فاه وادخل يده في فيه كما قال علي فم **س** هذا جناس
وجباره ينة اذ كل جان يده الى فيه الا انه قد سمع عنهم الاضافة
الى الميم كقول الرازي **يضح** عطشان وفي البحر **ف** واما قول الفرزدق
بما نقتل مني من ثوبها على الناي العاد اشدر حام فانه
جمع للفردية بين العوض والمعوذ منه كما فعل الرازي في قول

منهم

ن

اتي اذا ما حدثت لنا اقول اللهم يا اللهما فجع بين ياد النذر المصم
التي هي عند الخليل بدل من ياء المناداة **ويقولون** في تصغير عقر
عقيرة فيبومون وهم من لم يتق كلام العرب ولا عشا الى خيرة
الادب لان العرب تصغروا على عقر كما تصغروا على عيب **يبين**
وذلك ان الهاء انما حقت في تصغير الالف في حوقدر وقدره وشمس
وتميمه واما الراء في فانه لما نقل بكثرة حروفه نزل الحرف الالف
منزلة ياء التانيث والديس منع سعاد من الصرف كما منع ياء
الهاء فلما حل الحرف الاخير من الراء في المونث محل الهاء من الالف
لم تجز ان تدخل عليه الهاء كما لا تدخل على التانيث ما اخرى **ومن**
او ما مهم ايضا في التصغير قولهم في تصغير ذي الموضوع للاشارة
الى المونث ذيا فيجطون فيه لان العرب جعلت تصغير ذيا لذا
الموضوع للاشارة الى المذكور ولم تصغر لذي الموضوع للاشارة
الى المونث على لفظها لئلا يلبس بتصغير ذابل عدلت في تصغير الاسم
الموضوع للاشارة الى المونث عن ذي الى ما تصغرته على تانيثها
الاشي **س** تشفيك تيام تركت بدايكا وكانت قول للدجال كذا
ويقولون رجل يباي بهمة قبل ياء النسب فيلحنون فيه لان
المسوح عن العرب في النسب الى دنيا دنيتي ودنيوي وفيهم
من شبهتها بالف ايضا لكونها علامتي التانيث فقال فيها
دنياوي كما قيل في بيضا بيضاوي فاما الحاق الهمة بها فلا وجه
لانه اسم مقصور غير مصروف والهمزة انما تلحق بالمد والمضمر
كما يقال في النسب الى سماء وحراب سهاوي وحرابي على انه قد جوز

فيها سماوي وحرماوتي **ومن اوتاهم** في لفظه دنيا ايضا تنوينهم آياتا
 يقولون هذه دنيا متعجبه وهو من مشايخ الوهم ومتعاج التهن لان
 دنيا وما هو على وزنها من لا يعرف في معرفة ولا نكرة ولا يدخله
 التنوين كمال وانما لم يعرف ما أنت بالالف في معرفة ولا نكرة **ف**
 ما أنت بالها في النكرة وكلتا هما علاقة التانيث لان التانيث
 بالالف قوي من التانيث بالها بدليل ان الكلمة الموشة بالالف تحل
 وسكر او حمر او خمر اصيغت في بدءا واقل وصنعها على التانيث
 ففوي تخصها بالانونية ونابت هذه العز من اب عشرين ففتت
 الصرف بالواحدة وان التانيث بالها يلحق بالكلمة بعد استظهاره المذكر
 نحو قولك عابش وعابشة وضريح وضريحه وطراخط من درجه ما
 بالالف وحرف في النكرة **ويقولون** ما آتيت بهذا حاجتك
 فيحطون فيه لان معنى ما آتيت ما خلفت وتصح الكلام فيه ان يقال
 ما آتيت اي ففرت وكله الاصمعي قال اذا قيل لك ما آتيت في حاجتك
 فقل على آتيت لا تو وقد اجاز بعضهم ان يقال ما آتيت في حاجتك تشديدا
 واستشهد عليه بقول هيرن جناب **سر** وان كتابي لك كرت
 وما آتيتي ولا اسأوا ولفظة آتيت لا يستعمل في الواجب التانيث
 مثل لفظ احد وقط وصافر وديار وكنت لا جرم ولا بد وكنه لك لفظه
 الرجا الذي بمعنى الخوف كما جاز في القرآن ما كمل لا ترجون الله وقارا
 اي لا تخافون وكما قال ابو ذؤيب **س** اذا نسعت النخل لم يربح نسها
 وحالها في بيت يوب عوازل يعني لم يخب نسها وارا وبالنوب التي
 قد شابهت بسوادها النوبة وقيل بل ارا وبه جمع نايب وسماجل

لا تشارك في امر
 وانما تشارك في امر
 امر

الاضطرار لا يستلزم العاجب

ايضا الا في الجرح فوههم ما زال وما فتى وما انفك وما برح وما دام
 بمعنى ما برح في اكثر الاحوال وعليه قول الاعشى **س** ابا ابا لا ترم عينا
 فانما يجير اذا لم ترم وهذا البيت استعطف ابو عثمان المازني الوفا **بانه**
 حين اشخصه من البصرة الى حفرة حتى اهتز لاحسان صلته ومحل تتركه
 الى ابنته وجبره يستهد بفضل الادب ومزنته ويرغب الركب
 عنه في اقتباسه ودراسته ومساقه مارواه ابو العباس المبرد وقال
 قصه بعض اهل الذمة ابو عثمان المازني ليقرأ عليه كتاب سبويه
 وبذل له مائة دينار عن تدريسه فامتنع ابو عثمان من قبول بذله
 واضب على رذاه قال فقلت له جعلت فداك اترد هذه النفقة مع
 فائقك وشدة اضاقتك فقال ان هذا الكتاب يشتم على ثمانية ابناء
 وكذا وكذا اية من كتاب الله تعالى ولست اري ان امكن منها ذميا
 خيرة على كتاب الله تعالى وجميته له قال واتفق ان غشت جارية بحفرة
 يقول العرجي **س** اطلوم ان مضابكم جلا اهدى السلام اليكم **س**
 فاضل من الحفرة في اعاب رجل منهم من نصبه وجعله اسم ان
 ومنهم من رفعه على انه جربا واجارية مقرة على ان شيخها ابو عثمان
 المازني لقنها آياه بالنصب قال فامر الوائق باشي صو قال ابو عثمان
 فلي تملك بن يدية قال فمن الرجل فقلت من بني مازن قال اتى الموازن
 امازن فبهم ام مازن فبهم ام مازن ربيعة فقلت من مازن ربيعة
 فكلتني بكلام قوم وقال لي باتسك لانهم يلقبون الميم باء والباء ميميا
 قال فكرهت ان اجيب على لغة قوم لسلا واجهم بالكر فقلت بكر يا امير
 المؤمنين فظن لما قصده و اعجب به ثم قال اتقول في قول الشاعر

الدائق

حكاية ابو عثمان المازني

انظروم ان مصابكم رجلا اهدى السلام اليكم فلم ارفع رجلا ثم نصبه
 فقلت بن الوجه النصب يا امير المؤمنين قال ولم ذلك فقلت ان مصابكم
 مصدر بمعنى اصابتكم فاخذ ابن زيدي في معارضتي فقلت هو بمنزلة قوله
 ان ضربك زيد اظلم فارجل مفعول مضابكم ومنضوب به والدليل عليه
 ان الكلام معلق الى ان تقول ظلم فاستحسنه الواثق وقال هل لك من ولد
 قلت نعم بنيت يا امير المؤمنين قال ما قالت عند مسرك قلت انشدت
 قول الاشعري **س** ايا ابا انا لا ترم عندنا فانما يجرا او لم ترم : انا اذا
 اضربك البلاد : تجز وتقطع منا الرجم قال فقلت طها قلت قول جرير
 نقي باس بسلس شريك : ومن عند الخليفة بالبحاح قال انت على الهج
 انشأته ثم امره بالف دينار و دة في مكرها قال ابو العباس فلما عاد
 الى البصرة قال لي كيف رابت يا ابا العباس : و دناسه مائة فغوصنا
الف **يقولون** الضبعة العجا ووجه القول الضبع العجا اسم كفض
 بانثى الضباع والذكر منها ضبعان ومن اصول العربية ان كل اسم
 يختص بالموثبة مشرجه وانان وضبع وعنان لا تدخل عليها ما اثنيت
 وكلى ثعلب قال النشدة ابن الاعراب في اماليه **س** تفرقت غنمي يوما فقلت طها
 يارت سلط عليها الذئب والضباع فسنكته حين انشدته ادعاه
 طها ام عليها فقال اذا اراد ان يسلط عليها في وقت واحد فقد دعا طها
 لان الذئب يمنع الضبع والضبع تدفع الذئب فتجومي وان اراد
 ان يسلط عليها الذئب في وقت والضبع في وقت آخر فقد دعا عليها
 وفي مسائل الضبع لطيفة قتل من اطلع على خبيثها واكتشف له قتلها
 وهي ان من اصول العربية التي يطردها ولا ينجس نظرها انه متى اجتمع

الجب المستور

المذكور الموثبة غلب حكم المذكور على الموثبة لانه هو الاصل والموثبة
 فرع عليه الا في موضعين احدهما انك اذا اردت نشبة الذكر والاشعري
 من الضباع قلت ضبعان فاجزيت النشبة على لفظ الموثبة الذي هو
 ضبع لا على لفظ المذكور الذي هو ضبعان وانما فعل ذلك في اتمامها
 بجمع من الزوايد لوثبتني على لفظ المذكور والموضع الثاني في باب التاريخ
 ارحوا بالليل دون الايام وانما فعلوا ذلك مراعاة للاسبق والاشعري
 من الشهر ليلة ومن كلامهم سبعة عشر ايام من يوم وليلة **ويقولون**
 لا اول يوم من الشهر مستهل الشهر فيغلطون فيه على ما حكاه ابو علي الفارسي
 في تذكرته واجتج على ذلك بان الدلال انما يرى بالليل من يطلع ان
 يقال مستهل الا في تلك الليلة ولا ان يورخ بمستهل الا ما يكتب فيها ومنع
 ان يورخ ما يكتب فيها بليدة خلقت لان الليلة انقضت بعد كما منع
 ان يورخ ما يكتب في صبيحتها مستهل الشهر لان الاكمل قد انقضت ونقض
 على ان يورخ باقول الشهر او بقرة او بليدة خلقت منه **ومن اوهامهم**
 في باب التاريخ انهم يورخون بعشرين ليلة خلقت وعشرون خلطون
 والاختيار ان يقال هذا اول الشهر الى منتصفه خلقت وخلون وان
 يستعمل في النصف الثاني بعين بيتين على ان العرب تحنران كقول
 النون للقبيل وانما لكثير فيقولون لا اربع خلون ولا حدى عشرة
 ليلة خلقت نعم وطهم اختيارا ايضا وهو ان يجيب ضمير الجمع القليل الى
 والنون المشددة كما نطق به القرآن في قوله تعالى ان عدة الشهر
 عند الله اثنا عشر شهرا ثم قال محض اربعة حرم ثم قال فلا تظلموا فيها
 انفسكم فجمع ضمير الاشارة الحرم باطوار النون وضمير شهر السنة الالف

كثرتها وكذلك اختاروا ابضا ان يحقوا بصنفه الجمع اكثر اظها فقالوا
اعطيتهم دراهم كثيرة واثمت اياها معدودة واحقوا بصنفه الجمع العقب
الالف والناء فقالوا اثمت اياها معدودات وكسوتها اثوابا فرقت
وعلى هذا جاز في سورة البقرة وقالوا ان نسا النار الا اياها معدودة
وفي سورة النور ان الاياها معدودات كانتهم قالوا اول ان تطول المدة
التي تستتم فيها النار ثم انتم تراجعوا عنه فقصر وانك المدة **ويقولون**
ما رايته من امس والصواب ما رايته منذ امس او منذ امس لان من
تحقق بالمكان ومنذ وندختصان بالزمان فاما قوله تعالى اذا نودي
للصلوة من يوم الجمعة فان من مهننا بمعنى في الدالة على الظرفية
بدليل ان النداء للصلوة المشار اليها يوقع في وسط يوم الجمعة ولو كان
من مهننا مسمى التي تحققت ان شاء الغاية لكان معننى الكلام ان يوقع النداء
في اول يوم الجمعة فاما قوله تعالى مسجد استس على التقوى من اول يوم
فهو على ضمير مصدر حذف لدلالة الكلام عليه وتقديره من استس
اول يوم واما قوله يوم ما رايته مذخوق ومنذ كان ففي الكلام حذف
تقديره مذ يوم خلق ومذ يوم كان **ويقولون** تناجعت السواب
على فلان ووجه الكلام ان يقال تناجعت بالياء المعجمة بانتمين
من تحت لان التناجيع يكون في الصلاح والخير والتناجيع كقبض بالضم
والشر كما جاز في الخبر ما يحكم على ان تناجيعوا في الكذب كما تناجيع القياس
في النار وكاروى انه لما كثر شرب الخمر في عهد عمر رضي الله عنه جمع الصحابة
وقال انه ارى الناس قد تناجيعوا في شرب الخمر واستهانوا بحدها فاذا
شرفون فقال علي رضي الله عنه اري ان احده ثمانين لانه اراه اذا شرب

سكروا اذا سكرهذي واذا هذي فترى واحدة حدة المفترى فانصوب
عمره راية واخذبه وقد جاز في لغة العرب الفاظ خقت في الاستعمال
بالشروون الجبر كلفظ نهافة التي لا تستعمل الا في المكروه والحزن وكلفظ
اشقى التي لا تستعمل الا لمن اشرف على بكته وكالارق الذي لا يكون
الا في المكروه لان السهر يكون في المكروه والمحبوب وكقولهم
اميت التابن وكل ما يشور للضرر تاج ولاخبار السوصار واطا
ولله موم من خلف خلف وللتاوين في الشر سوايس وقا
وكما جاز في خبر سوايسه كاستان الحار كما قال الشاعر سود سوايسه
بعد نيظله الصبي يلعب لا يخطون الى الكرام بناتهم وتثيب
ابهم ولا تحظب وقد اختلف في سوايسه فحين يوضع سوار
وقبل بل وضعت موضع سوار وما يندظم في هذا السلك
استعمال اللفظ ارضته بمعنى تمت في الفاضح دون المحسن استتمام
الذات دون المعنوت في الكناية عن المنكرات كقول الشاعر
فقم الحكي كلب غير اتنا وجدنا في جوارهم هينات وانشدني
والدي رحمه الله قال انشدني ابو الحسين بن زبجني اللغوي قال
انشدني ابو عبد الله النعماني لرف برته ابا عبد الله الازدي وكان
وكان بينهما ملاحاه في حال الجبوة مضى الازدي والنعماني
وبعض النكل مقرون ببعض اخي والمجنني مخرات ودي
وان لم يجز في فرضي وفرضي وكانت بيننا ابداهينات
توزعها فيها وعرضي وما كانت رجال الازدي عندي
وان لم تدن ارضهم من رضى وما لا يستعمل الا في الشر خاصته

كان انوفهم

قوطم ندد به و ستمح به و قوطم قبض له كذا و مثله و با و و ا ب ^{بغضبه}
 اي ججوا و ذكر اهل القبيل انه لم يات في القرآن لفظ المطار
 و لالفظ الريح الا في الشرح كما لم يات لفظ الريح الا في الخبر فقال
 في الامطار و امطرنا عليهم حجارة من سجيل و قال عز اسمه في الريح
 و في عادا و اذ ارسلنا عليهم الريح العقيم و قال تعالى في الريح و من
 آياته ان يرسل الريح مبشرات و هذا هو معنى قوله عليه السلام
 عند عصف الريح اللهم اجعلها رياحا و لا تجعلها ريحا اخبرني ابو
 ابراهيم بن احمد بن محمد الكوفي قراءة عليه قال حدثنا القاضي
 الشريف ابو عمر القاسم بن جعفر بن عبد الواحد الكاشي قال حدثنا
 ابو العباس محمد بن احمد الاثرم قال حدثنا احمد بن يحيى و هو سوتى
 قال حدثنا علي بن عاصم قال اخبرني ابو علي الرضبي قال حدثنا
 عكرمة بن ابن عباس قال ما جت ريح اشفق منها رسول الله ^{عليه السلام}
 ثم استقبلها و جنبنا على ركبته و تدبيرة الى السماء و قال اللهم اجعلها
 رياحا و لا تجعلها ريحا اللهم اجعلها ريحة و لا تجعلها عذابا و ذكر ابو عمر
 ان الريح المذكورة في القرآن ثمان اربع رحمة و اربع عذاب
 فاما التي تدرى فالمبشرات والمرسلات والنايرات و المنارات
 و اما التي للعذاب فالعصرم و العقيم و هما في البر و العاصف
 و العاصف و هما في البحر **ويقولون** في ضمن قضاهم و حق الملح
 اشارة الى ما يؤتدم به فيجرفون الكني عنه لان الاشارة الى الله
 فيما قسم به العرب هي الى الرضاع لا يخبره و الدليل عليه قول و قد
 هو اذن للنبى يوم لو كنا نكفي ملح من ابا سمر و اللغويان

سج

ملها في بطونكم

من المنذر لحفظ ذلك فينا اي لو ارضعنا له و عليه قول في الطين
 في قوم اضائف فلما احتتم اليه اسنا قوائمه و اتي لا رجوا
 و ما بسطت من جلد اشعث بر يداه لا رجوان نواخذوا بغر اغدر
 في مقابلة ما شربتم من لبنها الذي اسمنكم و احسن ابدانكم فاما قوطم
 ملح على ركبته فقيل المراد به انه ممن يرضع حق الرضاع كما يرضع
 الملح من بطنه على ركبته و قيل المعنى به السبي الخلق الذي يطيشه افضل
 كلمة كما ان الملح الموضوع فوق الركبة يتبدد بادخ حركته و اما قوطم
 مسكين الدارمي لانها آتيا من سقوة ملها موضوعه فوق الركب
 فقيل غنى بهم انما من قومهم في الغدر و سواد العهد كمن ملح فوق
 ركبته و قيل اشار به الى انها سودا زينة لقوطم ملح الزبي على ركبته
 و الملح مؤنث في اكثر الكلام فلهمذا قال ملها موضوعه و قد نطق
 في بعض اللغات بتذكيره **ويقولون** هوذا يفعل و هوذا يصنع
 و هو خطا و قمش و حن شنيح و الصواب فيه ان يقال هوذا يفعل
 وكان اصل الكلام هو هوذا يفعل فتفرغ حرف التثنية التي هي
 من اسم الاشارة الذي هو ذا و صدر في الكلام اقم بينهما
 الضمير و يسمى هذا التقريب الا انه اذا قيل هوذا كنب حرف
 التثنية باثبات الالف لتلايق على حرف واحد و العرب
 تكثر الاشارة و التثنية ما يقصد به التثنية و في ما رواه النخولون
 ان غلاما قر بصيفته بنت عبد المطلب فقال لها ابن الزبير مات
 و ما تريد منه قال يريد ان ابا طشة قالت هو فاك نصار ابيه
 فبا طشة فقلبه الزبير فرجع الغلام مفلا فلما قر بصيفته قالت

كيف وجدت زبراء اقطا ومراام فوشبا صفا ارادت او جدته
 طعاما تاكله ام صفا بالكله **ويقولون** رجل متعوس ووجه الكلام ان يقال
 ما نحن وقد نعس كما يقال عاثر وقد نعس الدعاء على العاثران لا
 بنعس من صرعه وعليه فسر قوله تعا فعسا لهم والعرب تقول الدعاء
 على العاثر فعسا له وفي الدعاء له تعا كما قال الشاعر الاشقي
 بذات لوث عقرناه اذا نعرت فالتعس اذ نعرت ان قول تعا
 بعني انما سمي ان يدعى عليها لا طها واختار الفراء ان يقول للعاثر الفا
 نعس بكسر العين والفتح تعسيت بفتح العين واما في التعبدية فيقال
 انفسه الله وعليه قول مجمع بن هلال **سم** تقول وقد فردتها من حليلها
 نعست كما تعسني يا مجمع وعلي ذكر التعس فانه رويت في اخبار ابي احمد
 العسكري عن ابي علي الايوبي قال قد نسي بعض الادبار قال وقف علينا
 ايوبي في طريق الحج وقد من لنا سرب طبا فقال كم نشرون واهمة
 منهم فقلنا باربعه دراهم قال فتركنا وسعي نحوهم فاكذب ان
 وعلى ما تفه عليه وهو يقول **سم** تك العفيرة انموتى خدنا: تقيس شدي
 واقبس شدي: كيف ترى عذو غلام رديا: فقلت اراه قد اتعبها
 واتعس الله لديه خديا: انت اشد الناس عذو ابعد ما قال فركها
 وانصرف فقلت له خذ حقا فقال جان الله انه ضمني واخذ منك
ويقولون ما شعرت باكثر بضم العين فيجيبون فيه لان معنى شعرت
 بضم العين ما صرت شاعرا فاما الفعل الذي بمعنى علمت فهو شعرت
 بفتح العين ومنه قولهم ليت شعري اي ليت علمي وعند الفراء ان لفظ
 شعري مصدر قال تعبت بل المصدر من شعرت هو شعرة مثل فطنة

ب

وكة

فخذفت الحاء منه بلاضافة كما حذف من قولهم للزوج الاول هو ابو
 والكل هو ابو عذرتها ومثله قوله تعا لا تليهم تجارة ولا بيع عن ذكر الله
 واقام الصلوة لان الهمل انا منه فحذف منه الهاء **ويقولون** في
 المنسوب الى العاكة والباقي والسمسم فاكناه وباقلاية ويسمى في حياض
 فيه لان العرب لم تلتحق الالف في النسب الا باسماء محصورة زي ابيها لينة
 كقولهم للفقير الرقبة رقبة وملكيف البقرة لحياته ولبوا في الرحمة حيا
 والى المنسوب الى الروح روحا والى من تربت العلم رباته والى بايع
 الصبيد والصبين وبما في الهمل حجارة الفضة ثم جعلوا اسمين للقبائل
 صيد لاة وصيد ناة ووجه الكلام الاول ان يقال للمنسوب الى السمسم
 سمسمي كما يقال في المنسوب الى التمر تمردي وان يقال في المنسوب الى
 العاكة فاكهي كما نسب الى السامرة ساحري فاما المنسوب الى الباقلا
 فمن قصه قال في النسب اليه باقلي لان المعصور الى اذا تجا وزا تربت
 فحذف الفة في النسب كما يقال في النسب الى جباري جبارتي والى فقعش
 فقعشني ومنه الباقلا اجاز في النسب اليه باقلاوتي وباقلاوي
 كما ينسب الى حرباء حربايني وحرباوتي واما قولهم في النسب الى
 وبراء ودرستوار صنف وبراءة ودرستواني فهو من شواذ النسب
 والشاذ لا يباع اليه ولا يحل نظايره عليه **ويقولون** للذئب خلاص
 بفتح الحاء والاختيار فيه ان يقال بالكلية واشتقاقه من اخذ صفة النار
 بالتمسك وكنت سمعت في روق الشبيبة ونهونه الحداثة النفسية
 اديبا من اهل بيت نجب يقول ابي الفتح البستي اذا اقرن الولاد بالكلية
 صار كالذئب الخلاص فارحلكت على البديهة وقتت من طلب جانب

ص
 الخالص
 من الطوار

جانب طلب الخلاص فناه عن سنانة وانوق في استخانة **ويون** ن
 شارة فلان فلانا وحاجبه وقاصصه وشاقفة فيبرزون الضعيف
 كما يظرونه في مصادر هذه الافعال ايضا فيقولون المشارة
 والحاجي والمقاصصه والمتشاقفة ويغلطون في جميع ذلك
 لان العرب استعملت الادغام في هذه الافعال ونظرا بلطبا
 لا تحقيق اللفظ واستثقالا للنطق بالحرفين المتماثلين وارت
 ان ابراز الادغام بترتلة اللفظ المكرر والحديث المعاد ثم تفر
 بين ما ضمني هذه الافعال واستعملها وتصاريف مصادر بها قالوا
 شارة بشاره مشارة وحاجبه حاجبه وقالوا في نوع اخرى
 نظام عن الامري اري انه اضم ونظام القوم اي انتموا ورا
 المصنون اي تلاصقوا على هذا حكم قبل هذا الكلام كما جاء في القرآن
 وحاجبه قوة وورد فيه لا تجد قوما يؤمنون به واليوم آخر
 يوادون من عادته ورسوله فاشتملت هذه الآيات على الادغام
 في الفعلين **انما** والمستقبل وهذا الحكم مطرد في كل ما جاء من الافعال
 المضاعفة على وزن فعل وفاعل وافتعل وتفاعل
 وافتعل نحو قد اجبل وامتد وامتد وامتد وامتد اللهم
 الا ان يتصل به ضمير المرفوع او نون في جملة المؤنث فيلزم في
 نكت الادغام في هذين الموطنين لكون آخر الحرفين المتماثلين
 كقولك رددت ورددنا ونظيره وكقولك في الامر مجاعة
 المؤنث ارددن وانددن وقد جوز الادغام والاطهار
 في الامر للواحد كقولك ردد واردد وفاض وفاض وافتص

واققص وكذلك جوز الامران في الجزوم كما قال تعالى في سورة
 المائدة ومن يردكم عن دينه وكما قال سبحانه ومن يشاقق الله
 وفي موطن آخر ومن يشاقق الله فاما ما عدا هذه الموطن المذكورة
 فلا يجوز ابراز الضعيف الا في ضرورة الشعر كما قال الرازي في الام
 ان نبي للناس زبده مالي في صدورهم من مودده
 فاعلم الضعيف في مودده لاقاة الوزن وتطبيع البيت وشدة
 قول فعبت ام صاحب الافعال مثلا عاقل قد جرت من خلقه
 ان اجود لا قوام وان فشتوا ارا وضنوا ففكت الادغام
 للضرورة وقد شد منه فوطهم فطط شعره من القطط وشئت
 الدابة من المشيش ولجت عينه اذا التصفت وابل السقا اذا
 تغيرت رجة وضميب البكدا اذا كثرت ضبابه وصلكت الناقه من التصلك
 في القوام وكل ذلك مما لا يعتد به ولا يقاس عليه **ومن** **وامم**
 في هذا الفن فوطهم للثنين اردوا وهو من مفاحش القرآن ووجه
 ووجه الكلام ان يقال ردا كما يقال للجمع رددوا والعلية فيه
 ان الالف التي هي ضمير المثني والواو التي هي ضمير الجمع يقتضيان
 لكونهما تحريك آخر ما قبلها ومتى تحرك آخر الفعل حرركه حقيقة
 وجب الادغام وهذه العلة مرتفعة في قولك للواحد اردو
 فلماذا امتنع الاقبيس عليه **ويقولون** نظر فلان رجلا اشارته
 الى شانه وآلاته وهو وهم بنا في الصواب ويبين المقصود
 في لغة الاعراب اذ ليس في الجنس الا ما يستعمله رخص الاشارة
 البعير وانما هو رخص الرجل منزله بدليل قوله عليه السلام اذا ابلت

ارتحال

فالصلاة في الرجال اي صلوا في منازلكم عند ابتلال اخذتكم من المطر
 وقيل ان النعال من هاتج جعل وهو ما صلب من الارض ومن كلام
 العرب للمعشيب الربيع الحصب الربيع هو اخضر النعل وما اشده ابن
 السكيت في ابيات معانيه تلقاهم وبهم خضر النعال كان قد نثر
 كتبها فيهم الضبع لوصاب وادبهم سل فانزع ما كان للضبغ في غيره طبع
 ارادوا خضبت ارضهم حتى سالوا اديهم لينا لما سفوا الضبغ مذقه
 منه والتغير اقل الشرب اشتغافه من الغمر وهو صفر الاقحاح
ويقولون من يكنز السؤال من الرجال سائل ومن النساء سائلة الصوا
 ان يقال لها سائل وسأله كما انشد بعضهم في شعر سألته لفتني
 ما يسرني به ذنابة بعقول القوم والمال افسمت بابه اسبقها وشر بها
 حتى يفرق ترب القبر او صفا يعني افسمت بابه لا اسبقها فاضمرا
 كما اضمرت في قوله سبحانه تفسا بدكر يوسف واكثر ما تضرع اليها
 كما قالت الحنساء قالبت اسي على مالك واسأل ناجية ما لها
 اي لا اسي ولا اسأل وقد تضرع في غير النفس كقول الراجل لابنه
 اوصيك ان تجرك الاقارب ويرجع المسكين وهو خائب
 اي ولا يرجع وكما اضمرد الاقارب اسفلوا بازايده على وجه
 النضارة وكثرت الكلام كما قال كانه مامنعك ان لا تجد اذاتك
 والمراد به مامنعك ان شجر يدبريل قوله في السورة الاخرى مامنعك
 ان شجر ما خلفت بيدي ومنه قول الراجل وما اؤوم البيض
 اذ اراين الشحط المنورا اي لا اؤوم البيض ان تسخر اذ اراين
 الشيب والهم في مائة الا فليس ملاحظة حفظ المعاني التي تتميز باختلاف

الامثلة فبني مثال من فعل الشيعة على فاعل نحو قاتل وفاتك وبنى
 من كثر الفعل على فعال مثل قتال وفتاك وبنى مثال من بالغ في الفعل
 وكان توابعه على فعول مثل صبور وشكور وبنى مثال من اعناد
 الفعل على مفعول مثل امرأة يذكارا اذا كان من عادتها ان يلد الذكور
 وبنات اذا كان من عادتها ان يلد الاناث ومعقاب اذا كان
 من عادتها ان يلد نوبة ذكرا ونوبة انثى وبنى مثال من كان آلة
 للفعل وعدة له على مفعول نحو محرب وجرجم وحكي ابن الاعرابي قال
 وقع رجل جلا من العرب فقال الله فوج بجده ذامك فترحم وكن
 يدغم ورا من مضرم ولسان فرجم ووطر ميتهم اي كبره وتسل بعض
 اهل اللغة عن قوله تعالى وما ركب بظلام للجيدم ورد على وزن
 فعال الذي صيغ للكثير وهو جانه منته عن الظلم البشير فاجاب عنه
 ان اقل الغلب من الظلم لو ورد منه وقد جلا سبانه عنه لكان كثيرا لا
 عن فعله وتترجمه عن فجه وهذا كما يقال زلة العالم كثيرة والى هذا
 اشار الخليل في الشاعرة في قوله العيب في الجاهل المعفور معفور وعيب
 ذي الشرف المذكور مذكور كقوة الظفر تحق من خضارتها ومثلها
 في سواد العين مشهور **ويقولون** يوشك كذا بفتح الشين والصوا
 فيه كسر يالات الماضي منه اوشك فكان مضارعه يوشك كما يقال
 اودع يودع واورد يورد ومعنى يوشك يسرع لاشفاقه من يوشك
 وهو التسرع الى الشيء وقد تستعمل هذه اللفظة بانفعال فتبا وحذرها ثمها
 يقال يوشك يفعل كما قال الشاعرة يوشك من قر عن منبته
 في بعض غزواته بواحقها ويقال يوشك ان يفعل كما قرأت على ذي

يوشك
 يوشك

ابي الحسن محمد بن احمد الجوهري الكاتب قال اشهد في القاضي ابو عبد الله
 القتيبي عمران بن خطاب في كل عام مرضته ثم نبضته ولا تنقي
 مني والى مني فتوثيك يوم ان توافق بيده يسوقان حشاه
 حوك او غدا وبضاضني لفظ يوثيك لفظا عسي وكاد في جوار ايراد
 ان بعدهما وانما هما معا الا ان المنطوق به في القرآن والمنقول
 عن فقهاء اولى البيان اتباع ان بعد عسي وانما وما بعد كاد والعلة
 فيه ان كاد وضعت لفاربه الفعل ولهذا قالوا كاد النعام يطير لوجود
 جزو من الطيران فيه وان وضعت لتدل على تراخي الفعل ووقوعه
 في الزمان المستقل فاذا وقعت الفعل وحصل الكلام ضرب من التثنية
 وليس كذلك عسي لانها وضعت لتوقع الذي يدل وضع ان كاد
 فوقع ان بعد ما يبيد ما كيد المعنى ويترديه فضل كفتي وقوة وقد
 نطقت العرب بعبارة امثال في كاد اليفيت ان في جبهتها فقالوا
 كاد العروس يكون ملكا وكاد المشتغل يكون رابكا وكاد المحرم
 يكون عبدا وكاد الفجر يكون كفرا وكاد البيان يكون سحرا وكاد النعام
 يكون طيرا وكاد البجيل يكون كلبا وكاد السبي الخلق يكون سباعا وبما يروى
 من خز عجلات الاعراب ان امرأة من الجن تصدت لحاجة العرب
 فكانت تقف على حجة وتحتاج كل من تلقاه فلا يثبت لها جانب احد الى
 ان تعرض لها احد فنبان العرب فقال لها حاجتك فقالت قل فقال
 لها كاد قالت العروس يكون ملكا فقال لها كاد فقالت كاد المشتغل
 يكون رابكا فقال لها كاد قالت كاد النعام يكون طيرا ثم اتمسكت فقالت
 له حاجتك فقال لها قولي فقالت عجت قال عجت الشجرة لا يجف ثراها

ولا يثبت مرعا فقالت عجت قال عجت كفتي كيف لا يكبر صغاره ولا
 كباره فقالت عجت قال عجت كفتي بين كفتيك كيف لا يدر كفتونا
 ولا يمل حفرنا فين فحبت من جوابه وتوتت عنه ولم تعد الى مكانت
 عليه بعد **ويقولون** هذا النوع من الحفراوات لما كولات تخم وبعضهم
 يقول تخم بالسين المعجم وكلاهما غلط على ما حكاه ابو عمر الزاهد عن عجلب
 ونقص على ان الصواب فيه تخم السين المعقل واستشهد عليه بقول الرازي
 تسألني برامتين سلحا انك لو سالت شيئا اعمى جبه الكرى او تخمنا
 يعني انك لو سالت شيئا موجودا باهوية لا يتك به ولكنك طلعت
 ما يعود وجدانه فيها والاعمى من حروف الاضداد فتعمل تارة بمعنى
 عظيم واخرى بمعنى بسير **ويقولون** حبتت في الشجرة والضوا
 ان يقال في ظل الشجرة وكاد في الاثر مما اخبرنا به ابو الحسين محمد بن
 علي السيرة في الحاوي فيما فراته عليه قال حدثنا القاضي ابو محمد علي بن احمد بن
 بشر قال حدثنا محمد بن يوسف التبع قال حدثنا عبد الله محمد الشافعي
 قال حدثنا سعيد بن عامر الصنعجي قال حدثنا محمد بن عمرو عن ابي سلمة
 عن ابي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان في الجنة شجرة يسير
 في ظلها مائة عام فباينقطع اقرؤ وان شيتم وظل محمد وواله في ما ذكرنا
 ان النقي ستمى بذلك لانه فاعندز والشمس من جانب الى جانب
 اي رجع ومعنى الظل استرو منه استنفا في الظل لانه استمر من الشمس
 وبه ايضا ستمى سواد البس ظل لانه يسير كل شئ فكان اسم الظل تبع على ما
 يسير من الشمس وعلى لا تطلع عليه وذرى الشجرة يتكلم بهذين الوصفين
 فانظرا اسم الظل واستعمل نطقه عليه فاما قوله صلى الله عليه وسلم السدطان ظل الله في ارضه

سطر
 السلطان ظل الله في ارضه
 اكرم

كقولهم لا يفتق اليه ولا يعرج عليه لان الميز لا يكون مقرفا بالالف
 واللام ولا نقل البناء في نحو الكلام **ويقولون** في انساب النسوبة
 الى تلك الروم شباب ملكية بكسر اللام والصواب فيه ملكية بفتح اللام
 كما يقال في النسب الى النمر تمرى والعلية فيه اتم لو اقرتوا الكسرة في ثانيا هذه
 الكلمة تغلب عليها الكسرات والبيات ولم يتكلم من ذلك الا الحرف
 الاول والتلفظ بايده القبيحة مستقل فلهذا لك عدل الى ابدال الكسرة في
 تخف الكلمة ويحسن البطن بها وانما لم يفعل ذلك المنسوب الى الرباطي
 نحو ما كتبه وعامري لان الكسرات لم تغلب عليه مع فضل الالف من
 اول وثالثه **ويقولون** اشاع الى الشراب وهو منساع والاختيار
 ساع وهو سابع كما قال الشاعر وساع الى الشراب وكنت قدما
 اكا داغض بالاء الجيم وفي القران لبنا خالصا سائغا لشاربين و
 جاء في تفسيره انه لم يفسد به احد قط ومن حكى انه سمع في بعض اللغات
 اشاع الى الشراب جائز فانه مما لا يعتد به ولا يعذر من يستعمله في الفاظ
 وكتبه **ويقولون** لثمة المتخذ من ثلثة انواع من الطيب مثلث والصف
 فيه ان يقال مثلثات كما قالت العرب خبث مثلثات اذا كان على ثلث
 قوى وكسا مثلثات اذا شج من صوف ووبر وشعر وازاد مثلثات
 اذا اخذت من ثلثة جلود واصل هذا الكلام من قولك ثلثت العموم
 فان ثلثت وهم مثلثون وقرات في بعض النوادر ان ابراهيم
 بن المهدي وصف لنديم له طيب ثمة اخذه ثم اتاه بقطعة منه فوضعا
 على حجره ووضعا ثمة فحزبت منه ربح في اثنائها حجرة فقال ما وجدته الثلثة

فاطمودة بستره لسابع على عباده المنسدل على بلاده ومن سته العرب **تضيف**
 كل عظيم له حلت قدرته وعظمت منته كقولهم الكعبة بيت الله والحاج
 وفداه واما قول الرازي كاتما وجهك ظل من حجر فضيل المراد به سواد
 الوجه وقيل كل كنى عن الوفاة وقد فضل بعضهم انواع الاستظلال
 فقال يقال استظل من الحر واستدري من البرد واستكن من المطر
ويقولون فعلت الثلاثة الاثواب فيعرفون الاسمين **ويضيفون**
 الاول منهما الى الثاني والاختيار ان يعرف الاجر من كل عدد مضاف
 فيقال فعلت ثلاثة الاثواب وفيه صرفت ثلاث مائة درهم
 وعليه قول ذي الرمة وهن ترجع التميم او يمشي العمر ثلاث
 الاثابة والتبار البلاقع وقد بين شيئا ابوالقاسم العلة في وجوب
 التعريف الثاني فقال لا يمكن بعد من دخول آية التعريف في هذا العدد
 راوا انهم لو عرفوا بها جميعا فقالوا الثلاثة الاثواب لتعرف الاسم
 الاول بلام التعريف وبلاضافة الحقيقته ولا يجوز ان يعرف الاسم
 من وجهين ولو انهم عرفوا الاسم الاول وحده تنافض الكلام
 لان ادخال الالف واللام على الاسم الاول يعرفه وادفائه الى الكثرة
 تنكره فلم يبق الا ان يعرف الثاين لتعرف هو بلام التعريف ويتعرف
 الاول باضافة اليه فيحصل لكل واحد منهما التعريف من طريقين بطريق
 صاحبه فان اعترض معترض فقال كيف عرف الاسم الاول في العدد
 المركب كقوله ما فعل الاحد عشر نوبا فاجواب عنه ان الاسمين اذا
 ركبوا شتر لا مترية الاسم الواحد والاسم بحق للام التعريف باقوله فكما يقال
 ما فعلت السبعة يقال ما فعلت السبعة عشر وقد سب بعض الكتاب

الى تعريف الاسمين المركبين والعدد والمترية فقالوا الاحد عشر الثوب
 وهو كما لا يفتق اليه ولا يعرج عليه لان الميز لا يكون مقرفا بالالف
 واللام ولا نقل البناء في نحو الكلام **ويقولون** في انساب النسوبة
 الى تلك الروم شباب ملكية بكسر اللام والصواب فيه ملكية بفتح اللام
 كما يقال في النسب الى النمر تمرى والعلية فيه اتم لو اقرتوا الكسرة في ثانيا هذه
 الكلمة تغلب عليها الكسرات والبيات ولم يتكلم من ذلك الا الحرف
 الاول والتلفظ بايده القبيحة مستقل فلهذا لك عدل الى ابدال الكسرة في
 تخف الكلمة ويحسن البطن بها وانما لم يفعل ذلك المنسوب الى الرباطي
 نحو ما كتبه وعامري لان الكسرات لم تغلب عليه مع فضل الالف من
 اول وثالثه **ويقولون** اشاع الى الشراب وهو منساع والاختيار
 ساع وهو سابع كما قال الشاعر وساع الى الشراب وكنت قدما
 اكا داغض بالاء الجيم وفي القران لبنا خالصا سائغا لشاربين و
 جاء في تفسيره انه لم يفسد به احد قط ومن حكى انه سمع في بعض اللغات
 اشاع الى الشراب جائز فانه مما لا يعتد به ولا يعذر من يستعمله في الفاظ
 وكتبه **ويقولون** لثمة المتخذ من ثلثة انواع من الطيب مثلث والصف
 فيه ان يقال مثلثات كما قالت العرب خبث مثلثات اذا كان على ثلث
 قوى وكسا مثلثات اذا شج من صوف ووبر وشعر وازاد مثلثات
 اذا اخذت من ثلثة جلود واصل هذا الكلام من قولك ثلثت العموم
 فان ثلثت وهم مثلثون وقرات في بعض النوادر ان ابراهيم
 بن المهدي وصف لنديم له طيب ثمة اخذه ثم اتاه بقطعة منه فوضعا
 على حجره ووضعا ثمة فحزبت منه ربح في اثنائها حجرة فقال ما وجدته الثلثة

خاتمة

فقال له بلي فديتك قد كانت طيبة حين كانت منشدته فلما ربحها خبثت
 قال الشيخ الامام انما قلت منشدته لان النادرة كل على الاصل ولا يغيرها
 من الحسن ولا من سخافة اللفظ ولهذا قال بعضهم ان ملحة النادرة في حنا
 وحرارتها في حلاوة مقطها ونظير ومهم في هذه اللفظة وطعم صبي
 جدير بالصواب جدير لانه دار يصيب الانسان مرة في عمره من غير
 ان يتكرر عليه فلزم ان يبنى المثال منه على مفعول فيقال جدير كما يقال
 مفتول ولا وجه لبنا على منقش الموضوع لتكرير كما يقال لمن كبر في
 جرحا على خرح هو مخرج والافصح ان يقال جدير فيضم الجيم ويستغاث
 من الجدر وهو آثار الكدم في عشق الحمار **ويقولون** قبي الرجل في
 اليوم والصواب ان يقال فيها قمو ودقو لينظما في سلك جبرهما
 من افعال الطبايع التي تارة على فعل بضم العين مثل جدر وسخن وقخم
 وعظم ومنه وضو وجه اذا صار وضنا ووطو مر كبه اذا صار وطنا
 ومرؤ الطعام اذا صار مربا ومرؤ الانسان ايضا اذا صار مرؤا
 ودنو عرض فلان اذا صار دنا **ومن** **وامهم** في هذا الباب قولهم
 تبريت من فلان بمعنى برئت منه فيخطون فيه لان معنى تبريت
 تعرضت مثل تبريت ومنه قول الشاعر وابنه واد قد تبريت ودم
 وابنتهم في الحد جهدي ونابهي اي تعرضت لودهم فاما ما يعنى
 البراة فيقال فيه تبرأت كما جاء في القران تبرأنا اليك ما كانوا ايانا
 يعبدون ونظير هذا قولهم تبريت من غضبي اي سكتت والصواب
 ان يقال تبرأت من غضبي لانتفاؤه من الله وقاما تبريت فاستغ
 من الهداية **واهم** **ومن** **وامهم** ايضا في هذا النوع قولهم التباطي

والتوضي والتبري والترزي والصواب فيه ان يقال التباطي والتبرؤ
 والتوضؤ والترؤ وعقد هذا الباب ان كل ما تكلل على وزن
 تفعل او تنفعل ما آخره ميموز كان مصدره على التفعّل والتفعل وميمز
 آخره ولهذا قيل التوضؤ والتبرؤ لان اصل الفعل منهما توضؤ وتبرؤ
 وقيل التباطي والتطاطي والتماؤ والتكافؤ لان اصل الفعل منهما
 تباطي وتماؤ وتطاطي وتكافؤ وهذا الهم مطرد حكمه وغير مختل من
 هذا السمت نظمه **ويقولون** من ولد الضان رخله وهي في اللغة الفصحى
 رخل يفتح الراء وكسر الخاء وقيل فيها رخل بكسر الراء واسكان الخاء
 وعلى كلتي اللغتين لا يجوز الحاق التاء بهالات انه لا يثبت مكانه هذا
 الاسم وانما يقال له حصل مجزى في مجرى لفظه يجوز وانما في عين
 وناب في منع الحاق الحاء بهما لاختصاصها بالموثث وقد رخل
 على رخل بضم الراء على وهو جامع على غير قياس كما قالوا في المصنوع
 ظير وظوآر وفي ولد البقرة الوحشية فزير وفوار ولشاة حديثة
 العهد بالنساج ربة ورباب وللعظم الذي عليه بقية من اللحم
 عرق وعراق وللولود مع قرينه ثوام وثوام وعلمه قول
 الرازي قالت لنا ودعها ثوام كالدرة اذا سلم النظام
 على الذين اركنوا السلام واراد بقوله ودعها ثوام اي
 ينزل قطرتين قطرتين وقرأت على ابي عمر الحسن بن علي بن عثمان
 قال قرأت على ابي الحسن محمد بن الحسين الزنجي المغوي قال قرأت
 على ابي عبد الله النعماني في كنهه الذي سماه الاختراع ان ابا زيد
 حكى ان العرب تقول في طمها قيل للضائنة ما اعدت للشاة

الضائنة طمها ما اعدت للشاة
 وهو الضان والضم تفتح الضان والضم تفتح

قالت أجز جبالاً وأنتج رفاً وأطب كُتبتُ نناً لأن نرى مثلاً
 وفتر أن الجبال الكثير ورخان جمع رخل والكُتبتُ جمع كُتبتة وهو
 ما أنصبت ومنه الكيتب من الرخل **ويقولون** سررت بر وبافلان
 إشارة إلى امرأة فيومعون فيه كما وهم أبو الطيب في قوله لبدرين
 عمار وسامر ذات بنة إلى قطع من القبل مضي اللبس والفضل
 لك المضي وروباك أصل في العيون من الغمض والصحح ان يقال
 سررت برؤيتك لان العرب تجعل الرؤية لما يرى في اللفظة
 والرؤيا في المنام كما قال لجانة اخبار عن يوسف عم هذا ويل رؤيا
 من قبل ويجالس هذا الوهم **قولهم** ابصرت هذا الامر قبل حدوثه
 والصواب فيه ان يقال ابصرت بهذا الامر لان العرب تقول
 ابصرت بالعين وبصرت من البصيرة ومنه قوله تعالى فبصرت بما
 لم يبصروا به وقوله تعالى فبصرك اليوم حديد اي علمك ما انت فيه
 اليوم نافذ وهذا المعنى يشاء بقولهم هو بصير بالعلم **ويقولون**
 قال فلان كُتبت وكُتبت فيومعون فيه لان العرب تقول كان من
 الامر كُتبت وكُتبت وقال فلان ذُبت وذُبت فيجعلون كُتبت وكُتبت
 كناية عن الافعال وذُبت وكُتبت كناية عن المبالغة كما انهم يكتفون
 عن مقدار الشيء وعدته بلفظة كذا وكذا فيقولون قال فلان من
 الشعر كذا وكذا بيتا واشترى لاميير كذا وكذا عبداً والاصل في
 هذه اللفظة ذافا دخل عليها كاف التشبيه الا انه قد انحج من ذافا
 معنى الاشارة ومن الكاف معنى التشبيه بدلالة انك لم تست بشر
 الى شيء وتشبهت بشيئ بشي وانما يعني بها عن عدد ما فترت

الكاف في هذا الموطن منزلة الزايد التلازمة وصارت كقولهم فعله
 آتراً ما ولفظة ذافجورة بها الا ان الكاف لما مترجت بدأ
 وصارت معه كما يجوز الواحد ما سببت لفظتها لفظه جذا التي لا يجوز
 ان يلحقها علامة التأنيث فتقول عنده كذا وكذا جارة ولا يجوز
 ان تقول كذا كذا لا يقال جُذت منه وعند الفهم انه اذا قال
 من له معرفة بكلام العرب لفلان عندي كذا كذا اذ رما الزم له
 احد عشر درهما لانه اقل الاعداد المركبة وان قال له على كذا وكذا درهما
 الزم واحداً وعشرين درهما لكونه اقل مراتب الاعداد المعطوفة وذلك
 ان المقربا بشيئ المبهم لا يلزم الا اقل ما يكتمله اقاربه ويشتمل عليه غير انه
 كما اذا قال له على دراهم لزمه ثلثة لانها اذ في الجمع **ويقولون** في مضاعف
 ذخر بذخر يضم الحاء والصواب فتحها كما يقال فخر بفخر وزخر بزخرو من
 اصول العربية انه اذا كانت عين الفعل احد حروف الحلق التي هي الفحة
 والطاء والعين والحاء والغين والحاء كان الاغلب فتحها في المضارع
 نحو سأل يسأل وذمب يذمب ونغب ينغب وسحر يسحر وفقر فاه تغفره
 وفخر فخر فان نطق في بعضها بكسر او بالضم فهو ما شذ عن اصله وتدرج
 رثمه **ويقولون** في تصغير مختار مختبر والصواب فيه مختبر لان الال
 في مختار مختبر فالتأنيذ ما مشتعل التي لانكون الا زايدة ويدل على زيادتها
 في هذا الاسم اشتقاقه من الخيز ومن حكم التصغير حذف هذه التاء
 فهذا قيل مختبر ومن عوض من الحذف قال مختبر وقد غلط الهمجي
 في تصغير هذا الاسم غلطاً او دوع بطون الاوراق وتنا قلته الرواة
 في الآفاق وذلك ان ابا بكر الخزمي حين شخص الى بغداد نقل موضع

على الاصمعي اشتقاقا من ان يعرف وجوهها عن وتصير السوقة
فاحسن الفكر فيما يعرض منه فلم يرا الا ان برهقه فيما سأل عنه فانه في حلقته
وقال كيف تشد قول الشعاع فدركت بجبان الوجوه شترا
فاليوم حين بدان لنظار او حين بدين فقال حين بدان
قال اخطات فقال بدين قال حين خلطت انما هو حين بدون
اي خلرت فاسترا ابو عمر في لفظه و فطن لما قصده به و استبان به
الى ان نصدر في حلقته واحرق الجمع به فوقف عليه وقال كيف
تقول في تصغير محار قال محيتر فقال انبت لك من هذا القول اما
تعلم ان اشتقاقه من الخبز وان التاء فيه زايدة ولم يزل يبدد بخله
ويشبع به الى ان انقضت من حوله **ويقولون** وسند نفتح الدال
وقياس كلام العرب فيه ان يقال بضم الدال كما يقال يهلول ويوقوب
وخرطوم وجمهور ونظائر مما جاء على فعلول كما اذ لم يجز في كلامهم
ينفع الناء الا قوطم ضعفوق وهو اسم قبيلة باليمامة قال فيهم القاج
من آل ضعفوق واتباعه وبشاكل هذا الوهم قوطم اطروش ينفع
المهزة والقواب ضمها كما يقال سلوب واسكوب على ان الطرش
لم يسمع في كلام العرب العرباء ولا انضمته اشعار محول الشعراء ونقيض
هذا الا ونام **قولهم** ما يتعق لعوق وما تيسف سفون وما تبصض مصون
فيضمون وابل هذه الاسماء وهي مفتوحة في كلام العرب كما يقال
برود وسعوط ومسنول وقاتشاكل هذا **قولهم** تميد وتخير وبرطين
وجرجير ينفع او ايلها وهي على قيس كلام العرب بكسر اذ لم يطبق
في هذا المثال الا بتعجيل كسر الناء كما قالوا اصديد وقطير وعظريف

ومينديل وذكر نعلب في بعض ما ليه ان قول الكتاب بكسر الحساب
تليسته بفتح التاء خطأ وان الصواب كسرها كما يقال كئينة ويزلية
وعلى مقابلة القضية يجب ان يقال في اسم المرأة بفتح كسر الباء
كما قالوا في نعيب برجين وهم اسم التجم المعروف بالشرى برجين
بكسر الباء لان كل ما يعرب يلحق بنظا برة في امثلة العرب واوزان
اللغة وعلى ذكر بفتس فاة قرات في اخبار سيف بن حمدان انه لما منه
انما تدبان بعث اليها وصيفا ووصيفة ومع كل واحد منهما برة
وتحت من ثياب مصر والشام فكتبا اليه في الجواب لم يغيرك
شكر في الخلاق مطلقا الا وما كتبت النوال حين حوتنا سمشا و
اشرفت بهما لينا انظية اكنديس رشا امانا وهو حسنا يوسف
وغزاة مي بهجة بفتس يدا ولم تقنع بذاك وهذه حتى بعثت اليك
وهو فليس انت الوصيفة وهي تحمل برة واذ على ظهر الوصف
وكسوتنا مما اجادت حونا كه مصر وراوت حسنة تيسر ففدانا
من جودك الماكول والمشروب والملكوح والملبوس فقلنا قرا
سيف الدولة قال لقد احسننا الا في لفظه الملكوح اذ ليست مما يطلب
به الملكوك وهذا من بدايح نقده المبلغ وسنوا به ذكاه الصريح
ويقولون كلا الرجلين خرجا وكلتا المرأتين حضرتا والاختيار
ان يوقد انجر فيها فيقال كلي الرجلين خرج وكلتا المرأتين حضرتا
لان كلا وكلتا اسمان مفردان وضمنا كيد الاثنين والاثنتين
وليسا في وانها مشتبتين فلماذا وقع الاخبار عنهما كما تجرطن المفرد
وبهذا نطق القرآن في قوله تعالى كلنا اجنتين انتن اكلمنا ولم نقل

الكيس

أنا وعليه قول الشاعر كلنا ينادي بأزواجنا وبيننا قنا من قنا
 الخطي او من قنا الجند فقال ينادي ولم يقل ناديا ومن قول
 الآخر كلنا نخفي من اخيه حياته ونحن اذا متنا استه قناينا
 ولم يقل غيبان فان وجدته بعض الاجبار ثنية خبر عن كلالا وكلات
 فهو مما حمل على المعنى او ضرورة الشعر **يقولون** انت تكرم على
 بضم التاء وفتح الراء والصواب تكرم على بفتح التاء وضم الراء
 لان فعلا كرم ومن اصول العربية ان كل ما جاء من الافعال المانية
 على مثل فعل بضم العين كان مضارع على فعل نحو حسن ويحسن
 وطرف بطرف وانما سمت عين المتقبل من هذا النوع ولم يوافق
 بنا الا على فظة على المعنى الموضوع على هذا المثال وذلك ان ضمة
 العين جعلت دبلا على فعل الطبيعة ولو كسرت او فتحت ذهب
 ذلك **يقولون** شغب بفتح العين فهو من فيه كما وهم بعض
 الحديثين في قوله يا قائل ما يجتني حيث بالج شغب كيماطي
 الذنب بالشغب ظلمت شر او تشعدي علانية اضرمت نارا
 وتشعفي من اذهب والصواب فيه شغب باسكان العين كما قال
 الشاعر رايتك لما نلت بالاد غطنا زمان ترى في قد انبابة شغبنا
 جعلت لنا ذنبا لتمتع نائلا فامسك الاجمل غناك لنا ذنبا ونظير
 هذا الوهم **قولهم** لدا المعرض في البطن مغمص فيغلطون فيه لان
 المغمص بفتح العين جبار الابل يدل عليه قول الراجر انت دبيت حمة جرجورا
 ادما وهم مغمصا جنورا الجرجور العظام من الابل والجنور الغيرات
 ادر فاما اسم الداء فهو المغمص باسكان العين وقد يقال بالعين

واما المغمص بفتح العين المغمص فهو وجع بصيب الانسان في عصبته
 من المشي وفي الحديث ان عمرو بن معدى كرشكي الى عمر رض المغمص
 فقال كذب عليك الغسل اي عليك بستره المشي اشارة الى اشتقاقه
 من غسلان الذئب **يقولون** هو سدا من عوز فيلجئون في
 العين كما لم يثبت الحديث فيها والصواب ان يقال بالكسر وحاء
 في اجبار التوهم ان النظر من شئ الى ما ذن افاد با فادة هذا حرف
 ثمانين الف درهم ومساقي خبره ما اخبرنا به ابو علي بن احمد التستري
 من جنه الفاضل ابو القاسم عبد العزيز بن محمد العسكري عن ابي احمد
 بن الحسن بن سعيد العسكري اللغوي عن ابراهيم بن حامد عن محمد بن
 ناصح الاهوازي قال حدثني نضر بن شيبان قال كنت ادخل على الامام
 في سمره فدخلت ذات ليلة وعلى فتيص مرقوع فقال يا نضر ما هذا
 التفتشفت حتى تدخل على امير المؤمنين في هذه الخلقان قلت يا امير
 المؤمنين اني شيخ ضعيف وقرم وشديد فاتبه هذه الخلقان قال
 لا ولكنك قشيف ثم اجرنا الحديث فاجري هو ذكر النساء فقال
 حدثنا هشتم عن محمد بن عبد الله بن عيسى عن ابن عباس عن قال قال رسول
 اذا تزوج الرجل المرأة لدينها وجمالها كان فيها سدا من عوز
 فاورده بفتح السين قال قلت صدق امير المؤمنين حدثنا عوف
 بن ابي جليل عن الحسن بن علي بن ابي طالب عن قال قال رسول الله
 اذا تزوج الرجل المرأة لدينها وجمالها كان فيها سدا من عوز
 قال وكان المؤمن متكئا فاستوى جالسا وقال يا نضر كيف
 قلت سدا قلت لان السدا هو منهاكن قال وملكحتني قلت

عليه السلام

انما نحن بشتم وكان لثانته فتبع امير المؤمنين لفظه قال فالفرق بينهما
 السدا والفتح التصدي في الدين والسبيل والسدا بالفتح والفتحة وكل ما
 سدوت به شيئا فهو سدا وله قال او تعرف العرب ذلك قلت نعم
 هذا العري يقول اضاعوه واى فتى اضاعوا ليوم كريمة وسدا وتعرف
 فقال المامون فبح الله من لا اذوب له واغرق مليتا ثم قال ما كانت يا نضر
 فقلت اريضة لي بمزوانتيتها وامرزا قال افلا يبيدك مالا معهما
 انه الى ذلك محتاح قال فافذ القرطاس وانالا ادرى ما يكتب ثم قال كيف
 تقول اذا امرت ان يترب قلت اتربه قال فهو ما اذا قلت متربا
 قال فمن الطين قلت طينه قال فهو ما اذا قلت مطين فقال هذه احسن
 الا و ثم قال باغلام اتربه و طينه ثم صلى بنا العشاء وقال فادبه ببلغ معه
 الى الفضل بن سهل قال فلما قرأ الفضل الكتاب قال ان امير المؤمنين قد امر
 بك بحسين الف درهم فما كان السبب فاجترته ولم اكن به فقال اكننت
 امير المؤمنين فقلت كلا انما نحن بشتم وكان لثانته فتبع امير المؤمنين لفظه
 وقد تتبع الفاظ الفقهاء ورواه الامام ثم امره الفضل بثلاثين الف درهم
 فاخذت ثمانين الف درهم بحرف استفيد منى قال الشيخ الامام ابو محمد
 وقد ذكر في هذا المثل ابياتا انشدها احدا شيئا حتى تمهم الله به اليهم
 في صدق هو عسدي يجوز من سدا ولا سدا ومن يجوز وجهه يذكر في
 دار ابي كلما قبل نحو وضمر واذا جاسني جري عني غصص الموت بكرب
 بصف الواد اذا شابهه واذا غاب وشيبي ومم كجا السويدي
 فاذا سبق الى الخيل عثر ليتنى اعطيت منه بلا ينصبي شرا اولاد المعز
 قد رضينا بفضة فاسدة عوضا منه اذا البيع تجز **ويقولون** اقطعه من حيث

عكس

رقى وكلام العرب من حيث ركاى من حيث ضعف ومنه قيل للضعيف
 الراى كليك وفي اكد يشان انه تعا ليتعض السلطان الركبة
ويقولون لمن تعب هو عيان والقصاب ان يقال هو متعبي لان **الفعل** منه
 اعني فكما ان الفاعل منه على وزن متفعل كما يقال ارضى البستر فهو مريح
 واعلى الماء فهو متعل وعندها اللغة ان كل ما كان من حركة وسعي
 فيس منه اعني وما كان من قول وراى فيس منه يعنى ويعني فهو عي
 فعني على وزن يحيى وعني على وزن حي وفيس منه عني على وزن
 ينج وعيم وتغير ما من اللغتين في قوسم عني وعني قوامم حي ويحي
 وقد فرى بها قوله تعا ويحي من حي عن بيته ومن حي **ويقولون**
 قاما الرجلان وقاموا الرجل فليحقون الفعل علامة التثنية والجمع
 وما سمع ذلك اللف لغة ضعيفة لم ينطق بها القران ولا اخبار الرسول **ع**
 ولا نقل ايضا من الفصحى ووجه الكلام توحيد الفعل كما قال في التثنية
 قال جبران وفي الجمع اذا جاك المنافقون فاما قوله تعا واستروا
 النجوى الذين ظلموا فالذين بدل من الضمير الذي في لفظه استروا وقيل
 موضعه نصب على الذم اى عنى الذين وكذا ذلك قوله تعا ثم عوا
 وصوتوا كثير منهم فكثير بدل من الضمير الذي في لفظي عوا وصوتوا فان
 تآخر الفعل انحقت علامة التثنية والجمع وقيل الرجلان قاما والرجال
 قاموا ونكون الالف في قاما والواو في قاموا اسمين مضمينين للذم
 بين الموضعين انك اذا قدمت الفعل كانت علامة تثنية الفاعل ولجه
 تقى عن الحاق علامة في الفعل واذا اخرت الفعل صار الفاعل قد يبد
 بسدا فلما ورد الفعل وقيل الس فرج الجازان بنوم انك تزي

خبراً منهم لجاز ان يقال الناس خرج سيدهم **ويقولون** اجدت
والصواب ان يقال اجدتني او نحو لان العرب تقول لكل ما
حكي حيا فهو حيا ومنه قوله تعالى في عين حامية **ويقولون** ايضا
اشهد حيا الشمس ونحوها اذا غلم ونحوها كما انشدته للنضال جيش علينا
قدم فديها ونقنا ما عتا اذا جئنا على بمعنى انه مني جاست
قدم للنير كقولنا وهو معنى تدبها وانه متى غلت فتوونا اي
كثرة واغلبنا وكنتي بالقدرة عن تبيح الحرب كما كنتي بغير الميراث عنه
وصلى ابو الفتح عبدوس محمد المذاهب حين قدم البصرة فاقاسنه
بثف وشين واربعماه ان صاحب الاسم من عباد راي احدنا
شغير السخنة فقال ما الذي بك قال حكي فقال صاحب ذلك
الذي يمونه فاستحسن صاحب ذلك منه وطلع عليه قال الشيخ ابو محمد
رحمه الله ولعمري لانه احسن صاحب تعقيب لفظه بما صارت
حاقه ولطف الدير في صفة تعقبه بما جعله قهوة وكذا افلكن براء
الفضلاء ومعاكته الابداء الاذكياء **ويقولون** جاز القوم الاك
والاه فيوقعون الضمير المتصل بعد الا كما يوقع بعد غيره مثل قولك
جاد القوم غيرك فيوممون فيه كما وهم ابو الطيب في قوله
ليس الاك يا علي تمام سيفه دون عرضة مسلول والصواب ان لا
يوقع بعد الا الا الضمير المتصل كما قال تعالى امر ان لا يعبد الا
آباه والفرق بينهما بين الا وغيره ان الاسم الواقع بعد غير لا يقع ابر
الاجور ابا لاضافة ضمير الجور ولا يكون الا متصلا ولهذا امتنع ان
يفصل بينهما وليس كذلك الاسم الواقع بعد الا لانه يقع اما منصوبا

او مرفوعا وكلاهما يجوز ان يفصل منه وبين العال فيه ولهذا جعل له
ضمير متصل ومنصل الالة لما اقرضت الآ في الكلام وفصلت بين
العال والمعمول وقع بعدها الضمير المتصل كما قال كانه في ضمير المنصوب
فصل من تدعون آ آياه وكما قال عمر بن معدى كذب في ضمير المرفوع
فد علمت سلما وجارثها ما قطر الفارس الانا فاما قول القائل
فما بنا اذا ما كنت جارتنا انلايها وزنا الاك ديار فلم يات
في شعر المتقدمين سواه والتا در لا يعتد به ولا يفاست عليه **ويقولون**
مب ان فعلت ومب ان فعل والصواب ان كاق الضمير المتصل
فيقال مبنى فعلت ومب فعل كما قال ابو زهير الجحفي مبنون
امر انكم اضل بغيره له ذمة ان الزمام كثير ومثله قول عروة بن
أوية اذا وجدت اوارا كبت في كبدى اقبلت نحو سقا القوم
مبني برقت ببرد الماء ظاهره فمن لنا على الاحتيا نقيد وكان
عروة يذامع تغرله نقي الة بظلمة ظاهرها العتقة وروى ان سكيت بنت الحين
وقفت عليه ذات يوم فقالت لانت القابل قالت وابنتها وجد
ونجت به قد كنت عندى تحت الست تبصر من حولى فقلت لها عطا
هواك وما التي قال نعم قالت له وانت القائل اذا وجدت على
بصرى اوارا كبت كبدى والشهدة البيتين المقدم ذكرها قال نعم
فانفتت الى جوار كن حوطها وقالت من حرايران كان يخرج هذا
من قلب سليم ومعنى مبنى اي غدا واسبني وكان فيه معنى الامر من مبن
ويقولون امراة شكورة ولجوجه وصورة وخونة فيلخون ما
التابنت بها فيوممون فيه لان هذه التا امانتة من قول اذا كان

بمفعول كقولك نافذة زكوة وشاة حلوبة لا تعني مخلوبة ومركوبة
فاما اذا كان مفعول بمعنى فاعل نحو صبور الذي بمعنى صابر ونظيره
فيمنع من حاق التاء به ويكون لفظ مؤنثه على لفظ مذكرة كما قال الله
ولن يمنع النفس الرجوع عن الهوى من التمس الا واحد الفاعل كالم
وقد ذكر النحويون في امتناع الهمزة من هذه الصفات بغير الجود بان
الصفات الموضوعية للمبالغة تقلب عن بدل على المعنى التي تخصصت
فانسقطت تاء التانيث في قولهم امرأة صبورة وقبيحة وفي قولهم شاة
منعطار ونظيره كما انكثت بصفة المذكور في قولهم رجل علة وشاة
يبدل ما فعلوه على المبالغة وبوزن كبد وث معني زائد في الصفة و
الما من مفعول بمعنى فاعل اصل مطر ولم يثبت منه الا قولهم عدوه
فانهم احتوا بها الهاء وقالوا عدو وعدوة فيماثل قولهم صديق وصديقه
لان الشئ في اصول اللغة قد يحمل على ضده ونقيضه كما يحمل على نظيره
وسبيله وفي اجزاء النحويين ان ابانمان المازن مثل حجرة المبتول
عن قول الله تعالى وما كانت ائمة بغيا فقبل كيف حذف الهمزة
من بغى وفعل اذا كان بمعنى فاعل حقه الهمزة الخوفية ونونية وغنية
فقال ان لفظ بغى ليست بفعل وانما هي مفعول الذي بمعنى فاعل لان الهمزة
فيها بغوى ومن اصل التصريف ان متى اجتمعت الواو والياء في كلمة
وسبقت احدهما بالسكون قلبت الواو ياء وادخمت الياء في الياء
كما قالوا شويت التمر شيا وكويت الدابة كبا والاهل فهما شويان وكويان
وكا قبل يوم وايام والاهل او يام فعلى هذه القصة قيل بغى وحب
حذف الهمزة لانها بمعنى باغية كما حذف من صبور التي بمعنى صابرة وهذا

العهد الذي ذكرناه في قلب الواو ياء اذا اجتمعتا وكان السابق
منهما ساكنا اصل مطر ولم يثبت منه الا تبوء اسم رجل وصيوني اسم
للبر وحكي الفراء انهم قالوا اعوى الكلب غوية وليس الشاة كما يثبت
اليه ولا يحتاج عليه **ويقولون** لمن يات في الذنب منتهرا قد اخطأ
فيحرفون المعنى لانه لا يقال اخطأ الا لمن لم يتعد الفعل او لمن اجتهد فلم
يوافق الصواب وآياه عن النبي عزم بقوله اذا اجتهد الحاكم فخطأ
فلا اجر وانما اوجب له الاجر على اجتهاده في اصابة الحق الذي هو نوع
من انواع العبادة لانه اخطأ الذي يكفي صاحبه ان يجذر فيه ويرفع
تأنيده عنه والفاعل من هذا النوع محظي والاسم منه اخطأ ومنه قوله
وما كان من مؤمن ان يقبل مؤمنا الا اخطأ فاما المتعد بشئ فيقال منه
خطئ فهو خاطي والاسم منه الخطيئة والمصدر الخطأ بكسر الخاء والكان
الطاء كما قال تعالى ان قلمهم كان خطأ كبيرا قال الشيخ الامام ولي فيما
انظم ثابتن اللغتين واقتصر معنيهما المتسافين لان الخطون
الى خطاء ولا خطا من بعد ما السبب في فوديك قد وخطا فاق
عذر من شابت مفارقة اذا جرى في مبادي الهوى او خطا
والخطيئة تقع على الصيغة كما قال سبحانه اجرا عن ابراهيم والذي اظلم
ان يغفر الخطيئة ويقع على الكبيرة كما قال سبحانه واحاطت به خطيئته
آياه **ويقولون** لمن بداه اثمارة نثر او افساد امر قد نشب فيه
ووجه الكلام ان يقال نشتم بالميم لاشتقاقه من قولهم قد تشتمتم
اذا بدت تغبر والارواح فيه وعلى هذا حديث مقتل عثمان رضي الله عنه
فلما تشتم المسلم في الامر ابندوا في التوثب على عثمان والتبئ منه وكان

يرى ان لفظ نشتم مما لا يتعمل الا في الشر وان منها اشتقاق قولهم دقوا
بينهم عطر من شتم لان هناك على الحقيقة عطر ايدق وقال غيره من شتم
عطارة ما تطيب احد يعطرها فبرز لقال الا وقيل اخرج وقيل على الالة
في المشي الى عطارة اغار عليها قوم فاحذوا عطر اكان معها فقبل قومها
اليها فن شتموا منه العطر فتلوه ومن اول على هذا قال هو عطر من شتم
فجعل من كتاب من كلمتين وقيل الكناية فيه عن قرون الشبل الذي قبل
انه شتم سائة وذكر ابن الكلبي انها امرأة من خزاعة تبني العطر تطيب
بعطرها قوم ونحو لغوا على الموت فتفانوا وقال غيره بل هي صاحبة بيا
الكواكب وكان يسار هذا عبد السواد يرعى الابل اذ ارته السنا
ضحك من فبتوهم اتين بضحك من حشنة فقال بومار في قوله ان يسار
الكواكب ما را اثني حرة الا عشقني فقال رفته يا يسار اشرب لبن العنقا
وكل لحم الخوار واياك ونبات الاحرار فابى وراود مولاة على لغتها
فقال لا مكانك حتى اتيك بطيب اشتمك اياه فاشته بوسى فلما
اذت انفة اليها لتثيمة الطيب جد عنة وفي اثنين من شتم واثبات
الكسر والفتح وان كان الكسر اكثر واشهر ونظير مهمم في هذه اللفظة
ما عشت ان فعل كذا ووجه الكلام ما عشت اي بطا ومنه اشتقاق صلوة
العنة لما خير الصلاة فيها ومدح بعض الاعراب رجلا فقال والله ما وجد
بقايم ولا زاوك بقايم **ويقولون** في الامر بغايب والتوقيع
اليه يعتمد ذلك كجذف لام الامر من الفعل والقوايب ثباتها فيه وخبر
بها لسلا ينسب الكلمة بصيغة الخبر وتخرج عن حيز الامر وعلى ذلك
جاءت الاوامر في القرآن ونصح الكلام والاستفهام فاما قول الشاعر

محمد تغذ نفسك كل نفس اذا ما خفت من امر زبالا فهو عند الرصير
من ضرورة الشعر الملمجة الى تصح النظم واقامة الوزن واما قوله
قل بعبادي الذين آمنوا بعبادتي الصلوة فاما جزم بعبادتي الوقوع
موقع جواب الامر المحذوف الذي تقديره لو ظهر قل بعبادتي الذين
آمنوا بعبادتي الصلوة بعبادتي وجواب الامر محذوم لتصح معنى الجراء
فيه كما قال سباز فادع لنا ربك بخرج لنا واصل هذه التلام الكثرة كما كانت
لامع الجرمع الظاهر فان دخلت عليها الواو والفاء او تم جار كرها
على الامل واسكانها لتخفيف الا ان الاختيار ان تشك مع الفاء والواو
لكونها على حرف واحد لا يكسر السكوت عليه وان تكسر منع ثم لانها كلمة بي
بها وبهذا اخذ ابو عمر بن الصلاف فافضكو قبلا وليكوكبها
التلام مع الفاء والواو وقرأتم ليقطع بكسر اللام مع ثم **ويقولون**
لوكب الضرايب لما ضربتج الصاد والصواب كسر لان معناه الموضع
الحايس للمارة عليه العاطف للتمناز به ومن ذلك اشتقاق او امر القرابة
والعهد لانها يعطف على ما يجب رعابته من الرحم والمودة وحكي عبد
بن عبد الله بن طاهر قال اجتمع عندنا ابو نصر احمد بن حاتم وابن الاعراب
فتجاربيا الحديث الى ان حكى ابو نصر ان ابا الاسود الدؤبي دخل على عبد
بن زياد وعليه ثياب رثة فكساه ثيابا جندا من عيران عرض له
بسؤال او اجاه الى استكسا فخرج وهو يقول كساك فلم تستكسبه محمد
انح لك بعبادتي الجزييل وياصر وان احق المس ان كنت مادحا
بدحك من اعطاك والبعض واخر وانشد ابو نصر قافية البيت وبها
بابا وكسر الصاد يربده ويتعطف فقال ابن الاعراب بل هو ناصر

بالنون فقال له ابو نصر دعتني يا هذا ويا صر وعلبك بنا صرك **ويقولون**
 هذا امر يعرف الصادر والوارد ووجه الكلام ان يقال الوارد والصادر
 لانه ما خوذ من الورد والصدور ومنه قيل يخادع هو يورد ووالصدور
 ولما كان الورد يتقدم الصادر وجب ان يتقدم لفظه الوارد على
 الصادر وبمثل قوسم الوارد والصادر قوام القارب والحارة
 قال القارب طالب الماء والحارب الذي يصدر عنه **ويقولون**
 ابنت فلان بكسر الباء مع همزة الوصل وهو من افعالهم ومخسوخ
 حين في كلامهم لان همزة الوصل لا تدخل على متحرك وانما اجعلت الى
 الساكن ليتوصل اليها ما دخلها عليه الى افتتاح النطق به والصلوب ان
 فيها ابنة او بنت لان العرب نطقت بها بها بين الصغيتين فمن
 قال ابنة صاغها على لفظه ابن ثم الحق بها ما دالت التي تسمى الهاء
 الفارقة وتفسيره الوصل ما ومن قال بنت انشأ ما نشأ مؤنثا
 وصاغها صيغة مفردة وبنانا على وزن اجريع المتحركة اوله فاعني
 بحركة بائها عن اجتناب الهمزة لها وادخالها عليها وبهذه التامطرقة
 في بنت وفي احنت ايضا ما اصلية تثبت في الوصل والوقف
 وليست لتأنيث على حقيقة لان تا التانيث يكون ما قبلها مفتوحا
 كاليم من فاطمة والراء من شجرة الا ان يكون الفاعل في فطاة
 وفتاة ولما كان قبل التانيث في بنت واحنت ساكن وبسبب الف
 دل على ان التانيث فيها اصلية واكثر اللغتين فيها استعمالا ابنة وبسبب
 القرآن في قوله تعالى ومريم ابنة عمران وقوسجانه اجبار عن خطا
 شعيب لموسى عليه السلام انه اراد ان الكلكل حدى ابنتى يا بنى وعلبه

قول ابي العيش لعنت ابنة السهمي زينب من مخفر ونحن حرام مني عاهرة
 العشر فكلمتا بنتين كالمأمنها واخرى على لوح آخر من الحجر اراد
 بالكلية الاولى تحت القدم وبالاخرى الوداع **ويقولون** ودعت
 فافله الحاج فينطقون بما يتضاد الكلام فيه لان التوديع انما يكون
 لمن يخرج الى السفر والقافة اسم تدعى الراجعة الى الوطن فكيف تقول
 بين اللغتين مع تناقض المعنيين ووجه الكلام ان تلقيت فافله الحاج
 واستقبلت فافله الحاج ويشاكل هذا التناقض قوسم ربت مال
 كثيرا انقته فينقضون اول كلامهم باخره ويجعون بين المعنى وضده
 لان باب رب الغليس فكيف يجبرها عن المال الكثير **ويقولون**
 فلان نصف من فلان اشارة الى انه افضل في النصف عليه فيجوز
 المعنى فيه لان معنى هو النصف منه اي اقوم منه بالضافة التي هي
 الكثرة لكونه مصدر نصف القوم اي خدمتهم فاما اذا اراد به
 التفضيل في الاضاف فلا يقال الا هو احسن انصافا منه واكثر
 انصافا او ما اشبه ذلك والعللة فيه ان النصل من الاضاف النصف
 وافعل الذي هو التفضيل لا يبنى الا من النصل الثلاثة لتنظم حروفه
 فيا ذلوبي قما جاوز الثلاثة لا يجيء الى حذف جزو منه ولو فعل ذلك
 لاستحال البناء هدا والزيادة المجتدة له تلمذا فاقول حسان بن ثابت
 كلنا بما طلب العشير فعاطني بزجاجة ارضا بما للنصل فاقا قالا
 ارضا بما والياسر ان يقول اشدهما ارضا لان اصل هذه لفعل
 رحو فبناه منه كما قالوا ما احوجه الى كذا فبنوه من حوج وان كان
 الياسر ما اشده حاجته ولهذا الببت حكاية يحسن ان يعقب بروايتها

ويضوع نشره بنشرتها وهي رواه ابو بكر محمد بن العاصم الانباري عن
ابيه قال حدثنا الحسن بن عبد الرحمن الربيعي قال حدثنا احمد بن عبد الملك
بن الشمال السعدي قال حدثنا ابو طيبان الخزاز قال اجمع قوم
على شراب طم فغناهم مغنيهم بنجر حسان بن ثابت
ان التي ناوتني فردوتها قيتت قيتت فها تالم تفتل كلناهما
حلب العصير فعاطني بزجاجة ارخاسا المنقوص فقال بعضهم امارة
طالق ان لم اسأل النبي عبيد الله بن الحسن الطائفي عن غلة هذا الشعر لم
قال ان التي فوجدت في كلتا يدي فاشفقوا على صاحبهم
وتركوا ما كانوا عليه ومضوا يخطون القبائل حتى انتهوا الى بي
شقرة وعبيد الله الحسن يصلي فلما فرغ من صلوة قالوا قد جنناك
في امر دعوتنا اليه ضرورة وشروا له خبرهم وسألوه الجواب فقال
ان التي ناوتني فردوتها بعني بها الخمر الكمزوجة بالماء ثم قال معج
كلناهما حلب العصير بعني الخمر المحلقة من العنب والماء المخلب من
السحاب المكنى عنه بالمعطر في قوله تعالى وانزلنا من السموات ماء
يتجا جا قال الشيخ الامام في هذا ما فسر عبيد الله بن الحسن الطائفي وقد
في الشعر ما يجابح الى كسفه سره وتبيان نمته اما قورا التي ناوتني
فردوتها قيتت قيتت فانه خاطب بها النبي الذي ناودها كما سماها
ممزوجة لانه يقال قيتت الحزة اذا فرجتها فكانا اراد ان يعيدها
وطن لما فعدك ثم ما صنع بذلك حتى دعا عليه بالقتل في مقابلته المزعج
وقد احسن كل الاحسان في تجنيس اللفظ ثم انه عقب الدعاء بـ استظنه
مالم تفتل معنى العرف التي لم تزج وقورا ارخاسا المنقوص بعني باللسان

و سمي مفصلا بكسر الميم لانه نهن الكفى والبطل وليس العمدة عبيد
بن الحسن من الاسماح وخصيص الجناح مما يندرج في نزهته العفيف
من نبله ونباهته ويضارع هذه الحكاية في وطاة القضاة
المتقنين المستنئين وتلايهم في مواطن اللين ما حكى ان حاه
ابن العباس سأل علي بن عيسى في ديوان الوزارة عن دواء
النجار وقد علق به فاعرض عن كلامه وقال انا وهذه المسنة
فحل حاد منه ثم التفت الى قاضي القضاة ابي عمر فسار عن ذلك
فتخرج القاضي لاصلاح صوته ثم قال قال الله تعالى وما اناكم
الرسول فيزوه وما نهاكم عنه فانتهوه وقال النبي يوم سئفوا
في الصناعات باهلها والاعشى هو المشهور بهذه الصناعات في الجاهلية
وقد قال **سعد** وكأيس شربت على لذة واخرى نذاوت منها بها
ثم تلاه ابو نواس في الاسلام فقال **سعد** دع عنك لومى فان لوم اغرا
وداوت بالتي كانت هي التدارس فاسفر حينئذ وجه حاد وقيل
لعلي بن عيسى ما ضررك يا بارود ان تجيب ببعض ما اجاب به فانه
القضاة وقد استظهر في جواب المسنة بقوله تعالى اولوا
العمدة فكان حجل علي بن عيسى من حاد لهذا الكلام اكثر من حجل
حاد منه لما ابتداءه **بمسنة** **يقولون** لمن اصابته الجناحة قد
جذب فيومون فيه لان معنى جذب اصابته ربح الجنوب
فاما من الجناحة فيقال فيه قد اجذب وجوز ابو حاتم السجستاني
جذب واشتقاف من الجناحة وهي البعد فكانت سمي بذلك لنباهته

عن المساجد الى ان يغتسل فاما قول ابن عباس في اللسان لا يجنب
والثوب لا يجنب فاراد به ان اللسان لا يجنب مما سته
الجنب وكذلك الثوب اذا لبسه الجنب **ويقولون** عندي
ثمان نسوة وثمان عشرة جارية وثمان مائة درهم فيقولون
البياء من ثمان في هذه المواطن الثلاثة والقصاب انبأها فيها
فيقال ثمان نسوة وثمان عشرة جارية وثمان مائة درهم لان البياء
في ثمانى يا المنقوص ثبت في حال الاضافة وحال النقص كالياء
في قاض فاما قول الامشي **س** ولقد شربت ثمانيا وثمانيا وثمان
عشرة واثنتين واربع فانه حذف الياء لضرورة الشعر كما حذف
من المنقوص المعرب في قول الشاعر **س** وطرت بمنصلي في بعملات
دوامي الايدى تحبطن الشرجاء بريد الايدي وقد حوز في ضرورات
الشعر حذف الياء من واخر الكلم والاجتر أمنها بالكتابة الدالة
عليها كقول الرازي **س** كفاك كف ما تبتقى درهما جودا واخرى تعط
بالسيف لهما **ويقولون** ابتعت عبدا وجارية اخرى فيومسحون
فيه لان العرب لم تصف تنقطنى اخرى واخرى ومجمعا الا ما يجالس
المذكور قبله كما قال سبجانه افوا بتم الآت والغرى ومائة الثالثة
الاخرى وقال سبجانه فمن شهد منكم الشهر فليصم ومن كان مريضا
او على سفر فعده من ايام اخر فوصف سبجانه مائة بالاخرى لما
جالت الآت والغرى ووصف الايام بالاخرى كونهما من جنس
الشهر والامة ليست من جنس العبد كونهما مؤنثة فهو مذكر فلم يجر
لذلك ان تصف بلفظ اخرى كما لا يقال جاءت هند ورجل آخر

والاصل في ذلك ان آخر من قبل افضل الذي يصحبه من ويجالس
المذكور بعده يدل على ذلك انك اذا قلت قال الفيد البرقانه
وقال آخر كان تقدير الكلام وقال آخر من الشعراء وانما حذف
لفظ من لدالة الكلام عليها وكثرة استعمال آخر في النطق واما قول
الشاعر صلى على عزة الرحمن وابنتها بيدي وصلى على جاراتها الاخر
فجوز على انه جعل انبها جارة لها لتكون الاخر جنسا لها ولولا هذا
التقدير لما جاز ان يعقب ذكر البنات بالجارات بل كان يقول صلى
على بناتها الاخر **ويقولون** في جمع بيضا وحمرا وسودا وخضرا بيضا
وحمراوات وسوداوات وخضراوات وهو لحن فاحسن لان العرب
لم يجمع فعلا التي هي مؤنثة افعل بالالف والنساء بل جمعه على فعل نحو
خضر وسود وصفرا كما قال السجاني ومن الجبال جد بيض وحمرا مختلف
الوانها وغايب سود والعلقة ينة انه لما كان هذا النوع من الجبل
على غير لفظ المذكور ومبتدئا على صيغة اخرى فن تكتنه وامتنع من
الجمع بالالف والياء وامتنع من ذكره من الجمع بالواو والنون فاما
قوله عم ليس في الحفراوات صدقة فاحضراهمنا ليست بصفة بل هي
اسم حسن للبقعة وفعلا في الاحناس تجمع بالالف والياء نحو بيداء
وبيداوات وصحرا وصحراوات وكذلك اذا كانت صفة
خارجة عن مؤنث فعل نحو نفسا ونفساوات **ويقولون** السبع
اليطول كسر الطاء فيكون فيه لان الطول سوا الجبل ووجه الكلام ان يقال
السبع الطول يضم الطاء لانها جمع الطو وكل ما كان على وزن فعلى التي
هي مؤنث افعل جمع على فعل كما جاء في القران انها لاحدى الكبر وهي جمع

الكبرى **ويقولون** عند ذاء الابوين يا ابني ويا امتي فيثبتون با
الاضافة فيما مع ادخال التانيث عليها قياسا على قولهم عيني
وهو وهم يثين وخطا مستبين ووجه الكلام ان يقال يا ابنت
ويا امت كجذف اليا والاجتزاعها بالكثره كما قال تعالى يا ابنت
لا تعبد الشيطان يا ابنت لم تعبد ما لا يسمع ولا يبصر ويقال يا ابنا
ويا امتا يا ثبات الالف والاختيار ان يوقف عليها بالالف يقال
يا ابيه ويا امه فان قيل كيف دخلت تاء التانيث على الالف وهو مذكر
فاجواب انه لا غرو في ذلك لا ترى نعم قالوا رجل ربه ورجل فرقة
فوصفوا المذكور بالمؤنث وقالوا امرأة حابض فوصفوا المؤنث
بمنظ المذكر وانما يستعمل ما ذكرناه في النداء خاصة فاما قولهم عمتي وفا
فان التانيث ثبتت فيهما في غير موطن النداء **ويقولون** عبرته بالكذب
والافصح ان يقال عبرته الكذب فتحذف التانيث كما قال ابو ذؤيب **س**
وعبر بالواشون انه اجتمعا ونك شكاة ظاهر عنك عاربا ومثل
بعبر هذا البيت بحمد الله الزبير حين ناداه اهل الشام حين حفر في المسجد
الحرام يا بن ذوات الرظا قين فقال اي واتبه ونك شكاه ظاهر
عنك عاربا اي زاب عنك والعرب تقول لشر ظاهرك والنعمة
ظاهرة عليك اي ظاهره ملازمة لك وجاءت تفسير قوله تعالى ام تثبتون
بما لا يعلم في الارض ام بظاهر من القول اي يبطل من القول ولا يسمع
في العرب ولا شعر فصيح تعدية عبرته بابا فاما من روى بيت المقتع
الكندى **س** يعبر بالدين قومي واما ديون في اثباتك بهم حمد فهو
تحريف من الراوي ذال الرواية الضميمة يعاتبني في الدين قومي

في كلام

ويقولون ابدا به ولا والصواب ان يقال ابدا به اول بالضم
كما قال معن بن اؤس **س** لعمر كادري وان لا اوجل على اينا
نعد والمينة اول **س** وانما بنى مهنا اول لان الاضافة حرادة فيه
اذ تقدير الكلام ابدا به اول الناس فلما افتضح عن الاضافة بنى
كاسماء الغائب التي هي قبل وبعد ونظايرهما ومعنى سميته هذه
الاسماء بالغايا اي سميت غاية للنطق بعد ما كانت مضافة
ولهذه العلة استوحشت ان تبني لان اخرنا حين قطع عن الاضافة
صار كوسط الكلمة ووسط الكلمة لا يكون لامبنتيا وانما بنيت
على الضم لانها في حالة الاضافة تعرب تارة بالضم واخرى بالجر
فحذفت عند البناء بالضم الذي خالف حركتي اخرها ليعلم بانها
مبنية بغير معرفته على ان اول اذا عوب بالضم لانه على وزن
افعل وهو صفة ولهذا قالوا كان عاربا اول وما يته مذ اول من
اسم ولم يسمع صرفه الا في قولهم ما تركت له اولا ولا آخر اخرجوه
في هذا الكلام اسم حسن اخرجوه عن حكم الصفة واجزوا هذا الكلام
بمعنى ما تركت له قدما ولا حدشا ونظير اول في المبنيات على الضم
انك تقول الخدر من فوق واتاه من قدام واستدوفه من وراء
واخذه من تحت فتبني هذه الاسماء على الضم وان كانت ظروف
امكنه لا قاطعا عما عن الاضافة وعلى ذلك قول الشاعر **س**
البنان ابل تعلقه بن مساوره مادام يملكها على حرام نعن الاله
تعلقه بن مساوره نعنما يصب عليه من قدام اراد من قدام فلما
حذف الضم منه واقطعه عن الاضافة بناه على الضم **ويقولون** هذا النوع

من المشموم سوسن بضم السين فبوهمون فيه كان بعض المتحدثين
ضمها فظير من اسمه حين اهدى اليه وكتب الي من اهداه له لم يكنك
البحر فاهرتيت لي ثفا ولا بالسنوي سوسنة : اولا سوس ويا في اسمها
تجبر ان السوس يبقى سنة والصواب ان يقال فيها سوسن بفتح السين
وكذلك يقال زوش بفتح الزاء الحاقا بما جاء على فوعل بفتح الفاء نحو
جوير وجورب وكوثر وتولب اذا سمع في امثلة العربية فوعل ال
جوذر في قول بعضهم **يقولون** جري الوادي فطم على القلب المشموم
في هذا المثل فطم على القرى وهو مجرى الماء الى الروضة ومعنى فطم غلا و
ومنه سميت القيامة طامة وبهذا المثل يضرب هجوم الخطب العابل المصغر
وما عداه من التوازل ونظيره من النصف قوسم باجل اذكر خلا
واتما هو ما جابل اي يامن يشد اجل اذكر وقت حلة وقيل ان الحيا
اول من صخف هذا المثل **يقولون** لمن نبت شاربه طر شاربه
بضم الطاء والصواب ان يقال طر بفتحها كما يقال طر و بر البعير اذا بدا
صغاره ونامه ومنه قوسم شاب طرير وعليه قول الشاعر
وما زلت ليلى كدن طر شاربه الى اليوم ابدى اجنته واوان
واضمر في ليلى لغوم ضعيفة وتضم في ليلى على الضعيفين
واتا طر بضم الطاء فمعناه قطع ومنه اشتقاق اسم الطرار وسميت
الطرة لانها تنقطع ومنه قوسم جابل القوم طرا فهو بمعنى جابل القوم
جميعا وانصابه على الحال ونقبض هذا الوم **قولهم** في النادم المتخبر
سقط في يده بفتح السين والصواب ان يقال سقط في يده وقد فتح
عنهم سقط الا ان سقط افصح لقول ثعا وتا سقط في ايديهم **يقولون**

الشيء بالكسر ايقصا

ركض

ركض الفرس بفتح الراء وقد قبلت الفرس تركض بفتح التاء والصواب
فيه ان يقال ركض بضم الراء وقد قبلت تركض بضم التاء واصل
الركض في اللغة تحريك القوائم ومنه قوله تعالى اركض برجلك وهذا
قيل للذين اذا اضطرب حيا في بطن امة قد ارتكض ومنه ابيات المعاني
المشكلة **س** قد سبق الجياذ وهو رايض : وكيف لا يسبق وهو ركض
والمراد به ان امة سبقت الجياذ حين اخرجت وهي حامل في فاض
السبق اليه لا تقال لامة وانما ركضه الى تحريك قوائمه في مريضه و
مقوره وقد نوهم بعضهم ان الركض لا يشتمل الا في حين وليس كذلك بل
يقال ركض البعير برجله اي رجع وركض الطائر اذا تحرك جناحه ثم ردها
على جسده في الطيران واللحاة وبعض الخاصة عدة او عام في اسناد
الفعل الى من فعل به ثايرل ومهمم في قوسم ركضت الدابة منها قوسم
قد صلت نافته رسلا كبرا ولم تلب شاة الا لبنا يسير فيسندون
احلب الى الحلوب به وهو موقع بها ووجه القول كم حلبت ناقك
ولم تلب حلوتك **يقولون** ايضا حكى جسدي فيجعلون لسبد
هو الحاك وعلى التحقيق فهو المحكوك والصواب حكى جسدي اي الحيا
الى الحاك وكذلك **يقولون** اشكت عين فلان والصواب ان يقال
اشكى فلان عينه لانه هو المشكى لاهي **يقولون** سار ركاب السلطان
اشارة الى موكبه المشتمل على الخيل والرجل واجناس الدواب وهو وهم
ظاهرا ان الركاب اسم مختص بالابل وجهها ركاب والراك هو
راكب البعير خاصة وجهه ركبان واتا الركب والاركوب فقد جوز
الخليل ان يطلق اسمها على اركبي كل اداة الا ان الاركوب اكثر من الركب

مظلم ركاب السلطان

عده واو فرجاءة ويقولون بلعبة الهندية الشطرنج بفتح الشين
وقيل كلام العرب ان تكسر لان من مذمهم اذا اوعب الاسم
البحري رواه الى ما يتعلم من نظيره في لغتهم وزنا وصيغته وليس في كلامهم
فقد نكح الفاعل واما المنقول عنهم في هذا الوزن فيعمل فلهذا اوجب
كثر الشين من الشطرنج ليحقق بوزن جزو دخل وهو القوم من الابل وقد جوز
في الشطرنج ان يقال بالشين المعجزة لجواز اشتقاقه من المشاطرة وان قيل
بالتين المهملة لجواز ان يكون اشتق من التسبطر عند النجينة ومثله تسمية
الدرع باللعن بالثيمت والشميت اشارة بالعين المهملة الى ان سرب
السمت الحسن وبالين المعجزة الى جمع الشمل لان العرب تقول شتمت
الابل اذا اجتمعت في المعنى وقيل ان معناه بالين المعجزة الدعا لشوامه
وهي الاطراف ولهذا نظيره في كلام العرب كقولهم لنوع من التمر
شهريز و بهر يز و لما يكتنم به الروشم والروشم وكقولهم انشف
لونه وانشف اذا تغير وامتقع وحمس الرجل وحمس اذا اشتد غضبه
وقالوا شتمت منه على وشتمت من قاله بالين المهملة جعل اشتقاقه من
النسيم ونسبه ما يشده منه حالا بعد حال وفي الوقت بعد الوقت
باشتقاق النسيم ومن قاله بالين المعجزة اخذه من قولهم شتمت في الامر
اي ابتداء فيه الا ان الاصمعي يري ان هذه اللفظة لا تعمل الا في الشرع على ما
تقدم ذكره عنه وقد جاء ايضا في الآثار والاشعار الفاظ وبيت هند
الكرفين على اختلاف المعنيين وروى في صفة النبي عم انه كان منهوش
القدمين اي محروقا والشمس باعجام الشين كان بالاضراس والشمس
بانها ما كان باطراف اللسان وروى محاشن السحارام باعجام

النين وباهما لها والمراد به مع عجام الشين ومع باهما لها البر ووجه
الحاشن محشة وفي بعض الروايات ان الشهر قد تسعس فلو ضمتا بفتحة
روى باعجام الشين وباهما لها فمن رواه بالمعجزة ذهبت به الى وقت اللام
وقله ما بقي من الشهر كايقال شعثت الشراب بالما اذا رقت به ومن
رواه بالتين المهملة وهو اشهر الروايتين والمراد به ان الشهر قد ابر
وفى الاقلام وجاء في حديث عمر رضي الله عنه ان كان يمشي في الناس بعد العشاء
بالدرة ويقول انصرفوا الى بيوتكم فمن رواه بالتين المهملة عنى بسؤتكم
ومنه سميت العصاة منساة للسوق بها ومن رواه بالمعجزة فمعناه
يتناوهم ما خود من قوله كما فاتي لهم التناوش وورد في الآثار
ان عليا كرم الله وجهه خطب الناس على منبر الكوفة وهو غير مشكوك
فمن رواه بالتين المهملة فالعنى غير مشهور لان السك يقبيل البيا
ومن رواه بالتين المعجزة فالعنى انه غير مشدد ووثق عن عايشة رضي
انها قالت توت رسول الله م بين سحري وسحري فمن رواه بالين
المهملة عنى به الرؤية ومن رواه بالمعجزة مع الجيم فقال سحري فالعنى
مجمع اللغتين وروى بيت النابغة فانك عامر قد قال بجزا
فان مظنة الجمل الشباب فمن رواه بالتين المعجزة فالمراد منه الشبية
ومن رواه بالين المهملة المكسورة فالعنى به السب كما قد
روى في هذا البيت فان مظنة الجمل اي موضعه وروى مطية الجمل
اي مركبه وقد روى ايضا بيتان من شعر الاسدي هذين الطرفين احدهما قوله
نفي الذم عن آل المخلوق جفنة كجابتة الشيخ العواقة تغنق
فمن روى كجابتة السج بالين والحا المهملتين عنى بكجابتة وجذوبه

أما الساج ومن رواه بالسين المعجمة جعل الإشارة فيه إلى كسرى صا
وجله واراد الأشتى بهذا التشبيه أن خفته ال الخلق ثم بالطعام بعد
الطعام ثم وجله بالما بعد الما والببت الآخر قوله في صفة الحار والحر
واقبلها الزج في فخا وصلى على دنها وارشم فمن رواه وارشم
بالسين المعجمة عنى به انه دعى للدين ثم ختم عليه ومن رواه بالسين المهملة
قال راد انه دعى لها ونحو ذلك كما قال القطامي يصف فلكا
في ذي جلود يقضى الموت صاحبه اذا القار من اهولة بمعنى ان
الهراري وهو الملاح نحوذ وكبرجين شابه عظم ال بهوال وعابن بلاطم ال
والجلول جمع جل وهو شراع السفينة ويروي بيت اوس بن حجر
مخلفون ويقضى ال من هم غش الامانة صنوبر فضبور فمن رواه
بالسين المهملة عنى به انه وضعف الامانة ومن رواه بالسين المعجمة قاتا
من الغش وحكى الاصمعي قال نشدنا ابو عمر وبن العلاء فما جبنوا
انا نشد عليهم ولكن راونا را تحسن وتشفع قال فذكرت ذلك
لشعبه فقال ويكنا هو حش وتشفع اى تخرق وتشو وقال ال
قد اصاب بومرولان معنى حش تو قدمه وحكى خلف الامر قال اخذت
على المنقلب الصبي وقد نشد لامرئ العيس ثمس باعاف الجيا وكفا
اذا نحن قمننا عن شوار مضتب فقلت له انما هو حش لان المش مسح
اليد بالشي الخش وبه سمي مبدل العر مشوشا فاما قول الشاعر
اعلمه ال راية كل يوم فلما استد ساعده رمانه فالر واية الصبي استد
بالسين المهملة ويكون المراد به السداد في الرمي وقد رواه بعضهم بالسين
المعجمة التى هى بمعنى القوة ومثله في اختلاف الرواية قول عروة بن دية

لقد علمت

لقد علمت وما الاسراف من خلقى ان الذى هو رزق سوف ينهى
فروى اكثرهم لعظ الاسراف بالسين المهملة ورواه بعضهم بالسين المعجمة
ليكون معناه انطلع الى الشئ والاستشرف وطه البيت حكايه
تحت على استشعار اليقين واعلاق العمل بالخالق دون المخلوق
فجحة بها كئيلة لعاطل ومثبهته على صدق فائده وسى بار وبنه
من عدة طرق ان عروة هذا وقد على هشام بن عبد الملك في جاية
من الشعراء فلما دخلوا عليه عرف عرووه فقال الست القائل
لقد علمت وما الاسراف من خلقى ان الذى هو رزق سوف ينهى
اسعى له فيعطيني نطليته ولو حلت انما لا يعطيني فارك جئت
نضرب من الحجاز الى الشام في طلب الرزق فقال له لقد وعظت يا
امير المؤمنين فبالعت في الوعظ واذا كرتنى ما انسانية الدم وخرج
من فوره الى راحلته فركبها ثم نضها راجعا الى الحجاز فمكت هشام
يوه غافلا عنه فلما كان الليل نعا على فراشه فذكره وقال حين
قويت قال حكيم ووفد الى جهنم ورووه عن حاجته وهو مع هذا
شاعر لا آمن ما يقول فلما اصبح سأل عنه فاجبر بانظره فقال لا جرم ليغلب
ان الرزق سيابته ثم دعى بولي واعطاه الف دينار وقال الحق
بها ابن اديه فاعطاه ايانا قال فلم اذكره الا وقد دخل بيته وتعت
عليه لبات فخرج فاعطته المال فقال ابغ امير المؤمنين السلام
وقل له كيف رايت قوله سعت فاكذب ورجعت الى بيتي فانا في
فيه الرزق وقابروى بهذين الحرفين قول البكر بن دريد في معصية
ارتمى العيش على برص فان رمت ارنشا فارمت صعب المنبتا

فمن رواه باتين المغنفة فغناه البعد واشتقاقه من انسا اكله
اي باعده ومن رواه باتين المعجم فغناه استقصا الشرب فغناه
ويقولون في جواب من قال سالت عنك سأل عنك الخبر وكان
الخبر جاهل به او متناعنه وصواب القول سئل عنك الخبر اي كان من
الملازمة لك والاقرب ان بك بحيث يسأل عنك **يقولون** للتشبع
بما ليس عنده مظننه وبعضهم يقول ظننار كما قال بعض الخليليين
ليس للحاجات الامن له وجه وقاح ولبنان ظننار وغد ووروا
ان تكن ابطأت الحاجة عتي والسرحة فعلى السعي فيها وعلى انه الفاح
والصواب ظننار على ما حكاه ابو عمر الزاهد في كتاب البواقيت
وانشد عليه بعض الرجاز سلمت في يومى على مغاود سلام
ظننار على ظننار **ويقولون** لاثنين تاما بجنى اخطبا فيخطون فيه
لان تاما اسم للاشارة الى المؤنثة الحاضرة وعليه قول عمران بن
خطاب وليس لعيشنا هذا ماها وليست دارنا تاما بدار
فان قلنا لعن بها قارا فايها لحي من فرار والصواب ان يقال
لها تاما لان العرب تقول للواحد المذكر تاما بكسر التاء والجمع ما تواف
لا كما تقول العاة تامم والديس عليه قوله لكا قل تاوا بر تامم **ويقولون**
المؤنث تامم وجماعة الاثبات ما بين وتقول لاثنين من المذكر
والمؤنث ما بين من غيران فرقوا في الامر لهما كالم يفرقوا بينهما في
ضمير المثنى في مثل قولك غلامها وضربها ولا في علامة التثنية التي
في قولك الزيدان والحندان وكان الالف في تامم آت الماخوذ
من آت اي اعطى فعلمت الهمزة باء كما قلبت في ارقب الما في ايك

فقبل مرقت وبتياك ومن ملح العرب ان رجلا قال لاعراقى
تات قال واته ما انا بتك اي اخطبك **ويقولون** رأيت
الامير وؤويه فيؤمهمون فيه لان العرب لم تنطق بؤي الذي
بمعنى صاحب الامضا فالى اسم جنس كقولك ذومال وذونوال
فاما اضافته الى الاعلام او الى الاسماء الصفات المشتقة من الافعال
فلم يسمع في كلامهم بحال ولهذا الخن من قال صلى الله على محمد وؤويه
فلم يقولوا ذؤوى ولا ذؤوهن وفصر واذا على اضافته
الى الجنس فهكذا لم يرفع السبب لانه ليس مشتق من فعل فرفع كما
ترفع الافعال فلا يجوز ان يقال مررت برجل ذى مال ابوه فان
اردت تصحيح هذا الكلام جعلت الجملة مبتدأية فتقول مررت
برجل ذومال ابوه فيصح حينئذ الكلام لان النكرة تختص بان يوصف
بالجملة **ويقولون** احوامل تطلقن والحوادث تظرفن فيغلطون فيه
لانه لا يجح في هذا القبيل بين ما المضارعة والنون التي هي ضمير الغلات
ووجه الكلام ان يلفظ به بيا المضارعة المعجمة بالثنتين من تحت
كما قال الله تعالى نكاح السموات يفرطن منه وعلى هذا يقال العوانى
بمخرجن والتوق يفرحن وفي ما حكى ابن مطيع ابن ابيس في بنى
وتجاد الراوية كانوا ينربون في ات يوم ومعهم يدميم لهم فبدرت
منه قلته فخرن وتندض ولم يبعد اليهم وغاب اياما عنهم فكتب اليه مطيع
ابن ابيس **س** اومن قلو ص غدت لم يوذ ما احدا الا تذكرا بالرجل اوليا
خان البعثال لها فانبت اذ نفرت **هـ** واتما الذنت فيها للذي خانها
او لبنتنا منك بجرانا ومقلبتة **هـ** ولم نزرنا كما قد كنت تغشانا

خَفِضَ عَلَيْكَ فَخَا فِي الْمَسْجِدِ وَابِلِ الْآوَابِ يُنْفِقُ بِنُفْسِهِ حَيَا
وَيَقُولُونَ نَشِئْتُ الْبَشِيءَ فَيُعَدُّونَ التَّلَازِمَ بِغَيْرِ حَرْفِ التَّعْدِيَةِ
 وَوَجْهَ الْكَلَامِ أَنْ يُقَالَ أَشْأْتُ الْبَشِيءَ وَنَشِئْتُ بِهِ فَيُعَدُّ بِهِنَّ التَّنْفِيلُ
 أَوْ بِالْبَاءِ كَمَا تَقُولُ الْعَرَبُ نَشَأْتُ النَّاقَةَ بِزَيْبِهَا وَأَشْأْتُ ذَنْبَهَا وَالشَّائِلُ
 عِنْدَ مِمَّ هُوَ الْمَرْتَفِعُ قَالَ الشَّاعِرُ يَا قَوْمٍ مَنْ يُعْذِرُ فِي عَجْرٍ وَالْقَائِلُ الْمُرُ
 عَلَى الدَّلَاقِ قَدْ رَأَى مِيزَانَهُ شَايِلًا وَجَاهَهُ بَيْنَ الْأُذُنِ وَالْحَاثِقِ
 وَكَيْ تَعْلَبُ عَنِ ابْنِ الْأَعْرَابِيِّ قَالَ حَفِضْتُ بِهَا بَعِيدَةً فِي بَعْضِ الْأَيَّامِ
 فَحَظُّهَا فِي مَوْضِعَيْنِ قَالَ شَلَّتُ الْبَحْرُ وَأَتَا شَلَّتُ بِضَمِّ الشَّيْنِ ثُمَّ انْتَهَى
 شَلَّتُ يَدَا فَارِسٍ فَرْتَهَا فَضَمَّ الشَّيْنِ وَأَتَا هُوَ شَلَّتُ بِنَفْخِ الشَّيْنِ وَذَكَرَ
 بَعْضُ أَهْلِ اللُّغَةِ أَنَّ مِنْ فَحْشٍ مَا تَكُنُّ فِيهِ الْعَامَّةُ فَوَطَّسَ شَالُ الطَّيْرِ
 ذَنْبُهُ لِأَنَّهُمْ يَحْمِلُونَ فِيهِ ثَلَاثَ حُمَاتٍ أَذْوَجَهُ الْقَوْلُ إِشْقَالَ الطَّيْرِ
 ذُنَابَاهُ وَذَكَرَ أَبُو عَمْرٍو الزَّاهِدُ أَنَّ أَصْحَابَ الْحَدِيثِ يَحْمِلُونَ فِي لَفْظِهِ
 ثَلَاثَةَ مَوَاضِعَ يَقُولُونَ جَرَاءُ اسْمِ كَيْلِ حَرِيٍّ فَيَقْفُونَ الْجَهَاءُ
 وَهِيَ كَسُورَةٌ وَيَكْسِرُونَ الرَّاءَ وَهِيَ مَفْتُوحَةٌ وَيَقْفِرُونَ اللَّافَ وَهِيَ
 مَعْدُودَةٌ وَجَرَاءُ صَرْفَتِهِ الْعَرَبُ وَلَمْ تَصْرِفْهُ **وَيَقُولُونَ** مَنْ يَتَنَاوَلُ
 شَيْئًا مَا يَقْفِرُ اللَّافَ فَيَحْمِلُونَ فِيهِ لِأَنَّ الْفَاءَ مَعْدُودَةٌ وَفِي الْحَدِيثِ
 بِالذِّهْبِ رِبَا آتَا يُؤَيِّجُ زَيْبُهُ فَتَحَ الْفَرْقَةُ وَكَسْرًا مَعَ تَدَا لَفْظًا كَلِمَاتِهَا
 وَلَا تَقْفِرُ هَذِهِ اللَّافُ إِلَّا إِذَا انْقَلَبَتْ بِهَا كَافُ الْخَطَابِ فَيُقَالُ لَكَ
 كَأَيُّ رَوِيٍّ أَنْ عَلِبْتَ رَفْمَ آبٍ إِلَى نَاطِقِهِ مِنْ بَعْضِ مَوَاطِنِ الْحَرْبِ وَسَيِّفُهُ
 يَقْفِرُ مِنَ الدَّمِ وَقَالَ فَاطِمَةُ مَكِّيَّةُ السَّيْفِ خَيْرٌ مِنْ قَتْلِ عِنْدَ النَّحْوِيِّينَ أَنَّ
 الْمَدَّةَ الَّتِي فِي قَوْلِكَ مَا كُنَّ جَعَلَتْ بِهَذَا مِنْ كَافِ الْخَطَابِ لِأَنَّ أَهْلَ

آاب مناديه
 اسرجع

أَنْ تَفْرَنَ كَافُ الْخَطَابِ بِهَا **وَيَقُولُونَ** حَسْبُكَ حَسْبُكَ بِضَمِّ الْحَاثِقِ
 الْمُرَادُ بِهِ وَيَجْعَلُونَ الْمَدْعُو عَلَيْهِ مَدْعُوًّا وَالصَّوَابُ أَنْ يُقَالَ حَسْبُكَ
 بِنَفْخِ الْحَاثِقِ أَيْ لَا أَتُفَكُّ حَسْبُكَ وَلَا زِلْتُ حَسْبُكَ وَأَلِي هَذَا الشَّرْحُ
 فِي قَوْلِهِ **سَعْرٌ** أَنْ يَحْسَبُ وَفِي فَاتِحَةِ خَيْرٍ لَا يَهْمُ قَبْلِي مِنَ الْبَشَرِ أَيْ الْفَضْلُ فَحَسْبُكَ
 قَدَامِي وَطَمَّ بِهِنَّ وَبَابُهُمْ وَمَاتَ كَثْرَتًا غَيْظًا بِمَا كَبَّرُوا **وَيَقُولُونَ** اعْطَاهُ
 الْبَشَارَةَ وَالصَّوَابُ فِيهِ ضَمُّ الْبَاءِ لِأَنَّ الْبَشَارَةَ بِكِبَرِ الْبَاءِ مَبْنِيَةٌ بِهِ
 وَبِقِيَّتِهَا تَعطى عَلَيْهَا فَاتَا الْبَشَارَةَ بِفَتْحِ الْبَاءِ فَانْهَاهَا كَالْحَالِ وَمِنْهُ قَوْلُهُمْ
 بَشِيرٌ لَوْ جَاءَ حُسْنُهُ وَعِنْدَ كَثْرَتِهِمْ أَنَّ لَفْظَةَ بَشِيرَةٌ لَا تَسْتَعْمَلُ فِي الْأَخْبَارِ
 بِالشَّرِّ كَمَا قَالَ سَجَّانَةُ فَبَشِيرٌ مِمَّ بَعْدَ الْبَيْتِ وَالْعَرَبُ فِيهِ أَنَّ الْبَشَارَةَ إِذَا مَاتَتْ
 بِذَلِكَ لِسَبَابَةِ تَأْتِيهِ خَيْرٌ مَا فِي بَشِيرَةٍ مِنْ بَشِيرَةٍ وَقَدْ تَنَفَّرَ الْبَشِيرَةُ
 لِلْمَسَاءَةِ بِالْمَكْرُوهِ كَمَا تَنَفَّرَ عِنْدَ الْمُسْتَمِرَّةِ بِالْمُجِيبِ لِأَنَّهَا إِذَا أُطْلِقَ لَفْظُهَا
 وَقَعَ عَلَى الْخَيْرِ كَمَا أَنَّ النَّذَارَةَ تَكُونُ عِنْدَ إِطْلَاقِ لَفْظِهَا فِي النَّشْرِ وَعَلَى كَيْفِ
 قَوْلِهِ تَعَالَى الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ طَمَّ الْبَشِيرِيُّ فِي اللَّبَاءَةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 وَنَظِيرُهَا لَفْظَةٌ وَعَدُّ تَسْتَعْمَلُ فِي الْخَيْرِ كَمَا فَاسِيَةٌ وَعَدَاتُهُ الَّذِينَ آمَنُوا
 مِنْكُمْ الْآيَةُ وَتَسْتَعْمَلُ أَيْضًا كَمَا قَالَ النَّارُ وَعَدَاتُهُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَاتَّطَلَقَ
 لَفْظَةُ الْوَعْدِ وَاللَّفْظَةُ وَعَدُّ انْصَرَفَتْ إِلَى الْخَيْرِ كَمَا تَقُولُ الْعَرَبُ فِي الشَّجَرِ
 الْمُورِقِ شَجْرًا وَعَدُّ تَوَجَّهِيَ إِلَى أَنْ يَعْجُدَ بِالْأَنْجَارِ وَكَقَوْلِهِمْ فِي الْمَتَلِ الْخَيْرُ
 حَرْمًا وَعَدُّ وَأَتَا الْوَعْدَ وَالْإِبْعَادَ فَلَا تَسْتَعْمَلُ إِلَّا فِي النَّشْرِ كَقَوْلِهِ الشَّاعِرُ
 وَأَنْتَ وَإِنْ أَوْعَدْتَهُ أَوْ وَعَدْتَهُ مُخْلِفٌ إِيغَادِي وَمُتَجَرِّمٌ مَوْعِدِي
 وَتَقْبَلُ لَفْظَةَ الْبَشَارَةَ إِذَا تَمَّ بِتَوْهَمِ كَثْرَتِهَا لِأَنَّهَا جَمْعُ الْمُنَاقِحَةِ
 عِنْدَ الْعَرَبِ لِأَنَّهَا تَجْمَعُ فِي الْخَيْرِ وَالنَّشْرِ لِأَنَّ قَوْلَ الشَّاعِرِ

في النشور

بالخبر وسبب ذلك وتستنعمل في الاخبار

رَمَتْ اَنَاةٌ مِنْ رَبِيعَةَ عَامِرٍ نُؤْمُ الْفَتْحَى فِي مَا تَمَّ اَتَى مَا تَمَّ اَي فِي نِسَاءِ
 اَتَى نِسَاءً **ويقولون** تفرقت الالهواء والآراء والاختيار
 في كلام العرب ان يقال في مثل افرقت كما جاء في الخبر كما تفرقت
 امتي كذا وكذا فرقة اى كخلف فاما لفظ التفرق فتعمل في الآمال
 في الاجسام فاذا قيل ان ازيد مثلثه اخوة متفرقين كان المعنى ان
 كل واحد منهم يتبعه فان قيل في وصفهم متفرقين كان المعنى ان
 اصدىم لابي واته والآخر لابي والثالث لاته وكذا يقال
 وقرق بالتحقيق فيما يراد به التميز كقولك فرق بين الحق والباطل
 والحالي والعاطل **ويقولون** في مصدر ذكر الشئ تذكرا كالمسألة **يبلغ**
 والصواب فتحا كما تفتح في نساء ونسار ونسبات تهيام عليه
 قول كثير **سروا** في تهيام بجزة بعد ما تخلصت مما بيننا وتخلصت
 لكلمة حتى ظل الغاية **كلاما** ثبوا فيها للمفعل انضجرت **سروا** وذكر الهمزة
 ان جميع المصادر التي جاءت في تفعال هي بفتح الهمزة **سروا**
 وبها تبيان وثبوا وقال بعضهم وتفضل ايضا واما اسما
 الاجناس والصفات وقد جاءت منها عدة اسما على تفعال
 بكسر الهمزة كقولهم تجفاف وتثقال وتيساح وتبصار وهي
 المنقحة الفصيحة ونراد وهو العجز يوط وتيراك وتعتار و
 ثرباع وهي اسما امكنة وقالوا امرتواء من اللبس يعني هو
 ورجل تيبال اى قصير وتلبغ كثير التعب وتلقام اى خشن **سروا**
 التلقم وقالوا ايضا تاق بقراب اذا ضربها الفحل وثوب
 تمنق اى تمنق **ويقولون** للقيام اجلس والاختيار

فرق بين
 فيما كان
 من قبيل
 يبلع؟

على حكاة كليس بن حمدان يقال لمن كان فابا افتقد ولمن كان بابا
 او سا جدا جلس وعتل بعضهم لهذا الاختيار ان الفعود وهو ان يقال
 من عتلوا الى سئل ولهذا قيل لمن اصيب برجله فتعد وان الجلبوس
 هو الانتقال من سئل الى عتلوا ومنه سميت بجد جلسا لا رتعا عما قيل
 لمن انا باجلس وقد طيس ومنه قول عمر بن عبد العزيز للفرزدق
 قل للفرزدق والسفاينة كاسها ان كنت تارك ما امرتك فاجلس
 اى قصد بجد وموجب هذا البيت ان عمر بن عبد العزيز لما كان
 واليا على المدينة قال للفرزدق ان كنت تلمزم العفاف والآن
 فاخرج الى بجد لان المدينة ليست بدار مقامة لك حكى ابو عبد الله
 بن خالويه قال دخلت يوما على سيف الدولة بن حمدان فلما
 مثلت بين يديه قال لي افتقد ولم يقل اجلس فتبينت بذلك
 اختلافه بايد اب الادب واظلاعه على اسرار كلام العرب
ويقولون في جواب من منح رجلا اودته نعم من مدحت
 وبئس من ذممت والقواب ان يقال نعم الرجل من مدحت
 وبئس الشخص من ذممت كما قال عمر بن معدى كرتب وقد سئل
 عن قومه نعم القوم قومي عند السيد المسلول والمال المسلول وكثير
 تقدير الكلام في قولك نعم الرجل زيد ان الحمد ورح من الرجال زيد
 وقد يجوز ان يعترض على ذكر الجنس وتضمن المقصود بالمدح والذم
 اكتفاً بتقديم ذكره فيقال نعم الرجل وبئس العبد كما قال النجاشي
 لداو وسليمان بنهم العبد اى نعم سيدى فحذف اسمه لتقديم ذكره وعلم
 اني طيبين به واحصل في ذلك ان نعم وبئس فعلان وضعوا للمدح والذم

بعد ما نقلنا عن اصيلها وسما التعم والبوس وفاقلا ما يكون
ابدا الا معرقا بالالف واللام اللتين يمتثلن وما اضيف
اليها على كقولك نعم الرجل زيد ونعم صاحب العشرة
عمر او وتضم هذا الاسم على ان تفسره نكرة من جنس فتنصب على
التيميز لقوله تعالى بس للظالمين بدلا من بس للذين بدلا فاقترن
وقسره بالنكرة المنصوبة من جنس ومنع اهل العربية ان يكون
فاعل من بين الفعلين مخصوصا ولهذا لم تجزوا ان يقال نعم زيد
ولا نعم ابو علي وكذلك امتنعوا ان يقولوا نعم هذا الرجل لان
الرجل مهنا صفة لهذا واللام فيه تعريف الاشارة والخصوص
ومن شريطة لام التعريف الداخلة على فاعل نعم وبس ان تكون
لجنس لطيف بالعموم فتكون مع افرادها لفظها كاللام التي في قوله
ان الانسان لفي حشر اي ان الناس بدليل انه لفي حشر متهم
الذين آمنوا ولا يجوز استثناء المفعول من المفرد وعند قوم ان
وضع نعم وبس لا اقتصاد في المدح والذم وليس كذلك بل
وضعها للمبالغة الا ترى الى قوله تعالى في محيداته وتعليق صفاته
واعصموا ابنته هو مولاكم نعم المولى ونعم النصير والى قوله تعالى
في صفة النار التي وعدنا الله الكفار وما واهم جهنم وبئس المصير
وحكى ابو القاسم بن برهان الخوي انه كان لشريك بن عبد
النخعي جليس من بني امية فذكر شريك في بعض الايام فضائل علي
فقال ذلك الاموي نعم الرجل علي فاغضبته ذلك وقال العلي
يقال نعم الرجل فامسك عنه حتى سكن غضبه ثم قال له يا عبد الله

الم يقل سبحانه تعالى في الاخبار عن يوسف فقد رانا نعم القادر وقال
في ابي ب عليه السلام انا وجدناه صابرا ونعم العبد وقال علي بن ابي طالب
ووهبنا لداود سليمان نعم العبد افلا ترضى لعلي ما رضى الله
لنفسه ولا لنبيا فبنته شريك عند ذلك لوتهم وزادت بكائه
ذلك الاموي من قبله **ويقولون** لصفة الذكر النسب بفتح النون
فيؤسمون فيه لان النسيان ثنية النساء وهو العرق الذي
في الفخذ فاما المصدر من نسي وهو النسيان على وزن العرقان
والكتمان فان جاءت مصدرة في كلام العرب على فعلان بفتح
الفاء والعين فهي تفتقد بالحركة والاضطراب كالوحدان
والذملان والتمعان والضبان ومن غيب ما جاء على وزن
فعلان فوهم في جمع كروان كروان كما قال ذو الرمة **سعر**
من آل ابي موسى ترى القوم حوله كأنهم الكروان ابصرن بازيار
وذكر بعضهم انه جمع صفوان على صفوان وهو من الشاذ **ويقولون**
هو بن ظهير بن بكير النون والصواب ان يقال ظهير بن بكير بفتح النون
واجاز ابو حاتم ان يقال بن ظهيرم وحكى الفراء قال في اعرابي
وحن في حلقه يوش من حبيب بالبهرة اين مسكنك قلت الكوفة
فقال في يسجان الله هذه بنوا سيد بن ظهير انكم وان تطلب القوم
بالبهرة قال فاستغرت من كلامه فابعد بين احدهما انه قال هذه لم
يقول مؤلا لانه اشار الى القبيلة فانت وانما انه قال ظهير انكم
بفتح النون ولم يبن بكير وانما ان المعرفي وقف على الجنبه فسأل عن
قوله لسا سقرتك فلا تنسى قال سقرتك التلاوة فلا تنسى العن

ثم سأل عن قوله عز وجل ودرسا ما فيه قال نزلوا العنبر فقال عز
الله انت بين ظهرانيها لا تفوض امرنا اليك **ويقولون** قلت
الشام وهو غلط قبيح وخطا صريح لان اسم البلد الشام ولفظ
مذكر والدليل على هذين الامرين قول الشاعر **يقولون ان الشام تقبل**
فمن لي ان لم آتة بجلود ويجوز في المسوب اليه ثلثة اوجه شام
وهو القيس و شام بيا مخففة مثل ما في المنقوص شام حتى وهو شام
لانه يصير بمنزلة المنسوب الى المنسوب وكذلك يجوز في المنسوب
الي اليمين هذه الوجوه الثلثة وعلى الشاذ منها قول عمر بن ابي ربيعة
اقتى تحت لي يمانية احدى بني الحارث من مزج **ويقولون**
قدم الحاج واحدا واحدا واثنين اثنين وثلاثة ثلاثة واربعه
اربعه والصواب ان يقال في مثل جاوا احادا وثلاثا وثلاث
ورباع ويقال جاوا متوحدة ومثنى ومثلث ومربع لان العرب
عدلت بهذه الالفاظ الى هذه الصيغ لتعني بها عن تكرير الاسم
وبدل معناه على ما يدل مجموع الاسمين عليه ولهذا استغوا ان يقولوا
لواحد هذا احادا وللاثنين هذا مثنى ولم يتبعوا من ذلك الا الزيادة
معنى في احادا على واحد وفي مثنى على اثنين وقبيل قول تعالى
فانكحوا ما طاب لكم من النساء مثنى وثلاث ورباع اي ينكح كل منكم
ما طاب له من النساء ان شاء اثنتين اثنتين او ثلاثا ثلاثا او اربعا
اربعاً وليس يغني بعض الاعداد على بعض انعطاف جمع وكذلك
هي في قولك سجانة جاعل الملائكة رسلا اولى بصحة مثنى وثلاث
ورباع اي فيهم من له جناحان ومن له ثلثة اجنحة ومن له اربعة

وقد اختلف اهل العربية فيما نطق به العرب من هذا البناء فقال
انهم لم ينجوا وزوا رباع الا الى صيغة عشارة لا غير كما جاز في شعر ابي
فلم يشر يثوك حتى ريمت فوق النضال خصالا عشارة وروى
خلف الاحمر انهم صاغوا هذا البناء متسقا الى عشارة وانشد عليه
ما عرى الى امة موضوع منه **سقل لعمرو** ويا بن مهند **لورا**ت عيناك سنا
لراة عيناك منهم كل ما كانت مثنى **اذا** اتنا فبلى شبا من همتنا
وانت دو سرة والها سيرة مطمئنة **ومشى** القوم الى قوم اقادا **وانتا**
وثلاثا ورباعا وخماسا فطعنا **وسداسا** وسباعا وثمانا **فاجلدنا**
وتساعا وعشارة **فاصبنا** واصبنا **لا ترى** الا كيتا **فانزلنا**كم ومنا
وقد عيب على ابي الطيب قوله **احاد** و **سداس** في احاد بيتنا
الموصلية بالتنادي ونسب الى امة وهم في اربعة مواضع
في هذا البيت احدا امة اقام احاد مقام واجده كانه قال
او واحدة ام واحدة في ست والموضع الثاني انه عدل بلفظة
ست الى سداس وهو مردود عند اكثر اهل اللغة والموضع الثالث
انه صغر لينة على لينة والموضوع في تصغير لينة والرابع
ناقص كانه لانه كنى بتصغير اللينة عن قصرها ثم عقب تصغيرها
بان وصغرها بالامتداد الى التنادي **ويقولون** لما يتعجل من
الزروع والتجارة ترف وهي من الفاظ الانباط ومفادها
الانغلاق والصواب ان يقال كبر لان العرب تقول لك
كل ما يتقدم على وقتة فيقولون **بكر** الحمر و **بكر** البرد و **بكرت** النخلة
اذا امثرت اقول ما يبر النخل وهي بكور والنمرة المتجدد بكورة

ويقولون ايضاً كل شئ يخف فيه فاعله وتعمل اليه قد بكر اليه ولواته
فعل ذلك في آخر النهار او في انما التبل يدل عليه قول ضمير بن ضمير
المنشكي بكرت تلوك بعد ومن في الدجى بتل عليك ملامتي و
واراد بقوله بكرت تلوك اي تجلت لانه اراد به وقت البكرة
لا فصاح بانه لامة في التيس ونظير استعماله لفظ بكر بمعنى تجل
استعمله راح بمعنى تبارح وحق ومنه قول النبي عليه السلام
من راح الى الجمعة في الساعة الاولى فكما تقرب به نة اي من خف
اليها اول الجوز انما هنا آخر التحار **ويقولون** عند اخره ولذع
الحرارة الميضة اخ باح المعجم والعرب تنطق بهذا الحرف
باح المظلة وعليه فشر قول عبد الشارق الجهمي
فباتوا بالصعيد طم احاح: وقد خفت لنا الكلي سرينا اي بات
الكلمة يقولون اخ اح مما وجد من حروف الجراحا وحر الكلوم وكلي
ان الجحاح لما نزل به شيب الخارجي ابرز اليه في بعض ايام محاربه
علاما فلبس سلاح المعروف به واركبه فرسه الذي لم يكن قاتل
الا عليه فلما راه شيب غمس نفسه في حرب الى ان خلص اليه فخره بمو
كان في يده وهو يظنه الجحاح فلما احس الغلام حرارة الضربة قال
اخ باح المعجم فعلم شيب بهذه اللفظة انه عبد فانتفى عنه وقال
فجك الله يا ابن ام الجحاح انتفى الموت بالعبيد قال شرح الامام
ومن العرب من يقول في هذا المعنى حس كما جاء في بعض الاخبار
ان طلحة رضي الله عنه لما اصابته اصبعة يوم احد قال حس فلما بلغت
كلمته النبي عليه السلام قال لولا ان طلحة قال حس لطار مع ملائكة من

مهم

ضرب فلان فاقال حس ولايس ومنهم من يتونها فاما قوسم
جحي به من حسك وبتك فالمراد به جحي به من رفقك وصنعك
لان الحس الاستقصا والبس الرفق في الحلب **ويقولون** من ثاؤه
اوه والافصح ان يقال اوه بكسر الهاء وضمها وفتحها والكسر
وعليه قول الشاعر فاه لذكرنا اذا ما ذكرتها ومن بعد ارض بينا وسماء
وقد قلب بعضهم الواو الفاقال آه وشد بعضهم الواو
اوكن الها فقال اوه وفيهم من حذف الها وكسر الواو فقال
او وتضريف الفعل منها اوه وناؤه والمصدر الابه والابه
ومنه قول المشعب العبدي اذا ما قتلت ارحها بليس نأوه
الابه الرجل الحزين وفسر بعضهم الاواه بانه الذي ثاؤه من
الذنوب وقيل هو المتفرج في الدعاء **ويقولون** لقينه لقاة
واحدة فيخطون فيه لان العرب تقول لقينه لقينه ولقاة لقيا
اذا ارادوا به المرة الواحدة فان ارادوا المصدر قالوا القينه
لقاء ولقنا ولقينا ولقي على وزن هدي وعليه نشد الكسائي
وان لقانا في المنم ويزه وان لم يجد بالبدل عندي لرايح
والشد في بعض شيوخنا لبعض الاعراب في الشيب
ولولا انفا الله ما قلت مرحبا لاول شيبات طلعن ولا أهلا
وقدر عموا حيا لفاك ولم اريد بحمد الذي اعطاك حيا ولا
ويقولون فلان بكدف بمعنى يتقل ما اعطى والصواب فيه
بجذف لان الجذف استعمال النعمة وسترها وبه فسره لا تجذفوا
بنعمة الله تعالى وتماثل هذه اللفظة في ابدال جيمها كما فاقوسم

لمن بكثرة السؤال مكية اصله لاشتهاره من الاجتهاد وكان الاصل
الجندى الجندى فادعت التاليف الدال ثم اقيمت حركة الحرف المدغم
على قبله كما فعل ذلك من قوام من لا يهدى الا ان يهدى في الاصل
يهدى **ويقولون** بالرجل عنه ولا وجه لذلك لان الغنة للحظيرة
من الحشب والصواب ان يقال عينه او تعين واصله من عن
اي عرض فكانه معروض لتكاح ولا يقدر عليه والعرب تسمى العتير
السريين كما قال الشاعر الاخيت عتبا ليس علامية فقد بلغ السيس
رخت اليك كبتا كجيني فقلت بانه رجل سريس ولو جرتي
في ذاك يوما رصيت وقلت انت الدر ديس **ويقولون**
لمن يقبس من الصوف صوفي مقابله على قوتهم في النسب الى الاله
انصاري والى الاعراب اءابة والصواب عند النحويين البصرين
ان يوقع النسب الى واحدة الصوف وهي صبيغة فيقال صوفي كما
يقال في النسب الى حنيفة حتى لانهم لا يرون النسب الا الى واحد
المجموع كما يقال في النسب الى الفرابض فرضي والى الفرابض مفاضي اللهم
الا ان يجعل الجمع اسما على المنسوب اليه فيوقع حينئذ النسب الى صبيغة
كقوتهم في النسب الى قبيلة هو ازن هو ازن والى حتى كلاب
كلابي والى مدينة الانبار انباري والى بلدة المداين مدايني فاما
قوتهم في النسب الى الانصار انصاري فانه شذ عن اصله والشاذ
لا يعتد به فاما قوتهم في النسب الى الاعراب اعرابي فانه فعلوا ذلك
لازلة اللبس ونفي الشبهة اذ لو قالوا فيه عني لاشبهه بالمنسوب
الى العرب وبين المنسوبين فرق ظاهر لان العربة هو المنسوب الى

207
العرب وان تكلم بلفظ العجم والاعرابه هو النازل بالادوية وان كان
عجمي النسب **ويقولون** ايضا في النسب الى راسم راسم مرفي
فينسونه الى مجموع الاسمين المركبين ووجه الكلام ان ينسب الى
الصدر منها فيقال امي لان الاسم الثاني من الاسمين المركبين
ينزل منزلة التانيث التي تقع طارقة وتلتحق بعد تمام الكلام
فوجب لذلك ان تسقط في النسب كما تسقط تانياث في
وعلى هذه القضية قيل في النسب الى ذريجان اذري كما جاء في حديث
ابن بكير رضي الله عنه انه قال لما لمن النوم على الصوف الا ذري كما
يا لم احركم النوم على خشك السعدان وقدر واه بعضهم الا ذري
والصحيح الاول واجاز ابو حاتم السخا في ان ينسب الى الاسمين
جميعا واجتج فيه بقول الشاعر نزوجتخار امية نهر مزية
بفضل الذي اعطى الامير من الوريق ولم يطابقه على هذا القول
غيره بل منع ساير النحويين منه لسلاحيته علامتا النسب
في الاسم المنسوب وحملوا البيت الذي اجتج به على الشذوذ
واغراض الشاذ لا يتقضى مباني الاصول نعم وعنده انه متى وقع
لنسب في النسب الى الاسم المركب لم ينسب اليه وهذه القلة
منعوا من النسب الى احد عشر ونظيره اذ لا يجوز النسب الى
مجموع الاسمين فيقال احد عشرى كما تقول القاعة في النسب الى اللواتي
الذي طول احد عشر شبرا ولا يجوز ان ينسب الى اوله لاشبهائه
بالنسب الى احد ولا الى ثمانية لاشبهائه بالنسب الى عشر فاشبه
اليه من كل وجه **ونظير هذا الوم** منهم انهم ينسبون الى مجموع الاسمين

المضامين فيقولون في النسب الى تاج الملك ونحوه انما جعلت وقياس
كلام العرب ان ينسب الى الاول منهما فيقال التاجي كما قالوا في نسب
الي تيم الثلاث تيمى والى سعد العنيزة سعدى المحض لان يعترض
لبنسب المنسوب فينسب الى التاجي كما قالوا في النسب الى عبد مناف
منافى ولم يقولوا عبد تيمى لانه لا ينسب بالمنسوب الى عبد العيس
وقالوا في النسب الى بكر بكرى لانهم لو قالوا ابو تيمى لاشبهت المنسوب
اليه وقد سلكوا في هذا النوع اسلوبا آخر فركبوا من حروف اليمين
اسما على وزن جعفر ونسبوا اليه واكثر ما استعمل ذلك فيما اول عبد
فقالوا في النسب الى عبد شمس عبشتمى والى عبد الدار عبد رضى والى
عبد العيس عبقتى وكل ذلك مما يفصّر على السماع ولم يقصد به الا
الرباضة في تعريف الكلام **ويقولون** لما يعنسل به الراس غسلة
بفتح العين فيخطون فيه لان الغسلة بفتح العين كناية عن المرة
الواحدة من العنسل فاما العسول فهو الغسلة بكسر العين وعليه
قول علقمة بن عبدة كان غسلة خطمي يشقها في الخد منها وفي
اللين بلغم فاما الغسل فمضد غسلت والاسم فيه الغسل بضم
العين واما الغسلين فهو ما يسيل من صديد اهل النار وذكر عن
ابن عباس رضي الله عنهما قال كل ما في القرآن قد علمته الا اربعة احرف
لا ادري الاواه والحنان والعينين والرقيم وقد تشرنا غيره
فقالوا الحنان الرحمة ومنه قوطهم حنانيك اي رحمة منك بعد رحمة
وقالوا الاواه الكثيراتا وهن من الذنوب قيل انه المنزع في الدعاء
وقيل انه المؤمن الموفق وتشر الغسلين على تيناه وقيل في الرقيم

انه القرية التي خرج منها اصحاب الكهف وقيل هو الواد الذي فيه الكهف
وقيل هو اسم الكلب وذكر الفراء انه لو ح من رصاص كتب فيه اسمهم
والسحابهم **ويقولون** دابة لا تردف ووجه الكلام لا تردف
اي لا تقبل المفاعلة لان مبنى المفاعلة على لا تنرك في النصل فهو بهذا الكلام
الابق وبالمعنى المراد اعلق والعرب نقول تردف الاشياء اذ انبتت
واهل المعرفة بالقوافي يسمون الشعر الذي تنو الى الحركة في قافية
الترادف ويقال دفت فلانا اي ركب خلفه ورادفة اي ردة
وانما سمى الردف ردفا لما وردت الردف وهو الحجر ويقال ايضا
جمل مرادف اي عليه الردف وقرئ في التنزيل بالف من الملائكة
مردفين بكسر الهمزة وبفتحة من كسر الراء به متساين في العدد ومنه
اراد انهم اردوا بغيرهم من اللذو **ويقولون** مطرد ومبردة ومبضع
ومنجل كما يقولون مفرعة ومفتحة ومنطقة ومطرقة فيفتقون الميم
من جميع هذه الاسماء وهو من افعال الاءام واشنع معايب الكلام
لان كل جاء على مفعول ومفعلة من الآلات المستعملة المتداولة فهو كسر
الميم كالاسماء المذكورة ونظايرها وعليه قول الفرزدق في مرثية
سائس ليبيك ابا الحنا بغل وبغلة وخجزة سوي قد اصبغ شعرك
وخجرت مطروحة ومجسنة ومفرعة صفا بالسيورنا وانما كسرهم
من مجسنة لان الهمزة فيها مجسنة فادغم احد الحرفين في الآخر وشدة
والمشدة يقوم مقام الحرفين كما فعل في نظايرها مثل حجة ومجدة ومظلة
ومسنة **ومن مهمم** ايضا في هذا النوع قولهم يا يتر فوح به مروضة
بفتح الميم والصواب مروضة بالكسر واخبرنا ابو القاسم الحسين بن محمد البتيمي

المشتمل على ٣

فراه عليه قال اخبرنا ابو عمرو والذاتي عن عمه ابى روق عن الرباشي
 عن الاصمعي قال قال ابن العلاء بلغنا ان عمر بن الخطاب كان يكثر في طريق
 مكة كان راكبا محضن بمروحة اذا نزلت به او شارب ثمل
 ثم قال لنا ابو عمرو والمروحة بفتح الميم الموضع الكثير الزرع والمروحة
 بالكسر ما يترقح به وهذا الذي اصلا اهل اللغة في كسر الميم في اوائل
 الآلات المتناقلة المصنوعة على منفعلة ومفعلة هو عندهم كالتفتة
 الملتزمة والسنة الحكمة الا انهم اشتدوا حرفا منها يسيرة ففتحو الميم
 من منقبة البيطار وضموها من مد بين ومسطع ومثمل ومثقل
 ومثقل ومدق وقيل في مدق بالكسر على الكسر ونطقوا في منسفاة ومرفاة
 ومطرارة بالكسر قياسا على اهل وبالفتح لكونها مما لا يتناقل باليد **وتلوي**
 عمل على حسب ذلك باسكان السين والصواب فتحها لتطابق معنى
 الكلام لان الحسب بفتح السين هو الشيء المحسوب التماثل غير المنسوق
 وهو المعصود في هذا الكلام فاما الحسب باسكان السين فهو الكفاية
 ومنه قوله تعالى عطا حسبا وليس المعصود به هذا المعنى وانما المراد به
 العمل على قدر ذلك ويناسب ما بين اللغتين في اختلاف معنيهما
 بخلاف بيته او سطهما **قولهم الغبن والغبن والميسل والميسل والوسط**
 والوسط والغبن والغبن والقبض والقبض والكلف والكلف وبين كل لغتين من
 هذه الالفاظ المتجانسة فرق يتنازعان فيه بحسب اسكان وفتحهما
 فالغبن باسكان الباء يكون في المال وبالفتح يقع في الرأي وفي العقل
 والميسل باسكان الباء من القلب واللسان وفتحها يقع فيما يدركه العين
 والوسط باسكان طرف مكان محل لفظه بين وبفتحها والوسط

بالفتح اسم يتعاقب عليه الاءاب ولهذا مثل الخويون فقالوا ايتنا
 وسط رأسه وهن ووسط رأسه صلب القبط باسكان الباء مصدر
 قبض وفتحها اسم الشيء المقبوض واما الخلف والكلف فغدا اكثر اهل
 اللغة ان الخلف باسكان اللام يكون من الطالين وفتحها يكون من
 الصالين والشدت لاء التمام الآتية في مرتبة غرة خلف غرة
 خلفت خلفا ولم تدع خلفا لئلا يتهم كان للكب الخلف وقيل فيما
 انها يتخلفان في المعنى ويشتركان في صفة المدح والذم فيقال
 خلفت صدق خلفت سورة والشاعر عليه قول المغيرة بن جندب التميمي
 فنعم الخلف كان ابوك فيما وبس الخلف خلفت ابيك فيما
 وقال بعضهم ان الخلف بفتح اللام اسم لمن خلف في اثر من مضى والخلف
 باسكان اللام اسم لكل قرن مستخلف وعليه قوله تعالى
 خلف من بعدهم خلف اصحاء الصلاة وعليه قول السيد
 ذهب الذين يعاشرون الكناهم وبقيت في خلف كجدة الاجرب
 يعني به القرن الذي عاصره آخر غرة وحكي ابو بكر بن دريد قال حدثت
 الرباشي يقص بين قوسهم اصحابه سهم غريب بفتح الراء وسهم غريب
 باسكان الراء وقال المعنى في اللغة انه لم يدر من رماه وفي الاسكان انه
 برمي غيبه فاصابه ولم يميز بين معنى اللغتين سواه **يقولون** في كثير
 عيلة فلان اشارة الى عياله فيجطون فيه لان العيلة هي الفقر ليس قوله
 وان خيمت عيلة فسوف يعينكم الله من فضله وتقرى الفعل منها عال حيل
 فهو عائل والجمع عالة وجاء في التبريل ووجدك عائلانا غني ووجدك
 لان تدع ورتك اغنيا خير من ان تدعم عالة يتكفون الناس

فاما الذين يجالون فهم عيال واحد منهم عيال كما ان واجد الجباد
جيد وقد جمع عيال على عيال كما قيل ركاب وركاب ويقال لمن كثر
عبالا عبالا فهو عييل وقد عالههم يعطوهم ومنه الخبر ايداء يمنعو
وفي كلام العرب والله لقد علت حتى علت اي منت عيالي
حتى افترت فاما قوله تعالى ذلك اذ ان لا تقولوا انغناه ذلك
اذ ان لا تجوزوا ومنه قول بعض العرب لحاكم حكم عليه بالم يوم
والله لقد علت علي في الحكم ومن ذهب في تفسير الآية ان معنى
تعولوا اكثر من تعولون فقد فيه واما قول النبي صلى الله عليه وآله
من القول عيالا لا تغناه ان من احدث ما تشق السامع
ان يرض عليه ويشق الاضات اليه **ويقولون** فلان في
رفقة من عيش والمسوع من العرب هو في رفاهية ورفاهية
كما قالوا اطاعة وطاعة وكرامة وكرامة وقيل فيها رفهية
كما قالوا بلهنية واشتقاق لفظ الرفاهية من الرفه وهو ان
تورد الابل كل يوم فكأنتم قصدوا به التوسع واما الرفه فقل
اصل لفظ الرفه التي هي دقاق البن في لغة من قالنا تخفيف الفاء
في جري جري شفة التي اصلها شففة وقد خذت احدى اللان
منها بدل بصغيرا على شففته ويقال في المشي فلا اغني عن فلان
من التفة عن الرفه والمراد بالشفة عناق الارض لانها تقات
الجم وتستغني عن دقاق البن وقد شدة وبفهم الفاء من التفة
وجعل اصلها من التفة ثم ادغم احدى الفاء في الاخرى
كما يفعل ذلك في الحرفين المتماثلين الواقعين في الاسماء المصنفة

ويعولون

ويقولون لرضيع اللسان ارتضع بلبنه وصوابه ارتضع بلبنه
لان اللبن هو المشروب واللبن مصدر لابنة اي شارب
في شرب اللبن وهذا معنى كلامهم الذي نحو اليه ولفظوه اليه
انما الاغشي في قوله تشب لمقروين بظليانا وبات على
النار الذي والمخلق رضيعي بيان ندى ام تقاسما بالشمع
عوض لا تنفقي بمعنى ان المخلق المدوح والندى ارتضعا
ندى ام وتخالفا على انهما لا يفرقان ابدالان عوض من اسما
الدهر وهي تهابني على الضم والفتح وعنى بالاشم الداجي طاية الرحم
المشار اليها بقوله كما يخفكم في بطون مهاكم خلفا من بحر خلق
في ظلمات ثلاث وقيل بل عني بالليل وعلى كلا التفسيرين معناه تقاسما
اقساما وقيل المراد بالاشم الداجي الدم وقيل بل المراد بالاشم اللبن
لا اعتراض السمة فيه وبالاجي الداجي دجى ابن نصر الكاتب في كتاب
المفاضة قال دخل على اب العباس بن سيرجيس رجل نظري
ومعه درهم فتي من اهل بيته حسن الوجه فقال له ابو العباس من
هذا الفتى قال بعض كاخوانه فانشد ابو العباس **سعر**
وعتني اخا اتم عمرو ولم اكن : اخانا ولم ارضع لها بلبان
وعتني اخا بعد ما كان ميتا : من الامر لا يفعل الاخوان
ويقولون لدغمة العقرب والصواب ان يقال لكل ما يقر
بؤخره كارتينور والعقرب تسع ولما يقبض باسنانه كالغلب
والسباع تمش ولما يقرب بعينه كاجته لدغ ومنه قول بعض ارباب
ان العجوز حين شاب صدرها كاجية الصماء طال لطمها **لدغها**

و يقولون الحمد لله الذي كان كذا وكذا فيجدون الضمير العائد الى الله
لما الذي به يتم الكلام وتنغصه الجملة وتنظم الفاعلة والصواب
ان يقال الحمد لله الذي كان كذا وكذا بلفظ وبعونه او من فضله وما
ذلك مما يتم الكلام المبني ويربط التصدي بالموصول وفي نوادر النحويين
ان رجلا فرغ الباب على نحوي فقال من اينت قال الذي اشتريتم
الآخر قال له ائمة قال لا قال آله قال لا قال ذهب فالك في صلة
الذي شئى وقد شبهه الصحاح ابو العاصم بن عبا والرقب المحبوب
بالذي وصلته فقال فيها وابدع **و** مختلف ذي وجته كما كتبه
وسهام تحفظ كالتهم النفذ قد نبت منه مراد بلفظي الكو وملكة لولم
يكن صلة الذي **و يقولون** فلان شئان بالنا المعجبة بثلاث الضوا
فيه شئان ولا شئان في الاسم من قولك شئذت السيف اذا باغت
في اخذاه فكان الشئان هو الملح في المسئلة والمباغ في طلب الصدقة
و يقولون ما يخرج من الكرش الفرس فيومعون فيه لانه يسمى فرثا
ما دام في الكرش بدليل قوله تعالى من بين فرثه ودم لنا خالصا
فاذا انظر منها سعى السرجين ومن امثال العرب فبين كحفظ الحقر
بصنيع الجليل فلان يحفظ الفرس ويفسد الحرت **و يقولون** جنة
خلقة فيومعون فيه لان العرب ساوت فيه بين المذكور والمؤنث
فقال يخلق خلقا كما قالوا ثوب خلق و بين بعضهم العلة فيه فقال
كان اصل الكلام اعطني خلق جنتك فلما افر من الاضافة بقي على
ما كان عليه وكذلك يقال جيتان خلقان ولا يقال خلقتان
والسنة تغلبت بها عليه كفي حزننا التي تطاولت كي

ارى ذرى قلتي ورج فابريان يقال تطاول اذامة قامته و
اذامة عتقه كما هما والآن يجري عليهما من البعد عينا برقع خلقان
و يقولون ثلثة شهر وسبعة بحر والاختيار ان يقال ثلثة اشهر
وسبعة بحر ليتناسب نظم الكلام ويتطابق العدد والمعدود كما
جاء في القرآن فسبحوا في الارض اربعة اشهر وكان نطق به التنزيل من
بعده سبعة بحر والعلقة في هذا الاختيار ان العدد ومن الثلثة الى العشرة
وضع للقلة فكانت اضافة الى امثال الجمع القليل المشكله التلاويح
به والاشبه بالقلالاته وامثلة الجمع القليل اربعة افعال كما قال سبحانه
فصيام ثلثة ايام وافضل كما ورد في التنزيل سبعة بحر وافعله كقولك
سبعة حمرة وبعلة كقولك عشرة غلة وهذا الاختيار في اضافة العدد
الى جمع القلة مطرد في هذا الباب اللهم الا ان يكون المعدود وقالم بين له
جمع قلة فيضاف الى ما صيغ له من الجمع الى تقدير اصنام من البعوضة فيه
كقوله عنده ثلثة درهم واصلت في عشرة مساجد اى ثلثة من درهم
وعشرة من مساجد ولسائل ان يعرض بقوله تعالى والمطلقات يتربصن
بانفسهن ثلثة قرو فيقول كيف اضاف الثلثة الى قرو وهي جمع الكثرة
ولم يصفها الى الاقراء التي هي جمع القلة فاجواب عنه ان المعنى في قوله
والمطلقات يتربصن كل واحد من المطلقات ثلثة اقرارا على اسند
الى جماعة ثلثة والواجب على كل واحدة منهن ثلثة اية بلغة قرو
لانه على الكثرة المرادة والمعنى الملموح **و يقولون** للعليل هو محلول
فيحطون فيه لان المحلول هو الذي سيقى العليل وهو الشرب بالنا
والفعل منه علمته فاما المفعول من العلة فهو منحل وقد اعلم الله

ونظيره فوطهم اعطى على هذا المفعول كذا وكذا ويعنون بالمفعول
القل والقلة ولا وجه لهذا الكلام البتة لان المفعول في اللغة
هو الذي ضربت قلة وبهى علاه كما يكتفى في المعاريض عن من ضربت
ركبته بالمركوب وعن من قطع بمرزبه بالمسرور وعن من قطع ذكره
بالمذكور ومن الاحاجي بابيات **سوسنة** تم ان هم اقبلوا
وان ادبروا فهم من سبب **سوسنة** اي قطعهم اذا اقبلوا في السرة واذا
ادبروا في السرة وبهى لاسر ومن هذا النوع قول الشاعر **سوسنة**
ذكرت ابا عمرو فمات مكانه: فيا عجبا به ملك المرؤ من ذكر: وزيت
عليها بعده فرايته: ففارق دنياه ومات على صبر **سوسنة** بذكرت
قطعت ذكره ويقوله رايته قطعت رايته **ويقولون** في منتهى في
منفوع والاصواب الى منه نفع ولا منفعه فان توهم متوهم انه مما جاء
على المصدر فقد وهم لانه لم يحكي من المصادر على وزن مفعول الا اسما
فيلته وبهى المنصور والمعسور بمعنى البسر والعسر وقطع ما مفعول
ولا تجلو وادى ليس له عقل ولا جلد وقطع خلف مخلوقا وقد اخرج به قوم
المنفون واحتجوا بقوله تعالى يا ايها المنفون اي المنفون في قيل من مفعول
والبنازيرة وتقديره ايكم المنفون **ويقولون** للمريض به سئل ووجه
القول ان يقال به سئل بضم السين لان معظم الادوار جار على فعال
نحو الذكامة والصداع والفواق والسعال **ويقولون** حلا الشئ في
صدره في بمعنى فينطون فيه لان العرب يقولون حلي في فني وحلي
في شئني وليس انما من نوع الاول بل هو من الحلي الملبوس من ذوات
البا والاول من ذوات الواو الا ان المصدر منها جميعا الخلاوة

والاسم منها صلو ولا يجوز ان يقال منه حال لان الحلي الذي عليه الحلي
صفة العاطل **ويقولون** في جمع مائة مائة فيومون فيه كما وبهم بعض
المحدثين حين قال قلت لما سئرت لبيته بعض البلايا فيتن زالت
وكن بعيت منها بقايا فب التجه عطلت منه خذ كما رايا من بعينه
التي تقسم في السهل المنابا والصواب ان يقال **مرا** على وزن **مرا**
فما رايا فوجه ناقه مرتى وهي التي تدر اذا مبع ضربتها وقد جمعت
على اصلها الذي هو مرتية وانما حذف لها منها عند افرادها كونها
صفة لا يشتركها المذكرفها **ويقولون** لغم المرادة عزله وهي في كلام
العرب عزلا وجمعا عزال ومنه قول الشاعر **سوسنة** من الوهمي
كل **محل** سكوب العرا في صادق البرق والرعد **سوسنة** فاما قول الاعرابي
في خبر الاستسقا وفاق الغرابل حم البقا غاث به الله عليه فخر
فانه جاء على القلب كما جاء في الترس على شفا جرف ما يراي ما يرف فخر
بقلب **ويقولون** القوم بالجمع متوهم انه اجمع الذي يؤكد به
مثل فوطهم هو كك اجمع والاختيار ان يقال بالجمع بضم الميم لانه مجموع
جمع فكان على افضل كما يقال فرخ وفرخ وعبد واعبد ويدل على ذلك
ايضا اضافة الى الفتيمة وادخال الحرف الجار عليه والجمع الموصوع
للتوكيد لا يضاف ولا يدخل عليه الجار كما ان ينظر اجمع قولهم في المتل
المضروب لمن كان في حطب ثم صار الى امرغ منه وقع الربيع على ربه
بمعنى باربع جمع ربيع **ويقولون** لمن انقطعت حجة مقطوع بفتح الطاء
والصواب ان يقال بكسر الهمزة لان العرب تقول للمحوج اقطع فهو مقطوع
واما المقطوع بفتح الطاء فيقع على العقبى وعلى من اقطع قطيعه وعلى المحروم

دون نظرايه ويقال رجل مقطوع به اذا قطع عليه الطريق ومنقطع
 اذا جرح عن السفر وكل المديني قال دخلت على صديق لي وعنده
 رجل فقلت من هذا فقال منقطع الي وانا منقطع به ونظير خبرهم في
 المقطع **قوطم** جاؤوا كاجراد المشعل بنح العين وهو اجراد المشعل
 بكسر العين ومعنى المشعل المنتشر ومنه قوطم كيتبه مشعله اي منقرفة
ويقولون كلمت فلانا فاخطط اي خنل رايه ومار عصبه فيجرفون فيه
 لان وجه القول اختلط بالجا المغفلة لاشتقاقه من الاختلاط وهو العصب
 ومنه المشل المضروب اول القى الاختلاط واستورد القول الا فرط
ويقولون في الكناية عن العربة والجمي الاسود واولا البيض والعرب
 تقول فيه الاسود والاحمر تعني العرب والجمي لان الغالب على
 الوان العرب الازرق والسمرة والغالب على الوان الجمي البياض
 والحمرة والعرب تسمى البياض حمرا كما تسمى السود اخضر وفي الاخبار
 المانورة ان النبي عليه السلام كان سمي عابثه روم حبر فاما قوطم
 الحسن احمرا فعناه انه لا يكتب فيه الجبال لا تجل مشتقة بها منها الوجه
 كما قالوا السنة الحادية سنة حمرا وكنا عن الامر المستصعب بالمو
 الاحمر واما قول الشاعر
 سحان غلثها حمرة في بياضها تروق به
 العينين والحسن احمرا فانه عني به الحسن في حمرة اللون مع البياض
 دون حمرة من الالوان **ويقولون** للمعرس قد بنى بابه ووجه الكلام
 بنى على بابه والاصل فيه ان الرجل كان اذا اراد الدخول على عرسه
 بنى عليها قبة فقبل لكل من اعوس بان وعلى قبة اكثر منهم قول الشاعر
 الابا من لدا البرق ايما يروح كانه مضباح بان وقالوا انه

شبه لمعان البرق بمصباح الكنا على بابه لانه لا يطفأ تلك التبيد
 على ان بعضهم قال عني بالبان هذا الضرب من الشجر فشي سني في
 بياض المصباح المتقيد به منه ويجاس هذا الوهم **قوطم** اي بياض
 جلس على بابه والصواب فيه ان يقال جلس ببابه لتساويهم
 السامع ان المراد به انه استعمل على الباب وجلس فوفقه قال الشيخ
 الامام ربه وقد اذكرته ما اوردته دائرة تفتح هذه الموطن حكاه
 في الشريف ابو الحسن النشا به المعروف بالصوت في قال اجناز النبي
 بابن البواب وهو جالس على عتبة بابه فقال اظن الاستاذ يقصد
 حفظ النسب باجلوس على العتب **وقاية نخون** فيه ايضا قوطم خرج
 عليه خراج ووجه القول ان يقال خرج به وكذلك **يقولون** رميت
 بالقوس والصواب ان يقال رميت عن القوس او على القوس
 كما قال الراجر ارحم عليها ومسى فرع الجمع وهي ثلث اذرع وصنع
 فان قيل تلا اخرجتم ان تكون الباء في هذا الموطن قائمة مقام عن
 او على كما جات بمعنى عن في قولهم قال اركبوا فيها بسم الله فاجوا
 عنه ان اقامة بعض حروف الجر مقام بعض تا جوزه في المواطن التي
 يتفق منها اليتس ولا يتجس المعنى الذي يصيغ له اللفظ ولو قيل به سارحي
 بالقوس لظاهر القول على انه بنده من يده وهو عند المراد بل يفظ
 فلما لم يجز ان يبين بالباء فيه **ويقولون** حتى فيميدونها مقابته
 على ما لم يمتي فيميدونها لانه متى اسم وحتى حرف وحكم الحروف
 ان لا تحال كالم فيميدونها الا وانما ولكن وعلى ونظايرها ولم يشد من
 هذا الاصل الاثنته احرف فيميدت لعل فيها وهي يا وبلى ولان قوطم

الكلام

افعالها اما لا واقعة في ياتها ما انت عن الفعل الكه هو انا وى
 وفي يلى انها قامت بنفسها واستقلت بذاتها وفي اما لان هذه
 الكلمة على الحقيقة ثلثة احرف وسمى ان وما لا جعلت كالشيء
 الواحد وصارت الالف في اخرها شبة بالالف جبارى فقلت
 كما ياتها ومعنى قولهم افعالها اما لا اى ان لا تفعل كذا ففعل كذا
ومن ما هم ايضا في الامارة انهم يقولون هذه بكسر الهاء الاولى
 والاصح ان تفتح الهاء ولا تفتح وحكى ان اعابته سمعت بنتا لها
 يقول هذه الناقه فرجرت فقلت انقول هذه انا قلت هذه
ويقولون قلته شرفه بفتح الف والصواب كسر لان المراد
 الاخبار عن هيئة القلعة التي صيغ مشاطها على فاعلة بكسر الفاء كقولهم
 ركب زكبة ائمة وقعد فعدة ركنة ومنه المش المشفروب ان
 العوان لا تعلم الخيرة ومن شواهد حكمه العرب في تعريف كلامها
 انها جعلت فعلة بفتح الف كناية عن المرة الواحدة وكما كناية
 عن الهيئة وبضمها كناية عن القدر لندل كل صيغة على معنى تختص
 وتمنع عن المشاركة فيه وقرئ الا من اعترف بفتح الفين
 وبضمها ومن قرأ بالفتح اراد به المرة الواحدة ويكون قد حذف
 المعنوي الذي تقديره الا من اعترف ما مرة واحدة ومن
 قرأ بالضم ارادها مقدار ثلثي الراحة من الماء **ويقولون** هذا
 اثنان ثلثة اربعة فيعربون اسماء الاعداد المرسله والصواب
 ان تبنى على السكون في حالة العدد ويقال واخذ بسكون الدال وكذلك
 حكم نظاره اللهم الا ان توصف او يعطف بعضها على بعض فتعرب

حينئذ فالوصف كقولك تسعة اكثر من ثمانية وثلثة نصف ستة
 والعطف كقولك واحد واثنان وثلثة لا ياتها بالصفة وبالعطف
 صارت متمكنة فتحت الاعراب وعلى هذا الحكم تحرى اسماء حروف
 البجاء فتبنى على السكون اذا تلييت مقطعة ولم تحجر عنها كما قاله **نعا**
 كاف با يعين صاد وحاميم عن سين قاف وتعرب اذا عطف
 بعضها على بعض كما حكى الاصمعي قال السند في عيسى بن عمر بينا بها
 الخوين وهو اذا اجتمعوا على الف وبار وناء حاج بينهم قال
 فان عورض ذلك بفتح الميم من قوله نعا في مفتحة سورة النجم ان
 الم اسم لاله الا هو فاجواب عنه ان اصل الميم السكون وانما خرجت
 لالتقاء الساكنين وبما الميم واللام من اسم الله نعا وكان القياس
 ان تكسر على يوجب التقاء الساكنين الا انهم كرهوا الكسر لئلا يجمع
 في الكلمة كسرتان بهما ياء هي اصل الكسرة فتشقل الكلمة فلذلك عدل
 الى هذه الفتحة التي هي اخف كما بنى هذه العلة كيف واين على
الفتح **ويقولون** ما احسن ليل الفرس اشارة الى نجف فقبضون الهم
 من ليل والصواب كسر كما يقال لكسوة الكعبة ليس لغنا الموج
 ليس ومنه قول حميد بن قزوه **وقا كسفن** ليس عن مسجده
 باطراف طفل ان غيلا **ويقولون** ما تة ونيف باسكان الباء والصواب
 ان يقال تشديد نيف وهو مشتق من توهم نواف على الشيء
 اذا اشرف عليه فكانت لما زاد على المائة صار بمثابة المشرف عليها
 ومنه قول الشاعر **حللت** برابية رانها على كل رابية نيف
 وقد اختلف في مقدار النيف فذكر ابو زيد انه ما بين العقدين

وقال غيره هو الواحد الى الثلاثة فاما البضع فاكتر مما يعمل فيما بين
الثلاثة الى العشرة وقيل من دون نصف العقد وقد ايز القول
الاول عن النبي عليه السلام في تفسير قوله تعالى وهم من بعد غلبهم سيغلبون
في بضع سنين وذلك ان المسلمين كانوا يجتوبون ان ينظروا الروم
على فارس لانهم اهل كتاب وكان المشركون يميلون الى فارس
لانهم اهل اوثان فلما بشر الله تعالى المسلمين بان الروم سيغلبون
في بضع سنين شر المؤمنون بذلك ثم ان ابا بكر رضى باؤر
الى مشركه قريش فاجرمهم بانزل عليهم فيه فقال ابي بن خلف
خاطره على ذلك فخاطره على مشركها ايضا وقد رده مدة الثلاث
سنين ثم ان النبي عليه السلام فسأله كم البضع فقال ما بين الثلاثة الى
العشرة فاجره بما خاطره ابي بن خلف فقال ما حملك على تقرب
المدة قال الثقة بابنه ورسوله فقال النبي عم عدايهم فزد بهم في
الخط وازدد في الاجل فزد بهم قلوب صين وازداد منهم في الاجل
سنين فاطفرتة نكا الروم بفارس قبل انقضاء الاجل انما كصدفها
تقدير ابي بكر رضى **ويقولون** لمن يصغر عن حين شئ هو يصبوا عنه
والصواب ان يقال هو يصبى عنه لان العرب تقول صبى من اللهو
فهو يصبوا صبوا والفعلة منه صبوة وصبى من فعل الصبى يصبى
صبى بلسانها والقمر وصبأ بفتحها والمدة والفعلة منه صببته ومنه
قول الراجز اصبحت لا تجل بعضى بعضا كما كان صبأى قرضا
فالفعال الاول من الواو وانما من الباء ومثله **قولهم** للموض هو يصبو
عن شغلى ووجه الكلام ندى ان العرب تقول لى يلبو من اللهو

وطى عن شئ يلبى اذا شغل ومنه في الحديث اذا استأثرته بشئ
فأرضه اى اعرض عنه وجاز في الاثر ايضا اذا وجدت البكل بعد الوضوء
فأرضه اى اعرض عنه **ويقولون** فعلته مخراك فيجملون في بنيتة وتجرفه
عن صيغته لان كلام العرب فعلته من جراك في الحديث ان امرأة
دخلت النار من جراحة ربطتها فلم تطعمها ولم تدعها تأكل من خشية
الارض ومعنى قوطهم فعلته من جراك اى جريرتك كما ان معنى
قولك من اجلك اى من كسبك وجنايتك وعليه فسر قوله تعالى
من اجل ذلك كتبنا على نبي اسرئيل والعرب تقول فعلته من اجلك
واجلك لفتح التمرة وكسرها وفعلته من اجلك جراك وجراكب
بالمدة والقمر وانشد التيماء شأهدا على ما بين الغنيتين فيه
ابن جرابنى أسيد غضبتهم ولو شيتهم كان لكم جوار ومن جرابيا
ضرمتم عبيدا لقوم بعد ما وطى الجبار **ويقولون** للرجل المصعب
لا يرد المتعرض لا سدر اكر بعد فوته الصيف ضيغت اللبن
بفتح التاء والصواب ان يجاوب بكسرها وان كان صدرا لانه
مشع والامثال حكى على اصل صينها واوتية وضعها وهذا المشع وضع
في الابداء بكسر التاء لمخاطبة الموث به واصله ان عمرو بن عدس
كان تزوج ابنة عم ابيه وختنوس بنت ليط من زارة بعدما
استن وكان الكثر فوه بالافكر كته ولم نزل لتسالة الطلاق حتى طلقها
فزوجها غير من معتد من زارة وكان شابا مليحا فمرت بجادا
يوم بالعمرو وكانت في حرة فالت طادها فولى له بسقينا من اللبن

فلما ابذعته قال لها قولي لها الصيف ضيقت اللبن فلما اوتت جوابه
اليها ضربت بيده على كف زوجها وقالت هذا وندوة خيروا
خص الصيف بالذكري لانها كانت سائلة الطلاق فيه فكانها بومنة
ضيقت اللبن ويخبط في هذا السلك ما الشدة في ابيات المعالجات
قالت له وهو بعين ضحك لا تكثري لومي وخطي عنك
ومعناه ان هذا الرجل الخاطب كان يتبرأ له فاذا عدلته زوجته
في اسرافه قال لها لا تكثري لومي وخطي عنك فلما نفذت له وبيات
حال قالت له اما تذكر قوك عند نفسي لك لا تكثري لومي وخطي عنك
وفصدت ان تندهم على ضا وماره وبيتن له فيانه رايه **ومن**
او تامم في هذا الفن اتم ينشدون بيت ذي الرمة سمعت
الناس يتجمعون عينا فقلت بصيدح اتجمع بلالا فيفتحون لفظه
الناس على المعقول ولا يجوز ذلك لان النصب يحفل الاتماع مما يقع
وما هو كذلك وانا الصواب ان ينشد ما برفع على وجه الحكاية
لان ذي الرمة سمع قوما يقولون الناس يتجمعون عينا فحكى ما سمع على وجه
اللفظ المنطوق به وفسره بعضهم قوسه بانه نجا وتركنا عليه الاخر **ين**
سلام على ابراهيم وشهد هذه الآية باتفاق اهل الملل على الايمان
ببنتوته والتبسم عليه عند الموت وذكر ابو الفتح عثمان بن جني قال
انشدني شيخنا ابو علي الفارسي قال الشاعر تنادوا بالرجل عدا
وفي تره لمسم نفسي فاجاز في الرجل ثلثه اوجه الجدة بابا وارتفع
والنصب على الحكاية في حكاية الرفع كأنهم قالوا الرجل عدا **ويقولون**
ظرده السلطان ووجه الكلام ان يقال اظرده لان معنى ظرده اي

ابعد بيده او بانه في كفه كما يقال طردت الذباب عن الشراب
وما المقصود بهذا المعنى لان المراد ان السلطان امر باخراجه عن البلد
والعرب تقول في مثل اظرده كما تقول اظرد فلان ابدا اي امر بطرد
ويقولون لا يثبت من الزرع بالمطر كجس فيظفون به كما ينطق
البحر به ولا تعرف العرب ووجه الكلام ان يقول فيه طعام غدي
كما يقولون ارض غدا وغديه اذا كانت ليلة تكفي بما بالمطر
ويقولون ما وون وراوق فيومون فيها اذ ليس في كلام العرب
فاعل والعين منه واو فالصواب ان يقال فيها ما وون وراوق
يفتظا فيما جاعلي فاعول مثل فاروق وما عون وعليه قول عددي
بن زيد العبادي ودعوا بالصبح يوما فجات فيته في يمينها **ابريق**
قدمته على غفار كعبن اليك ضقت سلاخها الراوق وهذه القطعة
حكاية منشور اثر الاجواد وخرقت الجياد في الازدياد وهي ما حكى
قائد الراوية قال كنت منقطعا الي يزيد بن عبد الملك وكان اخوه
هشام كجفوني لذلك في آياه فلما مات يزيد وانفتحت الحكايات
الي هشام خفته فمكثت في بيتي سنة لا اخرج الا الي من اتق به من
اخواني ستر افكالم سمع احدا يذكر في السنة امثنت وخرجت صديقت
الجمعة في الرصافة فاذا شرطت ان فدوقفا على فقا لا يا حاد ارب
الامير يوسف بن عمر فقلت في نفسي من هذا كنت اذ خاف ثم قلت
للشرطيين هل لك ان تدعاني حتى آتي ابي فادعهم وداع من
لا يرجع اليهم اذ انهم اصبر معك اليه فقا لا ما الي ذلك سبيل فاستلمت
في ايديها وصرت الي يوسف بن عمر وهو في الايوان الا امر فسلمت عليه

ورد على السلام ورحمى الى كتابا فيه بسم الله الرحمن الرحيم من عبد الله
هشام امير المؤمنين الى يوسف بن عمر اما بعد فاذا قرأت كتابا هذا
فابعث الى حماد الراوية من ياتيك به من غير تزوع ولا تنعش
فاذبح اليه خمس مائة دينار وجلا عثر يا بسير عليه اثنتي عشرة ليلة
الى دمشق فاخذت الدنياير ونظرت فاذا اجمل ثم حول فجلت
يرجلى في الغرور وهرت اثنتي عشرة ليلة حتى واقبت دمشق ونزلت
على باب هشام فاستاذنت فاذن فدخلت عليه في دار قوراء
مفروشة بالرغام وبين كل رغامين قضيب ذهب وهشام جالس
على طينسته حمراء وعليه ثياب حر من الحر وقد تفتح بالمسك العجيب
فسلمت فرد على السلام واستدنا في قد نوت حتى قبلت رجله فاذا جارت
لم ارضها قط في اذن كل واحدة منها حلقان فيها لؤلؤمان تتوقدان
فقال كيف انت يا حماد وكيف حالك فقلت بخير يا امير المؤمنين قال
قال ان ترى فيم بعثت اليك لبيت خطيبا ولم ادر من قابل فقلت ما
هو قال ودعوا بالصبح يوما فجات قينة في يمينها ابريق
قلت بقوله عدتي بن زيد في قضيدة له قال انشدتها فانشده
بكر العاذلون في وضع الصبح يقولون في امانتيني ويلوموننيك
يا بنته عبد الله والثقب عندكم مؤهوق قال فانثيت فيها الى قوله
لست ادرى اذ اكثر والعدول فيها اعد ويلومني ام صديق ودعوا
بالصبح يوما فجات قينة في يمينها ابريق فدتمت على عمار كعبين
اللهيك صفى سلافها الراودق مرة قبل فرجها فاذا ما خرجت
لذ طعنها من يذوق وطفا فوفها فاقبح كاليا قوت محرزها

التصنيف

ثم كان المزاج ما يحاب لاصري آجن ولا مطروق قال فطرب ثم
قال احسنت وانه يا حماد يا جارية اسقيه فسقني شرية ذهبت ثلث
عقلى فقال اعده فاعده فاستخف الطرب حتى نزل عن فرشه ثم قال
لجارية الاخرى اسقيه فسقني فذهب ثلث اخر من عقلى ثم قال سال حاجك
فقلت كائنه ما كانت قال نعم قلت احدي الجارينين قال بما جيبها
لك وما عليها وما لها ثم قال لا واسقيه فسقني شرية سنطت
فلم اعقل حتى اصبحت والجاريتان عند راسي واذا عشرة من الخدم
مع كل واحد بدرة فقال احمد من ان امير المؤمنين يقر عليك السلام
ويقول خذ هذه فانفع بها في سفرك فاخذتها والجاريتان وعادتا
ابلى **ويقولون** شفعت الرسولين ثلث فيومهمون فيه لان العجز
تقول شفعت الرسولين يا حماد جعلتها اثنتين ليطابق هذا القول
معنى الشفع الذي هو في كلامهم معني اثنتين فانما اذا بعث ثلث
فوجه الكلام ان يقال عززت ثلث كما قال الله سبحانه اذ ارسلناهم
اثنتين فكنه بوجهها فعزرتا ثلث والمعنى في عززته قوته ومن
كلام العرب اعزرت الرجل اي جعلته عزيزا وعزرتة اي جعلته قويا
فان وانزلت الرسل فلا حسن ان يقول فقيت بالرسل كما قال الله
ثم قفينا على آثارهم برسلنا وقفينا بعيسى بن مريم **ويقولون**
للبلدة التي استخدها المعتمرون سائرا فيومهمون فيه كما وهم
البحري فيها اذ قال في صلب بابك اخلت منه البذر ومي قراره
ونصبتة علما بسائرا والصواب ان يقال شر من راي على ما نطق
بها في الاصل لان المستحق بالجله يكلي على صبغة الهلية كما يقال حادنا بطئنا

ويذرى ذرايا جبا وحكاية المستمى بالجمل من مغايبين لصوصهم واولهم
فلهذا ما وجب ان ينطق باسم التبتة المشارة اليها على صيغتها الالهية
من غير تحريف فيها ولا تغيير لها وذلك ان المعصم بابنه حين شرح في انشاها
نقل ذلك على عكسه فلما انتقل بهم اليها ستر كل منهم برؤيتها
فتبين فيها ستر من راي ولزمها هذا الاسم وعليه قول عيسى في وقتها
بعد اذ دار الملوك كانت حتى داما ما انذى داما ما ستر مع
راي ستر من ابل مي بوسى لمن يراها وعليه ايضا قول عبيد الله
بن عبد الله بن طاهر في صفة الشعري اقول لما حاج قلبى لذكرى
واعترضت وسط السماء الشعري كانا يا قوتة في يذرى
ما طول الليل بستر من را فطلق الشاعر ان باسمها على وضعه
وسابق صيغته وان كانا قد حذفا همزة راي لاقاة الوزن
وتصح النظم **ويقولون** لا يجدر من فرط البرد قريص بالصاد فيقولون
فيه كما وهم بعض الخبثين في ما كتب به الى صديق له بدعوه
عندنا قبح مصوص وناجدي قريص ومن اكلوا لوان عبيد وخص
وينبذ لو خطرناه انت من مصوص والصواب ان يقال فيه قريص
بالسين اشتقاقه من القرس وهو البرد ومنه الحديث قرسوا المان
الشان اي بردوه وبدل عليه ايضا قول ابي زيد وقد نصبت
حرامهم كما نصلى القرو من قريص وقد يقال باسكان الراء والاشا
عليه قول الشاعر مطاعين في الهيجا مطاعين في القوا اذا اصفر افاق
السم من القرس بعنى بالقوا القرو وقد رواه بعضهم مطاعين في القري
واروانه الا وابلغ في الملح واشبع للمعنى واما الفاص بالصاد فهو

الذي بلذع اللسان ويقال منه لبيز فارص وبنيد فارص **ويقولون**
قد اکت والصواب ان يقال اکتة كما قال ذوارب
اذا ما امر وحاو لن ان يقتلنه بلا احنة بين النفوس ولا دخل
يتبتمن عن نور الاقاصي في الشرى وقرن من ابصار مضروحة
ويقولون ما يعرضك طذا الامر بضم اليا وكسر الراء وتشديدا والاضراب
ان يقال ما يعرضك طذا الامر بفتح اليا وضم الراء اي ما يعرض
عرضك له وعرض الشيء جانبه ومنه قولهم اضرب به عرض
الحايط اي جانبه واما الخبر لكل الجبن عرضا اي جنت بعرضه وتخص
عنه هل جنته مسلم او مشرك **ويقولون** ما كان ذلك في حسبانها
المصدر من حسبت بمعنى ظننت تحسبه وحسبنا ما كبر الحاء واما الحساء
فهو اسم للشيء المحسوب واسم المصدر من حسبت الشيء بمعنى عدته
الحسبان بضم الحاء ومنه قوله تعالى والشمس والقمر بحسبان وقد جاء الحسبان
بمعنى العذاب لقوله تعالى او يرسل عليها حسبانا من السماء واصلة السهام
الصغار الواحدة حسبانة **ويقولون** تتوق في الشئ والاصح ان
يقال تاتق في الشئ كما روي المنصور في تاتقت في الحسن طم ان جاء
الى ابن ابي ليلى فضييره ذما فواته ما انسى على فوت نكره ولكن فوت
التراي احدث لي همتا واشتقاق هذه اللفظة من الائق وهو لا يجا
بالشيء ومن امثالهم ليس المتعلق كالماتق اي ليس الفاعل بالعلقة وهي
البلغة كالذي يطلب الرفاة والغاية ويفرب ايضا للجامل الذي
يدعى الخدق خرقا ذات بقة **ويقولون** للخطاب هم فعلت وهم
خرجت فبزير ونهم في افتتاح الكلام وهو من شخ الاغلاط والاولم

على احمد بن المغزل قال سمعت الاحفش يقول لتلافة حنبون ان تقولوا
 ليس وان تقولوا تم وان تقولوا ليس لغتان تحت والمنقول
 من لغات العرب ان بعض اهل اليمن يزيدون ام في الكلام فيقولون
 ام كخن نظرب الطعم ام كخن نظعم الطعام ام كخن نظرب نظعم
 واخذوا في زيادة ام فاخذوا زيادة معكوبها وهو ما في قوله سبحانه
 فيما رحمة من الله لنت لهم وعما قليل وقد روى عن حمير انهم
 يجعلون آلة التعريف ام فيقولون طاب ام ضربت برودون
 طاب الضرب وجاء في الآثار فيما رواه النعمان بن تولى انه
 نطق بهذه اللغة في قوله ليس من امير امصياهم في امسفر يزيد
 ليس من البر الصيام في السفر وكل الاصحى ان معاوية قال لولا
 جلساءه من افصح الناس فقام رجل من السماط فقال قوم بنا بعد
 عن غنعة نيم وتلكه بهرا وكشكسته ربيع وكشكسته بكر ليس فهم
 غنعة قضاة ولا ططابيه حمير فقال من اولك فقال فوك امير
 المؤمنين واراوه بعننة نيم ان فيما يبدلون من الهمة عننا
 كما قال في الرمة اعن ترسمت من حرفا مترلة ما الصباية من
 عنيك مستجوم بريدان ترسمت واما بليدة برأ فيكسرون حرفا
 المضارعة فيقولون انت تعلم وحدتي احد شيوحي في بيتي الالية
 كانت ممن يتكلم بهذه اللغة لانها استاذنت يوما على عبد الملك
 بن مروان وكبيرة الشعبي فقال اما ذن يا امير المؤمنين في ان
 اضحكك منها قال افعل فلما استقر بها المجلس قال للشعبي يا لبي
 ما بال فوك لا يكثرون فقالت له ويحك اما كتبتني قال لا والله فقلت

لا والله ولو فعلت لا تخسنت فجلت عند ذلك واستغرب عبد
 الملك في الضحك واما كشكسته ربيع فانهم يبدلون عند الوقف
 كاف الخاطب شينا فيقولون للمرأة ويحك بالسن فيقولون الكاف
 التي يدرجونها على بيهاها ويبدلون من الكاف التي يقفون عليها
 شينا وفيهم من يجري الوصل محرم الوقف فيبدل الكاف فيه ايضا
 شينا وعليه الشد بيت الجنون **س** فبعناش عينا ما وحيد بن حمير
 ولكن غظم الساق منسند دقيق واما كشكسته بكر فانهم يزيدون على
 الكاف في الموث شينا ليبيتوا حركة الكاف فيقولون مررت بكس
 واما غنعة فصول لا يفهم تقطيع حرؤفه واما ططابيه حمير فقدي
 نغير ما فيما تقدم **ويقولون** فرضه بالمقراض وقصته بالمقراض
 فيه كما وهم بعض الحديثين حين قال في صفة مزنون بالقيادة وان كان
 قد ابدع في الاجادة اذ اجبت صفة عن الفتيها وايضا كل واصل
 الف فيما بين شخصيهما كانه مسما مقراض والقواب مقراضان
 ومقضان وطلان لانها اثنتان وتظهر هذا الوهم **قولهم** لا ثنين
 زوج وهو خطأ لان الزوج في كلام العرب هو الفرد والمزاج
 لصاحبه واما الاثنان المصطحبان فتقال لهما زوجان كما قالوا عند
 زوجان من النعال اي نعلان وروجان من الخفاف اي خفان
 وكذلك يقال للذكور الاثنى من الطير **زوجان** كما قال تعالى وانه خلق
 الزوجين الذكر والانثى وقام بشهد بان الزوج يقع على الفرد المراءج
 لصاحبه قوله تعالى ثمانية ازواج من الضان اثنتين ومن المعراثين
 ثم قال سبحانه في الآية التي تليها ومن الابل اثنتين ومن البقر اثنتين

فقد انفصل على أن معنى الزوج الافراد **ويقولون** في تصغير شي
وعين شوتى وحوينة فيقولون ايا فيها واوا والاضح أن يقال
شيتي وخبينة با نبات ايا وضم اوتها وقد جوز لسراولها في التصغير
من اجل ايا ليتشاكل الحرف والحركة ومن هذا القبيل قوطم في تصغير
صينغة صوتيعة وفي تصغير بيت بونت والاختيار فيها صينغة و
بينت كما اشتد الخليل بن حمد ان لم يكن كجدي اعفان كل فريت
اولم يكن واوا اذا فكسرة وبيت **ويقولون** اشرف فلان على الايام
من طلبته فيومون كما وهم ابو سعيد السكري وكان من جهة النخوين
واعلام العلماء المذكورين فقال ان ابا ساهم بالمصدر من ايس
ويس كذلك وجه الكلام ان يقال اشرف فلان على ايس لان
اصل الفعل منه ينيس على وزن فحل كما قال ابنه تعا فدينيسوا من
الآخرة كما ينيس الكفار فاما قوطم ايس بتقديم الهمزة فانه مقلوب
من ايس واستدل شيخنا ابو القاسم به على صحة ذلك بان لفظ ايس
تساوق لفظ ايس الذي هو الاصل في نظم الصيغة ونسق الحروف
لكون ايا متبدا و ابا فيها والهمزة مثني بها بخلاف تترها في لفظ
ايس لان الهمزة في لفظ ايس متبدا بها و ابا مثني بها فلهذا العلة
حكم على لفظ ايس بانها مقلوبة من ايس لان المقلوب لا يتصرف تصرف
الاهل ولا يكون له مصدر واما ابا ساهم فمؤن عند المحققين مصدر اشتد
اي اعطيتة والاسم منه الاوس الذي اشتقت منه المواساة فكانتم
سموا ابا ساهم بمعنى شمتهم عطا قال شيخنا ابو القاسم من فضل النخوي
فاما قوطم جذب وجذب فليست بامان اللفظان عند المحققين

من النخوين من قبل المقلوب كما ذكر اهل اللغة سما الغتان وكل واحد
منهما اصل في نفسها ولهذا اشتق لكل واحد منهما مصدر من لفظه فقتل
في مصدر جذب جذب كما قيل في مصدر جذب جذب وقمايوهون فيه
ايضا من شجون هذه اللفظة **قولهم** لفظا هو مويس من الشيء **الصواب**
ان يقال هو ياليس ومنه قول مقرون بن عمر الشيباني **مد**
فانا من ايب المنون بجبا ولانا من شيب الاله بيايس مر فاما
المويس فهو الذي يعرض لليس والحجى اليه **ويقولون** للفتاة
الجوفاء يترجى عنها بالشدق زربطانه والصواب ان يقال انها سبطنة
لاشفاق اسمها من السبوط وهي الطول والامتداد ومنه سمي السباب
لامتداده بين الدارين **ويقولون** جرح زيد في ثديه فيومون
فيه والصواب ان يقال جرح في ثدوته لان الشدي كخص المرأة
والشدوة تخص بالرجل وفيها لغتان شدوه بضم الشاء وبالهمزة
و شدوة بفتح الشاء وترك الهمزة وتجمع الشدوة على الشادى
وقيل فيها ايضا انها طرف الشدي فاما تسمية المقول من الجوارح
بالشدي وان ذال الشدي فليست الاشارة فيه الى ان له ثديا لان
الشدي مذكور في المذكرة لا في المفعلة اذ اصغر وانما المراد ان يده
كانت لتقص خلقها تشبه بالقطعة من ثدي المرأة فانتت عند
التصغير اسوة المؤنث المصغر ويعضد هذا القول انه قد سمي
في بعض الروايات ذال اليدية تشبها على المعنى المنبوز به ذكر
بعضهم ان التذكير وقع على الحية لمنصقه بالشدوة تشبه الحية
فجاء التانيث من قبل التذكير لان قبل الشدي ومنه **وامهم**

ايضا في التدي جمعهم آياه تدايا والصواب تدي وكان اصله
تدوي على وزن فعول فقلت الواو باء السكونها قبل الباء ثم اد
احدى اليائين في الاخرى ومن جملة **اوامهم** انهم اذا كلفوا
لام التعريف بالاسماء التي وطها الف وصل نحو ابن وابنة واثنين
واثنين سكنوا لام التعريف وفتحو الف الوصل احتجا بانقول
قيس بن الخطيم اذا جاوز الاثنين سرقانه بنت وكثير الوثاة **فمن**
والصواب في ذلك ان تسقط همزة الوصل وتكسر لام التعريف
والعلة فيه انه قد دخل لام التعريف على هذه الاسماء صارت همزة الوصل
حشوا والتقى في الكلمة ساكنان لام التعريف وحرف الساكن الذي
بعد همزة الوصل فلماذا اوجب كسر لام التعريف فاما البيت المشتهر
على رة الشعر على ان ابا العباس المبرد ذكر ان الرواية فيه اذا
جوز الخليل وان كان الاشهر الرواية الا وحى ان بعضهم اشار
الي انه عنى بالاثنين الشفتين وكذلك الحكم فيما يلحق باسما المصار
التي اولها همزة الوصل من لام التعريف في اسقاط الهمزة وكسر لام
التعريف كقولك الاقذار والانطلاق والاحمرار والعلة التي
تقدم ذكرها وامثلة هذا القيس من المصادر تسعة ثلاثة نحاسية
وهي افعل نحو اقتر وانفعل نحو انطلق وافعل نحو اجتر وستة
سداسية وهي استفعل نحو استخرج وافعل نحو اعنفس وافعول
نحو اخشوشن وافعول نحو اجلوة وافعال نحو اجتار وافعل
نحو اقشعر **ويقولون** نجزت القصيدة بفتح الجيم اشارة الى انقضاء
وليس كذلك لان معنى نجز بفتح الجيم حضر ومنه بفتح نا جزا نجز

270
اي حاضر الجاضر ونقد انقضاء فاما ان كان بمعنى الغناء والانقضاء
فالعمل منه بكسر الجيم ذكر ذلك ابو عبيد الهروي في كتاب الغريبين
والشاهد عليه قول النابغة فكان ربيعا لبتا في عصمة فلك
قابوس اضحى وقد نجز **ويقولون** في جمع جوالق جوالقات فيخطون
فيه لان القياس المطرد ان لا تجمع اسماء الجنس المذكور بالالف والنون
وانما اشتدت العرب عن هذا القياس اسماء جمعها بالالف والنون
تعود ايضا لاكثرها عن تكثره وهي حمام وساباط وسردق والوان
ونان وخيال وجواب وتجل ومكتوب ومقام ومصانم واولان
وهي صديرة تكون مع الرابض والوان بكسر الباء وبضها وهو عود
في انحاء وقالوا ايضا في جمع شعبان ورمضان وشوال والحرمات
ورمضان وشوالا ومحرمات وجمع ذلك مما اشتد عن الاصول ولا يعمل فيه
غير المحصول المنقول ولهذا غيب على ابي الطيب جمعه بوقا على بوقا
في قوله فان يك بعض الناس سيقال له في الناس بوقا **ل**
واما جمعهم سراويل على سراويل وطريقا على طرقات فمن قبل جمع
المؤنث كما ينتم في بعض اللغات فاما جوالق فذكر سيبويه انه
لم يسمع عنهم في جموع الجوالق واجاز غيره ان يجمع على جوالق بفتح
الجيم كما قالوا في جمع غائق وهو الشاب الحسن الشباب عرائق
بالفتح وفي جلال وهو السيد القوي رجلا جل وفي عراعر وهو ريس القوم
عراعر فان قيل كيف جمع المصغر بالالف والنون نحو تويبات و
درهما فاجواب عنه ان المصغر بمنزلة الموصوف اذ لا فرق
بين قولك تويبات وتوب صغير وصفات المذكور الذي لا ل

تجمع بالالف والتاء نحو السبوف المرفعات واجبال الشاشا
والاسود الضاريا ومن حكم هذا النوع من المذكر المجمع بالالف
التاء ان يذكر في باب العدد بلا تاء كالمؤنث فيقال كتبت
ثلاث سجلات وبنيت ثلاث حماما لان الاعتبار في باب العدد
باللفظ ون المعنى واجاز بعضهم ان تلحق الطاء في عدده اعتبارا
بمعنى واحده لا بلفظ مجعه فيقال ثلاث سجلات وحمسة حماما
لان واحدا سجل وقام وكلاهما مذكر كما يقال ثلثة طيحا وحمسة حمرات
فاما حكم بطاها وحمات فعند اكثرهم ان الاعتبار فيها باللفظ
فيقال عندي ثلاث بطات ذكور لان لفظه البطة مؤنثة
وان وقعت على المذكر وذكر بعضهم ان المرعى السابق من المفسرين
فان قال عندي ثلاث بطات ذكور جرد العدد من الهاء
لتقدم المفسر المؤنث وان قال عندي ثلثة ذكور من البط ائبت
الما لتقدم المفسر المذكر **ومن اوتاهم الزارية** على انها هم العتاة
معنى كلامهم انهم لا يفرقون بين معنى نعم ومعنى بلى فيقيمون احدا
مقام الاخرى وليس كذلك لان نعم تقع في جواب الاستجابة المجرورة
من النفي ونزول الكلام الذي بعد حرف الاستفهام كما قال ابي حنيفة
ما وعدتكم حقا قالوا نعم لان تقديره وحذانا ما وعدنا ربنا حقا
واتا بلى فتعجل في جواب الاستجابة عن النفي ومعناها انبات النفي
وروا الكلام من الحمد الى التخييق فهي بمنزلة بل حتى قال بعضهم ان اصلها
بل واتا بريدت عليها الالف ليجن السكوت عليها وحكمها انها متى
جاءت بعد الآواتا والم والبس رفعت حكم النفي واحالت الكلام

انبات

الى الانبات ولو وقع مكانها نعم لحقت النفي وصدقك الحمد
قال ابن عباس في رواية قول الله سبحانه الست بربكم قالوا بلى لو اتهم
قالوا نعم لكفروا وهو صحيح لان حكم نعم ان ترفعوا الاستفهام فلو اتهم
قالوا نعم لكان تقديره قوطم لست بربنا وهو كفر واتا دل على
ايمانهم بلى التي يدل معناها على رفع النفي فكما اتهم قالوا انت ربنا انت
انت بمنزلة قاتل التي في لست وحكي ان ابا بكر بن الانبار حضر مجمع
من العدد ول الشهد واعلى اقرار رجل فقال احد من المشهود عليه الا
شهد عليك فقال نعم فشهدت الجماعة عليه وامتنع ابن الانباري
وقال ان الرجل منح ان يشهد عليه لقوله نعم لان نعم تقدير جوابه بحسب
ما يتناه لا تشهد واعلى في لفظه نعم لغتان فتح العين وكسرها وقد
قرئ بهما وجمع بعضهم بين اللغتين في بيت فقال دعاه عبداه
فيا لك من داع دعاه نعم نعم **ومن ذلك نعم** لا يفرقون بين قوطم
زيد يا يتنا صباح مساء على الاضافة وقوطم يا يتنا صباح مساء
على التركيب بينهما فرقا يختلف المعنى فيه وهو ان المراد به مع الاضافة
انه يات في الصباح وحده او تقدير الكلام في صباح مساء والمراد به
عند تركيب الاسمين وبنائها على الفتح انه يات في الصباح والمساء
وكان الاصل هو يا يتنا صباحا ومساء محذوف الواو العاطفة ورتب
الاسمان على الفتح لانه اخف الحركات كما فعل في العدد المركب من
احد عشر الى تسعة عشر ومن ذلك **نعم** لا يفرقون بين الترحي والتمني
والفرق بينهما واضع وهو ان التمني يقع على ما يجوز ان يكون ويجوز
ان لا يكون كقولهم ليت الشباب يعود والترجي يختص بما يجوز وقوعه

نفسى فدأوه

ولهذا لا يقال لعن الشارب يعود ولا جل افراما في هذا المعنى فرق
البريون من النجسين بينهما في باب الجواب بالفاء فاجازوا ان نفع
الفارجوا بالتمنى في مثل قوله تعالى يا ليتني كنت معهم فافوز فوزا عظيما
ومنعوا ان نفع الفارجوا بالترجي وضعفوا فراءة من قرأ العلى ابلغ الالباب
اسباب السموات فالطلع بفتح العين من اطلع وزجوا فراءة من قرأها
بالرفع ومن ذلك **انتم** لا يفرقون بين العرو والعرب ففتح العين ومنها
وبينها فرق في العلة وهو ان العر بفتح العين الجرب وبفتحها فروح
تخرج من مشا فوالابل وقوامها وكانت الجارية اذا راتها بغير كوت
مشا فوالصاح ويردون انهم اذا فعلوا اذاك ذهبت الفروح من عليهم
على ابد عوه من اضليل سنهم واحكامهم والى هذا اشار ابا نعمة في قوله
فحلتني ذنت امرء وتركت كذى العركبوى غيره وهو راجع ومن
روى كذى العر بالفتح وقد وهم لان العرب لا تكوى الصحاح منه و
من ذلك **انتم** لا يفرقون بين قوطهم بكم فوبك مصبوغا فوامم بكم
فوبك مصبوغ وبينهما فرق يختلف المعنى فيه وهو انك اذا نصبت
مصبوغا كان انضابا على السؤال واقعا عن عمن الثوب وهو مصبوغ
وان رفعت مصبوغا رفعت على انه خبر المبتدأ الذي هو بوبك وكان
السؤال واقعا من اجرة الصبح لا عن عمن الصبح وكذلك لا يفرقون
ايضا بين **قوهم** لارجل في الدار ولا رجل عندك والفرق بينهما انك
اذا قلت لارجل في الدار بالفتح وقد عمت حبس الرجل بالنفي وكانت
جواب من قال بل من رجل في الدار واذا قلت لارجل في الدار بالرفع
فالمراد بالنفي الخصوص وكانت جواب من قال بل لارجل في الدار بل

ولهذا يجوز ان يقال في هذه المسئلة لارجل في الدار بل لارجل لان معنى الكلام
تخصيص نفي الواحد ولا يجوز ان يقال لارجل بالفتح بل لارجل لان نفي
الكلام فيه لان اول الكلام ينصبي عموم هذا النفي فكيف يعقب بالانثاء
ومن ذلك **انتم** لا يفرقون بين قوطهم خلفه عليك واخلف عليك
والفرق بينهما ان لفظه خلفه عليك فقال لمن بك من لا ينبيض
ويكون المعنى كان له كخليفة منه ولفظه اخلفه عليك فتعمل في
يرجى اعتياده ويؤتمن استخراؤه وكذلك **لا يفرقون** بين معنى مخوف
ومخيف والفرق بينهما انك اذا قلت الشيء مخوف كان اخبارا عن
حصول الخوف منه كقولك لاسد مخوف واذا قلت مخيف كان اخبارا
عن ما يتولد الخوف منه كقولك مرض مخيف اي يتولد الخوف لمن يصابه
ومن هذا اللفظ ايضا انتم لا يفرقون بين او وام في الاستفهام فيقولون
احدا ما منزلة الاخرى ويومنون فيه لان الاستفهام با ويكون عن
احد الشيين فينتزل قوطهم ازيد عندك او عمر ومنزلة قوطك
احد من بين الرجلين عندك ولهذا وجب ان يجيب عنه بنعم او بلا
كما لو قيل لك احدهما عندك والاستفهام بام وضع لطلب التبعين
على احد الشيين فتعادل ام مع الهمزة لفظا اتى ولذلك وجب
ان يجاب باحد الاسمين كما لو قيل لك ايها عندك قال شيخنا ابو
من الفضل النهوي وكان ترتيب الاستفهام ان يستفهم الانسان في مبتدأ
كلامه باو ثم يعقب بام لان تقدير قوطك ازيد عندك ام عمرو اي
قد علمت ان احدهما عندك فيبين لي ايها هو وما يخرج بهذا الفصل
ايضا **انتم** لا يفرقون بين قوطهم ما اذرى اذن ام اقام وقوطهم

سم به

ما درى اذن او اقام والفرق بينهما انك اذا نطقت بام في هذا
الكلام كنت شاكاً فيما انه من الاذان والاقامة واذا ابيت باؤ
فقد حقت انه ان بالامر من الالة لسرعت ما قرب بينهما صار بمنزلة من
لم يؤذن ولم يقيم ويكون حجياً او ما هنا للتقريب ومن هذا القيسل ايضا
انهم لا يفرقون بين الحث والحض وقد فرق بينهما الخليل بن احمد فقال
الحث يكون في السير والسوق وفي كل شئ والحض يكون فيما عدا سير
والسوق نحو قوله تعالى ولا تجضون على طعام المسكين وكذلك **لا يفرقون**
بين النعم والانتعام وقد فرق بينهما العرب فجعلت النعم للابل
خاصة والانتعم التي فيها ابل وقد يذخر ويؤتث وجعلت الانتعام
اسما لانواع الكوا من الابل والبقر والغنم حتى ان بعضهم ادخل فيها
الظبا وحمم الوحش لقوله تعالى اجلت لكم بهيمة الانتعام ومن ذلك
توهمهم بان بات فلان اي نام وليس سو كذلك بل معنى بات اظك
الميت واجنه الابل سوا نام او لم يتم يدل على ذلك قوله تعالى
والذين يبيتون لربهم سجداً وقياماً وينهون ان يقولوا بالبين
بالتوا بيا و ابن هبيل لم يتم بات بفاسها غلام كازلم فاجزائه
بات منصدياً كقطها من من تم جزايتها اي سرقتها لان الجزايتها اسم
بمخص بسرقه الابل والجارب المتخصص عليها خاصة ومن ذلك **توهمهم**
ان القينة المعينة خاصة وهي في كلام العرب الالة مخبئة كانت او
غير مخبئة وعلى ذلك قول هبيل رد القيان حال الحج فاحتملوا
الى الطيرة امر بهبيل بك والهل في اشتقاق القينة من قبت الشئ
اقبته قينا اذا اتمته ومنه قول الشاعر
ولي كبد مجردة قد بدت

صدوخ الطوى لو ان قينا يقينها

ومن هذا سمي الكداد والصواع قينا وسميت الماشطه ايضا قينة ومن
ذلك **توهمهم** ان الراحلة اسم يختص بالناقة النجيبه وليس كذلك بل
الراحلة يقع على الجمل والناقة والها فيها المبالغة كالتى في داهية و
راوية وانما سميت راحلة لانها ترحل اي تيسر عليها الرجل فاعلم
مفعولها كما جاء في التنزيل عينه راضية اي مرضية وقد ورد فاعل بمعنى
مفعول في عدة مواضع من القرآن كقوله تعالى لا عاصم اليوم من امره
اي لا معصوم وكقوله سبحانه ما دافع اي مد فوق وكقوله عز اسمه حرماً
آمن اي مونا فيه وجاء ايضا مفعول بمعنى فاعل كقوله تعالى حججنا مستورا
اي سائر او قوله تعالى كان وعده ما يتاى آتيا وقد يبنى عن النعل
لكونها مطية القدم وايها اشار الشاء المتغير بقوله رواطنا شاة وكن ثلثة
تجنهن الما في كل مورد ومن هذا التوط ايضا **توهمهم** ان البهيم نعت يختص
بالاسود لاستعمالهم بلبهم وليس كذلك بل البهيم القون الخالص الذي
لا يخالط لون آخر ولا يمزج به شئ غير شبيهه ولذلك لم يقولوا بالبيه
المقرب بل بهيم لاختلاط نور القمر به فعلى معنى هذا الكلام يجوز ان يقال
ابيض بهيم واستقر بهيم وجاء في الاثر كقوله الناس يوم القيامة حفاة
عراة يهاى على صفة واحدة من صحة الاجساد والالوان من الافات
ليتم لهم خلود الابد والبقا السرمد ومنه ايضا **توهمهم** ان السوق اسم
لاهل السوق وليس كذلك بل السوق الرعية سموه بذلك لان الملك
يسوقهم الى رادته ويستوى لفظ الواحد والجمع فيه ويقال رجل سوق
وقوم سوقه كقالت الحرقة بنت النعمان قينا نسوق الكلال والار
اذا نحن فيهم سوقه تتصرف فاما اهل السوق فالتسوقيون واحدهم سوق

والسوق في كلام العرب بذكره وبؤنت ومنه **لومهم** ان هو لا تشهد
 الا في الهبوط وليس كذلك بر مفاه الاسراع الذي قد يكون في
 الصعود والهبوط وفي حديث اليراق فانطلق بهوي بني ابي
 يسر و ذكر اصل اللفظة ان مصدر الصعود الهوي بضم الراء و
 مصدر الهبوط الهوي بفتحها فاقول له تع كالذي استوتونه
 الشياطين فقبيل فيه ذمبت به وقيل استمالته بالاضداد
 واختلته بالاغواء **قال الشيخ** الامام رحمه الله وقد عشت
 طاعة من الكبراء على او عام في الهوي عدلوا في بعضها عن رسومه
 المفررة ولم يفهموا في بعضها بين مواقع اللفظة المستطرفة فثبت
 ان الكشف عن عوارقها وانته على التعريف من عارقات التنوع فثبت
 هذا الكتاب وتبني به الكثرة شبه عن الكتاب فمن ذلك **انهم**
 يكتبون باسم الله بحذف الالف انما وقع وجبنا اعرض فيهمون لان
 الالف انما حذفت اذا كتبت في فواتح السور واويل الكتب ككثرة استعماله
 فيما يتبادر به ويشع فيه وتقدر الكلام في المبتدئة المصدرة ابدأ باسم الله
 او افتح باسم الله فترك اظهار هذا الفعل لدلالة الفعل الحال الحاضرة عليه
 فان ابرز وجب اثبات الالف كما اثبتت في اقراء باسم ربك وتبني باسم
 ربك وقد رأيت احد الايمان المشبعين به عوى البيان كتب في صدر
 كتابه باسم الرحمن الرحيم استفتح وبه استفتح فحذف الالف من باسم مع اظهار
 الفعل وقد رسم في حذفه وابان عن حضور الاستبصار وضعفه وانما
 يسوغ له حذف الالف لوانه عطف بالواو على السبعة المحذرة كما كتبت
 قوم بعد السبعة ولا يستعين فيكون تقدير الكلام افتح باسم الله وبه

استعين نعم وقد منح اكثر العلماء با وضاع البجا من حذف هذه الالف
 الاخذ الاضافة الى اسم الله تعالى خاصة فان اضيف الى غيره من اسماء
 الحسنى نحو الرحمان والقيوم وحب اثبات الالف في كتبك باسم الرحمان
 وباسم الرحمان وعقل ذلك بقوله مدار ما بين التنظيرين ونظيرهما في الكلام
 وعند اقتراح الاعمال ومن ذلك **انهم** بحذف الالف من ابن في كل
 موضع يقع بعد اسم او كنية او لقب وليس ذلك بحطه على ان يفتحوا
 ولا موجب حذف الالف ما يجتهدونه لانه انما حذف الالف من ابن اذا
 وقع صفة بين علمين من اعلام الاسماء والكنى والالقاب فيؤذن
 بتميزه مع الاسم قبله بتميزه الاسم الواحد لشدة اتصال الصفة بالموصوف
 وصلاح محل الجزو منه وهذه القلة حذف التنوين من الاسم قبله
 على بن محمد كما حذف من الاسماء المركبة في راعه مرق و جعل بك فاعدا
 هذا الموطن وحب اثبات الالف فيه وذلك في خمسة مواطن احدها
 اذا اضيف ابن الى مضمرك فقولك بناريد بنك وانما اذا اضيف
 الى غيره بيه كقولك المعنضد بابنه ابن اخي المعتمد على الله وانما اذا
 نسب الى الاب الاعلى كقولك ابو الحسن ابن المهدي بابنه والرابع اذا
 عدل به عن الصفة الى الجزر كقولك ان لاجبا ابن لوتى وانما اذا عدل
 عن الصفة ايضا الى الاستفهام كقولك هل تميم ابن مرز وذلك ان بنا
 في الجزر والاستفهام بتميزه المنقول عن الاسم الاول اذ تقدير الكلام ان كعبا
 هو ابن لوتى وهل تميم هو ابن مرز فان ثبت الالف فيه كما اثبتت في حالة
 الاستيفاف به وكذلك **يكتبون** الرحمن كحذف الالف في كل موطن
 وانما حذف الالف منه عند دخول لام التعريف عليه فان تعرى منها

المتوصل

كقولك يا رحمن الدنيا والاخرة اثبت الالف فيه ويماثل ذلك **اختتام**
ان يكتب الحارث كحذف الالف مع لام التعريف وبانباتها ثم
التكثير لتلايينه بجرث ومن قبيل ما ثبت الالف فيه في موطن وتذف
في موطن صالح وماك وخالد فتثبت فيها اذا وقعت صفات كقولك
زيد صالح وهذا ملك الدار والمومن خالد في الجنة وت حذف الالف
منها اذا جعلت اسما محضة ومن شذوذ هذا النمط ايضا **انهم** يكتبون
تا ذاك وما ذاك كحذف الالف معايشه على حذفها في هذا وفيه فيقولون
فيه لان ما التي للتبنيها ما وصلت بنا جعلنا كشيء الواحد فحذف الالف
من هذه العلة فاذا اتصلت بالكلية كالف الخطاب استغنى بها عن حرف
التبني فوجب لذلك فصله عن اسم الاشارة وانبات الالف فيه
فاما ثلث فان افرد كقولك بعثت من النوق ثلثا كتبت بالالف
ليست في التيسر فيه بثبت وان اضيفا ووصف كقولك حلت
ثلاث نوق وما فعلت النوق الثلث كتبت كحذف الالف
لا ارتفاع التيسر منه وكذلك كتبت ثلثه وثلثون كحذف الالف
لان علاته الجمع الملتحق باخرهما منعت من ايقاع التيسر فيها **وعاينهم**
فيه كتبهم الحياة والصلاة والزكاة بالواو في كل موطن وليس
على نحوه لوجوب انبات الالف فيها عند الاضافة ومع التثنية
كقولك جبانك وزكاتك وصلواتك وجياتان وزكاتان
وصلواتان وانما فعل ذلك لان الاضافة والتثنية فرعان على المفرد
وقد يجوز في الال لا يجوز في الفرع ومن ذلك **انهم** يكتبون كل
موصولة في كل موطن والصواب ان يكتب موصولة اذا كانت بمعنى كل وقت

كقولك لعل كليا او قد وانا را الحرب فان وقعت ما المقترنة بها
موقع الذي كتب مفصولة نحو قولك كل ما عندك حسن لان تقديره
كل الذي عندك حسن وكذلك حكم ان واين واى اذا اتصلت
بهن ما التي بمعنى الذي كتبت مفصولة كقولك ان ما عندك حسن
واين ما كنت تعدني واى ما عندك افضل لان تقدير الكلام ان الذي
عندك حسن واين الذي كنت تعدني واى الذي عندك افضل
وان وقعت ما موقع الصلة او كانت كاقولان عن العمل كتبت موصولة
كما كتبت في قوله تعالى ايا الاجلين قضيت وابنا تكونوايات بكم
واى الاختيار ان كتبت موصولة لان لا تقع بعد ما وقع الاسم وكذلك
طالا وقتلا لان فيهما صلة بدليل شبههما برتبا في ان الفعل لم يكن على
احدهما الا بعد اتصالها بما وقد جوز في نحا وبسما ان يكتب مفصولة
وموصولين الا ان الاختيار في نحا الواصل لالتقاء الحرفين المتماثلين
فيها بخلاف بيشل واما اذا التحقت ما بلفظ فان كانت ههنا
حذف عنها وكتب فيم رغبت وان كانت بمعنى الذي وصلت
وانبات عنها فكثيرت رغبت فيما رغبت وكتبت عما موصولة كما كتبت
في قوله تعالى قليل الا ان تكون استنهاية كجها في قوله تعالى يمينا لوج
فكتبت كحذف الالف وكتبت كجها موصولة وكى لام مفصولة لان ما
المفصلة بها لم تغير معنى الكلام ولا الملتحق بها تغيرت معناه واما ان
اذا اتصلت بلفظة كل او بلفظة مع لم تكتب لام مفصولة واما كتبت
موصولة في عمن وعمن لاجل ادغام النون في الميم كما ادغمت في عما
وفي ان الشريطة اذا وصلت بها فصارتا اما ومن ذلك **انهم**

اذا حقا الابان خذ فوا النون في كل موطن وليس في كل موطن
 بل الصواب ان يعبر موقع ان فان وقعت بعد افعال الربا والخوف
 والارادة كتبت بادغام النون نحو رجوت الا تعجل وخرقت الا تغفل
 وارتث الا تخرج وانما ادخمت النون في هذا الموطن لاختصاص الحنونة
 في الالف ووقوعها على فية فاستوجبنا ادغام النون بذلك كما نعلم
 النون في ان الشرطية عند دخولها ونبوت حكمها على ما كان عليه
 قبل دخولها فتكتب الا تفعل كذا وان وقعت ان بعد افعال
 العلم بالبين اظرت النون لان اصلها في هذا الموطن ان المشددة
 وقد حقت وذلك في مثل قوله تعالى افلا يرون ان لا يرجع اليهم فولا ولا
 ان وقع بعد لام نحو علمت ان لا خوف عليهم لان التقدير في الموقنين
 انه لا يرجع اليهم فولا وانه لا خوف عليهم وان كان وقوعها بعد افعال
 الظن والمجتهه جاز اثبات النون وادغامها لاحتمالها في هذا الموطن
 ان تكون هي الحنيفة في الالف والحنونة من التثنية ولهذا قرئ وحسبوا
 ان لا يكون قننه بالضم وبالفتح فمن نصب بها ادغم النون في الكتابة
 ومن فتح اظهاها وكذلك لا يفرقون في الكتابة بين موطني الالف
 على كل وجه وقد فرق بينهما العلماء باصول الجاه فقالوا كتبت الموصولة
 وبل لا منصولة وعللوا ذلك بان لام تغير معنى بل قد دخلت عليها
 وغيّرت معنى بل فنقلتها من ادوات الاستفهام الى خبر التخصيص فلذلك
 ما كتبت معها وجعلنا بمنزلة الكلمة الواحدة **ومن** **يا** **هم** في الجاهل
 لا يفرقون بين ما يكتب بواو واحدة وما يكتب بواوين
 ولا يميزون بين هذين النوعين والاختيار عند ارباب هذا العلم

ان يكتب داود ووطاوس وناوس بواو واحدة للتخفيف وكذا
 يكتب مسؤل ومسؤم وسؤم بواو واحدة للاختلاف ايضا وان يكتب
 ذو بواو بن سلايشية كبنية واحدة وهو ذو وان كتب بواو
 مدعوون ومغزؤون ونظائرهما محكمة واولمخ وقيل الواو اولاد
 منه فاما سؤول ويؤس وشؤون ويوس وموودة فالحسن ان
 يكتب بواو بن وفيهم من كتبها بواو واحدة واما قبيل الافعال فيكتب
 جاو وواو وواو وواو وواو ونظايرها بواو واحدة وجوز ان يكتب
 يلوون والستهم وهن يستوون بواو بن وواو واحدة فان جمعت
 في الكلمة الواو وان انفتحت الواو الا منها نحو اجنوا واستوا
 واكنوا والتوا واولوا ورؤسهم واولوا الى الكلف كتب بواو بن
 لان بين واو بن الفاحذ وواو اصل الكلمة قبل التثاق صمير طبع بها
 احوى واستوى والتوى فيكتب بواو بن لتدل الواو الثانية
 على الالف المحذوفة ونظر ذلك ان يكتب فوعل من واري وشاور
 وعاود وطاقع بواو بن نحويل ووري وشوور وعوور ووطوع
 ليعلم بذلك ان احدي الواو بن اصلية والاخرى هي المنقلبة عن الالف
 فاعل وكذلك يجب ابرازها في اللفظ بان تليث على الواو منها ثنية
 ثم يلفظ بالثانية وعلى هذا ينشئ بيت جرير بان الخليط ولو طوعت
 ما بانا وقطعوا من جبال الوصل ومن اشده ولو طوعت ما بانا ما لا
 كان لاحنا كان من كتبها بواو واحدة فقد اخطأ خطأ شائبا **ومن**
او **يا** **هم** في الجاهل انهم يخطون خط العشوا فيما يكتب من الاسماء
 المقصورة بالالف وفيما يكتب بالياء والحكم فيه ان تعتبر الالف

الالف التي في الاسم المقصور والكاف فان كانت منقلبة عن واو كتبت
ذلك الاسم بالالف وان كانت من ذوات الياء كتبت بالياء وهذا
الحكم اصل لا ينكسر قياسه ولا يبي اساسه والمعتبر فيه بالثبوت والجمع وتقر
الفعل الى خوذ منه فعلى هذا كتبت العصا والنف بالالف لقولك
في الفعل منها عصوت وقفوت وفي يثنتهما عصوان وقفوان
وكتبت الحمي والحصى بالياء لقولك فيها حيمت وحصيت ولقولك
حمي حيمان وفي جمع حصى حصباء وان زاد المقصور على الكاف كتبت بالياء
على كل حال نحو حامي ومرمي ومعلى ومعاني ومنادى الا ان يكون
قبل آخره ياء بالالف لتلاجهج بين يامين وذلك نحو العكيا والديبا
والجبا والزوبا ولم يثبت منه الا الجبي اذا كان اسما فانه يكتب بالياء
ليفرق بينه وبين تكيا الواقع فعلا وانما كتبت جميع الاسماء المقصورة
اذا جاوزت الثلاثة بالياء ولم يفرق فيها بين ما اصله الواو ونحو ملتي وما
ابيا نحو مرمي لان جميعها يثني بالياء ولم يثبت منها الا قولهم للموعد
جاية نض نذرويه فتشوا نذري وهو طرف الالة بالواو لاجل انه حين
لم يلفظ بغيره مبرز عن نوره **وحكم ما يكتب من الافعال المعتدلة بالالف والياء**
مثل حكم الاسماء المقصورة ومعتبره انه ان كان الفعل ثلاثيا ردت
الى نفسك فان وقعت الياء قبل ما المتكلم كتبت بالياء نحو قضى وحملته
قولك قضيت وحملت وان وقعت الواو قبل ما المتكلم كتبت بالالف
نحو جاد وعدا لقولك جوت وعدوت وهذه الالة كتبت جميع ما زاد
من الافعال المعتدلة على الثلاثة بالياء نحو واو في وا شترى واستقصى لقولك
فيها وبيت واشتريت واستقصيت اللهم الا ان يكون قبل ان يكون ياء

يكتب بالالف لتلايو الى بين يامين وذلك في مثل قولك بعبا واستجيا
الرجل واما كلتي وكلتا فعند النحويين ان كلتي يكتب بالياء اذا اضيف الى مفر
في حالتي النصب والجر كقولك رأيت الرجلين عليهما ومررت بالرجلين
كلهما وان كلتي كتبت بالياء الا ان تضاعف الي اسم مفر في حاله ارفع كقولك
جأت الهمدان كلتا بهما واما فوق بن كلتي وكلتي لان كلتي رباعية والواو
محمد بن قتيبة ساوي بينهما فاجري كناية كلتي مجرى كناية كلتي على ما بين من
قبيل ومن يجب ان يكتب موصولا لمنته وسمانه والعد في ذلك ان تضاف
حذفت عنها فعمل الوصل فيها عوضا عن الحذف وان سمانه كان اصلا سمانه
فكتبت السين تاء وجعل الوصل عوضا من الادغام **وتما عدلوا** فيه عن رسوا
الكتابة وسنن الاصابة التي وجدت كتابا السنني عن ديوان الخلافة الفارسية
الى بعض الامراء البويهية وقد كتبت المنشي في اوله وآخره سلام عليك ورثته
تبتك السلام في الطرفين والتسوية بينهما في الموطنين والاختيار عند اجلة
الكتاب المبرزين واعلام الكتابة المتميزين ان يكتب في صدر الكتاب
مشكرا وفي آخره معرقا لان الاسم المنكرة اذا اعيد ذكره وجب تعريفه
كما ورد في القرآن كما ارسلنا الى فرعون رسولا فخص فرعون الرسول
فلنذره العنة اختار بعض الفقهاء ان يثني في نيات الصلاة السلام الاول
مشكرا وانما معرقا قال الشيخ الامام ابو محمد رحمه الله والامام في الهيا والشيء
عن العيان والنقطة من كتب جماعة من الاعيان ولعل خواطهم هفت بها
نيساننا واولا هم خطفت بها طغيانا على انه لم اقصدهما الله من هذا الكتاب
وفتحته من مغالقة الصواب ان اذ تدبها في الاوامر وعشرات
الافلام وانما يعتمده ذلك بسبب وينتبع المعايير لا معجب ومن ظن

تمن بلاوة الحروب بان لا يصاب فقد ظن عجزا وانا رجوان بفتح هذا
 الكتاب الى من يستر المعجبة ويدروا بكسنة السينة وان الكفى
 افراط من ينطق عن الهوى ويجهل ان كل امرئ فانوى ومن الله اسلمتم
 التوفيق للفعال المعلق بالاصابة والفعال المجذب حسن الانابة انة كبريه
 وقر الاجابة الحمد لله بما هو اهل واستعينه على شكر نعمه باستقرائها واليه
 الى كتابها تجز الكتاب بعون الله وسنتينه وقرع من نسخته

تمت في كتابه
 صاحبها
 ابي بصير

Süleymaniye U Kütüphanesi	
Kisim	Esat ef.
Yer	0
SK Kayıt No	2583

الشيخ عبيد الاحمد

بالتاريخ...

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد
الطيب الطاهر...

والصلاة والسلام على سيدنا محمد
الطيب الطاهر...

والصلاة والسلام على سيدنا محمد
الطيب الطاهر...

من ايدى منصفان
وانتم في ذمة ربنا
فانه مكره في استغرابه
والجسد...

باب الصلاة والعبادة

الى الله اشكر انى حل لي
فان كنت شراً فله لابه واقع
وان كنت خيراً فله انشا اسلام

والصلاة والسلام على سيدنا محمد
الطيب الطاهر...

22

